

Sud Bosne i Hercegovine
Суд Босна и Херцеговина

Predmet br.: S1 1 K 004659 11 Kri

Datum: objavljivanja: 29.3.2013. godine
pismenog otpravka: 16.8.2013. godine

Pred sudskim vijećem u sastavu: sudija Zoran Božić, predsjednik vijeća
sudija Mira Smajlović, član vijeća
sudija Enida Hadžiomerović, član vijeća

PREDMET TUŽILAŠTVA BOSNE I HERCEGOVINE
protiv
VESELINA VLAHOVIĆA "BATKA"

PRESUDA

Tužilac Tužilaštva Bosne i Hercegovine: Behaija Krnjić

Branioci optuženog: advokati Radivoje Lazarević i Rade Golić

I. IZREKA	5
1. OPTUŽENJE	45
2. PRAVNA OCJENA I KVALIFIKACIJA	47
3. ZAVRŠNE RIJEČI	49
B. OPŠTA OCJENA DOKAZA	50
II. PRIMJENA MATERIJALNOG ZAKONA	59
A. ZLOČINI PROTIV ČOVJEČNOSTI IZ ČLANA 172. STAV 1. KZ BIH	64
B. OPĆI ELEMENTI KRIVIČNOG DJELA ZLOČINI PROTIV ČOVJEČNOSTI	65
1. Postojanje širokog ili sistematičnog napada	65
2. Status lica prema kojim je napad bio usmjeren: civili	73
3. Optuženi je znao za napad i njegova djela su dio napada (nexus)	75
III. PROGON IZ ČLANA 172. STAV 1. TAČKA H) KZ BIH U OSNOVI ZLOČINA PROTIV ČOVJEČNOSTI	78
IV. ODGOVORNOST OPTUŽENOG PO POJEDINAČNIM TAČKAMA IZREKE PRESUDE	81
A. TAČKA 1 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE	81
B. TAČKA 2 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE	86
C. TAČKA 3 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE	89
D. TAČKA 4 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE	93
E. TAČKA 5 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE	98
F. TAČKA 6 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE	102
G. TAČKA 7 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE	108
H. TAČKA 8 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE	117
I. TAČKA 9 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE	124
J. TAČKA 10 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE	129
K. TAČKA 11 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE	137
L. TAČKA 12 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE	141
M. TAČKA 13 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE	144
N. TAČKA 14 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE	149
O. TAČKA 15 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE	153
P. TAČKE 16 I 37 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE	155

Q. TAČKE 17, 18 19 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE	164
R. TAČKA 20 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE	171
S. TAČKA 21 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE	175
T. TAČKA 22 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE	178
U. TAČKA 23 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE	183
V. TAČKE 24 25 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE	188
W. TAČKA 26 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE	195
X. TAČKA 27 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE	199
Y. TAČKA 28 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE	202
Z. TAČKA 29 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE	209
AA. TAČKA 30 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE	213
BB. TAČKA 31 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE	216
CC. TAČKA 32 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE	221
DD. TAČKE 33 34 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE	226
EE. TAČKE 35, 45 46 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE	233
FF. TAČKA 36 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE	240
GG. TAČKA 38 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE	243
HH. TAČKA 39 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE	245
II. TAČKE 40, 42 43 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE	248
JJ. TAČKA 41 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE	257
KK. TAČKA 44 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE	261
LL. TAČKA 47 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE	262
MM. TAČKA 48 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE	266
NN. TAČKA 49 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE	268
OO. TAČKA 50 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE	273
PP. TAČKA 51 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE	277
QQ. TAČKA 52 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE	280
RR. TAČKA 53 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE	284
SS. TAČKA 54 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE	287
TT. TAČKA 55 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE	290
UU. TAČKA 56 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE	297
VV. TAČKA 57 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE	300
WW. TAČKA 58 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE	304
XX. TAČKA 59 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE	306
YY. TAČKA 60 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE	310

V. OSLOBAĐAJUĆI DIO PRESUDE	311
VI. ODBIJAJUĆI DIO PRESUDE.....	316
VII. ODLUKA O KAZNI.....	316
1. Svrha kažnjavanja	316
2. Pravila za odmjeravanje kazne.....	317
3. Individualizacija kazne	318
VIII. ODLUKA O TROŠKOVIMA POSTUPKA	319
IX. ODLUKA O IMOVINSKO PRAVNIM ZAHTJEVIMA.....	319
X. ANEKS I	320
A. PROCESNE ODLUKE.....	320
1. Prihvatanje utvrđenih činjenica.....	320
2. Zaštita svjedoka i isključenje javnosti	333
3. Čitanje izjava iz istrage	339
4. Odluka o prihvatljivosti drugih dokaza.....	340
5. Pravo na odbranu	346
6. Odsustvo optuženog sa glavnog pretresa	347
7. Probijanje roka od 30 dana za održavanje glavnog pretresa	353
XI. ANEKS II	354
A. SASLUŠANI SVJEDOCI (I VJEŠTACI) TUŽILAŠTVA	354
B. MATERIJALNI DOKAZI TUŽILAŠTVA	358
C. LISTA SASLUŠANIH SVJEDOKA ODBRANE	394
D. MATERIJALNI DOKAZI ODBRANE	395
XII. ANEKS III (SKRAĆENICE).....	398

U IME BOSNE I HERCEGOVINE!

Sud Bosne i Hercegovine, u vijeću sastavljenom od sudije Zorana Božića, kao predsjednika vijeća, te sudija Mire Smajlović i Enide Hadžiomerović, kao članova vijeća, u prisustvu pravnog savjetnika Sanide Vahida-Ramić u svojstvu zapisničara, u krivičnom predmetu protiv optuženog Veselina Vlahovića zv „Batko“, zbog krivičnog djela zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1, tačka h) u vezi sa tačkama a), e), f) g) i), k) i f) i ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana i člana 173. stav 1. tačka c) Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (KZ BiH), sve u vezi člana 180. stav 1. i 29. KZ BiH, povodom optužnica Tužilaštva BiH broj: T20 0 KTRZ 0000852 05 od 17.2.2011. godine, koja je potvrđena dana 24.2.2011. godine, i broj: T20 0 KTRZ 0001205 11 od 25.5.2011. godine, koja je potvrđena 31.05.2011. godine, te objedinjene i izmijenjene optužnice Tužilaštva BiH broj T20 0 KTRZ 0000852 05 od 17.10.2012. godine i ispravke od 18.10.2012. godine, nakon održanog javnog glavnog pretresa, sa kojeg je dijelom bila isključena javnost, u prisustvu tužioca Tužilaštva Bosne i Hercegovine Behaije Krnjića, optuženog Veselina Vlahovića „Batka“ i njegovih branilaca, advokata Radivoja Lazarevića i Rade Golića, nakon vijećanja i glasanja donio je, a predsjednik vijeća je dana 29.3.2013. godine, javno objavio sljedeću:

P R E S U D U

I

Optuženi:

Vlahović Veselin zv. „Batko“, sina Drage i majke Milice, rođene Sekulić, rođen 03.07.1969. godine u Nikšiću, Crna Gora, nastanjen u ..., ..., ..., po narodnosti ..., državljanin ..., pismen sa završenom osnovnom školom, bez zanimanja i zaposlenja, neoženjen, vojsku nije služio, bez čina, neodlikovan, ne vodi se u vojnoj evidenciji, slabog imovnog stanja, ne vodi se drugi krivični postupak protiv njega, osuđivan, nalazi se u pritvoru počev od 1.3.2010. godine (dan lišenja slobode),

II

KRIV JE

Što je:

u vremenskom periodu od početka mjeseca maja pa do kraja mjeseca jula 1992. godine, u kojem periodu se odvijao širok i sistematični napad vojnih i paravojnih snaga Srpske Republike BiH, a potom Republike Srpske, usmjeren protiv civilnog stanovništva grada Sarajeva, znajući za takav napad te da njegove radnje čine dio napada, kao pripadnik paravojnih formacija tih snaga, na diskriminatornoj osnovi, vršio progon civilnog nesrpskog stanovništva u naseljima Grbavica, Vraca i Kovačići, opština Novo Sarajevo, na nacionalnoj i vjerskoj osnovi, i to lišavanjem života (ubistvima), mučenjima, prisilnim nestancima, odvođenjima u ropstvo, silovanjima, protivpravnim zatvaranjima, fizičkim i psihičkim zlostavljanjima (druga nečovječna djela), pljačkom imovine stanovništva opštine Novo Sarajevo, tako što je:

1. tačno neutvrđenog dana u mjesecu maju 1992. godine, u večernjim satima, naoružan, zajedno sa još dvije osobe, došao u stan, koji se nalazio u ulici Lenjinova, na broju 82, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, u kojem stanu je zatekao oštećenog „S-35“ i njegovu suprugu „S-36“, da bi odmah po ulasku u njihov stan, u namjeri nanošenja ozbiljnih fizičkih i psihičkih povreda te pljačke njihove imovine, počeo zlostavljati oštećenog „S-35“, kojeg je stisnutom pesnicom nekoliko puta, udario u predio glave, tražeći da mu preda novac i zlato koje ima, a zatim ga je uveo u jednu sobu gdje ga je ponovo udario stisnutom pesnicom u predio glave, a kundakom od puške u predio grudnog koša, od kojih udaraca je oštećeni pao na pod, a isti ga je nastavio udarati nogama po cijelom tijelu, nanijevši mu mnogobrojne povrede, za koje vrijeme su ova dvojica koja su sa njim došla, držali oštećenu „S-36“ u kuhinji, da bi nakon što je optuženi prestao udarati oštećenog, istog nasilno izveo iz stana te ga ispred zgrade uveo u vozilo marke „Golf“, bijele boje, u koje vozilo su sa oštećenim sjeli ova dvojica, koja su sa optuženim došla, dok je optuženi sjeo u drugo vozilo takođe marke „Golf“, bijele boje, u koje vozilo je nasilno uveo oštećenu „S-36“, nakon čega su sa ta dva vozila odvezli oštećene na lokalitet Trebevića, za koje vrijeme dok su se vozili, optuženi je u vozilu počeo dirati oštećenu po nogama, tražeći od nje da mu kaže, kako će je silovati, da bi je u jednom trenutku udario snažno stisnutom pesnicom u predio glave, od kojeg udarca su joj polomljena dva zuba, pa kada su došli na Trebević, optuženi je izašao iz vozila, te izveo oštećenog „S-35“ i poveo ga prema jednoj uzvisini, držeći ga za vrat i stalno vadeći bajonet iza pojasa, na što je oštećeni

ga molio da ga ne ubije, da bi optuženi zaprijetio oštećenom sa puškom, da će ga ubiti, te mu je potom ponovo tražio novac, pa kada je oštećeni rekao da će mu dati, sa istim vozilima su dovezli oštećene ispred njihove zgrade, te potom ona dvojica su sa oštećenim „S-35“ otišla u njegov stan, dok je optuženi sa oštećenom „S-36“ ostao ispred zgrade, u kojem stanu je oštećeni ovoj dvojici predao iznos od tadašnjih 14.000,00 DM i 400,00 SK te svo zlato, koje je pripadalo njegovoj supruzi, tačno neutvrđene vrijednosti, nakon čega su ova dvojica ponovo izvela oštećenog „S-35“ iz stana i dovela ispred zgrade, pa kada se optuženi uvjerio da im je oštećeni dao sav novac i zlato, uhvatio je oštećenog rukama za vrat, te mu stežući vrat, zaprijetio da nikome ne smije ništa reći, a zatim se sa ovom dvojicom udaljio u nepoznatom pravcu,

2. tačno neutvrđenog dana početkom mjeseca maja 1992. godine, u poslijepodnevnim satima, naoružan sa automatskom puškom i pištoljem, zajedno sa još dvije naoružane osobe, u pasažu koji je vodio ka zelenoj pijaci, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, zaustavio oštećenog „S-13“, koji je išao prema zgradi u kojoj je stanovao, pa kada je provjerom dokumenata ustanovio da je oštećeni Bošnjačke nacionalnosti, u namjeri nanošenja ozbiljnih fizičkih i psihičkih povreda oštećenom, odmah iza pojasa izvadio gumenu policijsku palicu, te sa njom počeo udarati oštećenog u predio glave i cijelog tijela, a potom, pošto su ova dvojica koja su bila sa njim otišla, isti je vezao ruke oštećenog kanapom, te ga uveo u jedan obližnji devastirani kafić, gdje je rekao oštećenom da sjedne na jednu stolicu, a zatim mu iz džepova povadio dokumente i novac, ugledavši među tim stvarima ključ za vozilo marke „Golf“, tip „II“, bijele boje, koje je bilo vlasništvo oštećenog, nakon čega je, u namjeri pljačke imovine oštećenog, istog ispitivao za vozilo, istovremeno mu stavljajući pištolj u usta, prijeteci da će mu pištoljem izrešetati koljena, a zatim je izveo oštećenog iz tog kafića, te ga odveo u prostorije prijašnjeg preduzeća „Digitron-Buje“, koje su se nalazile u ulici Bane Šurbata na broju 18, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, u kojim prostorijama je bilo sjedište njegove jedinice, dok je, vodeći ga prema tim prostorijama, oštećeni mu pokazao svoju garažu, da bi potom u tim prostorijama nastavio udarati oštećenog nogama, rukama i kundakom od puške po cijelom tijelu, nanijevši mu tom prilikom mnogobrojne povrede, istovremeno psujući mu muslimansku majku i vrijeđajući ga, da bi u jednom momentu izašao iz tih prostorija i otišao do garaže vlasništvo oštećenog gdje nije, zbog blokade motora, mogao vozilo oštećenog staviti u pogon, zbog čega se ponovo vratio u iste prostorije zahtijevajući od oštećenog da mu kaže kako da skine blokadu, što je ovaj morao mu reći, u kom trenutku je

izvjesni „Zoka“ rekao mu da pusti oštećenog, na što je on zatrčao se i nogom, obuvenom u čizmu, udario jako oštećenog u predio stomaka opsovavši mu majku, nakon čega je zaprijetio oštećenom da će mu doći u stan i pobiti svu familiju, a zatim je napustio te prostorije i otišao do garaže oštećenog, te iz iste izvukao njegovo vozilo koje je potom odvezao u nepoznatom pravcu, dok je oštećeni pušten kući,

3. tačno netvrđenog dana, u mjesecu maju 1992. godine, nakon što su prethodno, dva tačno neidentifikovana lica, izvela iz njegovog stana koji se nalazio u ulici Lenjinova, na broju 28, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, oštećenog „**S-47**“, te ga doveli u prostorije u kojima je bilo sjedište njihove jedinice, a koje su inače pripadale prijašnjem preduzeću „Digitron-Buje“, koje prostorije su se nalazile u ulici Bane Šurbata, na broju 18, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, optuženi je u istim prostorijama dočekao oštećenog, te ga u namjeri nanošenja snažnog tjelesnog bola i patnje, odmah počeo tući i udarati stisnutom pesnicom po svim dijelovima tijela, a najviše po glavi, u čemu su mu se pridružila i druga lica, koja su se nalazila u tim prostorijama, od kojih udaraca je oštećeni pao na pod, da bi ga potom optuženi, zajedno sa drugima, nastavio udarati nogama po svim dijelovima tijela, nanijevši oštećenom time mnogobrojne povrede od kojih je isti nekoliko puta gubio svijest, nakon čega bi ga puštali da dođe sebi, a zatim ga nastavljali udarati, te ga u jednom trenutku uveli u jednu prostoriju gdje su mu gurali glavu u bure puno vode, a potom u WC, gdje su mu gurali glavu u WC šolju, da bi po prestanku takvog zlostavljanja, optuženi izveo oštećenog iz tih prostorija i sa vozilom marke „Golf“ odvezao na lokalitet Trebevića, gdje mu je pokazivao mrtva tijela ubijenih civilnih osoba, koja su se nalazila razbacana na tom lokalitetu, govoreći mu da je sve te osobe on pobio, a kad mu je oštećeni rekao da će mu dati sav novac i zlato koje je imao, stavio ga je u vozilo i u namjeri pljačke njegove imovine, dovezao ga do zgrade u kojoj je bio stan oštećenog, te ga potom uveo u njegov stan u kojem ga je nastavio udarati, da bi u jednom momentu iz pištolja kojeg je imao kod sebe, ispalio jedan metak u ugao sobe, pa kada mu je oštećeni predao sav novac u visini od tadašnjih 38.000,00 DM i zlato koje je imao, tačno neutvrđene vrijednosti, isti je oštećenog izveo iz stana te ga odveo do stana njegove komšinice „S-3“, koji se nalazio u istoj zgradi, a potom ga je pustio da ide u svoj stan, dok je on ostao u tom stanu,

4. tačno neutvrđenog dana, u mjesecu maju 1992. godine, naoružan, došao u stan oštećene „**S-3**“, koji stan se nalazio u ulici Lenjinova na broju 28, u naselju

Grbavica, opština Novo Sarajevo, vodeći sa sobom „S-47“, komšiju oštećene, koji je bio sav raščupan i krvav od zadobijenih povreda, u kojem stanu su zatekli samu oštećenu, da bi nakon što je pustio da „S-47“ izađe iz stana, on tada odmah, u namjeri da oštećenu prisili na seksualni odnos, prišao joj, te je uhvatio za grudi i naredio joj da legne, što ista nije htjela učiniti, pa joj je tada zaprijetio nožem i pištoljem, da je može ubiti, a potom je potrgao odjeću sa iste te je gurnuo na jedan kauč i sa sebe skinuo košulju i hlače, ostavši u samoj potkošulji, i potom legao na oštećenu, pa iako je ista imala pojačano krvarenje usljed menstruacije, nad istom izvršio silovanje, nakon čega je ustao i otišao u kupatilo da se opere jer je bio sav krvav, a zatim se obukao i napustio stan,

5. tačno neutvrđenog dana, sredinom mjeseca maja 1992. godine, naoružan, zajedno sa još jednom osobom, došao u stan oštećenog „S-14“, koji stan se nalazio u ulici Bane Šurbata na broju 24, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, u kojem stanu su zatekli oštećenog, kojeg su prisilno izveli iz stana i doveli u prostorije, u kojima je bilo sjedište njihove jedinice, a koje su pripadale prijašnjem preduzeću „Digitron-Buje“, koje su se nalazile u istoj ulici na broju 18, u kojim prostorijama su ga počeli ispitivati, da bi u jednom trenutku, u namjeri nanošenja ozbiljnih fizičkih i psihičkih povreda, optuženi prišao oštećenom te ga počeo udarati sa gumenom palicom po predjelu leđa i glave, te ruku i nogu, a nakon otprilike sat vremena takvog zlostavljanja, optuženi je oštećenog uveo u drugu prostoriju, u kojoj ga je ovaj drugi udarao, te jednom sjalom vezao i stezao mu vrat, a drugi vojnici, koji su po naredbi optuženog ulazili u tu prostoriju, takođe tukli oštećenog, da bi mu optuženi prišao i šapnuo na uho da može otkupiti život, na što je oštećeni pristao, nakon čega je optuženi, zajedno sa istom osobom sa kojom je i doveo oštećenog, u namjeri pljačke njegove imovine, izveo oštećenog iz tih prostorija, te ga doveo u njegov stan, u kojem su zatekli njegovu suprugu oštećenu „S-15“, koju je optuženi odmah, u namjeri nanošenja ozbiljnih fizičkih i psihičkih povreda, uveo u jednu sobu te joj prijetio nožem, rekavši joj da legne na krevet kako bi je zaklao, za koje vrijeme je ova druga osoba držala njenog muža u drugoj sobi, u koju je sobu u jednom trenutku ušao i optuženi te tražio da mu oštećeni preda pare, te mu je isti tada morao predati iznos od 5.200,00 tadašnjih DM kao i svo zlato koje su imali, tačno neutvrđene vrijednosti, nakon čega je isti oštećenog udario drškom od pištolja u predio glave, a potom mu pištolj prislonio na obraz, zaprijetivši mu da ne smije nikome ništa reći, jer će u protivnom ubiti i njega i njegovu suprugu, a potom je sa ovim drugim napustio stan oštećenog,

6. dana 17.5.1992. godine, naoružan, zajedno sa još tri ili četiri osobe, došao u stan porodice Barleci, koji stan se nalazio u ulici Lenjinova, na broju 93, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, u kojem stanu je zatekao oštećene **Barleci Mehmeda**, sina Uke, rođ. 1926. god., i njegovu suprugu **Ćimu**, da bi po ulasku u njihov stan, u namjeri nanošenja ozbiljnih fizičkih i psihičkih povreda, te pljačke njihove imovine, tražio od njih da mu predaju sav novac i zlato koje imaju, a zatim su svi iz grupe počeli preturati stvari po stanu prisvajajući sve vrijednije stvari koje su pronalazili, za koje cijelo vrijeme je optuženi oštećene udarao, da bi u jednom trenutku optuženi, u namjeri da sa oštećenom Ćimom ostvari prisilan seksualni odnos, odveo je u jednu sobu, u kojoj sobi je nad istom upotrebom sile, izvršio silovanje, a potom je neko iz te grupe vezao ruke oštećenom Mehmedu na leđima, a zatim su ga prisilno izveli iz stana, ostavljajući oštećenu Ćimu u stanu, zaključanu, nakon čega su oštećenog stavili u vozilo, ispred zgrade, te ga sa istim odvezli u nepoznatom pravcu, od kada se sve do danas za sudbinu oštećenog ne zna, slijedom čega se osnovano može pretpostaviti da je ubijen,

7. oko 21.5.1992. godine, u poslijepodnevnim satima, naoružan sa automatskom puškom i pištoljem, zajedno sa grupom naoružanih osoba, došao u zgradu koja se nalazila u ulici Ljubljanska na broju 16/a, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, u kojoj zgradi su vršili pretrase stanova, da bi optuženi po ulasku u stan porodice Šeta, odmah ih počeo provocirati i vrijeđati, psujući im tursku majku, a zatim je u namjeri nanošenja ozbiljnih fizičkih i psihičkih povreda, udario oštećenog **Šeta Salku** stisnutom pesnicom u predio glave, pritisnuo ga uz jedan zid, te počeo prijetiti svim ukućanima da će ih sve pobiti, da bi potom nastavio udarati oštećenog stisnutom pesnicom, najviše u predio glave, nakon čega je naredio svim ukućanima da moraju poći sa njim, te je iz stana prisilno izveo oštećenog Šeta Salku, njegovu suprugu Fazilu, sina Sakiba, kćerku Sakibu, te sestraća od njegove supruge Šehić Muhameda, a potom iz stana porodice Šibonjić izveo oštećenog **Šibonjić Midhata**, njegovu suprugu Zlatu, sinove Edhema i Benjamina i kćerku Hasibu, pa kada su članove te dvije porodice povelili niz stubište, optuženi je u namjeri nanošenja ozbiljnih fizičkih i psihičkih povreda, prvo dva puta kundakom od puške udario oštećenu **Šibonjić Hasibu** u predio grudnog koša, a zatim je nekoliko puta udario njenog oca Midhata, kojem je pri tom zadao jedan snažan udarac nogom u predio slabina od kojeg udarca se isti nije mogao kretati, da bi potom, nakon što su članove te dvije porodice doveli do jednog kombija, optuženi počeo

udarati oštećenog Šeta Salku, kojeg je potom ugurao u gepek udarajući ga, nanijevši mu mnogobrojne povrede, u kojem gepeku ga je zatvorio, nakon čega su ih sa kombijem i drugim vozilom, dovezli do prostorija pizerije „Pajaco“, koje su se nalazile u naselju Vrace, opština Novo Sarajevo, u kojim prostorijama je optuženi nastavio vrijeđati ih, te udarati, da bi u jednom trenutku prišao oštećenom **Šehić Muhamedu** i bez ikakvog razloga mu, a u namjeri nanošenja ozbiljnih fizičkih i psihičkih povreda, prvo zadao jedan snažan udarac stisnutom pesnicom u predio desne strane grudnog koša od kojeg udarca se oštećeni srušio na pod, a zatim ga je nastavio udarati nogom po svim dijelovima tijela, nakon čega je od prisutnih drugih uniformisanih lica spriječen da dalje udara oštećenog, te je udaljen iz tih prostorija, dok su članovi porodica Šeta i Šibonjić pušteni,

8. dana 22.5.1992. godine, nakon što su prethodno dva uniformisana i naoružana, tačno neidentifikovana lica, prisilno izveli oštećenog **Burdžović Jusufa**, iz njegovog stana, koji se nalazio u ulici Radnička, na broju 75, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, i potom ga doveli u prostorije prijašnjeg preduzeća „Digitron-Buje“, koje su se nalazile u ulici Bane Šurbata, na broju 18, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, u kojim je prostorijama bilo sjedište njihove jedinice, optuženi je u tim prostorijama, a u namjeri nanošenja ozbiljnih fizičkih i psihičkih povreda, zlostavljao oštećenog, tako što je prvo tražio da ga oštećeni poljubi u ruku, iz razloga što je on navodno vojvoda da bi zatim zajedno sa drugim licima oštećenog teško pretukao, nakon čega je oštećeni proveo noć u tim prostorijama, da bi sutradan u jutarnjim satima, optuženi zajedno sa još jednom osobom, ponovo zlostavljao oštećenog, tako što ga je udarao, te mu podnosio nož pod grlo i stavljao cijev od pištolja u usta, tražeći od oštećenog novac i zlato, da bi potom optuženi i ovaj drugi, oštećenog stavili u vozilo i odveli u jednu garažu, gdje su ga nastavili udarati i prijetiti nožem, nanijevši mu mnogobrojne povrede, a zatim su ga, u namjeri pljačke njegove imovine, doveli u njegov stan, u kojem stanu su zatekli suprugu od oštećenog, u kojem stanu je optuženi, oštećenog nastavio udarati, da bi u jednom trenutku, dok je ovaj drugi držao cijev od pištolja na glavi supruge oštećenog, optuženi izvadio i prostr'o jednu crvenu maramu na pod, na koju su oštećeni i njegova supruga morali staviti sav novac koje su imali i to negdje u visini od oko tadašnjih 2.000,00 DM, kao i zlato koje su imali, tačno neutvrđene vrijednosti, nakon čega je optuženi uzeo taj novac i zlato, te zajedno sa ovim drugim izašao iz stana oštećenog, da bi ponovo povelu oštećenog i vratili u

prostorije preduzeća „Digitron-Buje“, u kojim prostorijama je isti protivno pravilima međunarodnog prava držan zatvoren,

9. dana 23.5.1992. godine, u prijedpodnevnim satima, zajedno sa još dvije osobe, naoružan, došao u stan oštećenog „S-39“, koji stan se nalazio u ulici Radnička na broju 19 C, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, u kojem stanu je zatekao oštećenog, njegovu suprugu „S-17“ i njihovog mldb. sina, da bi po ulasku u stan rekao oštećenom da mora poći sa njima radi davanja izjave, nakon čega su sa vozilom prisilno odveli oštećenog u prostorije sjedišta svoje jedinice, a koje su pripadale prijašnjem preduzeću „Digitron- Buje“, koje su se nalazile u ulici Bane Šurbata na broju 18, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, u kojima je oštećeni morao u jednoj prostoriji pisati izjavu, da bi u jednom trenutku optuženi ušao u tu prostoriju, te u namjeri nanošenja ozbiljnih fizičkih i psihičkih povreda oštećenom, izvadio bajonet i stavio ga oštećenom pod grlo, prijeteci da će ga zaklati ukoliko ne kaže gdje su mu pare, kojom prilikom je oštećenom zadao i nekoliko udaraca zatvorenom pesnicom u predio grudnog koša, nakon čega je zajedno sa istom dvojicom, sa kojima je oštećenog doveo u te prostorije, oštećenog izveo iz tih prostorija, te ga vozilom odvezao do jedne napuštene kuće u naselju Vrace, gdje se u jednoj prostoriji od kuće nalazilo mrtvo tijelo nepoznate ženske osobe, koja je bila zaklana, da bi ga optuženi potom prisiljavao da legne na tijelo te osobe te da nad istom ostvari polni odnos, prijeteci da će ga zaklati, pa kad oštećeni to nije htio da uradi, optuženi ga je nekoliko puta udario zatvorenom pesnicom u predio grudnog koša, da bi ga potom, a u namjeri pribavljanja imovinske koristi i pljačke njegove imovine, vozilom odveli do zgrade u kojoj je oštećeni stanovao kako bi od komšija tražio da mu posude novac koji im je trebao predati, pa kako oštećeni nije uspio posuditi novac, doveli su ga u neki stan, gdje su ga natjerali da putem telefona od svoje sestre traži iznos od 20.000,00 tadašnjih DM na ime njegove otkupnine, da bi potom jedan od njih odveo oštećenog do Vrbanja mosta radi navodne primopredaje, kada je oštećeni uspio pobjeći i preći na stranu pod kontrolom tadašnje TO BiH, nakon čega je optuženi ponovo sa istom dvojicom, došao u stan oštećenog u kojem stanu je oštećenu „S-17“ počeo vrijeđati i psovati, a zatim šamarati je, da bi je potom u namjeri nanošenja ozbiljnih fizičkih i psihičkih povreda, uhvatio za kosu i ugurao u jednu sobu, gdje ju je nastavio udarati govoreći joj da će je silovati, izvukavši bajonet koji joj je više puta stavljao pod grlo kao i njenom mldb. sinu, da bi zatim otkopčao svoje hlače te je rukom uhvatio za kosu i tjerao da ga oralno zadovolji u

kojem trenutku su u sobu ušla ova dvojica te mu rekli da je pusti, nakon čega su sva trojica napustili stan,

10. tačno neutvrđenog dana u mjesecu maju 1992. godine, naoružan sa automatskom puškom i nožem, zajedno sa grupom osoba, došao u stan oštećene „S-4“, koji se nalazio u ulici Lenjinova na broju 61, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, odakle je prisilno izveo oštećenu, te u namjeri da nad istom ostvari prisilan seksualni odnos, odveo je u jednu garažu koja se nalazila u prizemlju objekta „Šoping“ na Grbavici, gdje je nožem rasparao i skinuo joj bluzu, te je nožem zaparao po grudnom košu, a zatim joj naredio da se skine i legne na jednu strunjaču koja se nalazila na betonskom podu, da bi potom vezao joj ruke i noge za ručke od strunjače, nakon čega je svukao hlače i nad oštećenom izvršio silovanje, da bi potom još četvorica ili petorica vojnika da nad oštećenom izvršila silovanje, a potom je pustio, rekavši joj da ide kući, a da će on ponovno doći, pa je poslije toga u kratkom vremenskom razdoblju od nekoliko dana, još dva ili tri puta dolazio u stan oštećene, da bi potom oštećenu vodio u istu garažu te nad istom vršio silovanje, omogućivši i drugim vojnicima da nad oštećenom vrše silovanja, a jednom prilikom je čak oštećenu držao zaključanu par sati u toj garaži, dok nisu došle osobe koje su potom nad istom izvršile silovanje,

11. tačno neutvrđenog dana, u mjesecu maju 1992. godine, naoružan sa automatskom puškom i nožem, zajedno sa još jednom osobom, došao u stan oštećene „S-5“, koji stan se nalazio u ulici Rave Janković na broju 38, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, u kojem stanu su zatekli samu oštećenu, da bi odmah po ulasku u stan, u namjeri nanošenja ozbiljnih fizičkih i psihičkih povreda te pljačke njene imovine, obojica je počela udarati, pitajući je za njene sinove, a optuženi je u jednom trenutku udario oštećenu sa puškom u leđa od kojeg udarca je ista pala, a zatim joj prišao i sa cijevi od puške udario je u predio glave, između očiju, probivši joj čeonu kost, te potom rekao ovom drugom da vodi „turkinju“ u sobu, što je ovaj i učinio, a on je potom počeo preturati stvari po stanu tražeći novac i zlato, za koje vrijeme je ovaj drugi u sobi nastavio zlostavljati oštećenu, udarajući je i pucajući joj pored glave, da bi joj potom strgao odjeću, nakon čega je i optuženi ušao u sobu, te vidjevši oštećenu голу, skinuo sa sebe odjeću i legao na nju, sa namjerom da nad istom ostvari prisilan seksualni odnos, u kom trenutku se izvana začula snažna pucnjava, pa je od te namjere odustao, a zatim ustao i sa ovim drugim napustio stan, dok je nakon toga

oštećena primjetila da su joj odnijeli zlato koje je imala kao i druge dragocjenosti, tačno neutvrđene vrijednosti,

12. tačno neutvrđenog dana krajem mjeseca maja 1992. godine, u poslijepodnevnom satima, naoružan, došao u stan porodice Salčin, koji stan se nalazio u ulici Bane Šurbata na broju 22, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, u kojem stanu je zatekao oštećenog **Salčin Zlatka**, sina Todora, rođ. 1955. godine, kojeg je u namjeri lišavanja života, prisilno izveo iz stana, a potom ispred zgrade uveo u vozilo kojim ga je odvezao na nepoznatu lokaciju, gdje ga je upotrebom vatrenog oružja lišio života, da bi naknadnom ekshumacijom obavljenoj na lokalitetu Trebevića, bili pronađeni njegovi posmrtni ostaci,

13. tačno netvrđenog dana krajem mjeseca maja ili početkom mjeseca juna 1992. godine, u poslijepodnevnom satima, naoružan sa automatskom puškom, pištoljem i nožem, zajedno sa još jednom osobom, došao u stan porodice Čoho, koji stan se nalazio u ulici Bane Šurbata na broju 22, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, u kojem stanu su zatekli oštećenog **Čoho Esada**, kojeg su prisilno izveli iz stana i potom ga doveli u prostorije sjedišta njihove jedinice, prijašenjeg preduzeća „Digitron-Buje“, koje su se nalazile u istoj ulici na broju 18, gdje su ga uveli u jednu prostoriju i rekli mu da povadi sve iz džepova što je imao, a zatim mu je optuženi oduzeo sat i novčanik u kojem se nalazio iznos od 4.000,00 DM, te 3 ili 4 srebrna prstena, da bi tada, u namjeri nanošenja snažnog tjelesnog bola i patnje, oštećenog prvi počeo udarati ovaj drugi koji ga je sa njim izveo iz stana, stisnutim pesnicama po predjelu slabina i plečki, a potom mu je optuženi prišao, repetirao pušku i naredio mu da legne na na pod sa okrenutom glavom prema podu, što je oštećeni i učinio, te ga potom počeo udarati nogom obuvenom u vojničku čizmu, po glavi i slabinama, od kojih udaraca je kod oštećenog zastajao dah, da bi se u jednom trenutku u toj prostoriji pojavio jedan dječak, kojem je optuženi naredio da nađe drvenu letvu i da sa istom udara oštećenog, što je ovaj dječak i učinio, te je sa istom udarao oštećenog po predjelu listova nogu, ramena, plečki i vrata, za koje vrijeme su ga optuženi i onaj drugi nastavili udarati po cijelom tijelu, nanijevši tom prilikom oštećenom mnogobrojne povrede, od kojih je bio sav krvav te nije mogao gledati od otekline oko očiju, da bi nakon otprilike dva sata takvog zlostavljanja, optuženi, uhvatio oštećenog za kosu te ga suprotno osnovnim pravilima međunarodnog prava, ugurao i zatvorio u jednu drugu prostoriju, ostavivši ga u istoj, zaprijetivši mu da ne smije gledati kroz prozor, u kojoj prostoriji je oštećeni proveo cijelu

noć, da bi sutradan, u večernjim satima, optuženi ponovo došao u tu prostoriju te udario oštećenog dva puta u predio glave, šapnuvši mu na uho da je dobio naredbu da ga mora pustiti, te ga potom izveo iz tih prostorija i pustio da ide kući,

14. tačno netvrđenog dana, u mjesecu junu ili julu 1992. godine, naoružan, došao u stan porodice Krehić, koji stan se nalazio u ulici Trnovska, na broju 7, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, u kojem stanu je zatekao oštećene **Krehić Nusreta** i njegovu suprugu **Nadžiju zv. Nadža**, koje je po ulasku u stan, a u namjeri nanošenja ozbiljnih psihičkih povreda te pljačke njihove imovine, zlostavljao, prijeteći im oružjem koje je imao uza se, da bi u jednom trenutku pucao iz oružja između oštećenih, tražeći da mu predaju novac i zlato koje su imali, a nakon što su mu isti dali tačno neutvrđenu količinu zlata i novca, napustio je njihov stan,

15. tačno neutvrđenog dana, u mjesecu maju ili junu 1992. godine, naoružan sa automatskom puškom, zajedno sa još jednom osobom, došao u stan porodice Junuzović, koji stan se nalazio u ulici Rave Janković na broju 2a, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, u kojem stanu je zatekao oštećenu **Junuzović Enisu**, da bi po ulasku u stan, osoba koja je došla sa njim, ostala u hodniku čuvati stražu, dok je optuženi, u namjeri nanošenja ozbiljnih psihičkih povreda te pljačke njene imovine, počeo zlostavljati oštećenu, tražeći da mu preda sav novac i zlato koje ima, što oštećena nije mogla učiniti jer su joj drugi već prethodno sve oduzeli, nakon čega je isti rekao oštećenju da legne na jedan kauč, a zatim je iz automatske puške ispalio jedan metak, koji je prošao iznad glave oštećene, da bi potom zajedno sa osobom sa kojom je došao, napustio njen stan,

16. tačno neutvrđenog dana, u mjesecu maju ili junu 1992. godine, naoružan sa automatskom puškom, zajedno sa grupom neidentifikovanih osoba, došao ispred zgrade, koja se nalazila u ulici Lenjinova, na broju 33, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, gdje je susreo oštećenog „A1“, kojeg je prethodno po njegovoj naredbi dovela njegova majka, da bi potom, bez ikakvog razloga, a u namjeri nanošenja ozbiljnih fizičkih i psihičkih povreda, udario oštećenog sa kundakom puške u predio stomaka, na što su pristigle komšije oštećenog pokušale da spriječe da ga dalje udara, ali je optuženi ipak uspio ponovo zadati snažan udarac oštećenom kundakom puške u predio glave, tačnije usta, nanijevši mu povredu od koje je oštećeni skoro izgubio svijest, nakon čega su komšije oštećenog ipak uspjele da ga odvoje i uguraju u njegov

stan, koji se nalazio u samom prizemlju, da bi potom optuženi sa vanjske strane iz automatske puške, ispalio jedan metak kroz zatvoreni prozor u unutrašnjost stana oštećenog, koji metak je promašio oštećenog, nakon čega se, prijeteci da će se ponovo vratiti, udaljio u nepoznatom pravcu,

17. tačno neutvrđenog dana, u mjesecu junu 1992. godine, nakon što je prethodno grupa uniformisanih i naoružanih, tačno neidentifikovanih osoba, izvela oštećenog „**S-24**“ iz njegovog stana, koji se nalazio u ulici Đure Salaja, na broju 34 u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, i potom dovela i zatvorila u prostorije prijašnjeg preduzeća „Digitron-Buje“, koje su se nalazile u ulici Bane Šurbata, na broju 18, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, optuženi je više puta ulazio u prostoriju u kojoj je oštećeni zajedno sa drugim civilnim osobama bio zatvoren, da bi, u namjeri nanošenja snažnog tjelesnog i duševnog bola i patnje, te osobe zlostavljao, tako što ih je udarao rukama i drvenom palicom, te mnogima od njih pucao iz pištolja u predio nogu, nanijevši im povrede, pa je tako i samog oštećenog udarao rukama i drvenom palicom, da bi jednom prilikom polio oštećenog benzinom, koju je potom zapalio, od čega je vatra zahvatila hlače na desnoj nozi oštećenog kao i nogu oštećenog u predjelu od koljena do prepone, nanijevši mu povrede u vidu opekotina, nakon čega je oštećeni prevrtanjem uspio da ugasi vatru, ali kasnije, kako mu nije pružena medicinska pomoć, rane zadobijene vatrom su se inficirale,

18. tačno neutvrđenog dana, u mjesecu junu 1992. godine, nakon što je prethodno grupa uniformisanih i naoružanih tačno neidentifikovanih osoba, izvela oštećenog **Korać Isu**, sina Tahira, rođ. 1956. godine, iz njegovog stana, koji se nalazio u ulici Đure Salaja, na broju 32 u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, te potom dovela i zatvorila u prostorije prijašnjeg preduzeća „Digitron-Buje“, koje su se nalazile u ulici Bane Šurbata, na broju 18, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, optuženi je više puta ulazio u prostoriju u kojoj je oštećeni zajedno sa drugim civilnim osobama bio zatvoren, da bi, u namjeri nanošenja ozbiljnih fizičkih i psihičkih povreda te osobe zlostavljao, tako što ih je udarao rukama i drvenom palicom, među kojim osobama je udarao i samog oštećenog, nanijevši mu povrede, nakon čega je oštećeni izveden iz tih prostorija od strane tačno neutvrđenih osoba te na tačno neutvrđenoj lokaciji lišen života,

19. dana 11.6.1992. godine, nakon što je prethodno grupa naoružanih osoba, nasilno izvela iz njegovog stana, oštećenog „S-21“, koji stan se je nalazio u ulici Đure Salaja, na broju 34, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, te ga potom dovela u prostorije prijašnjeg preduzeća „Digitron-Buje“, koje prostorije su se nalazile u ulici Bane Šurbata, na broju 18, u istom naselju, u tim prostorijama, optuženi fizički zlostavljao oštećenog, tako što je u namjeri nanošenja ozbiljnih fizičkih i psihičkih povreda, istog zajedno sa drugim osobama, udarao i tukao, da bi u jednom trenutku, kada je oštećeni doveden u kancelariju njegovog tadašnjeg zapovjednika Vitković Zorana, krenuo prema oštećenom u namjeri da ga ubije, što mu Zoran nije dopustio, nakon čega je optuženi prišao oštećenom i udario ga jednom snažno zatvorenim pesnicom u predio glave, a zatim izvadio nož, koji je stavio oštećenom pod grlo, dok ga je drugom rukom držao ga za kosu, a kada je Zoran zaprijetio pištoljem da će ga ubiti ako dalje dirne oštećenog, optuženi je oštećenog udario snažno nogom u predio glave, nakon čega je jedna osoba izvela oštećenog iz te kancelarije,

20. tačno neutvrđenog dana početkom mjeseca juna 1992. godine, naoružan sa automatskom puškom i nožem, zajedno sa još dvije osobe, došao u sklonište, koje se nalazilo u zgradi preko puta kuće oštećenog **Krvavac Šefkije**, u ulici Petrovačka na broju 4, u naselju Vraca, opština Novo Sarajevo, u kojem skloništu je zatekao oštećenog, kojeg je, u namjeri nanošenja ozbiljnih fizičkih i psihičkih povreda, odmah po ulasku u sklonište udario kundakom puške u predio glave, nakon čega su ga sva trojica počela udarati, a kada su prestali, izveli su ga i odveli u njegovu kuću, gdje su ga nastavili udarati, a zatim su ga prisilno odveli u prostorije sjedišta njihove jedinice, prijašnjeg preduzeća „Digitron-Buje“, koje su se nalazile u ulici Bane Šurbata na broju 18, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, u kojim prostorijama su ga protivno osnovnim pravilima međunarodnog prava, držali zatvorenog nekoliko dana, za koje vrijeme su ga svakodnevno tukli i time mu nanijeli mnogobrojne povrede, nakon čega je optuženi lično doveo oštećenog i ostavio ga u njegovoj kući,

21. tačno neutvrđenog dana, u mjesecu junu 1992. godine, nakon što su prethodno trojica uniformisanih i naoružanih, tačno neidentifikovanih osoba, došli u kuću oštećenog „S-40“, koja se nalazila u ulici Splitska na broju 25, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, te iz kuće prisilno izveli oštećenog i jednog od njegovih sinova, te ih obojicu potom doveli u prostorije prijašnjeg preduzeća „Digitron-Buje“, koje su se nalazile u ulici Bane Šurbata na broju 18, u naselju Grbavica, opština

Novo Sarajevo, u jednoj od prostorija, u namjeri nanošenja ozbiljnih fizičkih i psihičkih povreda, optuženi fizički zlostavljao oštećenog, tako što ga je prvo udario jednom, stisnutom pesnicom u predio glave, od kojeg udarca je oštećeni izgubio svijest i pao na pod, a zatim je nastavio ga udarati nogom po svim dijelovima tijela, a najviše po slabinskom dijelu, nanijevši mu pri tome mnogobrojne povrede, da bi otprilike nakon sat vremena takvog zlostavljanja, pustio da oštećenog odvedu u drugu prostoriju, u kojoj je prethodno bio zatočen,

22. dana 4.6.1992. godine, naoružan, zajedno sa grupom uniformisanih i naoružanih lica, došao u stan oštećenog **Selimović Lutvije**, sina Šahina, rođ. 1935. godine, koji stan se nalazio u ulici Marijana Baruna, na broju 2, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, da bi po ulasku u stan, u namjeri nanošenja snažnog tjelesnog i duševnog bola, te patnje kao i pljačke njegove imovine, oštećenog počeli zlostavljati, tako što su ga udarali, a zatim natjerali da proguta sva zrna od molitvene brojanice tzv. „tespiha“, koju su prethodno raskinuli, nakon čega su ga nasilno izveli iz stana i odveli u prostorije sjedišta njihove jedinice, prijašnjeg preduzeća „Digitron-Buje“, koje su se nalazile u ulici Bane Šurbata, na broju 18, u istom naselju, u kojim prostorijama su ga zajedno nastavili zlostavljati, tako što su ga udarali rukama, nogama i drškama od lopate, te mu urezivali krstove po rukama, nogama i glavi, u kojem zlostavljanju je optuženi prednjačio, te je osim navedenog, optuženi bajonetom nanosio povrede oštećenom po predjelu potkoljenica, rebara i stomaka, da bi optuženi sa još jednom osobom u tri navrata izvodio oštećenog iz tih prostorija i vodio ga u njegov stan, tražeći od oštećenog novac i zlato, a prilikom jednog odvođenja su ga odveli u jedno grmlje i prijetili mu da će ga zaklati, nakon čega je oštećeni bio prinuđen da im u svom stanu preda novac u visini od 17.500,00 tadašnjih DM i 4.100,00 USD, dok zlata nije imao, a oni su ga potom vratili u prostorije preduzeća „Digitron“ u kojim prostorijama i garažama je protivno osnovnim pravilima međunarodnog prava, držan zatvoren 18 dana, a nakon toga pušten,

23. dana 11.6.1992. godine, u večernjim satima, naoružan, došao u stan oštećene „**S-6**“, koji stan se nalazio u ulici Lenjinova, na broju 50, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, u kojem stanu je zatekao oštećenu i njenu majku, da bi po ulasku u stan, obje počeo udarati kundakom od puške, a zatim u namjeri ostvarenja prisilnog seksualnog odnosa nad oštećenima, rekao objema da moraju poći sa njim, te ih je obje nasilno izveo iz stana i ispred zgrade uveo u vozilo marke „Golf“, bijele boje,

sa kojim vozilom ih je dovezao pred jednu zgradu u naselju Vraca, opština Novo Sarajevo, a zatim ih obje uveo u jedan stan, u kojem je majku od oštećene odveo u jednu sobu gdje ju je vezao i ostavio, a potom oštećenu „S-6“ je odveo u drugu sobu, gdje joj je rekao da se skine, što je ista odbila, a on ju je zatim počeo udarati nogama, te otvorenom i zatvorenom pesnicom po glavi, trgajući odjeću sa nje, a kada je oštećena „S-6“ ostala gola, natjerao ju je da obuče nekakve helanke sa dezenom leopardove kože, te je oborio na krevet, svukao helanke sa nje i nad istom izvršio silovanje, za koje vrijeme ju je stalno udarao po glavi i rebrima, a nakon toga je otišao i iz druge sobe doveo njenu majku, koju je već prethodno na silu natjerao da se skine, nakon čega je nad istom izvršio silovanje, što je oštećena „S-6“ morala gledati, obzirom da joj nije dozvoljavao da bar rukama pokrije oči, da bi potom obje tokom noći zadržao u tom stanu, za koje vrijeme je nad oštećenom „S-6“ još jednom izvršio silovanje, da bi u jednom trenutku tražio od nje da ga oralno zadovoljava, što je ona odbila, ali kada je isti iz pištolja ispalio jedan metak, morala je to učiniti, dok je nad njenom majkom ponovo izvršio silovanje u jutarnjim satima, da bi nakon takvog cjelovečernjeg zlostavljanja, u namjeri pljačke njihove imovine, pitao ih da li imaju čime otkupiti glave, pa kada su one rekle da imaju zlata, iste je vozilom dovezao do njihovog stana, u kojem stanu su mu predale svo zlato što su imale, tačno neutvrđene vrijednosti, nakon čega je on napustio njihov stan,

24. tačno neutvrđenog dana sredinom mjeseca juna 1992. godine, naoružan, zajedno sa još jednom osobom, došao u stan porodice Kalota, koji stan se nalazio u ulici Marjana Baruna, na broju 27, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, u kojem stanu je zatekao oštećenog **Kalota Muhameda** i njegovu majku Raziju, da bi po ulasku u stan počeo ispitivati oštećenog za njegovo ime, a kada mu je ovaj rekao, u namjeri nanošenja ozbiljnih fizičkih i psihičkih povreda, optuženi ga je jednom udario sa pištoljem u potiljak, nanijevši mu povredu, zbog koje je oštećenom potekla krv, nakon čega je od oštećenog tražio ključ od susjednog stana, koji ključ je oštećenom ostavio njegov komšija da mu pazi na stan, pa kada je oštećeni rekao da ima ključ, optuženi ga je natjerao da otključa susjedni stan te da sa njim i ovim drugim licem uđe u taj stan, u kojem su on i ovaj drugi, počeli preturati stvari, da bi u jednom trenutku optuženi prišao oštećenom i jednom ga udario rukom u glavu, a zatim mu rekao da ide u svoj stan i da stane u jedan ugao, te da ne smije nikako gledati kroz prozor, što je oštećeni i učinio, dok se on sa ovim drugim licem udaljio prema nižim spratovima,

25. tačno neutvrđenog dana sredinom mjeseca juna 1992. godine, naoružan, zajedno sa još jednom osobom, došao u zgradu, koja se nalazila u ulici Marjana Baruna, na broju 27, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, gdje su iz njihovih stanova, a u namjeri da ih liše života, nasilno izveli oštećene **Bodulović Zvonimira**, sina Nikole, rođ. 1930. god. i **Husanović Hajrudina**, sina Ibrahima, rođ. 1941. god., te u namjeri da ga uklone od zaštite zakona na duže vrijeme oštećenog **Zeke Mustafu**, sina Huse, rođ. 1930. god., iste izveli iz zgrade i sa vozilom odvezli u nepoznatom pravcu, da bi se nakon kratkog vremena optuženi sam vratio, i iz stana, a u istoj namjeri, nasilno izveo suprugu od oštećenog Hajrudina, **Husanović Sabahu**, kćer Kadira, rođ. 1942 god., koju je sa vozilom odvezao u nepoznatom pravcu, nakon čega je na tačno neutvrđenoj lokaciji sam ili sa osobom sa kojom je odveo oštećene, upotrebom vatrenog oružja sve četiri oštećene osobe lišio života, da bi nakon toga u naknadnim ekshumacijama pronađeni posmrtni ostaci oštećenih Bodulović Zvonimira, Husanović Hajrudina i Husanović Sabahe, kod kojih je obdukcijom potvrđeno da je kod istih smrt bila nasilna, a nastala kao posljedica povreda zadobijenih usljed djelovanja projektila ispaljenih iz vatrenog oružja, i to povreda: kod oštećenog Bodulović Zvonimira u vidu prostrijela kroz kosti glave sa ulaznim otvorima u sljepoočnoj kosti sa desne strane, a izlaznim u predjelu sljepoočno tjemene kosti sa lijeve strane, kod oštećenog Husanović Hajrudina u vidu razorenja kostiju lobanje sa razorenjem strukture mozga i kod oštećene Husanović Sabahe u vidu višestrukog prijeloma u predjelu kostiju glave, dok posmrtni ostaci oštećenog Zeke Mustafe do danas nisu pronađeni,

26. tačno neutvrđenog dana sredinom mjeseca juna 1992. godine, naoružan, došao u stan oštećenog **Čerimagić Husnije**, sina Huse, rođ. 1930. god., koji stan se nalazio u ulici Rave Janković, na broju 2a, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, u kojem stanu je zatekao oštećenog, da bi odmah po ulasku u stan naredio oštećenom da pođe sa njim te ga je potom prisilno, uz prijetnju oružjem, izveo iz stana u kom trenutku je naišao oštećeni **Čengić Goran**, sin Ferida, rođ. 1946. god., koji je htio pružiti zaštitu oštećenom Husniji, te je upitao gdje ga vodi, a kada je optuženi saznao njegovo ime i prezime, uz prijetnju oružjem, naredio je i oštećenom Goranu da pođe sa njim, nakon čega je, u namjeri da obojicu oštećenih liši života, izveo ih iz zgrade i uveo u vozilo koje se nalazilo ispred zgrade, te zatim odvezao na tačno neutvrđenu lokaciju gdje je upotrebom vatrenog oružja obojicu oštećenih lišio života, da bi naknadnom ekshumacijom posmrtnih ostataka oštećenih, potvrđeno da je kod istih smrt bila

nasilna, a nastala kao posljedica povreda zadobijenih od projektila ispaljenih iz vatrenog oružja, i to: kod oštećenog Čerimagić Husnije u vidu strelnog preloma VII rebra desne polovine grudnog koša, sa spoljašnjim i unutrašnjim krvarenjem, te kod oštećenog Čengić Gorana, u vidu višestrukog preloma desnog koljena, strelnog višestrukog preloma lakatne i palčane kosti desne podlaktice i prostreline lijeve lopatice sa spoljašnjim i unutrašnjim krvarenjem,

27. dana 14.6.1992. godine, naoružan automatskom puškom, pištoljem i nožem, došao u stan oštećene „S-7“, koji se nalazio u ulici Lenjinova na broju 78, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, u kojem stanu je zatekao oštećenu i njenog supruga koji je zbog bolesti bio nepokretan i ležao u sobi, nakon čega je isti, u namjeri ostvarenja prisilnog seksualnog odnosa nad oštećenom, odveo oštećenu u kuhinju gdje je odložio pušku, a pištolj i nož stavio na sto, da bi potom oštećenu odveo do wc-a, a zatim je vratio u kuhinju te joj naredio da se skine, što je ona odbila, a on joj potom zaprijetio da će je zaklati, usljed koje prijetnje se ista morala skinuti, a zatim ju je oborio na pod, a potom otkopčao hlače, legao na nju i nad istom izvršio silovanje, te potom ustao i zahtijevao od oštećene da ga oralno zadovoljava, što je ista odbila, nakon čega je zakopčao hlače, te od oštećene, a u namjeri pljačke njihove imovine, zahtijevao da mu preda sav novac i zlato koje ima, na što je oštećena poskidala zlatno prstenje sa ruku te mu dala, kao i jednu zlatnu ogrlicu i jedan sat, tačno neutvrđene vrijednosti, te je potom zaprijetio oštećenoj da ne smije nikome ništa govoriti o onome što se desilo, inače će ubiti i nju i njenog supruga, nakon čega je uzeo oružje i napustio stan,

28. dana 14.6.1992. godine, u večernjim satima, naoružan, zajedno sa još jednom osobom, došao pred kuću porodice Pecar, koja kuća se nalazila u ulici Trebevička na broju 46, opština Novo Sarajevo, iz koje kuće su nasilno izveli 13 članova porodice Pecar te ih sve postrojili u dvorištu kuće, rekavši im da idu „svojima“, da bi ih nakon toga prisilno povelili u pravcu Jevrejskog groblja i to tako što su on i ova druga osoba išli na začelju kolone, a članovi porodice Pecar ispred njih, pa kada su došli do raskrsnice ulica Trebevička i Soukbunar, u blizini kasarne „Bosut“ kao i u blizini vatrenih linija, za koju ulicu Soukbunar je optuženi znao da je minirana, naredio je oštećenima **Pecar Omeru, Pecar Seadu i Pecar Ejubu**, da moraju istu ulicu pretrčati, iako je bio svjestan da može doći do njihove pogibije, pa ipak je pristao na takvu posljedicu, zaprijetivši oštećenima upotrebom vatrenog oružja, na što su oštećeni počeli pretrčavati tu ulicu, dok su članovi njihovih porodica polako krenuli za njima, u kom trenutku su optuženi i

ova druga osoba, u namjeri da ostale članove porodice Pecar liše života, iz vatrenog oružja prema njima otvorili vatru, svjesni da će time isprovocirati otvaranje vatre i sa vatrenih linija koje su u blizini držali pripadnici Armije BiH i Vojske Republike Srpske, usljed koje takođe može doći do lišavanja života ili ranjavanja istih, u kojem trenutku je i otvorena vatra sa tih vatrenih linija, usljed čega su ispaljeni projektili pogodili oštećenu mldb. **Pecar Azru**, kći Omera, rođ. 1986. godine i oštećenu **Pecar Dišu**, kći Omera, rođ. 1922. godine, nanijevši im povrede koje su kod obje prouzrokovale smrt na licu mjesta, dok su usljed djelovanja projektila, zadobile povrede oštećena Pecar Mubera, Pecar Sena i mldb. Pecar Alma, nakon čega su optuženi i ova druga osoba pobjegli sa lica mjesta, a oštećene na istom mjestu ostavili, da bi naknadnom ekshumacijom posmrtnih ostataka oštećenih mldb. Azre i Diše, potvrđeno da je kod istih smrt bila nasilna, a nastala kao posljedica djelovanja projektila ispaljenih iz vatrenog oružja, kojima su oštećenoj mldb. Azri nanesene povrede u vidu prostrelnog razorenja kostiju glave, a oštećenoj Diši u vidu prostrelina mekih tkiva sa strelnim prelomom desne butne kosti iznad koljenih zadebljanja i prostrelnog razorenja unutrašnjeg zglobnog zadebljanja golenjače u zglobu koljena,

29. neutvrđenog dana u mjesecu junu 1992. godine, u poslijepodnevnim satima, naoružan automatskom puškom i nožem, zajedno sa još jednom osobom, došao u stan oštećene „**S-8**“, koji stan se nalazio u ulici Rave Jankovića na broju 25, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, u kojem stanu su zatekli oštećenu i **njenog oca**, da bi optuženi, odmah po ulasku u stan, tražio od oboje da mu daju svoje lične karte, a nakon što su oni to učinili, rekao im je da moraju poći sa njima, nakon čega su ih prisilno izveli iz stana, da bi im se potom pridružila treća osoba koja ih je čekala na hodniku ispred stana, da bi zatim optuženi i ova druga dvojica, izveli oštećene iz zgrade, ispred koje su se nalazila njihova dva vozila, da bi potom optuženi, oštećenu uveo u jedno vozilo kojim je on upravljao, a ona dvojica njenog oca u drugo, te su ih dovezli ispred jedne garaže koja se nalazila u ulici Petrovačka na broju 5, u naselju Vrace, opština Novo Sarajevo, gdje su ih oboje izveli iz vozila i uveli u tu garažu u kojoj su odmah sva trojica, u namjeri nanošenja ozbiljnih fizičkih i psihičkih povreda, počeli udarati njenog oca od čega je sav bio u ranama, za koje vrijeme je oštećena vikala i vrištala, da bi joj optuženi prišao i rekao da prestane inače će je nožem zaklati, a takođe će zaklati i njenog sina, te pošto su prestali udarati njenog oca, u namjeri da ga liše života, istog su ubacili u jedno vozilo sa kojim su ga ova dvojica odvezli u nepoznatom pravcu i na nepoznatoj lokaciji upotrebom vatrenog oružja lišili života, dok

je optuženi, u namjeri da nad oštećenom ostvari prisilni seksualni odnos, uhvatio oštećenu za ruku i poveo je jednim stepenicama u obližnju zgradu, usput je stalno udarajući po predjelu glave i drugim dijelovima tijela, u kojoj zgradi ju je uveo u jedan stan te joj naredio da se skine, na što je oštećena rekla da ima menstruaciju, pa kada se isti uvjerio da oštećena stvarno ima menstruaciju, rekao je da to nema veze i odveo je oštećenu u jednu sobu gdje se ista morala skinuti i leći na jedan krevet, a zatim se i on skinuo te legao na oštećenu i nad istom izvršio silovanje, pri čemu je tjerao oštećenu da ga ljubi po stražnjici, usljed čega je oštećena skoro izgubila svijest, da bi nakon završenog čina silovanja u stanu se pojavili i ova dvojica koji su joj prethodno odveli oca, koji su oštećenu vodili u drugu sobu kako bi je silovali ali to ipak nisu učinili, nakon čega je optuženi rekao oštećenoj da se opere i obuče, da bi je potom vozilom odvezli u jedan stan koji se nalazio na prvom spratu zgrade u čijem prizemlju su se nalazile prostorije prijašnjeg preduzeća „Digitron – Buje“ u ulici Bane Šurbata na broju 18, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, u kojem stanu je provela cijelu noć, da bi ujutro bila puštena, te se vratila u svoj stan, dok za sudbinu svoga oca nije znala sve dok nije izvršena ekshumacija njegovih posmrtnih ostataka na lokalitetu Trebevića, nakon koje je potvrđeno da je smrt oštećenog Redžepa bila nasilna, a nastala kao posljedica djelovanja zrna ispaljenog iz vatrenog oružja, kojim je oštećenom nanesena povreda u vidu prostreline u predjelu lobanje sa razorenjem strukture tkiva mozga,

30. dana 15.6.1992. godine, u prijedpodnevnim satima, naoružan, došao u zgradu, koja se nalazila u ulici Đure Salaja, na broju 5, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, u kojoj zgradi je nasilno iz njegovog stana izveo oštećenog **Nuhanović Kemala**, sina Asima, rođ. 1951. god., kao i njegovog komšiju **Knežević Želimira**, sina Miroslava, rođ. 1955. god., koji se tada trenutno nalazio kod oštećenog u stanu, a potom je optuženi na stubištu susreo **Džonlić Muharema**, sina Osmana, rođ. 1925. god., koji je takođe stanovao u toj zgradi, te je svu trojicu izveo iz zgrade, da bi potom optuženi u namjeri da ih liši života, svu trojicu uveo u vozilo, sa kojim ih je odvezao na tačno neutvrđeni lokalitet, gdje je upotrebom vatrenog oružja oštećene lišio života, da bi naknadnom ekshumacijom posmrtnih ostataka oštećenih na lokalitetu Petrovačke krivine, bilo potvrđeno da je kod istih smrt bila nasilna, a nastala kao posljedica djelovanja projektila ispaljenih iz vatrenog oružja, kojima su oštećenom Nuhanović Kemalu nanesene povrede u vidu strelnog preloma desne i lijeve nadlaktične kosti i razorenjem desne i lijeve lopatice sa spoljašnjim i unutrašnjim krvarenjem, oštećenom Knežević Želimiru u vidu strelnog dvostrukog preloma lijeve nadlaktice, strelnog

razorenja desne i lijeve karlične kosti i strelnog višestrukog preloma desne i lijeve natkoljenice sa spoljašnjim krvarenjem i oštećenom Džonlić Muharemu u vidu strelnog preloma desne natkoljenične kosti, strelnog preloma desne nadlaktične kosti i strelnog preloma desne karlice sa spoljašnjim i unutrašnjim krvarenjem,

31. dana 16.6.1992. godine, u prijedpodnevnim satima, naoružan automatskom puškom, došao u zgradu koja se nalazila u ulici Lenjinova na broju 63, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, gdje je iz njihovih stanova nasilno izveo oštećene **Porićanin Fadila**, sina Fehima, rođ. 1934. god. i **Halilović Sulejmana**, sina Redžepa, rođ. 1931. god., a potom došao do stana porodice Antolić, odakle je nasilno izveo **Antolić Josipa**, sina Filipa, rođ. 1924. god. i **Antolić Željka**, sina Josipa, rođ. 1954. god., te sve četvoricu izveo iz zgrade, gdje ga je čekala još jedna tačno neidentifikovana osoba, koja je Antolić Josipa, Antolić Željka i Halilović Sulejmana uvela u vozilo marke „Zastava“, tip „101“, dok je optuženi u namjeri da liši života Porićanin Fadila, istog uveo u vozilo marke „Zastava“, tip „750“, te ga odvezao na nepoznatu lokaciju, na kojoj ga je upotrebom vatrenog oružja lišio života, za koje vrijeme su se Antolić Josip, Antolić Željko i Halilović Sulejman vratili kući, da bi potom optuženi ponovno došao do iste zgrade i opet nasilno izveo iz njihovih stanova svu trojicu, nakon čega ih je, u namjeri da ih liši života, uveo u vozilo marke „Zastava“, tip „750“, a zatim ih odvezao na nepoznatu lokaciju, na kojoj ih je svu trojicu upotrebom vatrenog oružja lišio života, da bi naknadnom ekshumacijom posmrtnih ostataka oštećenih na lokalitetu Trebevića, potvrđeno da je kod istih smrt bila nasilna, a nastala kao posljedica djelovanja projektila ispaljenih iz vatrenog oružja, kojima su oštećenom Porićanin Fadilu nanesene povrede u vidu strelnog razorenja lijevog dijela donje vilice i strelnog razorenja lobanje sa razorenjem strukture tkiva mozga, oštećenom Halilović Sulejmanu u vidu strelnog razorenja gornje vilice i strelnog razorenja lobanje sa razorenjem tkiva mozga, oštećenom Antolić Josipu u vidu strelnog razorenja gornje vilice i prostreline kroz lubanju sa razorenjem strukture tkiva mozga, te oštećenom Antolić Željku u vidu strelnog razorenja desne lopatice sa spoljašnjim i unutrašnjim krvarenjem,

32. dana 16.6.1992. godine, oko 13,00 sati, sa vozilom marke „Zastava“, tip „750“, dovezao se ispred zgrade koja se nalazila u ulici Lenjinova na broju 107, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, gdje je susreo Muderizović Jusufa, koji je inače stanovao u toj zgradi, te ga počeo vrijeđati, psujući mu balijsku majku, tjerajući ga da

sjedne u vozilo sa kojim se je dovezao, u kom trenutku je naišao Jusufov sin **Muderizović Haris**, rođ. 1967. god., kome je optuženi odmah rekao da ulazi u vozilo, čemu se Jusuf pokušao suprotstaviti, da bi ga optuženi tada udario drškom od pištolja u predio vrata, od kojeg udarca se Jusufu pomutila svijest, a zatim je pod prisilom ipak natjerao Harisa da uđe u vozilo, pa kada je Jusuf zatražio da mu dopusti bar da ponese džemper, optuženi mu je odgovorio da ga vodi na mjesto gdje mu to neće trebati, nakon čega je sjeo u vozilo i u namjeri da Harisa liši života, istog odvezao na nepoznatu lokaciju, gdje ga je upotrebom vatrenog oružja lišio života, da bi naknadnom ekshumacijom posmrtnih ostataka oštećenog, na lokalitetu Trebevića, potvrđeno da je kod istog smrt bila nasilna, a nastala kao posljedica djelovanja projektila ispaljenih iz vatrenog oružja, kojima su oštećenom nanesene povrede u vidu strelnog razorenja donje i gornje vilice te strelnog razorenja lobanjskih kostiju sa razorenjem strukture tkiva mozga,

33. dana 22.6.1992. godine, u poslijepodnevnim satima, naoružan automatskom puškom i nožem, zajedno sa još jednom tačno neidentifikovanom osobom, došao u zgradu koja se nalazila u ulici Bratstva i Jedinstva na broju 49, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, a zatim su iz stana koji se nalazio na četvrtom spratu te zgrade, prisilno izveli oštećenu **Subašić Elbisu**, kći Salke, rođ. 1940. god., te je izveli iz zgrade i uveli u vozilo marke „Golf“, bijele boje, koje vozilo se nalazilo ispred zgrade, nakon čega su istim vozilom odvezli je u nepoznatom pravcu, od kada pa sve do danas se istoj gubi svaki trag i ista se smatra nestalom osobom, iako se sa razlogom može pretpostaviti da je ista ubijena,

34. dana 22.6.1992. godine, naoružan, zajedno sa još jednom tačno neidentifikovanom osobom, došao u stan oštećene „**S-22**“, koji stan se nalazio u ulici Bratstva i jedinstva, na broju 49, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, u kojem stanu je zatekao oštećenu i njenog supruga, da bi, u namjeri nanošenja ozbiljnih fizičkih i psihičkih povreda oštećenima, te pljačke njihove imovine, odmah po ulasku u stan, tražio novac i zlato, a kada su mu njih dvoje rekli da nemaju ni jedno ni drugo, optuženi je odveo oštećenu u drugu sobu, gdje je istu počeo zlostavljati tražeći da poskida zlatni lančić, prstenje i naušnice, koje je imala na sebi, prijeteći da će joj u protivnom odsjeći prste i uši, što je oštećena morala učiniti, da bi potom izvadio nož i istim počeo bosti oštećenu po licu i vratu, prijeteći da će zaklati njenog muža, a u jednom trenutku je uhvatio oštećenu rukom za lijevu dojku, rekavši da će joj je odrezati,

jer to „turkinjama“ ne treba, a zatim je sa nožem rasparao majicu na oštećenoj, kojom prilikom je ispala kesica u kojoj je oštećena bila sakrila novac u tačno neutvrđenom iznosu, koji novac je prisvojio i zatim tražio od oštećene da zadigne suknju kako bi provjerio da li ista skriva još novca, nakon čega se vratio u sobu u kojoj je sve ovo vrijeme ovo drugo lice čuvalo supruga oštećene, kojem je optuženi potom prišao i prijeteći da će ga zaklati, istog udario dva puta drškom noža u predio glave, da bi potom zajedno sa ovom drugom osobom, napustio stan,

35. dana 24.6.1992. godine, naoružan, zajedno sa grupom, u kojoj su bile tačno neidentifikovane osobe, došao u zgradu u ulici Rave Janković, na broju 2b, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, gdje je zajedno sa drugima, sa kojima je došao, vršio pretrese po stanovima, da bi po dolasku ispred stana oštećenog **Kubat Šabana**, istog susreo ispred stana, pa kada mu je oštećeni rekao svoje ime, optuženi ga je uveo u stan, te u namjeri pljačke njegove imovine, u hodniku tražio da mu preda sav novac koji ima, na što je oštećeni mu dao novac u visini od oko 30.000,00 tadašnjih dinara, da bi mu isti tom prilikom vratio sitnije novčanice, nakon čega je, u namjeri nanošenja ozbiljnih fizičkih i psihičkih povreda oštećenom, bez ikakvog razloga, stisnutom pesnicom, na kojoj se nalazi tzv. „bokser“, udario oštećenog u predio glave, tačnije vilice, a potom drškom od pištolja u predio grudnog koša, nanijevši oštećenom vidne povrede, da bi potom oštećenog ostavio u stanu, a on napustio zgradu,

36. dana 27.6.1992. godine, naoružan, zajedno sa još jednom tačno neidentifikovanom osobom, došao u stan porodice Bogdanić, koji se nalazio u ulici Đure Salaja na broju 10, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, u kojem stanu je zatekao oštećenu **Bogdanić Anu** i njenog supruga **Bogdanić Franju**, kojeg je, u namjeri nanošenja ozbiljnih fizičkih i psihičkih povreda, odmah po ulasku u stan, u hodniku počeo udarati rukama i nogama po svim dijelovima tijela, da bi ga potom uveo u kupatilo gdje ga je nastavio udarati rukama, nogama i kundakom puške po svim dijelovima tijela, nanijevši mu tom prilikom mnogobrojne povrede, za koje vrijeme je ovaj drugi samo stajao u hodniku, a nakon što je prestao udarati ga, izašao je iz kupatila te oštećenu Anu uhvatio za prsa i ugurao je u jednu sobu gdje joj je pod grlo stavio oružje, nakon čega ga je ova druga osoba pozvala da idu, te je oštećenu pustio i zajedno sa ovom osobom napustio stan,

37. dana 27.6.1992. godine, u popodnevним satima, naoružan automatskom puškom, zajedno sa još jednom tačno neidentifikovanom osobom, došao u zgradu koja se nalazila u ulici Lenjinova na broju 33, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, odakle su nasilno izveli iz njihovog stana **Rovčanin Faruka** sina Avdula, rođ. 1960. god., i njegovu suprugu Aidu, a zatim ih oboje izveli iz zgrade, te uveli u vozilo marke „Golf“, bijele boje, sa kojim vozilom su ih odvezli u nepoznatom pravcu, da bi nakon izvjesnog vremena Aidu vratili u zgradu, dok su Faruka, u namjeri da ga liše života, odvezli na nepoznatu lokaciju, na kojoj su ga upotrebom vatrenog oružja lišili života, da bi naknadnom ekshumacijom posmrtnih ostataka oštećenog, na lokalitetu Trebevića potvrđeno da je kod istog smrt bila nasilna, a nastala kao posljedica djelovanja projektila ispaljenih iz vatrenog oružja, kojima su oštećenom nanesene povrede u vidu strelnog preloma donje i gornje vilice, te strelnog razorenja kostiju lobanje sa razorenjem strukture tkiva mozga,

38. dana 28.6.1992. godine, u prijednevним satima, naoružan, zajedno sa još jednim tačno neidentifikovanim licem, došao u stan porodice Duraković, koji stan se nalazio u ulici Lenjinova, na broju 52, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, u kojem stanu je zatekao oštećenu **Duraković Raziju**, da bi po ulasku u stan, u namjeri nanošenja ozbiljnih fizičkih i psihičkih povreda te pljačke njene imovine, oduzeo svu hranu i piće koje je oštećena imala te isto predao licu sa kojim je došao, a optuženi je potom rekao oštećenoj da mora poći sa njim navodno radi davanja izjave, pa kada mu je oštećena rekla da nema šta izjaviti, optuženi je cijev od automatske puške prislonio na njeno uho, prijeteci joj, na što je oštećena izašla sa njim iz stana, a kada su došli ispred zgrade, ista je iskoristila njegovu nepažnju te uspjela pobjeći, nako čega ju je isti sa vozilom tražio, a kada je nije uspio naći, vratio se u njen stan iz koga je oduzeo i prisvojio sav novac u iznosu od oko 700,00 DM i zlato koje je oštećena imala u vrijednosti od 5-6.000,00DM, a potom se udaljio,

39. dana 28/29.6.1992. godine, u večernjim satima, naoružan, zajedno sa još jednom tačno neidentifikovanom osobom, došao u stan oštećenog „**S-23**“, koji stan se nalazio u ulici Lenjinova, na broju 14a, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, u kojem stanu je zatekao oštećenog i njegovu suprugu oštećenu „**S-9**“, da bi, u namjeri nanošenja ozbiljnih fizičkih i psihičkih povreda te pljačke njihove imovine, odmah po ulasku u stan, oštećene počeli vrijeđati i prijetiti im, naredivši im da legnu na pod i ispruže ruke, što su oni učinili, nakon čega su im uperili automatske puške u leđa, da bi

potom ovo drugo lice, uvelo oštećenog „S-23“ u drugu sobu, gdje mu je naredio da legne na pod i raširi ruke i noge, dok je optuženi ostao sa oštećenom „S-9“, kojoj je primjenom sile prvo pocijepao spavaćicu, a potom donji veš i grudnjak, iz kojeg grudnjaka je ispao novac u visini, od oko 3.000,00 tadašnjih DM, koji novac je oštećena prethodno sakrila, da bi ga on potom prisvojio, te u namjeri da nad oštećenom ostvari prisilan seksualni odnos, psujući i prijeteći podigao oštećenu koja je bila gola, i prislonio je uz jedan zid, okrenuvši joj lice prema zidu i naredio joj da se objema rukama nasloni na zid, nakon čega je nad istom izvršio silovanje, da bi potom sa ovom drugom osobom napustio stan oštećenih zaprijetivši im da ne smiju nikome ništa reći,

40. tačno neutvrđenog dana krajem mjeseca juna 1992. godine, naoružan automatskom puškom i nožem, zajedno sa još jednom neidentifikovanom osobom, došao u stan koji se nalazio u ulici Đure Salaja, na broju 8, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, u kojem stanu je zatekao oštećenu „**S-10**“ te njenog svekra i njenu mldb. kćerku, da bi po ulasku u stan, u namjeri nanošenja ozbiljnih fizičkih i psihičkih povreda, te pljačke njihove imovine, optuženi odmah nasrnuo na njenog svekra, vrijeđajući ga i psujući mu tursku majku, tražeći od njega novac i zlato, a zatim se okrenuo prema oštećenoj koja je tada bila u sedmom mjesecu trudnoće i koja je u naručju držala svoju mldb. kćerku, te u namjeri da nad istom ostvari prisilan seksualni odnos, uhvatio je za ruku i istu joj zavrnuo, a zatim je gurnuo u kuhinju, gdje je njenoj kćerki stavljao nož pod grlo, na što je oštećena ispod ćilima izvadila tačno neutvrđen iznos novca kojeg je držala sakrivenog, tu mu ga dala, a optuženi je odmah počeo vikati joj da mu se namjesti i da skine donji veš, nakon čega je oštećena uspjela jednom rukom da spusti svoju mldb. kćerku na fotelju, a potom pod prinudom da skine donji veš i zagrne suknju, da bi joj tada optuženi prišao sa leđa, stalno držeći nož na vratu njene mldb. kćerke, koja je vrištala i plakala, kao i sama oštećena, te nad oštećenom izvršio silovanje, nakon čega je izašao iz kuhinje i sa ovim drugim napustio stan,

41. tačno neutvrđenog dana krajem mjeseca juna 1992. godine, u poslijepodnevnim satima, naoružan automatskom puškom, došao u stan koji se nalazio u ulici Lenjinova na broju 56, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, u kojem stanu je zatekao Aljić Safidu, njenu kćerku i sinove, oštećene **Aljić Ramu i Senada**, da bi po ulasku u stan naredio oštećenima Rami i Senadu da pođu sa njim, što su morali i učiniti, te ih je potom izveo iz zgrade i vozilom marke „Golf“-tip II, odvezao do

prostorija, gdje je bilo sjedište njegove jedinice, prijašnjeg preduzeća „Digitron-Buje“, koje su se nalazile u ulici Bane Šurbata na broju 18, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, a zatim, pošto ih je uveo u te prostorije, u namjeri nanošenja ozbiljnih fizičkih i psihičkih povreda, odmah ih obojicu počeo udarati tražeći od dežurnog, kojeg su tu zatekli, da mu da ključeve od neke garaže gdje bi odveo oštećene, pa kada mu je taj dežurni rekao da nema ključeva i da ih ne tuče pred njim, isti je odveo oštećene u drugu prostoriju u kojoj je nastavio iste udarati, u čemu su mu se pridružila još četvorica ili petorica uniformisanih lica, te su svi zajedno udarali oštećene rukama i nogama i oborili ih na pod, dok bi optuženi posebno tražio od oštećenih da sklone ruke kojima su se pokušavali zaštititi od udaraca, što su isti i učinili, te ih je potom nožem zarezivao po tijelu, nanijevši im mnogobrojne povrede, od kojih su oštećeni gubili svijest, da bi ih potom polijevali vodom i nastavljali udarati, sve dok u jednom trenutku nije u tu prostoriju ušao vjerovatno njihov nadređeni i naredio im da sa tim prestanu, nakon čega su oštećeni tu noć proveli zatvoreni u tim prostorijama, a ujutro su pušteni,

42. tačno neutvrđenog dana krajem mjeseca juna 1992. godine, naoružan, zajedno sa još jednom tačno neidentifikovanom osobom, došao u stan oštećenog **Alagić Zlatka**, sina Abdulaha, rođ. 1949. godine, koji stan se nalazio u ulici Đure Salaja na broju 8, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, u kojem stanu je zatekao Zlatka i njegovu suprugu, da bi potom nasilno iz stana izveo Zlatka i prinudio ga da iz stana Mujezinović Envera uzme i ponese dva kanistera benzina, a potom da te kanistere ubaci u vozilo marke „Golf“, bijele boje, sa kojim vozilom je optuženi i došao, nakon čega mu je naredio da uđe u isto vozilo, kojim ga je potom odvezao u nepoznatom pravcu, od kada se, pa sve do danas, oštećenom gubi svaki trag, te se ne zna za njegovu sudbinu, slijedom čega se može osnovano pretpostaviti da je isti ubijen,

43. tačno neutvrđenog dana, krajem mjeseca juna 1992. godine, zajedno sa još jednom osobom, vozilom marke „Golf“, tip „II“, bijele boje, dovezao se pred zgradu u ulici Đure Salaja na broju 8, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, nakon čega su ušli u zgradu, a potom u stan oštećenog **Torlak Rasima**, da bi, u namjeri nanošenja ozbiljnih fizičkih i psihičkih povreda te pljačke njegove imovine, odmah po ulasku, počeli provocirati i vrijeđati oštećenog nazivajući ga „balijom“, a zatim ga je optuženi udario u predjelu leđa, da bi potom počeli pretraživati stan oštećenog kojom prilikom su od istog otuđili srebrni suvenir, da bi u jednom trenutku, jedan od njih dvojice, nasilno sa ruke oštećenog skinuo zlatni prsten, nakon čega su oštećenog prisilno izveli iz stana

i uveli ga u vozilo, koje je stajalo ispred zgrade, te ga sa istim pokušali odvesti u nepoznatom pravcu, ali na jednoj raskrsnici vozilo im se pokvarilo i ugasio, što je oštećeni iskoristio i uspio im pobjeći,

44. tačno netvrđenog dana, u drugoj polovini mjeseca juna 1992. godine, u poslijepodnevnim satima, naoružan, zajedno sa još jednom tačno neidentifikovanom osobom, došao u stan porodice Čengić, koji stan se nalazio u ulici Petrovačka, na broju 1a, u naselju Vraca, opština Novo Sarajevo, u kojem stanu je zatekao oštećenog **Čengić Kenana**, njegovog oca **Ismeta** i majku **Nadžidu**, da bi odmah po ulasku u njihov stan, u namjeri nanošenja im ozbiljnih fizičkih i psihičkih povreda te pljačke njihove imovine, optuženi počeo prijetiti da će ih pobiti, a zatim je oca od oštećenog odveo u jednu sobu, gdje mu je prijetio upotrebom pištolja, a zatim ga konopcem vezao i tako vezanog ostavio na krevetu u toj sobi, dok se on vratio i oštećenom Kenanu rekao da pođe sa njim u drugu sobu, u kojoj sobi mu je rekao da sjedne na jednu stolicu, prijeteci da će ga zaklati, nakon čega je izašao iz sobe i otišao u kuhinju, gdje je od majke oštećenog tražio da mu da nož, kojim će joj sina zaklati, na što ga je ona molila da to ne čini, a kada je optuženi u jednoj ladici sam pronašao nož, vratio se u sobu, te oštećenom podigao bradu i prslonio nož na vrat, tražeći da mu preda novac i zlato koje imaju, što je čula i majka od oštećenog, te donijela mu ceker sa novcem i zlatom koje su imali, u vrijednosti od oko 100.000,00 DM, što je on uzeo, a zatim sa ovim drugim, sa kojim je došao, napustio njihov stan,

45. tačno neutvrđenog dana u mjesecu junu 1992. godine, naoružan, zajedno sa još jednom tačno neidentifikovanom osobom, došao u stan oštećenog „**S-43**“, koji se nalazio u ulici Rave Janković na broju 2-b, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, u kojem stanu je zatekao oštećenog, koga je, u namjeri nanošenja ozbiljnih fizičkih i psihičkih povreda i pljačke njegove imovine, zajedno sa osobom sa kojom je došao, počeo udarati, po svim dijelovima tijela, a najviše po glavi, od kojih udaraca je oštećeni pao na pod, da bi ga tada nastavili udarati nogama, nanijevši oštećenom mnogobrojne povrede, istovremeno tražeći da im preda novac i zlato, što je ovaj morao učiniti, pa im je predao sav novac koji je imao i nekoliko zlatnih predmeta, tačno neutvrđene vrijednosti, koji su inače pripadali njegovoj majci, da bi u trenutku kada se na vratima pojavio otac od oštećenog, skočili na njega, te u namjeri nanošenja ozbiljnih fizičkih i psihičkih povreda, počeli ga udarati, oborivši ga na pod, a kada su prestali, napustili su stan, te nasilno izveli oštećenog i odveli ga u prostorije sjedišta njihove jedinice,

prijašnjeg preduzeća „Digitron-Buje“, u ulici Bane Šurbata na broju 18, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, u kojim prostorijama je oštećeni pretučen od strane drugih osoba koje su mu rekle da ima obavezu svakodnevno se javljati u te prostorije, pa kada je optuženi prilikom jednog od javljanja oštećenog susreo ga u tim prostorijama, snažno ga je udario nogom u predio glave, od kojeg udarca je oštećenom potekla krv, nakon čega mu je rekao da se isti više ne treba javljati,

46. tačno neutvrđenog dana u mjesecu junu 1992. godine, zajedno sa još jednom tačno neidentifikovanom osobom, došao u stan oštećenog **Avdić Nihada**, sina Aziza, rođ. 1960. godine, koji se nalazio u ulici Rave Janković na broju 2-b, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, u kojem stanu je zatekao oštećenog, kojeg su nasilno izveli iz stana te ga odveli u prostorije, gdje je bilo sjedište njihove jedinice, prijašnjeg preduzeća „Digitron-Buje“, u ulici Bane Šurbata na broju 18, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, u kojim prostorijama je oštećeni boravio izvjesno vrijeme, nakon čega je izveden iz tih prostorija od kada mu se sve do danas gubi svaki trag, pa se osnovano može pretpostaviti da je isti ubijen,

47. tačno neutvrđenog dana krajem mjeseca juna 1992. godine, naoružan automatskim pištoljem i nožem, došao u stan porodice Sulić, koji stan se je nalazio u ulici Bane Šurbata na broju 18, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, u kojem je stanu zatekao oštećenog **Sulić Denisa**, njegovog oca Ljubomira i majku Jelenu, da bi, u namjeri nanošenja ozbiljnih fizičkih i psihičkih povreda te pljačke njihove imovine, po ulasku u stan, Ljubomira odveo u jednu prostoriju, a Jelenu u drugu, a zatim Denisa, kojeg je zatekao u stanu da leži na podu, počeo udarati nogom u predio slabina, te mu gurati pištolj u usta, tražeći da mu preda zlato koje je imao na sebi, pa mu je ovaj skinuo i dao zlatni prsten, narukvicu i naušnicu, da bi potom prišao njegovom ocu te ga udario drškom od pištolja u predio glave, a zatim njegovoj majci, koju je udario drškom od pištolja u predio grudnog koša, tražeći da ista skine zlatni prsten sa ruke, inače će joj isti sa nožem odsjeći prst na ruci i da mu preda sav novac i zlato koje su imali, pa kada mu je predala sav novac koji su imali, negdje u visini od 10.000,00 tadašnjih DM i zlato, tačno neutvrđene vrijednosti, izašao je iz stana rekavši Ljubomiru da krene sa njim, što je ovaj i učinio, te ga potom doveo do garaže u kojoj se nalazilo vozilo marke „Fiat“, tip „Uno“, čiji je vlasnik bio Ljubomir, a zatim ga natjerao da skine sa vozila blokadu, istovremeno više puta prelazeći sabljom, koju je u međuvremenu uzeo iz vozila sa kojim je došao, po njegovom vratu i mašući sabljom oko njegove glave, pa

kada je ovaj to učinio, isti se sa oduzetim vozilom udaljio u nepoznatom pravcu, pri čemu su mu u tome pomogle druge neidentifikovane osobe

48. tačno neutvrđenog dana u mjesecu junu 1992. godine, u prijedpodnevnim satima, naoružan automatskom puškom i nožem, došao u stan oštećenog **Hamzić Dževada**, koji stan se nalazio u ulici Lenjinova, na broju 58, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, u kojem stanu je zatekao oštećenog, kojeg je po ulasku u stan, u namjeri nanošenja ozbiljnih fizičkih i psihičkih povreda te pljačke njegove imovine, uveo u kuhinju, gdje ga je počeo zlostavljati tako što je repetirao pušku, a zatim više puta u pravcu oštećenog okretao cijev od puške pritišćući oroz, ali do ispaljenja metka nije dolazilo jer je puška bila zakočena, tražeći da mu oštećeni preda novac, kojeg oštećeni nije imao, da bi potom izvadio nož i tražio od oštećenog da sa vrata skine i preda mu zlatni lančić, što je oštećeni učinio, da bi ga optuženi potom snažno udario stisnutom pesnicom u predio između vrata i brade, od kojeg udarca je oštećeni oteturao i pao na trosjed u sobi, gdje mu je isti prišao i cijev od puške stavio među noge, rekavši mu da ga neće ubiti, ali će ga isti zapamtiti, nakon čega je počeo preturati po regalu, u kojem je našao ručni sat, kojim je gađao oštećenog, da bi potom prišao oštećenom i sa drškom od noža istog dva puta udario u predio leđa, tražeći da pođe sa njim, a kada je oštećeni pokušao obući čarape, rekao mu je da mu iste tamo gdje ga vodi neće trebati, nakon čega je oštećenog izveo iz stana i na stepeništu ga ostavio, rekavši samo da će sutradan doći po njega, a zatim se udaljio u nepoznatom pravcu,

49. tačno neutvrđenog dana, u mjesecu junu 1992. godine, zajedno sa još dvije tačno neidentifikovane osobe, došao u stan porodice Krešić, koji stan se nalazio u ulici Splitska, na broju 67, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, iz kojeg su stana nasilno izveli oštećene **Krešić Miljenka**, sina Nikole, rođ. 1929. god., njegovu suprugu **Krešić Melitu**, kći Tadije, rođ. 1937. god., i njihovu kćerku **Krešić Manuelu**, rođ. 1961. god., da bi potom iz stana porodice Smajić, nasilno izveli oštećenog **Smajić Kemala**, sina Mustafe, rođ. 1955. god., nakon čega su oštećene Miljenka i Melitu, a u namjeri da ih liše života, odveli u nepoznatom pravcu, gdje su na nepoznatoj lokaciji upotrebom vatrenog oružja, iste lišili života, a oštećenog Kemala odveli u nepoznatom pravcu, od kada mu se gubi svaki trag, te se za njegovu sudbinu ne zna ni do danas, slijedom čega se može osnovano pretpostaviti da je ubijen, dok je oštećenu Manuelu, optuženi odveo u jedan prazan stan, koji se nalazio u naselju Vraca, opština Novo Sarajevo, u kojem stanu ju je u namjeri nanošenja ozbiljnih psihičkih povreda, držao zatočenu

nekoliko dana, za koje vrijeme, dok je odsustvovao iz stana, istu je vezao lancima i lisicama za radijator i zaključavao stan, sve kako ista ne bi mogla pobjeći, da bi potom tačno neutvrđenog dana, oštećenu izveo iz stana, te je odveo u nepoznatom pravcu od kada se istoj sve do danas gubi svaki trag, slijedom čega se može osnovano pretpostaviti da je ubijena, da bi naknadnom ekshumacijom, na lokalitetu Trebevića, bili pronađeni posmrtni ostaci oštećenih Krešić Miljenka i Melite, čijom obdukcijom je potvrđeno da je njihova smrt bila nasilna, a kao posljedica djelovanja projektila ispaljenih iz vatrenog oružja, koji su oštećenom Miljenku nanijeli povrede u vidu prostreline lobanje sa izdiferenciranim ulaznim otvorom u potiljku i izlaznim otvorom u desnom čeonom predjelu te oštećenoj Meliti u vidu prostreline lobanje sa izdiferenciranim ulaznim otvorom u desnom sljepoočnom predjelu, a izlaza u lijevom čeonom predjelu,

50. tačno neutvrđenog dana u mjesecu junu ili julu 1992. godine, nakon što je prethodno grupa od više uniformisanih i naoružanih tačno neidentifikovanih lica, u jutarnjim satima nasilno iz kuće Gojak Bilala, koja se nalazila u ulica Husinska na broju 57, izvela oštećenog **Gušić Dževada**, te **Gojak Bilala**, sina Nuke, rođ. 1940. god., **Gojak Mulaza**, sina Bilala, rođ. 1969. god., **Gojak Safeta**, sina Nuke, rođ. 1948. god., **Gojak Mulu**, sina Nuke, rođ. 1955. god kao i **Gredić Izeta**, sina Zahira, rođ. 1941. god., te **Gredić Atifa**, sina Izeta, rođ. 1969. god., te potom ih doveli u prostorije prijašnjeg preduzeća „Digitron-Buje“, koje su se nalazile u ulici Bane Šurbata, na broju 18, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, optuženi je nekoliko puta ulazio u prostoriju, u kojoj su se ova lica nalazila, te u namjeri nanošenja snažnog tjelesnog i duševnog bola te patnje, iste zajedno sa drugim licima tukao i udarao, pri tome ih vrijeđajući, psujući im Muslimansku majku, da bi prilikom jednog ulaska u tu prostoriju, svakom od navedenih lica pojedinačno zadao po nekoliko udaraca u predio glave, a zatim je vadio pištolj i sa drškom od pištolja po nekoliko puta svakog od njih udarao u predjelu glave, da bi potom iz pištolja svakom od njih pucao u predio nogu, nanijevši im tom prilikom otvorene rane, na koji način je pucao i oštećenom Gušić Dževadu u predio zgloba lijeve noge, a kada je oštećeni Dževad u večernjim satima trebao biti pušten, optuženi mu je prišao i pitao da li ima novca i zlata, pa kada mu je oštećeni rekao da nema, isti ga je stisnutom pesnicom udario u predio glave, nakon čega je oštećeni ipak uz pomoć drugih lica uspio izaći i napustiti te prostorije, dok se za sudbinu Gojak Bilala, Mulaza, Safeta i Mule te Gredić Izeta i Atifa, od tada pa do danas ne zna ništa, slijedom čega se može osnovano pretpostaviti da su ubijeni,

51. tačno neutvrđenog dana tokom mjeseca juna ili jula 1992. godine, sa vozilom marke „Zastava“, tip „750“, došao pred zgradu koja se nalazila u ulici Lenjinova na broju 71, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, a zatim izašao iz vozila i ušao u zgradu, gdje je na stepeništu susreo oštećenu **Nikolić Ljerku**, kći Augusta, rođ. 1920. god., koja je inače stanovala u toj zgradi, da bi je potom, u namjeri nanošenja ozbiljnih fizičkih i psihičkih povreda te pljačke njene imovine, odmah rukama počeo gurati i udarati, nakon čega ju je ugurao u njen stan u kojem je istu nastavio udarati, nanijevši joj mnogobrojne povrede, pa kada je prestao, oduzeo joj je i prisvojio zlatni nakit, tačno neutvrđene vrijednosti, da bi potom izašao iz stana i udaljio se u nepoznatom pravcu,

52. dana 3.7.1992. godine, u večernjim satima, naoružan, zajedno u grupi sa tačno neidentifikovanim licima, došao u zgradu, koja se nalazila u ulici Bane Šurbata, na broju 18, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, gdje su potom ušli u stanove porodica Gološ i Koristović, odakle su nasilno izveli oštećene **Gološ Džemila** sina Smaje, rođ. 1942. godine i njegovu suprugu **Gološ Azru**, kći Huseina, rođ. 1946. godine te **Koristović Šerifa**, sina Ibrahima, rođ. 1943. godine i njegovu suprugu **Koristović Nadžiju**, kći Musaje, rođ. 1955. godine, koje oštećene su potom, u namjeri da ih liše života, odveli u podrum napuštene kuće, koja se nalazila u ulici Bane Šurbata, na broju 16, u kojem podrumu su upotrebom vatrenog oružja lišili života sve četvoro oštećenih, nakon čega su u jutarnjim satima sljedećeg dana ponovo došli sa dva vozila te iz stanova oštećenih iznijeli i prisvojili tačno neutvrđene stvari, koje su unijeli u vozila i odvukli, da bi naknadnom ekshumacijom obavljenoj na istoj lokaciji bili pronađeni posmrtni ostaci oštećenih, da bi prilikom obdukcije bilo potvrđeno da je smrt kod oštećenih nastupila nasilno, a kao posljedica djelovanja projektila ispaljenih iz vatrenog oružja, koji su nanijeli povrede oštećenom Gološ Džemilu u vidu prostrelina lijeve lopatice i prostrelina lobanje sa povredom tkiva mozga, oštećenoj Gološ Azri u vidu prostrelina lobanje sa razorenjem tkiva mozga, oštećenom Koristović Šerifu u vidu prostrelina lobanje i oštećenoj Koristović Nadžiji u vidu zastrelina čeonog predjela lobanje sa razorenjem tkiva mozga,

53. dana 4.7.1992. godine, u poslijepodnevnim satima, naoružan, zajedno sa još jednom tačno neidentifikovanim osobom, došao u stan oštećenog **Alihodžić Nijaza**, koji stan se nalazio u ulici Rave Janković na broju 69/1, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, u kojem stanu je zatekao oštećenog, njegovu suprugu i neke komšije,

koje je natjerao da se vrate u svoje stanove, da bi po ulasku u stan, u namjeri nanošenja ozbiljnih fizičkih i psihičkih povreda te pljačke njegove imovine, izvadio pištolj te istim prijetio oštećenom, da bi potom obojica izveli oštećenog iz stana te ga sa vozilom marke „Golf“, dovezli u prostorije prijašnjeg preduzeća „Digitron-Buje“, koje su se nalazile u ulici Bane Šurbata na broju 18, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, u kojim prostorijama mu je optuženi rekao da sjedne na jednu stolicu, a kada je oštećeni sjeo, isti ga je jednom željeznom šipkom udario po objema nogama, a zatim ga je počeo udarati po svim dijelovima tijela, te ga je u jednom trenutku oborio sa stolice i potom nastavio udarati te potom skakati po njemu, nanijevši tom prilikom oštećenom mnogobrojne povrede po cijelom tijelu, nakon čega je optuženi zajedno sa ovim drugim izveo oštećenog i stavio u vozilo te su ga zajedno odvezli u pravcu Trebevića sa namjerom da ga liše života, pa kada su došli na Trebević, optuženi je rekao oštećenom da može otkupiti svoj život za 10.000,00 tadašnjih DM, na što je oštećeni rekao da će mu dati sav novac koji ima, da bi nakon toga oštećenog sa vozilom dovezli pred zgradu u kojoj je stanovao, a zatim ga uveli u podrumске prostorije u kojima je oštećeni držao skrivenu kutiju sa novcem i zlatom, u kojim prostorijama je optuženi dao oštećenom nož da kopa zemlju, pa kada je oštećeni iskopao kutiju u kojoj se nalazilo novca u visini od tadašnjih 40.000,00 DM i veća količina zlatnih predmeta, tačno neutvrđene vrijednosti, optuženi je uzeo kutiju i sa tom drugom osobom se udaljio u nepoznatom pravcu, ostavivši oštećenog u podrumskim prostorijama,

54. dana 10.7.1992. godine, naoružan, zajedno sa još jednom tačno neidentifikovanom osobom, došao ispred zgrade u ulici Trnovska na broju 9, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, gdje je zatekao oštećenog **Suljović Safeta**, kojeg je natjerao da uđe u svoj stan, da bi i on za njim ušao te natjerao oštećenog da izađe na balkon, kao i njegovog sina Mirsada kojeg je zatekao u stanu, nakon čega je u namjeri nanošenja ozbiljnih fizičkih i psihičkih povreda te pljačke imovine, počeo udarati oštećenog stisnutom pesnicom u predio glave, da bi u jednom trenutku iz automatskog pištolja u pravcu njegovog sina, koji je sjedio na jednoj sećiji na balkonu, ispalio jedan projektil koji istog nije pogodio, da bi potom od oštećenog tražio da mu preda zlato i novac koji ima, a kada je oštećeni posegnuo rukom u džep od košulje da bi mu dao novac, isti je potrgao mu čitav džep i oduzeo mu iznos od tadašnjih 500,00 DM, koji je iznos našao u džepu kao i ličnu kartu, nakon čega je zaprijetivši oštećenom da će se ponovo vratiti, napustio njegov stan,

55. dana 13.7.1992. godine, naoružan, zajedno sa još jednom osobom, došao u kuću porodice Balvanović, koja kuća se nalazila u ulici Radnička, na broju 22, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, u kojoj kući su zatekli oštećene **Balvanović Otiliju**, kći Vinka, rođ. 1929. god., **Balvanović Amira**, sina Alije, rođ. 1954. god., **Balvanović Emira**, sina Alije, rođ. 1963. god., „S-1“ i „S-2“, da bi po ulasku u kuću rekli oštećenima Amiru i Emiru da moraju poći sa njima radi navodnog ispitivanja, a zatim su ih prisilno izveli iz kuće te odveli u jedan napušteni stan, koji se nalazio u naselju Vraca, opština Novo Sarajevo, u kojem stanu su ih vezali i stavili im u usta krpe da ne mogu vikati, te ih ostavili u jednoj prostoriji, a oni se vratili u njihovu kuću, u kojoj su tada rekli oštećenima Otiliji, „S-1“ i „S-2“ da moraju poći sa njima, te su ih izveli iz kuće i uveli u vozilo marke „Golf“, a zatim ih sve tri dovezli i uveli u isti stan u naselju Vraca, u kojem stanu su im prvo oduzeli sav zlatni nakit, koji su imali na sebi, a zatim im vezali ruke na leđima, te potom oštećenu Otiliju uhvatili za ruku i uveli u prostoriju, gdje su se nalazili svezani Amir i Emir, u kojoj prostoriji su i oštećenoj Otiliji stavili krpu u usta, a zatim sve troje oštećenih u namjeri da ih liše života, izveli iz stana te ih na tačno neutvrđenoj lokaciji upotrebom vatrenog oružja lišili života, nakon čega su se vratili u stan, iz kojeg je ovo drugo lice izvelo oštećenu „S-2“ i odvelo je u drugi stan u kojem je nad istom više puta izvršio silovanje, dok je optuženi u namjeri da nad oštećenom „S-1“ ostvari prisilan seksualni odnos, uveo oštećenu „S-1“ u jednu prostoriju u kojoj je rekao oštećenoj da se skine, što je ista morala učiniti, da bi se i on potom skinuo te oborio oštećenu na krevet i nad istom upotrebom sile izvršio silovanje, nakon čega je prisilio oštećenu da ga i oralno zadovolji, da bi potom isti u jutarnjim satima ustao i izašao iz stana ostavivši oštećenu „S-1“ zaključanu u stanu, zaprijetivši joj da ne smije ni gledati kroz prozor, da bi potom u večernjim satima ponovo došao u taj stan i opet nad oštećenom izvršio silovanje, te u jutarnjim satima napustio stan, ostavivši ponovo oštećenu „S-1“ zaključanu, nakon čega je ista odlučila pobjeći, te je skočila kroz prozor, da bi usljed pada, zadobila tešku ozljedu u predjelu kičme, od koje povrede se nije mogla kretati, pa je pozivala pomoć, da bi potom neko iz zgrade pozvao sanitetska kola koja su došla i oštećenu prevezla prvo u ambulantu, a potom u bolnicu, od kada se nalazila na višegodišnjem liječenju, dok je naknadnom ekshumacijom posmrtnih ostataka oštećenih Otilije, Amira i Emira na lokalitetu Trebevića, bilo potvrđeno da je kod istih smrt nastupila nasilno, a kao posljedica djelovanja projektila ispaljenih iz vatrenog oružja kojom prilikom su oštećenoj Otiliji nanesene povrede u vidu prostreline lobanjskih kostiju sa razorenjem strukture tkiva mozga, oštećenom Amiru u vidu

strelnog preloma desne i lijeve nadlaktice, strelnog preloma lijeve karlične kosti, strelnog preloma lijeve lopatice, strelnog preloma donje vilice i strelnog razorenja kostiju lobanje sa razorenjam strukture mozga, te oštećenom Emiru u vidu strelnog preloma desne lisne kosti potkoljenice i strelnog preloma donje vilice,

56. dana 15.7.1992. godine, u prijepodnevnim satima, naoružan automatskom puškom, pištoljem i nožem, došao sa vozilom marke „Golf“, ispred zgrade koja se nalazila u ulici Radnička na broju 70, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, gdje je zatekao oštećene **Delalić Đevdeta**, njegovu suprugu **Jasminu** i njihovog mldb. sina, koji su prethodno bili prisiljeni napustiti svoj stan, kako bi ih vozilom prevezao do Vrbanja mosta, gdje su isti trebali preći u drugi dio Sarajeva, pa kada je iste sa vozilom povezao, prilikom vožnje je zaustavio vozilo u blizini jedne zgrade kod pijace na Grbavici, gdje je naredio oštećenom Đevdetu da izađe iz vozila, a potom ga je uveo u jedan devastirani poslovni prostor u prizemlju te zgrade, u kojem ga je prostoru, u namjeri nanošenja ozbiljnih fizičkih i psihičkih povreda te pljačke njegove imovine, počeo udarati pištoljem, a potom rukama i nogama po cijelom tijelu, tražeći od istog novac, od kojih udaraca je oštećeni padao na zemlju, da bi po podizanju isti ga nastavljao udarati, nanijevši mu tom prilikom mnogobrojne povrede u vidu oteklina i krvnih podljeva, nakon čega je uveo oštećenog u jedan manji wc u koji ga je zatvorio, a zatim otišao do vozila i iz istog izveo oštećenu Jasminu i njenog mldb. sina te ih oboje, u namjeri nanošenja ozbiljnih psihičkih povreda te pljačke njene imovine, uveo u isti prostor u kojem je tražio od oštećene da mu preda svo zlato i novac koji ima kod sebe, što je ona morala učiniti, da bi je nakon toga isti ošamario i prišao njenom mldb. sinu te zaprijetio oštećenoj da će ga zaklati ako mu ne preda sav novac i zlato, pa kada mu je ona rekla da mu je sve dala, isti je uveo nju i njenog sina u wc gdje je bio zatvoren oštećeni Đevdet, a njega je tada izveo i nastavio ga udarati, a nakon što je od oštećenih oduzeo sav novac u visini od tadašnjih 6.000,00 DM i zlato u vidu prstenja, lančića i ogrlica, tačno netvrđene vrijednosti, vratio ih je u vozilo i sa istim vozilom ih dovezao do pješačkog mosta kod hotela „Bristol“, gdje su isti izašli iz vozila i preko mosta prešli u drugi dio Sarajeva,

57. tačno neutvrđenog dana u mjesecu julu 1992. godine, a nakon što je prethodno oštećena „**S-11**“ zajedno sa „**S-37**“, kao pripadnica radnog voda, poslana u jedan stan, koji se nalazio na trećem spratu zgrade, u kojoj su se u prizemlju nalazile prostorije prijašnjeg preduzeća „Digitron-Buje“, u ulici Bane Šurbata na broju 18, u

naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, koje prostorije su služile kao štab njegove jedinice, kako bi navodno stan pospremilo, došao za njima u isti stan, naoružan automatskom puškom i nožem, te odmah po ulasku u stan, u namjeri da nad oštećenom „S-11“ ostvari prisilan seksualni odnos, naredio „S-37“ da napusti stan, što je ova i učinila, da bi potom koristeći se bespomoćnom situacijom u kojoj se nalazila, naredio oštećenoj „S-11“ da se skine i da legne na jedan dječiji krevetić koji se nalazio u stanu, što je ona morala učiniti, nakon čega je i on se skinuo te legao na oštećenu i nad istom izvršio silovanje, a zatim se obukao i napustio stan, da bi u sljedećem periodu u tri ili četiri navrata dolazio u stan oštećene koji se nalazio u ulici Bane Šurbata na broju 24, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, u kojem je stanu koristeći se bespomoćnom situacijom oštećene, vršio silovanja nad istom,

58. tačno neutvrđenog dana, u ljeto 1992. godine, naoružan automatskom puškom i nožem, zajedno sa još dvije tačno neidentifikovane osobe, došao u stan oštećene „S-12“, koji se nalazio u ulici Marjana Baruna na broju 47, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, u kojem stanu su zatekli samu oštećenu koju su prvo provocirali, a jedan od njih joj i prijetio da će je nožem zaklati, da bi potom, a nakon što je prethodno ovaj koji joj je prijetio, potrgao odjeću sa oštećene te je bacio na pod i nad istom izvršio silovanje, prišao joj optuženi dok je još ista ležala na podu, te u namjeri da nad istom ostvari prisilan seksualni odnos, otkopčao kaiš na hlačama, a zatim legao na oštećenu i nad istom izvršio silovanje, pri čemu ju je udarao i zarezivao nožem po lijevoj butini, dok se oštećena opirala i skoro izgubila svijest, da bi nakon toga ustao, u kom trenutku su u stan oštećene, privučene bukom iz njenog stana, ušle njene komšije, koji su zatekli oštećenu kako na podu leži gola, te im zaprijetili da će zvati policiju, nakon čega su sva trojica napustili stan,

59. tačno neutvrđenog dana u mjesecu julu 1992. godine, zajedno sa još dva tačno neidentifikovana lica, naoružan automatskom puškom, u namjeri da oštećenog **Jahić Tahira zv. „Tašo“** sina Mahmuta, rođ. 1938., liše života, istog doveli u prizemlje poslovnog objekta „Šoping“, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, u kojem prizemlju su se nalazile garaže, da bi potom upotrebom vatrenog oružja, optuženi ili neko od ove dvojice, oštećenog lišio života, nakon čega su se udaljili sa lica mjesta, ostavivši tijelo oštećenog, da bi naknadnom ekshumacijom, bili pronađeni njegovi posmrtni ostaci, čijom obdukcijom je potvrđeno da je njegova smrt bila nasilna, a kao posljedica djelovanja projektila ispaljenih iz vatrenog oružja, koji su oštećenom nanijeli

povrede u vidu strelnog preloma XII grudnog pršljena, strelnog preloma i slabinskog pršljena i strelnog preloma lakatne i palčane kosti lijeve podlaktice,

60. tačno neutvrđenog dana, u periodu od maja pa do polovine mjeseca jula 1992. godine, naoružan, došao u stan oštećene **Imamović Muhbire**, kći Rušida, rođ. 1926. godine, koji stan se nalazio u ulici Lenjinova, na broju 46, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, u kojem stanu je zatekao oštećenu i njenog sina, koje je odmah po ulasku u stan, u namjeri nanošenja ozbiljnih fizičkih i psihičkih povreda te pljačke imovine počeo zlostavljati, tako što im je prijetio nožem da će ih oboje ubiti ukoliko mu ne daju svo zlato i novac koji imaju, da bi mu oštećena morala skinuti i dati sa prsta zlatnu burmu, a isti ju je zatim udario stisnutom pesnicom u predio glave, nakon čega je oštećena morala mu predati svo zlato i to jednu deblju narukvicu, jedan deblji lanac, četiri prstena i još nekog nakita kao i novac u iznosu od tadašnjih 300,00 ili 400,00 DM, da bi isti potom napustio njen stan,

dakle,

u okviru širokog i sistematičnog napada vojnih i paravojnih snaga Srpske Republike BiH, potom Republike Srpske, usmjerenog protiv civilnog stanovništva grada Sarajeva, znajući za takav napad, te da njegove radnje čine dio toga napada, kao pripadnik tih snaga, na diskriminatornoj osnovi vršio progon nesrpskog civilnog stanovništva na nacionalnoj i vjerskoj osnovi, i to ubistvima, mučenjima, silovanjima, prisilnim nestancima, zatvaranjima protivno osnovnim pravilima međunarodnog prava, drugim nečovječnim djelima, odvođenjima u ropstvo i pljačkom njihove imovine,

Čime je počinio,

krivično djelo **Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) KZ BiH sve u vezi člana 180. stav 1. KZ BiH, a u odnosu na tačke 1, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 15, 20, 22, 24, 25, 28, 29, 33, 34, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 49, 50, 52, 53, 54, 55, 58 i 59 osuđujućeg dijela izreke presude, i u vezi sa članom 29. KZ BiH, te u vezi sa članom 26. KZ BiH u odnosu na tačke 9 i 11 osuđujućeg dijela izreke presude.**

Stoga ga Vijeće ovog suda na osnovu odredbe člana 285. ZKP BiH, uz primjenu odredbi članova 39, 42. i 48. KZ BiH

O S U Ć U J E

Na kaznu dugotrajnog zatvora u trajanju od 45 (četerdeset i pet) godina.

Optuženom se u skladu sa članom 56. KZ BiH u izrečenu kaznu uračunava i vrijeme koje je proveo u pritvoru, počevši od 1.3.2010. godine, pa nadalje.

III

Na osnovu odredbe člana 284. stav 1. tačka c) ZKP BiH

Optuženi Vlahović Vesenin zv. Batko

OSLOBAĐA SE OD OPTUŽBE

Da je:

u vremenskom periodu od početka mjeseca maja pa do kraja mjeseca jula 1992. godine, u kojem periodu se odvijao širok i sistematični napad vojnih i paravojnih snaga Srpske Republike BiH, a potom Republike Srpske, usmjeren protiv civilnog stanovništva grada Sarajeva, znajući za takav napad te da njegove radnje čine dio napada, kao pripadnik paravojnih formacija tih snaga, na diskriminatornoj osnovi, vršio progon civilnog nesrpskog stanovništva u naseljima Grbavica, Vraca i Kovačići, opština Novo Sarajevo, na nacionalnoj i vjerskoj osnovi, i to lišavanjem života (ubistvima), prisilnim nestancima, silovanjima, fizičkim i psihičkim zlostavljanjima (druga nečovječna djela), tako što je:

1. dana 15.5.1992. godine, došao u fiskulturnu salu na Palama, u kojoj su se nalazili zatvoreni civilni prognanici nesrpske nacionalnosti sa područja Istočne Bosne, da bi potom u toj sali prišao oštećenom **Menzilović Šefiku** i u namjeri nanošenja ozbiljnih fizičkih i psihičkih povreda, drvenom držalicom od sjekire mu zadao nekoliko udaraca po predjelu desne strane leđa nanijevši mu povrede, nakon čega je izašao iz sale,

2. tačno neutvrđenog dana u mjesecu maju 1992. godine, naoružan, došao u zgradu koja se nalazila u ulici Lenjinova, na broju 127b, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, odakle je prisilno iz njegovog stana izveo oštećenog **Kundurović Miru**, sina Seida, rođ. 1933. godine, a potom ga odveo u nepoznatom pravcu, od kada mu se, pa sve do danas gubi svaki trag i ne zna za njegovu sudbinu, slijedom čega se osnovano može pretpostaviti da je ubijen,

3. tačno neutvrđenog dana u mjesecu junu 1992. godine, zajedno sa još tri tačno neidentifikovane osobe, došao u stan oštećene „**S-33**“, koji stan se nalazio u ulici Lenjinova na broju 127b, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, u kojem stanu su zatekli oštećenu koju su izveli iz stana i odveli u prostorije prijašnjeg preduzeća „Digitron-Buje“, koje su se nalazile u ulici Bane Šurbata na broju 18, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, u kojim prostorijama su je ispitivali, a nakon izvjesnog vremena pustili uz obavezu da se svakodnevno javlja u te prostorije, pa kada je nakon nekoliko dana došla u te prostorije da se javi, zatekla je samog optuženog te je isti, u namjeri da nad oštećenom ostvari prisilan seksualni odnos, potom na silu je izveo iz tih prostorija i vozilom dovezao do jedne zgrade u naselju Vrace, opština Novo Sarajevo, gdje ju je uveo u jedan stan, te pod prijetnjom sile nad istom u tom stanu izvršio silovanje, nakon čega je u namjeri pljačke njene imovine, prijetio joj da će joj odsjeći glavu ako mu ne preda svo zlato koje je imala na sebi, što je ista morala učiniti, da bi potom tražio od nje da mu preda svo zlato koje ima kod svoje kuće, te ju je vozilom dovezao do zgrade u kojoj se nalazio njen stan, ali kako su joj prethodno uzeli ključ od stana nije mogla otvoriti vrata, pa ju je isti ostavio ispred zgrade i udaljio se u nepoznatom pravcu, zaprijetivši oštećenoj da nikome ne smije ništa reći jer će je u protivnom ubiti,

4. dana 24.8.1992. godine, u večernjim satima, naoružan, došao u stan porodice Gorušanin, koji se nalazio u ulici Bane Šurbata, na broju 1b, iz kojeg stana je nasilno izveo oštećene **Gorušanin Seada** sina Jusufa, rođ. 1930. godine i njegovu suprugu **Gorušanin Biseru** kćer Murata, rođ. 1939. godine, a zatim u namjeri da ih oboje liši života, vozilom dovezao na lokalitet na kojem graniče naselja Grbavica i Vrace, opština Novo Sarajevo, tačnije na cestu Donji Miljevići-Prljavo brdo, gdje je oštećene izveo iz vozila i iz vatrenog oružja prema istima ispalio nekoliko projektila

koji su pogodili oštećene, nanijevši im povrede koje su prouzrokovale smrt oštećenih, nakon čega se udaljio, a tijela oštećenih ostavio kraj ceste,

5. dana 13.9.1992. godine, naoružan, u grupi sa još dvije osobe, došao u stan porodice Pašić, koji stan se nalazio u ulici Radnička, na broju 70b, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, u kojem stanu je zatekao oštećene **Pašić Malika** i njegovu suprugu **Esmu**, da bi sva trojica, u namjeri nanošenja ozbiljnih psihičkih povreda te pljačke njihove imovine, počeli zlostavljati oštećene, tako što su im prijetili da će biti ubijeni ukoliko istog dana ne napuste svoj stan, a nakon što su napustili njihov stan, optuženi je po saznanju da je oštećena Esma njihov dolazak prijavila policiji, sutradan tj. 14.9.1992. godine, u istoj namjeri, ponovo došao u njihov stan, zajedno sa još tri osobe, te je ponovo zlostavljao oštećene, tako što je repetirao pištolj i istim prijetio Esmi, tražeći da odmah napuste stan, koje dalje zlostavljanje je spriječio jedan njihov komšija, nakon čega je optuženi napuštajući njihov stan zaprijetio oštećenima da će doći tokom noći i da će ih noć pojesti,

6. dana 29.9.1992. godine, u poslijepodnevnim satima, u naoružanoj grupi sa još trojicom tačno neidentifikovanih osoba, došao u stan **Jažić Nihada**, sina Džafera, rođ. 1963. godine, koji se nalazio u ulici Trebevička na broju 47-a, u naselju Vraca, opština Novo Sarajevo, u kojem stanu je zatekao Nihada, te njegovu suprugu i kćerku, nakon čega je jedan od njih ostao u hodniku, dok su optuženi i jedan od njih odmah po ulasku u stan uhvatili Nihada za ruke i stavili mu ih na leđa i tako ga čuvali, da bi potom u jednom trenutku, a nakon što je prethodno jedan iz te grupe po nadimku „Miki“, uhvatio za ruke Nihadovu suprugu i gurnuo je prema spužvama koje su bile naredane na podu te joj uspio strgnuti veš ispod suknje, a zatim je pred očima njenog supruga silovao, na što je Nihad pokušao se otrgnuti pri tom udarivši jednog od njih u predio vrata, optuženi prišao mu sa leđa i u namjeri da ga liši života, sa oštricom noža dva puta zasjekao ga u predjelu prednjeg dijela vrata, nanijevši mu povrede, od kojih povreda je kod Nihada nastupila smrt, nakon čega su potom njih sva četvorica napustila stan,

Čime bi počinio,

krivično djelo Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. KZ BiH tačka h) u vezi člana 29. i 180. KZ BiH.

IV

Na osnovu člana 283. tačka b) ZKP BiH

prema optuženom Veselinu Vlahoviću

ODBIJA SE OPTUŽBA

Da je,

U okviru širokog i sistematičnog napada vojnih, paravojnih i policijskih snaga Srpske Republike BiH, a potom Republike Srpske, usmjerenog protiv civilnog nesrpskoga stanovništva grada Sarajeva, znajući za takav napad te da njegove radnje čine dio napada, kao pripadnik paravojnih formacija tih snaga, na diskriminatornoj osnovi, vršio progon civilnog nesrpskog stanovništva u naseljima Grbavica, Vraca i Kovačići, opština Novo Sarajevo, na nacionalnoj, etničkoj i vjerskoj osnovi, i to silovanjima i fizičkim i psihičkim zlostavljanja (druga nečovječna djela) i pljačkom, tako što je:

1.dana 16.5.1992. godine, naoružan, u grupi sa Ždrale Mirom i još nekoliko tačno neidentifikovanih osoba, došao u kuću porodice Pecar, koja kuća se nalazila u ulici Trebevička, na broju 46, opština Novo Sarajevo, u kojoj kući su zatekli oštećenog **Pecar Ejuba**, njegovu suprugu Fehmu i njihovog tada mldb. sina, da bi po ulasku u kuću, u namjeri nanošenja ozbiljnih fizičkih i psihičkih povreda, te pljačke njihove imovine, počeli zlostavljati oštećene, tako što su im prijetili da će im zaklati sina ukoliko im ne predaju sav novac i zlato koje imaju, da bi zatim preturali i uništavali njihove stvari u kući, pa kada su pronašli novac u visini od tadašnjih 4.300,00 DM i 35.000,00 dinara, isti su prisvojili, kao i jedan zlatni prsten i lančić, nakon čega su napustili kuću oštećenih, kojom prilikom su oduzeli i odvezli vozilo marke „Golf“, inače vlasništvo oštećenog Ejuba,

2.tačno neutvrđenog dana u mjesecu maju ili junu 1992. godine, naoružan, zajedno sa grupom tačno neidentifikovanih lica, došao u kuću oštećenog **Šišić Ismeta**, koja kuća se nalazila u ulici Ljubljanska, na broju 4a, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, u kojoj kući je zatekao oštećenog i njegove članove porodice, koje je odmah po ulasku u kuću, a u namjeri nanošenja ozbiljnih fizičkih i psihičkih povreda

te pljačke njihove imovine, počeo zlostavljati, tako što je unuku od oštećenog, koji je tada imao samo mjesec dana, stavljao nož pod grlo, govoreći da mu je draže ubiti mlađe nego starije, tražeći da mu daju novac kako bi otkupili svoje glave, da bi mu potom oštećeni bio prinuđen dati tačno netvrđen iznos novca, nakon čega je isti oštećenog izveo iz kuće, te ga vozilom marke „Golf“, bijele boje, odvezao u kasarnu u Lukavicu, gdje ga je zajedno sa još jednim licem ispitivao i udarao, a zatim ga je istim vozilom povezo prema naselju Vraca, da bi na jednom mjestu skrenuo vozilom na sporedni put, na kojem je izveo oštećenog iz vozila te mu rekao da stavi glavu na jedan panj, što je ovaj morao učiniti, a zatim je isti izvadio nož i njime počeo bosti oštećenog po vratu, tražeći od njega još novca, a kada je oštećeni rekao da će mu dati, vozilom ga je dovezao do njegove kuće, u kojoj mu je oštećeni predao iznos od 10.000,00 tadašnjih DM, te jednu zlatnu narukvicu i medaljon, nakon čega je napustio njegovu kuću, da bi ponovo sutradan, zajedno sa grupom od nekoliko lica došao u kuću oštećenog, kojeg su tada tukli i udarali drvenim motkama, a zatim mu ponovo pretresli kuću i istu potom zapalili, a nakon toga se udaljili sa lica mjesta,

3. tačno neutvrđenog dana početkom mjeseca juna 1992. godine, zajedno sa još jednim tačno neidentifikovanim licem, došao u prizemlje zgrade koja se nalazila u ulici Bane Šurbata na broju 18, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, gdje je u jednoj prostoriji našao oštećenu **Milović Sonju**, koja je u toj prostoriji bila zatočena od strane drugih lica, da bi potom, u namjeri ostvarenja prisilnog seksualnog odnosa nad oštećenom, istu izveo iz te prostorije i odveo je u jedan stan, koji se nalazio u istoj zgradi, u kojem stanu joj je naredio da se skine što ista nije htjela, da bi usljed njegovih prijetnji ipak to morala učiniti, nakon čega je upotrebom sile nad istom izvršio silovanje, a nakon njega i ovo drugo lice koje je bilo sa njim je takođe izvršilo silovanje nad oštećenom, nakon čega su napustili stan, a oštećenu ostavili u istom zaključanu, da bi u naredna dva dana u nekoliko navrata dolazili u stan te nad oštećenom vršili silovanje, da bi oštećena potom, iskoristivši momenat kada zbog neke uzbune nije uspio zaključati vrata od stana, uspjela pobjeći iz toga stana,

4. dana 10.6.1992. godine, oko 05,00 sati, zajedno sa još dva tačno neidentifikovana lica, došao u stan oštećene „**S-20**“, koji stan se nalazio u ulici Petrovačka na broju 1, u naselju Grbavica, opština Novo Sarajevo, u kojem stanu je zatekao oštećenu, da bi je po ulasku u stan počeo provocirati, pa kada je ista

izgovorila njegovo ime, u namjeri nanošenja ozbiljnih fizičkih i psihičkih povreda, opsovao joj je balijsku majku i sa cijevi od puške koju je imao uza se udario je u predio stomaka te je držeći joj cijev od puške zabodenu u stomak odgurao do komode, koja se nalazila u hodniku stana, nakon čega ju je pitao za njenog muža, koji je inače prije njihovog ulaska u stan uspio pobjeći sa mldb. kćerkom, a potom je naredio jednom od dvojice, sa kojima je došao, da ide potražiti njenog muža, rekavši da će ga on po dovođenju zaklati na pragu, a kako ovaj nije istog pronašao, sva trojica su napustila stan i udaljila se u nepoznatom pravcu,

Čime bi počinio,

krivično djelo Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) KZ BiH u vezi sa članom 180. KZ BiH.

V

Na osnovu člana 188. stav 4. ZKP BiH, optuženi se oslobađa od obaveze naknade troškova krivičnog postupka.

VI

Na osnovu odredbe člana 198. stav 2. ZKP BiH, oštećeni se sa imovinsko pravnim zahtjevima upućuju na parnicu.

O b r a z l o ž e n j e

1. OPTUŽENJE

1. Optužnicom Tužilaštva BiH broj: T20 0 KTRZ 0000852 05 od 17.02.2011. godine, koja je potvrđena dana 24.02.2011. godine i optužnicom Tužilaštva BiH broj: T20 0 KTRZ 0001205 11 od 25.05.2011. godine, koja je potvrđena 31.05.2011. godine, optuženi se teretio za počinjenje krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa tačkama a), e), g) i), k) i f) istog stava istog člana Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (KZ BiH), sve u vezi člana 180. stav 1. KZ BiH.

2. Optuženi se na ročištima za izjašnjenje o krivnji po obje optužnice izjasnio da se ne osjeća krivim. Kod istog stava je ostao do kraja glavnog pretresa.
3. Glavni pretres u ovom predmetu je počeo 29.4.2011. godine, čitanjem optužnice Tužilaštva BiH broj: T20 0 KTRZ 0000852 05 od 17.2.2011. godine.
4. Nakon što je postupak po navedenoj optužnici već bio u toku, Tužilaštvo BiH je podiglo novu optužnicu broj: T20 0 KTRZ 0001205 11 od 25.5.2011. godine, za novih 15 inkriminacija za koje se optuženi Veselin Vlahović tereti u istom inkriminisanom periodu.
5. Nakon što je navedena optužnica potvrđena 31.5.2011. godine, i nakon što je održano ročište za izjašnjenje o krivnji, Tužilaštvo BiH je dana 29.6.2011. godine, Sudu podnijelo pismeni prijedlog da se spoje predmeti S 1 1 K 005540 11 Kro i S1 1 K 004659 11 Kri, kako bi se proveo jedinstven postupak i donijela jedinstvena presuda, slijedom čega je doneseno rješenje o spajanju ova dva postupka u jedinstven postupak.
6. Isti dan je na ročištu za glavni pretres pročitana i druga optužnica protiv optuženog Veselina Vlahovića broj: T20 0 KTRZ 0001205 11 od 25.5.2011. godine, potvrđena 31.05.2011. godine. Tužilac je na istom ročištu izjavio da ostaje kod uvodne riječi koju je dao na otvaranju glavnog pretresa po prvoj optužnici.
7. Tužilac je dana 17.10.2012. godine podnio izmijenjenu i objedinjenu optužnicu, kojom je na snazi ostalo 66 tačaka iz obje prethodno navedene optužnice. U istoj optužnici tužilac je naznačio i da odustaje od tačaka optužbe navedenih pod brojem 6. i 15. u optužnici od 17.2.2011. godine i tačaka optužbe navedenih pod brojem 7. i 8. u optužnici od 25.5.2011. godine, pa je u odnosu na iste donijeta odbijajuća presuda.
8. Također, dana 18.10.2012. godine, tužilac je dostavio ispravku optužnice.
9. Na kraju, izmijenjena i objedinjena optužnica, optuženom je na teret stavila izvršenje krivičnog djela zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa tačkama a), c), e), f), g), i) i k), te krivičnog djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 173. stav 1. tačka c) KZ BiH.

10. Povodom podnesene izmijenjene optužnice, data je mogućnost izjašnjenja braniocima i optuženom, pa je tako na ročištu za glavni pretres, branilac optuženog Vasilina Vlahovića, advokat Radivoje Lazarević potvrdio da je odbrana uredno primila izmijenjenu optužnicu, te da osim činjenice odustanka od 4 tačke iz ranijih optužnica, nije uočio neke druge relevantne okolnosti koje bi ukazivale na potrebu određivanja dodatnog vremena za pripremanje odbrane.

11. Tokom predmetnog postupka saslušani su brojni svjedoci, i uvedeni su obimni materijalni dokazi, koji su pobrojani u Aneksu II ove presude, dok Aneks I sadrži procesne odluke koje je Vijeće donosilo u toku glavnog pretresa.

12. Oba aneksa predstavljaju sastavni dio ove presude. Isto tako, sastavni dio presude čini i Aneks korištenih skraćenica u presudi (Aneks III).

2. PRAVNA OCJENA I KVALIFIKACIJA

13. Iako je, kako je to naprijed navedeno, izmijenjena i objedinjena optužnica (uključujući ispravku od 18.10.2012. godine) optuženom na teret stavila izvršenje krivičnog djela zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa tačkama a), c), e), f), g), i) i k), te krivičnog djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 173. stav 1. tačka c) KZ BiH, Vijeće se opredijelilo za inkriminaciju iz člana 172. stav 1. tačka h) KZ BiH, našavši istu dostatnom u konkretnom slučaju.

14. Uporište za navedeno, Vijeće nalazi u odredbi člana 280. stav 1. ZKP BiH, prema kojoj sud nije vezan prijedlogom tužioca u pogledu pravne ocjene djela, zatim, slijedom pravnog tumačenja odredbe člana 172. stav 1. tačka h) KZ BiH u dijelu koji glasi: "u vezi s bilo kojim krivičnim djelom iz ovog stava ovog člana, bilo kojim krivičnim djelom propisanim u ovom zakonu ili bilo kojim krivičnim djelom u nadležnosti Suda Bosne i Hercegovine", zatim u praksi apelacionog odjeljenja ovog suda i praksi MKSJ.

15. Naime, u predmetima ovog suda Tužilaštvo BiH protiv Bundalo Ratka i dr. i Tužilaštvo BiH protiv Savić Krste, te praksi MKSJ u predmetu Tužilac protiv Kvočke i drugih, djelo progona kao zločina protiv čovječnosti, podrazumijeva „radnje ili propust koji su:

1) *de facto* diskriminacija i kojim se uskraćuje ili narušava neko temeljno pravo definisano međunarodnim običajnim ili ugovornim pravom; i

2) izvršeni su hotimično, sa namjerom diskriminacije po jednoj od navedenih osnova, tačnije, na osnovu rasne, vjerske ili političke pripadnosti“

16. Slijedom navedenog, Vijeće je ustanovilo da radnje izvršenja krivičnog djela progona, nisu sadržane samo u odredbi člana 172. stav 1. tačke a) do k) KZ BiH, već i u vezi sa krivičnim djelom Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 173. stav 1) tačka f) KZ BiH, koje djelo je optuženom, također, stavljeno na teret.

17. Pravilnim pravnim tumačenjem odredbe člana 172. stav 1. tačka h) KZ BiH, te njenim tumačenjem i u skladu sa međunarodnom praksom, dolazi se do zaključka da se djelo progona može učiniti sa svim radnjama koje, u cjelini, predstavljaju namjerno i teško, međunarodnom pravu suprotno uskraćivanje osnovnih prava, zbog pripadnosti skupini ljudi ili zajednici.

18. Naime, radnje koje nisu sadržane u odredbi člana 172. stav 1. KZ BiH, nije potrebno pravno kvalifikovati kao neko konkretno krivično djelo propisano drugdje u zakonu (npr. kao u konkretnoj situaciji u odnosu na djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva pljačkom imovine), već je potrebno utvrditi da li inkriminisana radnja ispunjava gore postavljeni kriterij, te samim tim ista, iako definisana u drugoj odredbi, opisuje djelo koje predstavlja način izvršenja krivičnog djela zločina protiv čovječnosti progonom.

19. Slijedom navedenog, potrebno je dokazati sve potrebne elemente konkretne radnje izvršenja, te opšte elemente konkretnog djela, ali ne i sve elemente koji se moraju utvrditi u pogledu određenog krivičnog djela koje je propisano drugdje u zakonu.

20. Činjenica da je ovo djelo propisano kao krivično djelo je dovoljna da se isto smatra radnjom izvršenja u osnovi počinjenog krivičnog djela progona. Nije neophodno dokazati ili utvrditi druge dodatne elemente neophodne da bi se utvrdilo da ovo djelo predstavlja krivično djelo prema članu 173. KZ BiH.

21. Zbog svega navedenog, Vijeće je iz dijela pravne ocjene djela izostavilo pozivanje na odredbu člana 173. stav 1. tačka f) KZ BiH, nalazeći isto nepotrebnim.

22. Shodno navedeno, Vijeće je našlo da su sve poduzete (i dokazane) radnje izvršenja optuženog imale u sebi diskriminatorsku osnovu obzirom da su djela i počinjena prema civilima nesrpske nacionalnosti (muslimanima-Bošnjacima i Hrvatima) naselja Grabavica, Vraca i Kovačići, pri čemu je njihov položaj i život, spram njihovih komšija srpske nacionalnosti, svakako bio inferioran. To optuženi konstantno potvrđuje svojim djelima, nazivajući pogrdno žrtve „balijama“, „ustašama“, „Turcima“, odnosno sličnim sinonimima istog pogrdnog značenja.

23. Vijeće na ovom mjestu napominje i da je iz činjeničnog opisa izreke ispustilo da je optuženi progon počinio na „etničkoj“ osnovi, nalazeći da su, slijedom Ustava BiH, nacionalni i etnički identitet u BiH sinonim.

3. ZAVRŠNE RIJEČI

(a) Završne riječi Tužilaštva

24. Tužilac se u svom završnom izlaganju osvrnuo na iskaze svjedoka i analizu uložених materijalnih dokaza koji potkrepljuju postojanje svih bitnih elemenata krivičnog djela koje je optuženom stavljeno na teret, konačno zaključivši da jedino kazna dugotrajnog zatvora u maksimalnom trajanju od 45 godina može biti adekvatan odraz brojnosti radnji i načina učinjenja krivičnog djela od strane optuženog.

(b) Završne riječi odbrane

25. Branilac optuženog, advokat Rade Golić je u svom završnom izlaganju ukazao da u konkretnom nisu dokazani opći elementi djela koji se ogledaju u postojanju širokog i sistematičnog napada, a pri tome i pitanje pripadništva optuženog određenoj vojnoj formaciji. Isto tako, naveo je da nije dokazana diskriminatorska namjera na strani optuženog kao bitan element progona.

26. Branilac optuženog, advokat Radivoje Lazarević se detaljno osvrnuo na većinu tačaka optuženja, posebno se osvrnuvši na ocjenu dokaza i standarda dokazivosti za pojedine činjenične događaje.

27. Optuženi Veselin Vlahović je u svom izlaganju izrazio sućut za sve žrtve u ratu-Bošnjake, Srbe i Hrvate, navodeći da se rat više nikad ne ponovi.

B. OPŠTA OCJENA DOKAZA

28. Nakon što je Vijeće u smislu člana 281. ZKP BiH savjesno i sadržajno ocijenilo svaki dokaz pojedinačno i u vezi sa ostalim dokazima, koji su izvedeni na glavnom pretresu, te prethodno analizirajući navode optužbe i odbrane, utvrđeno je činjenično stanje kao u izreci iz sljedećih razloga.

29. Član 3. stav 1. ZKP BiH propisuje da se optuženi smatra nevinim za krivično djelo dok se ne dokaže njegova krivnja.¹ Tužilac stoga nosi teret utvrđivanja krivice optuženog, i u skladu sa članom 3. stav 2. ZKP BiH optužba to mora uraditi izvan razumne sumnje.²

30. Činjenica da odbrana nije osporavala određene činjenične navode sadržane u optužnici ne znači da je Vijeće prihvatilo te činjenice kao dokazane. Teret dokazivanja ostaje na tužiocu za svaku optužbu tokom cijelog suđenja. Shodno tome, u utvrđivanju da li je tužilac dokazao predmet izvan svake razumne sumnje, Vijeće je pažljivo razmotrilo da li postoji bilo kakva druga razložna interpretacija uvrštenih dokaza, osim one koju je prihvatilo, kada je odlučilo da su ispunjena obilježja krivičnog djela za koje se optuženi tereti, kao i svaki oblik odgovornosti za koji je oglašen krivim.

31. U skladu sa članom 15. ZKP BiH, Vijeće ima pravo da slobodno ocjenjuje dokaze.³ Prilikom ocjene iskaza svjedoka izvedenih tokom glavnog pretresa, Vijeće je poklonilo dužnu pažnju, između ostalog, pojedinačnim okolnostima svjedoka, kao i njihovog mogućeg učešća u događajima i rizika da sebe inkriminiraju, te njihovom odnosu sa optuženim. Vijeće je također razmotrilo konzistentnost svjedočenja svakog svjedoka tokom direktnog ili unakrsnog ispitivanja i uporedilo ga sa izjavama koje su dali tokom istrage.

¹ Član 3. stav 1. ZKP BiH navodi da „se svako smatra nevinim za krivično djelo dok se pravomocnom presudom ne utvrdi njegova krivnja“. Ova odredba je u skladu sa svim glavnim institutima o ljudskim pravima. *Vicjeti*, Evropska konvencija o ljudskim pravima, član 6. stav 2; međunarodna konvencija o civilnim i političkim pravima, član 14. stav 2.

² Član 3. stav 2. ZKP BiH navodi da „sumnju u pogledu postojanja činjenica koje čine obilježja krivičnog djela ili o kojima ovisi primjena neke odredbe krivičnog zakonodavstva, Sud rješava presudom na način koji je povoljniji za optuženog.“

³ Član 15. ZKP BiH navodi da „... postojanje ili nepostojanje činjenica nije vezano ni ograničeno posebnim formalnim dokaznim pravilima“.

32. Ponekad se usmeno svjedočenje svjedoka razlikovalo od izjave koju su isti dali u istražnoj fazi. Međutim, treba imati u vidu da je prošlo više od dvadeset godina od događaja navedenih u optužnici te je opravdano očekivati da je protek vremena utjecao na tačnost i preciznost sjećanja svjedoka.

33. Također, činjenica je da se zbog prirode krivičnog postupka, svjedoku na glavnom pretresu mogu postaviti drugačija pitanja od onih koja su postavljena u prethodnim razgovorima, pa je nakon konkretizacije pojedinih pitanja opravdano očekivati da se sjeti dodatnih detalja. Stoga, ovakve situacije je Vijeće pažljivo razmatralo, iste je uvijek identifikovalo i u skladu sa načelom iz člana 15. ZKP BiH, dalo svoju ocjenu takvih iskaza.

34. Nesumnjivo je veći broj svjedoka koji se pojavio pred Vijećem očevidac događaja koji su se desili u samom gradu Sarajevu, a naročitu naselju Grbavica, pa sjećanje i iznošenje tako trumatičnih događaja može izazvati jake emocionalne reakcije i narušiti sposobnost svjedoka da se izraze jasno, te iznesu potpun iskaz njihovih iskustava u pravnom kontekstu, posebno iz razloga što je određeni broj svjedoka, duže vrijeme boravio u uslovima psihičkog i fizičkog terora raznih vojnih i paravojnih jedinica, pri čemu je nezanemarljivo da je licima nesrpske nacionalnosti bila ograničena odnosno onemogućena mogućnost kretanja, čime se samo pojačavao već prisutni strah za vlastiti život. Jasno je da u takvim trenucima mnogi nisu obraćali pažnju na detalje, ili ih smatraju neznatnim, pa ih u svojim ranijim izjavama uopšte ne spominju. Vijeće se se i u tim slučajevima, pažljivo razračunati sa takvim iskazima, kako u njihovoj pojedinačnoj ocjeni, tako i u sadejstvu sa ostalim izvedenim dokazima.

35. Vijeće je, stoga, svoju konačnu odluku temeljilo prvenstveno na usmenim i neposrednim svjedočenjima na glavnom pretresu, pri čemu su izvjesne nedosljednosti između iskaza različitih svjedoka predstavljale relevantan faktor u procjeni težine koja se ima dati takvom dokazu. Istovremeno, značajno je naglasiti da ove nedosljednosti nisu nužno diskreditovalе cijelo svjedočenje svjedoka. Dakle, ako je svjedok podrobno ispričao suštinu događaja o kojima se radi, periferne devijacije neće nužno dovesti u pitanje istinitost takvog dokaza. U svakom slučaju, razlozi prihvatljivosti pojedinih iskaza, te ocjena njihovog kredibiliteta i osnovanosti, detaljno su obrazloženi u odnosu na svaku inkriminaciju za koju je ustanovljena krivica optuženog Veselina Vlahovića.

36. Vijeće napominje da je presudu koncipiralo na način da se nije pojedinačno bavilo srodnim djelima, odnosno radnjama izvršenja, već je analiziralo

događaja tačku po tačku, onako kako su u optužnici i bili postavljeni. Imajući u vidu da su određeni događaji vremenski, geografski, sadržajno kao i u pogledu izvedenih dokaza, međusobno povezani i isprepleteni, Vijeće je našlo cjelishodnim da iste elaborira na istom mjestu u presudi, našavši da bi drugačije postupanje rezultiralo nepotrebnim i izlišnim ponavljanjem koje bi, samo dodatno, tekstualno opteretilo ionako veoma obimnu presudu, što bi u konačnici vodilo i njenoj nejasnosti i nepreglednosti. Vijeće napominje da je to učinilo u okviru tačaka 16 i 37; 17-19; 24 i 25; 35, 45 i 46; 40, 42 i 43 osuđujućeg dijela izreke presude.

37. Također, Vijeće je imalo u vidu da su u predmetnom postupku izvedeni brojni dokazi, pri čemu se uvijek neće upuštati u kritičku ocjenu svih pojedinačno, nalazeći to nepotrebnim. Naime, Vijeće se u svojoj ocjeni prevashodno fokusiralo na ocjenu odlučujućih dokaza za djelo za koje je optuženog oglasilo krivim, a što je i generalan stav i saglasna praksi Suda BiH u drugim predmetima kao i praksa MKSJ. Tako, naprimjer, Vijeće se nije uvijek ni osvrtao da dokaz T-185, nalazeći da isti može imati samo potkrepljujuću ulogu, a nikako status odlučujućeg dokaza za presuđenje.

38. Isto tako, tužilaštvo je u dokazni spis uvelo dokaz T-193 pod nazivom „Presjek“ (haška ovjera 01390384-01390428). Prije svega, Vijeće napominje da je ovaj dokaz ocijenio relevantnim obzirom da se sadržajno tiče i određenih činjeničnih događaja iz ovog predmeta. Nadalje, Vijeće nalazi da nema bitne rezerve po pitanju zakonitosti ovog dokaza, nalazeći da je taj aspekt već ispitan obzirom da isti nosi hašku ovjeru. Međutim, za Vijeće je upitna njegova autentičnost. Naime, iz samog dokaza nije vidljivo njegovo porijeklo, ko je autor istog, kada je sačinjen, na osnovu kojih izvora, i dr. Ovaj dokaz po ocjeni Vijeća, može predstavljati neku kontrolnu ili inicijelnu činjenicu kojom se zainteresovana lica mogu voditi po pitanju prikupljanja drugih odlučujućih dokaza, međutim, Vijeće ne nalazi da isti ima potrebnu dokaznu vrijednost za odluku općenito, a ni u ovom predmetu. Da je zaključak Vijeća ispravan, ukazuje i sam sadržajni kontekst ovog dokaza. Naime, imajući u vidu ostale izvedene dokaze, vidljivo je da ovaj dokaz ne sadrži konačne informacije u pogledu sveukupnog konteksta relevantnih događaja, a što je po ocjeni Vijeća uzrokovano prethodno navedenim manjkavostima istog. S tim u vezi, Vijeće se, u izvođenju činjeničnih zaključaka, nije ni oslanjalo u odlučujućoj mjeri na ovaj dokaz. Međutim, imajući u vidu da se tiče i činjenica predmetnog postupka, te da je na istom i odbrana potencirala u okviru svojih završnih riječi (prevashodno osvrtom na tačku 26 osuđujućeg dijela izreke presude, odnosno tačku 28 optužnice), Vijeće će se kratko osvrnuti na njegov sadržaj,

da bi i plastično predočilo njegovu dokaznu nepouzdanost . Naprimjer, u ovom dokazu, u dijelu „Ubistva civila na području naselja Grbavica“, je navedeno da je oštećeni Čerimagić Husnija odveden u septembru 1992. godine, a ne u junu 1992. godine (a potom i ubijen), kako je to Vijeće slijedom ostalih dokaza utvrdilo. Istovremeno, u istom dokazu je navedeno i da je oštećeni Goran Čengić nezakonito uhapšen u junu 1992. godine, dok je za istog slijedom ostalih relevantnih dokaza, ustanovljeno da je odveden (a potom i likvidiran) sa oštećenim Husnijom Čerimagić.

39. Također, Vijeće dijeli iste zaključke i u vezi sa dokazom T-187 (haška ovjera 6623003619-6623003625).

40. Branilac optuženog, advokat Radivoje Lazarević, je dana 13.10.2011. godine, u tom pravcu i prigovarao načinu prepoznavanja optuženog u sudnici, tvrdeći da predsjedavajući Vijeća prije ispitivanja svjedoka, istog upozna sa rasporedom sjedenja stranaka i branilaca u sudnici, pa samim tim insinuira svjedoku i gdje se nalazi optuženi. Vijeće nalazi navedeni prigovor potpuno neutemeljenim, jer je Vijeće u konačnoj ocjeni dokaza, naročitu pažanju poklanjalo iskazu svjedoka u dijelu u kojem identificiraju optuženog Veselina Vlahovića kao počinioca inkriminacija za koje se tereti, na način da je detaljno analiziran način na koji svjedoci opisuju optuženog, okolnosti pod kojima su upoznati sa njegovim identitetom, te najzad, činjenica da ga prepoznaju u sudnici. Od svjedoka je tako svaki put zatraženo da opišu izgled optuženog u inkriminisano vrijeme, da detaljno obrazlože na koji način im je njegov identitet uopće poznat, i najzad, da ga identifikuju u sudnici.

41. Na koncu, Vijeće podsjeća da prepoznavanje optuženog u sudnici ne podrazumijeva radnju prepoznavanja iz člana 85. ZKP BiH, već identifikaciju optuženog koja pretstavlja sastavni dio iskaza svjedoka. U tom pravcu, svjedoci bi nerijetko i bez iniciranja očitovanja u tom pravcu, spontano i samoinicijativno pokazali u pravcu optuženog. S tim u vezi, svjedoci koji su prepoznali optuženog u sudnici su: „S-35“, „S-36“, „S-13“, „S-3“, „S-14“, Šehić Muhamed, Zajković Hasiba, Šeta Fazila, „S-17“, „S-39“, „S-37“, Čoho Esad, „S-29“, „S-38“, „S-19“, „S-40“, Selimović Samir, „S-6“, „S-7“, Pecar Sead, Pecar Ejub, pecar Omer, Antolić Ljubica, Porićanin Ismeta, „S-9“, „S-10“, „S-43“, Hamzić Dževad, Alihodžić Nijaz, Suljović Safet, Delalić Đevdet i Delalić Jasmina.

42. Vijeće napominje da je prilikom ocjene iskaza oštećenih žrtava silovanja, imalo u vidu i Pravilo 96 Pravila o postupku i dokazima MKSJ i praksi MKSJ, slijedom kojeg se

odbacuje zahtjev koji u određenim pravnim sistemima egzistira u smislu da se svjedočenje žrtve, koja tvrdi da je silovana, mora dodatno potkrijepiti, prevashodno iz razloga što, u pravilu, kod djela silovanja, žrtva i jeste jedina prisutna uz optuženog, a što je, uglavnom, bila situacija i u ovom predmetu.

43. Konačno, prilikom ocjene iskaza svjedoka u tom pravcu, Vijeće je imalo u vidu neke ponašajne karakteristike koje je ispoljavao optuženi u inkriminisano vrijeme, a koje su bile svojstvene samo njemu, pa tako svjedoci u većini slučajeva nemaju sumnje da je osoba koju su vidjeli upravo optuženi Veselin Vlahović, pri čemu ga neki identifikuju punim generalijskim podacima, a drugi i/ili nadimkom „Batko“. S tim u vezi, Vijeće će u daljem dijelu presude dati kratki osvrt na neke karakteristike u ponašanju optuženog, po kojima je bio upečatljiv za stanovništvo Grbavice, a koj je Vijeće identifikovalo specifičnim obrascem ponašanja optuženog za inkriminirani period.

(a) Obrazac ponašanja optuženog tokom inkriminisanog perioda

44. Analizom svih tačaka izreke presude za koje je optuženi Veselin Vlahović oglašen krivim, jasno se uočava jedan jedinstveni obrazac ponašanja, koji je optuženi ispoljavao u inkriminisanom periodu. Navedeno je Vijeće imalo u vidu prilikom utvrđivanja krivice optuženog za sve tačke izreke presude.

45. Tako većina svjedoka optuženog Vlahovića opisuje kao osobu koja se pojavljuje na Grbavici početkom maja 1992. godine, na strani srpske vojske. Neki od svjedoka su ga poznavali od ranije kao boksera u klubi „Željezničar“, što su potvrdili svjedoci „S-35“, „S-36“, „S-13“, „S-47“, „Šehić Muhamed“, „S-39“, „S-5“, Torlak Rasim, „S-24“, „S-28“, „S-43“ i „S-10“. U prilog navedenom je i materijalni dokaz T-191.⁴

46. Nadalje, svjedoci „S-47“, „S-39“, Zajković Hasiba, „S-7“, „S-38“, Čengić Kenan, „A-1“ i Alihodžić Nijaz su optuženog identifikovali kao izbacivača u sarajevskom klubu „Sloga“. Tu činjenicu potvrđuje i svjedokinja odbrane Pecar Fehma, koja tvrdi da je optuženi u vrijeme prije izbijanja sukoba dolazio u posjetu njenom kolegi Vlahović Branku, u prostorije „Feroelektra“ u kojem je bila zaposlena.

⁴ Odluka o registraciji Vlahović Veselina kao takmičara u Bokserski klub „Željezničar“ od 17.12.1987. godine

47. Drugi svjedoci prije dolaska optuženog na Grbavicu nisu imali bilo kakva saznanja i njegovom identitetu, ali su imali priliku čuti „zloglasne priče“ u kojem pravcu svjedokinja Duraković Razija navodi *„Tada je već čitava Grbavica brujala o monstruoznom čovjeku kcji obilazi kuće, pjačka, siluje i ubija“*, a imali su priliku vidjeti i njegov lik na TV stanici „Srna“ koji je prikazivao video spot u kojem optuženi sa još par lica stoji na barikadi sa zastavom, drži automatsko naoružanje i pokazuje tri prsta, a na galvi nosi „šajkaču“,.. Svjedoci koji su u prilog pozitivne identifikacije spominjali poznati spot s barikada snimljen na Vracama, za kojeg svjedok „S-13“ navodi da se prikazivao periodično kao EPP, su brojni, i to: „S-5“, „S-35“, „S-36“, „S-13“, „S-47“, „S-17“, „S-16“, Rimac Željka, „A-1“, Tubin Maida, Bogdanić Ana, Pucelj Branko, Sulić Denis, Antolić Ljubica i mnogi drugi.

48. Optuženi je prema riječima gotovo svih saslušanih svjedoka, među kojima su svjedoci „S-24“, „S-44“, „S-1“, „S-3“, „S-36“, Kubat Šaban, Frančić Josip, Alijić Senad i Ramo, Babić Hatižda i brojni drugi, upravo i bio upečatljiv po crnoj kapi - „šajkači“ koju je nosio u to vrijeme, a koju nosi i na dokazu odbrane O-1 (transkript TV priloga sa fotografijama) i na DVD-u dokaz T-113.

49. Sve su to opisi koje daju svjedoci u ovom predmetu, dodajući da je pored navedenog optuženi imao i jedinstven obrazac ponašanja odnosno načina maltretiranja i zlostavljanja stanovništva Grbavice.

50. Tako većina saslušanih svjedoka opisuje kako je optuženi u to vrijeme bio nizak, nabijen, „ponašao se nabusito“, odnosno prema riječima svjedokinje Ane Bogdanić *„išao je Grbavicom sa bijelim Golfom , pravio se važan kao znate li vi ko sam ja?“*, a sa sobom je često nosio dugi nož što između ostalih potvrđuju i svjedoci Sulić Denis, „S-5“, „S-16“, „S-25“, „S-11“, dok svjedok Delalić Đevdet u svom svjedočenju opisuje *„kada je došao po mene Batko je imao bijelog Golfa, a mačeta (sabija) je bila na zadrjem cicu vozila.“*

51. Da je optuženi imao i prepoznatljiv način dolaska u naselja, u vidu dolaska bijelim golfom iz kojeg se čup zvuk gusli, izjavili su Kovačević Ćemal i Vedija, te Sulić Denis. Svjedok Kovačević Vedija tako opisuje *„djeca su kježala iz parka, svi smo kježali, čim bi gusle zasvirale.“*, a svjedok Kovačević Ćemal u tom pravcu dodaje *„da se nisu čule te gusle, možda bi bilo i više žrtava“*. Ovaj karakterističan dolazak optuženog je često predstavljalo relevantnu okolnost kod utvrđivanja identiteta optuženog.

52. U jednom periodu optuženi je vozio i vozilo marke „Zastava tip 750“ poznatiji pod nazivom „fićo“. U tom pravcu svjedok Kovačević Čemal jasno navodi „*sve vrijeme dok sam viđao optuženog vozio je fiću, ali znam i da je imao bijelog Golfa*“. Svjedoci Poričanin ismeta, Antolić Ljubica i „S-44“, također, govore o pojavljivanju optuženog vozilom „fićo“.

53. Da nema greške u identifikaciji optuženog, govori i činjenica da svjedoci koji su bili u radnom vodu, a čemu doprinose i naprijed spomenuti obrasci njegovog ponašanja i pojavljivanja, jasno prave razliku između optuženog i drugih vojnika VRS-a prisutnih u to vrijeme na Grbavici.

54. Stoga, ne stoje navodi odbrane kako je moglo doći do zabune u pogledu identiteta optuženog, a naročito su neutemeljene tvrdnje da se u to vrijeme jedan broj lica predstavljao kao „Batko“. U tom pravcu, svjedok Dževad Gušić je na pitanje branioca kategorično ustvrdio „*Nisam čuo da se u to vrijeme neko treće lice predstavljalo kao „Batko*“.

55. Sve i da jesu tačne tvrdnje odbrane, Vijeće primjećuje da je optuženi Veselin Vlahović, pored svih pobrojanih karakteristika koje su se uglavnom odnosile na njegov fizički izgled i pojavu, imao i niz drugih ponašajnih karakteristika, na osnovu kojih se nesumnjivo može zaključiti da je u svakom konkretnom slučaju radnju o kojoj pričaju svjedoci poduzeo upravo optuženi, a ne neko drugo lice koje se tako predstavljalo.

56. Jedna od ponašajnih karakteristika je bio i univerzalni pristup prema oštećenima, upućivanjem prijetnji „klanjem“ ili „ubijanjem“, te traženjem „otkupnine za život“, kao i spominjanje „potoka“ na koji će voditi žrtve u cilju likvidacije o čemu govore svjedoci „S-16“, „S-6“ i „S-21“. Isto tako, prilikom ispitivanja svjedoka „S-21“ u prostorijama „Digitron Buje“ upravo optuženi je tražio od izvjesnog Zorana da mu dozvoli odvesti svjedoka *do potoka*, pa je tako ovom svjedoku, stavljajući mu nož pod grlo i prijeteci da će ga zaklati rekao „*ti ćeš mi biti 87 po redu!*“.

57. Specifičan obrazac ponašanja optuženog je, također, i upućivanje pogrđnih psovki oštećenim nazivajući ih pogrđno „ustašama“, „Turcima“ „balijama“, te psujući im „tursku majku“.

58. Nadalje, Vijeće je utvrdilo i da je lokalitete Petrovačke krivine (Miljevići, Trebević) specifično stratište na kojem je veliki broj žrtava optuženog ekshumiran. Optuženi je tako prijetio odlaskom žrtvama na navedeni lokalitet navodeći da proći na isti način ukoliko „ne otkupe život“. U tom pravcu svjedok Alihodžić Nijaz navodi *„Tražio mi je 10.000,00 DM da mu dam, i neće me zakati. Kad smo došli na Trebević iznad neke rupe, ja sam osjetio neugodan miris, a on mi je rekao da je upravo tu zaklao puno balja!“* i svjedoke „S-47“, „S-35“ i „S-36“, optuženi je, također, vodio na lokalitet Trebevića. Svjedokinja „S-11“ također tvrdi da je optuženi često dolazio u njen stan i svaki put bi je silovao, a *„posljednji put kada je došao, silovao me i rekao mi da će me u subotu voditi na Trebević“*.

59. Osim oštećenih koji su preživjeli odvođenje na Trebević i koji su u tome posvjedočili pred Sudom, veliki broj svjedoka je o lokalitetu na kojem je optuženi vršio pogubljenja čuo iz priča. Tako svjedokinja „S-29“ tvrdi *„Pričalo se da je Batko kupio i muško i žensko i odvodio na Trebević da ih ubije.“*

60. Dakle, svjedoci koji su u to vrijeme boravili na Grbavici i koji su mogli neposredno iskusiti okrutnost i bezobzirnost optuženog, te koji su iz neposrednog opažanja ili priče znali za lokalitet na kojem je ubijao svoje žrtve, sasvim sigurno su znali značenje prijetnje optuženog *„odvođenjem na potok“*, jer je navedeno zapravo predstavljalo odvođenje na stratište na Petrovačkoj krivini (Miljevići) na lokalitetu Trebevića. Sam optuženi je na izvjestan način potvrdio da je navedeno mjesto bila lokacija na kojoj je vršio pogubljenja, jer su na istom mjestu ekshumirani i posmrtni ostaci troje članova porodice Balvanović, u čijem pogubljenju optuženi nije sporio da je učestvovao.

61. Krivična djela silovanja je uglavnom vršio u stanovima oštećenih, koje bih nakon toga i opljačkao, a neke od žrtava je vodio u svoj stan na Vracama. U isti stan su vođene i „S-6“, „S-1“, te oštećena Krešić Manuela, koju je optuženi vezao lancima i lisicama za radijator, te zaključavao u stanu, te svjedokinja „S-8“, kojoj je sam optuženi po dovođenju u svoj stan rekao *„skidaj se, nemcj da i tebi rascopam glavu k'o oncj prije tebe!“*, pokazujući na jednu žardinjeru u uglu sobe. Svjedokinje „S-11“ i „S-29“, koje su u okviru radnog voda nekoliko puta imale priliku čistiti stan optuženog, tvrde da su po dolasku gotovo uvijek zaticale tragove krvi i mokraće, dok je svjedokinje „S-1“, „S-6“ i „S-11“ u istom i silovao.

62. Kao što će biti vidljivo iz obrazloženja tačaka izreke presude, optuženi je u nekoliko navata oštećenima, među kojima i svjedokinjama „S-6“ i „S-8“ govorio „*možete me zvati Dragan!*“ što u vezi sa ostalim okolnostima slučaja, nesporno ukazuje da je počinilac u svim slučajevima seksualnog nasilja, za koje je oglašen krivim, zapravo bio optuženi Veselin Vlahović.

63. Tako svjedokinja „S-8“, koja optuženog prepoznaje u sudnici, decidno navodi da joj je niža osoba koja je silovala, po ulasku u stan rekla da se zove „Dragan“, ali ga je nedugo potom, izvjesni Zoran sa kojim je kritične prilike optuženi došao, stalno oslovljavao sa „Batko“. Sa istim licem, optuženi je učestvovao i u odvođenju oštećenih Poričanin Fadila, Halilović Sulejmana, Antolić Josipa i Antolić Željka, koji su također pogubljeni na istom lokalitetu kao i druge žrtve optuženog Veselina Vlahovića, a te prilike, izvjesni Zoran je također dozivao optuženog nadimkom „Batko“. Dakle, nesumnjivo se u oba slučaja radilo o optuženom Veselinu Vlahoviću, koji je sebi samoinicijativno dao nadimak „Dragan“ nastojeći na taj način prikriti svoj identitet, što se pokazalo kao neuspjao pokušaj, obzirom da lažni nadimak nisu mogli zapamtiti drugi vojnici koji su dolazili sa njim u društvu, te obzirom da je prema žrtvama primjenjivao uvijek isti obrazac zlostavljanja, koji je nažalost na Grbavici već postao opšte prepoznatljiv.

64. Sa zloglasnim ponašanjem optuženog dobro su bili upoznati i stanovnici Grbavice srpske nacionalnosti, a koliko je optuženi bio ozbiljan u svojim djelima dovoljno govori i činjenica da su ga se na izvjestan način bojali i pripadnici VRS-a, koji često nisu mogli zaštititi ni sami sebe, a ponajmanje komšije muslimanske i hrvatske nacionalnosti. Tako svjedokinja „S-29“ opisuje da je jedne prilike, komandir radnog voda u kojem se nalazila, izvjesni Momir Glišić, nakon što je svjedokinja rekla „*Eno Batka!*“, istoj iz ruku uzeo kantu i zoger kojim je čistila, rekavši joj „*Idi tježi!*“.

65. Vijeće je u odnosu na svaku tačku izreke ponaosob, detaljno ispitalo iskaze svjedoka, te način na koji je optuženi identificiran kao počinilac svake pojedinačne inkriminacije za koju je oglašen krivim, dok za svaku tačku za koju je optuženi oslobođen od optužbe, Vijeće nije moglo nesporno utvrditi njegovu krivicu, ili je postojala sumnja u pogledu identiteta počinioaca. Također, za tačke 5. i 6. oslobađajućeg dijela izreke presude, osim nesaglasnih iskaza, odlučujuće je bilo i svjedočenje svjedoka odbrane u pravcu alibija optuženog.

66. Najzad, u ovom krivičnom postupku optuženi se pridržavao svog prava na šutnju, koje uživa saglasno odredbi člana 6 stav 3. ZKP BiH⁵ i član 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima⁶ koje predviđaju da niti jedan optuženi nije dužan svjedočiti protiv sebe.

67. Vijeće napominje da iz ove okolnosti nisu izvedeni nikakvi štetni zaključci.

68. Na koncu, Vijeće napominje da je prilikom ocjene iskaza svjedoka, vodilo računa da li iskazi svjedoka u pogledu identifikacije optuženog, predstavljaju identičan obrazac ponašanja optuženog o kojem je svjedočila većina svjedoka, a kako je to naprijed i navedeno (dolazak u vozilu, gusle, fizički opis, obrazac specifične komunikacije – prijećenje svjedocima da će ih zaklati ili voditi na „potok“ itd). Dakle, Vijeće je vodilo računa da li identifikacija optuženog od strane svakog svjedoka ponaosob, odstupa od specifične identifikacije optuženog od strane većine saglasnih iskaza na tu okolnost, odnosno, da li takav iskaz odskače od većine saglasnih iskaza ili se isti može uklopiti.

II. PRIMJENA MATERIJALNOG ZAKONA

69. U pogledu primjene materijalnog zakona i pravne kvalifikacije djela, imajući u vidu načela propisana članovima 3, 4. i 4a) KZ BiH, Vijeće je u konkretnom slučaju primijenilo KZ BiH, te je utvrdilo da je optuženi naprijed navedenim radnjama, počinio krivično djelo Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) navedenog zakona.

70. U vezi sa primjenom materijalnog zakona u ovom krivičnom predmetu, sud smatra relevantnim dva zakonska načela: *načelo zakonitosti*, prema kojem nikome ne može biti izrečena kazna ili druga krivičnopravna sankcija za djelo koje, prije nego što je učinjeno, nije bilo zakonom ili međunarodnim pravom propisano kao krivično djelo i za koje zakonom nije bila propisana kazna (član 3. KZ BiH) i *načelo vremenskog važenja*

⁵ Član 6. stav 3. ZKP BiH navodi da optuženi "optuženi nije dužan iznijeti svoju odbranu niti odgovarati na postavljena pitanja".

⁶ Iako nije posebno navedeno u članu 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima, Evropski sud za ljudska prava smatra da je pravo na šutnju i pravo da se ne inkriminira su opće priznati međunarodni standardi koji su ključ principa pravičnog postupka po članu 6. stav 1. Konvencije. Ova prava su usko povezana sa načelom utemeljenim u članu 6. stav 2, da osoba optužena za zločin jeste nevinna dok se ne dokaže da je kriva po zakonu. Vidjeti, *Saunders protiv Ujedinjenog Krajevstva* (Žalba 19187/91), presuda od 17. decembra 1996. godine (1997. godine); *R. protiv Direktora ureda za teške prevare, ex parte Smith*, 3 WLR 66 (1992. godine).

krivičnog zakona, prema kojem se na učinioca krivičnog djela primjenjuje zakon koji je bio na snazi u vrijeme učinjenja krivičnog djela, a ako se poslije učinjenja krivičnog djela jednom ili više puta izmijeni zakon, primjenit će se zakon koji je blaži za učinioca (član 4. KZ BiH).

71. Načelo zakonitosti je također propisano članom 7. stav 1. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama (EKLJP) i članom 15. stav 1. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima (MPGPP).

72. Član 7. stav 1. EKLJP propisuje: „Niko ne može biti proglašen krivim za krivično djelo počinjeno činom ili propustom koji, u času počinjenja, po domaćem ili po međunarodnom pravu, nisu bili predviđeni kao krivično djelo. Isto se tako ne može odrediti teža kazna od one koja je bila primjenjiva u času kad je kazneno djelo počinjeno.“ Na drugoj strani član 15. stav 1. MPGPP propisuje: „Niko se neće smatrati krivim za krivično djelo počinjeno činom ili propustom, koji, u vrijeme počinjenja, nisu predstavljali krivično delo prema domaćem ili međunarodnom pravu. Isto tako, neće se izreći teža kazna od one koja je bila primjenjiva u času kada je krivično djelo bilo izvršeno. Ako se, nakon što je djelo počinjeno, zakonskom odredbom predvidi izricanje blaže kazne, to će ići na korist počinioaca“.

73. Prema tome, ove odredbe propisuju zabranu izricanja teže kazne, ne utvrđujući time obaveznu primjenu (naj)blažeg zakona (ako je zakon više puta mijenjan) za učinioca, u odnosu na kaznu koja se primjenjivala u vrijeme izvršenja krivičnog djela.

74. Međutim, stav 2. člana 7. EKLJP propisuje da „Ovaj član ne sprječava suđenje ili kažnjavanje bilo koje osobe za neki čin ili propust koji je u času počinjenja predstavljao krivično djelo u skladu s općim načelima prava priznatim od civiliziranih naroda“. S druge strane, stav 2. člana 15. MPGPP glasi „ništa u ovom članu ne sprječava suđenje i kažnjavanje bilo koje osobe za neki čin ili propust koji je u vrijeme počinjenja predstavljao krivično djelo prema općim pravnim načelima koja priznaje međunarodna zajednica“.

75. Član 7. stav 2. EKLJP i član 15. stav 2. MPGPP, sadrže odredbe koje su izuzeci u odnosu na pravilo utvrđeno članom 7. stav 1. EKLJP i članom 15. stav 1 MPGPP.

76. Konačno, isti izuzetak je sadržan u članu 4a) KZ BiH kojim je propisano da članovi 3. i 4. KZ BiH ne sprječavaju suđenje i kažnjavanje bilo kojeg lica za bilo koje činjenje ili nečinjenje koje je u vrijeme kada je počinjeno predstavljalo krivično djelo u skladu sa

općim načelima međunarodnog prava. Time su faktički preuzete odredbe člana 7. stav 2. EKLJP i člana 15. stav 2. MPGPP i omogućeno izuzetno odstupanje od principa iz člana 4. KZBiH, kao i odstupanje od obavezne primjene blažeg zakona u postupcima koji predstavljaju krivična djela prema međunarodnom pravu. To je upravo slučaj u ovom postupku protiv optuženog, jer se upravo radi o inkriminaciji koja uključuje kršenje pravila međunarodnog prava.

77. Država Bosna i Hercegovina je kao (jedna od) nasljednica bivše Jugoslavije ratificirala EKLJP i MPGPP, pa su ovi sporazumi za nju obavezujući, pa vlasti Bosne i Hercegovine, uključujući i sudove, moraju ih primjenjivati. **Stoga je član 4a) KZ BiH samo domaći pravni podsjetnik, jer on nije neophodan da bi se primjenjivali ovi sporazumi.** Iz istog tog razloga, ovi sporazumi su obavezujući za sve bosansko-hercegovačke sudove, pa odredba kao što je član 4a) KZ BiH, nije ni neophodna za njihovu primjenu.

78. Članom 172. KZ BiH propisano je krivično djelo Zločini protiv čovječnosti, koji je članom 5. Statuta MKSJ definisan kao određena posebna djela, „kada su ona počinjena u oružanom sukobu, bilo međunarodnog, bilo unutarnjeg kakraktera i usmjerena protiv bilo kojeg civilnog stanovništva“. U vrijeme počinjena djela, djelo Zločini protiv čovječnosti nije eksplicitno bio predviđen krivičnim zakonima u Bosni i Hercegovini.

79. Običajni status kažnjivosti zločina protiv čovječnosti i pripisivanje individualne krivične odgovornosti za njegovo počinjenje u periodu 1992. godine, potvrđen je, od strane Generalnog sekretara UN⁷, Komisije za međunarodno pravo⁸, kao i jurisprudencijom MKSJ i Međunarodnog krivičnog suda za Ruandu (MKSR)⁹. Ove institucije ocijenile su da kažnjivost Zločina protiv čovječnosti predstavlja imperativnu normu međunarodnog prava ili jus cogens¹⁰, zbog čega je nesporno da je u 1992. godini Zločini protiv čovječnosti bio dio običajnog međunarodnog prava. Ovaj zaključak je

⁷ Izvještaj GS UN-a u vezi sa stavom 2. Rezolucije Vijeća sigurnosti br. 808, 3.maj 1993. paragraf 34-35 i 47-48

⁸ Komisija za međunarodno pravo, Komentar na Nacrt zakona o zločinima protiv mira i sigurnosti čovječanstva (1996), član 18.

⁹ MKSJ, Apelaciono vijeće, *Tadić*, Odluka o prijedlogu odbrane za interlokutorni prigovor na nadležnost, 2. oktobar 1995. paragraf 141; MKSJ, Pretresno vijeće, presuda *Tadić* od 7. maja 1997. paragraf 618-623; MKSR, Pretresno vijeće, *Akayesu*, 2.septembar 1998., paragraf 563-577.

¹⁰ Komisija za međunarodno pravo, Komentar na nacrt teksta članova o odgovornosti država za međunarodno protupravna djela (2001), član 26.

potvrdila i Studija o međunarodnom humanitarnom pravu¹¹ koju je izradio Međunarodni komitet crvenog krsta. Prema toj studiji „teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava predstavljaju ratni zločin“ (pravilo 156), „pojedinci su krivično odgovorni za zločine koje počinu“ (pravilo 151) i „Države moraju istraživati ratne zločine koje su navodno počinili njihovi državljani ili njihove oružane snage, ili koji su počinjeni na njihovoj teritoriji, te u slučaju potrebe, krivično goniti osumnjičene. Takođe moraju istraživati i druge ratne zločine koji su u njihovoj nadležnosti, te, u slučaju potrebe, krivično goniti osumnjičene.“ (Pravilo 158)

80. Član 4a) KZ BiH govori o “općim načelima međunarodnog prava”. Član 7. stav 2. EKLJP govori o „općim načelima prava priznatim od civiliziranih naroda“ , a član 15. stav 2. MPGPP o „općim pravnim načelima koja priznaje međunarodna zajednica“. Kako međunarodno pravo, kao ni EKLJP, ne poznaju identičan pojam onom koji se koristi u članu 4. a) KZ BiH, to ovaj termin predstavlja ustvari kombinaciju, s jedne strane “principa međunarodnog prava” kakav poznaje Generalna skupština UN i Komisija za međunarodno pravo i “općih principa prava priznatih od strane zajednice naroda” kakve poznaje Statut Međunarodnog suda pravde i član 7. stav 2. EKLJP, kao i član 15. stav 2. MPGPP-a.

81. Principi međunarodnog prava kako ih poznaje Rezolucija Generalne skupštine 95(I) (1946) i Komisija za međunarodno pravo (1950) odnose se na “Nirnberšku povelju i presudu tribunala”, dakle i na zločine protiv čovječnosti. “Principima međunarodnog prava priznatim u Povelji Nirnberškog tribunala i u presudi tribunala”, koje je Komisija za međunarodno pravo usvojila 1950. godine i podnijela Generalnoj skupštini, Principom VI.c. predviđena je kažnjivost Zločina protiv čovječnosti kao zločin po međunarodnom pravu. Principom I određeno je da: “Svaka osoba koja počinu djelo koje predstavlja krivično djelo po međunarodnom pravu, odgovorna je, prema tome i podliježe kažnjavanju”. Principom II određeno je da: “Činjenica da domaći zakon ne predviđa kaznu za djelo koje je kažnjivo po međunarodnom pravu, ne oslobađa osobu koja je počinila to djelo odgovornosti prema međunarodnom pravu”.

¹¹ Jean-Marie-Henchaerts and Louise Doswald-Beck; Međunarodno običajno pravo, MKCK, Cambridge University Press, 2005.

82. Praksom Evropskog suda za ljudska prava naglašena je primjena odredbe stava 2. člana 7. u odnosu na primjenu stava 1. člana 7. EKLJP u nekoliko sličnih predmeta¹² u kojima je predmet rasprave upravo bilo postojanje i kažnjivost Zločina protiv čovječnosti kao krivičnog djela. U predmetu Kolk i Kislyiy protiv Estonije, Evropski sud „se prisjeća da tumačenje i primjena domaćeg zakona u načelu spada u nadležnost domaćih sudova....¹³, a što je primjenjivo i kada se domaći zakon odnosi na pravila općeg međunarodnog prava ili međunarodnih sporazuma.

83. Prema tome, krivično djelo Zločina protiv čovječnosti može se u svakom slučaju podvesti pod „opća načela međunarodnog prava“ iz člana 4a) KZ BiH. Dakle, bez obzira da li posmatrano sa stanovišta međunarodnog običajnog prava ili stanovišta „principa međunarodnog prava“, nedvojbeno je da je Zločini protiv čovječnosti predstavljao krivično djelo u inkriminisanom periodu, odnosno da je zadovoljen princip legaliteta. Konačno, u vezi sa članom 7. stav 1. EKLJP, sud zapaža da primjenu člana 4a) dodatno opravdava činjenica da je izrečena kazna u svakom slučaju blaža od smrtne kazne koja je bila u primjeni u vrijeme izvršenja djela, čime je zadovoljena i primjena principa vremenskog važenja krivičnog zakona, odnosno primjena „zakona koji je blaži za počinitelja“.

84. U kontekstu gore navedenog bitno je spomenuti da je 10.04.2012.godine vijeće Evropskog suda za ljudska prava u Strasburu, donijelo presudu po aplikaciji osuđenog lica *Boban Šimšić*, kojom se ista odbija kao neosnovana.

85. U navedenoj presudi se ističe:

Sud opaža da je sadašnji aplikant bio osuđen 2007. godine za progon kao zločini protiv čovječnosti s obzirom na djela koja su desila 1992. godine. Kako pobijana djela nisu sadržavala zločine protiv čovječnosti prema domaćem pravu sve do stupanja na snagu Kaznenog zakona, evidentno je iz dokumenata citiranih u gore navedenim stavcima od 8-13 da su pobijana djela, u vremenu kada su bila počinjena, sadržavala zločine protiv čovječnosti prema međunarodnom pravu. U tom smislu, primjećuje se da su svi sastavni elementi zločina protiv čovječnosti ispunjeni u ovom slučaju: pobijana djela su

¹² Vidjeti npr. presudu ESLJP u predmetu Naletilić v. Hrvatska, 51891/99

¹³ Vidjeti *Papon protiv Francuske* br. 54210/00, ESLJP 2001-XII i *Touvier protiv Francuske*, br. 29420/95, odluka Komisije od 13.I.1997. godine.

izvršena u kontekstu šireg i sistematičnog napada s ciljem na civilno stanovništvo i aplikant je bio svjestan ovih napada (suprotno slučaju Korbely, gore navedeni stavci, §§ 83-85).

1. Aplikant je tvrdio da nije mogao predviđjeti da su njegova djela mogla sadržavati zločine protiv čovječnosti prema međunarodnom pravu. Primjećeno je, također, da je aplikant počinio ova djela kao policijski službenik. Sud drži da se osobe koje obnašaju profesionalnu dužnost moraju procesuirati s najvećim stupnjem opreza sljedeći njihovo zanimanje, te se može očekivati da dobiju posebnu pažnju u procjeni rizika koju je ta aktivnost povlačila za sobom (vidjeti Kononov, gore navedeno, § 235) Nada je, imajući u vidu strahovitu, nezakonitu prirodu njegovih djela, koja uključuju ubistva i mučenje Bošnjaka unutar konteksta šireg i sistematičnog napada Bošnjačkog civilnog stanovništva Opštine Višegrad, čak bi i površna reakcija od strane aplikanta navela da su djela riskantna sadržavajući zločine protiv čovječnosti za koje bi se on mogao držati odgovornim.

2. Sud zaključuje da su djela aplikanta, u vremenu kada su izvršena, sadržavala kazneno djelo definirano s dovoljno dostupnosti i predvidivosti prema međunarodnom pravu.

Ova je žalba, zbog toga, očigledno neosnovana i mora se odbiti prema članu 35. stavkama 3(a) i 4. Konvencije.

86. Zaključno, Vijeće nalazi da primjena člana 172. KZ BiH u konkretnom, ne predstavlja kršenje prava na zabranu retroaktivne primjene krivičnog zakona.

A. ZLOČINI PROTIV ČOVJEČNOSTI IZ ČLANA
172. STAV 1. KZ BiH

87. Vijeće je optuženog, dakle, oglasilo krivim za krivično djelo zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) (progon) izvršen ubistvima, odvođenjem u ropstvo, zatvaranjem, mučenjem, silovanjem, prisilnim nestankom osoba, drugim nečovječnim djelima i pljačkom.

B. OPĆI ELEMENTI KRIVIČNOG DJELA ZLOČINI PROTIV ČOVJEČNOSTI

88. Naime, iz zakonske definicije krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. KZ BiH, a u vezi sa radnjama izvršenja navedenim u izreci presude, za koje je optuženi oglašen krivim, proizilaze sljedeći opći elementi ovog krivičnog djela:

- 1) postojanje širokog ili sistematičnog napada,
- 2) da je djelo optuženog učinjeno kao dio takvog napada,
- 3) da je napad usmjeren protiv bilo kojeg civilnog stanovništva,
- 4) da je optuženi znao za takav napad;

1. Postojanje širokog ili sistematičnog napada

89. Obzirom da opći elementi krivičnog djela u konkretnom slučaju zahtjevaju postojanje širokog ili sistematičnog napada, pri čemu odredbe Krivičnog zakona BiH ne daju definiciju istih, Vijeće se prilikom ocjene dokaza rukovalo do sada uspostavljenom praksom MKSJ i Suda BiH o ovom pitanju. Tako su presudi Žalbenog vijeća Međunarodnog Krivičnog Suda za bivšu Jugoslaviju u predmetu Kunarac, Kovač i Vuković, definisani faktori pri ocjenjivanju rasprostranjenosti ili sistematičnosti napada¹⁴:

„U procjenjivanju što napad čini „rasprostranjenim“ ili „sistematskim“, sudbeno vijeće mora prvo identifikovati stanovništvo koje je objekt napada a zatim, u svjetlu metoda, sredstava, resursa i rezultata napada na to stanovništvo, ustanoviti da li je napad doista bio rasprostranjen ili sistematski. Posljedice napada po ciljano stanovništvo, broj žrtava, priroda djela, eventualno sudjelovanje zvaničnika ili predstavnika vlasti, ili bilo koji raspoznatljivi obrazac zločina mogu se uzeti u obzir kako bi se utvrdilo da li taj napad na civilno stanovništvo ispunjava jedan od uslova, odnosno, da li je „rasprostranjen ili „sistematski“, ili pak ispunjava oba uslova.“

¹⁴ MKSJ presuda Žalbenog vijeća u predmetu Kunarac i dr. od 12.6.2002. godine, paragraf 95

90. Detaljnije, pojam „rasprostranjen“ definiše se u presudi Pretresnog vijeća MKSJ u predmetu protiv Kordića i Čerkeza¹⁵, te u prvostepenoj presudi Blaškić, čiji paragraf 206. navodi da se: [Koncept "rasprostranjenog" može definisati kao masovna, česta akcija velikih razmjera sprovedena kolektivno sa znatnom ozbiljnošću i uperena protiv mnoštva žrtava. Koncept "sistematskog" može se definisati kao temeljno organizovan i redovan obrazac zasnovan na zajedničkoj politici sa znatnim javnim ili privatnim sredstvima. Ne postoji uslov da ova politika mora biti formalno usvojena kao politika države. Međutim neka vrsta unaprijed smišljenog plana ili politike mora da postoji"]¹⁶.

91. Nadalje, pod rasprostranjenošću napada podrazumijevaju se "široke razmjere počinjenih djela i broja žrtava"¹⁷

92. Na temelju izvedenih dokaza, Vijeće je zaključilo da je u periodu relevantnom za optužnicu, odnosno u periodu od maja mjeseca 1992. godine pa sve do kraja jula 1992. godine, postojao širok i sistematičan napad, koji se slijedom izvedenih dokaza, nastavio i nakon ovog perioda, a bio je isključivo usmjeren protiv civilnog bošnjačkog i hrvatskog stanovništva, a što je osim prihvaćenim činjenicama¹⁸ potkrepljeno i iskazima svih saslušanih svjedoka tužilaštva.

93. Prema prihvaćenim činjenicama iz rješenja Vijeća, „Oružani sukob u Sarajevu je izbio nakon što je Evropska zajednica 6.aprila 1992. godine priznala BiH kao suverenu državu“.

94. „JNA je postavila barikade na ključnim putevima i tako proširila kontrolu nad pristupima gradu, tako da su do kraja aprila konture blokade Sarajeva većim dijelom bile određene“.

95. „Dana 02.05.1992. godine izvršen je veliki napad na centar Sarajeva. Poslije toga grad je bio izložen strahovitom granatiranj. Nakon par dana zapaljena je

¹⁵ MKSJ presuda Pretresnog vijeća u predmetu Kordić od 26.2.2001. godine; paragraf 179

¹⁶ MKTJ, presuda Pretresnog vijeća, Akajesuu, para. 580

¹⁷ MKSJ, presuda Pretresnog vijeća u predmetu Blaškić od 03.03.2000. godine, paragraf 206.

¹⁸ Činjenica prihvaćena Rješenjem Suda od 11.05.2011. godine: „Dana 02.05.1992. godine izvršen je veliki napad na centar Sarajeva. Poslije toga grad je bio izložen strahovitom granatiranj. Nakon par dana zapaljena je Baščaršja, centar starog Sarajeva, Nacionalna i univerzitetska biblioteka, željeznička stanica, pošta i ključni objekti grada su bili teško granatirani i uništeni“. (presuda protiv Galića);

Bašćaršija, centar starog Sarajeva, Nacionalna i univerzitetska biblioteka, željeznička stanica, pošta i ključni objekti grada su bili teško granatirani i uništeni”.

96. Nakon toga, “Skupština Republike Srpske je 12.05.1992. godine naredila osnivanje Vojske Republike Srpske i imenovala generala Ratka Mladića za načelnika Generalštaba, koji je dana 22.05.1992. godine naredio osnivanje Sarajevsko-romanijskog korpusa”.

97. „Od maja mjeseca do septembra 1992. godine obje strane su nastavile granatiranje vojnih i civilnih ciljeva unutar grada Sarajeva, s tim što su borbe bile intenzivne i surove”.

98. Nadalje, svjedok Gobeljić Hasan¹⁹, čijem iskazu Vijeće poklanja vjeru, opisuje da je početkom 1992. godine živio u naselju Grbavica u Lenjinovoj ulici, te je tokom marta i aprila redovno išao na posao, dok nisu postavljene prve barikade. Jedan od tih dana, svjedoka je probudio zvuk gusli iz obližnje prodavnice, a među komšijama se pričalo da su došli izvjesni Romanijci. Isto jutro kada je svjedok izašao iz haustora zgrade u kojoj je živio, jedan od vojnika mu je prišao i tražio ličnu kartu (LK), ne dozvoljavajući mu da napusti zgradu.

99. U to vrijeme, za ovog svjedoka, njegovu porodicu i druge pripadnike nesrpske nacionalnosti, prestaju određena prava, pa tako njegov otac prestaje primati penziju, zbog čega su morali preživljavati uz pomoć komšija. U to vrijeme, neki prijatelji su mu savjetovali da se ne kreće puno jer „*ako ga Batko vidi - gotov je*“. Uz to su govorili i da je bolje da sa sobom ne nosi ličnu kartu jer u tom slučaju neće znati koji mu je identitet, tj. da je musliman, i onda „*ima šanse*“. Vijeće zaključuje da navedeno znači da su lica koja su bila muslimanske ili hrvatske nacionalnosti morala prikrivati identitet kako bi izbjegla maltretiranja i druge oblike zlostavljanja kojima bi u suprotnom bili izloženi.

100. U to vrijeme, prema iskazu gotovo svih saslušanih svjedoka, počinju intenzivni pretresi muslimanskih i hrvatskih stanova, pa su tako jedne prilike pretresali i stan svjedoka Gobeljića, u kojem su bili njegova majka i brat. Ona je naknadno priznala svjedoku da su vojnici koji su došli htjeli njegovog brata baciti sa balkona, ali ih je

¹⁹ Svjedok Gobeljić Hasan svjedočio na glavnom pretresu od 7.3.2012. godine

policija svojim dolaskom spriječila. Tih dana svjedok i druga lica iz naselja mobilisali su u radne vodove, a on sami tvrdi da nisu ni pokušavali pobjeći ili se usprotiviti srpskoj vojsci na bilo koji način, jer su im zaprijetili da će ukoliko bilo šta pokušaju nastradati članovi njihove porodice.

101. Svjedokinja Babić Hatidža²⁰ je u relevantno vrijeme također živjela u naselju Grbavica sa suprugom, i ista navodi kako su početkom aprila ljudi počeli napuštati naselje, a u junu su počela nasilna istjerivanja muslimana iz zgrade. Svjedokinja je sa mužem u stanu boravila do 20.9.1992. godine, kada su u stan došla tri lica koja su nju i supruga povelu u pravcu nebodera gdje su ih navodno trebali pretresti, ali su joj po dolasku tamo navedena lica oduzela bundu rekavši da će joj „Alja dati srpsku bundu“, nakon čega su ih proijerali preko mosta u blizini hotela „Bristol“.

102. Svjedokinja misli da je samo tog 30.9.1992. godine, sa Grbavice protjerano oko 500 ljudi muslimanske i hrvatske nacionalnosti. Iako Vijeće navedenu procjenu svjedokinje ne može prihvatiti kao potpuno tačnu i preciznu, navedeno ipak pokazuje da se radilo o masovnom protjerivanju svih civila koji nisu bili sprske nacionalnosti, odnosno čiji ostanak na području Grbavice nije bio „poželjan“.

103. Pretresanje stanova od strane srpskih vojnika, ubrzo po njihovom dolasku na Grbavicu potvrdili su brojni saslušani svjedoci, među kojima je i Šehić Muhamed²¹, kojem su tako prilikom pretresa iz stana otuđili video rekorder, dok su svjedoku Husković Dževadu²² otuđili televizor. Tako svjedok opisuje „skoro svaki dan su dolazile neke grupe da pretresaju, imao sam utisak da dolaze samo zbog pljačke“. Svjedokinja „S-7“²³ također tvrdi da su brojne grupe dolazile i pretresale stan, ali tom prilikom ih nisu maltretirali, čime potkrepljuje zaključak svjedoka Šehića da su dolazili uglavnom zbog pljačke.

104. Neki od svjedoka, među kojima je svjedok Kanlić Asim²⁴, tvrde da su vojnici koji su dolazili tvrdili da traže sakriveno oružje „tvrdili su da navodno djeluje snajper iz stanova u koje su ulazili“, što Vijeće ne nalazi uvjerljivim, prvenstveno jer niti u jednom od navedenih slučajeva, prilikom pretresa stanova nije ni pronađena bilo

²⁰ Svjedok Babić Hatidža je svjedočila na glavnom pretresu od 29.2.2012. godine

²¹ Svjedok Šehić Muhamed je svjedočio na glavnom pretresu od 6.6.2011. godine

²² Svjedok Husković Dževad je svjedočio na glavnom pretresu od 1.2.2012. godine

²³ Zaštićena svjedokinja „S-7“ je svjedočila na glavnom pretresu od 10.11.2011. godine

²⁴ Svjedok Kanlić Asim je svjedočio na glavnom pretresu od 5.12.2011. godine

kakva vrsta oružja, a vojnici su se i pored toga u više navrata vraćali u iste stanove, iz kojih su u više navrata otuđivali tehniku, novac i druge dragocjenosti. Prema riječima zaštićene svjedokinje „S-29“²⁵ i svjedokinje Jakupović Alhidade, *„Svi kcji su hijeli mogli su ući, premetati stvari i uzimati sve što im se sviđa i što su hijeli.“*

105. Zbog cjelokupnog stanja na Grbavici, te nasilničkog i samovoljnog odnosa srpskih snaga prema muslimanskom stanovništvu, svjedok Šehić Muhamed²⁶ se osjećao nesigurno, pa u tom pravcu izjavljuje *„Nakon 2. maja sam živio u strahu, nisam mogao nigdje izaći, svuda okolo su bili pripadnici srpske vcske. Živio sam cjelimično u svom stanu, dok sam većinu vremena provodio u podrumu.“*

106. O pretresima stanova u vlasništvu muslimana i hrvata, svjedočili su i Pecar Ejub²⁷, Selimović Samir²⁸, zaštićene svjedokinje „S-19“²⁹, „S-4“³⁰, Subašić-Oković Aida³¹, i brojni drugi svjedoci.

107. Vijeće pod navedenim ne podrazumijeva pretrese stanova u kojima je učestvovao sam optuženi Veselin Vlahović, već upravo pretresima koji su izvršeni u okviru širokog i sistematičnog napada od strane pripadnika vojnih i paravojnih formacija srpske vojske koje svjedoci karakterišu pripadnicima („Bijelih orlova“, „Crvenih beretki“, „Romanijaci“ i dr. Kad je riječ o pretresima poduzetim od strane optuženog, za koje je Vijeće našlo da su predstavljali dio širokog i sistematičnog napada u konkretnom slučaju, Vijeće će, u okviru svake tačke osuđujućeg dijela izreke presude, navoditi i cijeniti radnje optuženog u tom pravcu.

108. Način na koji su stanovnici nesrpske nacionalnosti počeli doživljavati boravak u naselju Grbavica, na svoj način opisala je i svjedokinja Mujković Jasmina³², koja je rekla da je u to vrijeme Grbavica postala „enklava“ u kojoj je civilima ukinuta sloboda kretanja. Navedeno opisuje riječima: *„Posl je prvog maja gledalo se kako izaći iz kuće a da nekom ne upadneš u oči, a „u svakom trenutku vcjnik vas je mogao legitimisati i odvesti vas gcje hoće“.* Na temelju navedenog Vijeće nesumnjivo

²⁵ Zaštićena svjedokinja „S-29“ je svjedočila na glavnom pretresu od 25.1.2012. godine

²⁶ Svjedok Šehić Muhamed je svjedočio na glavnom pretresu od 6.6.2011. godine

²⁷ Svjedok Pecar Ejub je svjedočio na glavnom pretresu od 22.8.2011. godine

²⁸ Svjedok Selimović Samir je svjedočio na glavnom pretresu od 27.10.2011. godine

²⁹ Zaštićena svjedokinja „S-19“ je svjedočila na glavnom pretresu od 3.11.2011. godine

³⁰ Zaštićena svjedokinja „S-4“ je svjedočila na glavnom pretresu od 22.12.2011. godine

³¹ Svjedokinja Subašić-Oković Aida je svjedočila na glavnom pretresu od 28.11.2011. godine

³² Svjedokinja Jasmina Mujković je svjedočila na glavnom pretresu od 7.3.2012. godine

zaključuje da u vrijeme obuhvaćeno optužnicom naselje Grbavica bilo pod potpunom kontrolom raznih vojnih i paravojnih formacija, koje su pratile svaki segment života civilnog nesrpskog stanovništva.

109. Svjedok „S-40“³³ opisuje da je nakon ulaska pripadnika JNA na Grbavicu „*muslimansko stanovništvo živjelo kao u jednom velikom logoru.*“ Mnogi od saslušanih svjedoka su tokom ispitivanja potvrdili i da su po izlasku sa Grbavice dobili status logoraša, što dovoljno govori o uslovima u kojima su boravili, zatočeni u svojim stanovima i kućama, te podvrgnuti svakodnevnom maltretiranju.

110. Ograničenje kretanja muslimanima i Hrvatima Grbavice, još na samom početku ulaska srpskih snaga, opisala je zaštićena svjedokinja „S-36“³⁴, koja tvrdi da su po dolasku na Grbavicu, pripadnici srpske vojske dali upute da svi muslimani ostanu u kućama, da budu lojalni novopridošlim vojnim snagama i da ne kontaktiraju bilo koga putem telefona. Nekoliko dana poslije, muškarci su pozvani u jednu zgradu, gdje im je, prema riječima svjedokinje, rečeno „*Kako treba da se ponašaju*“. Ona je uglavnom boravila u zgradi, a kasnije je saznala da je jedan od njenih komšija, izvesni Ribić, bio zadužen da je kontroliše, pa je tako svaki dan dolazio u njen stan i tu ostajao do naveče. Poznato joj je i da su u drugim muslimanskim stanovima bili useljeni srpski vojnici, pa se tako jedan vojnik uselio u stan preko puta svjedokinje.

111. Gotovo svi svjedoci, među kojima i svjedok Pucelj Branko³⁵ i Hatidža Babić³⁶, potvrdili su da stanovi i ulazi u zgrade mahom morali držati otključane, kako bi pripadnici srpske vojske u bilo koje doba mogli proizvoljno ulaziti, pretresati stanove i tom prilikom stanare maltretirati.

112. Stanje opšte izolacije u kojem su boravili pripadnici muslimanske i hrvatske nacionalnosti koji su ostali na Grbavici po dolasku srpske vojske i paravojnih formacija „Bijeli orlovi“ opisala je i svjedokinja Rimac Željka³⁷, te svjedokinja Zajković Hasiba³⁸, koja tvrdi da je od 3. maja Grbavica faktički bila „zatvorena“, na način da je stanovništvo cirkulisalo u krugu par ulica, vršeni su pretresi stanova, stanovništvo je

³³ Zaštićena svjedokinja „S-40“ je svjedočila na glavnom pretresu od 20.10.2011. godine

³⁴ Svjedokinja „S-36“ je svjedočioa na glavnom pretresu od 26.5.2011. godine

³⁵ Svjedok Pucelj Branko je svjedočio na glavnom pretresu od 4.4.2012. godine

³⁶ Svjedokinja Hatidža Babić je svjedočila na glavnom pretresu od 29.2.2012. godine

³⁷ Svjedokinja Rimac Željka je svjedočila na glavnom pretresu od 24.10.2011. godine

³⁸ Svjedokinja Zajković Hasiba je svjedočioa na glavnom pretresu od 7.7.2011. godine

uglavnom boravilo u podrumu, telefoni su bili isključeni, a kretati su se mogli jedino uz pratnju poznanika srpske nacionalnosti koji su ih na taj način „prikivali“.

113. Na isti način, uslove života civilnog stanovništva početkom 1992. godine, opisali su i saslušani zaštićeni svjedoci u ovom predmetu, te svjedok Huseinović Avdo³⁹, koji je o navedenim događajima snimio dokumentarni film pod nazivom „Krvavi ples po šeheru“ koji je prezentiran tokom suđenja i uvršten u dokazni materijal.⁴⁰ Imajući u vidu da je prilikom kreiranja filma, korišten zvanični i objavljeni materijal raznih TV stanica, Vijeće je prihvatilo ovaj dokaz mjerodavnim u kontekstu općih elemenata zločina protiv čovječnosti, ne i u okviru pojedinačnih inkriminacija za koje je optuženog oglasilo krivim, a o čemu će se Vijeće u nastavku i osvrnuti.

114. Iskazi svih navedenih svjedoka su u ovom dijelu jasni, nedvosmisleni, konzistentni te neosporeni dokazima odbrane, pa ih Vijeće prihvata vjerodostojnim u dijelu u kojem potkepljuju postojanje širokog i sistematičnog napada. S druge strane, Vijeće će se u nastavku presude u dijelu pojedinačnih činjeničnih događaja, baviti svakim iskazom svjedoka ponaosob kao i njihovom ocjenom u međusobnoj vezi.

115. Dakle, na osnovu provedenih materijalnih dokaza, prihvaćenih utvrđenih činjenica, te iskaza svjedoka tužilaštva, koji su se u kritično vrijeme zatekli na području općine Novo Sarajevo, Vijeće je zaključilo da je u vrijeme od maja do kraja jula 1992. godine (a slijedom iskaza svjedoka i nakon tog perioda) odvijao širok i sistematičan napad vojnih, paravojnih i policijskih snaga tzv. Srpske Republike BiH, koji je obuhvatio područje naselja Grbavica, vraca i Kovačići, čime je zadovoljen prvi opći element krivičnog djela zločina protiv čovječnosti.

116. Imajući u vidu opće stanje, koje je vladalo u Sarajevu tokom inkriminisanog perioda, te uzevši u obzir činjenicu da „element sistematičnosti napada podrazumijeva organiziranost djela i malu vjerovatnoću da je do tih djela došlo nasumice“⁴¹ Vijeće je nesumnjivo utvrdilo da je izvršeni napad istovremeno bio i *sistematičan*, jer je nesrpsko civilno stanovništvo naselja Grbavica, Vraca i Kovačići

³⁹ Svjedok Huseinović Avdo je svjedočio na glavnom pretresu od 30.5.2012. godine

⁴⁰ T – 113 - DVD film „Krvavi ples po šeheru“, dio koji je prikazivan prilikom saslušanja svjedoka Huseinović Avde

⁴¹ Naletilić i Martinović, Pretresno vijeće, 31. mart 2003. godine, parag. 236;

općine Novo Sarajevo, duže vrijeme bilo podvrgnuto utvrđenom obrascu nasilničkog ponašanja, koji se manifestirao kroz ubistva, prisilne nestanke, silovanja i druge protivpravne radnje djela u osnovu zločina.

117. U Informaciji Obavještajno sigurnosne agencije Bosne i Hercegovine, broj: 04/7 -233/11 od 11.01.2011. godine, uložene kao dokaz tužilaštva⁴², nalazi se Pregled zločina izvršenih na području naselja Grbavica-Novu Sarajevo, iz čega je jasno vidljiva masovnost i brojnost počinjenih zločina. Brojnost počinjenih zločina dokumentirana je i u dokazu tužilaštva u kojem su detaljno navedeni podaci o masovnim i pojedinačnim grobnicama na teritoriju opštine Ilijaš⁴³, a slična situacija je bila i u drugim sarajevskim opštinama (Vogošća, Novi Grad, Ilidža, Hadžići i Novo Sarajevo).

118. Provođenje ovakve javne kampanje terora i straha, usmjerene isključivo protiv nesrpskog civilnog stanovništva, samo dodatno ukazuje na postojanje višeg stepena organiziranosti, odnosno sistematičnosti u realizaciji samog napada, čime se očigledno nastojalo stvoriti neprijateljsko i nepodnošljivo okruženje, potpuno neuslovno za ostanak i opstanak muslimanskog i hrvatskog stanovništva u dijelovima grada koje je kontrolisala Vojska Republike Srpske.

119. Identični zaključci u vezi postojanja širokog i sistematskog napada, na području grada Sarajeva proizilaze iz pravosnažnih presuda MKSJ u predmetima broj IT-98-29/1 protiv Dragomira Obrenovića i broj IT-00-39-T protiv Momčila Krajišnika.

120. Odbrana je tokom postupka osporavala postojanje općeg elementa ovog krivičnog djela, tvrdeći da su pripadnici Armije BiH istovremeno iz dijela Sarajeva koji su držali pod kontrolom, djelovali artiljerijskim oružjem prema naselju Grbavica, čime nastoje potvrditi tezu, da se u vrijeme obuhvaćeno optužnicom zapravo odvijao oružani sukob između pripadnika VRS i Armije BiH.

121. Činjenica jeste da neki od svjedoka potvrđuju da je od strane pripadnika Armije BiH pucano u pravcu Grbavice. Tako svjedok „S-14“⁴⁴ spominje da su se u samom naselju Grbavica nakon 1. maja čula jača oružana dejstva, te je između zgrada

⁴² T-194- Informacija Obavještajno sigurnosne agencije Bosne i Hercegovine, broj: 04/7 -233/11 od 11.01.2011. godine

⁴³ T – 193 Presjek (Ilijaš) od 01390384-Ubistva civila bošnjačke i hrvatske nacionalnosti na području opštine Ilijaš

⁴⁴ Zaštićeni svjedok „S-14“ je svjedočio na glavnom pretresu od 5.9.2011. i 1.11.2012. godine

postavljen tenk koji je djelovao u pravcu „željinog stadiona“, dok su granate na Grbavicu počele padati nešto kasnije. Preciznije, svjedok tvrdi da su pale dvije granate od kojih je jedna oštetila stan svjedoka.

122. Nekolicina saslušanih svjedoka potvrdila je da su u nekoliko navrata na naselje Grbavica pale granate, za koje pretpostavljaju da su došle sa strane pod kontrolom Armije BiH. Isto tako, jedna broj svjedoka govori i o tzv. Pofaličkoj bici koja se desila u maju 1992. godine, a koji lokalitet je relativno blizu ostalim dijelovima općine Novo Sarajevo, relevantim za predmetni slučaj.

123. Međutim, niti jedan od saslušanih svjedoka ne spominje bilo kakve intenzivnije napada Armije BiH, ili granatiranje naselja Grbavice, Vraca ili Kovačići, na način koji bi naveo ovo Vijeće na zaključak da je u relevantno vrijeme postojao oružani sukob na području tih naselja. Drugim riječima, oružana dejstva pripadnika Armije BiH nisu ni u jednom trenutku umanjila obim ili karakter napada koji je vršila srpska vojska nad stanovnicima Grbavice, Vraca i Kovačića, zbog čega Vijeće i dalje ostaje pri ranije iznesenim zaključcima u tom pravcu.

124. Dakle, na temelju svih iznesenih razloga, Vijeće je nesumjivo utvrdilo postojanje širokog i sistematičnog napada na području grada Sarajeva, a naročito naselja Grbavica, Vraca i Kovačići u kojima su i počinjene predmetne inkriminacije, pa je time ispunjen prvi opći element krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. KZ BiH.

125. Vijeće na ovom mjestu napominje da je iz činjeničnog opisa ispustilo navod da je napad izvršen i od strane *policijskih* snaga Srpske republike BiH, a potom Republike Srpske, nalazeći da, u konkretnom, to ne proiziazi iz izvedenih dokaza.

2. Status lica prema kojim je napad bio usmjeren: civili

126. Da bi se jasnije sagledao status žrtava protiv kojih je bio usmjeren napad, Vijeće se rukovalo odredbom zajedničkog člana 3. Ženevskih konvencija, koji je temeljem aneksa 6. Deytonskog mirovnog sporazuma, primjenjiv u domaćem zakonodavstvu, a koji se prema praksi MKSJ smatra i dijelom običajnog prava.

127. Naime, navedeni član definira uslove pod kojima lica uživaju zaštitu Konvencija, precizirajući da se civilima imaju smatrati “osobe koje ne uzimaju učešća u

neprijateljstvima, uključujući pripadnike oružanih snaga koji su položili oružje, ili su onesposobljeni za borbu” Ovim članom je propisano da će se prema ovoj kategoriji stanovništva postupati, u svakoj prilici, čovječno, bez ikakve nepovoljne diskriminacije zasnovane na rasi, boji kože, vjeri ili ubjeđenju, polu, rođenju ili imovnom stanju ili kojem drugom sličnom mjerilu.

128. Tokom pretresa Vijeće je na temelju iskaza saslušanih svjedoka, nesumnjivo ustanovilo da su sva lica, u momentu kada jer nad njima počinjena neka od inkriminacija za koje je optuženi oglašen krivim, uživala zaštitu u skladu sa odredbama zajedničkog člana 3. Konvencija. Naime, svi svjedoci optužbe su naveli da su oni i drugi oštećeni, bili predmetom napada u vrijeme kada su boravili u svojim kućama, ili na drugim mjestima, pri čemu nisu učestovali u borbama, neprijateljstvima, nisu bili naoružani, niti su djelovali u okviru bilo kojeg borbenog konteksta.

129. Prema činjenicama prihvaćenim rješenjem ovog Vijeća, „Civili su namjerno gađani dok su se bavili civilnim djelatnostima ili su se nalazili na civilnim lokacijama. Civili sa srajevskih područja koja je kontrolisala Armija BiH odgađali su čak i osnovne poslove nužne za preživljavanje za vrijeme kad je vidljivost bila smanjena, jer su u drugim prilikama na njih otvarali vatru“.

130. „Civile u Novom Sarajevu gađali su sa područja Grbavice”, a krajnja svrha kampanje snajperskog djelovanja i granatiranja je bila usmjerena protiv civila u Sarajevu“.

131. „Posebno su najnaseljeniji dijelovi Sarajeva bili mete neselektivnog ili nasumičnog granatiranja“.

132. Tokom napada granatirani su i civilni objekti i to: “bolnica Koševo na sjeveroistoku Sarajeva i Državna bolnica na području Marindvora. Državna bolnica je granatirana i gađana iz snajpera u periodu od 1992. do 1994. godine. Postoje dokazi o tome da ju je VRS, nakon što je JNA odlučila da evakuiše bolnicu 9. maja 1992., namjerno gađala u namjeri da uništi njene ključne dijelove“.

133. U dijelu presude u kojem će biti obrazložena krivica optuženog za progon na diskriminatorskoj osnovi, a na temelju konteksta u kojem su počinjeni zločini, kao i svih ostalih okolnosti, dodatno će biti potkrepljen zaključak Suda, da je napad isključivo bio usmjeren protiv civilnog stanovništva muslimanske i hrvatske nacionalnosti, čime je

ispunjen i drugi opći element krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. KZ BiH.

3. Optuženi je znao za napad i njegova djela su dio napada (nexus)

134. Opći element krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti u ovom segmentu zahtjeva da „optuženi mora znati da se vodi napad usmjeren protiv civilnog stanovništva i mora znati da su njegovi postupci dio tog napada, ili u najmanju ruku prihvatiti rizik da su njegovi postupci dio toga“⁴⁵.

135. Saslušani svjedoci spominju ulazak brojnih jedinica srpske vojske na Grbavicu, među kojima su bili maskirani tzv. „čarapari“, kako ih nazivaju svjedoci Šeta Fazila, Esad Čoho, zaštićena svjedokinja „S-37“, zatim tzv. „vikendaši“ odnosno „Romanijici“ (kako ih identificiraju svjedoci Gobljeić Hasan i zaštićena svjedokinja „S-3“), pripadnici paravojne formacije „Bijeli orlovi“, te pripadnici drugih vojnih formacija u sklopu oružanih snaga Republike Srpske, koje svjedoci nisu mogli identificirati drugačije, osim kao pripadnike „srpske vojske“. Nekih od njih su prema riječima svjedoka „S-38“ nosili JNA uniforme, dok svjedok Esad Čoho tvrdi „*neko je bio u šir.jelima, neko u vjetrovkama, nego u maskirnim uniformama.*“

136. Iz iskaza saslušanih svjedoka proizilazi da je optuženi Veselin Vlahović zv. „Batko“ u vrijeme obuhvaćeno optužnicom bio pripadnik paravojne formacije, koju svjedoci označavaju imenom „Bijeli anđeli“, ali navedeno tokom postupka nije nesporno utvrđeno. Ono što je ustanovljeno temeljem provedenih dokaza, jeste činjenica da je optuženi Veselin Vlahović u inkriminisano vrijeme, dužio uniformu i naoružanje, te je često boravio u prostorijama „Digitron Buje“ gdje se slijedom iskaza svjedoka Čoho Esada, Sulić Denisa, Frančić Josipa, „S-40“, Aljić Rame, Škipina Arsenija i mnogih drugih, nalazio svojevrzni „štab“ u kojem su se skupljali pripadnici različitih formacija VRS i MUP-a RS, ali i paravojnih formacija.

137. Slijedom navedenog, Vijeće je utvrdilo da je optuženi formacijski predstavljao dio oružanih snaga koje su vršile širok i sistematičan napad, pri čemu eventualno utvrđivanje njegovog pojedinačnog statusnog svojstvu u tom pravcu, ne predstavlja bitan element za djelo u konkretnom slučaju.

⁴⁵ Krnojelac, Pretresno vijeće, presuda od 15.03.2002. godine, parag. 59;

138. Dakle, obzirom da ovaj opći element krivičnog djela predviđa samo znanje optuženog o napadu, potpuno je irelevantno da li je u vrijeme počinjenja krivičnog djela optuženi pripadao jedinici „Bijelih orlova“ ili „Bijelih anđela“, odnosno jedinici kojoj su svjedoci pretpostavljali da pripada, obzirom da je nesporno utvrđeno da je u inkriminisano vrijeme postupao u okviru oružanih formacija VRS, na način da je od početka napada bio raspoređen na odgovarajuće poslove i zadatke u okviru (para)vojnih formacija, te je očigledno dužio uniformu i naoružnje, koje je imao sa sobom i prilikom počinjenja svih inkriminacija za koje je oglašen krivim. U prilog zaključku da je optuženi djelovao u okviru paravojnih formacija VRS-a, je i činjenica da se optuženi, slijedom iskaza svjedoka, u svakom slučaju pojavljivao u ulozi naoružanog vojnika, dok se pojavljivao u raznim odorama u vidu šarenog odijela, SMB uniforme, te u određenim slučajevima i u radničkom kombinezonu.

139. Ako se navedeno sagleda u kontekstu masovnosti samog napada, te sveobuhvatnosti djelovanja srpskih snaga na teritoriji pod njihovom kontrolom, opravdano je zaključiti da je optuženi, kao sastavni dio formacija VRS koje su vršile napad, u potpunosti bio upućen u svakodnevna dešavanja.

140. Način na koji je optuženi učestvovao u počinjenju djela za koje je oglašen krivim nedvojbeno ukazuje da je znao za postojanje širokog i sistematičnog napada, odnosno da radnje koje preduzima predstavljaju dio tog napada, jer se na području naselja Grbavica, Vraca i Kovačići nije radilo o sporadičnom i izoliranom incidentu, niti o pojedinačnim zločinima koji bi se mogli smatrati izuzetkom, već o sistematičnom načinu ponašanja prema civilima nesrpske nacionalnosti, njihovom životu, slobodi i imovini kao univerzalnim vrijednostima koji i u ratnim uslovima uživaju neprikosnovenu zaštitu.

141. Navedeno je potvrdila i vještakinja dr. Zorica Lazarević, koja je obavila psihijatrijsko vještačenje optuženog u kontekstu njegove sposobnosti učestvovanja u postupku, ali i stepena njegove uračunljivosti u vrijeme počinjenja djela koja mu se stavljaju na teret. Tako je na pitanje branioca da li je optuženi obzirom na graničnu prosječnu inteligenciju mogao 1992. godine shvatiti prirodu dešavanja u kojima se našao, ista odgovorila da je optuženi potpuno bio svjestan svih okolnosti i konteksta širokog i sistematičnog napada, u okviru kojeg je djelovao.

142. Drugim riječima, optuženi je bio u potpunosti svjestan svojih djela i njihovih posljedica, i htio je da ista budu dio napada, koji se sistematski odvijao na

području naselja Grbavica i šire, čime je ispunjen i ovaj posljednji opći element krivičnog djela zločini protiv čovječnosti iz člana 172. KZBiH.

143. Optuženi se u odnosu na sve tačke optužnice, teretio i po osnovu individualne krivične odgovornosti po članu 180. stav 1. KZ BiH, koja je jedno od temeljnih načela i međunarodnog krivičnog prava, predviđena posebno za počinjenje najtežih krivičnih djela iz glave XVII KZ BiH. Navedena odredba u relevantnom dijelu glasi: „osoba koja planira, naredi, učini ili podstrekava ili pomaže u planiranju, pripremanju ili učinjenju krivičnih djela iz člana 171. (Genocid), 172. (Zločini protiv čovječnosti), 173. (Ratni zločin protiv civilnog stanovništva), 174. (Ratni zločin protiv ranjenika i bolesnika), 175. (Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika), 177. (Protupravno ubijanje i ranjavanje neprijatelja), 178. (Protupravno oduzimanje stvari od ubijenih i ranjenih na ratištu) i 179. (Povrede zakona ili običaja rata) ovog zakona, kriva je za to krivično djelo. Jedna od značajnih odrednica navedene odredbe je to što službeni položaj bilo kojeg lica, bilo da se radi o šefu države ili vlade, ili o odgovornoj službenoj osobi vlade, ne oslobađa takvu osobu krivice niti utječe na ublažavanje kazne”

144. Stav 1. citirane odredbe KZ BiH predviđa različite oblike saučesništva u širem smislu pri izvršenju navedene kategorije krivičnih djela. Prije svega, radi se o oblicima počinjenja krivičnih djela, ali i većem broju radnji saizvršilaštva koje karakterizira bitno drugačiji način određenja nego je to slučaj kod tzv. „opštih krivičnih djela“⁴⁶ Analizirajući sve elemente citirane odredbe, Vijeće je ustanovilo postojanje individualne odgovornosti optuženog Veselina Vlahovića u odnosu na sve radnje za koje je optuženi oglašen krivim, jer je iste počinio neposredno i lično, pa Vijeće ovaj zaključak ne nalazi potrebnim obrazlagati ponovo u dijelu presude koji govori o krivici optuženog.

145. Optuženom se stavlja na teret i da je u počinjenju nekih radnji djelovao u svojstvu saizvršioca, saglasno odredbi člana 29. KZ BiH, koja propisuje “ako više osoba, učestvovanjem u učinjenju krivičnog djela ili preduzimajući šta drugo, čime se na odlučujući način doprinosi učinjenju krivičnog djela, zajednički učini krivično djelo, svaka od njih kaznit će se kaznom propisanom za to krivično djelo” .

⁴⁶ Komentari krivičnih/kaznenih zakona u Bosni i Hercegovini, Vijeće Evrope i Evropska Komisija, Sarajevo, 2005., str.593.

146. Prema odredbi člana 29. saizvršilaštvo postoji kada više lica zajednički izvrše krivično djelo učestvovanjem u izvršenju krivičnog djela ili preduzimajući nešto drugo, čime se na odlučujući način doprinosi izvršenju krivičnog djela. Preciznije, saizvršilaštvo je oblik izvršilaštva koji postoji kada više lica, koja ispunjavaju sve uslove koji se zahtijevaju za izvršioca, na osnovu zajedničke odluke, svjesno i voljno, učine određeno krivično djelo. Za razliku od saučesnika u užem smislu, saizvršoci ne učestvuju u djelu koje ostvaruje neko drugo lice (tuđem djelu), već svi zajednički ostvaruju (svoje) zajedničko djelo, pri čemu svaki od njih u tome daje svoj prilog koji je bitan i bez kojeg krivično djelo ne bi bilo ostvareno ili ne bi bilo ostvareno na zamišljeni način.

147. Ovaj vid odgovornosti ustanovljen je u odnosu na optuženog Veselina Vlahovića u odnosu na pojedine tačke izreke presude, a bit će detaljnije elaborirano u dijelu presude koji govori o odgovornosti optuženog za pojedinačne inkriminacije.

III. PROGON IZ ČLANA 172. STAV 1. TAČKA H) KZ BIH U OSNOVI ZLOČINA PROTIV ČOVJEČNOSTI

148. Optuženi je oglašen krivim za krivično djelo Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) KZ BiH koji u relevantnom dijelu glasi:

(1) Ko, kao dio širokog ili sistematičnog napada usmjerenog bilo protiv kojeg civilnog stanovništva, znajući za takav napad, učini koje od ovih djela:

h) progon bilo koje grupe ljudi ili kolektiva na političkoj, rasnoj, nacionalnoj, etničkoj, kulturnoj, vjerskoj, spolnoj ili drugoj osnovi koja je univerzalno prihvaćena kao nedopustiva po međunarodnom pravu, u vezi s bilo kojim krivičnim djelom iz ovog stava ovog člana, bilo kojim krivičnim djelom propisanim u ovom zakonu ili bilo kojim krivičnim djelom u nadležnosti Suda Bosne i Hercegovine;

kaznit će se kaznom zatvora najmanje deset godina ili kaznom dugotrajnog zatvora.

149. Odredba člana 172. stav 2. KZ BiH u tački g) sadrži značenje pojma progon:

Progon jeste namjerno i teško, međunarodnom pravu suprotno uskraćivanje osnovnih prava, zbog pripadnosti skupini ljudi ili zajednici.

150. Prema stavu vijeća Apelacionog odjeljenja Suda BiH, zauzetom u drugostepenoj presudi *Ratko Bundalo i dr. i Savić Krsto* obilježja djela, odnosno radnje izvršenja naznačene pod tačkom h) odnose se na progon bilo koje grupe ljudi ili zajednice na političkom, rasnom, nacionalnom, etničkom, kulturnom, vjerskom, spolnom ili drugom temelju, koji je opće prihvaćen kao nedozvoljen po međunarodnom pravu u vezi sa bilo kojim krivičnim djelom iz ovog stava ovog člana, bilo kojeg krivičnog djela propisanog KZ BiH ili bilo kojeg krivičnog djela u nadležnosti Suda BiH.

151. Kod ovog djela počinitelj na grub način i suprotno međunarodnom pravu jednoj ili više osoba oduzima temeljna ili ljudska prava pri čemu je odabir takvih osoba ili osobe izvršen na osnovu identiteta skupine ili kolektiviteta ili je baš ciljano na tu skupinu ili kolektivitet. Takav odabir se temelji na naznačenim razlikama među skupinama ili drugim razlozima koji su općeprihvaćeni kao nedozvoljeni po međunarodnom pravu.

152. Slijedom navedenog u smislu odredbe člana 172. stav 1. tačka h) KZ BiH, elementi krivičnog djela progona kao zločina protiv čovječnosti su:

- 1) namjerno i teško uskraćivanje osnovnih prava;
- 2) suprotno međunarodnom pravu;
- 3) zbog pripadnosti skupini ljudi ili zajednici;
- 4) protiv bilo koje grupe ljudi ili kolektiva na političkoj, rasnoj, nacionalnoj, etničkoj, kulturnoj, vjerskoj, spolnoj ili drugoj osnovi koja je univerzalno prihvaćena kao nedopustiva po međunarodnom pravu; i
- 5) u vezi s bilo kojim krivičnim djelom iz ovog stava ovog člana zakona, bilo kojim krivičnim djelom propisanim u ovom zakonu ili bilo kojim krivičnim djelom u nadležnosti Suda BiH.

153. Pravilno tumačenje odredbe člana 172. stav 1. tačka h) KZ BiH, jeste da se djelo progona može učiniti sa svim radnjama koje, u cjelini, predstavljaju namjerno i teško, međunarodnom pravu suprotno uskraćivanje osnovnih prava, zbog pripadnosti skupini ljudi ili zajednici.

154. Sudska praksa MKSJ o radnji u izvršenja (*actus reus*) progona zauzela je sljedeće zaključke:

a) Međunarodno običajno pravo ne podržava usku definiciju progona.

b) U svojoj interpretaciji progona sudovi uključuju djela kao što su ubistvo, istrebljenje, mučenje i druga teška djela protiv fizičkog integriteta kao što su ona sada navedena u članu 5. Statuta MKSJ.

c) Progon može obuhvatati i razna druga djela diskriminacije koja uključuje atake na politička, društvena i ekonomska prava.

d) Progon se obično koristi kako bi se opisalo niz djela, a ne jedno zasebno djelo. Djela progona obično tvore dio politike ili barem prakse koja slijedi određeni obrazac i moraju se posmatrati u svom kontekstu. U stvarnosti se djela progona često vrše u skladu sa politikom diskriminacije ili rasprostranjenom diskriminirajućom praksom.

e) Kao koloral stavki, diskriminirajuća djela za koja se tereti kao za progon ne smiju se posmatrati izolirano. Neka od pomenutih djela mogu sama po sebi ne biti tako teška da predstavljaju zločine protiv čovječnosti. Na primjer ograničenja koja se nameću određenoj grupi kako bi se ograničila njihova prava učestvovanja u određenim aspektima društvenog života (kao što su posjete javnim parkovima, pozorištima ili knjižnicama) predstavljaju diskriminaciju, koja je sama po sebi za pokudu; no, ona sama po sebi možda ne predstavljaju progon. Ta djela se ne smiju posmatrati izolirano.⁴⁷

155. Progon je oblik diskriminacije na osnovu rase, religije ili političkog mišljenja sa namjerom i rezultatom kršenja temeljnih prava pojedinca.⁴⁸ Nije nužno postojanje zasebnog djela nečovječne prirode da bi postojao progon, već i sama diskriminacija čini djelo nečovječnim. Zločin progona obuhvata najrazličitija djela uključujući između ostalog djela fizičke, ekonomske ili pravne prirode kojima se krše osnovna ili temeljna prava pojedinca. Diskriminacija predstavlja jedan od navedenih elemenata koji je neophodan za dokazivanje počinjenja krivičnog djela progona.

⁴⁷ Kupreškić, prvostepena presuda; paragraf 615

⁴⁸ Vidi Tadić, prvostepena presuda 697, 710

156. Imajući u vidu navedeno, vijeće Apelacionog odjeljenja ovog suda je u predmetu *Bundalo i dr. i Savić Krsto*, zauzelo stanovište da krivično djelo Zločini protiv čovječnosti učinjeno progonom predstavlja samostalno, alternativno postavljeno djelo, koje može biti učinjeno na jedan od načina pobrojanim u tačkama 172. stav (1) a) do k) KZ BiH, ali i radnjama koje su sadržane u drugim odredbama KZ BiH, a koje radnje zajedno predstavljaju grubo i flagrantno uskraćivanje na diskriminatornoj osnovi nekog temeljnog prava koje je utvrđeno međunarodnim ili konvencionim pravom, a koje doseže isti stepen težine kao i druga djela zabranjena članom 172. KZ BiH.

157. U konkretnom slučaju, Vijeće je nesumnjivo utvrdilo da je optuženi Veselin Vlahović svim radnjama za koje je oglašen krivim, izvršio progon na nacionalnoj i vjerskoj osnovi, ubistvima, odvođenjem u ropstvo, protivpravnim zatvaranjima, mučenjima, silovanjima, prisilnim nestancima osoba, drugim nečovječnim djelima i pljačkom imovine.

158. Obrazloženje presude po pojedinačnim tačkama, svakako će sadržavati razloge na kojima je zasnovan zaključak Vijeća, da je optuženi svojim radnjama ostvario obilježja svakog pojedinačnog djela u osnovi zločina, za koje je ustanovljena njegova krivnja.

159. Kada je u pitanju sadržaj krivice optuženog za sve pojedinačne osuđujuće tačke, Vijeće je utvrdilo da je isti postupao sa direktnim umišljajem, jer je bio svjestan svog djela i htio je njegovo učinjenje, izuzev za tačku 28. osuđujućeg dijela izreke presude za koju je optuženog oglasilo krivim za indirektni umišljaj obzirom da je bio svjedstano da otvaranjem vatre prema oštećenim, može nastupiti zabranjena posljedica, ali je uprkos tome poduzeo djelo, čim je pristao na njeno nastupanje.

IV. ODGOVORNOST OPTUŽENOG PO POJEDINAČNIM TAČKAMA IZREKE PRESUDE

A. TAČKA 1 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE

160. **Tačkom 1 osuđujućeg dijela izreke presude (tačka 1 optužnice),** optuženi je oglašen krivim da je, kao saizvršilac, na način поближе opisan u izreci,

počinio progon drugim nečovječnim djelima i pljačkom prema oštećenim „S-35“ i „S-36“.

161. Na predmetnu okolnost su svjedočili oštećeni „S-35“ i „S-36“.

162. Svjedok „S-35“ je u svom iskazu naveo da je sa svojom suprugom-svjedokom „S-36“ živio u porodičnom stanu u ul. Lenjinova 82, te da je u maju mjesecu 1992. godine, u toku noći (od oko 00:24 do 01:00 sati) doživio neprijatnu situaciju kada je Batko, zajedno sa još dvije osobe, došao u njegov stan. Naime, nakon što su pozvonili, svjedok im je otvorio ulazna vrata, misleći da je neko od komšija, nakon čega su Batko i još dvije osobe ušli u njegov stan. Jedna od tih osoba je stavila nogu na donji dio ulaznih vrata kako ne bi mogao vrata zatvoriti, nakon čega u stan ulazi prvo Batko, kojeg je poznavao od ranije, navodeći da ga je viđao „na vratima“ u Slozi, a čuo je i da je bio iz Nikšića, da je bio bokser u boksterskom klubu „Željezničar“. Nakon što se svjedok na Batkovo pitanje predstavio, Batko mu je rekao „a ti si to balija“. Nakon toga ga je udario krošeom u predjelu glave, od jačine kojeg udarca mu je proteza krenula prema grlu. Teško je došao do zraka. Potom je uslijedio sljedeći udarac isto od strane Batka, nakon čega mu je, vidjevši da ima na ruci prsten, rekao „balijo, skini taj prsten“ i „daj pare balijo“, ponovivši više puta da mu dā novac, pri čemu ga je povukao dalje (u drugu prostoriju). Potom ga je snažno udario kundakom u predio grudnog koša od čega je svjedok pao na pod, da bi potom uslijedilo udaranje nogama od strane Batka po svim dijelovima tijela. Pri tome svjedok dodaje, „sreća da je bio u tenis cipelama, jer inače tu bi bilo svega i svačega, tuko' je i onda digo' me, i sad kaže – balijo, kreći sa nama.“ Svjedok navodi da je od tih udaraca imao hematome po tijelu i potres mozga. Dodao je da se unazad 5-6 godina liječi kod neoropsihijatra, da i danas ima strah kada mu neko prilazi iz leđa, te da uzima sedative, a što se tiče fizičkih tegoba, da ima reumatske probleme⁴⁹. Za to vrijeme, svjedok je čuo da se njegova supruga „otima sa onom dvojicom“, nakon čega su on i njegova supruga sišli niz stepenice zajedno sa Batkom.

163. U svom iskazu je naveo i da je Batka poznavao sa video spota na kojem je imao šajkaču sa kokardom, na kojem je bio sa još dvije osobe, i da je držao neku

⁴⁹ Svjedok je svoj iskaz dao pred sudom 23.5.2011. godine, u svojstvu svjedoka optužbe; u nastavku ispitivanja je naveo da je bio zarobljen 39 dana u Kuli, slijedom čega proizilazi da fizičke tegobe o kojima je svjedočio, nisu samo rezultat opisanog događaja, dok iz njegovog iskaza proizilazi da su psihičke tegobe rezultat opisanog postupanja optuženog kritične prilike;

zastavu. Svjedok navodi da, kada se Batko kritične prilike pojavio na vratima, da je to bio "bokser koji je vrlo malo govorio", bio je u plavoj uniformi, na nogama je imao tene, a bio je naoružan automatskom puškom i „kamu“. Preostala dvojica su imali pištolje, a stajali su sa Batkovih strana. Svjedok ih je te prilike doživljavao kao njegove tjelohranitelje. Opisujući te dvije osobe, navodi da je višiju osobu (visine oko 180cm) identifikovao po nadimku Krompir, dok drugu osobu opisuje kao nižu osobu, visine oko 160-170cm. potom ga je optuženi podigao, obraćajući mu se riječima "diž' se balijo", nakon čega ga je i podigao. Nakon što su njega i suprugu sva trojica sveli niz stepenice, svjedok je primijetio dva bijela golfa "tip II" kako stoje ispred zgrade, da bi potom Batko rekao svjedoku da uđe u jedan auto u koji su s njim sjeli osoba koju je identifikovao kao Krompir i druga neidentifikovana osoba koje su sve vrijeme držali uperene pištolje u njega, a njegova supruga je sjela u to drugo vozilo sa Batkom. Svjedok je naveo i da je, za vrijeme dok ga je Batko udarao, obratio mu se riječima "Batko, šta radiš bolan?", da bi mu se on obratio riječima "nisam ja Batko, ja sam Guja". U toku vožnje, na njegovo pitanje gdje ga voze, te osobe su mu rekle da ga voze u miliciju, da bi svjedok primijetio da ga voze preko Vraca, na lokalitet Trebevića, 1-2km od Vraca. U jednom momentu auto je stalo, kada mu se Batko obratio riječima "izlazi balijo, da vidiš kako Guja kolje svoje". Potom ga je Batko uzeo za ruku, i odveo na neko uzvišenje, na udaljenosti od oko 20m od auta, gdje je više puta vadio „kamu“ i podizao je, u kojim trenucima je svjedok pomislio da će ga i ubiti, dadavši kako se pri tome osjećao, naveo je "Ja sam već vidio gotovo je i spušta kamu. I nešto govori šta ja znam, ali uglavnom psuje i majku i balijsku i bilo kakvu, ali on nju diže ponovo, pa ona škripi, to je jezivo ljudi za slušati. To nije, ko nije slušo' to, to ne može da osjeti".

164. U jednom trenutku je Batko podigao automatsku pušku, da bi mu se potom obratio riječima "balijo, hoćeš dati tricu da te ne ubijem", na šta je svjedok pomislio da se radi o 3.000,00 DM. Kada je svjedok potvrdno odgovorio, sveo ga je ponovo do auta, gdje mu je rekao da li će dati ipak „peticu“, na šta je svjedok opet potvrdno odgovorio, navodeći da je nekom od komšija bilo poznato da on ima taj novac, jer je prethodno komšijama u podrumu govorio da planira kupiti poslovni prostor na Skenderiji. Kada ga je potom dovezao ponovo pred zgradu, obratio mu se riječima "slušaj balijo, nije više petica, hoćeš dati cenera", na šta mu je svjedok opet odgovorio potvrdno, da bi mu potom Batko dozvolio da ode pod pratnjom ove dvojice do stana po novac, na način da ga je ovaj niži, držao sve vrijeme pištoljem na orozu. Za to vrijeme je svjedokova supruga („S-36“) ostala sa Batkom ispred zgrade. Kada je pronašao

novac, ta osoba je uzela novac u vrijednosti od 14.000,00 DM i 400,00 SK, da bi te prilike uzeo i zlato (zlatni satovi i nakit) koje je iz suprugine tašnice ispalo u nekom zavežljaju, i ponovo su sišli ispred zgrade. U tom trenutku, Batko ga je uzeo za vrat i podigao obrativši mu se riječima da mu "po hiljatu puta ponavlja" da nikome ne smije reći šta se desilo, niti da je dolazio Batko, ni Guja, te da im oduzeti novac treba za njihovu armiju, da bi se nakon toga uputili u nepoznatom pravcu.

165. Svjedokinja „S-36“ je na predmetne okolnost izjavila da kritične prilike, krajem maja ili početkom juna, na vrata njenog porodičnog stana dolazi Batko koji se te prilike predstavio da je „Guja“ ili ličnim imenom, sa još dvije osobe koje su joj se također predstavile - jedna kao "Krompir", a navodi i da joj se i druga osoba predstavila, ali da se ne sjeća njegovog imena. Dodaje da su svi bili naoružani, da je Batko na sebi imao neki plavi kombinezon i bijele tene na nogama, a da su ova druga dvojica na sebi imala uniformu bivše JNA.

166. Svjedokinja navodi i da je prije i poslije kritičnog događaja, vidjela Batka na TV spotu, na lokalitetu Vraca, na glavi je imao šajkaču, i ističe da joj je bilo čudno da je te prilike davao ocjenu vojne situacije, te da je imao "čudan izraz lica". Navodi i da je njen muž tada prepoznao Batka obrativši mu se riječima u smislu – "ja tebe znam od prije rata, bio si bokser", na šta su se ova druga dvojica nasmijala. Te je prilike primijetila da mu nije bilo drago što ga je muž prepoznao, na šta mu je Batko rekao da idu u dnevnu sobu. Ona je te prilike ostala u hodniku sa ostalom dvojicom vojnika, dok je čula u dnevnom boravku galamu, otvaranje ladica, komešanje, preturanje. Pojašnjava da nije mogla vidjeti šta se dešavalo u dnevnom boravku zbog ormara koji joj je zaklanjao pogled, ali da je sve jasno mogla čuti. Htjela je da uđe u dnevni boravak, ali joj ova dvojica nisu dozvolila. U jednom trenutku, Batko joj se obratio riječima da skine prsten s ruke, ali kako ona to nije mogla učiniti, rekao im je da mu predaju ključeve od stana, što su i učinili, te da njen suprug krene s njim, koje prilike se i ona obula i krenula s njima niz stepenice.

167. Potom opisuje da su ušli u dva odvojena vozila - u jedno je sjeo njen suprug sa drugom dvojicom vojnika, a ona je sjela u vozilo sa Batkom. Na pitanje gdje ih vode, rečeno im je u stanicu (policije). Dok su se vozili, vidjela je da idu ka Vracama, da bi joj Batko u jednom trenutku stavio desnu ruku na koljeno lijeve noge, obrativši joj se riječima "kako želiš da te silujem" na šta mu je onda odgovorila kako to može i pomisliti, te da mu može biti majka, u najmanju ruku sestra.

168. U jednom trenutku, Batko ju je udario stisnutom pesnicom u predio brade, od čega su joj pukla dva zuba. Nakon vožnje, vozilo u kojem se nalazila se zaustavilo na lokalitetu Trebevića, na dijelu puta gdje se nalazi kućica za iznajmljivanje skijaške opreme, da bi se Batko u jednom trenutku izdvojio i tražio od druge dvojice, koji su dovezli njenog muža, koju cijenu su postigli za njihove glave, na šta su mu oni odgovorili 3.000,00 maraka, da bi ga u tom trenutku optuženi pitao “balijo, hoćeš li dati 5.000,00?”, rekavši dalje da je njen muž pristao na sve što je on u tom trenutku tražio. Nakon toga, ponovo su se istim putem zaputili ka njihovoj zgradi, da bi se po dolasku zaustavili, nakon čega je Batko rekao preostaloj dvojici vojnika da s njenim mužem idu u stan, nakon čega je iz kombinezona izvadio ključeve od stana i dao im, a on je ostao sa svjedokinjom ispred zgrade. Tada im je rekao da će ih oni motriti, da nikome ne smiju pričati šta se dogodilo. Njen suprug i druga dva vojnika su se zadržali u stanu oko 20 minuta, da bi im se potom pridružili, na šta ih je Batko pitao – je li u redu, na šta su oni odgovorili potvrdno. Nakon toga je prišao njenom mužu i stegao ga jako oko vrata, rekavši mu da nikome ne pričaju šta se desilo, da će ih oni motriti i prijetivši im da će ih ubiti ako nekome budu govorili o onom što se desilo. Nakon toga su otišli. Kada su svjedokinja i suprug došli u stan, muž joj je pokazivao dijelove tijela na kojima je bilo crvenila i gdje ga je jače bolilo.

169. Prije svega, vijeće je utvrdilo da je vojnik kojeg svjedoci saglasno identifikuju kao Batko-upravo optuženi. Naime, svjedoci su ga saglasno opisali, naveli su da su ga poznavali sa TV spota na kojem je on prikazivan, dok ga je svjedok „S-35“ dodatno poznao kao boksera i izbacivača u „Slozi“, pa kada mu je rekao da ga i poznaje, izraz na njegovom licu se vidno promijenio. Osim toga, svjedoci navode da se kritične prilike na vratima njihovog stana pojavio u kombinezonu, pri čemu su i svjedokinja „S-5“ i „S-45“, također, na takav način optužengo identifikovale.

170. Stoga, Vijeće je iskaze oštećenih našao uvjerljivim, objektivnim, nepristrasnim, detaljnim, te dosljednim u pogledu kazivanja o odlučujućim činjenicama njihovim iskazima iz istrage (dokazi T-1 i T-2)⁵⁰. Svjedoci su detaljno opisali događaj, pri tome jasno identifikujući optuženog, uz dva druga vojnika, kao njihovog vinovnika,

⁵⁰ Zapisnik SIPA-e broj 17-14/3-1-78/10 od 28.6.2010.godine o saslušanju svjedoka S-35 i Zapisnik Tužilaštva BiH broj KT-RZ-61/05 od 4.11.2010.godine o saslušanju svjedoka S-35 (T-1); Zapisnik Tužilaštva BiH broj KT-RZ-61/05 od 4.11.2010. godine o saslušanju svjedoka S-36 i Zapisnik SIPA-e broj 17-14/3-1-77/10 od 24.6.2010.godine o saslušanju svjedoka S-36 (T-2)

slijedom čega Vijeće nalazi da je autentičnost sadržaja i toka doživljenog očuvana. Govorili su i o pretrpjelim posljedicama, kao i posebno svjedok „S-35“ kako se postupanje optuženog odrazilo na njegovo zdravlje. Vijeće je utvrdilo da je optuženi, sa još dvojicom vojnika, oduzeo i novac, o čemu su svjedoci, također, decidno govorili. Imajući u vidu udaljenost (oko 20m kako navodi svjedok „S-35“) sa koje je svjedokinja „S-36“ posmatrala događaj sa njenim mužem na lokalitetu Trebevića (traženje otkupa od 3.000,00 a na kraju 10.000,00 DM), kao i činjenicu da je te prilike bila u autu i da iz istog nije kritične prilike ni izlazila, Vijeće nije moglo sa sigurnošću ustanoviti da je ista objektivno i mogla čuti sadržaj razgovora između njenog supruga i optuženog. Međutim, svjedok „S-35“ kao neposredna žrtva, sudionik tog događaja, decidno je ispričao kako se događaj oko otkupnine zaista i odvijao, zbog čega su definitivno i ostavljeni u životu, te u tom dijelu iskaza, Vijeće u odlučujućoj mjeri poklanja vjeru iskazu oštećenog „S-35“.

171. Slijedom navedenog, Vijeće je, isključujući svaku razumnu sumnju, utvrdilo da je optuženi, kao saizvršilac, počinio progon drugim nečovječnim djelima i pljačkom oštećenih „S-35“ i „S-36“.

B. TAČKA 2 OSUĐUJUĆEG DIJELA

IZREKE PRESUDE

172. **Tačkom 2 osuđujućeg dijela izreke presude (tačka 3 optužnice)** optuženi je oglašen krivim da je, na način pobliže opisan u izreci, učinio progon drugim nečovječnim djelima i pljačkom prema oštećenom „S-13“.

173. Na predmetnu okolnost su svjedočili svjedok „S-13“ i Petar Naprta.

174. Svjedočeći na predmetne okolnosti, svjedok je u svom iskazu naveo da je jedne prilike, na području Grbavice, kada se kretao na putu ka svom stanu, sreo tri uniformisane i naoružane osobe. Osoba koja je bila niža rastom, na glavi je imala neku kapu ili šešir, dodavši da se ta osoba „razlikovala od ove (druge) dvojice“. Potom su mu tražili ličnu kartu, u koju su potom sva trojica izvršili uvid u istum, da bi u tom trenutku, ovaj niži, ranije opisani vojnik, iza pasa izvadio policijski pendrek i počeo ga udarati po tijelu. Ostala dvojica su se u tom trenutku ponašala kao da ih se to ne tiče. Potom mu je rekao da sjedne na gajbu koja se tu nalazila, da bi mu potom svezao ruke kanapom i poveo ga u obližnji, devastirani kafić, u kojem mu je naredio da sjedne na stolicu, što je

on i učinio. Tada je počelo maltretiranje, ta osoba mu je naredila da otvori usta, da bi mu potom stavljala u usta pištolj, govoreći da će mu „prosvirati koljena da neće moći na noge ni stati“, da bi potom oštećenog pitao čime može otkupiti glavu. Svjedok dalje navodi da mu je ta osoba prethodno sve bila povadila iz džepova i stavila na jedan pult, nakon čega je, nakon što je među izvađenim stvarima primijetio ključ od automobila, obratio mu se riječima „je l' imaš automobil?“, na šta je svjedok odgovorio potvrdno, da bi ga potom poveo u štab. Na putu prema štabu, pored tenka su sreli jednog vojnika koji im se obratio riječima „gdje ćeš s njim?“, da bi mu ta osoba odgovorila „Šta te briga, on je moj zarobljenik“. Na putu prema štabu, ta osoba ga je pitala gdje mu je auto, pa kad je rekao da je u garaži, tražio je da ga svjedok vodi u garažu, što je on i učinio.

175. Potom ga je doveo u zgradu “Digitron Buje”. Po ulasku u tu zgradu, čuo je vrisku i jauke, da bi mu u jednom trenutku prišao jedna vojnik koji mu je dao list papira na kojem je trebao da popiše sve muslimane iz njegove zgrade i sve što zna o njima. Svjedok to nije htio učiniti, i samo je napisao podatke o sebi. Dok je boravio u tom štabu, osoba koja ga je dovela ga je udarala šakama, bio je sav “izobličen i krvav”, u čemu joj se pridružila još jedna osoba koju opisuje kao crnu, mršavu, bez prednjih zuba, koja osoba mu je psovala tursku majku. Dok je svjedok sjedio u prostorijama “Digitron Buje”, opet se pojavljuje ista osoba koja ga je tu i dovela – udarivši ga nogom u stomak, rekavši mu “tursku ti majku, što nisi rek'o da je vozilo blokirano?”, na šta mu je svjedok rekao da ga to nije ni pitao, i te prilike mu je pojasnio kako da ga odblokira, na šta su mu kasnije komšije rekle da je odvezao njegovo vozilo, dodavši da se radilo o vozilu golf “tip II”, bijele boje. U jednom trenutku mu je prišao jedan čovjek kojeg je svjedok oslovio nadimkom “Zoka”, pretpostavivši da se radi o “Zoki” čije je ime u više navrata čuo iz susjedne prostorije, rekavši mu da ti ljudi nisu normalni, na šta je taj “Zoka” rekao tom nižem da ga odveže. Kasnije je saznao identitet osobe koju je prethodno opisao kao osobu nižeg rasta, koja ga je dovezla u prostorije “Digitrona Buje” i koja je sve naprijed opisano učinila, navodeći da se radi o sportisti, bokseru Vlahović Veselinu zv. Batko, da je jedno vrijeme bio uspješan bokser, te da ga je iznenadilo opisano ponašanje od sportiste. Svjedok je nadalje naveo i da je imao priliku da tu osobu vidi na TV spotu, koji je bio kao “EPP” reklama.

176. Vijeće je, u konkretnom, a u cilju potvrde kompletnosti i kontinuiteta iskaza svjedoka, imalo u vidu i iskaze svjedoka iz istrage (T-5)⁵¹, u kojim je svjedok detaljnije govorio o predmetnom događaju, dok je razlike u njegovom iskazu koje su tužilaštvo i odbrana isticali, Vijeće našlo nebitnim, našavši da iste nisu presudnog značaja u pogledu ocjene vjerodostojnosti i potvrde kontinuiteta iskaza svjedoka. I sam svjedok često u svom iskazu govori o nemogućnosti prisjećanja svih detalja pripisujući to faktoru proteka vremena, posljedično tome nemogućnosti da se prisjeti svih detalja, dok istovremeno, pravi i povremene retrospektivne digresije u opisu događaja, navodeći da je nešto ispustio ili zaboravio pojasniti, želeći da dā kompletan i objektivan iskaz, što Vijeće nalazi prirodnim i logičnim. Također, u pogledu potvrde kredibiliteta iskaza svjedoka, Vijeće nalazi i da je pamćenje svjedoka objektivno bilo svježije 2010. godine, kada je i dao iskaze u istrazi, dok istovremeno, manje nedosljednosti koje nalazi nebitnim, Vijeće prije pripisuje ne postojanju direktne komunikacije na relaciji svjedok-ispitivač u tom smjeru, a nikako (ne)pouzdanosti iskaza ovog svjedoka u tom dijelu. Tako naprimjer, svjedok je u istrazi izjavio da je od strane optuženog udaran i *kundakom puške*, da je nogom obuvenom *u čizmu* udario oštećenog u stomak, kao i da je na kraju oštećenom optuženi zaprijetio da će mu doći *u stan i pobiti svu familiju*. Slijedom navedenog, Vijeće je posmatralo sve iskaze svjedoka (iz istrage i sa glavnog pretresa) u njihovoj ukupnosti cjelovitim iskazom, konačno zaključivši da je iskaz oštećenog, u pogledu toka i sadržaja svjedočenja, objektivno sačuvan.

177. Potkrepljujući iskaz na predmetne okolnosti je i iskaz svjedoka Naprta Petra, koji je u svom iskazu na glavnom pretresu izjavio da je svjedok „S-13“ komšija koji je stanovao u zgradi blizu njegove, da ga je upoznao kada su izašli sa Grbavice, te da je imao potrebu da mu ispriča šta mu se desilo, u smislu da je imao susret sa Batkom, da mu je uzeo auto, da ga je tukao, dodavši da se na njemu moglo očigledno vidjeti da je bio u veoma teškom psihičkom stanju, te da nema zuba.

178. Vijeće je imalo u vidu da je oštećeni kritične prilike decidno opisao osobu koju identifikuje kao Batko, navodeći da je saznao da se radi o bokseru, zbog čega ga je takvo ponašanje sportiste i iznenadilo. Saglasno i drugim brojnim svjedocima, oštećeni je naveo da je njegov lik vidio i na TV spotu, koji se periodično prikazivao poput reklame. Obzirom na to, za Vijeće nije bilo dvojbe da je vojnik Batko zapravo

⁵¹ Zapisnik SIPA-e broj 17-14/3-1-79/10 od 28.6.2010. godine o saslušanju svjedoka S-13 i Zapisnik Tužilaštva BiH broj KT-RZ-61/05 od 14.10.2010. godine o saslušanju svjedoka S-13 (T-5)

optuženi. Isto tako, decidno je govorio i poduzetim radnjama od strane optuženog, kao i pretrpjelim posljedicama takvih postupanja. Naveo je i kako je optuženi bio uporan da mu otuđi vozilo, obzirom da mu se i obraćao s ciljem da mu oštećeni vozilo i osposobi, a što se na kraju i ispostavilo.

179. Slijedom navedenog, Vijeće je, isključujući svaku razumnu sumnju, utvrdilo da je optuženi, počinio progon drugim nečovječnim djelima i pljačkom oštećenog „S-13“.

C. TAČKA 3 OSUĐUJUĆEG DIJELA **IZREKE PRESUDE**

180. **Tačkom 3 osuđujućeg dijela izreke presude (tačka 4 optužnice)** optuženi je oglašen krivim da je, na način pobliže opisan u izreci, kao saizvršilac, učinio progon mučenjem i pljačkom prema oštećenom „S-47“.

181. Na predmetnu okolnost su svjedočili svjedok „S-47“, „S-3“, Musić Mirjana, te su uloženi i materijalni dokazi (medicinska dokumentacija) na okolnost liječenja i povreda oštećenog „S-47“, kao i dokaz T-185.

182. Slijedom iskaza svjedoka „S-47“, koncem aprila, početkom maja 1992. godine, u njegov stan su došla dva neidentifikovana vojnika, koji su, nakon što su pretresli njega i njegov stan, izveli ga iz stana. Za to vrijeme ga je jedan od njih dvojice udarao, da bi ga potom doveli u prostorije „Digitrona“, u kojim je primijetio dosta vojske. Prema onom kako je on percipirao taj prostor, navodi da je to bilo kao zbirno mjesto za vojnu mobilizaciju. U tom trenutku, prišao mu je Batko, za kojeg govori da ga prije nije lično poznao, ali da ga je upoznao preko TV spota koji je snimljen na Vracama, koji mu se obratio riječima „je li to taj balija, da mu jebem tursku majku“. Svjedok navodi i da je čuo da je on bio bokser, te navodi da je već do tog trenutka „svijet bio isplašen od strane tog Batka“ da je „monstrum i ubica“ i da je bio izbacivač Kulturno-umjetničkom društvu „Sloga“.

183. Svjedok dalje govori da su potom uslijedile serije udaraca pesnicama po svim dijelovima tijela od strane Batka, navodeći da je on bio profesionalni bokser i da je precizno i profesionalno udarao to tijelo po dijelovima po kojima je znao da će najviše da osjeti bolove, u čemu su mu se pridružila i ta dva nepoznata lica koja su ga tu i

dovela koja su ga udarala nogama. Dok ga je udarao glava mu je „letila tamo-amo“, a ova druga dvojica su ga udarala po svim dijelovima tijela. Čuo je i da je povremeno Batko „usmjeravao“ ovu dvojicu u koji dio tijela da ga udaraju, govoreći im da ga najviše udaraju po ušima, tako da su ga najviše i udarali po glavi i ušima. Od tih udaraca, svjedok se i dalje držao na nogama, da bi čuo kako Batko govori „balijs, jest žilav, još može da stoji na nogama“. Kada su ga oborili na pod, nastavili su da ga udaraju rukama i nogama, pri čemu navodi da „nema mjesta gdje nisam bio udaren, od glave do pete i po stomaku, po leđima, grčio sam se samo da mi ne povrijede kičmu“ jer je u septembru 1991. godine imao operaciju kičme. Povremeno je gubio svijest, pa kad bi dolazio svijesti, vidio je da mu iz usta „udara krv na usta“, kao „iz šlaufa“. Potom su ga prebacili u prostoriju u kojoj su mu naizmjenično stavljali i vadili glavu u/iz bureta punog vode, da bi mu potom gurali glavu u wc šolju koja je bila puna izmeta, da bi mu se pri tome obraćali riječima „jedi, balijs“.

184. Poslije toga, u jednom trenutku mu se Batko obratio riječima „ideš sa mnom“, da bi ga potom uveo u vozilo marke golf žute boje, i odveo ga na lokalitet Trebevića, kod restorana „Osmica“ pokazavši mu na tom dijelu razbacana tijela mrtvaca, govoreći mu da će i on tako završiti ako ne preda novac i zlato, napominjući mu da je on čuo od jednog svjedokovog poznanika da on ima dosta novca. Potom su se zaputili prema svjedokovom stanu, da bi po dolasku u stan, Batko tražio od svjedoka novac, i jedne prilike je opalio hitac pištoljem prema ćošku, nakon čega mu je svjedok dao novac u visini 38.000,00 DM i zlato za koje navodi da ga je bilo oko pola kilograma. Nakon toga mu je rekao da ne smije ići nigdje, i da će biti pod nadzorom, da bi u tom trenutku, dok su se nalazili ispred vrata njegove komšinice - svjedokinje „S-3“, ona otvorila vrata, i obratila im se riječima „dragi komšija, šta je to bilo s tobom, Batko što si tako ubio čovjeka?“, da bi u tom trenutku optuženi ušao u njen stan, a svjedoku rekao da se gubi „gore“, misleći pri tome da se vrati u svoj stan. Nakon toga je imao velike tegobe, mokrio je i pljuvao je krv i imao je krvavu stolicu, te su ga narednih 25 dana liječile komšije-bračni par Šimić.

185. Iskaz svjedoka „S-47“, saglasan je njegovim ranijim izjavama iz istrage – i to prevashodno iz 1995. godine, a što je nedvojbeno kao dosljedno potvrdio u iskazu iz

2010. godine (dokazi T-102)⁵², pri čemu je svjedok detaljnije govorio o predmetnom događaju, u smislu da je, uz navedeno, naveo i da ga je optuženi *udarao* i po dolasku u njegov stan, kada ga je doveo zbog pljačke imovine, te da mu je, kada su boravili na lokalitetu Trebevića, rekao da je *on ubio osobe čija mu je tijela i pokazao*, a što je saglasno i iskazu svjedokinje „S-3“.

186. Kao što je prethodno navedeno, Vijeće je sagledalo sve iskaze svjedoka „S-47“ jedinstvenim iskazom, nalazeći da je njegovo svjedočenje nepristrasno i kompletno, te da se, prevashodno, objektivno najbolje i mogao prisjećati događaja 1995. godine, kada je prvi put o istom i svjedočio, dok istovremeno, negovorenje svjedoka o navedene dvije okolnosti, Vijeće ne pripisuje njegovoj subjektivnosti ili nedosljednosti, već nepostojanju adekvatne komunikacije u tom pravcu na relaciji svjedok-ispitivač.

187. Na okolnosti psihofizičkih tegoba oštećenog, uložena je i medicinska dokumentacija (T-141) koja datira iz perioda 1992-1994. godine, dok predmetne okolnosti potkrepljuje i dokaz T-185 (jedan od 17 izvještaja Komisije za ratne zločine koji se odnosi na svjedoka „S-47“-dokument sa haškom ovjerom).

188. Svjedokinja „S-3“ je u svom iskazu navela da je prije rata, živjela na Grbavici, u ul. Lenjinova 28. Prisjećajući se događaja koji se desio sredinom maja 1992. godine, navodi da se dobro prisjeća dana kada je ujutro oko 9 sati, čula neko auto, da bi potom kroz prozor svog stana, vidjela žuti golf, navodeći da se tog dobro prisjeća, i da nikad neće zaboraviti, dodajući „i sad kad vidim taj „golf“ ja se sva protresem“. Iz tog „golfa“ je izašao njen komšija svjedok „S-47“, koji je bio „sav prebijen i pretučen“ i „vodi ga vojnik“. Svjedok „S-47“ je tada bio raščupan i otečen, glava mu je bila u krvi. Potom su ušli u haustor, da bi potom kroz špijunku vidjela da idu gore u stan svjedoka „S-47“, koji se nalazio sprat iznad. U njegovom stanu su se zadržali 10-15 minuta, da bi potom, taj vojnik došao sa komšijom-svjedokom „S-47“ pred njen stan i pozvonio. Svjedokinja je burno reagovala, u smislu da je vrisnula i pitala šta mu se to desilo, obratila se tom vojniku sa pitanjem je li ga on isprebijao, da bi on samo „blejao u mene, ..uperio pogled,..da sam se prepala tog pogleda“. Komšija „S-47“ joj je na to

⁵² Zapisnik Tužilaštva BiH broj KT-RZ-61/05 od 11.11.2010. godine o saslušanju svjedoka „S-47“; Zapisnik Kantonalnog suda Sarajevo od 20.6.1995. godine o saslušanju svjedoka „S-47“;

odgovorio da nije on, nego neko drugi. Potom je navela da u obojica ušla u njen stan, da su jedno vrijeme sjedili na njenom kauču prekoputa nje, dok je u to vrijeme taj vojnik s kojim je komšija-svjedok „S-47“ došao, samo „buljio ono retardirano nekako pogled da me je čak i strah bilo“. Opisujući tog vojnika, navela je da je bio mlad, ona je imala oko 50 godina, a on je imao oko 20 godina, bio je nižeg rasta, nabijen, na glavi je imao šajkaču, a na sebi je imao neki žuti prsluk ili pancirku. Bio je naoružan-imaio je nož, pištolj, bombu. Kada je komšija-svjedok „S-47“ izašao iz stana, taj vojnik joj je počeo prijetiti. (nadalje je svjedokinja opisala događaj koji je uslijedio, a koji se tiče njenog silovanja). Od komšije – svjedoka „S-47“ je saznala o identitetu opisanog vojnika, koji joj je rekao da je to zapravo bio „zloglasni Veselin-Batko“.

189. Navela je i da joj je komšija – svjedok „S-47“, rekao da su ga vodili u zgradu „Digitrona“, da su ga tukli, pri čemu je on čuvao kičmu da mu ne povrijede. Svjedokinja nije mogla sa sigurnošću povrditi šta joj je rekao ko ga je u tu zgradu i vodio, ali je izjavila i da joj je rekao da ga je Batko vodio na Vraca da vidi tijela ubijenih ljudi navodeći da ih je on i ubio.

190. Vijeće je, prije svega, utvrdilo da je opisani vojnik Batko optuženi. Naime, saglasno ostalim izvedenim dokazima, svjedok „S-47“ identifikuje optuženog preko poznatog TV spota, saznao je da je bio izbacivač i bokser, dodavši da je do tada i svijest čuo za njega. Svjedokinja „S-3“ ga je opisala kao niskog, nabijenog, imao je oko 20g; Kritične prilike je nosio šajkaču na glavi. Također je navela da je od svjedoka „S-47“ saznala da je to Batko.

191. Iskaz svjedokinje „S-3“, Vijeće nalazi apsolutno uvjerljivim i dosljednim, svjedokinja ne tereti optuženog više od objektivno doživljenog, odnosno onog što joj je objektivno svjedok „S-47“ i rekao, pri čemu jako oprezno svjedoči o njenim saznanjima koje je saznala od njenog komšije- svjedoka S-47 prevashodno na okolnost ko ga je kritične prilike odveo u zgradu „Digitrona“ ne želeći, po svaku cijenu, to pripisati optuženom, što Vijeće nalazi samo potvrdom njenog kredibiliteta, a što je na koncu saglasno i iskazu svjedoka „S-47“ na tu okolnost, koji je nedvojbeno i rekao da to nije učinio optuženi, već druga dvojica vojnika, za koja je on ranije viđao na Grbavici kako prodaju lubenice.

192. Istovremeno, iskaz svjedoka „S-47“ i „S-3“ je nesaglasan po pitanju činjenice da je svjedok „S-47“ sa optuženim jedno vrijeme i boravio u stanu oštećene „S-3“, obzirom da je svjedok „S-47“ na tu okolnost izjavio da on uopće nije ni ulazio u

njen stan, dok suprotno tome, svjedokinja „S-3“ navodi da su njen komšija-svjedok „S-47“ i optuženi jedno vrijeme sjedili na njenom kauču, prekoputa nje. Vijeće ovu nesaglasnost ne nalazi odlučnom u kontekstu ocjene navedenih iskaza kredibilnim, nalazeći da ta razlika u percipiranju i potom svjedočenju o događaju, nikako u bitnom ne umanjuje kvalitet njihovih iskaza. Na koncu, okolnost da (ni)je svjedok „S-47“ proveo u stanu oštećene „S-3“, i ne čini bitni element djela u konkretnom slučaju, zbog čega Vijeće tu odrednicu događaja nalazi nebitnom. Bitno je, naime, da je iz oba iskaza saglasno proizilazi da je optuženi ušao u stan svjedokinje „S-3“, i da se u njemu izvjesno vrijeme i zadržao, što čini potvrdu njenog svjedočenja o bitnim elementima djela silovanja oštećene „S-3“, o čemu će u nastavku biti više riječi (vidi parag. 190-206).

193. Na koncu, svjedokinja Musić Mirjana je u svom iskazu na glavnom pretresu navela da je za vrijeme boravka na Grbavici u kritičnom periodu, od rodice od svjedoka „S-3“, saznala da je komšija od svjedoka „S-3“ (svjedok „S-47“) mučen, te da je podlegao, odnosno da je ubijen spominjući u tom kontekstu optuženog kao njegovog vinovnika. Iako ovaj dio iskaza svjedokinje Musić, razumljivo, nije saglasan iskazima svjedoka „S-47“ (oštećenog) i „S-3“ u pogledu konačne posljedice mučenja oštećenog „S-47“, u smislu da je i nastupila njegova smrt, Vijeće nalazi da je ova svjedokinja također imala saznanja o mučenju oštećenog „S-47“ kao i da je to učinio optuženi, o kojem mučenju je i saznala u vrijeme dok je priča o tome još uvijek bila aktuelna, pri čemu, konačno, iskaz ove svjedokinje Vijeće nalazi potkrjepom saglasnom kazivanju svjedoka „S-47“ i „S-3“.

194. Na koncu, svjedok „S-47“ je decidno govorio u vrsti ikoličini povreda koje je trpio, na koju okolnost je uvedena i materijlan dokumnetacija iz tog perioda, pri čemu je i svjedokinja „S-3“ decisno opisala kako je njen komšija „S-47“ i izgledao kada je doveden kući.

195. Slijedom navedenog, Vijeće je, isključujući svaku razumnu sumnju, utvrdilo da je optuženi, kao saizvršilac, počinio progon drugim nečovječnim djelima i pljačkom oštećenog „S-47“.

D. TAČKA 4 OSUĐUJUĆEG DIJELA **IZREKE PRESUDE**

196. **Tačkom 4 osuđujućeg dijela izreke presude (tačka 5 optužnice),** optuženi je oglašen krivim da je, na način pobliže opisan u izreci, učinio progon silovanjem oštećene „S-3“.

197. Iako su ovaj i događaj sa oštećenim „S-47“ veoma bliski, Vijeće se ipak odlučilo odvojeno eleborirati obje činjenične situacije, nalazeći da je tako, u konkretnom, preglednije.

198. Na predmetu okolnost su svjedočili svjedoci-oštećena „S-3“, „S-47“, „S-4“, Musić Mirjana, vještak Ljubović Senadin (nalaz vještaka T-135), te su uvedeni materijalni dokazi T-135⁵³ i O-18⁵⁴.

199. Svjedokinja-oštećena „S-3“ je na predmetne okolnosti izjavila da je, nakon što je opisala događaj sa njenim komšijom, svjedokom „S-47“, Batko joj prišao, uhvatio je za prsa, i prijeteci joj da je naoružan i da je može ubiti, rekao joj da legne. Oštećena je na to reagovala govoreći mu da će vrištati, da mu može biti majka, te da ima menstruaciju i rak, da bi potom strgao odjeću s nje i sa sebe, a on je ostao samo u potkošulji. Da bi mu dokazala da ima menstruaciju, pokazala mu je krvav uložak, na šta se on nije obazirao, i potom ju je vaginalno silovao. Batko se potom oprao, i otišao iz njenog stana. Svjedokinja je u svom iskazu navela i da je usljed navedenog, trpila određene bolove, te da je imala urinarnu infekciju koju je liječila čajevima, jer nije htjela da ide u Kasindol u bonicu obzirom da se ona nalazila pod kontrolom Srba. Nadalje govori da je njeno vrištanje kritične prilike čuo jedan komšija koji je stanovao stan iznad nje, koji je u međuvremenu umro, a koji joj rekao „ja znam da si ti silovana, ali ti si jaka“. Svjedokinja pretpostavlja da je i njen komšija „S-47“ znao da je bila silovana, navodeći da ju je jedne prilike uvrijedio riječima „šta i ako si silovana, ti osta' živa, a ja ko zna hoću li osta' živ“, te istovremeno navodi da mu ona nije otvoreno rekla da je silovana. Na poseban upit odbrane, svjedokinja je izjavila i da je, po izlasku sa Grbavice, dala izjavu MUP-u koji se nalazio na Malti, pojašnjivši da te prilike u izjavi nije navela da je bila silovana, jer je s njom te prilike bila kćerka, pa ističe da nije pred njom mogla da kaže da je bila silovana.

⁵³ Sudsko-psihijatrijski izvještaj dr Ljubović Senadina o provedenom neuropsihijatrijskom vještačenju nad oštećenom „S-3“ od 25.10.2010. godine

⁵⁴ Zahtjev za priznanje statusa logoraša od 25.6.2007. godine na ime svjedoka S-3

200. Svjedokinja Musić Mirjana je na predmetne okolnosti izjavila da je, za vrijeme aktuelnih dešavanja na Grbavici, imala priliku da od roditelja od svjedokinje „S-3“ čuje da je svjedokinja „S-3“ silovana, a da bi to potom lično saznala od svjedokinje „S-3“. Navodi da je svjedokinja „S-3“ tada vrlo loše psihički osjećala, te da se njoj i povjerila kao psihologu, traživši pri tome od nje tablete za smirenje. Navela je i da joj je rekla da se događaj silovanja desio u maju 1992. godine, a da joj je svjedokinja „S-3“, po proteku 2-3 mjeseca od istog, o tome i pričala.

201. Svjedok „S-47“ je na predmetne okolnosti izjavio da je svjedokinju „S-3“ izričito pitao da li ju je Batko silovao, na šta mu je ona rekla da ima veći odliv usljed menstruacije, te da je na taj način spriječila silovanje. Međutim, u nastavku svog ispitivanja dodaje da je njemu razumljivo što mu komšinica - svjedokinja „S-3“ nije otvoreno priznala da je bila silovana jer to ni on ne bi rekao da je žensko i da je u njenoj poziciji, te da mu je poznato da uglavnom silovane žene o tome i ne pričaju jer ih je sramota.

202. Svjedokinja „S-4“ je na okolnost silovanja oštećene „S-3“ izjavila da joj je svjedokinja „S-3“ pričala da ju je Batko silovao i da se to desilo prije njenog silovanja (tačka 10 osuđujućeg dijela izreke presude). Nadalje navodi da joj je „S-3“ rekla da ju je silovao na kauču, da mu je ona prethodno rekla da je ona starija žena i da je menopauzi, usljed čega je i krvarila, da bi od to ipak učinio. Nakon toga joj je sve bilo krvavo, kao i njegova majica koju je kasnije skinuo i bacio, te navodi da joj (svjedokinji „S-3“) on više nije dolazio.

203. Odbrana je ovu svjedokinju suočavala na nedosljednost u njenom iskazu iz istrage (dokaz T-49)⁵⁵, u kojem je svjedokinja „S-4“ na predmetnu okolnost izjavila da joj je svjedokinja „S-32 (oštećena u ovom slučaju), na predmetnu okolnost rekla da ju je Batko htio silovati, na šta mu rekla ima rak, te da usljed toga ima krvarenje, nakon čega je on i odustao od te nakane. Dakle, u ovom iskazu svjedokinja „S-4“ nije uopće spominjala silovanje oštećene „S-3“.

204. Dajući pojašnjenje navedenog, svjedokinja „S-4“ je na predmetnu okolnost izjavila da je to učinila kako bi zaštitila kćerku od svjedokinje „S-3“, navodeći da je to isto učinila i u svom slučaju kada nije spominjala da je silovana kako bi zaštitila svog

⁵⁵ Zapisnik o saslušanju svjedoka, Viši sud Sarajevo, broj Ki 25/95 od 12.7.1995. godine

sina – „da djeca ne bi patila“, te da u pogledu sadržaja njenog svjedočenja na glavnom pretresu, ne pravi nikakve rezerve u pravcu izjavljenog.

205. Također, svjedokinja „S-4“ u svom iskazu iz istrage (dokaz T-49)⁵⁶ nije govorila o okolnosti silovanja oštećene „S-3“.

206. Vještak Ljubović je očitujući se na predmetnu okolnost izjavio da iskaz oštećene u pogledu njenog silovanja, djeluje u potpunosti vjerodostojno i krajnje uvjerljivo, što se vidi iz načina na koji izlaže i ostalih ponašajnih manifestacija, slijedom čega vještak zaključuje da se radi o autentičnom događaju.

207. Odbrana je na predmetne okolnosti uvela dokaz „O-18“ iz kojeg proizilazi da oštećena, u svom zahtjevu za priznanje statusa logoraša, govori da je od početka rata pa do 20.4.1995. godine, zatočena na Grbavici, te da je doživjela mnoge torture, da je bila prinuđavana na prisilni rad, te da je ponižavana, slijedom čega zahtjeva da joj se prizna status logoraša. Oštećena, dakle, u svom zahtjevu ne govori otvoreno o činu silovanja niti identifikuje pri tome svog vinovnika.

208. Odbrana je nastojala tokom svjedočenja oštećene „S-3“ diskreditovati njen iskaz u smislu da nije dosljedno govorila o činu silovanja, odnosno da uvijek nije govorila o silovanju već o nekoj drugoj vrsti traume, za šta je svjedokinja uvijek imala logično i prirodno objašnjenje zašto je to tako, čemu je Vijeće, također, poklonilo vjeru.

209. Kada je u pitanju kredibilitet svjedokine „S-4“ na predmetnu okolnost, posebno sa aspekta kontinuiteta kazivanja u pogledanju njenih saznanja o silovanju oštećene „S-3“, Vijeće nalazi da je i ova svjedokinja imala prirodno i razumljivo objašnjenje zašto uvijek nije govorila da je imala saznanja o silovanju oštećene „S-3“. Naime, prvi iskaz na predmetnu okolnost svjedokinja je dala 1995. godine, dakle, relativno sa veoma male vremenske distance u pogledu nesporednog događaja, pri čemu je općenito karakteristično i za žrtave silovanja, da su o tome nerado otvoreno i govorile, a što je situacija i u konkretnom slučaju, posebno uvažavajući njene motive da želi zaštititi kćerku oštećene budući da je to i sama „S-3“, kao i „S-9“ činila, što Vijeće nalazi sasvim prirodnim slijedom događaja.

⁵⁶ Zapisnik o saslušanju svjedoka „S-4“, Tužilaštvo BiH, broj KT-RZ-61/05 od 9.4.2010. godine

210. Nadalje, Vijeće primjećuje da je u njenom narednom iskazu pred Tužilaštvom BiH iz 2010. godine, fokus ispitivanja svjedokinje „S-4“ i bilo njeno silovanje, a ne silovanje oštećene „S-3“, slijedom čega je svjedokinja „S-4“ i spomenula svjedokinju „S-3“ samo u okviru saznanja svjedokinje „S-3“ na okolnost njenog silovanja, a o čemu će se Vijeće detaljno osvrnuti u okviru tačke 10 osuđujućeg dijela izreke presude (silovanje oštećene S-4). Isto tako, Vijeće primjećuje, da je niko u navedenom slučaju nije ni pitao na okolnost njenih saznanja u pogledu silovanja oštećene „S-3“.

211. Stoga, slijedom svih izvedenih dokaza na predmetnu okolnost, Vijeće je ustanovilo da je iskaz oštećene vjerodostojan, saglasan je njenom iskazu iz istrage, kao i ostalim izvedenim dokazima. Opisujući čin silovanja, oštećena je nastojeći da se od onog, što je već u tom trenutku bilo izvjesno i očigledno, po svaku cijenu zaštiti, optuženom rekla i da ima menstruaciju, na šta se optuženi nije obazirao. U okviru događaja sa svjedokom „S-47“ ista je decidno opisala svog vinovnika, zbog čega se Vijeće neće ponovo baviti utvrđivanjem te odlučne činjenice. Činjenica da svjedokinja u određenim prilikama nije otvoreno govorila o činu silovanja, za Vijeće je prirodno, očekivano i razumljivo, za šta svjedokinja uvijek ima logično i razumno objašnjenje. Nadalje, za Vijeće nije bilo dvojbe da se iza termina „torture“ koji je u svom zahtjevu (dokaz O-18) navela, između ostalog, krije i neprijatni čin silovanja od strane optuženog, neovisno od činjenice što ona u toj prilici nije ni navela svog vinovnika, jednako kao što nije navela ni vinovnike koji su je prinuđavali na prisilni rad, koji su je vrijeđali i sl., dok istovremeno Vijeće primjećuje da takve kvalifikacije nisu nužno ni neophodne da bi neko ostvario status logoraša, kakva je situacija u konkretnom slučaju. Na koncu, svjedoci „S-47“, „S-4“, a posebno Musić Mirjana kao profesionalni psiholog, te neuropsihijatar dr Ljubović, saglasno govore o karakterističnom obascu ponašanja oštećene „S-3“ dok bi govorila o predmetnom događaju, što Vijeće nalazi zapravo obrascem ponašanja žrtve silovanja, a što u dokaznoj podlozi i nalazi svoju potvrdu.

212. Slijedom navedenog, Vijeće je, isključujući svaku razumnu sumnju, utvrdilo da je optuženi počinio progon silovanjem oštećene „S-3“.

E. TAČKA 5 OSUĐUJUĆEG DIJELA
IZREKE PRESUDE

213. **Tačkom 5 osuđujućeg dijela izreke presude (tačka 6 optužnice),** optuženi je oglašen krivim da je, na način pobliže opisan u izreci, kao saizvršilac, učinio progon drugim nečovječnim djelima i pljačkom oštećenih „S-14“ i „S-15“.

214. Na predmetnu okolnost su svjedočili oštećeni „S-14“ i „S-15“, te je uveden kao materijalni dokaz izvještaj Komisije za ratne zločine o pljački oštećenog „S-14“ (T-185).

215. Svjedok „S-14“ je u svom iskazu naveo da su jednog dana, sredinom mjeseca juna 1992. godine, u njegov stan došli Batko i Vitković Zoran, rekavši mu da krene s njima, nakon čega su ga povelili u zgradu „Digitron-a“. Te prilike, s njim u stanu je bila njegova supruga. Opisujući izgled Batka kritične prilike, naveo je da nije imao uniformu srpske vojske, već da je bio u crnim pantalonama, i u nekoj jakni. Od naoružanja je imao pištolj i za pasom „veliki dugački nož“. U prilog njegove dalje identifikacije, naveo je da ga je poznavao sa Grbavice, ali da je izbjegavao otvorene susrete s njim, navodeći da je on u to doba bio „strah i trepet na Grbavici“. Po dolasku pred zgradu „Digitron“, vidio je 30ak vojnika. Po ulasku u prostorije „Digitron-a“, tražili su mu (Batko i Vitković) ličnu kartu, nakon čega je Vitković Zoran zapisivao njegove podatke s iste, a u to vrijeme je Batko sjedio na fotelji, desno od svjedoka. Vitković Zoran mu je naredio da skine naočale i počeo ga ispitivati. Kad god bi na postavljeno pitanje odgovorio odrično, Batko bi ga udario pendrekom po leđima i po glavi. U jednom momentu se htio sageti, pa ga je udario pendrekom po ruci i nozi. To udaranje je trajalo oko 1-1,5 sat. Potom ga je Batko odveo u drugu prostoriju koja se nalazila u podrumu. U jednom trenutku, u tu prostoriju je ušao Vitković i stavio mu sajlu oko vrata i počeo je stezati, da bi od tog oštećeni počeo krkljati, nakog čega ga je popustio. Nakon toga mu je Batko rekao „kupi život“, da bi oštećeni, kad je sebi došao, prisjetio se tih riječi i počeo razmišljati „čuj kupi život, zar se život kupuje“. Potom je Batko izašao iz te prostorije, da bi u jednom trenutku se ponovo pojavio kada je sa njim došlo još nekoliko vojnika kojima bi on govorio da udaraju oštećenog, što su oni i činili. U jednom trenutku jedan vojnik nije htio da udara oštećenog, da bi Batko ošamario tog vojnika. Potom, svjedok nastavlja govoriti o slijedu događaja na sljedeći način:

„Ovo Vam pričam sada, a gledam dotičnog i isto k'o da sam tada, isto ko prije dvadeset godina, sad mi dolaze misli, evo se ježim od tih nekakvih, samo se situacija izgleda promijenila.”

216. Potom je Batko opet izašao i nakon što se ponovo vratio u tu prostoriju, samo mu je rekao “hiljadu”, da bi opet u nekoliko navrata izlazio i ulazi, nakon čega je svjedok pristao. Potom je došao Vitković i Batko, i doveli su ga pred njegovu zgradu. Vitković je išao ispred njih dvojice, nakon čega ga je u jednom trenutku Batko pitao da mu odgovori koga još ima u stanu, pa nakon što mu je svjedok odgovorio da mu je supruga u stanu, Batko je rekao “još hiljadu”, misleći na njemačke marke. Po dolasku u stan, Vitković je sa oštećenim ušao u jednu prostoriju, a Batko je ušao u prostoriju u kojoj se nalazila svjedokova supruga - oštećena „S-15”. Svjedok navodi da mu je supruga pričala da joj je Batko ušao u dnevni boravak, oborio njegovu suprugu na krevet i prijeteci da će je zaklati, stavljao joj je nož pod vrat, usljed čega njegova supruga nije mogla “dva dana stati na noge”. Potom je Batko ušao u sobu u kojoj se nalazio oštećeni sa ovom drugom osobom, da bi mu oštećeni dao sav novac koji su imali (u vrijednosti od 5.200,00 DM), da bi svjedok „S-14” i njegova supruga (svjedok „S-15”) potom primijetili da im je nestalo i svo zlato koje su imali.

217. Potom ga je Batko udario drškom od pištolja u predio glave, od čega se kratko izgubio svijest, da bi mu potom pištolj prislonio na obraz, zaprijetivši da nikom ne smije pričati šta se desilo te da će njega i suprugu mu u protivnom ubiti, nakon čega su se Batko i ovaj drugi udaljili iz stana.

218. Izjašnjavajući se na okolnost identifikacije svog vinovnika-Batka, oštećeni je izjavio da je od drugih osoba saznao o njegovom identitetu, ali da je osobu za koju je opisao kako se zajedno sa izvjesnim Vitković Zoranom ponašala prema njemu kritične prilike, imao priliku viđati i kad je bio na radnim akcijama kojim je rukovodio Miro Glavonjić, te da je za njega čuo i da u zgradi “Digitron“-a ima stan, i da ljude vodi na neki potok i ubija, nakon čega je svjedok zaključio da je dobro prošao jer je ostao živ, te da novac u to vrijeme nije ništa ni značio. Naveo je i da je Batka vidio naoružanog na jednom snimku na televiziji u pozadini kojeg snimka se nalazio tenk i srpska zastava, na snimku je bio sa još jednom osobom, a na glavi je imao „šajkaču” i u ruci pušku. Taj snimak je vidio više puta po izlasku sa Grbavice. Radi se o snimku koji je predstavljao aktuelnu stanje na ratištu.

219. U pogledu nastupjelih posljedica, izjavio je da se nakon opisanog događaja, liječio na način da je bolna mjesta 15-20 dana mazao kremom koju mu je dala komšinica, obzirom da i nije mogao koristiti pravu ljekasku pomoć, te da i danas osjeti posljedice i to nešto ranije u vidu bola, a danas u vidu svrbeža u desnom dijelu plečke.

220. Svjedokinja oštećena „S-15“ je na predmetne okolnosti izjavila da je sredinom maja 1992. godine, Batko, zajedno sa osobom za koju je kasnije saznala da se zove Vitković Zoran, došao u njen stan, i odveli su njenog muža u „Digitron“, da bi ga nakon 3-4 sata vratili crnog i isprebijanog. Nadalje je navela da je Batka imala priliku prije tog događaja vidjeti i na TV-u, te da je u opisanoj prilici kad je došao u njen stan, bio naoružan „dugim tankim nožem“, dok drugo naoružanje nije primijetila.

221. Opisujući situaciju u stanu kada Batko i ova druga osoba dovode njenog muža, navela je da je njen muž ostao sa Vitkovićem u jednoj sobi, a ona je sa Batkom bila u drugoj sobi. Opisujući situaciju kada je na krevetu ležala i kada joj je nožem prijetio i „mahao“ iznad glave, govori da je to za nju trajalo vječnost i da je molila Boga da prvo nju zakolje da ne gleda kako joj ubijaju muža. Naime, u jednom trenutku je čula repetiranje puške u prostoriji u kojoj joj je bio muž, da bi u jednom trenutku Vitković rekao Batku „Batko, dogovorili smo se“, nakon čega su se ubrzo i udaljili iz njihovog stana.

222. Nakon tog događaj, pet dana nije mogla stati na noge, a njenog muža su liječili „melemom“ koji su dobili od komšinice.

223. Svjedokinja je izjavila i da je Batka imala prilike vidjeti u prostorijama „Digitron“-a dok ih je čistila, navodeći da joj je u jednoj situaciji prišao držeći uperen pištolj prema njoj. Međutim, u jednom trenutku zovnuo ju je Mirko iz radnog voda, a potom se s njim i udaljila s tog mjesta. Odbrana je svjedokinju suočavala sa činjenicom da je u istrazi u nekoliko navrata umjesto imena „Zoran“ Vitković, navodila „Miro“ Vitković, na što je svjedokinja odgovorila da je prvo mislila da mu je ime Miro, da bi kasnije saznala da je Zoran. Međutim, Vijeće nalazi da niti jedna od dvije ponuđene identifikacije tog lica uopće nije odlučujuća za identifikaciju optuženog u konkretnom slučaju. Oštećeni su naime veoma precizno identifikovali optuženog, navodeći da su imali priliku vidjeti ga i na TV-u, te da se kritične prilike u njihovom stanu pojavio u ulozi naoružanog vojnika. zbog priča o njemu, svjedok navodi i da je izbjegavao otvorene susrete s njima, iako ga je u kritično vrijeme viđao na Grbavici. Poznato mu je bilo da

on ljude vodi na potok i uvija, teda je imao stan u istoj zgradi u kojoj se nalazilo predstavništvo „Digitron“-a što je saglasno i drugim izvedenim dokazima-npr. iskazu svjedoka Sulić Denisa, „S-11“ i dr. Također, svjedokinja ga je viđala i u radnim vodovima.

224. Vijeće je u cjelosti poklonilo vjeru iskazima oštećenih nalazeći iskaze uvjerljivim, kompletnim, istovremeno nalazeći da oštećeni ne terete optuženog više od objektivno doživljenog. Vijeće nalazi da su oštećeni detaljno opisali predmetni događaj, te njihove iskaze nalazi dopunjujućim upravo u okvirima dvostruke percepcije doživljenog. Svjedoci u pogledu odlučujućih činjenica prave jasnu razliku između doživljenog i onog što su međusobno saznali od supružnika, ne ostavljajući mjesta sumnji da je autentičnost toka i sadržaja događaja očuvana. Na koncu, identifikacija optuženog u okviru predmetnog događaja od strane oboje oštećenih je jasna, ne ostavlja mjesta sumnji da je to učinio upravo optuženi, a ne neko drugi, pri čemu su i pojedinačno svjedoci govorili i o drugim okolnostnim situacijama u kojima su imali prilike susretati optuženog. Tako naprimjer, u prilog pozitivne identifikacije optuženog, svjedok „S-14“ govori da je imao prilike optuženog vidjeti i ranije, te da je, znajući da je on „strah i trepet“, svjesno izbjegavao neposredne susrete s njim, da bi svjedokinja „S-15“ navela da je imala prilike vidjeti optuženog nakon onog što se njoj i suprugu desilo u prostorijama „Digitron“-a, što je, po mišljenju Vijeća, objektivno i moguće obzirom da su i naprijed navedeni svjedoci govorili da se u zgradi „Digitron“-a nalazio stan koji je optuženi koristio, kao i da je u istoj zgradi bilo i sjedište jedinice kojoj je pripadao. Također, oba svjedoka istovremeno saglasno govore da su optuženog imali prilike vidjeti na TV spotu koji snimak većina svjedoka spominje u prilog njegove pozitivne identifikacije.

225. Imajući u vidu da su ovi svjedoci svjedočili u u svojstvu svjedoka odbrane, Vijeće je sagledalo sveukupnog njihovog svjedočenja. Uz navedeno, Vijeće je imalo u vidu da je svjedok „S-14“ dodatno naveo da se više sjeća batina koje je dobio od optuženog, nego kasnije u Lukavici. Također, svjedoci su decidno naveli i da su kritične prilike ostali bez novca i zlata koje im je optuženi zajedno sa drugim vojnikom uzeo, a svjedočili su i na okolnost pretrpjelih posljedica opisanog tretmana.

226. Slijedom navedenog, Vijeće je, isključujući svaku razumnu sumnju, utvrdilo da je optuženi, kao saizvršilac, počinio progon drugim nečovječnim djelima i pljačkom oštećenih „S-14“ i „S-15“.

F. TAČKA 6 OSUĐUJUĆEG DIJELA
IZREKE PRESUDE

227. Tačkom 6 osuđujućeg dijela izreke presude (tačka 7 optužnice), optuženi je oglašen krivim da je na način pobliže opisan u izreci, kao saizvršilac, počinio progon i to prema oštećenom **Barleci Mehmedu** drugim nečovječnim djelima i prisilnim nestankom, a prema oštećenoj **Barleci Ćimi zv. Munevera** silovanjem.

228. Na predmetnu okolnost su svjedočili svjedok „S-30“, Barleci Samir, Vrnovški Gordana, te je uveden set dokaza (T-176) na okolnost proglašenja nestalog Barleci Mehmeda umrlim i kao i dokaz odbrane O-16 na istu okolnost.

229. Svjedokinja „S-30“ je na predmetnu okolnost izjavila da je u vrijeme predmetnih dešavanja, živjela na Grbavici, u ul. Lenjinova 93, te da je bračni par Barleci živio u stanu ispod njenog. Navela je i da su morali na prozorima imati prekrivene zastore, međutim, da je ona uvijek gledala kroz prozor obzirom da bi se čuli vojnici i da bi stalno morali osluškivati kroz vrata gdje idu, pa je tako kritične prilike čula i da su došli u stan kod Barlecija. Navodi da nije vidjela ko je došao u njihov stan ali se prisjeća momenta kada je vidjela da Barleci Mehmeda izvode iz zgrade vezanih ruku na leđima, na nogama je imao jednu papuču i jednu cipelu, tako da joj se taj detalj urezao u pamćenje. Navodi da su tada dvije osobe tada vodile oštećenog Mehmeda ka autu, a dvije osobe su se vratile u njegov (Mehmedov) stan po ključeve od auta. Likove tih osoba je vidjela iz profila, te navodi da su bili u uniformama-dvojica u uniformama bivše JNA, a dvojica u šarenim. Potom dvojica odvođe oštećenog ka šljiviku kojem se išlo u pravcu Trebevića. Poznato joj je bilo da je tu bila neka komanda, pa je svjedokinja s mužem išla kod komšinice Laze kako bi s njom išli u komandu po Mehmeda, što su i učinili, međutim, u komandi su grubo dočekani nakon čega su i „bajonetama“ istjerani. Potom je svjedokinja odlučila da ide da vidi šta je sa Mehmedovom suprugom Ćimom, pa je u dva navrata kucala i zvonila na vrata njenog stana, da bi joj u jednom trenutku otvorio jedan momak, za kojeg kaže da joj je bio nepoznat i da je bio visok, zgodan, crn pa se pitala šta takav momak tu radi, pa je zaključila da su „oni još unutra“. On ju je otjerao s vrata Ćiminog stana. Nakon izvjesnog vremena, lupala je na balkonska vrata Ćiminog stana, a potom ju je i zvala telefonom, međutim, tek joj se kasnije Ćima lično telfonom javila govoreći da je zaključana u stanu i da će se vojnici vratiti opet navečer da im da još novca, nakon čega joj je „S-30“ rekla da pronađe u muževoj jakni ključ iz stana i da izađe, što je

oštećena i učinila. Kada su je izveli iz stana „bila je nikakva“, potom su je odveli i sakrili kod jedne komšinice. Povjerivši joj se, Ćima joj je rekla da su joj u stanu bila četvorica, da su svi bili mladi, i da su joj preturali stan, mučili je i silovali, na šta joj je svjedokinja rekla da mora da se šali s njom, obzirom da je ona bila starija žena, nakon čega je ona počela plakati, rekavši joj da to nije bilo „ono znaš silovanje“,...već „na usta“. Navodi da joj oštećena tada nije spominjala imena vinovnika, već kasnije, kad su bile u Njemačkoj, da joj je rekalo da je to učinio „Batko i njegova ekipa“. Svjedočeći na okolnost predočene razlike u iskazu iz istrage u odnosu na sadržaj iskaza na glavnom pretresu u pogledu momenta kad joj je Ćima rekla da je to učinio „Batko i njegova ekipa“, obzirom da je svjedokinja u istrazi izjavila da joj je to oštećena rekla u situaciji kad joj je prvi put govorila o njenom silovanju-tj. dok su još bili na Grbavici, svjedokinja je izjavila da je vjerovatno onda iskaz iz istrage tačan obzirom da joj je tada pamćenje bilo svježije, te da su za vrijeme boravka u Njemačkoj generalno izbjegavali da govore o tim događajima. Svjedokinja „S-30“ je u svom iskazu u istrazi (T-109)⁵⁷ navela da je vidjela da je oštećeni Mehmed odveden tako što je isti uведен u njegovo porodično auto i potom su se svi odvezli. Također, u ovom iskazu iz istrage je navela da joj je oštećena Ćima rekla da su je sve osobe koje su joj došle u stan kritične prilike i silovale, a da je među njima identifikovala samo nadimak „Batko“ koji nadimak je i čula kada su se međusobno oslovljavali.

230. Svjedok Barleci Samir je u svom iskazu naveo da je 13. maja 1992. godine izašao sa Grbavice, te da se u tim ratnim okolnostima s majkom ponovo vidio 18. maja 1992. godine u daidžinoj kući na Vratniku. Opisujući izgled majke u to vrijeme, izjavio je da je bila utučena, te da nije bila „ona mati od prije“. Rekla mu je da je bila maltretirana i kada je podigla majicu, pokazala mu je da je bila udarana po leđima. Kada ju je pitao šta se dogodilo, ko ju je izudarao, ona bi samo govorila „Batko, Batko, Batko“. Kad ju je pitao „koji Batko?“, ona mu je odgovorila da ne zna, da joj se on tako predstavio kad je došao na vrata stana. Govoreći detaljnije, majka mu je rekla da je 17. maja, neko lupao na ulazna vrata od haustora, te da je njegov otac sišao da otvori i da su tražili Vrnovski Zdravka koji je stanovao prekoputa njih. Te prilike su bila tri vojnika- „dva vojnika i Batko“. Međutim, kako njega nije bilo, ušli su u njihov stan. Pitali su ih za

⁵⁷ Zapisnik Tužilaštva BiH broj KT-RZ-61/05 od 30.11.2010. godine o saslušanju svjedoka „S-30“

novac i zlato. Počeli su tući majku i oca, majku je Batko silovao, a ocu su svezali ruke i odnijeli su novac i zlato koje su zatekli u stanu. Oca su odveli svezanog. Imao je jednu papuču i jednu cipelu na nozi. Izveli su ga izvan zgrade, a majku su ostavili zaključali u stanu i rekli su da će doći po nju popodne oko 17 sati. Izjašnjavajući se na okolnost da li mu je majka govorila ko ju je konkretno od trojice koju je spomenuo udarao, svjedok je odgovorio: „Znam samo da je, Batko silovao, to je sto posto, a vjerovatno da je i udarao. Sad da li su ona druga dvojica vojnika udarali, ja ne znam ko je sve udarao samo znam da su izudareni. Ja sam lično vidio na majci leđa sva bila izudarana, krvni podlivi, sve je to bilo plavo.“ Naveo je i da mu majka nije navodila detalje silovanja, ali da je navela da ju je optuženi silovao tako što ju je prethodno odveo u drugu sobu.

231. Potom mu je majka rekla da je svjedokinja „S-30“ dolazila na vrata njihovog porodičnog stana, da bi je jedan od tih vojnika otjerao. Kada je svjedokova majka ostala zaključana u stanu, kroz prozor je vidjela da su odvezli njihovo vozilo („jugo 55“), pri čemu svjedok navodi da mu je poznato da je taj dan auto nestalo, ali da ne zna detalje oko odvoženja. Naveo je i da mu je majka rekla da je kroz prozor vidjela kako supruga (svjedokovog oca) odvođe u pravcu zgrade „Digitron Buje“. Poslije je saznao i da je svjedokinja „S-30“ dolazila na vrata njihovog porodičnog stana, pa nakon što joj je majka rekla da je zaključana, rekla joj je da pronađe rezervni ključ, što je majka i učinila i tako je majka, pronašavši ključ, uspjela i izaći, da bi isti dan kad se to i desilo, uz pomoć komšija, izašla sa Grbavice. Svjedok je naveo i da mu je poznato i da je svjedokinja „S-30“ vidjela očevo odvođenje iz zgrade. Na unakrsno ispitivanje branioca, naveo je i da je o sadržaju svjedočenja razgovarao sa svjedokinjom „S-30“ prije dva dana.⁵⁸ Također, kada je u pitanju njegova spoznaja kada je tačno majka svjedokinji „S-30“ i govorila o detaljima dešavanja u njenom stanu kritične prilike, svjedok je rekao da je to bilo kada je njegova majka ponovo došla na Grbavicu, odnosno kada se sa Vratnika ponovo vratila na Grbavicu. Svjedok je konačno naveo da je njegova majka umrla prije osam godina, te da mu do danas nije poznata očeva sudbina, te da se isti vodi kao nestala osoba, za šta je vođen i postupak pred nadležnim sudom.

⁵⁸ Svjedok Barleci Samir je svjedočio u svojstvu svjedoka tužilaštva 11.4.2012. godine, dok je svjedokinja „S-30“ svjedočila 23.5.2012. godine. Vijeće je stoga zaključilo da svjedok nije dao precizan odgovor na postavljeno pitanje obzirom da je svjedokinja „S-30“ svjedočila nakon njega, već da su razgovarali o događaju, a ne o sadržaju međusobnih iskaza. Stoga, sud ovu činjenicu nije ni cijenio negativnom po ocjenu kredibiliteta njegovog iskaza.

232. U svom iskazu u istrazi (T-94)⁵⁹ svjedok je naveo i da je optuženi za sve vrijeme kritičnog događaja u stanu, njegovog oca zlostavljao i tukao, kao i da je svezao očeve ruke na leđima, i rekao mu da mora poći sa njima.

233. Svjedokinja Vinovrški Gordana je na predmetnu okolnost izjavila da je u stanu prekoput njenog, živjela porodica Barleci (Mehmed, supruga Nadira, sin Samir i snaha). Međutim, navela je da je 17. ili 18. maja 1992. godine, zajedno sa suprugom i djecom, pobjegla sa Grbavice, te da pretpostavlja da je Mehmed Barleci, nakon što su oni otišli, ostao i dalje su svom stanu.

234. Slijedom dokaza O-16⁶⁰, u kojem, između ostalog, stoji da su svjedokinje u predmetnom postupku-Bećirević Aida i Vinovrški Gordana na predmetnu okolnost izjavile da su vidjela da su 17.5.1992. godine, dva srpska vojnika, odvela nestalog Barleci Mehmeda u nepoznatom pravcu. Svjedokinja Vinovrški je tokom svjedočenja pred sudom, potvrdila da je potpis na ovom zapisniku njen, međutim, prigovorila je na sadržaj izjave u predočenom zapisniku, navodeći da nije svjedočila na sudu povodom toga, kao ni da joj je neki dokument donesen kući kako bi ga tim povodom potpisala, navodeći da je ona s porodicom otišla s Grbavice 17. ili 18.5.1992. godine, te da se na Grbavicu vratila kada je bila njena integracija 1995. ili 1996. godine.

235. Oslanjanjem na izvedene dokaze-prevashodno iskaze svjedoka „S-30“ i Barleci Samira, Vijeće je izvelo zaključak da je optuženi, na način поближе opisan u izreci, počinio predmetne radnje. Naime, svjedokinja „S-30“ je očevdac da su se u stanu porodičnog para oštećenih Barleci, nalazili nepoznati vojnici, da je oštećena Čima u stanu maltretirana i držana nevoljno zatvorena, te da je četveročlana grupa vojnika koja je u stan Barlecija i došla, izvela oštećenog Mehmeda sa rukama vezanim iza leđa, nakon kojeg odvođenja mu se gubi svaki trag. Potvrdu samog slijeda i detalja događaja unutar stana, svjedokinja je kasnije saznala od oštećene Čime, neovisno od činjenice kad je to zapravo i saznala, potpora čemu je i svjedočenje svjedoka Barleci Samira kojem je majka, ubrzo nakon nemilih događaja, o istima i pričala. Svjedok Barleci Samir je naveo da je majka (oštećena Barleci Čima) te prilike bila vidno izudarana i uznemirana, za šta svjedok veoma plastično pojašnjava da to nije bila „ona

⁵⁹ Zapisnik Tužilaštva BiH broj: KT-RZ-61/05 od 11.11.2010. godine o saslušanju svjedoka Samira Barleci

⁶⁰ Zapisnik Općinskog suda II u Sarajevu, broj 2264/96 od 3.6.1997. godine-dokaz u vanparničnom postupku proglašenja nestalog Barleci Mehmeda za umrlog

mati od prije“. Majka mu je jasno navela sadržaj događaja navodeći kako joj je bilo poznato da je njeno silovanje počinio upravo optuženi, a ne neko drugi, ne ostavivši pri tome razumnu sumnju u izvođenje zaključka da je to učinio isključivo optuženi, a ne neko od drugih osoba. Slijedom ovoga, Vijeće je u tom kontekstu i prihvatilo svjedočenje svjedoka Barleci Samira da je njegovu majku silovao optuženi i niko odnosno a ne i neko drugi, dok ni svjedočenje svjedokinje „S-30“ u tom kontekstu u potpunosti ne isključuje pouzdanim. Na koncu, svjedok Barleci Samir ni u jednom trenutku nije izjavio da mu je majka navela neko drugo ime prilikom identifikacije vinovnika njenog silovanja. Kad je u pitanju sadržaj prethodnog zlostavljanja oštećenih, Vijeće je iz iskaza svjedoka Barleci i „S-30“ zaključilo da je silovanju oštećene Ćime prethodilo maltretiranje oštećenog Mehmeda kao i oštećene od strane optuženog koja je bila vidno pretučena što je potvrdila svjedokinja „S-30“, a koje tragove je i svjedok Barleci Samir vidio na leđima svoje majke kada su se vidjeli netom prije nemilih događaja na Vratniku, kao i da je ona govoreći o svom vinovniku samo spominjala „Batko, Batko, Batko“, dok je kako to npr. svjedok „S-47“ navodi, tada (u maju 1992. godine) već bilo jasno ko je Batko. Međutim, Vijeće nije prihvatilo u iskazu svjedoka Barleci Samira da je upravo optuženi, a ne neko drugi, vezao ruke oštećenog Mehmeda na leđima prije nego je isti izveden iz stana, nalazeći da iz njegovog kazivanja, budući da niko od ispitivača svjedoka (u istrazi i na glavnom pretresu) to posebno nije ni rasvijetljivao, nije moguće van svake sumnje zaključiti da je to učinio isključivo optuženi, a ne neko drugi, pri čemu nalazi nepobitnim da je do vezivanja ruku oštećenog definitivno i došlo, jer ga je takvog posljednji put, prije konačnog nestanka, svjedokinja „S-30“ i vidjela s prozora.

236. Na koncu, kada je u pitanju sadržaj silovanja (vaginalno ili oralno), a slijedom kazivanja svjedoka u tom pravcu, Vijeće nije našlo potrebnim decidno tu činjenicu utvrđivati, nalazeći da odredbe materijalnog zakona ne prave razliku između ova dva načina nevoljnog seksualnog kontakta, do kojeg je saglasno iskazima oba svjedoka i došlo. Da je upravo optuženi tražio da mu daju novac i zlato, koje je potom i odneseno, Vijeće je zaključilo slijedom iskaza svjedoka Barleci, nalazeći da mu je majka, nakon što je objektivno bila u tom trenutku izvan opasnosti, otvoreno mogla govoriti i o toj odrednici događaja, što nije bila situacija sa svjedokinjom „S-30“ obzirom da se ista u opisanim trenucima fokusirala samo na zbrinjavanje oštećene Ćime, dok Vijeće, istovremeno ovakav slijed događaja, pripisuje utvrđenom prepoznatljivom

obrascu ponašanja optuženog o čemu je više navedeno u općem osvrtu ocjene dokaza.

237. Kada je u pitanju svjedočenje svjedokinje Vinovrški, kao i sadržaj dokaza O-16 na predmetnu okolnost, Vijeće nalazi da, vanpranični postupak (u konkretnom, provedeni postupak utvrđivanja nestale osobe umrlom) i krivični postupak, imaju različite standarde dokazivanja, zbog čega ne nalazi odlučujućim sadržaj navedenog dokaza i sadržaj iskaza svjedokinje na navedene okolnosti. Međutim, kada je u pitanju svjedočenje svjedokinje Vinovrški sa aspekta događaja iz optužnice, Vijeće nalazi da je objektivno bilo moguće da svjedokinji Vinovrški nije bilo poznata sudbina nestalog Barleci Mehmeda obzirom da je istovremeno objektivno morala brinuti i o sigurnosti sebe i svoje porodice, te istovremeno stavlja rezerve na sadržaj iskaza svjedokinje u pogledu njegove vjerodostojnosti, obzirom da iz iskaza svjedoka, kojima je Vijeće poklonilo vjeru, saglasno proizilazi da je oštećeni Bareleci nestao 17.5.1992. godine, koji datum svjedokinja Vinovrški (uz 18.5.1992. godine) i navodi kao datum odlaska nje i njene porodice sa Grbavice, čemu je objektivno moglo doprinijeti i stradanje porodice Barleci kritičnog dana, obzirom da su porodice Barleci i Vinovrški bile prvi susjedi. Ovo i iz razloga što je svjedokinja isključiva po pitanju činjenice da ona uopće nije dala izjavu pred sudom u vezi nestanka Barleci Mehmeda, te da joj niko u tom pravcu ništa nije ni kući donosio da potpiše, dok istovremeno navodi da je na predloženom dokazu O-16 njen potpis, te da se na Grbavicu vratila nakon njene integracije, dakle, objektivno je bila u mogućnosti sudjelovati u navedenom vanparničnom postupku obzirom da je kao datum njenog svjedočenja naveden 3.6.1997. godine.

238. Vijeće, također, konstatuje da svjedokinja Zele Zehra uopće nije svjedočila na okolnost predmetnog događaja, kako to u završnom obraćanju navodi odbrana, zbog čega se sadržajno niti kritički nije očitovalo na iskaz ovog svjedoka.

239. Isto tako, kad je riječ o prisilnom nestanku oštećenog Barleci Mehmeda, Vijeće je zaključilo obzirom da, u međuvremenu, od njenog odvođenja pa sve do danas, oštećenog niko nije vidio živog, pa je Vijeće, imajući u vidu da je posljednji put i viđen živ sa optuženim i njegovim saizvršiocima, konačno zaključilo da upravo optuženi (i njegovi saizvršioci) uskraćuju informacije o konačnoj sudbini oštećenog, te da je njihova namjera odvođenjem oštećenog, i bila da se oštećeni ukloni od zaštite zakona duže vrijeme. Naime, optuženi je, zajedno u grupi vojnika, došao u stan oštećenog za kojeg je morao znati da je civil, protivpravno i proizvoljno su ga izveli, čime je u

njegovom nestanku optuženi uzeo aktivno učešće, zatim, oni ga s posebnom namjerom vode i to i čine, a oštećeni je u tom trenutku s optuženim i tim drugim vojnicima, posljednji put i viđen živ. Dakle, optuženi je, razumno mogućim znanjem, morao znati da je takvo postupanje protivpravno. Nadalje, i prije ovog događaja u junu, Vijeće je utvrdilo da je optuženi i ranije poduzimao protivpravne radnje zločina protiv čovječnosti, slijedom čega je morao imati informaciju o okolnostima vezanim za činjenicu da odvođenje oštećenog nije dozvoljeno, čime je stekao svijest o određenom obrascu ponašanja i protivpravnog postupanja.

240. Stoga, ne samo da je Vijeće utvrdilo da je opisanim postupanjem optuženi poduzeo radnju prisilnog nestanka, već da je istu i preduzeo kako bi oštećenog uklonio od zaštite zakona duže vrijeme, čime je uskratio informaciju o njegovoj konačnoj sudbini. Također, Vijeće nalazi da se takvo ponašanje optuženog i odvijalo na očigled i uz pristanak vojne formacije kojoj je i pripadao, obzirom da, očigledno, za isto protiv optuženog nije ni vođen nikakav na zakonu zasnovan postupak.

241. Slijedom navedenog, Vijeće je, isključujući svaku razumnu sumnju, utvrdilo da je optuženi, kao saizvršilac, počinio progon i to prema oštećenom Barleci Mehmedu drugim nečovječnim djelima i prisilnim nestankom, a prema oštećenoj Barleci Ćimi zv. Munevera silovanjem.

G. TAČKA 7 OSUĐUJUĆEG DIJELA

IZREKE PRESUDE

242. **Tačkom 7 osuđujućeg dijela izreke presude (tačka 8 optužnice),** optuženi je oglašen krivim da je na način pobliže opisan u izreci, kao saizvršilac, počinio progon drugim nečovječnim djelima prema oštećenim iz porodice **Šeta** i to: **Salku, Fazili, Sakibu i Sakibi; Šehić Muhamedu**, te iz porodice **Šibonjić** i to: **Midhatu, Zlati, Edhemu, Benjaminu, Hasibi**.

243. Na predmetne okolnosti su svjedočili Šehić Muhamed, Zajković Hasiba i Šeta Fazila. Odbrana je na navedene okolnosti uvela materijalni dokaz O-30.

244. Svjedok Šehić Muhamed je u svom iskazu naveo da se oko 20. maja 1992. godine, zatekao u stanu porodice Šeta, na adresi Ljubljanska 16. Tog dana, popodne oko 18-19 sati, nakon što se čula vika u haustoru, naglo su se otvorila vrata porodičnog stana porodice Šeta, da bi potom u stan ušla dva ili tri srpska vojnika koji su počeli psovati i tražiti im dokumente. Tada su se u stanu nalazili Šeta: Salko, Fazila, Sakiba, Sakib, i još jedna svjedokova rodica. Osobe koje su ušle u stan bile su uniformisane i naoružane, a neki su imali kokardu. Opisujući situaciju koja je uslijedila, svjedok navodi da je počelo "jedno haotično stanje prevrtanja, psovanja, lupanja, šaketanja, šamaranja". Par puta su udarili Salku i svjedoka. Potom su ih tjerali vani, izvan stana. Prilikom izlaska iz stana u haustor, svjedok je u haustoru vidio više uniformisanih i naoružanih lica. U tom trenutku su se pojavili i članovi porodice Šibonjić, i to: Midhat, Zlata, sinovi Benjamin i Edo i kćerka im Hasiba zv. Siba, koji su na identičan način izvedeni iz stana u haustor. Kada su se svi sreli na ulazu, uslijedilo je "non stop psovanje", da bi ga u jednom trenutku neko udario preko leđa. Tjerali su ih na izlaz iz haustora, niz stepenice koje su vodile na ulicu, da bi opet ispod zgrade vidio 2-3 uniformisana vojnika, za koje je pretpostavljao da su svi iz iste grupe. Potom su sišli u Splitsku ulicu gdje je primijetio markiran kombi-autobus. U međuvremenu neko ga je udario šamarom ili nečim drugim, a navodi da nije vidio jer je bila komanda „gledaj dole, glavu dole!“, tako da uopšte više nije smio gledati nigdje na stranu. Navodi da je te prilike iz navedenog stana izašao bos. Za to vrijeme je vidio da su trojica, koja su prva ušla u stan porodice Šeta, a koja su prethodno i njega udarila, također, udarila Šeta Salku.

245. Potom su svi uvedeni u parkirani kombi i dovezeni na lokalitet Varaca, u blizini pizzerije "Pajaco". Tu je primijetio veću grupu vojnika koja je gledala prema njima i psovala. U jednom trenutku im se Batko, kojeg po prvi put tu i primjećuje, obratio riječima, u smislu (parafraziranje): *došli ste na pravo mjesto, ja ću vam sad da pokažem kako vam je ovoje fino, a kako naši Srbi žive "fino" u odnosu na vas*. Potom im je usmeno neki kapetan saopštio zašto su oni tu dovedeni (navodeći da su trebali dati pojašnjenje da li se jedan njihov komšija bavio streljaštvom, jer su u njegovoj garaži pronađene lovačke puške). U jednom momentu je svjedok prepoznao jednog vojnika koji ga je već ranije udario i palicama i "ne znam ni ja sve čime", kako ulazi unutra. Kad je ulazio na vrata, svjedok je čuo od jednog srpskog vojnika „evo ga, evo ga Batko je tu,“, nakon čega je svjedok pogledao i prepoznao da je to taj isti koji je ušao u njihov stan prije oko sat vremena, i koji ih je istjerao, tukao i kojih je tu i doveo.

Njegov ulazak su pratile razne psovke koje im je upućivao, da bi u jednom trenutku došao do "kifle" na kojoj je svjedok sjedio naprijed. Prišao mu je i pitao ga kako se zove, pa nakon to mu je svjedok odgovorio, rekao mu je „ustani kad sa mnom pričaš!“, nakon čega je svjedok ustao i opet ponovio svoje ime, nakon čega mu je rekao „pogledaj me u oči kad sa mnom pričaš!“, da bi ga potom udario. Prvo ga je udario desnom pesnicom u predjelu rebra, da bi nakon toga svjedok pao, nakon čega govori da je potom "prestao brojati udarce". Prisjećajući se daljeg toka događaja, navodi da ga je potom ta ista osoba udarala u predio glave da bi na momente gubio svijest.

246. U jednom trenutku je pao ispod stola i čuo je vrisku žena i djece koji su bili unutra, na šta je njegova tetka rekla „šta vam je on kriv, šta ga dirate...?“. Opisujući izgled osobe čiji su ulazak tada najavili, svjedok je rekao da je bio niži od njega, sportski građen, kasnije je saznao da je bio sportista, na glavi je imao šajkaču. Imao je pištolj i pendrek. Kasnije je, dok je bio u radnom vodu, saznao od Mitrović Željka da je Batko – Veselin Vlahović, da je bio bokser, a jedne prilike je rekao za njega da je "problematično derišće". Navodi da se s Batkom i 2-3 put susretao, ali da je izbjegavao otvorene susrete. Na kraju udaranja, čuo je kako kapetan kojeg je spominjao i još jedan vojnik govore "dosta je više, 'ajde izađi napolje", te u smislu „Batko prestani, stani imamo mi kao nešto da... nismo mi završili kao sa njima...“. Dok je bio unutar te pizzerije, osim njega, udarce su dobili i tetka, a misli da je i tetak Salko, dodajući da se nije mogao skoncentrisati na ostale jer je bio u jednoj "pat poziciji". Kasnije su opet kombijem vraćeni u stan. Sjeća se da im se pri izlasku obratio Batko riječima „ja ću vas sačekati sad kad izađete ovde, onda ćete da idete kod mene da vam ja sudim!“. Dok je bio u radnom vodu, za Batka je čuo da je vodio nekog komšiju na likalitet Miljevića da ga ubije, da bi taj komšija obećao da će mu dati novac da ga ne ubije. Vidio ga je 2-3 puta u krugu "Drvorijeke", navodeći da je u "Digitron Buje" bio neki štab, te konačno navodeći da je sto posto siguran da je osoba koju je prepoznao osoba koja ga je na opisani način maltretirala. Tokom unakrsnog ispitivanja, svjedok je izjavio da je optuženog vidio jednom na lokalitetu Miljevića, dok je sa Željkom Mitrovićem dovlačio smeće, u tom trenutku su se čuli rafalni pucnji na šta je Željko Mitrović rekao u smislu "nećemo tamo, tamo je Batko i njegovi." Pojašnjavajući zašto tako prethodno nije odgovorio, svjedok je naveo da se nije mogao sjetiti. Također, tokom unakrsnog ispitivanja, upitan da pojasni zašto tokom ispitivanja u istrazi nije izjavio da je osoba koja ga je na opisani način udarala zapravo ista osoba koja ih je u navedene prostorije prethodno i dovela, obzirom da je to naveo tokom direktnog ispitivanja, svjedok je

odgovorio da vjerovatno nije bio dovoljno skoncentrisan, te da je tačno ono što je u tom pogledu naveo pred sudom. Također, u iskazu u istrazi, svjedok je naveo i da je u jednom trenutku, dok je bio u navedenoj pizzeriji, da je neko od vojnik rekao "otkud ovdje Batko sada, ko ga je pustio unutra?", na šta je stražar koji je bio na vratima odgovorio "Pa on ih je i doveo".

247. Svjedokinja Zajković Hasiba (rođ. Šibonjić) je u svom iskazu navela da je prije rata živjela u porodičnom stanu na Grbavici, na adresi Ljubljanska 16/a. Živjela je da ocem Midhatom, majkom Zlatom i braćom Benjaminom i Edhemom. Jedno poslijepodne krajem maja 1992. godine, na vrata im je pokucao Batko, navodi da ga se sjeća iz „Sloge“ jer je tu izlazila, dok se imena ostalih osoba ne sjeća. Inače je u „Slogu“ izlazila aktivno od 1987. godine nakon završene srednje škole i tada joj je bio poznat puni identitet optuženog - Veselin Vlahović zv. Batko. Prisjećajući se kako je Batko izgledao u situaciji kada se pojavio na vratima porodičnog stana, navela je da je bio niskog rasta, u sivoj uniformi, naoružan puškom, nakon čega optuženog identifikuje u sudnici. Govoreći nadalje o istoj situaciji, svjedokinja je navela da je te prilike bila u dnevnom boravku, te da je njena majka otvorila vrata. Opisujući koliko je tada bilo osoba na vratima stana, svjedokinja je navela da ih je bilo najmanje dvadeset, te da su, nakon što je njena majka otvorila vrata, svi „nagrnuli unutra“. Batko je te prilike stajao na vratima i rekao ostalim vojnicima da ih izvedu iz stana, što se i desilo. Svjedokinja te prilike nije stigla obući cipele, obula je samo jednu cipelu i obzirom da je među zadnjim izašla iz stana optuženi joj se obratio riječima „šta ti čekaš?“, i udario ju je par puta kundakom puške u prsa, nakon čega je našla i drugu cipelu i obula je, te potom izašla iz stana. Za razliku od „čuškanja“ drugih vojnika koji su joj se te prilike nalazili iza leđa, navedeni udarci kundakom puške su bili bolniji, bolilu je i imala je na tom mjestu modricu. Batko se te prilike obratio i njenom ocu riječima „šta ti čekaš?“ i kada mu se otac okrenuo leđima, Batko ga je udario nogom u predio leđa ⁶¹ od čega je njen otac tada pokleknuo, da bi mu tada bilo „nešto slomljeno“ te su mu stavljali obloge na taj slomljeni dio. Potom su ih smjetili u dva kombija-svjedokinja je smještena u kombi u kojem je bio Batko. Prisjeća se da su tada u istom kombiju bila njena manja i brat i neko iz porodice Šeta. Te prilike je i komplet porodica Šeta – Salko, Fazila, njihova

⁶¹ U izjavama: Zapisnik Tužilaštva BiH broj KT-RZ-61/05 od 21.10.2010. godine o saslušanju svjedoka Hasibe Zajković i Zapisnik Kantonalnog Suda u Sarajevu sastavljen dana 30.3.1999. godine o saslušanju svjedoka Hasibe Zajković (dokaz T-6), svjedokinja je decidno navela u koji dio leđa: slabinski dio, u predjelu bubrega

kćerka Sakiba i sin Sakib, te Šehić Muhamed izvedeni. Kada su došli kod stare pivare u ulici Splitska, vojnici su između sebe komentarisali gdje da ih voze, da bi Batko rekao „vozi đubrad u Lukavicu“, na šta je taj drugi vojnik rekao da ne mogu, da moraju pitati komadira ili komandanta, da bi se nakon što su se tu zadržali 10-15 minuta, zaputili u kafe-pizzeriju „Pajaco“ na Vracama. Pretpostavlja da je u toj pizzeriji bio neki štab jer je po dolasku u istu vidjela vojnike i karte. I drugi kombi je došao istovremeno s kombijem u kojem je ona bila. Unutar prostorija u koje je dovedena, prepoznala je jednog komšiju, i nakon što je rečeno da treba doći komadir ili komadant, pojavio se gospodin Budo Obradović kojeg je njena majka poznavala iz komunalnog preduzeća „Rad“.

248. Unutar tih prostorija im je rečeno da sjednu na jednu „kiflu“ i tako su svi zajedno i sjeli, ona je bila posljednja u nizu sjedenja. Sjeća se da jednom trenutku po dolasku rečeno optuženom da izaće jer je počeo da „vrijeđa“ i da „diže tenzije“. Pojašnjavajući sadržaj navedenog, izjavila je da je Batko uhvatio Muhameda zv. Žuti za kosu i udario mu glavom od sto. U tom trenutku je ona vrisnula i komšija, kojeg je prepoznala od ranije, ju je sklonio u stranu i ponudio cigaretom da se smiri, tada se počelo govoriti da ga izbace, da ih ne ubije. Kasnije je čula da je Muhamed dobio batine, ali joj nije poznato da je neko drugi osim Muhameda na sličan način udaran. Kada je ispušila cigaretu, ponovo se vratila na isto mjesto, te je vidjela da je Muhamed bio uplakan i po licu je imao nešto crveno. Nakon što su na tom lokalitetu proveli oko dva sata, vraćeni su kućama na način da su u jednom kombiju prevezene žene i djeca, a u drugom muškarcu. Nadalje je u iskazu navela da je, nedugo potom, njen otac zajedno sa komšijom Škipina Neđom odveden, međutim da u tom odvođenju optuženi nije učestvovao, da bi 1999. godine, njegovi ostaci bili ekshumirani na Petrovačkoj krivini. Izjašnjavajući se zašto je u izjavi pred Kantonalnim sudom u Sarajevu iz 1999. godine izjavila da ju je opisane prilike Batko udario palicom, dok je na pretresu (i u izjavi u Tužilaštvu BiH od 2010. godine) izjavila da ju je udario kundakom, svjedokinja je navela da je vjerovatno izjavila da ju je udario palicom jer je radila u policiji pa joj se to pomiješalo, te da ju je ipak udario kundakom puške. Izjašnjavajući se zašto na okolnost udaranja njenog oca u slabinski dio od strane optuženog nije govorila u istražnoj fazi u iskazu pred istražnim sudijom (iskaz iz 1999. godine), svjedokinja je navela da je fokus pitanja istražnog sudije za njenog oca bio naknadno očevo odvođenje, dok je o ovome govorila u naknadnom iskazu pred Tužilaštvom BiH iz 2010. godine.

249. Odbrana je od protudokaza na predmetnu okolnost uvela izjavu svjedokinje Šibonjić Hasibe koju je dala CSB Sarajevo od 28.9.1992. godine (O-30). Imajući u vidu da se radi o izjavi koja, u smislu odredbe člana 273. stav 1. ZKP BiH, ne pretstavlja "iskaz iz istrage", Vijeće se u svojoj odluci nije u odlučujućoj mjeri oslanjalo na ovaj dokaz. Vijeće je navedeni dokaz imalo u vidu u mjeri u kojoj je isti korišten na glavnom pretresu prilikom davanja odgovora svjedoka, a u okviru provjere i potvrde kredibiliteta i kontinuiteta iskaza oštećene, a nikako kao odlučujući dokaz za presuđenje. U ovom iskazu, svjedokinja je na predmetne okolnosti izjavila, da su ona i otac, prilikom privođenja u „pajaco“, dobili par udaraca kundakom od Uroša zv. Batko, nekadašnjeg izbacivača u diskoteci „Sloga“.

250. Svjedokinja Šeta Fazila je u svom iskazu navela da je 21. ili 22. maja 1992. godine, u njen stan (Ljubljanska 16/a na Grbavici) ušao Batko. Prije toga, vidjela ga je na televiziji, na glavi je imao šajkaču, bio je naoružan, bio je „grozniji“ nego što su bili ostali vojnici. Po ulasku u stan, rekao je „šta radite tu balije sad ćete vidjeti!“, psujući im "tursku majku". Onda je uhvatio njenu kćerku koja je imala 15 godina i vodio je po kući tjerajući je puškom da otvara sobe. U jednom trenutku, nakon što je njen suprug (Šeta Salko) izašao iz dnevne sobe, Batko ga je prislonio uz vrata plakara i pošto mu je našao noktaricu koja je imala malo čakiju, obratio mu se riječima u smislu da li je tim mislio da kolje Srbe, nakon čega ga je počeo udarati šakama i pendrekom rekavši im da će ih sve zaklati, obraćajući im se riječima "zadnji sam vam do groba! Nećete više hodati". Potom su uzeli od stvari samo ono što im se zateklo u rukama, i izašli su iz stana. Od zadobijenih udaraca suprug svjedokinje nije mogao gledati naredna tri dana, lice mu je bilo nateknuto. Kada su izvedeni u haustor, haustor je bio pun vojske. Po izlasku iz zgrade, optuženi je udario svjedokinjinog supruga još nekoliko puta, da bi potom počeo udarati Šibonjić Midhata, navodeći da, kada su krenuli iz zgrade, u haustoru je vidjela članove porodice Šibonjić (Midhat, Zlata, Hasiba, Edhem, Benjamin). Batko je putem, do ulaska u kombi, tukao Midhata sve vrijeme nogama i rukama, šakama i pendrekom po svim dijelovima tijela do kombija. Rekao je vozaču da ih vozi u "Pajaco" ili na Vraca u školi da ih pobije. Batko je nastavio svjedokinjinog supruga udarati i dok je bio u gepeku kombija, da bi ona u jednom trenutku, kada je vidjela da se on počeo onesvješćivati, postavila svoju ruku da ga zaštiti, da bi joj Batko sklonio ruku i opet ga udario pendrekom po glavi, nakon čega je zatvorio gepek. U tom kombiju u kojem je bila svjedokinja, smješteni su i članovi porodice Šibonjić, dok su optuženi i ostali vojnici ušli u drugo vozilo.

251. Potom su dovezeni u kafanu "Pajaca" na Vracama u kojoj je primijetila "silu vojske" i "dva „FAP-a“ kamiona da staneš puški je bilo". Nakon što je opisala kojim rasporedom su dovedeni sjedili, navela je da im se u jednom trenutku obratio komšija Neđo Škipina riječima u smislu „ako vam šta bude, nastradali ste radi mene“, te je govorio i „neću nikad preživiti,...ubiće me moji“. Kad su sjeli, optuženi je psujući balijsku majku, obratio se Muhamedu „Žuti, hodi ovamo!“ i onda je Muhameda udario šakom usljed čega je Muhamed pao preko klupe, da bi potom svjedokinja vrisnula obraćajući mu se riječima zašto to radi, nakon čega ju je Batko uhvatio za kosu i svukao je na pod, nakon čega je neki oficir povikao „ko je dozvolio ovoj budali da ovamo dolazi i dovodi ove ljude - vodite ovu budalu!“, nakon čega su ga vojnici istjerali napolje. Potom ih je taj oficir ispitivao u smislu ko ih je tu doveo i zašto, nakon čega je došao kombi i vratio ih nazad kućama. Po dolasku u haustor, zatekla je dosta vojske, navodi da je taj prizor izgledao kao da su im se uselili u stanove. Opisujući kako su njen suprug i Muhamed izgledali po povratku, navela je da je Muhamed bio sav crn, padao je u komu, u nesvijest, a suprug Salko se vratio u stan zatvorenih očiju, lijeva ruka mu se bila oduzela, kao i noga, skoro da nije mogao „sobom ništa“, a naredna tri dana „nije progledao“. Sav je bio crn, bio je sav u modricama, opisujući kako mu je te prilike izgledao vrat, navela je „Bio mu je deblji vrat nego on preko pasa od otoka“.

252. Poslije tog događaja više nije viđala Batka. Na unakrsno pitanje kada je prvi put vidjela optuženog, svjedokinja je navela da ga je vidjela početkom rata, u aprilu 1992. godine, na TV snimku kako na "Željinom stadionu" na Grbavici kolje nekog momka. Tada se na snimku nije predstavio kao "Batko", već je te prilike govorio da će sve poklati i pobiti, da nema veće sile od njega, pa je zaključila da je to "Batko" jer "nije bilo drugo razbojnika od njega", te da su tako govorili i ljudi koji su imali slična iskustva kao i ona, dodajući da "drugog Batka nema". Pojašnjavajući zašto to nije spomenula u iskazu iz istrage⁶², svjedokinja je navela da je niko do sada nije ni pitao kada je optuženog prvi put vidjela na TV-u. Također je navela da je optuženog potom viđala na TV snimku koji se periodični prikazivao kad bi imali struju, na kojem se prikazivalo "kako je on ovdje, kako je ondje, pa kako ga ne bi upoznala?", dodajući da je i u tužilaštvu (2010. godine) na pitanje tužioca kako zna da je optuženi došao na njena vrata, navela da ga je vidjela preko TV-a i da je i sam rekao "ja sam Batko, ja sam vam zadnji i do groba". Upitana da pojasni zašto je u iskazu u istrazi spomenula da je

⁶² Zapisnik Tužilaštva BiH broj KT-RZ-61/05 od 9.11.2010. godine o saslušanju svjedoka Fazile Šeta (T-7)

optuženi njenog supruga tukao i u kombiju, sve vrijeme dok su se njim vozili do Vraca, iz čega proizilazi da se optuženi ipak nalazio u istom vozilu sa svjedokinjom, svjedokinja je navela da je pogriješila, i da je tačno ono što je izjavila na pretresu, odnosno da je optuženi njenog supruga tukao dok se nalazio u gepeku dok nije vrata gepeka zatvorio, te da se optuženi nije nalazio s njima u istom kombiju na putu do Vraca.

253. Vijeće nalazi da su oštećeni svjedoci saglasno opisali predmetni događaj u njegovim bitnim odrednicama, te Vijeće njihove iskaze nalazi uvjerljivim i pouzdanim, te istovremeno nalazi da je objektivno i moglo doći do odstupanja u iskazima svjedoka u pogledu pojedinih, ne i odlučnih detalja, za šta su svjedoci uvijek imali prirodno i logično objašnjenje zašto je to tako. Da je upravo optuženi osoba koja se, zajedno sa drugim vojnicima, kritičnog dana pojavila na vratima porodičnog stana porodica Šeta i Šibonjić, proizilazi prevashodno iz iskaza svjedokinje Zajković (rođ. Šibonjić) Hasibe koja je optuženog poznavala od periodu kada je počela aktivno izlaziti u „Slogu“ (od 1987. godine), koja je kritične prilike imala i neprijatan neposredan susret s optuženim kad ju je udario kundakom puške u predjelu grudi, kada je objektivno, jasno i neposredno mogla percipirati njegov lik, te svjedokinja Šeta Fazila koja je opisala sličan obrazac (kao i u porodici Šibonjić) dolaska optuženog na vrata njenog porodičnog stana, decidno opisujući događaj koji je uslijedio, navodeći da je optuženog viđala i ranije na TV spotu koji je mogla vidjeti više puta kada bi imali struju, a koji TV spot su i mnogi drugi svjedoci spominjali u prilog pozitivne identifikacije optuženog (svjedoci „S-17“, „S-39“, „S-13“, „S-5“, „S-35“, „S-36“, „S-47“ i brojni drugi).

254. Obje svjedokinje (Zajković i Šeta) saglasno opisuju postupanje optuženog prema Šibonjić Midhatu na putu do kombija, pri čemu je, logično i razumljivo, svjedokinja Zajković Hasiba detaljnije govorila o tom događaju obzirom da se radilo o njenom ocu, dok je istovremeno svjedokinja Šeta Fazila detaljnije opisala postupanje optuženog prema njenom suprugu od vremena dolaska u njihov stan, pa sve do smještanja u gepek i polazak na Vraca. Nadalje, svjedokinje su saglasno opisale i postupanje optuženog prema oštećenom Šehić Muhamedu, kada mu se optuženi obratio riječima „Žuti, hodi ovamo!“, nakon čega je počelo njegovo udaranje, pri čemu su uvijek saglasno izjavljivale da je to činio optuženi, a ne neko drugi. Na koncu, svjedok Šehić je detaljnije pojasnio svoje stradanje od strane optuženog, obzirom da, prirodno, svjedokinje nisu mogle percipirati postupanje prema oštećenom Šehiću u kontinuitetu, jer su se brinule i za svoju i sigurnost članova svoje porodice. S druge

strane, svjedokinja Zajković se u jednom trenutku kratko udaljila od „kifle“ na kojoj su svi prethodno sjedili i nije mogla pratiti sve detalje postupanja optuženog prema oštećenom Šehiću, pri čemu tada svjedokinja jasno navodi da je ona vidjela početak udaranja oštećenog Šehića od strane optuženog, decidno navodeći da ona potom nije mogla percipirati ostatak kritičnog događaja jer se na oko pola sata udaljila odatle nakon što joj je komšija ponudio da ispuši cigaretu kako bi se smirila. Međutim, opisala je kako je oštećeni Šehić, kada ga je potom vidjela, izgledao, što samo ide u prilog potvrde objektivnosti njenog iskaza, pri čemu Vijeće zaključuje da ista ne tereti optuženog više od objektivno doživljenog. Identičnu impresiju svjedočenja Vijeće je ustanovilo i na strani oštećene Šeta Fazile kada je svjedočila o udaranju njenog muža od strane optuženog u gepeku, prije polaska na Vraca, pri čemu je svjedokinja decidno pojasnila da je pogriješila kada je u prethodnoj izjavi navela da je optuženi njenog supruga udarao u kontinuitetu, za vrijeme vožnje do Vraca, ne želeći time, dodatno, optuženog teretiti.

255. Kada je u pitanju identifikacija optuženog u stanu porodice Šeta u kojem se nalazio oštećeni Šehić, Vijeće kazivanje oštećenog da ranije nije izjavio da je optuženi osoba koja ih je maltretirala u „Pajacu“ ista osoba koja je po njih došla u stan, jer nije bio skoncentrisan, ne nalazi uvjerljivim. Naime, objektivno je moguće i razumljivo da svjedok u svim svojim iskazima sadržajno ne govori isto do u detalje, prevashodno obzirom na odrednicu proteka vremena i reverzibilnost sjećanja, međutim, objašnjenje da prilikom ispitivanja u istrazi nije bio skoncentrisan Vijeće nalazi fragmentarnim i paušalnim. Ovo i iz razloga što je objektivno bilo moguće da je svjedok na pretresu izjavio drugačije obzirom na činjenica da je stražar na vratima, nakon što se neko obratio riječima otkud optuženi tu, odgovorio „Pa on ih je i doveo“, zbog čega Vijeće nalazi i da je ovakav odgovor stražara mogao sugestivno djelovati na svjedoka. Međutim, vezu da je upravo osoba koja je po njih došla u stan u kojem je bio i oštećeni Šehić (stan porodice Šeta) uspostavlja upravo svjedokinja Šeta Fazila koja je nedvojbeno opisala i pojasnila postupanje optuženog od njegovog pojavljivanja u stanu pa sve po njihovom dovođenju u objekat „Pajaco“ pri čemu je u dvije veoma upečatljive okolnosne situacije imala priliku jasno percipirati njegov lik - a to je kada joj je supruga uhvatio za vrat u njihovom stanu i kada ga je rukom štitila kada su već smješteni u gepek kombija kako bi ga optuženi prestao udarati. Također, činjenica da je svjedokinja Zajković (rođ. Šibonjić) izjavila da se „Sloga“ nalazi na „obali“, što nije saglasno iskazu svjedoka S-7 , S-38 i Čengić Kenana, koji su saglasno izjavili da se taj objekat ne

nalazi „na obali“ već iza zgrade, odnosno prekoputa FMUP-a, Vijeće ne nalazi odlučujućom, obzirom da su i svjedoci „S-47“, „S-39“, „S-7“, „S-38“ i mnogi drugi saglasno navodili da su optuženog poznavali kao izbacivača „Sloge“, dok istovremeno nijedan svjedok nije naveo da su, u vrijeme o kojem su govorili, postojala dva objekta u Sarajevu s tim nazivom. Na koncu, okolnost da svjedokinja u iskazu 1999. godine u Kantonalnom sudu u Sarajevu nije dodatno spomenula da je optuženog poznavala kao izbacivača iz „Sloge“, koju činjenicu je svjedokinja prvi put spomenula u svom iskazu iz 2010. godine pred Tužilaštvom BiH, i istu ponovila pred sudom, Vijeće ne nalazi odlučujućom niti značajnom devijacijom, obzirom da je svjedokinja u svojoj izjavi iz 2010. godine spomenula da u cjelosti ostaje kod izjave iz 1999. godine, te je te prilike dodala da je Vlahović Veselina po nadimku „Batko“ poznavala i prije rata obzirom da je imala prilike izlaziti u diskoteku „Sloga“ u kojoj je radio jedno vrijeme kao izbacivač. Ono što Vijeće nalazi krucijalnim i neospornim u svim iskazima ove svjedokinje jeste kontinuitet njenog kazivanja u pogledu jasne i nedvojbene identifikacije optuženog kao vinovnika predmetnih događaja, obzirom da je ona uvijek saglasno identifikovala optuženog njegovim punim identifikacijskim podacima, što po mišljenju Vijeća, ukazuje na činjenicu da je ona njega poznavala i prije predmetnih događaja, dok činjenica da je u određenim situacijama dodatno pojašnjavala odakle joj je poznat njegov identitet, Vijeće ne nalazi rezultatom sugestije, već reverzibilnosti svjedokovog sjećanja što je sasvim prirodno i očekivano.

256. Na koncu, svi saslušani svjedoci su se saglasno izjašnjavali da okolnost pretrpjelih posljedica postupanja optuženog, slijedom čega Vijeće nalaz da su isti dosegli standard djela slične težnje ostalim djelima u okviru zločina protiv čovječnosti.

257. Slijedom navedenog, Vijeće je, isključujući svaku razumnu sumnju, utvrdilo da je optuženi, kao saizvršilac, počinio progon drugim nečovječnim djelima prema oštećenim iz porodice Šeta i to: Salku, Fazili, Sakibu i Sakibi; Šehić Muhamedu, te iz porodice Šibonjić i to: Midhatu, Zlati, Edhemu, Benjaminu i Hasibi.

H. TAČKA 8 OSUĐUJUĆEG DIJELA

IZREKE PRESUDE

258. **Tačkom 8 osuđujućeg dijela izreke presude (tačka 9 optužnice),** optuženi je oglašen krivim da je na način pobliže opisan u izreci, kao saizvršilac, počinio progon zatvaranjem, drugim nečovječnim djelima i pljačkom prema oštećenom **Burdžović Jusufu.**

259. Na predmetnu okolnost je svjedočila svjedokinja „S-16“ (supruga oštećenog), te je uvedena materijalna dokumentacija (T-177) na okolnost liječenja oštećenog Burdžović Jusufa.

260. Svjedokinja „S-16“ je u svom iskazu navela da je prije počinjanja sukoba 1992. godine, živjela na Grbavici, sa suprugom i dvoje djece. Djeca svjedokinje su jedan period (do sredine aprila) bila s njima, nakon čega ih je muž prebacio izvan grada. Nadalje je navela da je njen suprug u ranim jutarnjim satima 22.5.1992. godine, odveden iz stana, od strane dvojice vojnika. Navela je i da je tom događaju prethodio telefonski poziv, ujutro oko 7 sati, navodno je bio poziv iz štaba Novo Sarajevo u kojem im je rečeno da će doći za 10-15 min. da ih evakuišu. To je svjedokinji i njenom suprugu bilo sumnjivo, zbog čega je njen suprug nazvao TO Novo Sarajevo, da bi im oni rekli da nema govora o evakuaciji i da bježe. Nisu se ni stigli spremiti, došao je kombi sa dvojicom vojnika koji su suprugu tražili ličnu kartu, i rekli su da ga vode na informativni razgovor i da će ga brzo vratiti. Bili su starosti oko 25 godina, naoružani i uniformisani.

261. Potom je svjedokinja nazvala muževog zamjenika (oštećeni je bio direktor jedne poznate sarajevske firme), koji je nabavio broj jednog njihovog prijatelja i rekao joj da ga nazove, da pitam šta joj je sa suprugom, što je i učinila, međutim, nije mogla ući suprugu u trag. U popodnevrim satima, suprug joj se javio telefonom, insistirala je da joj kaže gdje je, na šta je on rekao da ne smije da kaže gdje je, te da traže od njega izjavu i da on to piše. Opet ju je suprug sutradan pozvao, pri čemu opet nije smio da kaže odakle zove, al je svjedokinja zaključila po njegovom govoru, obzirom da je teško govorio, da je prebijen. Rekla mu je da ne brine, i da su ona i njegov zamjenik poduzeli korake da bude izbačen.

262. Dok joj se suprug i dalje nalazio izvan kuće, nakon par dana ju je nazvao jedan momak koji se predstavio kao njen učenik i koji joj je rekao da je došao u prostoriju u kojoj se nalazi njen suprug, da mu je žao i da će ga on pokušati izbaviti. Molila ga je da mu da neku deku, čaj, na šta joj je on rekao da će on “kao biti sutra pušten”. To večer, nakon što je zaspala, neko je zazvonio na interfon i čula je suprugov

glas koji je molio da mu otvori. Nakon što su njene komšije sklonile barikadu, svjedokinja je vidjela supruga koji je te prilike bio sav modar, a iza njega je stajao vojnik koji mu je držao pušku ili pištolj na vratu. U prvi mah nije primijetila drugog vojnika, koji je išao ispred. On je skočio na stepenice, pitao komšije koji su uklanjali barikadu koje su nacionalnosti, da bi potom jednog od njih udario i rastjerao ih kućama govoreći da ne pale svjetlo. Navodi da tu dvojicu vojnika vidi po prvi put, te da to nisu ona dvojica vojnika koji su prethodno njenog supruga odvela. Opsijući njihov fizički izgled, navela je da je vojnik koji je vodio njenog suopruuga bio visok i krupan, dok je ovaj drugi bio nižeg rasta, uniforma mu je bila velika, imala je dojam da "je plivao u uniformi" i da mu uniforma "tri broja veća".

263. Manji vojnik je odveo njenog supruga u kuhinju i nešto mu je tražio, na šta je njen suprug odgovarao da to nema, i čula je da bi ga nekoliko puta ošamario. To je sve mogla čuti, ali ne i vidjeti, obzirom da je ona tada stajala na vratima trepezarije, za koje vrijeme joj je ovaj drugi vojnik konstantno držao u nju upereno oružje. Nakon pet minuta, niži vojnik i njen suprug izlaze iz prostorije u kojoj su se nalazili, njen suprug je izgledao "užasno", usljed čega je ona ostala "zanimljena". Potom joj je suprug rekao da im da svo zlato i novac, jer mu time "otkupljuje glavu". Potom je ovaj niži vojnik izvadio crvenu maramu u koju je svjedokinja stavila novac u vrijednosti oko 2.000,00 DM i zlato koje su nasljeđivali od suprugove porodice, koje se inače ne prodaje. Potom je taj niži vojnik svezao tu maramu i rekao joj da ne smije nikome ništa reći, a ovaj drugi je poveo njenog supruga izvan stana, nakon čega su obojica otišla sa njenim suprugom. Nisu joj rekli gdje ga vode, da bi ona kroz prozor vidjela da su ga ubacili u auto - bijeli ili žuti golf.

264. Sutradan joj se suprug javio telefonom, i obzirom na to kako je zvučao, zaključila je da umire, da se bori za život. Istog dana, popodne, suprug joj se ponovo javio i rekao je da je kod ljekara. U utorak navečer, pozvao ju je telefonom jedan oficir s Pala koji joj je rekao da je izvukao njenog supruga, da je trenutno na Palama u bolnici, da su mu radili drenažu i da će pokušati učiniti sve da on ostane živ. Te prilike je kratko razgovarala sa suprugom preko telefona, zvučao je stravično, plakao je, rekao je da ne zna da li će preživjeti. Potom, u petak, u popodnevnom satima, djever ju je zvao iz Beograda i rekao joj je da joj je suprug prebačen u Beograd u Urgentni centar.

265. Nakon što je sa konvojem CK došla u Zagreb, susrela se sa mužem, koji joj je prenio šta mu se dešavalo. Rekao joj je da je prvi dan kad je odveden, doveden u

neku kancelariju, da bi mu potom neke druge osobe, a ne ove koje su ga dovele, dale papir sa instrukcijama o čemu treba da piše, što je on i učinio. Potom ga je neko vezao lisicama za stolicu i ostavio i dalje u toj prostoriji. Potom u tu prostoriju ulazi jedna manji vojnik, za kojeg je on prvo pomislio da je dijete, bio je u uniformi, naoružan, za pasom je držao „kamu“, imao je kapu sa kokardom. Ta osoba je rekla njenom suprugu da je poljubi u ruku, što je on je odbio, nakon čega mu je ta osoba izvadila kamu iza pojasa i rekla mu da će mu otkinuti glavu. Potom je zamahnuo sabljom i udario ga u predio lijeve strane vrata i uzeo je sav nakit s njega. Suprug nije mogao skinuti burmu, na šta mu je ta osoba rekla da će mu odsjeći prst, da bi potom izvadio neki dugi nož i stavio mu pod grlo. U tom trenutku je naišao neko od pretpostavljenih, i pitao je njenog supruga zna li on ko je ta osoba, na šta je on odrično odgovorio, da bi mu ta osoba odgovorila „on je naš Batica“, „naš vojvoda“, „kako nikad nisi znao, nisi ga vidio na televiziji?“. Na šta je suprug opet odgovorio odrično, da bi mu ta osoba odgovorila „e sad ćeš ga upoznati“, nakon čega je izašao. Nakon izvjesnog vremena, skinuli su mu lisice i odveli su ga u drugu prostoriju i rekli su mu da legne, da bi mu opet stavili lisice na leđa. Potom je došlo 5-6 vojnika među koji mse nalazio i taj „mali vojnik“ i počeli su da ga udaraju pendrecima, nogama,...Na kraju je došao, svjedokinja pretpostavlja njihov nadređeni, i rekao im da prestanu, što su i učinili. Potom su ga opet vratili u prvobitnu prostoriju.

266. Vezano za “drugi dio njegovih patnji” suprug joj je rekao da je on sjedio zavezan lisicama, da bi potom došla dva vojnika i to opet taj manji “dječačkog izgleda” i drugi koji je bio krupan i visok. Potom su mu rekli da će riješiti problem tako što će im dati 100.000,00 DM, na šta je njen suprug rekao da on nema taj novac, nakon čega su mu opet dali da piše neku izjavu, da bi ga opet tukli. Tukli su ga naizmjenično rukama, sabljom, “držali su mu nož ..uperen pištolj”. Kasnije su rekli da je dovoljno da im da 50.000,00 DM. Opet su mu dali papir da piše izjavu, u kojoj je trebao navesti od koga je sve kupovao naftu i koliku je proviziju uzimao. Tu su ga i zastrašivali u smislu ga će ga voditi u potok.

267. Poslije toga, stavili su ga u vozilo golf i rukama vezanim lisicama, odveli ga u jednu garažu na Vracama. Njen suprug je tu vidio četiri leša (tri muška i jedno žensko tijelo), garaža je bila puna krvi, te su mu rekli da će i on tako završiti ako ne dā 50.000,00 DM. Nakon što je opet ponovio da on nema taj novac, opet su ga tukli po glavi i rebrima. Potom je navela da su osobe koje su ga kritične prilike odvele u garažu, a kasnije dovele ponovo u stan, iste osobe. Kasnije joj je suprug rekao da je ta mala

osoba Crnogorac, i da se zove Vlahović Batko, a za tu višu osobu je čuo da ga zovu Krompir. Kasnije joj je suprug pokazao kasetu na kojoj su se nalazile 2-3 osobe na barikadi, i tada je na toj kaseti prepoznala "tog malog" kao Batko. Navela je i da se ta osoba- Batko često nalazila u medijima, dok ova druga, krupnija osoba nije toliko često. Kasnije je čula i da je nekog ubio u Novom Sadu, pa da je otišao u Crnu Goru, te da je pravio "čuda" na Grbavici, te da sa sigurnošću može potvrditi da je taj manji vojnik sa barikade osoba koja je sa osobom po nadimku Krompir bila u njenom stanu.

268. Izjašnjavajući se na okolnost posljedica po zdravlje njenog supruga, navela je da je imao problema sa mokrenjem, mokrio je krv, vrat mu je bio crven, gubio je koncentraciju, liječio se i u Beogradu i u Skoplju. Svjedokinjin suprug je umro u februaru 1997. godine.

269. Izjašnjavajući se na okolnost razlika u iskazu u odnosu na izjavu iz istrage⁶³ svjedokinja je navela da je pogriješila kad je navela da joj se suprug javio iz "Drvorijeke", navodeći da joj se javio iz neke veterinaske stanice BiH koja se nalazila na Grbavici, na području današnje SANASA-e, te da su se događaji o kojim je govorila dešavali u kontinuitetu, dan za danom, kako je na glavnom pretresu i izjavila. Izjašnjavajući se tokom unakrsnog ispitivanja na okolnost imena koja je njen suprug spominjao po njegovom odvođenju, izjavila je da je jedna od osoba koja ga je odvela izvjesni "Zoka", te da je generalno govorio da im čovjek ne može ni u trag ući jer su se međusobno oslovljavali kao "Zoke". Naveo je i da mu je izvjesni Karabatak pomogao. Izjašnjavajući se na okolnost "koncepta" koji je njen suprug pravio o doživljenim događajima, svjedokinja je navela da je njen suprug u taj koncept unosio svoja razmišljanja i impresije, i da je imala priliku taj koncept pročitati, kao i da isti može dati odbrani na uvid. Navela je i da je kasetu, sadržaj koje je gledala zajedno sa svojim suprugom, njen suprug od nekog dobio, i da su te prilike komentarisali "samo jedno lice" sa snimka i da je to bila osoba koja je došla sa osobom po nadimku Krompir u njihov stan.

270. Svjedokinja je u svom iskazu iz istrage dodatno navela da je optuženi, kada je tražio da ga oštećeni poljubi u ruku, lično rekao da je on "vojvoda", te da je optuženi imao neku vrstu noža u vidu „kame“ ili sablje koju je stalno podnosio njenom suprugu

⁶³ Zapisnici Tužilaštva BiH broj KT-RZ- 61/05 o saslušanju svjedoka "S-16" dati 20.10.2010. i 29.10.2010. godine (T-86);

pod grlo, a stavljao mu je i pištolj u usta. Navela je i u situaciji u kojoj je njenom suprugu tražen novac (prvo 100.000,00, pa 50.000,00 DM), pa nakon što je rekao da nema, da mu je potom rečeno da kaže da li ima zlata.

271. U dokazu T-177⁶⁴, između ostalog, sadržajno je navedeno da je Burdžović Jusuf povrijeđen (tučen) 22.5.1992. godine, da je liječen na Palama u periodu 24-26.5.1992. godine, kada je uspostavljena dg.hematopneumotoraks lijevo, sa frakturom VII-IX rebra, zbog čega je učinjena drenaža lijevog hemitoraksa. Na kocu je optušen uz terapiju, uz naznaku da je kontrolna radioskopija grudnog koša bez znakova pleuralnog izliva, te da je opće stanje bolesnika zadovoljavajuće.

272. Vijeće nalazi iskaz svjedokinje „S-16“ uvjerljivim. Svjedokinja je veoma sistematično i opširno opisala kako ono što je ona doživjela prvo u stanu, potom ispred zgrade, a potom opet u stanu, kao i postupanje optuženog kritične prilike, jasno ga identifikujući kao osobu specifičnog, kako ona kaže “dječaćkog izraza lica”, nižeg rasta, pojašnjavajući da mu je i uniforma bila velika koje dodatno zapažanje svjedokinje ide samo u prilog njene posvećenosti detaljima što čini njenim iskaz veoma upečatljivim. Svjedokinja je veoma plastično opisala postupanje optuženog po dovođenju njenog muža, situaciju u stanu i ponovno odvođenje, decidno opisujući kako joj je to poznato, kao i situacije o kojima joj je suprug govorio i u kojim okolnosnim prilikama. Činjenica da je jedne prilike optuženog jedan od vojnika identifikovao deminutivno (Batica, a ne Batko), što je svjedokinja doslovno prenijela, dok je u ostalim situacijama jednoobrazno spominjala “Batko”, nikako ne ide u prilog suštinske devijantnosti njenog kazivanja, već upravo objektivnosti njenog iskaza što dodatno učvršćuje impresiju vijeća u ocjeni njenog iskaza dosljednim i pouzdanim. Svjedokinja sve vrijeme svjedočenja ima potrebu i nastoji veoma dosljedno i plastično prikazati svaki segment predmetnih događaja kako tokom glavnog pretresa, po potrebi retrospektivno vraćajući se na određene detalje, tako i u fazi istrage (pa otuda njeno ponovno kazivanje o događajima u istrazi prvo 20, zatim 29.10.2010. godine), pri tome ne otvarajući mjesta sumnji da nastoji biti subjektivna i fragmentarna, već upravo objektivna i kompletna u svom kazivanju. Ono što dodatno učvršćuje zaključak Vijeća da je iskaz svjedokinje vjerodostojan je i činjenica da je ona govorila o specifičnim obrascima ponašanja optuženog kako za vrijeme njene neposredne opservacije njegovog lika i ponašanja,

⁶⁴ Otpusna lista Instituta za plućne bolesti i tuberkulozu Beograd, broj 06295/92, u vezi prijema i otpusta sa liječenja Burdžović Jusufa (T-177)

tako i slijedom kazivanja njenog muža. Naime, i svjedokinja je, jednako kao mnogi drugi svjedoci je optuženog opisala kao osobu nižeg rasta, uniformisanu, sa kokardom na glavi, zatim kao nekog ko je bio spreman i da njenom suprugu odreže prst s ruke kako bi sebi pribavio imovinsku korist (zlatni prsten), kao što to navodi i svjedok „S-24“, a što proizilazi iz pročitano iskaza svjedokinje Muderizović Darinke (T-122) dokaza. Zatim, jednako kao i svjedoci Sulić Denis, „S-5“, Delalić Đevdet, „S-11“ i drugi, navodi da je u rukama nosio veliki nož. Ista navodi specifične prijetnje optuženog u smislu da će ih voditi „na potok“ što su u svom kazivanju navodili i svjedoci „S-21“ i „S-6“ zatim traženje otkupa za život što su potvrdili i svjedoci „S-6“, „S-14“, Alihodžić Nijaz i mnogi drugi. Isto tako, navela je da ga je imala priliku vidjeti na TV spotu koji se periodično prikazivao na TV-u o čemu su također govorili i svjedoci „S-17“, Rimac Željka, Antolić Ljubica, „A-1“ i mnogi drugi. Potvrdila je i te dolazak optuženog bijelim golfom, što samo učvršćuje zaključak Vijeća da je identifikacija lika i ponašanja optuženog od strane ove svjedokinje spontana, a ne rezultat sugestija. Konačno, potrebu svjedokinje da detaljno govori o događaju, odnosno koherentnost i kontinuitet njenih misli i sjećanja, Vijeće pripisuje i intelektualnom i obrazovnom profilu njene ličnosti, te njenoj mentalnoj preciznosti. Na koncu, detalje oko liječenja njenog supruga na Palama netom po događajima stradanja, upotpunjuje i materijalna dokumentacija – dokaz T- 177.

273. Za Vijeće je bitno da je svjedokinja „S-16“ neposredno prisustvovala situaciji kada optuženi dolazi u njen stan noseći crvenu maramu u koju stavlja dragocjenosti iz njenog stana i ista je očevidac njegovog odvoženja od strane optuženog i još jednog lica bijelim (ili žutim) golfom, dok je od supruga saznala o obrascu ponašanja optuženog u zgradi „Digitron“-a, dok su tragovi nasilja bili očigledni i vidljivi na njegovom tijelu. Vijeće je utvrdilo i da je oštećeni u zgradi „Digitron Buje“ držan proizvoljno, bez ikakvog zakonitog postupka i procedure, što je optuženom moralo biti poznato.

274. Kada su u pitanju zaključci Vijeća u pogledu identifikacije lokacije na koju je oštećeni Burdžović doveden, a potom i maltretiran („Digitron Buje“), Vijeće je ustanovilo da se radi o preduzeću „Digitron Buje“, a ne o „Drvorijski“ odnosno „veterinarskoj stanici“, kako je to svjedokinja u svojim iskazima navela. Pri tome, Vijeće to ne pripisuje nedosljednosti već upravo objektivnosti njenog kazivanja obzirom da su i drugi svjedoci često zabunom poistovjećivali prostorije preduzeća „Drvorijska“ i „Digitron Buje“ obzirom da su se evidentno i nalazile na istoj lokaciji i u neposrednoj blizini, pri čemu su nek isvjedoci navodili da je to lokalitet današnje Poliklinike „SANASA“ koju polikliniku navodi i ova svjedokinja kao orijentir lokacije (navedeno je vidljivo i iz iskaza svjedoka

(Aljić Senada, Aljić Rame, Sulić Denisa, „S-38“). Isto tako, svi svjedoci koji su se očitovali na tu okolnost, saglasno su opisivali prostorije “Digitron Buje” navodeći da se na ulazu nalazila prostoriji u kojoj bi boravio “dežurni”, da se unutar prostorija navedenog preduzeća i u krugu istog, uvijek nalazila vojska, da se preduzeće sastojalo od više prostorija, odnosno da su te prostorije predstavljale štab („S-13“, „S-14“, Aljić Ramo, Sulić Denis, „S-39“ i drugi).

275. Slijedom navedenog, Vijeće je, isključujući svaku razumnu sumnju, utvrdilo da je optuženi, kao saizvršilac, počinio progon zatvaranjem, drugim nečovječnim djelima i pljačkom prema oštećenom Burdžović Jusufu.

I. TAČKA 9 OSUĐUJUĆEG DIJELA

IZREKE PRESUDE

276. **Tačkom 9 osuđujućeg dijela izreke presude (tačka 10 optužnice),** optuženi je oglašen krivim da je, na način pobliže opisan u izreci, kao saizvršilac, počinio progon drugim nečovječnim djelima prema oštećenom „S-39“ i silovanje u pokušaju oštećene „S-17“.

277. Na predmetnu okolnost su svjedočili oštećeni „S-39“ i „S-17“.

278. U svom iskazu, svjedokinja „S-17“ je na predmetne okolnosti izjavila da je na početku rata živjela u na Grbavici, u ulici Radnička 19c. Nadalje je navela da se, polovinom maja, “te kobne subote” 23.5.1992. godine, ujutro oko 10, pola 10, odjednom se začulo zvono. U stan su ušla tri muškarca u maskirnim uniformama, bili su naoružani automatskim puškama. Njoj su rekli da ode u drugu prostoriju, tako da ih nije dobro ni vidjela, a ti vojnici su ostali sa suprugom tražeći mu ličnu kartu i govoreći da mora ići s njima u štab, nakon otprilike pet minuta njihovog boravka u stanu, odveli su njenog supruga.

279. Isti dan, u popodnevrim satima, dolaze druga trojica ljudi – prvi je bio Čenta, a ovaj treći Batko. Osobu po nadimku Batko je prije tog događala viđala na TV spotu koji je snimljen na Vracama, i koji se dugo prikazivao, držao je tri prsta i imao je crnu kapu na glavi. Navela je i da je taj spot viđala i kasnije, nakon što je opisala događaj kada je u njen stan došao optuženi sa još dvojicom vojnika. Odmah su tražili novac i

zlatu od svjedokinje. Nakon što im je rekla da nema, Batko je rekao da će joj ubiti dijete ako ne nađe novac i nakit, prijeteci pri tome puškom na kojoj je bio bajonet. Potom ju je odveo u dječiju sobu i počeo joj je prijetiti da će ubiti nju i njeno dijete. Ona ga je molila da to ne uradi. Prinomio je njenom djetetu bajonet pod grlo, pa nakon što ga je molila da joj je ubije dijete, odveo ju je u drugu sobu, a dijete je ostalo plačući. Potom ju je udario rukom u glavu. Za to vrijeme su ova druga dvojica bila u hodniku. Potom je njeno dijete došlo plačući u istu sobu, nakon čega je on insistirao da skloni dijete. Počeo je opet da je čupa za kosu. Zatim je izvadio svoj polni organ i rekao joj da mora da "mu puši". Ona je to odbijala iz razloga što je za vrijeme njeno dijete tu cijelo vrijeme plakalo. Onda joj je psovao "balijsku majku". Sve vrijeme ju je čupao za kosu i gurao joj glavu prema njegovom polnom organu. Molila ga je da to ne radi jer je dijete tu, međutim, on je i dalje uporno insistirao. U tom momentu je razmišljala da skoči kroz prozor, ali nije imala tu mogućnost. Ova dvojica što su bila sa njim, molili su ga riječima "pusti ženu što si, pusti ženu vidiš da je dijete tu, nemaš razloga. Žena nema novca, nema ništa. Ne možemo sad ovaj na silu ništa uraditi". Međutim, on je i dalje insistirao i prijetio joj, kako će on doći kasnije da završi svoj posao. Nakon toga su otišli iz stana, a ona je tu večer prenoćila kod komšije koji joj je rekao da su opet dolazili ti isti i tražili je. Sutradan je uspjela otići iz zgrade, da bi se potom sa suprugom susrela u nedjelju navečer. Poslije toga joj je pričao šta mu se delilo po odvođenju. Rekao joj je da su ga vodili po nekim ulicama, u neku kuću gdje je vidio jednu zaklanu ženu. Tražili su mu novac i tukli su ga. Identifikujući osobe koje su mu to radile, isto je spominjao osobe po nadimcima Čenta i Batko. Upitana da potvrdi sa kojim stepenom sigurnosti je sigurna u činjenicu da je osoba sa spota osoba (Batko) koja joj je kritične prilike dolazila u stan, svjedokinja je navela da je 99% sigurna da je to on, ali da su ga i ta druga dvojica oslovljavali nadimkom-"Batko". Svjedokinja je veoma upečatljivo identifikovala optuženog u sudnici:

"Evo me ovde.. sad 23. maj, njegovo lice, mlađi je bio, u ovom plavom. Sjećam ga se i to dobro,...sad evo njegovo lice, evo da se okrene oči u oči smo se gledali. Molila sam ga k'o Boga, za ruke držala, vjerujte".

280. Upitana da pojasni zašto je na zapisnik u istrazi⁶⁵ izjavila da su tokom subote (23.5.1992. godine), nakon što joj je suprug odveden, dolazili Batko, Čenta i još jedan treći, sa njenim suprugom i da su ga natjerali da iz njihovog stana zove svoju sestru da joj traži novac, svjedokinja je navela da je to vjerovatno pobrkala, jer joj je suprug

⁶⁵ Zapisnik Tužilaštva BiH broj:KT-RZ-61/05 od 09.11.2010. godine o saslušanju svjedoka „S-17“ (T-15);

pričao, da su ga vodili u neku kuću, izričito navodeći da se to nije desilo onako kako je navela u istrazi, niti je ona to vidjela. Navela je i da je ona od svog supruga saznala da je on zvao svoju sestru iz neke druge kuće sa Grbavice, te da joj je zaova sve to i potvrdila.

281. Svjedok „S-39“ je u svom iskazu naveo da je od novembra 1991. pa do 23.5.1992. godine, živio sa suprugom i mldb.djetetom u Radničkoj 19c na Grbavici. Dana 23.5.1992. godine, prijevodne, nakon što su pozvonili na interfon, na vratima njegovog stana su se pojavila trojica uniformisanih lica među kojim je poznavao jednog njegovog radnika. U tom trenutku je u rukama držao svog 3-god.sina, nakon čega su mu rekli da ga dā supruzi. Rekli su mu da treba ići s njima da dā neku izjavu, i potom su ga odveli u štab kod zelene pijace. Po dolasku u štab, zatvorili su ga u jednu sobu, i jedan vojnik Crnogorac ga je ispitivao u smislu da li je član stranke SDA ili HDZ, na šta mu je odgovorio odrično, rekavši mu pri tome da je on komunista. Nakon toga mu se taj vojnik obratio riječju “komunjara!” i udario ga je šakom. Potom mu je dao cigarete i kafu i rekao mu da piše izjavu. Ostavio ga je zaključanog u toj prostoriji rekavši da će sada doći drugi da ga ispituju. Svjedok je primijetio da je pod u toj prostoriji krvav. Potom je došao Batko kojeg je svjedok od ranije površno poznavao kao boksera u “Želji” i izbacivača u “Slozi”. Opisujući šta je potom uslijedilo, naveo je da je Batko odmah sa vrata izvadio bajonet i stavio mi ga pod vrat, te potom staviviši bajonet na stomak, rekao mu da će ga “rasporiti kao ribu”. Kratko nakon toga, došla su još dvojica-među kojima i Saša koji mu je rekao “nemoj njega”, pri tome ne govoreći da mu je svjedok šef. Potom je Batko usmjerio bajonet prema njemu rekavši mu “hoćeš tebe umjesto njega da zakoljem”. Tu su se zadržali cca. 2 sata. Opisujući fizički izgled osobe koju je oslovio kao Batko, svjedok je naveo da je imao crnu kapu na glavi tzv. šajkaču, imao je neki tik “kh, kh, kh”, kao da je prehladen, bio je obučen u šarenu uniformu, bio je naoružan automatom i bajonetom. Opisujući situaciju kada mu je stavio bajonet pod grlo, svjedok je naveo da mu je tražio novac – pare ili će ga zaklati. Potom ga je udario šakom 2-3 puta u rame i u grudi udarcima srednje jačine. Svjedok dodaje “..u takvoj situaciji..ne sjećam se da me to zabolilo”. Svjedok je odgovorio da nema novca kod sebe. U toj prostoriji su se zadržali oko pet minuta, i potom ga odvede dalje. Potom ga te osobe- Saša Vukašinović, taj Crnogorac, Batko i još jedna osoba, stavljaju u golf sive boje i voze ka Vracama. Vozilom je upravljao Vlahović Batko. Svjedok je sjedio na zadnjem sjedištu, u sredini.

282. Potom su ga dovezli u prizemlje jedne kuće. U toj prostoriji je vidio jednu zaklanu ženu starosti 30-35 godina, i Batko mu je rekao da je siluje. Kad je vidio taj prizor, okrenuo je glavu, nakon čega mu je optuženi uputio prijetnju da će ga zaklati, i dobio je udarac. Potom su svjedoka opet stavili u vozilo i dovezli na adresu Radnička 19c, gdje je svjedok idući od vrata do vrata svojih komšija, tražio da mu posude novac kako bi im dao, ali niko mu nije htio posuditi novac. Naveo je i da je te prilike Batko s njim išao "od vrata do vrata", a ostali vojnici bi stajali na stepenicama. Nadalje je svjedok naveo da je potom odveden u neki stan odakle je zvao svoju sestru kako bi mu donijela 20.000,00 DM da im svjedok dā, nakon čega je jedan od tih osoba krenuo sa svjedokom do Vrbanja mosta radi navodne primopredaje, da bi svjedok u jednom trenutku, iskoristivši priliku, uspio pobjeći na teritoriju pod kontrolom ARBiH. Nadalje je naveo da je u toku dana kontaktirao suprugu telefonski i da mu je rekla da su opet dolazila dva momka, da među njima nije bio Batko i da su joj tražili novac. Govoreći o situaciji kada je njegovom sinu optuženi prinosio bajonet pod vrat, svjedok je naveo da se to desilo u prilici kada je i on bio u stanu, i da je vidio da je Batko uhvatio njegovu suprugu za glavu, te da je to bilo prije nego je odveden iz stana i da je tome i prisustvovao. Naveo je i da, kada mu je supruga pričala kasnije o tome šta se dešavalo događaju, da nije bila "voljna" o tome ni pričati, pa je pretpostavio da su je silovali. Opisujući situaciju kako je znao da u opisanom momentu u prostorije štaba ulazi "Batko", svjedok je naveo da je prije rata čuo da je on bokser u "Želji" i da radi kao izbacivač u "Slozi", zatim, da ga je Vukadinović Saša kritične prilike tako zvao, kao i da je imao priliku vidjeti, kad su krenule barikade, TV snimak na kojem je Batko bio na Vracama, na glavi je imao crnu šajkaču, navodeći da su ga na tom spotu "prozivali kao Batko" i da se toga dobro sjeća.

283. Izjašnjavajući se na okolnost zašto je u iskazu u istrazi⁶⁶ izjavio da se na vratima porodičnog stana kritične prilike pojavio i Batko, a ne da se Batko po prvi put u predmetnim događajima pojavljuje u situaciji kada ga je na opisani način ispitivao i maltretirao u prostorijama "Digitron Buje", svjedok je naveo da se Batko pojavio na vratima njegovog stana kritične prilike zajedno s drugim navedenim licima, te da su ga oni i odveli u prostorije "Digitron Buje". Također je svjedok, nakon što mu je predloženo da je u istrazi na okolnost udaranja od strane Batka u kući u kojoj je vidio tijelo mrtve

⁶⁶ Zapisnik Tužilaštva BiH broj:KT-RZ-61/05 od 12.10.2010.godine o saslušanju svjedoka „S-39“, i zapisnik Kantonalnog suda u Sarajevu od 20.4.1999.godine o saslušanju svjedoka „S-39“ (T-16);

ženske osobe, detaljnije govorio, svjedok je naveo da je istina da ga je Batko i u toj prilici udario, da mu je teško o tome govoriti pa da i zaboravlja detalje, te da se opisani događaj desio prije devetnaest godina. Izjašnjavajući se na okolnost nastupjelih posljedica, svjedok je naveo da su opisani događaji na njegov ostavili psihičke posljedice, te da se obraćao neuropsihijatrima zbog svog psihičkog stanja.

284. Slijedom sadržaja navedenih iskaza, Vijeće je prijesvega zaključilo da je vojnik Batko kojeg saglasno spominju, upravo optuženi. Ovo prevashodno iz razloga što svjedoci saglasno, u bitnim odredicama događaja, u kojem su i bili neposredni akteri, sasvim jasno i nedvojbeno opisuju optuženog kao i njegovo postupanje tih prilika, pri čemu se njihovo svjedočenje u tom pravcu oslanja i na iskaze svjedoka koji su govorili o specifičnom obrascu ponašanja optuženog, a kojim svjedocima je Vijeće, također, poklonilo vjeru. Tako naprimjer, i svjedoci „S-17“ i „S-39“, jednako i kao svjedoci „S-5“, „S13“, „S-35“, „S-36“, „A-1“ i brojni drugi, govore da su, i prije njihovog neposrednog susreta s optuženim, istog imali priliku vidjeti na TV spotu koji je snimljen na lokalitetu Vraca, na kojem spotu je optuženi nadimkom „Batko“ i predstavljen, kao i da je taj spot i kasnije prikazivan na TV-u. Pri tome svjedoci saglasno navode i činjenicu da je optuženi u rukama nosio bajonet kojim je prijetio neposrednim žrtvama tražeći otkupninu za njihov život ili život njihovih članova porodice (u ovom slučaju mladb.djeteta svjedoka „S-39“ i „S-17“), kao i da su su ga, u njihovim pojedinačnim, ličnim susretima s optuženim, druga lica nadimkom „Batko“ otvoreno i oslovljavala.

285. Također, svjedok „S-39“ je, jednako kao i svjedoci Torlak Rasim, Šehić Muhamed, „S-35“, „S-36“, Čengić Kenanin, Zajković Hasiba i brojni drugi rekao da je za optuženog čuo da je prije rata bio bokser u „Želji“ i izbacivač u „Slozi“, dok je svjedokinja „S-17“, jednako kao i svjedoci Šeta Fazila, Tubin Maida, „S-9“, Delalić Đevdet i Jasmina, rekla da joj je optuženi prilikom obraćanja opsovao „balijsku majku“. Nadalje, Vijeće nalazi uvjerljivim i prirodnim iskaz svjedokinje „S-17“ iz čijeg iskaza proizilazi da prilikom prvog dolaska optuženog u njihov stan, optuženog nije vidjela, što je sasvim saglasno opisanim okolnostima, dok je o tome nedvojbeno svjedočio njen suprug - svjedok „S-39“.

286. Navedena činjenica, po ocjeni Vijeća, nikako ne ide u prilog nepouzdanosti njenog svjedočenja, već upravo objektivnosti i nepristrasnosti njenog kazivanja, budući da je ista decidno pojasnila da osobe, koje su te prilike, u njen stan ušle (među njima i optuženi) nije mogla dobro ni vidjeti, obzirom da su joj rekle da ode u drugu prostoriju,

ali da ih je mogao dobro vidjeti njen suprug (svjedok „S-39“) o čemu je svjedok „S-39“ i svjedočio. Također, uz navedeno, Vijeće je imalo u vidu veoma upečatljiva svjedočenja svjedoka „S-17“ i „S-39“ u pogledu pozitivne identifikacije optuženog, pri čemu je svjedokinja „S-17“ u svom iskazu prilikom identifikacije optuženog u sudnici, decidno navela:

“Evo me ovde.. sad 23. maj, njegovo lice, mlađi je bio, u ovom plavom. Sjećam ga se i to dobro,...sad evo njegovo lice, evo da se okrene oči u oči smo se gledali. Molila sam ga k'o Boga, za ruke držala, vjerujte”.

287. Uz prethodno navedeno, i svjedok „S-39“ je, u prilog pozitivne identifikacije optuženog, govorio o nesvakidašnjem iskustvu kada mu je optuženi rekao da legne na tijelo mrtve žene i nad istom izvrši polni odnos, što je savakako izvan uobičajenih ljudskih iskustava i u svakom slučaju, po ocjeni Vijeća, slika koja, ni protekom vremena, ne može izblijediti i koja se prirodno ureže u pamćenje.

288. Isto tako, izjašnjavajući se na okolnost nastupjelih posljedica udarca optuženog, svjedok „S-39“ veoma upečatljivo govori „u takvoj situaciji..ne sjećam se da me to zabolilo”. Takvo kazivanje ide samo u prilog objektivnosti iskaza oštećenog, jer je nesumnjivo da je zbog nemoću u kojoj se zreo čovjek nalazio, bez sumnje osjećao poniženost, što sve govori u prilog da je uz fizičke, trpio i povrede psihičkog integriteta.

289. konačno, kada je u pitanju činjenica da optuženi nije silovao oštećenu, Vijeće je cijeno da je djelo koje je kanio poduzeti, nesumnjivo bilo obuhvaćeno njegovim umišljajem, isti je i započeo izvršenje tog djela obzirom da je glavu oštećene gurao u pravcu njegovog polnog organa u više navrata. Međutim, uz insistiranje njegovih saizvršilaca, odustao je od te nakane, zbog čega ga je Vijeće našlo da je tu radnju počinio u kažnjivom pokušaju.

290. Slijedom navedenog, Vijeće je, isključujući svaku razumnu sumnju, utvrdilo da je optuženi, kao saizvršilac, počinio progon drugim nečovječnim djelima prema oštećenom „S-39“ i silovanje u pokušaju oštećene „S-17“.

J. TAČKA 10 OSUĐUJUĆEG DIJELA

IZREKE PRESUDE

291. **Tačkom 10 osuđujućeg dijela izreke presude (tačka 11 optužnice),** optuženi je oglašen krivim da je, na način pobliže opisan u izreci, kao saizvršilac, počinio progon silovanjem oštećene „**S-4**“.

292. Na predmetu okolnost je svjedočila oštećena “S-4”, zatim svjedokinje “S-3” i Mirjana Musić, te je saslušan vještak dr Ljubović. Od materijalnih dokaza, uvedena je medicinska dokumentacija na ime oštećene “S-4” (T-50), nalaz i mišljenje vještaka dr Ljubovića (T-137), dokaz T-185, te dokazi odbrane O-17 i O-34.

293. Svjedokinja “S-4” je na predmetne okolnosti u svom iskazu navela da je početkom rata u BiH živjela na Grbavici, na adresi Lenjinova 61. Optuženog je poznavala po nadimku “Batko”, za kojeg je navela da ga je viđala na pijaci, i inače na Grbavici, te da je bio “strah i trepet”. Također je čula da “ne zna šta je radio, ali da je bio opasan”, te da je odvodio muškarce i žene. Prvi njen neposredni susret s optuženim vezuje za početak rata, navela je i da tada nije bilo hladno, niti je padao snijeg. Optuženi je sa grupom vojnika došao na vrata njenog haustora, svi su bili naoružani i uniformisani, optuženi je tada pitao “ima li balija u zgradi?”, na šta je ona odgovorila odrično, nakon čega su se svi udaljili. Međutim, sutradan ili nekoliko dana poslije tog događaja, optuženi je ponovo sa grupom vojnika na identičan način došao na ulazna vrata i nakon što je svjedokinju pitao kako se zove, na šta je ona i odgovorila, rekao joj je da mora poći s njima da dā izjavu. Te prilike odveli su je u jednu od garaža “Šoping centra”. Optuženi joj je rekao da se skine, da bi joj potom nožem rasporio bluzu, nakon čega ju je skinula, i rekao joj da legne na strunjače koje su se nalazile u toj garaži, nakon čega joj je vezao noge “držačima na strunjačama” za koje se uzme kada se strunjače vuku po podu. Nakon toga ju je vaginalno silovao. Navela je i da je “to” optuženi brzo završio, da bi je potom silovali ostali vojnici. Navela je i da tom prilikom nije bio grub, te da su, za vrijeme silovanja od strane optuženog, ostali vojnici bili prisutni u toj garaži. Za vrijeme dok su je ostali vojnici silovali, optuženi je uglavnom boravio u toj istoj garaži, povremeno bi ulazio i izlazio iz iste. Nakon što je naizmjenično silovana od optuženog i ostalih vojnika, optuženi joj je rekao da ide kući, da će on opet doći po nju, te da se treba istuširati kada bude dolazio.

294. Po proteku 2-3 dana od tog događaja, optuženi je ponovo sa grupom vojnika došao po nju i opet su je odveli na isto mjesto kao i prvi put. Te prilike je opet od strane optuženog i ostalih vojnika silovana, međutim, tada nije bila vezana kao prvi put.

Optuženi joj je, naime, rekao da će je vezati ako ne bude mirna, pa kako je bila mirna, nije je ni vezao.

295. Drugi ili treći put, po identičnom obrascu odvođenja i slijeda događaja, optuženi ju je ostavio zaključanu u navedenoj garaži par sati, da bi je potom pustio. Navela je da je sveukupno na takav način optuženi sa grupom vojnika dolazio po nju u tri navrata, i da bi uvijek uslijedilo isto- silovanje od strane optuženog i ostalih vojnika. Ta odvođenja, a potom i slovanja, dešavala bi se u okviru kraćih vremenskih distanci, u periodima od po nekoliko dana.

296. O tim odvođenjima, ali ne i o detaljima događaja koji se tiču njenog silovanja, svjedokinja bi govorila svom ocu. Ocu bi govorila da ju je Batko vodio na ispitivanja. Nije mu govorila o silovanju jer ju je bilo stid, kako navodi – “kako da kažem to svom ocu?”. Nadalje je navela da je detalje u vezi sa silovanjem inače htjela čuvati za sebe, ali da ju je svjedokinja “S-3” vidjela kada ju je optuženi u jednom od opisanih navrata odvodio u navedenu garažu. Potom ju je pitala šta su joj uradili, nakon čega joj je svjedokinja “S-4” i rekla. Dodaje da joj o tome ne bi ni govorila da joj “S-3” nije rekla da ju je vidjela. Potom su se obje jedna drugoj povjerile o doživjelim silovanjima, pri čemu je svjedokinja “S-4” svjedokinji “S-3” rekla da joj je to učinio optuženi. Potom joj je svjedokinja “S-3” ispričala o svom iskustvu sa optuženim. Naime, navela je da joj je “S-3” rekla da je optuženi u njen stan ušao sam, a da je njegova vojska bila na spratu, navodeći da su “njegovi valjda tukli njenog komšiju, a on je ušao sam u njen stan”. (Potom je svjedokinja svjedočila o njenim preostalim saznanjima u vezi silovanja oštećene “S-3” što je navedeno u okviru tačke 4 osuđujućeg dijela izreke presude, zbog čega se naročito nećemo sadržajno i kritički osvrtni na taj dio iskaza).

297. Svjedokinja “S-4” je navela i da se silovanje oštećene “S-3” od strane optuženog, desilo prije njenog silovanja, te da su, nakon ta oba događaja, prvi put srele na pijaci za vrijeme ratnih dešavanja, kratko su te prilike razgovarale zbog straha za sigurnost.

298. O svom silovanju pričala je i sa svjedokinjom Mirjanom Musić, koja je bila psiholog, pa joj se povjerila. Naročito ju je zabrinjavalo jer su joj nakon tih događaja mjesečnice bile neredovne, pa se o tome sa njom informisala, nakon čega joj je Mirjana rekla da je to normalano da ženama budu neredovne mjesečnice zbog preživjelog stresa, bojeći se zapravo da ne ostane u drugom stanju.

299. Upitana da pojasni razliku u pogledu tačnog vremenskog konteksta opisanih događaja, obzirom da je u iskazima u istrazi izjavila da se opisano desilo u maju 1993. godine, svjedokinja je odgovorila da se to desilo početkom rata, i da se sve odvijalo "munjevitom brzinom", dodavši da je 100% sigurna da se desilo početkom rata, odnosno 1992. godine, potom dodavši da se optuženi nije dugo na Grbavici ni zadržao. Nadalje, nakon što joj je predočena izjava iz 1995. godine, u kojoj je govorila o svim događajima o kojima je i neposredno pred sudom svjedočila, ali ne i o događaju svog silovanja, svjedokinja je odgovorila da je time htjela zaštititi svog mldb. sina i bolesnog oca, te da nije htjela da joj dolaze novinari kući i da je o tome naročito ispituju. Navela je da inače narod nije smio govoriti o preživjelim događajima u jeku ratnih dejstava bojeći se za svoju sigurnost. Međutim, kasnije je odlučila da o preživljenom otvoreno govori, prevashodno zbog svih žrtava, dodavši da je "grehota" što to nije i ranije učinila, te da misli da ne treba da se šuti o preživljenom. Rukovođena tim motivima, ipak je odlučila da pred tužilaštvom govori otvoreno i o događajima svog silovanja. Također, upitana da pojasni zašto je u iskazu u istrazi svjedokinja navela da je optuženi kritične prilike došao na vrata njenog stana, dok je na pretresu izjavila da je došao na vrata ulaza (haustora) njene zgrade, svjedokinja je odgovorila da to dođe isto, te da su u to vrijeme u stanu bili njen otac, sin i sestrić, iz čega se da zaključiti da je optuženi kritične prilike došao na vrata njenog stana, a ne haustora. Također, upitana da pojasni razliku koja se ogleda u činjenici da je u istrazi izjavila da je otuženi kritičine prilike došao sam, dok je na pretresu izjavila da je došao sa grupom vojnika, svjedokinja je odgovorila da je on uvijek dolazio u grupi, te da on sam dolazi lično po nju, da je on uvijek bio glavni "boss", te da je oko njega uvijek bilo vojnika.

300. Svjedokinja "S-3" je u svom iskazu navela da joj je "S-4" govorila o njenim iskustvima s optuženim, te da, obzirom da joj je u prilici kad je o tome pričala sa svjedokinjom "S-4", "S-4" joj je i rekla da se opisani događaj desio 1993. godine, tako da je i ona, govoreći o svojim saznanjima o tome, u izjavi u istrazi rekla da se to desilo tada - odnosno krajem 1992. ili početkom 1993. godine. Nadalje je navela da je njoj bilo čudno kad joj je "S-4" rekla da se opisano desilo 1993. godine, ispravivši se da se to ipak desilo 1992. godine.

301. Izjašnjavajući se na okolnost svojih neposrednih saznanja o ovom događaju, svjedokinja "S-3" je u okviru svjedočenja u svojstvu svjedoka odbrane izjavila da je ona kritične prilike vidjela kako svjedokinju "S-4" vodi manji čovjek koji je na glavi imao kapu, pa je ona pretpostavila ko je u pitanju, a i "S-4" joj je rekla da je to bio Batko.

302. Kada su u pitanju iskazi ovih svjedokinja iz istrage, svjedokinje su već u okviru svojih neposrednih svjedočenja, ispitivane na relevante razlike, pa će se Vijeće, u osvrtnu na te razlike u iskazima, osvrnuti u okviru sveukupne kritičke ocjene njihovih iskaza, ne nalazeći nužnim da ih ponovo navodi. Također, Vijeće će se u nastavku osvrnuti i na sadržaje tih ranijih iskaza i sa aspekta drugih odrednica događaja na koje okolnosti svjedokinje nisu naročito ispitivane, ili su pak površno ispitivane od strane ispitivača, a sve u cilju sveobuhvatne i svestrane ocjene njihovih iskaza, a sve imajući u vidu i potenciranje odbrane u tom pravcu. Pri tome, Vijeće napominje da se neće naročito sadržajno osvrutati na sadržaj intervjua oštećenih "S-4" i "S-3" koje su dale dr Ljuboviću, nalazeći to nepotrebnim i irelevantnim. Ovo prevashodno iz razloga što su svjedokinje, jednako kao i vještak, imale priliku na te okolnosti neposredno svjedočiti pred sudom, dok je sadržaj intervjua između oštećene i ljekara (dr Ljubovića) predmet drugačijih vrednovanja što nije slučaj sa ocjenom iskaza sa aspekta relevantnih i odlučnih činjenica po pitanju postojanja krivičnog djela i krivice optuženog. Naime, standardi dokazivosti neke činjenice u svakom postupku, pa tako i u ovom slučaju (u krivičnom i postupku procjene stepena traumatizacije žrtve) su dijametralno različiti suštinski i kalifikatorno. Također, postupak priznanja status logoraša⁶⁷, sasvim je drugačija vrsta postupka u odnosu na krivični postupak, obzirom da aspekt dokazivosti određenih činjenica različitih procesnih zahtjeva u tom pravcu, zbog čega se Vijeće neće naročito sadržajno ni kritički osvrutati ni na dokazanost pojedinih činjenica u tom pravcu.

303. Vještak dr Ljubović je sadržajno ocijenio izjave oštećene „S-4“ vezano za njena traumatska iskustva autentičnim, kao i da opisani detalji ne sadrže elemente kontradiktornosti ili neubjedljivosti.

304. Svjedokinja Musić Mirjana je u svom iskazu na predmetne okolnosti izjavila da je svjedokinju "S-4" upoznala u toku rata, kada su se gotovo svakodnevno viđale prilikom spravljanja hrane na mjestu gdje se nalazio šporet, tako da bi se na tom lokalitetu ljudi i okupljali. Nadalje je navela da se se svjedokinja "S-4" na neki "neobičan način" interesovala kako da se riješi trudnoće, usljed čega se svjedokinja Musić i zainteresovala šta će joj to, da bi joj potom svjedokinja "S-4" ispričala da je odvođena u garaže u "Šoping-u" i da je tu i silovana. Izjašnjavajući se na okolnost da li ju je "S-4" u

⁶⁷ Na predmetnu okolnost su izvedeni dokazi odbrane O-17

tim situacijama informisala i o tome ko ju je kritične prilike odvodio u te garaže i silovao, svjedokinja Musić je navela da joj je ona i mogla reći, ali njoj imena ništa nisu značila – “Možda je ona pomenula i neko ime, nešto rekla, nekog, ali ta imena meni ništa ne znače”. Navela je i da misli da je svjedokinja “S-4” “na neki način riješila trudnoću”, obzirom da su bili zdravstveni radnici i da se to moglo učiniti. Izjašnjavajući se na okolnost vremenskog konteksta kada se događaj sa svjedokinjom “S-4” zapravo i desio, navela je da je to bilo znatno iza događaja sa svjedokinjom “S-3” (za koji događaj joj je poznato da se desio u maju 1992. godine), te da se taj događaj mogao desiti u jesen ili zimu.

305. Izjašnjavajući se na okolnost spoznaje identiteta vinovnika silovanja oštećene “S-4” svjedokinja Musić je izjavila da joj je “S-4” moža i rekla ime (optuženog), ali da joj u tom periodu imena ništa nisu značila, dok u odnosu na silovanje oštećene “S-3” (tačka 4 osuđujućeg dijela izreke presude), svjedokinja Musić izričito govori da joj je “S-3” rekla da ju je silovao Batko, dodavši i da je ona generalno o njemu čula vezano za događaje na Grbavici.

306. Odbrana je od protudokaza na predmetnu okolnost uvela izjavu svjedokinje “S-4” koju je dala CSB Sarajevo od 23.6.1994. godine (O-34). Imajući u vidu da se radi o izjavi koja, u smislu odredbe člana 273. stav 1. ZKP BiH, ne pretstavlja “iskaz iz istrage”, Vijeće se u svojoj odluci nije u odlučujućoj mjeri oslanjalo na ovaj dokaz. Vijeće je navedeni dokaz imalo u vidu u mjeri u kojoj je isti korišten na glavnom pretresu prilikom davanja odgovora svjedoka, a u okviru provjere i potvrde kredibiliteta i kontinuiteta iskaza oštećene, a nikako kao odlučujući dokaz za presuđenje.

307. Slijedom cijenjenih dokaza, kao ključno za ocjenu dokazanosti ove tačke optuženja, po ocjeni Vijeća, potrebno je utvrditi – da li se predmetni događaj desio u vremenskom kontekstu kako je to u optužnici i navedeno i da li je predmetno djelo učinio optuženi.

308. S tim u vezi, a imajući u vidu da je oštećena „S-4“ nesporedna žrtva predmetnih događaja, Vijeće je temeljito ispitalo sve iskaze koje je oštećena dala, kako od prvobitnog iskaza 1994. godine (O-34), pa zaključno sa njenim posljednjim iskazom-svjedočenje na sudu (u dva navrata-u svojstvu svjedoka optužbe i odbrane). Naime, sagledavši iskaze oštećene „S-4“ pojedinačno i u njihovoj sveukupnosti i međusobnoj vezi, Vijeće je zaključilo da je oštećena konzistentna po pitanju navođenja optuženog u svojstvu nekog ko se najviše isticao u vezi sa predmetnim događajima optuženja na

području Grbavice, dok takav kontinuitet njenog kazivanja ne postoji i u odnosu na njeno silovanje od strane optuženog, kao i obzirom na vremensku odrednicu događaja. Međutim, suprotno stanovištu odbrane, Vijeće je njen iskaz i u tom pogledu ocijenilo vjerodostojnim, autentičnim i uvjerljivim. Pri tome, Vijeće je imalo u vidu razloge koje je oštećena navela a koji se odnose na činjenicu da o predmetnom događaju nije htjela otvoreno govoriti 1995. godine (iskaz pred Višim sudom u Sarajevu), uvažavajući njene razloge kao o objektivne i realne, a istovremeno i prirodne, budući da je općenito za žrtve silovanja svojstveno da an sličan ančin reagiju, prevashodno obzirom na činjenicu dok su ratna dešavanja i dalje bila aktuelna i neposredna. Stoga, takvo ponašanje oštećene Vijeće nalazi prirodnim i očekivanim obrascem ponašanja žrtve silovanja, budući da se, naprimjer, i svjedokinja „S-3“, na identičan način ponašala i reagovala nakon što je silovana, a kojoj svjedokinji je Vijeće, također, poklonilo vjeru. Pri tome, Vijeće ja nadalje imalo u vidu da je oštećena, kada je odlučila prvi put otvoreno govoriti o silovanju od strane optuženog, uvijek jasno i nedvojbeno identifikovala optuženog kao njenog vinovnika u pogledu ranji koje je on poduzeo, ne ostavivši time kod Vijeća uopće sumnju da je to počinio neko drugi, a ne optuženi. Također, njena identifikacija optuženog je saobrazna i, izuzimajući manje razlike u pogledu evukupnih specifičnih svojstava ličnosti optuženog, koje, prirodno, neko od svjedoka bolje, a neko sa manje detalja zapazi, većini iskaza ostalih svjedoka koji su ga na identičan način opisivali.

309. Naime, upitana na zapisnik u istrazi, svjedokinja veoma objektivno govori o identifikaciji optuženog, pri tome navodeći da je optuženi bio poznat “muslimanima Grbavice”, navodeći da su “svi muslimani znali ko je Batko”, poznavala mu je nadimak Batko, te prezime Vlahović, te dodaje da su to svi znali. Opisujući ga kako je izgledao, navela je da je bio u vojnoj uniformi, da je uvijek imao neku crnu kapu, da je imao mladoliko i malo lice, dodavši “imao je oči koje čovjek ne može zaboraviti,.. djelovao je neuhranjeno”, nadalje navodi “imali smo užasan strah od Batka. To su bili momenti kada čovjek gubi razum”.

310. Nadalje, izjašnjavajući se neposredno pred Vijećem na okolnost vremenske odrednice događaja, svjedokinja je veoma odlučno i uvjerljivo, na nekoliko posebnih upita tužioca i branioca, odgovorila da je to bilo na početku rata, i da je u to sigurna, uzimajući kao početak rata 1992. godinu. Slijedom navedenog, kao i uzimajući u obzir utvrđene činjenice, Vijeće je nedvojbeno utvrdilo da se predmetni događaj desio u maju 1992. godine, prihvatajući pojedinačna pojašnjenja svjedokinje o različitim vremenskim odrednicama događaja sasvim razumljivim, prirodnim i logičnim. Svjedokinja je, naime,

dajući iskaz pred sudom, navela da u situaciji kada je prvi put otvoreno govorila o događaju, bila pod sedativima, time pravdajući da je u istrazi drugačije navodila vremensku odrednicu događaja (navodeći da se predmetni događaj desio u maj 1993. godine, a ne u maj 1992. godine), pri čemu Vijeće nalazi paušalnim i fragmentarnim navod odbrane da je oštećena samo u pogledu vremenske odrednice imala određene rezerve u konkurenciji ta dva njena iskaza-iskaz u istrazi i na glavnom pretresu. Svjedokinja je, naime, često potencirala da se ne prisjeća detalja, odnosno da su neke pojedinosti na kojima je odbrana insistirala i koje je potencirala bitnim, za nju jedno te isto, odnosno da im nije pridavala naročit značaj, neizostavno navodeći da se u pogledu predmetnih događaja bojala i za vlastitu sigurnost i članova njene porodice, naročito bolesnog oca i njenog sestrića. Pri ovome, Vijeće je imalo u vidu da je svjedokinja sukcesivno, u kraćim vremenskim intervalima, višestruko silovana, ne uzimajući joj na štetu da je ista nužno uvijek morala navoditi tačan vremenski okvir njenog silovanja.

311. Dakle, Vijeće je poklonilo vjeru i dijelu iskaza svjedokinje da 1995. godine nije mogla otvoreno govoriti o svom silovanju od strane optuženog, prihvatajući njene razloge razumljivim i prirodnim, kao što to prirodno i čine žrtve silovanja koje su doživjele slična iskustva. Prirodno je i da se svjedokinja "S-4" upravo zbog prirode doživljenog, među prvim povjerila svjedokinji Musić, profesionalnom psihologu, koja je uz to i žena, prepoznavši da će kod iste naići na razumijevanje u pogledu doživljenog, a istovremeno i prema svjedokinji "S-3", koja je vidjela jedno njeno dovođenje od strane optuženog prema opisanim garažama, identifikujući se i poistovjećujući se sa istom u vezi doživljenog, što je, po ocjeni Vijeća, sasvim prirodno i uobičajeno. Nadalje, i svjedokinja "S-3" ne ostavlja sumnju u pogledu identifikacije optuženog, obzirom da iz njenog iskaza proizilazi da je njeno neposredno iskustvo sa optuženim prethodilo događaju sa svjedokinjom "S-4", pa je i prirodno da ona veoma dobro poznaje lik svog vinovnika, pa tako ga jasno i identifikujući u liku osobe koja oštećenu "S-4" kritične prilike i odvodi. Na koncu, i svjedokinja Musić Mirjana govori da se događaj silovanja oštećene "S-3" desio prije događaja oštećene "S-4", pri čemu Vijeće ne nalazi uvjerljivim njen dio iskaza da se taj događaj desio krajem 1992. odnosno početkom 1993. godine, budući da je isti nesaglasan u tom dijelu iskazu svjedokinje "S-4" koja je, po ocjeni Vijeća, u najboljoj poziciji da jasno i nedvojbeno razluči kad se zapravo događaj i desio, a što je neposredno pred Vijećem i učinila.

312. Ono što je ključno u potvrdi njenog iskaza vjerodostojnim, a što je Vijeće i naprijed navelo, jeste nepobitna činjenica da je svjedokinja, od trenutka kada je odlučila

otvoreno svjedočiti o doživljenom (iskaz u istrazi), a potom i na glavnom pretresu, nedvojbeno i odlučno kao vinovnika svog silovanja navela identitet (nadimak) optuženog, te ni u jednom trenutku od toga nije odstupila, ne ostavivši time sumnju u taj dio svog iskaza. Također, ista veoma dosljedno i sigurno govori o tome da se opisano desilo na početku rata, uzimajući kao početak rata 1992. godinu, ponavljajući nekoliko puta da je sigurna da se to tad i desilo. Sve i da svjedokinji Musić oštećena nije otvoreno navela ime svog vinovnika, potkrjepu njenom kazivanju je dala upravo svjedokinja "S-3", koja je neposredni očevidac odvođenja svjedokinja "S-3" prema garažama "Šopinga", u kojim je, potom, i uslijedilo opisano silovanje. Na koncu, Vijeće ne uzima u bitnom devijantnim druge manjkavosti iskaza oštećene u pogledu ostalih odrednica događaja, koj se tiču sredstva vezivanja njenih nogu, činjenice da je vezana za sve ili samo donje ekstremitete, zatim, u pogledu činjenice da je optuženi u opisanim prilikama dolazio sam odnosno sa nekoliko vojnika, budući da je ista, neposredno pred sudom, razjasnila i te nesaglasnosti.

313. Zaključno, Vijeće nije moglo izvršiti provjeru navoda odbrane u završnim riječima, u osvrtnu na iskaz svjedokinje "S-4", da je u dokazu tužilaštva T-185, pod r.br.49 i 50, u rubrici ove svjedokinje, kao vinovnik, navedeno lice Gagić Zoran, a ne optuženi.

314. Suprotno kvalifikaciji tužilaštva u tom pravcu, Vijeće je optuženog oglasilo krivim kao saizvršioca (a ne izvršioca) u silovanju oštećene, nalazeći da takav opis proizilazi i iz činjeničnih navoda događaja iz optužnice. Naime, slijedom relevantnog činjenično dijela, evidentno je da dokazano djelo optuženi nije počinio sam, već zajedno sa drugim licima, pri čemu je nesumnjivo, dakle, postojao pluralitet izvršilaca, koji zajedno čine svoje djelo, pri čemu su njihovi doprinosi odlučujući. Zbog toga, nalazeći da je dokazano postupanje optuženog kvalifikovalo odlučujućim, Vijeće je optuženog, isključujući svaku razumnu sumnju, oglasilo krivim za progon silovanjem oštećene „S-4“ u svojstvu saizvršioca.

K. TAČKA 11 OSUĐUJUĆEG DIJELA **IZREKE PRESUDE**

315. **Tačkom 11 osuđujućeg dijela izreke presude (tačka 12 optužnice),** optuženi je oglašen krivim da je, na način pobliže opisan u izreci, kao saizvršilac,

počinio progon drugim nečovječnim djelima, pljačkom i silovanjem u pokušaju oštećene „S-5“.

316. Na predmetnu okolnost je svjedočila oštećena “S-5”.

317. Svjedokinja “S-5” je u svom iskazu navela da je početkom maja 1992. godine čula da je pred njenu zgradu došao transporter, nakon čega su u njen stan ušla dvojica naoružanih vojnika. Inače, u tom haustoru je bila jedina muslimanka pa ju je dodatno bio strah, zbog toga nije smjela izlaziti iz stana, a uglavnom bi i boravila kod komšija par spratova iznad njenog. U situaciji kad je pred zgradu došao transporter, zatekla se u predsoblju svog stana jer je prethodno došla po odjeću. Jedna od te dvojice je bio Batko kojeg je poznavala od ranije. Navela je, naime, da joj je jedne prilike, prije nego je poginuo, njen sin pokazao “tog Batka”, koji je radio na „Željinom“ stadionu, odnosno kao izbacivač u „11 plavih“, pa kad joj je “upao u stan” prepoznala je njegov lik i odmah joj je bilo jasno “ko je i šta je”. Osim toga, bilo joj je poznato da je bio bokser na “Željinom” stadionu. Navela je i da ga je poslije tog događaja vidjela preko TV-a na barikadama, kako drži tri prsta, i na glavi je imao „šajkaču“. Opisujući nadalje, navela je da je Batko na tom spotu bio sa još par osoba, ali da joj je jedino on bio “baš upečatljiv”, jer se ponašao “kao da je osvojio Sarajevo”. Nadalje je navela da se ta druga osoba zvala Miki ili Željko, te da je ta osoba oslovljavala Batka nadimkom Batko, a nekad i Bato. Izjašnjavajući kako su izgledali-navela je da je Batko bio u plavom kombinezonu, kosa mu je bila malo duža, dok je druga osoba bila visočija, crna, imala je na glavi kapu “francuzicu”, obojica su bili naoružani puškomitraljezima, puškama, imali su i noževe. Navela je i da, za razliku od osobe koju oslovljava sa “Batko”, ovu drugu osobu nije ranije ni kasnije ponovo viđala. Po ulasku u stan, ova druga, crna osoba, ju je udarila tako jako da je proletila pod sto u kuhinji, nakon čega je Batko rekao “diži je, vodi je u sobu, tu turkinju odma' likvidiraj.”

318. Nakon toga je zadobila udarac od Batka koji ju je sa cijevi od puške udario u predjelu ključne (čeone) kosti, usljed čega joj je između očiju bila rupa. Posljedice toga su joj da je morala operisati oko jer je dobila glaukom, dok i danas na tom predjelu ima ožiljak od udarca. Potom ju je ovaj drugi bacio na kauč sobe i počeo ju je “nemilosrdno udarati” puškom. Potom je uzeo dugi nož i prijetio joj je govoreći da zažmiri. Bila je u šoku. Od straha nije mogla zatvoriti oči, pa je u njeg gledala otvorenih očiju, da bi joj on ponavljao da zažmiri, što je ona odbila. Za vrijeme dok je bila sama u sobi s tom osobom, Batko je bio u drugoj sobi i krao je zlato. Potom je ta osoba s nje strgala

odjeću, ali ne zna je li ju je silovala, jer je više bila u šoku. Potom je došao Batko, uzeo je nož, opisujući kako je nož izgledao, navela je "...taj nož je bio kao ogledalo. I dan danas ga sanjam." Potom su zajedno počeli da je udaraju i trgaju odjeću s nje. Opisujući trenutak kada Batko ulazi u sobu u kojoj je s ovim drugim boravila, navela je "Ušao je kad je ovaj počeo sa mene da skida sve. I kad je na mene legao, ja sam sva krvava bila, onda je i Batko počeo da se svlači. Međutim, u tom momentu je pokucalo, ovaj zapucalo i oni su skočili." Opisujući položaj u kojem se Batko nalazio kad je vani zapucalo, navela je da je bio nad njom u ležećem položaju. Nakon što je zapucalo s vana, iz firme "Strojorad", izašli su iz njenog stana, i obojica su otišla prema gornjim spratovima. Navečer su komšije došle po nju i izmjestile je u njihov stan, i pružili su joj prvu pomoć. Sutradan su joj rekli da ona mora otići odatle, što je sutradan i učinila. Obzirom da nije smjela izaći na vrata haustora, skočila je sa svog balkona prema slastičarni "Palma" i dolje su je našli prijateljski vojnici i odveli je u hitnu. Nakon što su otišli, stan joj je bio ispreturan, i te prilike joj je nestalo njeno i majčino zlato u vrijednosti iznad 5.000,00 DM. Kada je imala prilike da priča sa komšijama, rekli su joj da je Batko dolazio još par puta i tražio ju je. Izjašnjavajući se na okolnost nastupjelih posljedica po njeno zdravlje od zadobijenih povreda, navela je da je operisala oko, na oba oka je dobila glaukom, šećernu bolest, da joj je štitnjača obolila, da ima visok pritisak, te se liječi i kod neuropsihijatra. Navela je i da je nemirna, da ima strahove, te da ima problema sa nesanicom.

319. Svjedokinji je predložen njen zapisnik iz istrage (T-45), u pogledu razlike u smislu da je u istrazi izjavila da ju je, po ulasku u stan, Batko udario kundakom puške od kojeg udarca je odletila pod kuhinjski sto, dok je na glavnom pretresu izjavila da je to učinila ova druga sooba. Izjašnjavajući se na predloženo, svjedokinja je izjavila da je pogriješila, i da je tačno ono što je izjavila u istrazi, pripisujući ovu grešku činjenici što je uzbuđena, te da se ne osjeća baš najbolje, navodeći da ju je ipak udario Batko.

320. Tokom unakrsnog ispitivanja, odbrana je potencirala činjenicu da su nastupjele posljedice na strani oštećene rezultat ne samo opisanog, već i drugih nemilih događaja u njenoj porodici, usljed pogibije njenog sestrice i sina. Također, odbrana je insistirala na sadržaju iskaza oštećene u NVO "Medika" iz Zenice, koja tretira žrtve silovanja, pri čemu "iskaz" svjedokinje u toj organizaciji, kako je svjedokinja kasnije pojasnila, ne predstavlja iskaz u formalnom smislu, već razgovor između nje i uposlenika te organizacije.

321. Vijeće je u potpunosti poklonilo vjeru iskazu ove svjedokinje nalazeći da je u kazivanju konzistentna, uvjerljiva, njeno svjedočenje je detaljno, kompletno, sveobuhvatno i nepristrasno. Njen iskaz Vijeće je cijenilo kao objektivno nalazeći da svjedokinja optuženog ne tereti više od objektivno doživljenog, niti ima potrebe za tim, slijedom čega Vijeće nalazi da je kao takvo dostatno da se, isključujući svaku razumnu sumnju, optuženi oglasi krivim za predmetnu inkriminaciju. Saglasno iskazu iz istrage, svjedokinja decidno opisuje učešće optuženog u kritičnom događaju, ne tereteći ga više od objektivno doživljenog, pri čemu jasno precizira njegovu ulogu, odnosno opisuje način na koji poduzima inkriminirajuće radnje, pri tome dajući jasno i uvjerljivo objašnjenje u pogledu prezentirane razlike u odnosu na iskaz iz istrage. Vijeće se nije upuštalo u navodne razlike u iskazu koji je dala NVO „Medika“ nalazeći prigovore u tom pravcu nepouzdanim, neprovjerenim, paušalnim i fragmentarnim. Isto tako, nalazi nebitnim svjedokovu nemogućnost prepoznavanja lica na predloženim fotografijama koje je identifikovala kao Miki odnosno Željko, budući da je savim jasno i nedvojbeno opisala optuženog, i njegovu ulogu i postupanje kritične prilike, pri tome navodeći da je za razliku od njenog drugog vinovnika, optuženog imala priliku i ranije vidjeti kada joj ga je njen sin pokazao pred „Željinim“ stadionom, odnosno, da joj je pričao da je bio sportista (bokser) jednako kao i njen sin koji se bavio nogometom. Osim toga, jasno je identifikovala i njegov prepoznatljivi obrazac ponašanja, navodeći da ju je pogrdno nazvao „turkinjom“, da je imao nož kojeg se i danas sjeća, pri čemu su i svjedoci Sulić Denis i „S-16“ i drugi govorili o neuobičajeno velikom nožu koji je optuženi nosio, te da je imala priliku optuženog prepoznati i na TV spotu o kojem su u prilog pozitivne identifikacije optuženog govorili i brojni drugi svjedoci („S-35“, „S-47“, „S-36“, „S-13“ i drugi). Dakle, optuženog je imala priliku percipirati prije, tokom i nakon opisanih događaja, pri tome ne ostavljajući nikako sumnju da je Batko o kojem je govorila upravo optuženi, a ne neko drugi. Međutim, Vijeće ne nalazi kredibilnim njeno kazivanje da je optuženi tada imao „dužu“ kosu, obzirom da niko drugi od svjedoka, u prilogu pozitivne identifikacije optuženog, to nije navodio. Međutim, Vijeće istovremeno nalazi da ta činjenica ne mijenja sveukupnu sliku oštećene kao kredibilnog svjedoka, zbog čega konačno zaključuje da isto nije imao značajnog utjecaja na ocjenu njenog iskaza vjerodostojnim.

322. Nemogućnost svjedokinje da potvrdi, da li je, prije ulaska optuženog u sobu kritične prilike, prethodno silovana od strane drugog lica, Vijeće pripisuje objektivnosti njenog iskaza, cijeneći da svjedokinja ne želi, po svaku cijenu, dodatno teretiti drugo

lice bez obzira što ju je isto prethodno fizički i psihički malteretiralo. Također, ovu odrednicu svjedokinjinog iskaza, Vijeće pripisuje prethodnom vitalnom povrjeđivanju svjedokinje u predjelu čeone kosti od strane optuženog, pa nalazi sasvim očekivanim i prirodnim njenu nemogućnost konkretizacije te radnje drugog lica, što je na koncu, za odgovornost i krivnju optuženog, apsolutno irelevantno. S tim u vezi, Vijeće je ispustilo tu odrednicu događaja iz činjeničnog opisa izreke presude.

323. Također, oslanjanjem na kazivanje oštećene, Vijeće je utvrdilo da je optuženi, poduzeo radnju silovanja u kažnjivom pokušaju, obzirom da je isti prilazio svjedokinji i počeo je sa sebe skidati odjeću, dakle, isti je započeo zabranjenu radnju, međutim, nakon što se čuo pucanj s vana, isti je odustao od te nakane, zbog čega nije dovršio započeto djelo.

324. Slijedom navedenog, Vijeće je, isključujući svaku razumnu sumnju, optuženog oglasilo krivim da je, na način pobliže opisan u izreci, kao saizvršilac, počinio progon drugim nečovječnim djelima, pljačkom i silovanjem u pokušaju oštećene „S-5“.

L. TAČKA 12 OSUĐUJUĆEG DIJELA **IZREKE PRESUDE**

325. **Tačkom 12 osuđujućeg dijela izreke presude (tačka 13 optužnice),** optuženi je oglasen krivim da je, na način pobliže opisan u izreci, počinio progon ubistvom oštećenog **Salčin Zlatka**.

326. Na predmetnu okolnost su svjedočili svjedoci Čoho Esad i svjedok „S-37“, te su uloženi materijalni dokazi na okolnost identifikacije i ukopa oštećenog (T-143). Odbrana je na predmetne okolnosti uvela dokaze O-8, O-22 i O-31.

327. Svjedok Čoho Esad je na predmetne okolnosti naveo da je živio u ulici Bana Šurbata 22, na Grbavici, te da mu je prvi komšija (stan prekoputa) bio oštećeni Salčin Zlatko koji je prije rata bio taxista. Nadalje je naveo da su oko 10. maja 1992. godine, popodne oko 15-16 sati, dvojica vojnika došla po Zlatana i još jednog komšiju koji je, također, bio taxista. Prije toga su od Zlatanove supruge uzeli čaršaf, pocijepali ga i svezali im oči, potom su ih proveli u haustor i odveli u kombi bijele boje. Ubacili su ih u taj auto i odvukli ih. Od tada više nikad nije vidio Zlatana, ali je čuo od komšija i njegove

supruga da je nastradao. Naveo je i da nikad nije saznao niti čuo identitet lica koja su ih odveli, ali da pretpostavlja da su to pripadnici „Bijelih orlova“ koji su im i ranije dolazili i pretresali stanove i koji su bili u istim maskirnim uniformama kao i prilikom pretresa. Naveo je i da se događaj odvođenja Salčin Zlatka (i drugog komšije) desio oko sedam dana prije njegovog stradanja (tačka 13 izreke osuđujućeg dijela presude).

328. Svjedokinja „S-37“ je u svom iskazu navela da se po povratku sa radnog voda, zatekla u svom stanu kad su Glavonjić, Dragan Petković i Batko došli po komšije Salčin Zlatka i Bracu. Kroz prozor je vidjela bijeli kombi, vidjela je da su ovi što su došli po njih, uzeli bijele čaršafe i izderali ih, nakon čega su Zlatku i Braci zavezali oči i ruke. Potom su ih odvukli tim kombijem. Sva trojica su ušli kritične prilike u zgradu. Dragan je prvi ušao u haustor, i kratko je razgovarao sa Zlatanom-nije mogla čuti sadržaj razgovora iako su joj vrata bila otvorena (svjedokinja potom navodi da su ulazna vrata njenog stana uvijek morala biti otvorena). Nije vidjela ko je tačno od njih trojice izveo komšiju Zlatka iz njegovog stana, te navodi da je vidjela da su bijelim kombijem potom otišli Petković i Glavonjić, a da Batka nije vidjela kako ide s njima u kombi. Kasnije je od komšije Brace, koji je te prilike i odveden sa Zlatkom (a koji je u međuvremenu umro), saznala da je Zlatko ubijen, odnosno da joj je pričao da je njemu (Braci) Zlatko umro na rukama. Izjašnjavajući se na identitet osobe koju je oslovila kao „Batko“, svjedokinja je navela da je on bio u uniformi, na glavi imao kapu „šajkaču“ sa kokardom, te je dodala da su joj i drugi, opisujući ga, govorili da nosi „šajkaču“ sa kokardom. Navela je i da je bio nizak, te da se predstavio kao Batko kad je došao da vodi njenog brata. Također je navela da je Batka imala priliku viđati dok je bila u radnom vodu, te da bi on pucao u zrak plašeći ih i govoreći da će sve balije početi ubijati. Navela je i da ga je inače vidjela u više navrata jer je bila u radnom vodu, pa ga je „mogla vidjeti non-stop“.

329. Iz dokaza T-143 proizilazi da je NN-6 lice, čiji su ostaci ekshumirani na lokalitetu masovne grobnice u Miljevićima, identifikovano kao Salčin Zlatko.

330. Odbrana je od protudokaza uvela materijalni dokaz O-8⁶⁸ iz kojeg proizilazi da supruga oštećenog navodi da sa odvođenjem njenog supruga Veselin Vlahović zv. Batko nema ništa, te O-22⁶⁹ u kojem je u relevantnom dijelu navedeno da su sa licem

⁶⁸ Službena zabilješka Državne agencije za istrage i zaštitu pod brojem 14-07/2-4-04-2-14/11 BF od 4.1.2011. godine (**O-8**);

⁶⁹ Izjava CSB Sarajevo, koju je 18.12.1993. godine dao Smajš Mirsad (**O-22**);

Smajiš Mirsadam, u jednoj od ćelija "Kule", boravila lica Salčin Mersed, Salčinović Zlatan i Kamberović Mirsad, sva trojica taxisti sa Grbavice. Nadalje je, između ostalog naveo, da mu je lice Salčinović Zlatan, preminulo na rukama. Iz dokaza O-31⁷⁰ proizilazi da je lice Sokolović Rešad izjavilo da su, za vrijeme njegovog boravka na Grbavici, ubijeni Salčin Zlatan zv „Pišta“ i još jedno lice, te da je u tim ubistvima učestvovao Batko koji je radio kao izbacivač u disko klubu „Teatar“ i u restoranu „Dom pisaca“.

331. Oslanjanjem na iskaze svjedoka, Vijeće je ustanovilo da je lice koje je po oštećenog došlo kritičnog dana, koje svjedokinja „S-37“ identifikuje po nadimku „Batko“ upravo optuženi. Naime, iako svjedok Čoho Esad identifikuje lica, ne i njihov identitet, tu prazninu popunjava oštećena „S-37“ koja je optuženog dobro poznavala, i objasnila je decidno u kojim je sve prilikama vidala optuženog. Opisala ga je saglasno ostalim iskazima svjedoka koje je Vijeće ocijenilo vjerodostojnim. Oba svjedoka su saglasna i u kazivanju da se oštećeni Salčin Zlatko više nije vratio živ nakon odvođenja, dok je njegovog tijelo naknadno pronađeno, dok je slijedom dokaza T-143 proizilazi da su ostaci oštećenog pronađeni u masovnoj grobnici u Miljevićima. Nemogućnost svjedoka Čoho Esada da identifikuje optuženog kritične prilike, Vijeće pripisuje objektivnoj okolnosti da se njegovo odvođenje, kada je optuženog neposredno percipirao, desilo sedam dana od ovog događaja.

332. Za Vijeće je od odlučujućeg značaja bila i činjenica da je su ostaci oštećenog pronađeni na lokalitetu masovne grobnice u Miljevićima, koje je veliki broj svjedoka identifikovao kao specifično stratište na kojem je većina ubijenih žrtava optuženog i ekshumirana, a o čemu će i u osvrtu na ostale pojedinačne događaje ubistava više biti riječi.

333. Kad je riječ o dokazu O-8, Vijeće nalazi da službena zabilješka i ne može biti zakonit dokaz, zbog čega ne želi detaljno ni obrazlagati dokaznu podlogu iste. Također, iz dokaza O-22 nesumnjivo proizilazi da se u konkretnom radi o smrtno stradalom licu Salčinović Zlatan, koje uopće i nije oštećeni u konkretnom slučaju, zbog čega isti i ne nalazi relevantnim dokazom.

⁷⁰ Izjava Sokolović Rešada data CSB Sarajevo dana 20.07.1992. godine pod oznakom 00320568 (O-31)

334. Stoga, obzirom na navedeno, kao i obzirom na činjenicu da se i ne radi dokazu iz istrage u smislu odredbe člana 273. stav 1. ZKP BiH (a kakva je situacija i sa dokazom O-31), Vijeće ne nalazi nužnim detaljno elaborirati zakonitost i sadržinu ovog dokaza. Isto tako, Vijeće napominje da se u presudi na više mjesta osvrtao na pitanje zakonitosti izjava koje su svjedoci davali, između ostalih, i CSB-u zbog čega se na ovom mjestu neće naročito ni osvrutati na ovaj dokaz.

335. Slijedom navedenog, Vijeće je, isključujući svaku razumnu sumnju, utvrdilo da je optuženi, počinio progon ubistvom oštećenog Salčin Zlatka.

M. TAČKA 13 OSUĐUJUĆEG DIJELA **IZREKE PRESUDE**

336. **Tačkom 13 osuđujućeg dijela izreke presude (tačka 15 optužnice),** optuženi je oglašen krivim da je, na način pobliže opisan u izreci, kao saizvršilac, počinio progon mučenjem i pljačkom oštećenog **Čoho Esada**.

337. Na predmetnu okolnost su svjedočili oštećeni Čoho Esad, Čoho Nura i svjedok „S-37“.

338. Svjedok Čoho Esad je na predmetne okolnosti izjavio da je živio na adresi Bana Šurbata 22, Grbavica sa roditeljima, sestrom i nanom. Jedno popodne, krajem maja odnosno početkom juna mjeseca 1992. godine (otprilike sedam dana nakon odvođenja Salčin Zlatka), u njegov porodični stan je došao Vlahović Veselin - Batko sa osobom po nadimku Krompir. Imali su u ruci papirić i pitali su svjedokovu majku gdje je poimenično svjedok, rekavši da moraju da ga vode u štab, na šta je ona odgovorila da je on u sobi. Bili su naoružani i uniformisani. Opisujući izgled osoba koje su po njeg došle, svjedok je naveo da je Batko bio malo niži rastom, bio je razvijen, obučen u maskirnu uniformu, preko prsa je imao redenike, bio je naoružan automatskom puškom, pištoljem i nožem. Osoba po nadimku Krompir, bila je malo visočija i krupnija od Batka. Batko mu se obratio riječima da je došao po njeg rukovodeći se spiskom, da ga vodi u štab. Svjedokov otac je pitao gdje će, nakon čega ga je Krompir udario kundakom puške u glavu od čega je otac pao. Potom je odveden u prostorije preduzeća „Digitron Buje“. Svjedok je odveden u prvu prostoriju (kancelariju), u kojoj je sjedio 20-to godišnji momak koji je svjedoku tražio ličnu kartu, nakon čega mu je svjedoki dao. Taj momak

se predstavio kao Aco. Potom je Batko naredio da ide u drugu prostoriju, što je i učinio, nakon čega mu je naredio da izvadi sve dokumente i novčanik iz džepa svoje jakne. U jednom trenutku mu se Batko obratio riječima „hoćeš mi dati taj sat?“ koji je svjedok imao na ruci, nakon čega je svjedok skinuo isti i dao ga Batku, koji ga je potom stavio sebi na ruku. U tom trenutku ga je počeo Krompir udarati šakom u bubrege, u glavu i vrat sa lijeve strane, na šta je svjedok rekao da ga ne dira, da ga mogu ispitivati šta im treba.

339. Nakon toga, Batko mu je rekao da skine prstenove koje je imao na ruci i da mu ih da, što je i učinio. Potom ga je pitao od koga je dobio te prstenove, na šta je svjedok rekao da su mu uspomena od djevojke, na šta je Batko vratio prstenove rekavši „ako ti je to od djevojke, neću“. Izjašnjavajući se na okolnost oduzete imovine, svjedok je rekao da je u novčaniku, između ostalog, bilo oko 4.000,00 DM i 3-4 srebrna prstena. U tim trenucima, ovaj drugi (Krompir) ga i dalje udara po slabinama nogom obuvenom u vojničke čizme. Potom je Batko repetirao automatsku pušku i naredio mu je da legne na stomak, raširenih ruku i nogu. Potom ga je počeo tući Krompir i počeo je skakati po njegovim leđima, a Batko se potom zaletio pa ga je udarao nogom obuvenom u vojničke čizme naizmjenično u oba bubrega, te u predio glave. Batko mu je povremeno podizao glavu držeći ga za kosu, kako bi provjerio da li je pri svijesti. Svjedok navodi da je u tim trenucima gubio svijest.

340. Potom je došao jedan dječak od 10-12 godina, i Batko mu je rekao da donese paletu, što je nakon negodovanja dječak i učinio, da bi mu potom Batko naredio da dječak tuče svjedoka po listovima, vratu, ramenima, i po glavi, što je isti i učinio. Na momente je gubio dah, usljed čega se kratko potrbuške udaljavao prema predjelu ispod stola koji se nalazio u toj prostoriji, kako bi uzeo daha. Potom ga je Batko opet rjerao naoružanjem da opet legne na stomak, te raširi noge i ruke. Nadalje dodaje „U tom periodu sam i obnevidio više, i kako se i od batina i svega kol'ko je tu bilo, ja, zalijepile mi se oči bile, i tad su me bolili i sve. I onda mi je diz'o jednom osjetim glavu digne i sad je dobro kaže,... sad je dovoljno.“ Potom, nakon par sati udaranja, Batko ga je uzeo za glavu i odveo ga u drugu prostoriju, naredivši mu da ne smije gledati kroz prozor. Svjedok je do sutradan držan zaključan u toj prostoriji. Sutradan, kada je i pušten, opet su poslijepodne došli Batko i Krompir i vodili su nekog čovjeka sa sobom. Nakon što je svjedok opisao kako su prema toj osobi postupali, Batko mu se obratio riječima da je od Petković Dragana dobio naređenje da ga ubije, ali da on to neće učiniti jer je dobio i naređenja da ga pusti, te da će on (Batko) dva puta ispaliti rafal u zrak rekavši mu da

treba reći „ah“ simulirajući time da ga je ubio, a istovremeno radi plašenja prethodno dovedenog čovjeka, rekavši mu potom da ide kući, da ne smije tražiti ljekarsku pomoć, i da ako to učini ili ikome priča šta mu se desilo, da će mu ubiti porodicu. Kada je došao kući, leđa su mu bila crna, oporavak je trajao oko dvije sedmice. Izjašnjavajući se na okonost nastupjelih posljedica koje su aktuelne, naveo je da ima diskusherniju, te da često ima glavobolje.

341. U svom iskazu iz istrage (T-11)⁷¹ svjedok je u bitnom identično svjedočio na predmetne okolnosti, s tim što je naveo i da ga je Batko, prije nego ga je pustio da ide kući, dva puta udario u predjelu lica.

342. Svjedokinja Čoho Nura je na predmetne okolnost izjavila da su Batko, Krompir i Biner došli po njenog sina, te su ga izveli i stana. Njen muž je u jednom trenutku pitao gdje joj odvođe sina, da bi jedan od ove druge dvojice- Krompir ili Biber, udario njenog supruga pendrekom. Njen sin je doveden kući nakon dva dana u veoma teškom stanju. Opisujući njoj kako su ga udarali, sin joj je rekao da su „igrali“ po njemu. Kad je došao, navodi, nije se znalo da li su mu pantalone crnje ili on sam, glava mu je bila krvava. Opisujući osobu koju je oslovila kao Batko, svjedokinja je navela „Batko je bio strašljiv i kad ga nisi gled'o onu kapu nabio, malehan, kapa za uši mu pala. Ko god naiđe kaže - bježi, eto Batka.“

343. Iskaz svjedokinje je u bitnom saglasan iskazu iz istrage (T-12)⁷², s tim da je u istrazi izjavila da je Batko, a ne Krompir ili Biber, kako je to na pretresu izjavila, udario njenog supruga nakon što ih je pitao gdje mu odvođe sina. Odbrana je prigovorila ulaganju iskaza ove svjedokinje u spis ističući da, budući da je nesporno da se radi o nepismenoj svjedokinji, nesaglasan je posljednji napisani pasus u uloženom zapisniku po pitanju pouke svjedoku da „ima pravo da zapisnik pročita...nakon čega se konstatuje da svjedok ne stavlja primjedbe na zapisnik i isti svojeručno potpisuje“. U odgovoru na prigovor, tužilac je naveo da se pored otiska prsta svjedokinje nalazi potpis tužioca sa napomenom da se radi o svjedokinji u konkretnom slučaju.

344. Svjedokinja „S-37“, nakon što je navela opće podatke o mjestu stanovanja i članovima porodičnog domaćinstva, izjavila je da su otprilike u julu 1992. godine, u njen

⁷¹ Zapisnik Državne Agencije za istragu i zaštitu (SIPA BiH) broj 17-04/2-4-04-2-553/10 od 12.10.2010. godine o saslušanju svjedoka Čoho Esada

⁷² Zapisnik Tužilaštva BiH broj KT-RZ-61/05 od 1.11.2010. godine o saslušanju svjedoka Nure Čoho

porodični stan, po njenog brata došli Batko, Biber i Krompir. Ona do tada nije znala ko je Batko, ali rekle su joj komšije da on dolazi. Sa papirića su pročitale da im je naredio Petković Dragan da trebaju da ga odvedu, što su i učinili. Batko se na vratima stana predstavio da je on Batko, a inače su joj komšije opisivale da on nosi kapu „šajkaču“ s kokardom, da je nizak. Kad se pojavio, identično je izgledao-bio je uniformisan u šarenom vojničkom odijelu, imao je kapu sa kokardom na glavi. Inače je navela da je Batka imala priliku viđati i za vrijeme dok se nalazila u radnom vodu, te da je on u zrak pucao govoreći da balije treba početi ubijati, navodeći općenito da ga je „mogla vidjeti non-stop“. U situaciji kada su se nalazili na vratima porodičnog stana, Biber je udario njenog oca, a Batko je odgurnuo njenog brata kako bi krenuo. Uvečer je na vratima stana došao srpski policajac i tražio je deku i obloge za njenog brata, nakon čega je imala priliku odlaskom u „Digitron“ brata i vidjeti. Te prilike se on nalazio u „Digitron“-u, ispod stola, u jednoj prostoriji. Rekao joj je ukratko ko ga je tukao, spominjući u tom kontekstu Batka i jednog dječaka. Njen brat je tu proveo oko 4-5 dana. Opisujući njegov izgled po dolasku kući, svjedokinja je navela „bio je crn. Znači nema očiju, nema ništa nismo znali da išta ima. Ja sam se onesvijestila, dva i po sata mene su žene umivale da dođem sebi, on je reko mojoj mami samo da mene prigleda, da mene podigne da znam da ja ima on oči. Meni su oni su otvarali njemu 'vako kapke i on je reko mama nemojte mene liječiti liječite moju sestru da dođe sebi da zna da ja imam oči.“ Njenog brata su liječile ona i majka, u takvom stanju je ležao oko 10 dana. Nakon tog perioda, po njenog brata opet dolaze Dragan Petković, Batko, Gordana, Krompir i Biber, da bi potom (nakon 15 minuta) došli i po njene roditelje. Odveli su ih također u prostorije „Digitron“-a i nisu se vraćali kući nekoliko dana. Brat joj je bio u teškom stanju, morala mu je pomagati oko vršenja male nužde. Navela je da je Batka viđala i u prostorijama „Digitron“-a jer je, u okviru radne obaveze, čistila prostorije od krvi, dodavši da je isti imao stan u istoj zgradi u kojoj se nalazilo to preduzeće, da je čistila i njegov stan zajedno sa svjedokinjama „S-11“ i „S-29“.

345. Svjedokinji je prezentirana njena razlika u iskazu iz istrage, gdje je u relevantnom dijelu, svjedokinja navela da je, prvi put kad je njen brat odveden u „Digitron“, odveden od strane Petković Dragana, Glavonjić Miroslava i vojnika po nadimku Batko. Svjedokinja je navela da je pogriješila, te da je tačno ono što je izjavila pred sudom, da je prilikom davanja iskaza u istrazi imala izvjesnih porodičnih problema, dodavši da su Petković i Glavonjić naredili dovođenje njenog brata, a da nisu dolazili po njega prvi put. U unakrsnom ispitivanju svjedokinji je ukazano na razliku po pitanju

nejnog dolaska bratu u posjetu nakon njegovog prvog odvođenja u „Digitron“, obzirom da je na pretresu izjavila da je u tom slučaju ušla u prostoriju u kojoj joj se brat i nalazio, da bi u iskazu u istrazi na predmetno izjavila da je vidjela svog brata preko rešetki, dakle s vanjske strane (kroz prozor). Izjašnjavajući se na navedeno, svjedokinja je navela da je prvo ušla kratko u prostoriju i bratu unijela deku i hranu, te da je potom izašla i razgovarala s njim s vanjske strane prostorije u kojoj se nalazio (kroz prozor).

346. Svjedokinja „S-37“ je u odlučujućoj mjeri (izuzev prezentiranih razlika) dala saglasan iskaz na predmetne okolnosti i u istrazi (T-13), dok je, predočene razlike, pojasnila kako je to naprijed i konstatovano.

347. U dokazu T-185 (haška ovjera), na nekoliko mjesta je u rubrici „izvršilac“ navedeno da je lice sa podacima Veselin Vlahović (Batko), odnosno bivši bokser i izbacivač u nekoliko sarajevskih lokala, rođen 3.7.1969. u Nikšiću, udarao Čoho Esada.

348. Slijedom izvedenih dokaza, Vijeće je isključujući svaku razumnu sumnu, zaključilo da je lice „Batko“ koje svjedoci identifikuju kao vinovnika mučenja i pljačkanja oštećenog Čoho Esada, upravo optuženi. Pri tome, svjedoci su saglasno i opisivali optuženog, pri čemu je njihov opis saglasan prepoznatljivom obrascu identifikacije optuženog – nižeg rasta, nabijen, uniformisan i naoružan, nosio je „šajkaču“ sa kokardom, nakon čega su ga potom i identifikovali u sudnici. Dodatno, svjedokinja „S-37“ u prilog pozitivne identifikacije optuženog, navodi i da je imala priliku vidjeti ga i dok je radila u okviru radnog voda, pri čemu je u više navrata imala i neposredne susrete sa istim. Isto tako, svjedokinja je imala priliku čistiti stan optuženog, za koji su i svjedoci „S-11“, Sulić Denisi i drugi, izjavili da je bio u zgradi u kojoj se nalazilo preduzeće „Digitron Buje“.

349. Vijeće prihvata i navedeni prigovor odbrane u kontekstu uklanjanja iskaza svjedokinje Nure Čoho iz istrage osnovanim, međutim, istovremeno napominje da isti nije u odlučujućoj mjeri ni utjecao na zaključak Vijeća o objektivnom učinku djela i vinovniku predmetnih događaja. Konačno, razlika u njenom kazivanju se ticala konteksta događaja koji uopće nije ni predmet objektivnog identiteta optužnice, zbog čega, dodatno, njen iskaz iz istrage nije ni bio u značajnoj mjeri odlučujući u konkretnom slučaju.

350. Kada su u pitanju nesaglasnosti u iskazima, Vijeće nalazi da su svjedoci, za svaku ukazanu razliku, dali logično i prihvatljivo objašnjenje, pri čemu Vijeće, ipak,

poklanja Vjeru iskazu neposredne žrtve (svjedoku Čoho Esadu) da su po njegov kritične prilike došli optuženi i još jedno lice (a ne još dva lica), nalazeći da je on bio u najboljoj poziciji da to i navede, obzirom da se sa istim licima potom i zaputio ka prostorijama preduzeća "Digitron Buje", pri čemu je, potom, isti s njima samostalno provodio vrijeme i to u situaciji kad su mu se lično obraćali i kad su ga tukli, konačno nalazeći da je njegov iskaz u ovoj odrednici jedini objektivni i tačan.

351. Konačno, Vijeće napominje da je samo radi sveukupnog konteksta događaja, navodilo i dijelove iskaza svjedoka (prevashosno Čoho Nure i "S-37") koji nisu relevantni u konkretnom, obzirom da je Vijeće, isključujući svaku razumnu sumnju, zaključilo da je autentičnost sadržaja i toka događaja slijedom kazivanja svjedoka Čoho Esada, očuvana. Svjedok ne tereti optuženog više od objektivno doživljenog što je naročito došlo do izražaja kada svjedok veoma patetično govori o činjenici kada mu je optuženi vratio prestenove koje je kod sebe imao kao uspomenu, jasno naglašavajući da ih je upravo optuženi, nakon što ih je prethodno uzeo, potom i vratio. Isti utisak Vijeće je steklo i prilikom svjedokovog opisivanja situacije kada ga optuženi, konačno, po dvodnevnom boravku u "Digitron Buje" pušta kući, pri čemu se savim jasno da zaključiti da je iskaz svjedoka veoma pouzdan i lišen svake subjektivnosti.

352. Isto tako, svjedok je veoma decidno svjedočio na okolnost pretrpjelih snažnih udaraca i bolova koje je te prilike trpio, precizno navodeći koje udarce, a slijedom toga i posljedice, mu je nanio optuženi, a koje osoba po nadimku Krompir. Također, njegova majka i sestra („S-37“) su svjedočile na okolnost kako je oštećeni izgledao po povratku kući i koliko je njegov oporavak trajao.

353. Slijedom navedenog, Vijeće je, isključujući svaku razumnu sumnju, utvrdilo da je optuženi, kao saizvršilac, počinio progon mučenjem i pljačkom oštećenog Čoho Esada.

N. TAČKA 14 OSUĐUJUĆEG DIJELA **IZREKE PRESUDE**

354. **Tačkom 14 osuđujućeg dijela izreke presude (tačka 16 optužnice), optuženi je oglašen krivim da je, na način pobliže opisan u izreci, počinio progon drugim nečovječnim djelima i pljačkom oštećenih Krehić Nusreta i Krehić Nadžije zv. Nadža.**

355. Na predmetne okolnosti su svjedočili svjedoci Krehić Jasmin, Rimac Željka, Kamenica Edina, te je pročitao iskaz iz istrage svjedoka Rimac Budimira (T-116). Od materijalnih dokaza uveden je i izvod iz MKU za lice Rimac Budimir.

356. Prije svega, Vijeće napominje da se sadržajno ni kritički neće oslanjati na iskaz svjedokinje Kamenica, obzirom da je ista, kao novinar, često pratila suđenja u predmetnom postupku, kao i da je ista profesionalno pisala o djelima koja se dovode u vezu sa optuženim. Po ocjeni Vijeća, imajući u vidu objektivnu i očekivanu mogućnost sugestivnosti i subjektivnosti u njenom iskazu, Vijeće se uopće neće oslanjati na njene iskaze (ni u ostalim tačkama), ne želeći steći impresiju o njenom iskazu, obzirom da bi svako drugačije postupanje u konkretnom, vodilo povredi prava na pravično suđenje optuženog, pa konačno zaključuje da se na iskazu ove svjedokinje ne može temeljiti presuda u bilo kojoj mjeri. Istovremeno, ovo je bio i sadržaj prigovora odbrane u pogledu kredibiliteta ove svjedokinje, koji Vijeće, iz naprijed navedenih razloga, nalazi osnovanim.

357. Svjedoki Krehić Jasmin je na predmetne okolnosti izjavio da je prije počinjanja sukoba živio sa roditeljima na Kovačićima u ul. Trnovska 7. Nakon 9. maja 1992. godine, prešao je kod brata na Ciglanama, dok su roditelji (majka Nadija i otac Nusret) ostali živjeti na navedenoj adresi. Jedne prilike, svjedok je došao do saznanja preko članka objavljenog u dnevnom listu "Oslobođenje" da je, između ostalog, novinarka Edina Kamenica pisala o slučaju njegovih roditelja, pa nakon što je on majku pitao na te okolnosti, ona mu je odgovorila "kako ona može znati kad ja to nikom drugom nisam pričala". Nakon toga, ne zna tačno kada, majka mu je rekla veoma šturo da je u njihov stan došao Batko, da je tražio novac i zlato, zatim, da ih je smjestio na trosjed u dnevnu sobu i pucao između njih. Naglašava da mu majka nije spominjala detalje (kada je Batko dolazio, koliko puta i sl). Svjedokovi roditelji su preminuli - majka 2002, a otac 1994. godine.

358. Svjedoku su tokom direktnog i unakrsnog ispitivanja dodatno predočavane razlike u iskazu u odnosu na iskaz u istrazi⁷³, odnosno, pitan je za pojašnjenja određenih odrednica događaja koje Vijeće ne nalazi relevantnim za činjenični okvir iz

⁷³ Zapisnik Državne agencije za istragu i zaštitu (SIPA BiH) broj 17-04/2-4-04-2- 8 /11 od 30.12.2010.godine o saslušanju svjedoka Krehić Jasmina (T-21);

optužnice na predmetne okolnosti, zbog čega nalazi nepotrebnim i izlišnim iste sadržajno i navoditi, a potom iste i kritički cijiniti.

359. Svjedokinja Rimac Željka je na predmetne okolnosti izjavila da je prije početka ratnih sukoba živjela sa roditeljima i sestrom u ul. Trnovska 7. Na istoj adresi, na 3. spratu, živio je bračni par Krehić. Nadalje je navela da su joj Nusret i Nadija Krehić, otprilike nekoliko dana nakon predmetnog događaja, pričali da je jedan dan kad je Batko ušao u njihov haustor, ulazio u njihov stan i tražio im je novac i zlato. Te prilike su oni sjedili na kauču i on je pucao između njih. Svjedokinja navodi da je kasnije imala priliku vidjeti tu rupu od metka u kauču. Navodi i da je njima bilo teško da o tome pričaju, tako da ona ne zna detalje oko tog događaja. Općenito se izjasila da je Batko bio strah i trepet Grabavice i da su se svi bojali da će im doći u stan. Čula je i da Batko pljačka i odvodi ljude. Izjašnjavajući se na okolnost vremenske odrednice događaja, navela je da je bilo ljeto, da to pamti po garderobi jer je bilo lijepo vrijeme, tako da ona misli da se to desilo u avgustu 1992. godine. Navele je i da je imala priliku Batka vidjeti na TV snimku, pokazivao je tri prsta, imao je kapu i kokardu, spuštao se sa zastavom na Vraca.

360. Iskaz svjedokinje Rimac je suštinski saglasan njenom iskazu u istrazi (T-22), s tim što svjedokinja u ovom iskazu opće nije spominjala činjenicu da je imala priliku vidjeti mjesto na kauču porodice Krehić u koje je ispaljen metak.

361. Iz pročitano iskaza koji je svjedok Budimir Rimac dao Kantolanom sudu u Sarajevu (T-116) proizilazi da je u ljeto 1992. godine pred njihovu zgradu (Trnovska 7) došao Veselin Vlahović zv. Batko, bio je naoružan automatskom puškom, sa još jednim licem. Ušli su u zgradu i otišli u stan Krehić Nusreta. Kasnije su mu Nadža i Nusret ispričali da je Batko došao u njihov stan i tražio im novac i tom ih prilikom maltretirao pucajući između njih dok su sjedili na kauču. Pokazali su svjedoku mjesto gdje su te prilike sjedili, a svjedok je lično vidio gdje su meci udarali. Poznato mu je da su Krehići te prilike dali nešto novaca, ali ne zna koliko.

362. Slijedom navedenih dokaza, Vijeće je zaključilo da je Batko kojeg svjedoci dovode u vezu za kritičnim događajem upravo optuženi. Vijeće, naime, zaključuje da je optuženi, u ljeto (juni ili juli) 1992. godine, došao u stan bračnog para Krehić i počinio druga nečovječna djela i pljačku prema oštećenim u smislu da je prethodno pucao u pravcu oštećenih, pogodivši između njih, dok su za to vrijeme oni sjedili na kauču psihički ih zlostavljajući na takav način kako bi u konačnici od njih uzeo novac i zlato.

Naime, da je to učinio upravo optuženi, to saglasno proizilazi iz svih izvedenih dokaza na navedenu okolnost, prevashodno iskaza Rimac Željke i Krehić Jasmina, a potkrjepa navedenom je i pročitani iskaz svjedoka Rimac Budimara. Nadalje, da se to desilo u periodu juna odnosno jula 1992. godine, Vijeće je zaključilo prevashodno iz iskaza svjedokinje Rimac Željke koja je pojasnila kako joj je poznala odrednica događaja. Istina, svjedokinja, uz navedeno na okolnost vremenskog konteksta događaja, navodi da misli da je to bio avgust 1992. godine, dok istovremeno navodi da je to bilo u ljeto 1992. godinem, te da se toga sjeća obzirom na vrijeme i prikladnu odjeću, međutim, iz svih izvedenih dokaza, na okolnost boravka optuženog na lokalitetu općine Novo Sarajevo u kritično vrijeme, Vijeće nije moglo izvesti zaključak da se optuženi na tom području nalazio nakon jula 1992. godine, dok su ostali iskazi na tu okolnost (čak da je dolazio i početkom 1993. godine) veoma fragmentarni, neodređeni i šturi. Vijeće će se ovim kontekstom baviti i u okviru oslobađajućeg dijela presude, u vezi sa tačkama 5. i 6. oslobađajućeg dijela.

363. S druge strane, veoma jasno i decidno je, slijedom iskaza svjedoka, opisan kategoričan obrazac ponašanja optuženog-činjenica da je to jedan jedini poznati Batko koji je bio "strah i trepet", da je uglavnom bio naoružan automatskom puškom, da je, ne birajući sredstva (u ovom slučaju precizno pucanje na kauč između oštećenih u cilju zastrašivanja) konačno stjecao otkupninu u novcu i drugim vrijednostima, kakva je situacija i u ovom slučaju. U svim situacijama kada svjedoci govore o događaju, oni ne spominju nikog drugog kao vinovnika predmetnog događaja, samo optuženog, jasno i precizno ga identifikujući, pri čemu svjedokinja Rimac Željka, dodatno, u pravcu pozitivne identifikacije navodi da je Batko o kojem je govorila, Batko kojeg je vidjela na TV spotu koji su i mnogi drugi svjedoci spominjali i prilog njegove lične identifikacije. Također, svjedokinja Rimac Željka, a što proizilazi i iz pročitanoog iskaza (T-116), je imala priliku vidjeti rupu od metka koju su joj oštećeni nakon predmetnog događaja i pokazali, neovisno od činjenice kad se to vremenski tačno desilo-bitno je da je ona vidjela taj trag oštećenja na kauču oštećenih i da je ono rezultat upravo ovog, a ne nekog drugog događaja, kako po njegovim objektivnim tako i po subjektivnim odrednicama.

364. Stoga, Vijeće također cijeni njeno kazivanje kredibilnim i u pogledu činjenice da je imala priliku vidjeti rupu na kauču bračnog para Krehić u koju je ispaljen metak kitične prilike, prevashodno što je svjedokinja na tu okolnost svjedočila spontano, samoinicijativno i veoma uvjerljivo. Vijeće nalazi da nespominjanje ove odrednice

događaja na glavnom pretresu, u odnosu na iskaz u istrazi, i nije suštinska devijacija njenog kazivanja već nepostojanje adekvatne komunikacije o toj činjenici na relaciji ispitivač-ispitanik (svjedok).

365. Slijedom navedenog, Vijeće zaključuje da je optuženi opisanim postupanjem počinio krivično djelo progon drugim nečovječnim djelima i pljačkom imovine oštećenih Krehić Nadije i Nusreta.

O. TAČKA 15 OSUĐUJUĆEG DIJELA

IZREKE PRESUDE

366. **Tačkom 15 osuđujućeg dijela izreke presude (tačka 17 optužnice),** optuženi je oglašen krivim da je, na način pobliže opisan u izreci, kao saizvršilac, počinio progon drugim nečovječnim djelima prema oštećenoj **Junuzović Enisi**.

367. Na predmetu okolnost je svjedočio Junuzović Mahmut, suprug oštećene.

368. Svjedok Junuzović Mahmut je na predmetne okolnosti izjavio da ga je rat zatekao na adresi Rave Jankovića 2a u Sarajevu gdje je živio sa suprugom, dok su djecu izmjestili izvan BiH.

369. Jedne prilike, kada je išao da donese vodu, u blizini zgrade je primijetio vozilo u kojem su se nalazila dva vojnika. Kada su izašli iz vozila, Batko je krenuo prema komšiji koji je upravo izašao iz haustora, i s njim je kratko razgovarao, da bi svjedok u tom trenutku prošao pored njih, nosivši kante sa vodom u svoj stan. Svjedok je potom opisao svoja saznanja oko odvođenja oštećenih Čerimagić Husnije i Čengić Gorana, pa će se Vijeće, u okviru tačke 26 osuđujućeg dijela izreke, osvrnuti na taj dio iskaza.

370. Nadalje je naveo da je 7-8 dana nakon događaja iz tačke 26 (osuđujućeg dijela izreke presude), Batko dolazio u njegov stan. Tada je u stanu bila svjedokova supruga sama, dok je on bio u "nabavci" namirnica. Vezano za taj događaj, poznato mu je da je Batko došao tada sa još jednim vojnikom, i tražili su joj novac i zlato. Nadalje navodi, da obzirom da su i drugi odijeli te dragocjenosti, odnosno njegove kćerke, te da ona nije imala zlato i novac u kući, Batko ju je provocirao da će je odvesti na Pale da je siluju. Potom joj je rekao da legne na kauč ispod prozora i onda je pucao iznad njene glave kako bi je prepao i pogodio je u zid u blizini stora. Za to vrijeme, druga osoba s

kojom je došao, otišla je u drugu sobu i našla je izvjesnu količinu zlata koje je pripadalo njegovim kćerkama, nakon čega joj je ta osoba rekla da laže, da bi potom napravila nered u sobi bacavši i uništavajući njihove lične stvari. Naveo je da mu supruga odmah nije ispričala šta se desilo jer se bojala da će on ići tražiti Batka, međutim, kasnije mu je rekla šta se desilo. Naveo je i da je rupa od pucnja, bila vidljiva. Naglasio je da Batko njegovu suprugu te prilike nije dodatno zlostavljao osim onog što je i naveo.

371. Na okolnost navedenog, svjedokov iskaz je suštinski saglasan njegovom iskazu iz istrage (T-104)⁷⁴, s tim što je naveo da je njegova supruga bolesna, da boluje od Parkinsonove bolesti, zbog čega nije u mogućnosti svjedočiti o doživljenom.

372. Spoznaja da je upravo optuženi sa još jednim vojnikom došao u stan svjedoka Junuzovića i na opisani način postupao prema oštećenoj, Vijeće zaključuje iz iskaza navedenog svjedoka ocjenivši isti uvjerljivim, kompletnim i objektivnim, a time i dostatnim za osudu. Svjedok je jasno identifikovao optuženog personalno, kao i njegova djela koja je poduzeo, decidno razgraničivši radnje ponaosob svakog od (sa)izvršilaca. Iskaz svjedoka Junuzovića, u vezi sa relevantnim okolnostima događaja, je u cjelosti saglasan njegovom iskazu iz istrage, pri čemu svjedok kategorično naglašava da je upravo optuženi počinio opisane radnje njegovoj supruzi navodeći da je nije dodatno maltretirao pa Vijeće zaključuje da isti i ne tereti optuženog više od objektivnog. Svjedok je, i prije neposrednog susreta optuženog i njegove supruge, imao priliku čuti o optuženom i njegovom obrascu ponašanja, ali i vidjeti ga, pri čemu se isti i nalazio neposredno na lokalitetu haustora u kojem se nalazio i njegov stan, kao i unutar istog. Također, ostatak od ispaljenog pucnja bio je očigledan i vidljiv nakon predmetnog događaja, i svjedok ga je i vidio, pa je Vijeće, slijedom iskaza ovog svjedoka, zaključilo da je isti nastao upravo usljed ispaljenog pucnja u okviru događaja o kojem je i govorio. Nadalje, i ostali svjedoci su govorili da je optuženi, uglavnom, i između ostalog, bio naoružan automatskom puškom, a objektivnost događaja dodatno potkrepljuje i činjenica da je optuženi, na sličan način postupio sa bračnim parom- oštećenim Krehić, kako je to naprijed i navedeno, odnosno sa oštećenim "A-1" o čemu će u nastavku biti više riječi.

⁷⁴ Zapisnik Tužilaštva BiH broj KT-RZ-61/05 od 3.11.2010. godine o saslušanju svjedoka Junuzović Mahmuta

373. Dakle, optuženi je nesumnjivo višestruko i otvoreno demonstrirao ovo ponašanje kao prepoznatljiv obrazac ponašanja u cilju zastrašivanja svojih žrtava. Konačno, vremenski okvir događaja proizilazi također iz njegovog iskaza, svjedok je, naime, decidno opisao dešavanja koja su prethodila događaju, stavivši isti u vremenski okvir nakon događaja iz tačke 26 osuđujućeg dijela izreke presude, za koji je i dokazano da se desio u junu 1992. godine. Pri tome, Vijeće nije moglo tačno utvrditi da li se predmetni događaj tačno dogodio u maju ili u junu, obzirom da iz iskaza svjedoka Junuzovića se to ne može decidno utvrditi, pri čemu istovremenu nalazi da je vremenska odrednica događaja dovoljno precizirana, dok Vijeće konačno navodi da, slijedom svih izvedenih dokaza, nesumnjivo proizilazi da je optuženi boravio na lokalitetu na kojem se događaj i desio i to upravo u vremenskom okviru kad se isti i desio.

374. Slijedom navedenog, Vijeće je našlo da je optuženi, isključujući svaku razumnu sumnju, kao saizvršilac, počinio progon drugim nečovječnim djelima prema opštećenoj Junuzović Enisi.

P. TAČKE 16 I 37 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE

375. **Tačkom 16 osuđujućeg dijela izreke presude (tačka 18 optužnice)**, optuženi je oglašen krivim da je, na način pobliže opisan u izreci, počinio progon drugim nečovječnim djelima prema opštećenom **“A-1”**. Nadalje, **tačkom 37 osuđujućeg dijela izreke presude (tačka 39 optužnice)**, optuženi je oglašen krivim da je, na način pobliže opisan u izreci, kao saizvršilac, počinio progon ubistvom oštećenog **Rovčanin Faruka**.

376. Na predmetnu okolnost iz tačke 16 i 37 osuđujućeg dijela izreke presude, svjedočili su oštećeni **“A-1”** i svjedok **“S-38”**, dok su na okolnosti iz tačke 37 osuđujućeg dijela izreke presude, svjedočili i svjedoci **“S-31”** i Rovčanin Avdul, te je uvedena materijalna dokumentacija na okolnost smrti oštećenog Rovčanin Faruka (T-147 i T-163).

377. Svjedok **“A-1”** je u svom iskazu naveo da ga je rat zatekao u ul. Lenjinova, gdje je živio sa majkom i bratom. Batka je prvi put, prije njegovog neposrednog susreta s njim, vidio na televiziji, na snimku na kojem se nalazio zajedno sa Zoranom Jevđevićem zv. Čenta, dok je obojicu poznavao iz kafića „Sloga“, napominjući da ih nije

poznavao lično već po viđenju. Otprilike u periodu maj-juni 1992. godine, isti su i došli pred njegovu zgradu. Raspitivali su se „ko gdje šta ima“ i tražili su „Zepter“ posuđe u svjedokovoj zgradi obzirom da im je tu bilo sjedište ili skladište. Tada ih je u grupi bilo sveukupno oko 4-5 naoružanih vojnika. Igrom slučaja, svjedokova majka je sišla do stana ne znajući šta se dešava i „naletila“ je na gosp. Vlahovića - Batka. Pitao ju je gdje su joj sinovi, pa nakon što je rekla da su „gore“ rekao joj je da ih dovede, što je ona i učinila. Kad su svjedok i njegov brat sišli ispred ulaza, Batko ih je pitao, zašto se kriju i da li nekog od njih poznaje, na šta je svjedok „A-1“ odgovorio da poznaje jednog među njima iz viđenja koji se zvao Vukota Leković. Nakon toga, udario ga je kundakom puške u stomak, od čega se svjedok sagneo. U tom trenutku je komšiluk izašao da vidi šta se dešava. Izjašnjavajući se na okolnost intenziteta udraca svjedok je odgovorio „nije bio toliko jak da kažem da bi me oborio dole na zemlju. Iako sam, nisam bio kontura ko što sam sada jel“. Potom su komšije stale svjedoku u zaštitu, a najviše komšija Aco Lukić. Potom je Batko počeo da verbalno vrijeđa tok komšiju u smislu kako šiti „balije i Turke“- „znate li šta radite, ko ste vi da štitite tamo-vamo, vi ste Srbi, počeo je da prijeti.“ Potom je odgurnuo Acu i udario je svjedoka kundakom posred lica (usta) gdje i danas svjedok ima ožiljak od čega mu je zub prošao kroz samu kožu. Od tog udaraca nije bio u potpunosti pri svijesti, pa je prigrlio brata da ne bi pao. Potom više nije mogao jasno percipirati situaciju, pa su mu komšije pričale nastavak događaja. Potom je komšija Aco skočio i uzeo svjedoka i njegovog brata i krenuo je da ih vodi u njihov stan u prizemlju da bi usljed toga Batko „poludio“ prijetivši da će sviju pobiti, te je „postrojio“ ostatak komšiluka na tom mjestu, ali je Aco uspio ubaciti svjedoka u stan. U tom momentu, Batko je pucao na svjedoka, tačnije sa vanjske strane stana, nakon čega je metak zastao u stropu. Nakon toga je rekao da će se opet sutradan vratiti. Da je upravo on pucao, to svjedok nije vidio, već su mu rekle komšije-„taj koji te je udario, on je i pucao“ i on je znao da je to Batko.

378. Potom su svjedoka Aco i njegova kćerka vodili uz stepenice, vodeći ga u njihov stan. Toga se svjedok sjeća. Tada su i njegovog brata izmjestili u njihov stan. Navodi da je Batko opet u jednom navratu dolazio pred njegovu zgradu, ali da se on tada s njim nije susretao. To je bilo u situaciji kada je odveden svjedokov komšija - Faruk Rovčanin. Svjedok se u toj prilici nalazio, također, u stanu svog komšije Ace, Aleksandra Lukića. Navodi da je u tim trenucima, obzirom na sveukupna dešavanja, to bilo „jedno od najsigurnijih mjesta“, tako da je u tom stanu redovno bilo više ljudi. U jednom trenutku, došli su vojnici i počeli su hodati po zgradi i otvarati vrata, nakon čega

je uslijedilo „čitanje po prezimenima“, da bi u jednom trenutku pokucali na vrata stana u kojem je svjedok trenutno boravio (stan Aleksandra Ace Lukića). „Odjednom se otvorila velika graja u objektu“, i tada je odveden njegov komšija Rovčanin Faruk zajedno sa svojom suprugom. Svjedok nije vidio ko ih je odveo, ali su kasnije komšije, koje su te prilike izašle na stubište, pričale da je to učinio Batko. Nakon izvjesnog vremena, Farukova supruga Aida se vratila, dok se Faruk nije nikad vratio da bi njegovi ostaci bili ekshumirani nakon rata na lokalitetu Petrovačke krivine. U trenutku kada je Faruk odveden, u stanu u kojem je i svjedok bio, nalazili su se i „S-31“, „S-38“, Lukić Haris (Aleksandrov sin). Navodi da je bilo još osoba, ali da se ne može sjetiti pojedinosti. Opisujući situaciju koja je uslijedila nakon panike na haustoru, svjedok je naveo da je neko u jednom trenutku pokucao na varata stana u kojem je i on bio pitajući ima li koga, te da je neko, pretpostavlja, Aleksandar Lukić, te prilike i otvorio vrata. Navodi da u tom trenutku „S-38“ nije ni mogla otvoriti vrata jer je ona tada pokrivala dekom „S-31“ i svjedoka kako bi ih sakrila. Naveo je i da im je komšinica Aida Rovčanin, nakon tog događaja, pričala da su ona i suprug prilikom odvođenja odvedeni u „Digitron“.

379. Izjašnjavajući se dalje na okolnost identifikacije osobe koju je označio kao Batko, prevashodno na unakrsno pitanje da li se neko još predstavljao kao „Batko“, svjedok je odgovorio „Ne, ne može se predstavljati, mislim Grbavica nije Njujork. Zna se vrlo dobro ko je šta je dole“. Također je naveo da je, prije nego je Batko kritičnog dana došao pred njegovu zgradu, istog vidio na TV snimku, na kojem je bilo i lice „Ćenta“ te još otprilike dvije osobe, na tom snimku je Batko bio sa „šajkačom“ i pokazivao je tri prsta. Osim Batka i Ćente, nije više nikod poznao sa tog snimka. Naveo je i da je Batko sa Grbavice otišao krajem 1992. godine (septembar ili oktobar), te da je opet bila vijest da se pojavio početkom 1993. godine. Naveo je i da on nije išao na „liniju“ već da se uglavnom bavio pljačkom.

380. Svjedokinja „S-31“ je na predmetne okolnosti izjavila da je rat zatiče na adresi Lenjinova 33. Osobu po nadimku Batko je, prije nego je došla pred njenu zgradu, poznavala sa TV spota, koji je snimljen na Vracama, na kojem je Batko držao tri prsta, a inače je o njemu čula da „ubija i maltretira“. Navela je i da je u trenutku odvođenja bračnog para Rovčanin, za koji događaj navodi da se desio u junu 1992. godine, kojem događaju je, slijedom izvedenih dokaza, prethodio događaj sa svjedokom „A-1“, osim nje, zajedno s njom u stanu su bili njena majka, svjedok „A-1“ i njen brat. Što se tiče prisustva svjedoka „S-38“ u tom trenutku, nije sasvim sigurna da se i on upravo tada nalazio u njenom stanu, ali navodi da je on došao otprilike kad je krenula „frka“

(trenutak odvođenja Faruka i Aide Rovčanin), te da zna da je on kasnije, taj isti dan, bio u njenom stanu. Opisujući okolnosti koje su tada vladale, navela je da se čulo lupanje po haustoru i i pucnjava u prizemlju. Nadalje je navela da su se vojnici penjali uz stepenice, lupali su i na njihova vrata. Kad je otvorila, vidjela je kako idu na gornje etaže, prema stanu porodice Rovčanin. Potom je zaključala vrata i dvojicu svojih komšija je sakrila ispod stola, a brata u ormar. Nadalje je kroz prozor vidjela kako vojnici odvođe Faruka i Aidu Rovčanin, smještaju ih u vozilo marke „golf“ bijele boje i odvoze. Otac joj je rekao da je te prilike, prije nego su Rovčanini i odvedeni, u zgradu ušao Batko i to joj je bilo sasvim dovoljno da zaključi da je on bio u toj grupi, te je navela da je osim njega bilo još jedno lice. Njen otac im je također pomogao odgurivši njihovo vozilo jer nisu mogli odmah krenuti. Nakon nekog vremena, Aida se vratila, također, autom, i došla je u svjedokinjin stan i pričala svjedokinji i njenoj majci da joj je Batko odveo muža, a da su njoj uzeli nakit. Nije govorila dalje o detaljima jer je vidno bila u šoku. Svjedokinja je navela i da je njen otac umro prije devet godina (dakle, 2003. godine). Navela je i da nije čula da se eventualno nek od drugo lice predstavljalo nadimkom „Batko“.

381. Svjedok „S-38“ je u svom iskazu naveo da je prije rata živio na Grbavici sa roditeljima i starijim bratom. Za osobu Veselin Vlahović Batko je prvi put čuo u ratu, otprilike sredinom maja 1992. godine, čuo je i od Srba, Hrvata i Muslimana da ubija, maltretira, otima zlato i novac. Inače ga je prije rata poznavao kao izbacivača u poznatom okupljalištu mladih Sarajeva- „Slogi“ koja se nalazila iza FMUP-a, te dodaje „pozdravljali su se onako“.

382. Negdje 27. ili 28.6.1992. godine, neko je pokucao na vrata haustora. U tom trenutku se nalazi u svom stanu (prizemlje), da bi mu komšija sa 5. sprata dao znak da ide u njegov stan. Svjedok je otišao u komšijin stan, da bi mu se tokom penjanja uz stepenice pridružio još jedan momak muslimanske nacionalnosti kojem je isto komšija sa 5. sprata rekao da ide u njegov stan. Potom je njih dvojicu komšijina kćerka sakrila ispod stola, a svog brata je sakrila u ormar. Za to vrijeme se mogla čuti pucnjava i dernjava. Komšijina kćerka im je rekla da su dvojica vojnika ušla u zgradu i da pretpostavlja da je jedna od njih Batko. Kada su njih dvojica prošli sprat na kojem su se oni nalazili, svi su se „načičkali“ na prozore, i vidjeli su kako ta dvojica odvođe mladi bračni par – Rovčanin Faruka i Aidu. S prozora je vidio da su ih ubacili u golf bijele boje „tip I“, ali kako su, pretpostavlja, bili pod dejstvom alkohola, skrenuli su vozilom u park, pa su pozvali komšiju u čijem stanu se svjedok i nalazio, koji je bio Srbin (Aleksandar

zv. Aco Lukić), da ih on pogura, što je i učinio. Nakon toga, definitivno se moglo čuti da su te prilike odveli Aidu i Faruka, te da je to učinio Batko. Nakon izvjesnog vremena, ponovo u ulicu ulazi isti bijeli golf, i iz njega izlazi Aida. Obzirom da je on bio dijete, starije komšije su s njom razgovarale, i ona im je rekla da ih je Batko odveo. Nakon rata je s njom o tome razgovarao i te prilike mu je rekla da su nju i supruga odvezli na područje „Drvorijeke“, da su njom odmah „poskidali zlato“, a da su joj supruga odveli. Faruk se nakon toga događaja nikad nije vratio kući, nađeni su njegovi ostaci otprilike 1997. godine na lokalitetu Miljevića, odnosno iznad Vraca. Potom je pojasnio da je zapravo od komšije s 5. sprata, koji je gurao kritične prilike vozilo, čuo da su u autu odvedeni Aida i Faruk, te da ih je odveo Batko i još jedna osoba.

383. Na početku rata, u mjesecu maju 1992. godine, komšiju iz prizemlja, koji se s njim opisane prilike krio ispod stola u stanu na 5. spratu, pretukla su dvojica vojnika. Jedan ga je udario kundakom od puške, da bi nakon toga, u razgovoru s njim, taj komšija mu rekao da ga je Batko ustvari udario.

384. Svjedokovi iskazi iz istrage (T-14)⁷⁵ su uvedeni kao dokaz tužilaštva, i isti su, suštinski, saglasni njegovom iskazu sa glavnog pretresa, s tim da je svjedok rekao da je oštećenog „A-1“ od udaraca kundakom puške spasio komšija Miloš Škrbić, a ne Aleksandar Lukić kako je to izjavio na pretresu, te da se taj događaj desio na ulaznim vratima stana od svjedoka „A-1“.

385. Svjedok Rovčanin Avdul (otac ubijenog Rovčanin Faruka), na predmetne okolnosti je, nakon što je, saglasno kao i drugi svjedoci, dao opće podatke o svom sinu, izjavio da ga je otprilike u avgustu 1992. godine, snaha Aida nazvala preko „radio-amatera“ i rekla da je na njihova vrata došao Batko i da ih je prvo legitimisao, pa nakon što je vidio prezime, njegovom sinu je rekao „ti si Sandžačko Ture, šta ćeš ti ovdje?“, nakon čega im je rekao da moraju poći s njima. U hodniku su se iskupile komšije kako bi ih zaštitili, da bi Batko jednom komšiji ispalio rafal automatom pored nogu. Potom je rekla da su ih odveli i to Faruka u jedno, a nju u drugo vozilo. Njegova snaha je na tom mjestu izmaltretirana i opljačkana, da bi joj nakon izvjesnog vremena rekli da ide kući, a da će se njen suprug vratiti kasnije.

⁷⁵ Zapisnik Tužilaštva BiH broj:KT-RZ-61/05 od 28.9.2010.godine o saslušanju svjedoka „S-38“; Zapisnik Državne agencije za istragu i zaštitu broj 17-14/3-1-17/10 od 7.6.2010. godine o saslušanju svjedoka „S-38“

386. Izjašnjavajući se na okolnost konačne sudbine njegovog sina, svjedok je izjavio da je prisustvovao njegovoj ekshumaciji 1999. godine na lokalitetu Petrovačke jame, navodeći da je "to je toliko tužno, to treba izdržati, to je teže izdržati taj dan nego dvadeset godina robije". Naveo je i da je njegova snaha u lošem psihičkom stanju.

387. Izjašnjavajući se na okolnost predočenih razilika u odnosu na iskaz iz istrage (T-34)⁷⁶, svjedok je naveo da je tačno da mu je snaha 27.6.1992. godine javila za odvođenje sina, a ne da je to bio oktobar, odnosno novembar mjesec. U ostalim odrednicama događaja, Vijeće nalazi da nije bilo značajnijih odstupanja u iskazu svjedoka u istrazi u odnosu na iskaz na glavnom pretresu.

388. Iz dokaza T-147 i T-163, proizilazi da je lice Rovčanin Faruk ekshumirano na lokalitetu Miljevići-Petrovačka krivina, sa konstatovanom povredom predjela lobanje, gornje i donje vilice, koje su prostrelne, nanesene dinamičkim djelovanjem više rafalnih zrna, ispaljenih iz ručnog vatrenog oružja, čime je, najverovatnije, uzrokovana nasilna trenutačna smrt mehanizmom razorenja struktura tkiva mozga.⁷⁷

389. Slijedom iskaza svjedoka koji su se očitovali na predmetne okolnosti, kao i relevantnih materijalnih dokaza, Vijeće je, isključujući svaku razumnu sumnju zaključilo da je optuženi kao izvršilac poduzeo progon radnjama drugih nečovječnih djela prema oštećenom "A-1", odnosno kao saizvršilac ubistvo oštećenog Rovčanin Faruka. Naime, Vijeće je utvrdilo da je hronološki, događaj sa svjedokom "A-1" prethodio događaju odvođenja Rovčanin Faruka, a potom i njegovog ubistva. Da je optuženi u prvoj radnji postupao kao izvršilac, Vijeće je zaključilo iz dokaza iz kojih proizilazi da su se kritične prilike, pred zgradom oštećenog "A-1" nalazilo više uniformisanih i naoružanih vojnika, naspram stanara-civila koji su stali u zaštitu svom komšiji-oštećenom "A-1". Među prisutnim vojnicima, prednjačio je Batko za kojeg Vijeće, isključujući svaku razumnu sumnju, zaključilo da je to upravo optuženi. Naime, te prilike optuženi je otvoreno demonstrirao svoju silu i nadmoć kako bi fizički i psihički savladao oštećenog, pri čemu, nakon što je istog u dva navrata udario (jednom u predjelu stomaka, a potom u predjelu lica), pucao u predio prozora prema unutrašnjosti stana oštećenog, koje oštećenje stropa, obzirom da se stan nalazio u prizemlju, je bilo jasno vidljivo i nakon tog

⁷⁶ Zapisnik Tužilaštva BiH broj: KT-RZ-61-05 od 22.10.2010 godine o saslušanju svjedoka Avdula Rovčanin

⁷⁷ Sastavni dio dokaza T-147 je ekspertizno forenzički nalaz i mišljenje o ekshumaciji, pregledu sa obdukcijom i identifikacijom leša vještaka Dobrača dr Ilijasa, od 8.3.2000. godine

događaja. O navedenom je veoma jasno i plastično svjedočio oštećeni koji je nesporedna žrtva tog događaja, dok su mu komšije, nakon što je uveden u stan, rekle da je u unutrašnjost njegovog stana pucao, također, optuženi. Taj iskaz svjedoka je saglasan njegovom iskazu iz istrage, dok objektivni učin djela saglasano potvrđuje svjedok "S-38". Vezano za činjenicu lokacije na kojoj se događaj odigrao (ispred zgrade), Vijeće u tom poklanja vjeru iskazu svjedoka "A-1" nalazeći da je isti u boljoj prilici da decidnije govori o toj odrednici događaja, pri čemu Vijeće općenito primjećuje da su pitanja stranaka odnosno odbrane, kao i ispitivanje svjedoka "S-38" u istrazi, uglavnom bila fokusirana na događaj odvođenja, a potom ubistva Rovčanin Faruka, zbog čega, po mišljenju Vijeća, ova odrednica događaja nije detaljno ni ispitana u iskazu ovog svjedoka. Dakle, iz navedenih razloga, Vijeće ovaj dio iskaza svjedoka "S-38" ne nelazi značajnijom niti bitnom devijacijom njegovog iskaza. Da svjedok "A-1" veoma objektivno i nepristrasno govori o doživljenom, Vijeće naročito zaključuje iz dijela iskaza kada svjedok pravi razliku između prvog i drugog udarca od strane optuženog, pri čemu Vijeće zaključuje da svjedok zaista svjedoči o onome što je doživio, a ne sugestivno ili na drugi način naučio.

390. Nadalje, svi svjedoci na okolnost tačke 37 osuđujućeg dijela izreke presude (odvođenje Rovčanin Faruka i Aide, potom vraćanje Aide u stan, te konačna sudbine Rovčanin Faruka) su saglasno svjedočili. Svjedoci su o kritičnom događaju svjedočili dosljedno, svako iz svog ugla percipiranja, odnosno svako u okviru svojih saznanja.

391. Naime, svjedoci su saglasno svjedočili da je u mjesecu junu 1992. godine, pri čemu su se neki (svjedoci „S-38“ i Rovčanin Avdul), još preciznije izjašnjavali o danu (27.6.1992. godine) kada se predmetni događaj desio, u ul. Lenjinova 33, u haustoru u kojem su na 7. spratu živjeli Faruk i Aida Rovčanin, nastala panika, pucnjava, dernjava. Tog dana, nedugo nakon ulaska dva vojnika u zgradu, odvedeni su Rovčanin Faruk i Aida, pri čemu su svi saglasno naveli da se Aida vratila istog dana nakon izvjesnog vremena, dok Faruk, nakon odvođenja tog dana, više nikad nije viđen živ. Naime, pri tome su istovjetno naveli da su ostaci oštećenog Rovčanin Faruka pronađeni nakon rata, na lokalitetu masovne grobnice u Miljevićima (Petrovačka krivina).

392. Nadalje, svjedoci su veoma objektivno, u okviru svojih saznanja o događaju, naveli da kritične prilike u zgradu ulaze uniformisani i naoružani vojnici, jedno vrijeme se zadržavaju u zgradi, i odlaze prema gornjima etažama. Svjedokinja "S-31" tako

naprimjer, navodi da su ta lica, koja su ušla u zgradu kritične prilike, kratko pokucala na vrata njenog stana, pa u vrijeme kad je ona uspjela otvoriti vrata, nakon što se osigurala da su njene komšije koji su se krili o njenom stanu i njen polubrat, dobro prikriveni, oni su se već bili zaputili u stan porodice Rovčanin koji se nalazio dva sprata iznad njenog stana. Da je svjedokinja mogla zaključiti da su upravo ti vojnici ušli, a potom i izašli iz stana porodice Rovčanin, pa zatim iz zgrade, a potom se zaputili u vozilo, a neki drugi vojnici, Vijeće zaključuje iz činjenice da niko od svjedoka na predmetnu okolnost nije drugačije svjedočio u smislu da je bilo više grupa vojnika, koji su se odvojeno kretali po zgradi, da su ulazili u više stanova i slično, već svi upravo govore o jednoj grupi vojnika, te da, nedugo potom, iz zgrade jedino nedostaju komšije Rovčanin Faruk i Aida, a ne neko, niti iko drugi.

393. Potvrda da se radi o ukupno dva vojnika je svjedočenje svjedokinje "S-31" koja je s prozora svog stana vidjela da se radi o dva lica koja odvoje Rovčanine prema autu, dok joj je prethodno otac rekao da su došla dvojica, i da je jedan od njih Batko, kao i svjedočenje svjedoka "S-38", kojem je prethodno svjedokinja "S-31", dok je prikrivala svjedoka "S-38", "A-1" i svog polubrata Harisa, rekla da su u zgradu ušla dva lica. Nadalje, svjedoci "A-1", "S-38" i "S-31" su saglasno naveli da je otac od svjedokinje "S-31" jedno vrijeme bio ispred zgrade kad su ušli, a potom i izašli vojnici i oštećeni iz zgrade, pri čemu im je pomogao poguravši auto, pa je sasvim logično i prirodno zaključiti da je otac od svjedokinje "S-31" kao neposredni očevidac, bio u prilici da jasno vidi lik osoba koje ulaze, a potom izlaze iz zgrade, zovu ga da im pogura vozilo, a potom se udaljavaju, ukupno dva vojnika, kao i da je jedan od njih Batko. Također, svjedokinja "S-38", koja je očevidac izvođenja bračnog para Rovčanin iz zgrade, uvođenja u vozilo golf bijele boje, a potom i udaljavanje u nepoznatom pravcu, svjedočila je da su dva lica odvela njene komšije Faruka i Aidu, pa je po ocjeni Vijeća jedino razumno moguće zaključiti da su to upravo ta ista dva lica koja su prethodno i ušla u njenu zgradu, i koja je, otvorivši vrata svog stana, vidjela da odlaze prema gornjim etažama.

394. Da je predmetno djelo iz tačke 37 osuđujućeg dijela izreke, optuženi učinio kao saizvršilac, proizilazi iz svih iskaza koja saglasno i konstantno inkriminiraju jedno te isto lice koje im je i bilo poznato- a to je Batko. Svjedoci su, saglasno kao i drugi mnogi svjedoci o čemu je ranije bilo riječi, govorili o identičnom obrascu identifikacije tog "Batka"-svjedoci "S-31" i "S-38" su ga vidjeli na TV spotu koji je snimljen na lokalitetu Vraca, dok je isti sasvim razumno mogao biti poznat i ocu od svjedokinje "S-31" koji je

istog, ako ne ranije, sasvim dovoljno mogao identifikovati obzirom da je nedugo prije tog događaja, zaštitio oštećenog "A-1" pred njihovom zgradom i to upravo od Batka. Također, svjedoci "S-31" i "S-38" su saglasno naveli da je komšinica Aida Rovčanin, nakon što se vratila kući nakon što je prethodno i odvedena sa suprugom, nedvojbeno i precizno rekla da je među licima koji su ih odveli (dva vojnika) prepoznala Batka, te da su kritičke prilike bili odvedeni na lokalitet "Drvorijeke", koji objekat su i drugi svjedoci, među njima i „S-16“ i Aljić Ramo, često, zabunom, poistovijetili sa zgradom "Digitron"-a, u koju zgradu su saobrazno identifikovali kao štab u koji su žrtve pojedinačno ili u grupama i odvođene, pri čemu je svjedok "A-1" nedvojbeno izjavio da je komšinica Aida Rovčanin, po povratku, u tom kontekstu upravo i spominjala zgradu "Digitron"-a, a ne "Drvorijeka"-e. Isto tako, svjedoci su saglasno naveli da su taj dan, posljednji put i vidjeli komšiju Rovčanina žuvog, te da se više nikad nije živ ni vratio. Dakle, isti je nesumnjivo bio u pritežanju optuženog li lica s kojim je optuženi kritičnog dana došao na navedenu lokaciju.

395. Da je Batko o kojem svjedoci jednoobrazno govore upravo optuženi, Vijeće je zaključilo oslanjanjem na iskaze navedenih svjedoka koji su saglasno istog opisivali, pri čemu su svjedoci "A-1", "S-31" i "S-38" vidjeli prije predmetnih događaja na prepoznatljivom TV spotu (o kojem su svjedočili i brojni drugi svjedoci – "S-47", "S-5", "S-35" dr), dok je svjedok "S-38" istog poznao iz sarajevskog kluba "Sloga", te da se s njim i pozdravljao, dok je i svjedok "A-1" istog imao prilike vidjeti u kafiću na Vrbanjuši, pri tome veoma upečatljivo navodeći da u to vrijeme nije postojalo više lica sa identičnim nadimkom Batko, dodavši na "Grbavica nije Njujork" te da se ljudi manje-više međusobno poznaju, pogotovo obzirom na vanredne okolnosti koje su u tim trenucima bile aktuelne.

396. Veoma je bitno, po ocjeni Vijeća, činjenica da svjedoci saglasno i u kontinuitetu svih svojih iskaza, identifikuju samo jedno lice-optuženog, i da su u pogledu te odlučne činjenice njihovi iskazi saobrazni i dosljedni.

397. Nadalje, da je optuženi saizvršilac u ubistvu oštećenog Rovčanin Faruka, Vijeće nedvojbeno zaključuje iz činjenice da je tog dana 27.6.1992. godine, Faruk posljednji put i viđen živ, te da se nakon odvođenja od strane optuženog i još jednog lica, više nikad nije ni vratio, te da su njegovi ostaci i pronađeni na poznatom lokalitetu Miljevića, koju lokaciju, slijedom svih izvedenih dokaza, a prevashodno podataka o jednoobraznoj lokaciji izvan Sarajeva na kojoj su i druge žrtve optuženog pronađene,

dok je svjedoka "S-47" optuženi na tu lokaciju i odveo pod prijetnjom da će isti biti ubijen, koje prilike je taj svjedok vidio brojna beživotna tijela ubijenih za koja mu je optuženi i rekao da ih je on i ubio. Također, u okviru prepoznatljivog i autentičnog obrasca ponašanja optuženog je i spominjanje oštećenim da će ih voditi "na potok" ako ne postupe onako kako od njih traži, a o čemu je detaljnije bilo riječi u okviru osvrta prepoznatljivog obrasca ponašanja optuženog u uvodu obrazloženja. Slijedom izvedenih dokaza, upravo ta prepoznatljiva lokacija stratišta ubijenih žrtva optuženog je i u ovom slučaju identifikovana kao takva, obzirom da je utvrđeno da su ostaci ubijenog Rovčanin Faruka tu i pronađeni. Također, brojni svjedoci su kao prepoznatljiv obrazac ponašanja optuženog identifikovali korištenje "bijelog" golfa (pri čemu su neki govorili da se radi o vozilu „tip I“, a neki „tip II“), kojim vozilom su kritičnog dana, Rovčanin Faruk i Azra, upravo i odvezeni.

398. Konačno, slijedom materijalnih dokaza T-147 i T-163, da se nedvojbeno zaključiti da je smrt Rovčanin Faruka bila nasilna, te da je ista nastupila djelovanjem više rafalnih zrna, ispaljenih iz ručnog vatrenog oružja.

399. Stoga, slijedom izvedenih dokaza na predmetne okolnosti, Vijeće je, isključujući svaku razumnu sumnju, utvrdilo da je optuženi, počinio progon drugim nečovječnim djelima prema oštećenom "A-1".

400. Također, oslanjanjem na izvedene dokaze, Vijeće je, isključujući svaku razumnu sumnju, utvrdilo da je optuženi, kao saizvršilac, počinio krivično djelo progon ubistvom oštećenog Rovčanin Faruka, pri čemu je našlo da su dokazane radnje koje je počinio optuženi na odlučujući način doprinijele ostvarenju konačne posljedice, a to je smrt oštećenog.

Q. TAČKE 17, 18 I 19 OSUĐUJUĆEG

DIJELA IZREKE PRESUDE

401. Tačkom 17 osuđujućeg dijela izreke presude (tačka 19 optužnice), optuženi je oglašen krivim da je počinio progon mučenjem svjedoka-oštećenog "S-24", odnosno tačkama 18 i 19 osuđujućeg dijela izreke presude (tačke 20 i 21 optužnice), optuženi je oglašen krivim da je počinio progon drugim nečovječnim djelima prema oštećenim Korać Isi i svjedoku-oštećenom "S-21".

402. Na predmetne okolnosti su svjedočili oštećeni "S-21", "S-24", Korać Eldina, te je u svojstvu vještaka svjedočio dr Hamza Žujo. Od materijalne dokumentacije, na okolnost ekshumacije ubijenog Korać Ise, uveden je materijali dokaz T-182.⁷⁸

403. Svjedok "S-24" je na predmetne okolnosti izjavio da je prije rata živio u ul. Kemala Kapetanovića na Grbavici sa suprugom i djetetom. Bio je mobilisan u ratnom MUP-u, pa je, s vremena na vrijeme, prelazio na Grbavicu da vidi suprugu i kćerku. Kada je zadnji put išao u posjetu porodici, tad je i uhapšen. Došao je u stan, a u stanu je bilo 3-4 naoružana srpska vojnika, koji su ga odveli tamićem u Šumarski fakultet, pa potom nakon 2-3 dana u "Digitron Buje". Te prilike nije bio naoružan niti je bio u uniformi. To je bilo na početku rata, april-maj, pri čemu navodi da je bio ipak možda juni 1992. godine. Naveo je i da je ipak juni jer pamti po rođendanu (obzirom da je rođen 20. juna). Tada su s njim iz istog ulaza odvedeni Sarajlija Meho (koji je u međuvremenu umro), jedan komšija sa 10. sprata i komšija sa 6. sprata, koji je bio podstanar.

404. Sveukupno 6-7 ih je prebačeno u "Digitron", a tamo je zatekao još nepoznatih zarobljenih ljudi. Batka koji mu je bio poznat od prije s TV-a, kao bokser, prvi put je u tim okolnostima vidio u prostorijama "Digitron"-a. Povremeno bi dolazio u ćelije u kojima su se nalazili (primijetio je 3-4 ćelije). Ljude koje je u ćeliji u koju je i smješten zatekao, bili su pretučeni. U ćeliju u kojoj je i bio, stalno se ulazilo, a najviše je ulazio Batko. U tim prilikama bi tražio da mu se dā zlato. Komšija Sarajlija Meho je na ruci imao prsten i Batko mu je rekao da ga "skine kako zna", da će mu u protivnom otkinuti prst, i uspio ga je i skinuti. Opisujući izgled osobe koju je oslovio kao Batko, svjedok je naveo da je u vrijeme događaja, bio mršaviji, dolazio bi nekad u maskinom, a nekad u civilnom odjelu, na glavi bi imao kapu nekad običnu, nekad „šajkaču“. Naveo je i da su ga stražari oslovljavali sa "Batko". Opisujući atmosferu koja je vladala kad bi Batko ulazio u ćeliju, naveo je da bi svi šutali i gledali da se zaštite da ih ne udari. Udarao bi ih drškom od krampe.

405. Svjedok je naveo da je Batko i njega udarao, i kad je vidio da ne reaguje, polio mu je nogu benzinom u predio od koljena do prepona, i zapalio. Udario ga je više puta pendrek i drškom od krampe. Uvijek je nosio pištolj, a nekad, kada bi ulazio, imao

⁷⁸ Zapisnik o utvrđivanju identiteta leša Korać Ise, sačinjen od Sektora kriminalističke policije Sarajevo broj 02/2-2-456-1/07 od 20.8.2007. godine; Izvještaj o DNA analizi pronađenih posmrtnih ostataka Korać Ise sačinjen od strane ICMP dana 4.6.2007.godine pod brojem 9503/07;

je automat. Poznato mu je da je jednom od zatvorenika pucao u noge (u predio stopala i koljena). Pojašnjavajući situaciju kada mu je Batko zapalio nogu, svjedok je naveo da se okretao kako bi to ugasio. Uspio je ugасiti plamen, i to ga trenutno nije болilo, међутим, касније се инфирало и “nakvasalo”. Kasnije je odlazio u Hitnu pomoć, pa mu je hirurg 6-7 puta skidao sloj po sloj kože. Naveo je i da je u tim prostorijama bio jedan doktor, међутим, он nije išao kod njeg, jer ko bi išao, kasnije bi dobio više batina.

406. Iz “Digitron”-a su potom vođeni u kasarnu na Vracima, potom u Lukavicu, da bi ih kasnije opet vratili u “Digitron”. Sveukupno, bio je zatočen dva mjeseca. Inače je tokom zatočeništva saznao da je Batko Veselin Vlahović, међутим, тек је “ukapirao” da su mu to puno ime i prezime kad ga je vidio na TV-u i tada kada ga je vidio na TV-u, bio je “million posto” siguran da je to taj Batko o kojem je govorio.

407. Osobu-svjedoka “S-21” je viđao u Lukavici u isto vrijeme kad je i on bio. Izjašnjavajući se na okolnost da li je u “Digitron”-u viđao Korać Ise, rekao je da ne zna po imenu.

408. Svjedokinja Korać Eldina je na okolnost iz tačke 18 osuđujućeg dijela izreke presude izjavila da je njen suprug-Korać Ise, u vrijeme predmetnih dešavanja boravio kod svojih roditelja na adresi Đure Salaja 32, danas Kemala Kapetanovića 32. Sa suprugom je zandji put ostavila kontakt 5.6.1992. godine. Od Sarajlija Mehe je saznala da je njen suprug bio s njim zarobljen u Lukavici i u Elektrotehničkom fakultetu. Potom je od istog lica, kao i od drugih lica koja su bila s njenim suprugom zarobljena, čula da su potom odvedeni u “Digitron Buje”, među njima i njen suprug, te da je tu naročito izudaran, da nije znao za sebe, nakon čega je kamionom odvezen u nepoznatom pravcu. Nije joj poznat razlog odvođenja njenog supruga, ali saznala je da su mu tražili radio stanicu, међутим, navodi i da je on nije posjedovao, te da je nisu ni našli kod njeg, ali je ipak odveden u grupi sa više lica. Od Sarajlija Mehe je također saznala da su Batko i “njegovi Bijeli orlovi” imali tada moć u “Digitron”-u. Izjašnjavajući se, inače, na okolnost saznanja o osobi po nadimku “Batko”, svjedokinja je rekla da ga je poznavala iz priča, navodeći “Grbavicom je vladao muk, silu i moć imao je samo Vlahović Veselin Batko”, te „da je to čovjek krvolok, da ne bira sredstva, da ljudi nestaju, da se ljudi ubijaju“. Navela je i da su ostaci njenog supruga ekshumirani 1997. godine.

409. Iz dokaza T-182 proizilazi da su ostaci Korać Ise ekshumirani na adresi Derviša Numića br. 16 (Bane Šurbata 16), te da je reekshumacija i identifikacija izvršena na lokalitetu „Gradskog groblja Visoko“.

410. Slijedom vještačenja dr Žujo Hamze, proizilazi da su kod oštećenog Korać lse evidentirane izdiferencirane povrede i to rupastim nedostatkom kosti trupa desne lopatice pravac ulaza sa leđa sa promjerom oko 10 milimetara, u obliku kanala nedostatkom lijevom luka petog grudnoga pršljena u promjeru oko 10 milimetara, jednostruki prelomi tri rebra, trećeg, četvrtog i petoga sa desne strane grudnoga koša u njihovoj stražnoj trećini i tri rebra četvrtog, petog i šestog lijevo, lijeve polovine grudnoga koša u njihovom dijelu nešto iza glavice. Uzrok smrti je nasilna smrt, ubrzana, pokrenuta mehanizmom unutrašnjeg krvarenja.

411. Svjedok "S-21" je na predmetne okolnosti izjavio da je na početku ratnih sukloba živio na Grbavici u ul. Đure Salaja 34. Živio je sa ocem, majkom i sestrom. Dana 11.6.1992. godine, silazeći niz stepenice zgrade u kojoj je živio, na 6. spratu je vidio vojnika u maskirnoj uniformi, sa šajkačom. Pitao ga je, je li i on vojnik i tražio mu je ličnu kartu. Nakon što je vidio kako se zove, rekao mi je da pođe sa njim. U međuvremenu su dolazili i drugi vojnici (bilo ih je najmanje 10-ak) koji su dovodili druge komšije. Nije nikog poznao od tih vojnika. Te prilike su sakupili isključivo njegove komšije muslimane, i to: Ismeta sa 6. sprata, Delizaimović Ismeta, Sarajlija Mehu, i svjedoka "S-24". Ukupno ih je bilo petorica i iz istog ulaza. Kad su izašli, priključili su im se dvojica komšija iz drugog ulaza iz Đure Salaja 32. Jedan se zvao Iso, ne zna mu prezime. Nisu im rekli gdje idu, samo su morali krenuti s njima. Odvezli su ih u zgradu Elektrotehničkog fakulteta u Lukavici. Tu je bilo mnoštvo ljudi, žena i djece. U toku noći, došao je "Crni" sa Sokoca, i izvodio je jednog po jednog na "batinjanje", tako da je te prilike najviše batina dobio Meho Sarajlija. Svjedok je te prilike, pretpostavljajući zato što je bio najmlađi, dobio samo nekoliko šamara.

412. Potom ih odvođe u predstavništvo firme "Digitron Buje". Nije siguran da li je i svjedok "S-24" doveden u istoj grupi s njim ili je još zadržan pa naknadno doveden, dok je za ostale komšije siguran da su istovremeno s njim dovedeni. Potom ih uvode u jednu prostoriju u kojoj zatiču još 7-8 ljudi. Kad je vidio te ljude, osjetio je strah, jer su bili krvavi, stvari u kojima su bili obučeni su, također, bile krvave. Svjedok je u toj prostoriji prepoznao oca od jednog poznanika koji se zvao Samir koji je radio u policiji. Upoznao je te prilike i trojicu braće Pelcer, i još jednog profesora za kojeg misli da se zvao Ismet. Oni su ih upozorili, kad se otvore vrata, da ne gledaju ko ulazi i da rukama pokriju glavu. Rekli su im, također, da se ne peru od zadobijenih povreda (da ostave ostatke krvi na tijelu i sl). Onda mu je jedan od braće Pelcer rekao šta su njemu uradili jer nije dobro sakrio glavu. Najviše su spominjali da ih je zlostavljao Batko i Krompir,

mada svjedok do tog momenta nije ni čuo za njih. Prvi put je pretučen u toj prostoriji. Ne zna ko ga je zlostavljao, jer je poslušao savjet i zauzeo je položaj koji su mu rekli. Te prilike su ušla trojica, vidio im je samo čizme. Udarali su ga kundacima od puški, tad mu je rasječena glava na par mjesta, dobio je udarac i u lice, a udarili su ga i u bubrege. Kako svjedok navodi, za razliku od Lukavice, tu je dobio "prvi put dobio par udaraca ozbiljnih znači u glavu". Te prilike su svi redom nasumično tučeni. Tu noć su prenoćili u toj prostoriji, a onda ih prebacuju u novu prostoriju, u garaže koje su se nalazile iza te prostorije. U toj garaži ostaju cijeli dan, sve do jutra. Predveče dolazi grupa koja ih opet tuče sve redom. Nadalje je govorio o ostalim sličnim događajima koje je tu preživio. Na Samirovom ocu je vidio jasno urezane krstove na rukama, nakon čega mu je jedan od braće Pelcer pokazao urezan krst na leđima koji je bio „ogroman“ i tad mu je Samirov otac rekao da mu je Batko urezivao te krstove.

413. Jedne prilike, kada su im donijeli hranu, vidio je jednog poznanika po prezimenu Tomić, koji mu je rekao da će ga pokušati izvući. Sutradan, izvjesni Tomić ga je odveo ponovo u prostorije "Digitron Buje" gdje je vidio "načelnika" Vitković Zorana. Tražio mu je ličnu kartu, i rekao mu je da će biti pušten. U tim trenucima, ulazi osoba koja uzima stolicu i sjeda sa svjedokove desne strane. Ta osoba je pitalu Zoku je li on "balija", na šta mu je Zoka odgovorio "molim te, Batko, izađi vidiš da radim." U jednom trenutku ga je osoba po nadimku Batko dirala za kosu i rekla je Vitkoviću "daj ga meni da ga ja vodim u potok", nakon čega je, okrenuvši se licem prema svjedoku, rekao mu i „ti ćeš mi biti 79." Svjedok navodi da ga je bilo strah u tom trenutku. U tom momentu, osoba koju je oslovio kao Zoka, ustaje iza svog stola, da bi osoba po nadimku Batko desnom šakom udario svjedoka u lice, potom mu uzima kosu u ruke i stavlja nož ispod grla govoreći mu da će ga zaklati. U tom trenutku, Zoka je izvadio pištolj, i uperivši ga prema Batku, rekao je "ostavi malog, ubiću te". Tada ga je Batko pustio, udario ga je nogom u glavu usputno govoreći "što više štite balije" i otišao je iz prostorije. Tomić ga je izveo u hodnik i rekao da sačeka dok on ne ode po auto da ga odveze kući. Dok je stajao u hodniku, tu su se nalazili srpski vojnici i gledali su u svjedoka. U tom momentu, opet vidi Batka kako izlazi iz jedne od prostorija, opisujući kako opet uzima nož i kreće ka svjedoku. U tom momentu izlazi i Zoran Vitković, koji spušta fascikle koje je držao u rukama i opet repetira pištolj govoreći Batku da će ga ubiti ako dotakne svjedoka. Opisujući atmosferu koja je, kako svjedok ističe za njega trajala "cijelu vječnost", naveo je da su ostali vojnici, koji su se nalazili u hodniku, nagovarali Batka da ga ubije, zakolje, derali su se "kao na utakmici". U tom momentu, dolazi Tomić i odvozi ga autom do

“Šopinga”. U toku vožnje, dao mu je određeni identifikacioni dokument koji mu je omogućio da se može kretati.

414. Svjedokov iskaz je saglasan iskazu iz istrage (T-93)⁷⁹, pri čemu je svjedok naveo i prezime komšije iz susjednog ulaza koji je kritične prilike s njim odveden, navodeći da se radilo o Isi Korać.

415. Ocjenom izvedenih dokaza na predmetne okolnosti, Vijeće je našlo da su iskazi svjedoka u bitnom saglasni i potvrđujući, te dosljedni njihovim iskazima iz istrage. Također, dokaze objektivne prirode, Vijeće nalazi uvjerljivim i bitnim za odluku u konkretnom. Naime, svjedoci “S-21” i “S-24” su opisali saglasan obrazac njihovog odvođenja iz zgrade, pri čemu je svjedok “S-21” naveo da je te prilike s njima, iz susjednog haustora izveden komšija Korać Iso. Za Vijeće je razumljivo da svjedok “S-24” nije decidno naveo ime odvedenog Korać Ise, pri čemu je isti naveo da mu on nije poznat po imenu, ne isključujući pri tome činjenicu da je isti s njim i odveden, a potom i da je boravio u “Digitron”-u. Naime, ovo i iz razloga što je, slijedom iskaza svjedokinje Korać Eldine, oštećeni Korać Iso, u trenutku lišenja slobode kritične prilike, živio u očevom, a ne u svom stanu, pa je sasvim prirodno i razumljivo da ga sve komšije i ne poznaju poimenično, što i jeste situacija u konkretnom slučaju. Svjedoci su decidno opisali atmosferu straha i beznađa koja je vladala u “Digitron Buje”, kada su morali držati pognutu glavu dok su ulazili, pri čemu objektivnu nemogućnost svjedoka “S-21” da decidno navede ko ga je, skupa sa drugim zarobljenim (njih 6-7) udarao, rasvjetljava upravo svjedok “S-24” koji veoma decidno i nedvosmisleno identifikuje da je osoba koju je identifikovao za vrijeme dok su se oni u njoj i nalazili, i koja ih je na identičan način neselektivno i nasumično udarala upravo optuženi. Istog je poznavao i od ranije kao boksera, a dolazio bi u opisanim situacijama i sa “šajkačom” koji su mnogi svjedoci navodili kao jedan od prepoznatljivih simbola njegove uobičajene vojne odore. Uz to, isti je veoma dobro imao priliku percipirati njegov lik dok mu je isti zalio, a potom i zapalio pantalone i nogu benzinom, usljed čega je zadobio opekotine, a potom i infekciju. Oštećeni se decimo izjašnjavao na okolnost pretrpjelih povreda, pri čemu za Vijeće uoče nije bilo dvojbe da su iste dosegle neophodan prag mučenja. Također, isti je poznavao optuženog od prije rata sa TV-a kao boksera, dok su ga i stražari otvoreno oslovljavali

⁷⁹ Zapisnik Tužilaštva BiH broj: KT-RZ-61/05 od 10.11.2012. godine o saslušanju svjedoka „S-21“

nadimkom „Batko“. Isti je veoma uvjerljivo naveo da je „million posto“ siguran da je osoba koju je nakon predmetnih događaja vidio na TV-u, a koja je te prilike identifikovana kao Vlahović Veselin, osoba koja ga je opisane prilike i zlostavljala.

416. Svjedok „S-21“ veoma objektivno govori da u njegovoj grupi iz Lukavice u „Digitron“ u kojoj je i on doveden sa Korać Isom nije prebačen „S-24“ već da je on došao naknadno, što veoma decidno ukazuje na objektivnost njegovog kazivanja. Međutim, upravo svjedok „S-24“, detaljnim opisivanjem situacije koja je vladala u vrijeme kad bi optuženi ulazio, o kojoj je na identičan način govorio i svjedok „S-21“, uspostavlja tu neophodnu vezu da su se oni u isto vrijeme nalazili u istoj prostoriji dok ih je optuženi, sve zajedno neselektivno i nasumično udarao. Također, veoma bitan detalj u njihovim iskazima je i njihovo saglasno svjedočenje u pogledu prisustva njihovog komšije Sarajlija Mehe u istoj ćeliji u „Digitron“-u, obzirom da iz iskaza svjedoka „S-21“ proizilazi da je Sarajlija Meho s njim odveden iz zgrade, potom da je sa svjedokom „S-21“ i doveden iz Lukavice u „Digitron“, dok je svjedok „S-24“ opisivao specifično postupanje optuženog prema Sarajlija Mehu u „Digitron“-u kada mu je tražio da skine s ruke prsten.

417. Potom, obojica („S-21“ i „S-24“), decidno opisuju i pojedinačne slučajeve njihovog ličnog zlostavljanja od strane optuženog, i to svjedok „S-24“ u situaciji kad mu je optuženi zapalio pantalone i nogu, a svjedok „S-21“ kada ga je optuženi udarao i prijetio za vrijeme dok se nalazio u kancelariji navodnog „načelnika“ u prostorijama „Digitron“-a, pri čemu su obojica objektivno i mogli jasno i nedvosmisleno percipirati lik svog vinovnika jer je i prirodno i očekivano da to i čine.

418. Potkrepljujući iskaz na predmetne okolnosti je iskaz svjedokinje Korać Eldine, koja je o predmetnom saznala uglavnom preko svog komšije Sarajlija Mehe, za kojeg je, kako je naprijed i navedeno, utvrđeno da se u kritično vrijeme, također, nalazio u „Digitron“-u, a u koje je vrijeme bio i suprug od svjedokinje Korać Eldine-Korać Iso.

419. Slijedom navedenog, Vijeće je našlo dokazanim, isključujući svaku razumnu sumnju, da je optuženi radnjama u tački 17 osuđujućeg dijela izreke presude, počinio progon mučenjem oštećenog „S-24“, odnosno radnjama u tačkama 18 i 19 osuđujućeg dijela izreke presude, progon drugim nečovječnim djelima prema oštećenim Korać Isi i „S-21“. Vijeće napominje da je u odnosu na tačku 17 osuđujućeg dijela izreke presude, činjenični opis prilagodilo iskazu oštećenom u smislu da ga je optuženi kritične prilike

polio „benzinom“, a ne „nekom tečnošću“, vodeći računa da to ne utječe na objektivni identitet optužnice.

R. TAČKA 20 OSUĐUJUĆEG DIJELA

IZREKE PRESUDE

420. **Tačkom 20 osuđujućeg dijela izreke presude (tačka 22 optužnice),** optuženi je oglašen krivim da je, kao saizvršilac, počinio progon drugim nečovječnim djelima prema oštećenom **Krvavac Šefkiji**.

421. Na predmetnu okolnost je svjedočila svjedokinja „S-19“, supruga oštećenog, i svjedok Čengić Kenan. Od materijalne dokumentacije, na predmetnu okolnost su uvedeni dokazi tužilaštva T-144 i T-145 (službene zabilješke AID-a sa pripadajućom fotodokumentacijom).

422. U svom iskazu je navela da je rat zatekao u porodičnoj kući na Vracama gdje je živjela sa suprugom i djecom. Osobu po nadimku Batko je prvi put vidjela početkom juna 1992. godine na lokalitetu Vraca, u blizini njene kuće kad joj se obratio tražeći ličnu kartu. Do tada je čula priče o Batku, ali ga nije lično upoznala. Izjašnjavajući se kako je te prilike znala da je to Batko, navela je da su joj policajci, koji su s njim stajali, rekli da je to Batko i da on ubija muslimane.

423. Nakon toga je vidjela da je dolazio u kuću iza njene i da je u istoj zapravo boravio, jer je bila napuštena. Jedna dan je iz te kuće čula ženski vrisak, nakon čega je, zbog sigurnosti, odlučila da sa suprugom ode u sklonište koje se nalazilo u blizini njene kuće. Opisujući šta se desilo taj dan u vezi vriske koju je čula, navela je da je vidjela kako 3-4 vojnika udaraju jednog čovjeka-Hasanović Ahmeda, a njegova žena je vrištala. To je vidjela sa prozora svoje kuće u vrijeme kad je otišla da skuha čaj kako bi ga odnijela u sklonište. Među tim osobama, vidjela je i prepoznala Batka i braću Predraga i Nenada Borovčanin. Komšije su joj rekle ko su zapravo ta braća. Nakon što je nakon toga otišla u stan komšinice Olge, čula je neku vrisku iz skloništa, i rekla je „to je moj muž“. Komšinica joj nije dala da ustane da provjeri šta se dešava. Nakon toga se njegovo deranje čulo kako dolazi iz pravca njihove kuće. Tek navečer oko ponoći su joj komšije rekle da izađe iz tog stana i da je oni više ne smiju štititi, da se snalazi. Prilazeći „verandi“ svoje kuće, vidjela je na vanjskim stepenicama nekoliko tragova krvi, kao i vjetrovku i trenerku njenog muža koje su bile krvave. U „verandi“ je vidjela krvav čaršaf. Kada je ušla u unutrašnjost kuće, vidjela je da je sve prevrnuo, a jedna vrata su bila

razvaljena. Zidovi su bili krvavi. Nakon toga je uzela nekoliko ličnih stvari, i napustila kuću.

424. Potom je otišla kod komšija u blizini, koji su joj izjavljivali saučešće govoreći da joj je Batko zaklao supruga. Navela je i da je zapravo sav komšiluk to znao, i da su joj rekli da su ga potom odveli u „Digitron Buje“ i da su ga, također, putem udarali. Komšije su joj rekle i da su njenog supruga potom opet dovozili kući i da su mu tražili novac i zlato, nakon čega su ga opet vratili u „Digitron Buje“. Navela je da bi, nakon tog događaja, kada ne bi vidjela Batkova kola u blizini, u nekoliko navrata opet odlazila do kuće kako bi uzela stvari, pa bi se opet vraćala kod tog istog komšije kod kojeg je jedno vrijeme i boravila. Isti komšija joj je rekao da je Batko i nju tražio da je zakolje, te da je boravio u garaži u blizini njegove zgrade čekajući je. Navela je i da ga je ona kasnije lično vidjela kako se krije u tim garažama. Nakon toga, jedne prilike kada ga je u blizini kuće vidjela u autu, prišla mu je i zovnula ga „Uroše“, navodeći da su ga i drugi tako zvali, pitavši ga za svog supruga. Tad joj je rekao da je on na „Zlatištu“ i da je zaklan. Nakon toga ju je pitao ko je ona, da bi mu ona rekla da ona živi u kući iz koje je i odveden njen suprug, na šta joj je on rekao „kučko jedna, ja tebe viđam, pa zar si ti Turkinja?“, navodeći da tako ne izgleda, na šta mu je svjedokinja odgovorila „Turkinje su u Turskoj“, dodavši i da je nju „Srpkinja rodila“. Svjedokinja je napomenula da je ona u to vrijeme nosila „crninu“ kako bi se svjesno prikrivala. Kada je tada s njim razgovarala ispitivao ju je zašto se udala za „Turčina“, za koga su joj udata/oženjena djeca i sl. U toj priči joj je rekao da joj je suprug živ, i da nikom ne priča šta je u kući vidjela, pa će ga dovesti kući. Na to mu je rekla da joj je važno samo da joj je suprug živ i da nikome neće ništa pričati. Nakon izvjesnog vremena, Batko joj je dovezao supruga vozilom mercedes, navodeći da bi inače vozio i vozilo marke golf. Opisujući kako je te prilike izgledao njen suprug, navela je da je bio sav crn, da je „žmirio“ na oči, glava mu je bila rasječena navodeći „On je umiro, ali umrijet nije mog'o.“

425. Nakon izvjesnog vremena, komšinica Draginja, koja je navedene prilike bila s njenim mužem u skloništu, joj je ispričala da ga je Batko najprije udario kundakom puške po glavi, potom ga je izveo izvan skloništa, gdje su se nalazila dvojica vojnika, i onda su ga sva trojica tukli. Nadalje je navela da joj je i muž lično pričao da je Batko uveo u sklonište rekavši da ga je našao na Trebeviću, da je htio pobjeći, te da su ga nakon skloništa odveli u „Digitron Buje“. Rekao joj je i da je najviše tučen u kući i na putu, pri čemu joj nije spominjao da je tučen i u „Digitron Buje“, navodeći da je malo o tome pričao, želeći je poštediti detalja. Nakon toga Batko više nije dolazio u njenu kuću,

ali bi, kada bi prolazio do stana u kojem je stanovao, bacao kamenčiće u njen prozor pitavši je li joj muž živ i te prilike ju je pozivao da joj dođe na sok i kafu. Svjedokinja je izjavila i da je njen suprug umro 5-6 godina prije njenog svjedočenja na sudu (svjedokinja je svjedočila 3.11.2011. godine).

426. U iskazu svjedokinje u istrazi, osim navedenog, svjedokinja je navela i da joj je suprug pričao da su ga Batko i dvojica braće Borovčanin tukla i dok je bio zatvoren u „Digitron Buje“.

427. Svjedok Čengić Kenan je na predmetne okolnosti izjavio da je u periodu juna 1992. godine, vidio Batka s prozora svoje kuće kako ulazi, između ostalih, i u kuću komšije Krvavac. Te prilike je bio naoružan, i bio je u društvu 2-3 naoružana vojnika. Svjedok je nadalje opisivao situaciju neposrednog susreta sa osobom koju je identifikovao kao Batko, kad mu je došao u porodičnu kuću, o dijelu kojeg iskaza će više biti u okviru tačke 44 osuđujućeg dijela izreke presude.

428. Iz dokaza T-144 i T-145 proizilazi da su svjedokinja „S-19“ i njen suprug, 2001. godine vršili prepoznavanje osobe koju su oslovlili kao „Batko“, te je na tu okolnost uvedena pripadajuća fotodokumentacija, kao i fotodokumentacija na okolnost lokaliteta (privatne kuće) u koju je isti, slijedom iskaza svjedoka, izvjesno vrijeme i boravio, te prostor porodične kuće porodice Krvavac, u čijoj avliji je pronađen nož koji je koristio.

429. Oslanjanjem na izvedene dokaze, Vijeće je utvrdilo da je osoba koju su svjedoci opisujući identifikovali kao Batko, pri čemu ga je svjedokinja „S-19“ u okviru svog iskaza na glavnom pretresu identifikovala i u sudnici, upravo optuženi. Svjedoci su pri tome saglasno i nedvojbeno opisivali njegov obrazac ponašanja, obraćanja, kao i geografski i vremenski kontekst u kojem se kretao, u okviru kojeg su ga mogli viđati i susretati. Svjedokinja „S-19“ je veoma upečatljivo opisala situaciju kada je s njim imala priliku razgovarati kako bi saznala o tome da li joj je suprug živ, pri čemu je ista imala priliku i ranije ga viđati, kao i da je čula da je osim nadimak „Batko“, imao i nadimak „Uroš“ kojima ga je, u prvom neposrednom međusobnom razgovoru tako i oslovlila, a koji nadimak kao autentičan optuženom, je navela i svjedokinja Zajković Hasiba, kojoj je Vijeće poklonilo vjeru (svjedokinja Zajković je svjedočila u okviru tačke 7 osuđujućeg dijela izreke presude).

430. Nadalje, svjedokinja „S-19“ je kritičnog trenutka čula vrisku svog supruga koja je dolazila iz njihove porodične kuće, pa je sasvim i prirodno da je ista njegov glas mogla jasno i raspoznati. Također, ista je imala priliku, neposredno po odvođenje supruga u „Digitron Buje“, vidjeti tragove krvi u unutrašnjosti i izvan (u dvorištu) porodične kuće, dok joj je i suprug o tome pričao. Ista je i od komšija čula potvrdu maltretiranja i odvođenja njenog supruga od strane optuženog i druge dvojice saizvršilaca, pri čemu, ni u jednom momentu, niko nije kontekstno naveo nekog drugog u ulozi optuženog. Ista je sa optuženim otvoreno govorila o stradanju svog supruga tražeći od istog da ga dovede, što je potom isti i učinio, kada je svjedokinja imala priliku jasno vidjeti kako je njen suprug tada i izgledao, sa vidnim tragovima nasilja, a isti joj je, prirodno, o tome neposredno i pričao. Ista je nedvojbeno navela da se njen suprug, prije nego je doveden i maltretiran u kući, bio u skloništu, gdje je i ona prethodno bila i gdje je isti iza nje i ostao u tom trenutku, te joj je komšinica Draginja decidno opisala postupanje optuženog i njegovih saizvršilaca prema njenom suprugu u prostorijama skloništa i neposredno ispred istog. Vijeće primjećuje da svjedokinja na pretresu nije decidno navela da je njen suprug, po odvođenju u „Digitron Buje“, također maltretiran od strane optuženog i njegovih saizvršilaca, međutim, ista je, izjašnjavajući se na te okolnosti, navela da je on o tome inače malo i pričao, želeći je poštediti detalja. Navela je i da je njen suprug doveden 7-8 dana po odvođenju, i da je isti tada bio vidno izudaran, da su mu oči bile zatvorene, te da je umirao, ali da nije mogao umrijeti, što po ocjeni Vijeća, prirodno, ne može ukazivati isključivo na povrede koje su nastale u skloništu i u kući, nego i poslije toga, zbog čega Vijeće u tom dijelu prihvata njeno kazivanje u istrazi. Potkrepljujući iskaz na predmetne okolnosti je iskaz svjedoka Čengić Kenana koji je u predmetnom vremenskom okviru neposredni očevidac ulaska optuženog i još 2-3 naoružana vojnika, u kuću oštećenog.

431. Međutim, Vijeće nalazi da prepoznavanje optuženog od strane svjedokinje i njenog supruga (dokaz T-144) nije izvršeno u skladu sa tada važećim propisima procesnog zakona. Naime, lik optuženog kojeg su oboje saglasno prepoznali, je jedini prikazan u uniformi vojnika, sa profilnim izrazom njegovog lika, a ne frontalnim kako je to slučaj sa ostalih 11 prezentiranih osoba, pri čemu je isti zapravo prikazan u izdanju u kojem se najčešće i pojavljivao u predmetnom vremenskom kontekstu, što je po ocjeni Vijeća, djelovalo sugestivno, pa stoga takvo postupanje ovlaštenih službenika nalazi nezakonitim. Međutim, Vijeće napominje da na ovim dokazima, nije ni temeljilo svoju

odluku u konkretnom, istovremeno naglašavajući da isti ne utječu na zaključak Vijeća o pouzdanosti i vjerodostojnosti odlučujućih dokaza.

432. Stoga, slijedom izvedenih dokaza na predmetne okolnosti, Vijeće je, isključujući svaku razumnu sumnju, utvrdilo da je optuženi, kao saizvršilac, počinio progon drugim nečovječnim djelima prema oštećenom Krvavac Šefkiji.

S. TAČKA 21 OSUĐUJUĆEG DIJELA

IZREKE PRESUDE

433. **Tačkom 21 osuđujućeg dijela izreke presude (tačka 23 optužnice),** optuženi je oglašen krivim da je počinio progon drugim nečovječnim djelima prema oštećenom „S-40“.

434. Na predmetnu okolnost su svjedočili svjedok-oštećeni „S-40“ i Hubjer Edin.

435. Svjedok „S-40“ je u svom iskazu naveo da ga je rat zatekao na Grbavici, gdje je živio sa suprugom i djecom. Jedne subote, u junu ili julu 1992. godine, oko 11 sati prijepodne, po njega i njegovog punoljetnog sina su došla trojica specijalaca i odveli su ih u „Digitron Buje“. Nakon što su ih u jednoj prostoriji pretresli, tu su ih ostavili zaključane. Popodne istog dana, po svjedoka „S-40“ je došao vojnik i odveo ga u drugu prostoriju, u kojoj ga je iznenada udario vojnik u predio glave usljed čega je pao i izgubio svijest. Kada je ustajao osjetio je bolove u slabinskom dijelu i rebrima. Tada je prepoznao čovjeka koji ga je udario. Prije nego ga je vojnik ponovo vratio u prvobitnu podrumsku prostoriju, Batko mu se obratio riječima da će i on i sin biti kraći za glavu ako do ujutro ne vrate oružje. Izjašnjavajući se kako mu je poznato da se taj vojnik zvao „Batko“, svjedok je naveo da su mu vojnici rekli da je to Batko, jer su mu po dolasku u „Digitron Buje“ i rekli da Batko treba doći da ga ispita, za koje je vrijeme njegov dolazak i čekao sa sinom u podrumskim prostorijama, da bi, potom, po njegovom dolasku, po svjedoka i došao upravo taj vojnik. Opisujući ga kako je izgledao te prilike, naveo je da je bio u vojničkoj uniformi i da te prilike nije imao kapu na glavi. Nakon toga, ponovo ga vojnik vraća u prvobitnu prostoriju. Navodeći kako je prepoznao da se zapravo radi o „Batku“, svjedok je rekao i da je njegov lik bio „uočljiv“, da ga je viđao na TV-u, na snimku sa Vraca, kako drži automat, tri prsta, na glavi je imao „šajkaču“. Naveo je da se taj snimak nekoliko puta ponavljao u to vrijeme, ističući da je ta slika na TV-u bila

„autentična, upečatljiva i prkosna“. Rekao je i da su mu i komšije pravoslavne vjeroispovjesti govorile sa strahom o Batku, dodavši da je on u to vrijeme na Grbavici njegova kuća i bila jedina muslimanska, te da su oko njega živjeli komšije pravoslavci. Od njih je čuo i da je Batko Srbin iz Crne Gore, da se bavio boksom, da radi šta hoće, te da mu niko ne može stati u kraj. Izjašnjavajući se na okolnost nastupjelih posljedica, naveo je da je naročito u periodu 1995. odnosno 1996. godine, trpio jake bolove u dijelu slabina (bubrega) i rebara, usljed čega je od strane ljekara u Vojnoj bolnici konstatovano da morao izvaditi jedan bubreg, što je potom i učinjeno.

436. Vijeće ne nalazi relevantnim za osudu optuženog nemogućnost svjedoka da se decidno izjasni o identitetu drugih osoba sa snimka o kojem je govorio, a koji snimak je naveo u okviru pozitivne identifikacije optuženog. Stoga, istrajavanje odbrane da od svjedoka dobije decidan odgovor u tom pravcu prilikom unakrsnog ispitivanja, Vijeće ne nalazi nužnim niti bitnim u konkretnom slučaju, zbog čega neće detaljno sadržajno ni navoditi taj dio iskaza svjedoka.

437. Iskaz ovog svjedoka je saglasan njegovom iskazu iz istrage,⁸⁰ s tim što je svjedok u iskazu u istrazi precizirao vremensku odrednicu događaja, u smislu da je udaranje od strane Batka u „Digitron Buje“ trajalo oko 1-1,5 sat. Svjedok je decidno naveo i da se predmetni događaj desio početkom juna 1992. godine.

438. Svjedok Hubijer Edin je na predmetne okolnosti izjavio da su kritičnog dana, dva vojnika pripadnici „Bijelih orlova“, iz porodičnog stana, odvela njegovog oca („S-40“) i brata, da bi se potom brat i otac vratili u sumrak istog dana. Prilikom njihovog izvođenja, vojnici su rekli da ih vode „kod Batka, bukvalno na klanje“. Opisujući kako su po povratku izgledali, naveo je da su izgledali utučeno. Naveo je i da se zbog zdravstvenih problema sa sjećanjem, ne može sjetiti nekih naročitih vidljivih tragova povreda na tijelu njegovog oca. Naveo je da mu je poznato i da je njegov otac od tada imao oštećenje bubrega, zbog čega je imao i operaciju. Poznato mu je, iz priča s njima, da su od momenta odvođenja do povratka kući, boravili u „Digitron Buje“. Izjašnjavajući se na okolnost identifikacije osobe koju je oslovio nadimkom „Batko“ svjedok je rekao da se lično s njim nikad nije susreo, ali da mu je likom poznat sa TV-a, sa spota koji je

⁸⁰ Zapisnik Državne agencije za istrage i zaštitu broj 17-04/2-4-04-2-414/10 20.07.2010.godine o saslušanju svjedoka „S-40“ (T-19)

snimljen na lokalitetu Vraca. Te prilike je na glavi je imao šubaru „šajkaču“ sa kokardom.

439. Oslanjanjem na iskaze svjedoka koji su se o predmetnom događaju očitovali, prevashodno oštećenog „S-40“, Vijeće je, isključujući svaku razumnu sumnju, utvrdilo da je osoba koju svjedok u ulozi svog vinovnika spominje kao Batko, upravo optuženi. Svjedok je decidno i objektivno svjedočio o tome šta je lično doživio u prostorijama „Digitron Buje“. Veoma je plastično opisao optuženog kao nekog koga je imao priliku i ranije vidjeti na poznatom TV spotu, o kojem su svjedočili i brojni drugi svjedoci („S-35“, „S-36“, „S-47“ i drugi) o čemu je i ranije bilo riječi, te čiji mu je lik na tom spotu bio „uočljiv“ ukazujući na prepoznatljiv izgled i ponašanje optuženog na istom. Potvrda ovakve identifikacije je i saglasno svjedočenje svjedoka Hubjer Edina koji je također u istom kontekstu govorio o tom TV spotu. Svjedoku „S-40“ je bilo poznato i da je Batko iz Crne Gore, te da se bavio boksom, o čemu su, također, u prilog pozitivne identifikacije optuženog, govorili i brojni drugi svjedoci.

440. Vijeće napominje da se svjedok Hubijer Edin u svom iskazu ograđivao od detalja navodeći da on ima problem sa sjećanjem, te da boluje od PTSP-a. Stoga, Vijeće iskaz ovog svjedoka i ne nalazi odlučujućim za osudu u konkretnom, već samo kao potvrđujući iskaz kazivanja svjedoka „S-40“. On je, naime, očevidac odvođenja njegovog oca (svjedoka „S-40“) i brata kritične prilike, zatim njihovog povratka, kao i nastupjelih posljedica na strani njegovog oca (svjedoka „S-40“) obzirom da su živjeli u zajedničkom domaćinstvu. Međutim, o svim tim odrednicama prije, tokom i nakon predmetnog događaja, decidno je svjedočio oštećeni „S-40“ čiji iskaz je vijeće našlo uvjeljivim, objektivnim i nepristrasnim, kao takvim i dostatnim za osudu optuženog. Kad je riječ o vremenskom kontekstu događaja, slijedom iskaza svjedoka „S-40“, Vijeće je utvrdilo da se događaj desio u junu 1992. godine, nalazeći u ovom dijelu iskaza svjedoka potvrdu kontinuiteta kazivanja u odnosu na njegov iskaz iz istrage. Konačno, činjenica da je svjedok naveo da događaj desio u junu ili julu (1992. godine), po ocjeni Vijeća, nije odlučujuća devijacija njegovog iskaza koja bi u bitnom umanjila dokaznu snagu istog.

441. Slijedom navedenog, Vijeće je, isključujući svaku razumnu sumnju, utvrdilo da je optuženi učinio progon drugim nečovječnim djelima prema oštećenom „S-40“.

T. TAČKA 22 OSUĐUJUĆEG DIJELA
IZREKE PRESUDE

442. **Tačkom 22 osuđujućeg dijela izreke presude (tačka 24 optužnice),** optuženi je oglašen krivim da je, kao saizvršilac, počinio progon mučenjem i pljačkom oštećenog **Selimović Lutvije**.

443. Na predmetne okolnosti su svjedočili svjedok Selimović Samir, svjedoci „S-21“, „S-28“, te je pročitao iskaz oštećenog Selimović Lutvije (T-124). Od materijalne dokumentacije, uveden je i dokaz T-185 (Izveštaji Komisije za ratne zločine).

444. Svjedok Selimović Samir je na predmetne okolnosti izjavio da je na početku ratnih sukoba živio u „Šoping“ centru na Grbavici, u ul. Marijana Baruna broj 2, na 9. spratu. Živio je sa roditeljima i bratom. Svjedok je u to vrijeme (i trenutno) bio uposlen u PU Novo Sarajevo. Svjedok je naveo da je u vrijeme barikada (početkom maja 1992. godine) prešao na slobodnu teritoriju. Jedne prilike, siguran je da je to bilo 4.6.1992. godine, nazvao je svoje komšije, koji su mu rekli da mu je otac (Selimović Lutvija zv. Hakija) odveden. Detaljnije o tom odvođenju, čuo je od oca, koji mu je pričao da je kritičnog dana došlo 7-8 naoružanih vojnika među kojim su bili Batko, Miro Čamur i Gilmar. Neki od njih su imali kokarde, a neki zastavice. Izvršili su pretres stana i tjerali su ga da pojede tepih i komad serdžade za klanjanje. On to nije htio učiniti, nakon čega su ga kombijem odvezli u „Digitron“. Pričao mu je i da su ga ispitivali, kao i ostale zatvorenike. Među tim licima koja su ispitivala nalazila se jedna ženska osoba kao i druga lica koja je svjedok poimenično naveo, te je naveo da je u prostorije „Digitron“-a dolazio i Veselin Vlahović – Batko.

445. Otac mu je rekao da su njega Batko i još jedno lice držali za ruke, a treće lice ga je tuklo palicama (palijama) po rukama i nadlanicama. Na jednoj strani mu je Batko bajonetom razrezao u vidu krsta. Imao je ranu do kosti. Po cijelom tijelu i glavi je imao modrice. Bio je sav crn. Glava mu je bila rasječena na tri mjesta. Rane su mu se ucrvale. Imao je 38 ucrvanih rana na glavi. Svjedoku je inače bio poznat nadimak „Batko“, te je naveo da je za njega čuo da je svakodnevno izvodio ljude na Grbavici i ubijao ih i pljačkao. Svjedokov otac je u „Digitron“-u boravio 10-ak dana, nakon čega je prebačen u Lukavicu. Sa njegovim ocem u „Digitron“-u su bili i komšija Pelcer Tomo i njegova tri sina. Poznato mu je da je od njegovog oca opisane prilike uzet novac, pri čemu je naveo da je općenito bilo poznato da njegovi roditelji imaju novac jer su imali

svoju prodavnicu, kafić i butik. Izjavio je i da mu je jedne prilike Palcer Tomislav zv. Tomo, ne znajući ko je svjedok zapravo, rekao da su i njegovi sinovi zatvoreni u „Digitron Buje“, gdje je i on sam bio zatvoren, te nakon što je naveo na koji način su njegove sinove mučili, dodao je „da to nije ništa u odnosu šta rade jednom Selimoviću iz Šopinga, čiji je sin policajac u Novom Sarajevu i da navjerovatnije neće preživjeti“. Svjedok je naveo i da je njegovog oca, nakon što je razmijenjen i odvede nu bolnicu, snimala televizija, te da o tome posjeduje video zapis. Svjedok je naveo i da je njegov otac umro 2005. godine.

446. Svjedok „S-21“ u svom iskazu naveo da je, kada je doveden u „Digitron Buje“ krtične prilike (tačka 19 osuđujućeg dijela izreke presude), zatekao Samirovog oca. Samira je inače poznavao kao policajca sa Grbavice, naveo je i da je živio u „Šoping“-u na Grbavici, te da mu je te prilike Samirov otac i potvrdio u kojem neboderu na Grbavici i živi. Te prilike je Samirov otac bio otečen, sa vidljivim krvnim podlivima i ožiljcima na rukama. Na rukama je imao urezane krstove. Nadalje je svjedok naveo da je te prilike upoznao i braću Pelcer koji su živjeli kod „Željinog“ stadiona. Tada mu je jedan od braće Pelcer rekao da mu je Batko nanio povrede nožem po rukama, te mu je pokazao urezan ogroman krst na leđima. Tad mu je Samirov otac, na upit svjedoka „S-21“ ko im je to uradio, rekao da je to uradio Batko.

447. Svjedok „S-28“ je na predmetne okolnosti izjavio da je otprilike 5.6.1992. godine, po njegovog komšiju Selimović Lutviju zv. Hako, čiji sin Samir je radio u policiji, došlo više uniformisanih lica među kojim su bili Batko, Zoran Karišik, Glavonjić Miro. Rekao je i da mu je poznato da je te prilike Selimović Lutvija odveden jer je njegov sin radio u policiji. Vidio je kada je ta grupa osoba izvela komšiju Lutviju iz stana, navodeći da mu je jedan od tih vinovnika veoma drsko rekao da ponese neke gume koje su pronašli u Lutvijinom stanu, što je svjedok i učinio. Naveo je da je ta grupa opet kasnije došla u njegov stan i da su izvršili pljačku. Nakon toga se odmah pričalo da su komšiju Lutviju odveli u „Digitron Buje“. Poslije toga ga je vidio na TV-u, na snimku TV Srma, sa vidljivim ucrvanim ranama, bio je crn, pretučen. Čuo je da su ga i isprebijali na mrtvo ime, te da je konačno razmijenjen na Vrbanja mostu.

448. U dokazu T-185, navedeno je da je oštećeni Selimović Lutvija mučen u zatvoru na Grbavici, te je u rubrici izvršilaca opisanog mučenja, identifikovan Veselin Vlahović, izbacivač iz Sloge.

449. Iz dokaza T-202 proizilazi da je oštećeni Selimović Lutvija primljen na Traumatološku kliniku KCUS-a 28.6.1992. godine sa opisanim ranama i udarcima, te da je otpušten 5.7.1992. godine. Sastavni dio ovog dokaza je i mišljenje ljekarske komisije o utvrđenom invaliditetu oštećenog u iznosu od 80%.

450. Na predmetne okolnosti, pročitani su i iskazi oštećenog Selimović Lutvije u ulozi svjedoka iz istrage (T-124)⁸¹. Iz pročitanih iskaza proizilazi da je 4.6.1992. godine, grupa naoružanih vojnika, došla u njegov stan tražeći oružje. Među tim vojnicima prepoznao je Čamur Miru, Mitrović Željka, Karišik Jovu, Majmunović Dragana, Glavonjić Miru i Batka. Sva ta lica su mu od ranije bila poznata. Poznavao je i Batka. Naveo je, naime, da je radio u republičkom SUP-u, dok je on radio kao izbacivač u „Slozi“, pa ga je tu i viđao. Nakon što su u sobi njegovog stana vidjeli obješenu „posteciju“ i „tespih“, počeli su ga maltretirati na način da su raskinuli tespih i natjerali su ga da guta njegova zrna, kao i komade od „postecije“ koju su prethodno izderali. Te prilike su ga najviše maltretirali Batko, Miro Glavonjić i Majmunović Dragan. U tim situacijama su mu psovali pogrdno ga nazivajući „balijom“. Potom su mu tražili novac, pa nakon što im je rekao da nema novca, povelu su ga sa sobom u „Digitron“ gdje je u to vrijeme bila njihova komanda. Po dolasku u „Digitron“, udaran je drškama od lopata po raznim dijelovima tijela, a najviše po glavi i ramenima. Kad je pao, nastavili su ga udarati nogama, usljed čega se onesvijestio. Kada je došao svijesti, primijetio je da se nalazi u drugoj prostoriji gdje je zatekao više osoba, među kojim i Pelcer Tomu i njegova tri sina na kojima je primijetio da su bili krvavi i tučeni.

451. U međuvremenu, pristizale su i druge zatvorene osobe, tako da ih je na kraju bilo 15-20 zatvorenih. Više puta je svjedok izvođen na ispitivanje, pri čemu je svakom njegovom ispitivanju prisustvovao Batko i Miro Glavonjić, kao i još neki od lica koja su prethodno ga odvela iz njegovog stana, dodajući da su ga tokom svakog ispitivanja uvijek tukli. Najteže mu je bilo podnijeti kad su mu urezivali krstove po nogama, glavi, dok mu je Batko nanosio povrede bajonetom po potkoljenicama i po rebrima. Od tih rana imao je posljedice i u vrijeme davanja iskaza (1999. godina), dok je na rukama imao plastične operacije. Naveo je i da su ga Batko i Miro Glavonjić u više navrata

⁸¹ Izvod iz matične knjige umrlih za Selimović Lutviju; Zapisnik o saslušanju svjedoka Selimović Lutvije, sina Šahina, rođenog 1935.godine, sačinjen od strane Kantonalnog suda u Sarajevu dana 05.04.1999. godine pod brojem Ki-25/95 (T-124);

odvodili do njegovog stana tražeći mu novac i zlato. Prisjeća se da su ga jedne takve prilike prethodno odveli u neko žbunje, govoreći da će ga zaklati ako im ne kaže gdje mu je novac i zlato, nakon čega im je i rekao gdje je krio novac, da bi oni potom i otišli po taj novac. Te prilike mu je odnijetio 17.500,00 DM i 4.100,00 \$, dok je zlato njegova supruga prethodno odnijela sa sobom. Potom su ga vratili nazad u prostorije „Digitron“-a u kojima je boravio 18 dana. Obzirom da mu nije ukazana ljebarska pomoć, njegove rane su se ucrvale. Nakon boravka u „Digitron“-u, zajedno sa Pelcer Tomom i njegovim sinovima, odvezen je u Lukavicu, međutim, tu nije maltretiran, ali mu ni tu nije pružena medicinska pomoć, sve do momenta razmjene.

452. Slijedom izvedenih dokaza, Vijeće je isključujući svaku razumnu sumnju, utvrdilo da je optuženi 4.6.1992. godine, zajedno sa grupom naoružanih vojnika, došao u stan oštećenog Selimović Lutviju, kojeg su prvo maltretirali, da bi ga potom prisilno iz stana i odveli u prostorije „Digitron Buje“, gdje su ga bez da je prethodno protiv istog bio pokrenut na zakonu zasnovan postupak, držali zatvorenog i istog mučili. Prije svega, Vijeće je navedeno utvrdilo slijedom iskaza svjedoka „S-28“ koji je očevdac odvođenja oštećenog, pri čemu je ovaj svjedok veoma platično opisao neugodnu atmosferu koja je kritičnog dana početkom juna 1992. godine, vladala u zgradi iz kojeg je njegov komšija Selimović Lutvija zv. Hako i odveden. Pri tome je svjedok naveo da je u odvođenju njegovog komšije učestvovao i Batko. Potkrjepa ovoj odrednici događaja je i pročitani iskaz oštećenog (T-124).

453. O kritičnom dešavanju unutar prostorija „Digitron Buje“ svjedoči prije svega svjedok „S-21“ koji je, po dovođenju u „Digitron Buje“ zatekao oštećenog Selimović Lutviju, pri čemu je opisao kako je isti izgledao, navodeći da je o tome s njim i razgovarao, te da mu je te prilike on lično i saopštio da mu je Batko nanio povrede u vidu izrezanih krstova na rukama. Potkrepljujući dokaz mučenju oštećenog u prostorijama „Digitron Buje“ je dokaz T-185.

454. I svjedok „S-28“ i Selimović Samir, saglasno navode da je oštećeni, po odvođenju, odveden u prostorije „Digitron Buje“, što ide u prilog ocjeni iskaza svjedoka „S-21“ vjerodostojnim. Nadalje, svjedok „S-21“ potvrđuje još jednu od bitnih odrednica događaja u „Digitron Buje“, a to je da je tu zatekao i Pelcer Tomu i njegove sinove, što je veoma značajno u kontekstu ocjene iskaza svjedoka Selimović Samira kredibilnim, obzirom da svjedoku Selimoviću to i nije moglo biti poznato, osim po kazivanju njegovog oca, što se, dakle, ovim iskazom svjedoka „S-21“ potvrđuje autentičnim.

Nadalje, svjedok Selimović Samir je veoma autentično opisao atmosferu mučenja njegovog oca prije nego je odveden u stan, pri čemu Vijeće nalazi logičnim i prirodnim da je oštećeni o tome sa sinom otvoreno pričao, te time i da je njegovog kazivanje u tom pravcu autentično. Potkrjepa navedenom je i pročitani iskaz oštećenog (T-124).

455. Također, slijedom iskaza svjedoka „S-28“, Selimović Samira i pročitano iskaza oštećenog (T-124), proizilazi da je jedan od motiva mučenja oštećenog pljačka njegove imovine, koja je potom i realizovana. Na koncu, o stravičnosti povreda oštećenog, uvedena je i materijalna dokumentacija u vidu ljekarskih nalaza, pri čemu je Vijeće zaključilo da su opisane povrede oštećenog i nastale kao rezultat sukcesivnog mučenja u kojem je optuženi, kao saizvršilac, poduzeo neposredne radnje mučenja.

456. Međutim, slijedom iskaza svjedoka Selimović Samira i pročitano iskaza oštećenog, proizilazi da je oštećeni, nakon što je boravio u prostorijama „Digitron Buje“, a prije nego je konačno razmijenjen, izvjesno vrijeme boravio i u Lukavici. Razlika u ovim iskazima što je svjedok Selimović Samir naveo da je njegov otac i u Lukavici mučen, dok to oštećeni u pročitano iskazu nije potvrdio. Međutim, to su svakako događaji izvan činjeničnih okvira optužnice, zbog čega Vijeće ne nalazi nužnim da u detalje ulaziti u ocjenu te nesaglasnosti, istovremeno zaključivši da je prirodno i logično da o tome ipak decidno govori neposredno oštećeni, a ne njegov sin.

457. Oslanjanjem na izvedene dokaze, Vijeće je nedvojbeno zaključilo da je pozitivna identifikacija optuženog za konkretan kontekstni događaj utvrđena. Naime, svjedok „S-28“ je u prilog pozitivne identifikacije naveo da je poznavao optuženog kao boksera, te da je prije rata radio po klubovima u Sarajevu. Naveo je da se s njim imao priliku više puta sresti prije događaja odvođenja oštećenog Selimović Lutvije, da je u tim prilikama nosio „šajkaču“ sa kokardom, kao i da ga je, također, prije tog odvođenja vidio na poznatom snimku TV „Srna“. Svjedoku „S-21“ je, također, njegov identitet veoma dobro poznat, obzirom na činjenična utvrđenja Vijeća u pogledu tačke 19 osuđujućeg dijela presude, a koji događaj se desio sedam dana nakon događaja sa oštećenim Selimović Lutvijom. Svjedok Selimović Samir je naveo da mu je optuženi poznat od prije rata, obzirom da ga je viđao po sarajevskim klubovima, dok je, slijedom pročitano iskaza oštećenog-svjedoka (dokaz T-124), oštećenom Selimović Lutviji

optuženi, također, dobro bio poznat, obzirom da je optuženi radio kao izbacivač u „Slozi“, dok je svjedok radio u republičkom MUP-u⁸², pa su se sretali.

458. Slijedom navedenog, Vijeće je, isključujući svaku razumnu sumnju, utvrdilo da je optuženi, kao saizvršilac, počinio progon mučenjem i pljačkom oštećenog Selimović Lutvije.

U. TAČKA 23 OSUĐUJUĆEG DIJELA **IZREKE PRESUDE**

459. **Tačkom 23 osuđujućeg dijela izreke (tačka 25 optužnice),** optuženi je oglašen krivim da je izvršio progon silovanjem oštećene „S-6“.

460. Na predmetnu okolnost su svjedočili oštećena „S-6“, Duraković Razija, „S-29“, te je saslušan vještak dr Ljubović. Također, uvedena je i materijalna dokumentacija T-185, kao i nalazi vještaka dr Ljubović T-128 i T-129.

461. Svjedokinja „S-6“ je u svom iskazu navela da je prije nego su počeli ratni sukobi na području grada Sarajeva, živjela na Grbavici, u ul. Lenjinova 50. U trenutku predmetnih događaja, živjela je sa majkom.

462. Navodi da se prisjeća jako dobro dana kada je Batko dolazio navodeći da se to desilo 11.6.1992. godine, u večernjim satima (oko 21 sat) dodajući da to nikad ne može zaboraviti. Navela je i da je Batko dolazio dan ranije, te da je njoj i njenoj majci tražio lične karte, te da je te prilike pitao svjedokinju da li je udata.

463. Opisujući situaciju 11.6.1992. godine, navela je da je, prethodno, tog dana, vojna policija uzela njenu i majkinu ličnu kartu, da bi taj isti dan uvečer oko 21 sat, došao Batko, lupajući na vrata i govoreći „policija, otvaraj“, dodajući da im nosi lične karte da im vrati, nakon čega mu je svjedokinja i otvorila vrata. Te prilike, vidi Batka koji joj je dolazio i prethodnog dana na vrata. Ušao je u stan i nešto provjeravao, nakon čega je rekao da idu iz stana, udarajući ih pri tome puškom, „junački kako to pravi borci rade“. Udario ih je u leđa i bubrege. Iako im je rekao da im je došao vratiti LK, to nije učinio. Potom ih izvodi iz zgrade i uvodi u bijeli golf sa dvojna vrata. Svjedokinja je sjela

⁸² Slijedom iskaza svjedoka koji su se o tome očitovali, Vijeće je utvrdilo da se radi o istom sjedištu današnjeg FMUP-a, o čemu su, osim svjedoka-oštećenog Selimović Lutvije, govorili i svjedoci „S-38“, Čengić Kenan i „S-7“

pozadi, a njena majka naprijed. Dolaze u Petrovačku ulicu, na Vracama. Potom su ušli u jedan stan. U tom stanu je vidjela puno zlata. U jednom trenutku je razmišljala da skoči kroz prozor, te je krenula to i učiniti, na šta ju je Batko vratio udarivši je.

464. Potom je njenu majku odveo u drugu prostoriju. Čula je da se ona opire, govoreći mu da to ne radi, da je boli. Nakon što se jedno vrijeme zadržao u toj drugoj prostoriji s njenom majkom, došao je u prostoriju u kojoj se nalazila svjedokinja, naredivši joj da ide u drugu prostoriju, u spavaću sobu i naređuje joj da se skine. Molila ga je da to ne čini, na šta se on nije obazirao. Strgao je odjeću s nje i potom ju je bacio na krevet. Zatim joj je dao da obuče neke helanke sa dezenom tigra. Počeo je panično da se skida, pri tome skidajući i udarajući svjedokinju. Prethodno je svoju pušku naslonio na ormar, a pištolj joj je stavio pored glave. Potom ju je silovao. Taj odnos je bio jako bolan, vrištala je. Nakon toga je doveo njenu majku iz sobe gdje je boravila i doveo je u istu sobu u kojoj je ona bila. Kada je njena majka ušla u tu sobu, već je bila bez odjeće. Potom je izvršilo silovanje nad njenom majkom, konstantno govoreći svjedokinji da to mora gledati. Za to vrijeme, stalno je držao pištolj iznad majkine glave i "mahao" njim.

465. Nakon nekog vremena je isti čin ponovio, ponovo je silovao svjedokinju, prethodno joj govoreći je li vidjela kako njena "majka to dobro radi". Nakon toga, u jutarnjim satima majku je opet silovao. Potom je tražio od svjedokinje da ga ona oralno zadovolji, što je ona odbila. Za to vrijeme ju je udarao. Potom je ispalio metak iz pištolja u pravcu regala što je bilo njoj i njenoj majci veoma blizu, tako da joj je odzvanjalo u ušima od hica. Pri tome je stalno tjerao da ga oralno zadovolji. Prijetio im je i govorio da će ih dati "četnicima" i govorio joj je da će joj majku voditi "na potok". Na poslijetku, on je, uprkos njenom otimanju, gurajući joj glavu i vukući je za kosu ka svom tijelu, prisilo da traženo i učini.

466. U jednom trenutku, pitao ih je imaju li čime otkupiti glavu, na šta je svjedokinja odgovorila potvrdno. Na to joj je rekao da će je ubiti pred majkom ako mu slaže. U tom stanu su ostale do nekih ranih poslijepodnevnih sati, nakon čega ih je ponovo istim golfom kojim su i došle u tu zgradu, odvezao do njihovog stana. Nakon izvjesnog traganja za jastukom u kojem je bilo sakriveno zlato, pri čemu je Batko stalno prijetio im i pucao po stanu, uspjela je naći jastuk sa skrivenim zlatom i te prilike je uzeo dvije kesice zlatnog nakita u kojem je bilo i unikatnog, skupocjenog nakita. Navela je i da im se "Batko" kritične prilike predstavio kao Dragan.

467. Nakon toga, vidjela ga je još jednom kroz prozor stana nakon što je u blizini zgrade pukla bomba, koje prilike je primijetila da je gledao u njihove prozore.

468. Opisujući lik svog i majčinog vinovnika, navela je da je bio niskog rasta, te da je nedugo nakon opisanog događaja, tačnije 7.7.1992. godine, vidjela njegov lik na TV-u, za vrijeme dok se nalazila kod komšije ističući da se u tekstu ispod na ekranu, nalazilo navedeno Batkovo vlastito ime, kao i da mu se novinar kritične prilike obratio oslovljavajući ga sa "Batko". Navela je i da je nedugo potom vidjela snimak snimljen na Vracama na kojem se nalazio u situaciji kako pokazuje tri prsta, imao je „šajkaču“ na glavi, te imao je "specifičan smijeh".

469. Slijedom dokaza T-185⁸³, kao izvršilac silovanja oštećene "S-6" i njene majke, identifikovan je Veselin Vlahović zv. Batko.

470. U sudsko-psihijatrijskom izvještaju dr Ljubović Senadina o provedenom neuropsihijatrijskom vještačenju nad oštećenom „S-6“ (T-128), navedeno je da seksualno zlostavljanje oštećene djeluje autentično i uvjerljivo, te da po svom karakteru i intenzitetu spada u kategoriju prolongiranog drastičnog i ekstremnog psihotraumatskog događaja.

471. U sudsko-psihijatrijskom izvještaju dr Ljubović Senadina o provedenom neuropsihijatrijskom vještačenju nad M.E. (majkom svjedoka „S-6“, dokaz T-129), navedeno je da svi bitni elementi (izjave ispitanice, emocionalne reakcije i druge popratne manifestacije) ne ostavljaju ni traga sumnje u vezi autentičnosti događaja. Navedeno je i da je duševno zdravlje ispitanice teško narušeno, te da je imalo za posljedicu tešku duševnu patnju i drastično oštećenje njenog ukupnog životnog funkcionisanja, te da ista nije sposobna aktivno učestvovati u predmetnom sudskom postupku.

472. Svjedokinja Duraković Razija je na predmetne okolnosti navela da je od oštećene "S-6" i njene majke, otprilike u vrijeme kada ih je Batko vratio u stan, saznala o predmetnog događaju, a koji se desio prije njenog neposrednog susreta sa optuženim

⁸³ Izvještaji Komisije za ratne zločine (Izvještaj Komisije za ratne zločine o silovanju oštećene „S-6“ i njene majke) – T-185;

(tačka 38 osuđujućeg dijela izreke presude) u smislu da ih je Batko odveo u jedan stan, naizmjenično ih silovao, i potom ih sutradan u prijedpodnevnim satima vratio u stan kako bi mu predale zlato. Svjedokinja je navela i da su one o tome nerado govorile, obzirom da im je to bilo veoma traumatično iskustvo, međutim, vidjela je na njihovom vratu modrice.

473. Svjedokinja "S-29" je na predmetnu okolnost izjavila da je o predmetnom događaju saznala preko komšinice Puzić Sedijske, te da o istom nije pričala neposredno sa oštećenom "S-6". Pri tome je, naime, saznala da je "S-6" silovana pred majkom, pri čemu joj te prilike nije saopšteno i da je majka od "S-6", također, silovana kritične prilike.

474. Oslanjajući na izvedene dokaze, prevashodno iskaz oštećene "S-6", te ostale izvedene dokaze kao potkrepljujuće, Vijeće je utvrdilo da je osoba na koju dokazi saglasno upućuju kao vinovnika opisanog događaja kao "Batko" upravo optuženi. Naime, Vijeće nalazi iskaz oštećene "S-6" uvjerljivim, preciznim, autentičnim. Svjedokinja "S-6" je veoma slikovito i plastično opisala predmetni događaj silovanja i seksualnog zlostavljanja nje i njene majke, praćen stalnim ugnjetavanjem i maltretiranjem, navodeći da joj je najteže palo kad je optuženi silovao njenu majku pred njom, i kako joj je teško što majku tada nije zaštitila. Isto tako, decidno opisuje i na koji način je identifikovala optuženog kao svog vinovnika, navodeći, jednako kao i svjedokinja "S-8", da joj se optuženi, kritične prilike, predstavio kao „Dragan“. Uprkos njegovoj takvoj ličnoj identifikaciji, ista je veoma temeljito i precizno pojasnila na koji način je precizno identifikovala svog i majčinog vinovnika, nalazeći za to potvrdu u daljim događajima tokom svog daljeg boravka na Grbavici, što Vijeće nalazi savim jasnim i uvjerljivim. Svjedokinja je bila u prilici da, u vrijeme silovanja nje i njene majke, detaljno percipira svog i majčinog vinovnika. Pri tome je Vijeće dodatno cijenilo i njenu mentalnu preciznost kada govori o predmetnim događajima, kao i naglašeno vrijeme koje je oštećena posvetila posmatranju lika optuženog kao vinovnika što je, po ocjeni Vijeća, sasvim prirodno. Također, ona je imala priliku da jasno percipira i njegov lik dan prije predmetnih događaja, kada je sa specijalcima došao u njihov stan kada su njoj i njenoj majci tražene lične karte. Nadalje, svjedokinja je bila očevdac silovanja njene majke, koje je izvršeno u njenom prisustvu, pred njenim očima, pri čemu je svjedokinji veoma teško palo što ista nije majku zaštitila, iako to, objektivno, nije ni mogla. Ovo i iz razloga što su ona i majka prethodno od optuženog nevoljno izvedene iz svog stana, dovedene u nepoznatu sredinu (stan), pri čemu je optuženi, naspram njih, bio naoružani

vojnika, što je samo dodatno naglasilo ionako prisutnu atmosferu straha i beznađa u kojoj su se našle.

475. Potvrda traume na strani oštećenih utvrđena je slijedom nalaza i mišljenja vještaka dr Ljubovića koji je istakao da su iskazi „S-6“ i njene majke o opisanim događajima, autentični i uvjerljivi.

476. Činjenica da svjedokinja „S-29“ nije imala spoznaju i o silovanju majke svjedokinje „S-6“, za Vijeće nije relevantno. Naime, neposredna žrtva preživljene traume jeste upravo svjedokinja „S-6“ koja je neposredno pred sudom svjedočila o svom i silovanju njene majke čijeg silovanja je bila očevidac. Svjedokinja Duraković Razija je, također, potkrepljujući iskaz na navedene okolnosti, obzirom da je ista bila u neposrednoj prilici po dovođenju „S-6“ i njene majke da s njima otvoreno govori o preživjelom zlostavljanju i silovanju, koje prilike je uočila i vidljive modrice na njihovom vratu, dok na optuženog kao izvršioca višestrukih silovanja oštećene „S-6“ i njene majke, upućuju i ostali izvedeni dokazi.

477. Na koncu, iako optužnica tužilaštva, u pravnom opisu djela, nije obuhvatila i radnje pljačke imovine oštećenih (zlatni nakit), Vijeće je utvrdilo da je optuženi u okviru ovog inkriminiranog događaja, ostvario i obilježja djela progona pljačkom. Naime, Vijeće je, shodno odredbi člana 281. stav 2. ZKP BiH, radnju oduzimanje nakita od oštećenih okvalifikovalo kao pljačku, obzirom da su bitni elementi te radnje u okviru genusnog djela već bile obuhvaćene činjeničnim opisom optužnog akta, čime optužba nije prekoračena.

478. Slijedom navedenog, Vijeće je, isključujući svaku razumnu sumnju, utvrdilo da je optuženi, počinio progon silovanjem i pljačkom oštećene „S-6“ i njene majke.

V. TAČKE 24 I 25 OSUĐUJUĆEG
DIJELA IZREKE PRESUDE

479. **Tačkom 24 osuđujućeg dijela izreke (tačka 26 optužnice)**, optuženi je oglašen krivim da je, kao saizvršilac, izvršio progon drugim nečovječnim djelima prema oštećenom Kalota Muhamedu, dok je **tačkom 25 osuđujućeg dijela izreke (tačka 27 optužnice)**, optuženi oglašen krivim da je, kao saizvršilac, izvršio progon ubistvima oštećenih Bodulović Zvonimira, Husanović Hajrudina i Husanović Sabahe, progon prisilnim nestankom oštećenog Zele Mustafe.

480. Na predmetne okolnosti iz tačke 24 osuđujućeg dijela izreke presude je svjedočio oštećeni Kalota Muhamed, dok je na okolnost iza tačke 25 osuđujućeg dijela izreke presude, dodatno, svjedočio i svjedok Zele Ibrahim. Također, na tačku 25 osuđujućeg dijela izreke presude, izvedeni su i dokazi saslušanjem vještaka dr Žujo Hamze, te materijalni dokazi T-178, T-179, T-180, T-181 i T-112 i O-20.

481. Svjedok-oštećeni Kalota Muhamed je u svom iskazu naveo da ga počeci sukoba u Sarajevu 1992. godine, zatiču na Grbavici, u ul. Marijana Baruna 27, gdje je živio na posljednjem spratu sa nepokretnom i slijepom majkom. Jedan dan, u podrumskim prostorijama zgrade u kojoj je živio, ubijen je jedan srpski vojnik. Par dana nakon tog događaja, komšija im je rekao da ne zaključavaju stanove da će doći Batko da sazna ko je ubio vojnika. To se i desilo. Došao je Batko u njegovu zgradu zajedno sa još jednim vojnikom i raspitivao se o ubistvu vojnika. Išao je od stana do stana. Batko je bio niži od tog drugog vojnika. Prije nego je došao do svjedokovog stana, ulazio je u stan komšije Ismeta i tukao ga. Nakon toga, Batko je sa tim drugim vojnikom došao u svjedokov stan. Izgleda mu je čudno njegov lik, poput "mongoloida". Bio je u uniformi i naoružan. Te prilike nije ništa govorio i sjeo je na kauč. Tražio je svjedoku i njegovoj majci lične karte. Nakon što je vidio da svjedok i njegova majka imaju različita prezimena, rekao im je da "nešto muljaju" i udario je svjedoka pištoljem u potiljak. Potom mu je naredio da otključa stan od komšije prekoputa, obzirom da je on čuvao njegove ključeve, i potom su Batko i taj drugi vojnik ušli u komšijin stan i nešto tražili, dok je svjedok stajao na vratima komšijinog stana. U jednom trenutku, Batko je ponovo udario svjedoka, ovaj put rukom. Potom ga je Batko otjerao u njegov stan, rekavši mu da ne smije gledati kroz prozor. Nakon što se vratio u svoj stan, čuo je ženski glas koji dolazi sa donjih spratova. To je bio glas komšinice Sabahete, koja je govorila "nemojte ga, on je bolestan". Tad su odvedeni Zele Mustafa, Husanović Hajrudin i Zvonko

Bodulović. Nakon pet minuta, su došli po komšinicu Sabahetu. Svjedok je o tome saznao isti dan navečer ili sutradan, od komšija.

482. Ti ljudi su tada nestali. Od Zvonkine supruge je saznao da je Zvonko kasnije nađen na Trebeviću, da bi kasnije bili nađeni i bračni par Hajrudin i Sabaheta. Od supruge Zele Mustafe su komšije, među njima i svjedok, saznali dosta detalja o samom događaju. Nakon tog događaja svjedok više nikad nije vidio Batka. Nakon tog događaja vidio ga je na TV-u u vrijeme rata, i tek potom isto na TV-u kada je uhapšen u Španiji, dodajući da je 100 % znao da je to on.

483. Svjedok je naveo i da je udarac u potiljak bio srednje jačine, dodavši da je bio jači, da bi pao. Svjedok je naveo da se opisano desilo 1992. godine, otprilike u julu, pri čemu se nije mogao decidno odrediti po pitanju bližih datuma, navodeći da je sve to bio "košmar".

484. U svom iskazu u istrazi⁸⁴, svjedok je naveo da se opisani događaj desio krajem aprila, odnosno u maju 1992. godine. Opisujući situaciju kada je odvedena prva grupa komšija (Zele Mustafa, Bodulović Zvonimir i Husanović Hajrudin) naveo je da je čuo da je Batko komšinici Sabahi Husanović rekao da će doći i po nju, što se potom i ispostavilo.

485. Svjedok Zele Ibrahim je u svom iskazu naveo da su njegovi roditelji (Zele Mustafa i Remzija) u vrijeme ratnih dešavanja u Sarajevu živjeli na Grbavici. Sredinom juna 1992. godine, jedna komšinica mu je javila da mu je otac odveden tačnije 14.6.1992. godine. Također, nakon što mu je majka izašla sa Grbavice, s njom je razgovarao o tome šta se desilo ocu. Majka mu je pri tome rekla da su u ranim popodnevnim satima zalupala dva vojnika koja su tražili oca i Zvonku Bodulovića. Jedan od njih je imao komadić papira u ruci sa napisanim ličnim podacima komšije Bodulovića i svjedokovog oca. Prvo su izveli komšiju Bodulović, koji se te prilike nalazio ne u svom stanu, već u stanu komšije ispod, da bi nakon toga, vodeći komšiju Bodulovića sa sobom, došli po svjedokovog oca. Ocu su rekli da se spremi. Kod njegovih roditelja su se u stanu te prilike nalazili i komšije Husanović Hajrudin i Sabaha.

⁸⁴ Zapisnik Tužilaštva BiH broj: KT-RZ-61/05 od 1.12.2010. godine o saslušanju svjedoka Muhameda Kalota (T-97)

486. Prvo su odveli "prvu" grupu (dakle Bodulović Zvonimira, svjedokovog oca Zele Mustafu i Husanović Hajrudina), da bi se potom vratili po komšinicu Husanović Sabahu. Naglašava da njegovu majku nisu dirali, niti su joj rekli gdje ih vode. Nakon te noći, njegova majka nije više spavala u stanu, bila je kod komšija. Kada je razgovarao s majkom o kritičnom događaju, majka mu je rekla da je kritične prilike pred ulazom bio bijeli golf, te da je ona vidjela kako taj golf odvozi prvu grupu i potom isto vozilo dolazi po komšinicu Sabahetu. Kad su izvodili komšinicu Sabahetu, Batko je bio ispred ulaza kod vozila, a druga dvojica su došla po nju. Svjedok je govorio i o svojim saznanjima da je kćerka ubijenog bračnog para Husanović, angažovala privatnu detektivsku kuću kako bi saznala ko su ta druga dvojica vojnika. Svjedok je u izvještajima te detektivske kuće saznao da se ta druga dva vojnika zovu Zoran i Trišo. Po svjedokovim saznanjima, ostaci Bodulović Zvonimira su pronađeni na Petrovačkoj krivini, a bračnog para Husanović na lokalitetu Miljevića. Svjedok je saznao i da su ta lica pripadala tzv. „Bijelim anđelima“, navodeći vozilo - bijeli golf kao jedno od njihovih specifičnih znakova raspoznavanja. Naveo je i da su za oca 1997. godine, pokrenuli postupak proglašenja nestalog lica za umrlo. Svjedokova majka je umrla 2000. godine od posljedica saobraćajne nesreće.

487. Na predmetne okolnosti iz tačke 25 osuđujućeg dijela izreke presude, svjedočio je u svojstvu vještaka dr Hamza Žujo. Izjašnjavajući se na okolnost pronađenih ostataka oštećenog Bodulović Zvonimira, vještak je izjavio da su ostaci oštećenog Bodulovića pronađeni na lokalitetu Miljevića. Konstatujući nastupjele povrede kao uzrok smrti oštećenog, vještak je ustanovio da je ulazni otvor rane učinjen projektilima vatrenog oružja u predjelu sljepoočne kosti sa desne strane, a izlazni otvor u predjelu sljepoočne kosti sa lijeve strane; drugi ulazni otvor na granici sljepoočnog tjemena i kosti sa desne strane veličine 9 mm, a izlazni u tjemenoj kosti sa lijeve strane, navodeći da su konstatovani višestruki prelomi baze lobanje i potiljačne kosti sa sitnim koštanim ulomcima. U zaključku je naveo da je smrt najvjerovatnije nastupila usljed povrede glave. Navedeno je konstatovano i dokazom T-178⁸⁵, kojim je izvršena ekshumacija i identifikacija posmrtnih ostataka oštećenog Bodulović Zvonimira.

⁸⁵ Fotodokumentacija Sektora kriminalističke policije Sarajevo broj 1627/00 od 12.7.2000.godine; Ekspertizno-forenzički nalaz i mišljenje Instituta za sudsku medicinu Sarajevo broj Kri-199/00; i dr.

488. Vještak Žujo se izjašnjavao i na okolnost pronađenih ostataka oštećenog Husanović Hajrudina. Naveo je da su pronađeni na lokalitetu Petrovačka krivina. Što se tiče samih povreda, riječ je o razorenju kostiju lobanje. Smrt je nasilna, trenutačna i nastala razorenjem strukture mozga. Identifikacija oštećenog Husanović Hajrudina je potkrepljena i dokazom T-180⁸⁶.

489. Iz dokaza T-179 proizilazi da su na lokalitetu Miljevića pronađeni ostaci oštećene Husanović Sabahe, pri čemu je konstatovano da su ulazne povrede nastale otvorom vatrenog projektila u predjelu desne potiljačne kosti veličine otvora 9mm, sa višestrukim prelomima baze lobanje. Od opisanog ulaznog otvora prelomna pukotina se prostire preko tjemene kostiju i potiljačne kosti sa lijeve strane. Prisutni su i višestruki prelomi ljuske sljepoočne kosti sa desne strane.

490. Na okolnost nestanka oštećenog Zele Mustafe, uvedena je i materijalna dokumentacija T-180⁸⁷ o proglašenju nestalog Zele Mustafe za umrlog gdje se kao datum njegove smrti smatra 14.6.1992. godine.

491. Tužilaštvo je na predmetne okolnosti uvelo i dokaze T-112 (novinski članci) i u okviru dokaza T-181 - Izvještaj privatne detektivske agencije „Cipos 007“. Također, odbrana je kao dokaz uvela i novinski članak iz lista „Dnevni avaz“ od 9.9.1999. godine pod naslovom „Uz pomoć privatnog detektiva Mehmed Husanović pronašao tijela ubijenog brata i snahe“ pod oznakom 03376144 (O-20). Međutim, Vijeće ne prihvata ove dokaze relevantnim. Osim toga, novinski članci (T-112) su sačinjavani od strane svjedokinje Kamenica Edine, pri čemu Vijeće na ovom mjestu se neće detaljno upuštati o ocjenu ovog dokaza, a oslanjanjem na argumentaciju iznesenu u okviru parag. 345. Kada je u pitanju Izvještaj privatne detektivske agencije, Vijeće nalazi da izvještaj kao takav ne može predstavljati dokaz u postupku, nalazeći da isti nema potrebnu dokaznu vrijednost. Naime, isti može predstavljati samo informaciju o poduzetim mjerama i radnjama, odnosno prikupljenim saznanjima i dokazima, koji dokazi su već izvedeni, te pojedinačno i u ukupnoj vezi s drugim dokazima, kao takvi i cijenjeni.

⁸⁶ Zapisnik o utvrđivanju identiteta leša Husanović Hajrudina, sačinjen od Sektora kriminalističke policije Sarajevo broj 01/2.3 od 8.9.1999.godine; i dr.

⁸⁷ Upitnik „Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava“ Sarajevo, broj 030054 od 5.4.1994. godine, u vezi nestanka Zele Mustafe; Rješenje Općinskog suda II u Sarajevu broj Ro-1223/07 od 5.3.1998.godine; i dr.

492. Vijeće će se prvo osvrnuti na ocjenu izvedenih dokaza za tačku 24 osuđujućeg dijela presude (progon drugim nečovječnim djelima prema oštećenom Kalota Muhamedu). S tim u vezi, slijedom izvedenih dokaza, Vijeće je utvrdilo da je oštećeni Kalota sveobuhvatno i kompletno svjedočio o svom neposrednom susretu sa optuženim, te o karakteru događaja i nastupjelih povreda. Ovaj svjedok optuženog decidno smješta u geografski i vremenski kontekst događaja, neovisno od činjenice što isti i nije sasvim decidan po pitanju konkretnog datuma kad se taj događaj desio, obzirom da je različito svjedočio u pogledu mjeseca u 1992. godini kada se to zapravo desilo. Međutim, tu nedosljednost u njegovom kazivanju, jasno i nedvojbeno je popunio svjedok Zele Ibrahim koji je i naveo da se događaj, kojem je postupanje prema oštećenom Kaloti i prethodio, desio upravo 14.6.1992. godine (dakle, sredinom juna 1992. godine), a što potvrđuju i ostali dokazi objektivne prirode, neovisno od ubistva srpskog vojnika u podrumu te zgrade, koji je događaj, evidentno, nastavku događaja i prethodio. Na koncu, i prirodno je da svjedok Zele Ibrahim decidno pamti taj datum kao dan kada je saznao da je njegov otac i odveden, nakon čega se više, ni do danas, nije vratio, a što je, slijedom iskaza svjedoka Kalota isti dan njegovog stradanja u vezi sa tačkom 24 osuđujućeg dijela izreke presude.

493. Slijedom navedenog, Vijeće je, isključujući svaku razumnu sumnju, utvrdilo da je optuženi, kao saizvršilac, počinio progon drugim nečovječnim djelima prema oštećenom Kalota Muhamedu.

494. Nadalje će se Vijeće fokusirati na činjenična i pravna utvrđenja u vezi sa tačkom 25 osuđujućeg dijela izreke presude.

495. Naime, svjedok Kalota Muhamed je bio decidan u svom kazivanju da se kritičnog dana, u njegovoj zgradi nalazio optuženi zajedno sa još jednom osobom, i da su se ta dva lica zajedno, nakon što su "završili s njim", zaputila ka donjim spratovima. Te prilike, osim stanara zgrade, u zgradi se nisu nalazili neki drugi vojnici – samo optuženi i još jedno svjedoku nepoznato lice. Te prilike, bio je u situaciji da jasno sluša zvukove i glasove u zgradi, što je po ocjeni Vijeća sasvim prirodno i logično, jer je i svjedoku, kao stanaru zgrade, definitivno bilo u interesu da percipira situaciju "košmara" koja se odvijala i čije je i on neposredni učesnik. Potkrjepa njegovom kazivanju u pogledu obrasca događaja, je svjedočenje svjedoka Zele Ibrahima koji je veoma sistematično i temeljito opisao svoja posredna saznanja koja je imao od majke. Za Vijeće je sasvim neupitno da je svjedok autentično prenio događaj onako kako ga je

objektivno i bio u prilici zapamtiti. Međutim, Vijeće ne nalazi uvjerljivim dio njegovog iskaza kada navodi da je od majke saznao da se optuženi nalazio ispred zgrade kada su druga dva lica došla po njegovu komšinicu Sabahu obzirom da za takvo kazivanje ovaj dio iskaza ne nalazi potvrdu u iskazu oštećenog Kalota Muhameda, koji je kritične prilike, kako je naprijed i navedeno, bio u zgradi iz koje su njegove komšije odvedene, i koji je decidno naveo da je optuženi i još jedno lice te prilike boravilo u zgradi (dakle, ukupno su u zgradi bila dva, a ne tri vojnika), a što je i naprijed detaljno elaborirano.

496. Nadalje, s tim u vezi, Vijeće primjećuje da oštećeni Kalota, svjedočeći na okolnost odvođenja Husanović Sabahe, na glavnom pretresu nije naveo da je kritične prilike optuženi rekao oštećenoj Sabahi da će se vratiti po nju, što se potom i ispostavilo. Vijeće ovu činjenicu nalazi odlučujućom u pogledu opredijeljenosti optuženog da započeti čin izvede do kraja, što se potom i ispostavilo, dok neprovjeravanje ove jako bitne činjenice i na glavnom pretresu, nalazi propustom ispitivača, a nikako neobjektivnošću iskaza svjedoka o toj odrednici događaja. Svjedok je svoj iskaz u istrazi dao u skladu sa pravilima procesnog zakona, isti je bio podložan provjeri svih učesnika u postupku, koju procesnu garanciju, međutim, nisu iskoristili. Stoga, sveobuhvatnom ocjenom kazivanja oštećenog o predmetnom događaju, ocjenom njegovog iskaza općenito uvjerljivim i kompletnim, Vijeće je konačno zaključilo da je njegovo kazivanje u istrazi i o ovoj odrednici događaja vjerodostojno i autentično, zbog čega ga je kao takvog i prihvatilo.

497. Da je upravo optuženi došao ponovo u zgradu po oštećenu Husanović Sabahu, Vijeće je zaključilo i iz njegovog obrasca ponašanja kritične prilike o kojem su svjedoci i svjedočili. Naime, iz iskaza svjedoka Kalota Muhameda proizilazi da je optuženi prednjačio odnosno dominirao u odnosu na drugo lice s kojim je taj dan i došao u nevedenu zgradu. To prije svega proizilazi iz činjenice da je upravo optuženi rekao oštećenoj Husanović Sabahi da će doći po nju, koji glas je oštećeni Kalota jasno mogao čuti i raspoznati, obzirom da je optuženi prethodno bio u njegovom stanu i lično su i razgovarali. Nadalje, optuženi je u dva navrata udario oštećenog, on mu je i tražio ključ od komšijinog stana, i potom mu i saopštava da se vrati u svoj stan i da ne smije gledati kroz prozor. Dakle, u više sukcesivnih navrata, svjedok je bio u prilici jasno čuti glas optuženog, dok je u svim tim situacijama, imajući u vidu njegov obrazac ponašanja, svjedok i kategorički kvalifikovao njegovo ponašanje kao ponašanje "glavnog", odnosno "vođe".

498. Da su kritične prilike Bodulović Zvonimir, Zele Mustafa, Husanović Hajrudin i Sabaha odvedeni, vijeće je ustanovilo iz iskaza oba svjedoka – Kalota Mustafe i Zele Ibrahima. Obojica su saglasna u kazivanju da su oštećeni odvedeni, odnosno da se kasnije, nakon što su 14.6.1992. godine, posljednji put živi i viđeni, nisu više živi ni pojavili, da bi kasnije saznali za konačnu sudbinu oštećenih Bodulović Zvonimira, Husanović Hajrudina i Sabahe, dok se za konačnu sudbinu oštećenog Zele Mustafe ni do danas ne zna, pa se opravdano sumnja da je ubijen, a o čemu svjedoče i materijalni dokazi od T-178 do T-181, te vještačenje po vještaku dr Žujo Hamzi.

499. Na koncu, o tome svjedoči i obrazac specifične lokacije na kojoj su gotovo sve ubijene žrtve i pronađene, a to je lokalitet Trebevića – Miljevići, odnosno Petrovačka krivina, a što je bila i situacija u okviru predmetnih činjeničnih događaja. Vijeće je, a kako je to i naprijed u okviru osvrta na specifičan obrazac ponašanja optuženog navedeno, identifikovalo taj lokalitet kao jedinstvenu lokaciju na koju je optuženi žrtve i odvodio prije konačnog smaknuća.

500. Dakle, nakon što su oštećeni Bodulović Zvonimir, Zele Mustafa, Husanović Hajrudin i Sabaha odvedeni, kada su posljednji put i viđeni živi, nisu izvedeni dokazi da su oni, eventualno, u međuvremenu negdje drugo viđeni živ, što upućuju na zaključak da su isti i bili u pritežanju optuženog i njegovog saizvršioca.

501. Isto tako, kad je riječ o prisilnom nestanku oštećenog Zele Mustafe, Vijeće je zaključilo obzirom da, u međuvremenu, od njenog odvođenja pa sve do danas, oštećenog niko nije vidio živog, pa je Vijeće, imajući u vidu da je posljednji put i viđen živ sa optuženim i drugim vojnikom, konačno zaključilo da upravo oni i uskraćuju informacije o konačnoj sudbini oštećenog, te da je njihova namjera odvođenjem oštećenog, i bila da se oštećeni ukloni od zaštite zakona duže vrijeme. Naime, optuženi je, zajedno sa još jednim vojnikom, došao u stan oštećenog za kojeg je morao znati da je civil, protivpravno i proizvoljno ga je izveo, čime je u njegovom nestanku uzeo aktivno učešće, zatim, on ga s posebnom namjerom vodi i to i čini, a oštećeni je u tom trenutku s optuženim i drugim vojnikom, posljednji put i viđen živ. Dakle, optuženi je, razumno mogućim znanjem, morao znati da je takvo postupanje protivpravno. Nadalje, i prije ovog događaja u junu, Vijeće je utvrdilo da je optuženi i ranije poduzimao protivpravne radnje zločina protiv čovječnosti, slijedom čega je morao imati informaciju o okolnostima vezanim za činjenicu da odvođenje oštećenog nije dozvoljeno, čime je stekao svijest o određenom obrascu ponašanja i protivpravnog postupanja.

502. Stoga, ne samo da je Vijeće utvrdilo da je opisanim postupanjem optuženi poduzeo radnju prisilnog nestanka, već da je istu i preduzeo kako bi oštećenog uklonio od zaštite zakona duže vrijeme, čime je uskratio informaciju o njegovoj konačnoj sudbini. Također, Vijeće nalazi da se takvo ponašanje optuženog i odvijalo na očigled i uz pristanak vojne formacije kojoj je i pripadao, obzirom da, očigledno, za isto protiv optuženog nije ni vođen nikakav na zakonu zasnovan postupak.

503. U pogledu pozitivne identifikacije optuženog na okolnosti oba činjenična događaja (tačka 24 i 25 osuđujućeg dijela izreke presude), Vijeće je utvrdilo da su svi izvedeni dokazi na predmete okolnosti saglasno identifikovali optuženog kao vinovnika predmetnih događaja. Također, oštećeni-svjedok Kalota Muhamed, decidno je identifikovao lik optuženog, nakon čega je dodatnu potvrdu njegovog identiteta ustanovio kada ga je, u toku ratnih dešavanja, imao priliku vidjeti na TV-u, dok je, također, nakon što je optuženi lišen slobode u Španiji, ponovo vidio njegov lik na TV-u, kada je bio 100% siguran da je to osoba koja je kritične prilike dolazila u njegov stan (zgradu).

504. Stoga, oslanjanjem na izvedene dokaze, Vijeće je, isključujući svaku razumnu sumnju, utvrdilo da je optuženi, kao saizvršilac, počinio progon ubistvima oštećenih Bodulović Zvonimira, Husanović Hajrudina i Sabahe, te progon prisilnim nestankom oštećenog Zele Mustafe.

W. TAČKA 26 OSUĐUJUĆEG DIJELA **IZREKE PRESUDE**

505. **Tačkom 26 osuđujućeg dijela izreke presude (tačka 28 optužnice), optuženi je oglašen krivim da je počinio progon ubistvom oštećenih Čerimagić Husnije i Čengiće Gorana.**

506. Na predmetnu okolnost su svjedočili svjedok Junuzović Mahmut, Kubat Šaban, „S-16“, „S-28“, „S-42“, Hajro Omer, Kanlić Asim, Duraković Razija, te je pročitana iskaz iz istrage svjedoka Simić Jevte (T-127). Također, uvedeni su i dokazi materijalne prirode T-112 i T-189 (novinski članci), dokazi na okolnost ekshumacije i obdukcije (T-147, T-148 i T-149), te DVD snimak T-188.

507. Svjedok Junuzović Mahmut je na predmetne okolnosti izjavio da je Batko kritičnog dana ušao u njegov haustor, prethodno se pozdravivši sa njegovim komšijom

Medan Čedom. Svjedok je te prilike nosio kante s vodom ka svom stanu. Ubrzo nakon tog događaja, komšinica je došla do njegovog stana i rekla mu je da „odvode“, te da bježe. Potom je saznao da je odveden profesor Čerimagić. U vezi s tim događajem, čuo je da je Batko došao u profesorov stan, te prilike je profesor oblačio pidžamu, na šta mu je Batko rekao da se ne treba presvlačiti i da će vidjeti kako četnik kolje. Nakon što je komšija Čerimagić izveden iz svog stana, ispred zgrade je naišao komšija – rukometaš Čengiće, koji je htio zaštititi komšiju Čerimagića. Međutim, Batko je obojicu vozilom povezo, i nakon toga je čuo da su obojica ubijeni. Svjedok je naveo i da se u njegovoj zgradi, nakon otprilike 7-8 dana, opet pojavio Batko, kada je dolazio u njegov stan, a u vezi sa činjeničnim događajima iz tačke 15 osuđujućeg dijela izreke presude o kojim je, također, svjedočio, a što je ranije i navedeno.

508. Svjedok Kubat Šaban je na predmetne okolnosti izjavio da je čuo da je Batko odveo sportistu Čengića i profesora Čerimagića, navodeći da se, inače, u tom kontekstu više spominjalo odvođenje sportiste Čengića. Čuo je da je te prilike Batko nekog maltretirao u zgradi, na šta je Čengiće intervenisao. Tokom svjedočenja, naveo je i da u to vrijeme, nije Batka viđao u krugu zgrade iz koje su oštećeni i odvedeni (a potom ubijeni), dok je u istrazi⁸⁸ izjavio potvrdno. S tim u vezi, nakon što je svjedoku predložena ta razlika, svjedok je rekao da je ipak tačno ono što je na tu okolnost izjavio na zapisnik u istrazi. U preostalom dijelu, iskaz svjedoka je saglasan njegovoj izjavi iz istrage.

509. Također, svjedoci „S-28“, Duraković Razija, „S-42“ su saglasno identifikovali Batka kao vinovnika odvođenja Čerimagić Husnije i Čengiće Gorana, navodeći da su to saznali posredno, bilo preko svojih komšija ili prijatelja. Također, svjedok Hajro Omar je naveo da je iz više izvora čuo da je Batko odveo i ubio prof. Čerimagića, te da je ubio rukometaša Čengića koji je branio da Batko „ne vodi ljude“. Svjedoci Kanlić Asim i „S-16“ su, također, svjedočili o svojim posrednim saznanjima o odvođenju odnosno ubistvu Čengiće Gorana od strane Batka.

510. Iskazi svjedoka „S-42“, „S-28“, Hajro Omara i Kanlić Asima su saglasni njihovim iskazima na predmetne okolnosti iz istrage⁸⁹, dok svjedoci „S-16“ i Duraković

⁸⁸ Zapisnik Kantonalnog suda u Sarajevu broj: KI 25/95 od 4.3.1995.godine o saslušanju svjedoka Kubat Šabana (T-43)

⁸⁹ Zapisnik Kantonalnog suda Sarajevo broj: KI 25/95 od 10.3.1999.godine o saslušanju svjedoka „S-42“ i zapisnik Tužilaštva BiH broj:KT-RZ-61/05 od 30.9.2010.godine o saslušanju svjedoka S-42 (T-44); Zapisnik Tužilaštva BiH broj KT-RZ-61/05 od 13.10.2011. godine o saslušanju svjedoka „S-28“; Zapisnik o saslušanju

Razija o navedenom nisu svjedočili u istrazi. Međutim, Vijeće primjećuje da se zapravo sadržaj iskaza ova dva svjedoka i ticao njihovih neposrednih činjeničnih događaja (tačka 8 i 38 osuđujućeg dijela izreke presude), dok pri tome, nepostojanje direktne komunikacije i o događajima iz ove tačke, Vijeće to pripisuje nepostojanju adekvatne komunikacije na relaciji ispitivač-svjedok, a nikako neobjektivnosti iskaza svjedoka koju su govorili u okviru svojih saznanja o predmetnom događaju i čije iskaze je Vijeće prihvatilo vjerodostojnim.

511. Svjedok Simić Jevto, čiji je iskaz iz istrage⁹⁰, u smislu odredbe iz člana 273. stav 2. ZKP BiH, pročitao na glavnom pretresu, je naveo da je od majke oštećenog Čengić Gorana, saznao da je kritičnog dana došao Batko u stan prof. Čerimagića, na šta se njen sin Goran usporivao rekavši mu da ga ne vodi, da je on priznati profesor. U tom trenutku, Batko je odmah ubio prof. Čerimagića, dok je Gorana, prethodno udarivši pištoljem u glavu, odveo u nepoznatom pravcu. Nakon rata, čuo je da je tijelo Čengić Gorana ekshumirano na lokalitetu Trebevića.

512. Vještak dr Žujo je na predmetne okolnosti naveo da je tijelo Čengić Gorana pronađeno na lokalitetu Petrovačka krivina. Što se tiče smih povreda, naveo je da su prostrelne povrede lijeve lopatične kosti, strijelni višestruki prelomi lakatne i palačne kosti desne podlaktice, te višestruki prelom desnog koljena. Smrt je nastala nasilno, ubrzana mehanizmom unutrašnjeg i spoljašnjeg krvarenja. Također, tijelo Čerimagić Husnije je pronađeno na lokalitetu Petrovačka krivina. U pogledu samih povreda, naveo je da se radi o strijelnim prelomima sedmog rebra s desne polovine grudnoga koša. Smrt je uzrokovana nasilno, ubrzana je mehanizmom spoljašnjeg i unutrašnjeg krvarenja.

513. Dokazi od T-147 do T-149, tiču se okolnosti identifikacije, ekshumacije i obdukcije tjelesnih ostataka pronađenih Čerimagić Husnije i Čengić Gorana, dok su dokazi T-112 i T-189 novinski članci na predmetne okolnosti.

svjedoka „S-28“ sastavljen dana 3.3.1999. godine kod istražnog sudije Kantonalnog suda u Sarajevu (**T-89**); Zapisnik Državne agencije za istragu i zaštitu broj 17-04/2-4-04-2-569/10 od 15.10.2010. godine o saslušanju svjedoka Hajro Omara (**T-35**); Zapisnik Državne agencije za istragu i zaštitu broj: 17-14/3-1-54/10 od 5.5.2010.godine o saslušanju svjedoka Kanlić Asima (**T-38**);

⁹⁰ Izvod iz matične knjige umrlih za Simić Jevtu; Zapisnik o saslušanju svjedoka Simić Jevte, sina Mihajla, rođenog 14.3.1934. godine, sačinjen od strane Tužilaštva BiH dana 7.10.2010. godine pod brojem KT-RZ-61/05 (**T-127**)

514. Oslanjanjem na izvedene dokaze, prevashodno na iskaz svjedoka Junuzović Mahmuta, koji je naveo da je 7-8 dana, prije događaja iz tačke 15 osuđujućeg dijela presude, u situaciji kada je kante s vodom unosio u haustor, vidio Batka i još jednog vojnika kako se pozdravlja s jednim njegovim komšijom, i kako ulazi u njegov haustor, Vijeće je utvrdilo da je optuženi bio na predmetnoj lokaciji u kritično vrijeme. Nakon toga, svjedok je otišao u svoj stan u kojem se nalazila njegova supruga sama, da bi nakon toga, jedna njegova komšinica došla u njegov stan i rekla njemu i njegovj supruzi da trebaju bježati, jer „odvođe“. Potom je od komšija dobio potvrdu da su kritične prilike i odvedeni profesor Ćerimagić i rukometaš Čengiće, dok i ostali svjedoci, svjedočeći u okviru svojih posrednih saznanja, sa manjim nebitnim odstupanjima, saglasno govore o identičnom obrascu događaja. Naime, svi svjedoci na predmetnu okolnost, saglasno identifikuju „Batka“ kao vinovnika odvođenja oštećenih Ćerimagić Husnije i Čengiće Gorana, također, saglasno navodeći da se isti, nakon toga događaja, više nisu vratili živi. Pri tome je za Vijeće jako bitno da svi svjedoci, kao i ostali izvedeni dokazi, ni u jednom trenutku ne odstupaju od identifikovanja Batka kao vinovnika oštećenih. Za Vijeće nije bilo dvojbe da je identifikovani vinovnik „Batko“ zapravo optuženi, obzirom da su svi saglasno opisivali optuženog, navodeći pri tome njegov karakterističan izgled i ponašanje.

515. Stoga, oštećeni su posljednji put viđeni živi kada su odvedeni do strane optuženog, pri čemu nema drugih dokaza da su oštećeni, u međuvremenu (od odvođenja, pa do likvidacije), viđeni živi negdje drugo, odnosno, da su bili u pritežanju nekog drugog do upravo optuženog koji ih je odveo, a potom ubio. Dakle, faktičku vlast nad njihovim životima od momenta odvođenja pa do konačne likvidacije, slijedom izvedenih dokaza, imao je optuženi. Nadalje, dodatni zaključak u prilog činjenici da odvedeni više nisu vraćeni niti viđeni živi, je i iskaz vještaka dr Žujo, odnosno materijalna dokumentacija T-147, T-148 i T-149 slijedom kojih dokaza nesumnjivo proizilazi da je smrt oštećenih Ćerimagića i Čengića nastupila nasilno, vatrenim oružjem. Nadalje, za Vijeće je odlučujuća odrednica događaja i sama lokacija na kojoj su posmrtni ostaci ubijenih i pronađeni identifikujući lokaciju Petrovačke krivine kao specifično stratište na kojem je većina ubijenih žrtava optuženog i ekshumirana, a što je i prethodno navedeno.

516. Međutim, Vijeće ne nalazi relevantnim dokaze T-112 i T-189 iz razloga koji su i naprijed navedenih obzirom da se radi o novinskim člancima. Također, kada je riječ o DVD snimku (T-188), Vijeće isti nije našlo odlučujućim obzirom da odbrana nije imala

moгуćnost da, slijedom procesnih garancija koje joj u tom pravcu i pripadaju, nesposredno ispita sagovornicu Čengiћ Ljiljanu o njenim saznanjima u vezi sa predmetnim događajima koji čine sadržaj ovog dokaza. Istovremeno, sa aspekta dokazne vrijednosti sadržaja snimka, za Vijeće je ostalo nejasno u okviru kojih saznanja svjedokinja i govori o predmetnom događaju, a koje okolnosti bi se, zasigurno, razjasnile neposrednim svjedočenjem svjedokinje na glavnom pretresu.

517. Slijedom navedenog, Vijeće, isključujući svaku razumnu sumnju, utvrdilo da je optuženi počinio progon ubistvom oštećenih Čerimagić Husnije i Čengiћ Gorana.

X. TAČKA 27 OSUĐUJUĆEG DIJELA

IZREKE PRESUDE

518. **Tačkom 27 osuđujućeg dijela izreke presude (tačka 29 optužnice),** optuženi je oglašen krivim da je počinio progon silovanjem i pljačkom oštećne „S-7“.

519. Na predmetnu okolnost svjedočila je oštećena „S-7“, Jakupović Alhidada, „S-36“, „S-13“, Hajro Omar i vještak dr Ljubović Senadin (nalaz T-133).

520. Svjedokinja „S-7“ je na predmetnu okolnost navela da je u vrijeme izbijanja ratnih sukoba u Sarajevu, živjela na Grbavici sa suprugom, u ul. Lenjinova 78. Dana 14.6.2013. godine, na njena vrata je došao Veselin Vlahović Batko koji je „har'o“ i bio „strah i trepet“. Bio je naoružan nožem, kalašnjikovom i pištoljem, na glavi je imao „šajkaču“, i pitao ju je „je li ovo muslimanska kuća?“, na šta je ona odgovorila potvrdno. Imao je oko 21 godinu. Navodeći kako je znala da je to ta osoba, navela je da ga je lično vidjela na barikadama na mostu „Bratstvo i jedinstvo“, a poznato joj je bilo i da je bio izbacivač u Slogi, dodajući da ga može „u po dana i noći prepoznati“. Navela je da ga je vidjela u vrijeme ratnih dešavanja i na TV-u na spotu na kojem je prikazan sa šajkačom, zastavom i kalašnjikovom, kao i ispred „zatvora Digitron“, obzirom da je njena zgrada prekoputa „Digitron“-a.

521. Kada joj je došao u stan, pitao ju je i s kim živi, na šta je odgovorila da živi sa nepokretnim suprugom. Potom je on, obraćajući se njenom suprugu koji je ležao u sobi, rekao „diž' se delijo“ jer joj nije vjerovao da je nepokretan, na šta mu je ona ponovila da je nepokretan. Potom ju je odveo u wc, pa potom u kuhinju rekavši joj da je vodi da joj

pokaže „kako mi Srbi koljemo“. Potom joj je rekao da se skine. Nije imala izbora da to eventualno ne učini jer je tada bio naoružan i prijetio joj je da će je zaklati. Kako svjedokinja navodi, u tom trenutku je bilo „ili smrt ili život“. Nakon što je skinula svoje pantalone, on je skunuo svoj, nakon čega je nad istom izvršio silovanje. Te prilike svjedokinja je ležala na betonskom podu. Potom je tražio da ga oralno zadovolji, što je ona odbila. Osim toga, tražio joj je zlato i novac. Navodi da novac nije imala, ali da je od zlata te prilike uzeo veći zlatni lančić, skinuo joj je prstenje s ruku i zlatni sat. Potom joj je zaprijetio da nikome ne smija ništa „pisnuti“, u protivnom će nju i muža joj zaklati, nakon čega je izašao iz stana. Nakon tog događaja više nije dolazio u njen stan, ali je svjedokinja imala priliku vidjeti ga kroz prozor stana.

522. O opisanom događaju informisala je komšiju sa 6. sprata koji joj je rekao da to prijavi policiji, što je svjedokinja i učinila. Svjedokinja je potom uz pomoć komšije - šefa policije Predraga Peđe Jovančić, kojem je prethodno prijavila svoj slučaj, uspjela otići sa Grbavice nakon devet dana (23.6.1992. godine). Svjedokinja je navela da je o pretrpjelom govorila i sa porodicom Jakupović koja je, nakon što je ona silovana, boravila dvije noći kod svjedokinje, obzirom da su izbjegli s Vraca. Izjašnjavajući se na okolnost nastupjelih posljedica pretrpjelog silovanja, navela je da je to za nju bilo psihofizičko opterećenje, te da je još uvijek pod psihoterapijama.

523. Svjedokinja Jakupović Alhidada je na predmetne okolnost izjavila da je preko brata svjedokinje „S-7“, nakon što je s porodicom izbjegla s Vraca, boravila u stanu svjedokinje „S-7“ koja je tada bila vidno psihički rastrojena. Navela je i da joj je svjedokinja „S-7“ rekla da ju je Batko silovao pred suprugom i da joj je oduzeo zlatni nakit.

524. Na predmetne okolnosti su svjedočili i svjedoci „S-36“, „S-13“ i svjedok Hajro Omar. Svjedokinja „S-36“ je u svom iskazu na predmetne okolnosti navela da se pričalo da je Batko silovao komšinicu čiji je suprug bio nepokretan, a koja je živjela u haustoru prije njenog. Svjedok „S-13“ je na predmetne okolnosti izjavio da je čuo da je „S-7“ silovana, dok je svjedok Hajro Omar rekao da je „S-7“ njegovoj majci pričala da ju je Batko silovao.

525. Vijeće primjećuje da svjedokinja „S-36“ nije opisno navela o konkretnom silovanju oštećene „S-7“, već je u istrazi izjavila da joj je poznato da je Batko silovao žene na Grbavici.

526. Vještak dr Ljubović Senadin je na predmetne okolnosti izjavio da je kod oštećene „S-7“ kao posljedicu silovanja, konstatovao potpuno vjerodostojnu i klinički jasno izraženu simptomatologiju koja predstavlja kombinaciju PTSP-a i trajne promjene ličnosti.

527. Slijedom izvedenih dokaza, prevashodno iskaza oštećene „S-7“, Vijeće je utvrdilo da je vinovnik predmetnih događaja optuženi, pri čemu je svjedokinja, saglasno drugim saslušanim svjedocima, identifikovala optuženog i detaljno ga opisala. Istog prostorno i vremenski dovodi u kontekst događaja, decidno i plastično opisujući kako i na koji način je od optuženog silovana, a potom i opljačkana, pri čemu je i sama navela da je o tome pričala komšijama, što su potom potvrdili i svjedoci Jakupović Alhidada, Hajro Omar i drugi. Specifičnost obrasca silovanja ove oštećene je upravo činjenica da je ista silovana za vrijeme dok se u stanu nalazio njen nepokretni suprug, pa je time sveukupno postupanje optuženog prema oštećenoj time apsudnije. S tim u vezi, svjedokinja „S-35“ i govori o predmetnom događaju u okviru svojih saznanja, navodeći da se pričalo da je Batko silovao komšinicu čiji suprug je bio nepokretan, što je, po ocjeni Vijeća, samo po sebi upočatljiva i objektivna karakterizacija događaja.

528. Činjenica da svjedokinja „S-36“ u istrazi nije detaljno sadržajno navela okolnosti koje su joj poznate u vezi s silovanjem oštećene „S-7“, Vijeće ne pripisuje njenoj neobjektivnosti, već objektivnoj i prirodnoj okolnosti da je svjedokinja u svom iskazu i u istrazi uglavnom i govorila o svojoj ličnoj tragediji, pri čemu je, istovremeno, navela da je Batko silovao žene na Grbavici, ne određivši se pri tome ko su te žrtve. Međutim, ovaj činjenični propust, Vijeće ne pripisuje nepouzdanosti iskaza svjedoka, već neadekvatne provjere tog činjeničnog konteksta od strane ovlaštenog lica koje je oštećenu i ispitivalo. Na koncu, činjenica da o tome svjedokinja nije govorila detaljno kao na glavnom pretresu, Vijeće ne pripisuje njenoj neuvjerljivosti niti to uzima bitnim u ocjeni njenog iskaza općenito uvjerljivim.

529. Također, potvrdu iskaza svjedokinje-oštećene „S-7“ da je kritične prilike oštećena i opljačkana od strane optuženog, dala je svojim iskazom svjedokinja Jakupović Alhidada, pri čemu Vijeće nalazi prirodnim da su svjedokinje i o toj odrednici događaja otvoreno govorile, imajući u vidu da su jedno vrijeme zajedno boravile u stanu oštećene, i to neposredno nakon predmetne tragedije oštećene „S-7“.

530. Potvrdu i obim preživljene traume u konkretnom, decidno je pojasnio vještak Ljubović, pri čemu, po ocjeni Vijeća, nije bilo sumnje da je preživljena trauma rezultat

opisanog silovanja oštećene od strane optuženog . Također, o vidnom psihičkom stanju rastrojenosti oštećene je govorila i svjedokinja Jakupović Alhidada.

531. Slijedom navedenog, Vijeće je, isključujući svaku razumnu sumnju, utvrdilo da je optuženi izvršio progon silovanjem i pljačkom oštećene „S-7“.

Y. TAČKA 28 OSUĐUJUĆEG DIJELA

IZREKE PRESUDE

532. **Tačkom 28 osuđujućeg dijela izreke presude (tačka 30 optužnice),** optuženi je oglašen krivim da je, kao saizvršilac, počinio progon ubistvima oštećenih Pecar Diše i Pecar Azre, te progon drugim nečovječnim djelima prema oštećenim Pecar Omeru, Pecar Muberi i drugim članovima porodice Pecar (njih 11 koliko ih je bilo uz ubijene Pecar Dišu i Azru).

533. Na predmetne okolnost su svjedočili Pecar Omer, Pecar Ejub, Pecar Sead, Pecar Mubera, Pecar Fehma, „S-26“, vještak dr Žujo Hamza, te su uvedeni materijalni dokazi T-146 i T-112, te O-36, O-37, O-38, O-40, O-41 i O-42.

534. Svjedok Pecar Sead je na predmetne okolnost izjavio da je u vrijeme ratnih sukova u Sarajevu, živio u Kovačićima, u ul. Trebevička 46. Na toj adresi je živio s porodicom (supruga i djeca), dok su dva brata (Omer i Ejub), u odvojenom dijelu iste kuće, živjeli sa svojim porodicama i svjedokovom majkom. Dana 14.6.1992. godine, u večernjim satima, neko je zalupao na vrata. Te prilike u kući ih je bilo ukupno 13 članova porodice Pecar. Rečeno im je da izađu ispred kuće, što su i učinili. Pred kućom su u tom trenutku vidjeli dva naoružana vojnika. Jedna je bio niži, a drugi visočiji. Kada su krenuli ulicom u koloni, na svjetlu je vidio da je visočiji vojnik komšija Ždrale Miro, dok se mu sutradan, za drugog vojnika, brat Ejub i sanaha saopštili da se radi o Batku. Naveo je da je prethodno Batka vidio na spotu na barikadama navodeći da je to spot sa „barikadama, zastavom i automatom“, dok je i u okviru radnog voda dodatno čuo o njemu. Jedan od njih dvojice im je rekao da ih vode „svojima“. Opisujući raspored kretanja u koloni, svjedok je naveo da su naprijed išli muškarci, a žene i djeca iza. Što se tiče vojnika, oni su u jednom trenutku hodali tako da je jedan bio na čelu, a jedan na začelju kolone, da bi u jednom trenutku, nakon 700-800m od kuće, dolaskom do raskrnice, vojnik sa čela prešao, također, na začelje kolone, „i tad je nastao taj belaj“.

535. Svjedok je kasnije saznao da je lokalitet na koji su te prilike dovedeni, zapravo brisani prostor, odnosno linija razgraničenja između Armije R BiH na Soukbunaru i kasarne "Bosut" VRS.

536. Dolaskom na to mjesto, prvo je rečeno muškarcima (svjedoku i njegovoj braći Omeru i Ejubu) da trče, što su i učinili, da bi usljed toga počela pucnjava i to prvo od strane dvojice vojnika koji su ih tu i doveli, koji su im pucali iza leđa, a zatim i okolna pucnjava i paljba PAM-ova i PAT-ova. Nakon što su svjedok i njegova braća potrčali, za njima su krenuli i ostali članovi porodice. Kad je svjedok potrčao, naišao je na veliku barikadu ispred koje je vidio mine tzv. "paštete" zbog čega je morao da skače između tih mina. Ne zna tačno ko im je od njih dvojice rekao da krenu trčati.

537. Nakon što su tako pretrčali oko 10m, svjedok i njegova braća su se spasili tako što su uskočili u rov VRS-a. Nakon otprilike 10-20 minuta, pridružili su im se ostali članovi porodice. Svjedokova supruga je te prilike zadobila povrede ruke usljed ranjavanja, kćerka povredu pete, a supruga od brata Omera je, također, ranjena u predio kralježnice (u debelo meso). Te prilike, smrtno su stradale svjedokova majka i kćerka od brata Omera-Azra. Svjedok je nadalje naveo da mu je Batkov lik ostao „upečatljiv“ jer je to za njega bilo „strijeljanje“, pa je bilo prirodno da se raspita o njegovom identitetu. Naveo je da se o Batku pričalo dok je bio u radnom vodu.

538. Svjedok Pecar Ejub je u svom iskazu naveo da su se kritičnog dana, u večernjim satima, na vratima porodične kuće pojavila tri vojnika. Svjedoku i članovima njegove porodice je rečeno da izađu ispred kuće nakon čega su ih vojnici postrojili. Od trojice vojnika, svjedok je jedino poznao Veselina Vlahovića, navodeći da je on prije rata dolazio kod njegove supruge u firmu i mijenjao čekove. On je svjedokovom bratu stavljao pištolj u usta. Svjedok navodi da je njegova snaha htjela ponijeti deku za bebu, na šta joj je vojnik odgovorio da joj deka ne treba, da je ne nosi. Svjedokov brat ih je pitao gdje ih vode, na šta je Veselin Vlahović odgovorio „nije vas briga gdje vas vodimo.“

539. U nastavku puta, jedan vojnik je išao ispred, a drugi na kraju kolone, dok je treći vojnik otišao svjedokovim vozilom u drugom pravcu. Na putu, dok su se kretali, sreli su jednog komšiju koji je pitao „Batko, gdje ih vodite“, na šta je Batko odgovorio „u zatvor“. Potom su dovedeni na lokalitet između Trebevičke i Tešanske ulice, na lokalitet udaljen 50m od prvih borbenih linija. Vojska ARBiH je bila iznad Jevrejskog groblja, dok se VRS nalazila u kasarni „Bosut“. Neko od te dvojice vojnika im je izdao naredbu da

trče, prvo muškarci, da bi za njima krenuli žene i djeca. U tom trenutku je počela paljba, prvo iza njihovih leđa gdje su se nalazili Batko i drugi vojnik, da bi nakon toga krehula paljba iz kasarne „Bosut“. Na tom dijelu gdje su trčali, vidio je protivtenkovske mine, inače je naveo da je znao da se one tamo nalaze obzirom je radnije išao do kasarne „Bosut“ koja je odmah u neposrednoj blizini. Nakon što su prešli tri reda minskih polja, s lijeve strane su se pojavili vojnici iz Srbije za koje su kasnije saznali da su regruti na služanju vojnog roka. U jednom trenutku svjedok je čuo majkin glas kako doziva „ubiše me“, međutim, niko joj nije smio tada prići. Usljed te pucnjave, ranjeni su svjedokova snaha u kuk, te druga snaha Mubera u ruku, i Muberina kćerka u nogu. Svjedokova majka je te prilike ubijena, kao i kćerka od brata Omera – Azra. Azri je od tih povreda falilo pola glave, tako da je svjedok zaključilo da se tada pucalo pješadijskim, ali i teškim naoružanjem. Sutradan je svjedok sa braćom u dvorištu porodične kuće ukopao beživotna tijela majke Diše i ubijene djevojčice Azre.

540. Svjedok Pecar Omer je na predmetne okolnosti izjavio da je kritičnog dana, navečer, oko 21,30h neko pokucao na vrata porodične kuće. Nakon što je svjedok i otvorio vrata, vidio je dva vojnika ispred kuće. Prvi vojnik do vrata je svjedoku stavio cijev od puške u usta, i rekao mu je da svi izađu ispred kuće, što su i učinili. Svjedok je tada imao najmlađeg sina od devet mjeseci, i kad je njegova supruga rekla da treba da ga obuče, na šta joj je neko od dvojice vojnika rekao da ga ne treba oblačiti da „idu svojim“. Jednog od vojnika svjedok je poznavao, to je bio njihov komšija Ždrale Miro, dok drugog vojnika nije poznavao. Taj drugi vojnik mu je i stavio cijev u usta. Opisujući izgled oba vojnika ponaosob, naveo je da je Ždrale Miro bio višičiji, dok je drugi vojnik bio niži i zdepast. Sutradan ujutro su mu braća rekla da je taj niži vojnik Batko. Povelili su ih prema Jevrejskom groblju. Jedan komšija je izašao iz kuće i pitao gdje ih vode, na šta mu je Ždrale Miro rekao da to nije njegova briga, da ih vode njihovima. Nastavili su se kretati. Vojnici su išli iza njih. U jednom trenutku, Miro je „zaostao“, a Batko je nastavio ići za njima. To je svjedoku poznato, jer se u jednom trenutku okrenuo da vidi gdje su mu žena i djeca, tako da je vidio da je Miro Ždrale udaljen 30-40m, a da je Batko išao za njima. Potom im je Batko rekao da stanu, da muškarci krenu trčati prvi, a žene i djeca za njima.

541. Čim su krenuli naprijed, počela je pucnjava, svjedok je uspio vidjeti da je Batko prvo za njima otvorio vatru. Kad se okrenuo vidio je majku i kćerku da leže, da bi potom krenula pucnjava od strane ARBiH i iz kasarne „Bosut“. Potom je čuo da im je jedan komšija rekao da legnu, i kad su to i učinili, vidio je protivtenkovske mine koje su

na tom dijelu bile postavljene. Nakon toga, taj komšija im je pomogao da se sakriju u sklonište. Nakon što su se sklonili u neki podrum, nastavila je vatra na relaciji položaja ARBiH i kasarne „Bosut“. Od opisanih projektila, svjedokova supruga Sena je ranjena, zatim njegova snaha Mubera (supruga od brata Seada) i Seadova kćerka. Nakon toga se vratio po tijelo majke i kćerke. Kćerki je bio zatiok sav smrskan. Sutradan su ukopali majkino i kćerkino tijelo u dvorište porodične kuće. Nakon rata je izvršena ekshumacija posmrtnih ostataka, nakon čega su isti ukopani na Gradsko groblje „Bare“. Naveo je i da je 100% siguran da je vojnik, koji mu je opisane prilike stavio cijev od puške u usta, ista osoba koju je naknadno identifikovao kao „Batko“. Naveo je i da je isto lice vidio na TV-u na spotu sa barikadama, kao i u situaciji kad je uhapšen u Španiji. Izjašnjavajući se decidno od kojeg brata je sutradan, nakon opisanog događaja, saznao za identitet osobe po nadimku „Batko“, svjedok je naveo da je siguran da je to saznao od brata Ejuba, dok nije siguran da je saznao i od brata Seada.

542. Svjedokinja „S-26“ je u svom iskazu navela da da joj je Pecar Omer pričao da je Veselin Vlahović Batko ubio njegovu kćerku, navodeći da inače o tome nije želio pričati.

543. Vještak dr Žujo je u svom izlaganju naveo da su tijela Pecar Diše i Pecar Azre pronađena u dvorištu porodične kuće Pecar u ulici Trebevička broj 48, iznad Jevrejskog groblja. Na tijelu oštećene Pecar Diše nađeno je postojanje povrede nanesene dinamičkim djelovanjem zrna iz ručnog vatrenog oružija čime je prouzrokovana nasilna smrt, pri čemu je neposredni uzrok smrti potaknut mehanizmom spoljašnjeg i unutrašnjeg krvarenja, dok su kod Pecar Azre identifikovane povrede u vidu razorenja kostiju glave i smrt je nastupila usljed razorenja tkiva mozga. Kad činjenice nastupjelih povreda i izvršene ekshumacije tjelesnih ostataka ubijenih Pecar Diše i Pecar Azre, potkrepljeni su dokazom T-146⁹¹.

544. Svjedokinje Pecar Mubera i Pecar Fehma su svjedočile u svojstvu svjedoka odbrane. Svjedokinje su opisale tok predmetnog događaja saglasno ostalim izvedenim dokazima. Na koncu, Vijeće prihvata prirodnim, logičnim i razumljivim objašnjenje svjedokinje Pecar Mubere u kojem se, na insistiranje odbrane da govori o određenim

⁹¹ Rješenje Višeg suda u Sarajevu broj Kri-81/96 od 29.5.1996.godine o određivanju ekshumacije tijela Pecar Azre i dr.; Zapisnik o ekshumaciji Višeg suda u Sarajevu broj Kri-81 od 14.6.1996.godine; i dr.

detaljima, ograđuje pravdajući to prirodnom atmosfere kritičnog događaja u okviru koje je morala brinuti o svojoj mldb.djeci, nalazeći da je prirodno i očekivano, stepen njene pažnje uglavnom i bio usmjeren na zbrinjavanje djece. Shodno tome, pretpostavka je da svjedok nije u prilici da sveobuhvatno zapamti, a potom i prepriča događaj. Također, za Vijeće je nelogično da se od svjedokinje insistira na detaljima koji su se desili izolovano od njenog prisustva, obzirom da su ostali svjedoci na predmetnu okolnost neposredno svjedočili pred sudom, dok je, istovremeno, slijedom izvedenih dokaza, utvrđeno da su članovi porodice Pecar kritičnog dana sukcesivno pristizali na lokalitet ispred kuće, tako da su i bili u prilici govoriti o događaju svako u okviru svoje percepcije posmatranog.

545. Naime, iz svih iskaza, prevashodno neposrednih žrtava (Pecar Omera, Ejuba i Seada), proizilazi da je jedan od dva vojnika bio njihov komšija, dok su za drugo, tada im nepoznato lice, saznali da se radi o „Batku“. Za Vijeće, slijedom iskaza ovih svjedoka, nije bilo dvojbe da je opisani vojnik „Batko“ upravo optuženi. Nadalje, za komšiju Miru, svjedok Pecar Omer navodi da je bio viši stasom, dok je za optuženog rekao da je bio „niži i nabijen“, što je upravo obrazac opisa fizičkog izgleda optuženog od strane većine saslušanih svjedoka u ovom predmetu. Za Vijeće je nebitna ukazana nesaglasnost u iskazu svjedoka Pecar Ejuba po pitanju prisustva Ždralo Mire ovom događaju, obzirom da se to ne tiče prisustva i odgovornosti optuženog, koje, što je za Vijeće veoma bitno, niti jednim iskazom na predmetnu okolnost, nije dovedeno u pitanje. Naime, svjedok koji je najneposrednije mogao da percipira lik optuženog, po ocjeni Vijeća je, svjedok Pecar Omer, koji je sasvim pouzdano i plastično pojasnio na koji način je imao priliku percipirati lik vojnika koji mu je prethodno, po otvaranju kućnih vrata, stavio cijev od puške u usta, navodeći da je to ista osoba koja ih je pratila do opisane linije razdvajanja, odnosno ista osoba koja je naredila na koji način i kojim redoslijedom će početi trčati po dolasku na liniju razdvajanja. Svjedok je, naime, u više navrata veoma pažljivo percipirao lik optuženog, a isti je utoliko, i prirodno, najviše bio zainteresovan od svih ostalih muških članova porodice da definitivno upamti njegov lik obzirom da mu je uz majku, kritične prilike ubijena i mldb. kćerka.

546. Nadalje, svjedok je veoma uvjerljivo pojasnio kako se u nekoliko vrata okretao iza leđa da vidi gdje su mu supruga i djeca, što je za Vijeće očekivano, razumljivo i logično jer se tada, u naručju njegove supruge, nalazio njegov devetomjesečni sin. Činjenica da se svjedoci Pecar Sead i Ejub nisu mogli decidno odrediti ko je naredio da krenu trčati, definitivno je pojasnio upravo svjedok Pecar Omer koji je, također, naveo

da je otprilike neposredno prije nego ime je optuženi izdao naređenje da počnu trčati, nakon čega je potom i otvorio vatru, vidio da je samo optuženi išao iza njih, na začelju kolone, dok se jedno vrijeme Ždralović Miro zadržao na udaljenosti od nekoliko desetina metara od njih. Također, svjedok Pecar Omer je veoma kategoričan i određen po pitanju činjenice da je sigurno od brata Pecar Ejuba saznao da se nepoznati vojnik zove Batko, dok je i svjedok Pecar Ejub naveo da je od svoje supruge saznao da je ta osoba Batko, obzirom da je on dolazio kod svjedokov supruge u firmu prije rata i da je razmjenjivao čekove. Za Vijeće je sasvim prirodno i očekivano da je bila upravo ovakva identifikacija optuženog. Naime, uz muške članove porodice Pecar, kritične prilike je izvedena i supruga svjedoka Pecar Ejuba, koja je svakako imala priliku da jasno percipira lik svog vinovnika, određivši se pri tome da joj je to lice poznato od prije rata. Na kocu, svjedoci Pecar Sead i Pecar Omer su govorili o uprečatljivom obrascu pozitivne identifikacije optuženog od strane većine svjedoka u ovom predmetu, a to je da su ga vidjeli na poznatom TV spotu, na barikadama, u ulozi naoružanog vojnika, kako drži zastavu.

547. Nadalje, obzirom na sadržaj većine relevantnih dokaza, Vijeće je utvrdilo da se predmetni događaj desio 14.6.1992. godine, a ne 14.7.1992. godine, kako je, kao moguću odrednicu događaja spomenuo svjedok Pecar Omer. Naime, svjedok je rekao da je prethodno davao jako puno izjava, i da se opisani događaj desio 14. juna ili jula 1992. godine, te da je tačan datum i naveden u njegovoj izjavi iz istrage. S tim u vezi, Vijeće ne nalazi bitnim za odluku u konkretnom prigovore odbrane iznesene u završnoj riječi koji se tiču nepouzdanosti iskaza ovog svjedoka u tom kontekstu, te s tim u vezi i drugih izjavljenih prigovora koje je odbrana našla shodnim u konkretnom slučaju.

548. Svi svjedoci su saglasni u kazivanju da je po otvaranju vatre koja im je došla iza leđa, uslijedila vatra sa lokaliteta koje su držale suprostavljene snage, pri čemu je taj lokalitet bio miniran, usljed čega su se oni morali boriti za vlastito preživljavanje. Za Vijeće je upravo ta lokacija na koju je optuženi, sa još jednim licem odveo oštećene, vrhunac nastalog apsurd. Naime, za nekog ko je vojnik u vrijeme opisanih ratnih dešavanja, po ocjeni Vijeća, morao je biti dobro poznat raspored stratišta zaraćenih strana, kao i okolnost da je lokacija, na koju s još jedim licem dovodi oštećene, minirana. Isto tako, Vijeće nalazi da je kao vojnik morao znati da otvaranje vatre na liniji razgraničenja, na kojoj su se nalazili nezaštićeni civili, u kasnim večernjim satima, što dodatno objektivno smanjuje vidljivost, ne znači ništa drugo do uzvraćanje vatre sa ratišta, a time i mogućnost i izvjesnost nastupanja smrtne posljedice ubijenih Pecar

Diše i Pecar Azre, na koju posljedicu je, nedvojbeno pristao. O količini i vrsti smrtonosnih povreda ubijenih Pecar Diše i Pecar Azre, svjedočio je vještak dr Žujo.

549. Međutim, za Vijeće nije uvjerljiv dio iskaza svjedoka Pecar Ejuba da su kritične prilike pred porodičnu kuću došla tri, a ne dva, naoružana vojnika, kao i da se jedan vojnik udaljio njegovim vozilom do kasarne „Bosut“ kako bi rekao vojnicima da ne pucaju, nalazeći da za ovakve činjenične odrednice ne postoji podloga u ostalim izvedenim dokazima, dok samu odrednicu događaja da se treći vojnik zaputio u kasarnu kako bi rekao vojnicima da ne pucaju, nalazi nerealnom, a prevashodno obzirom na nastavak utvrđenog toka događaja. Također, kada je u pitanju iskaz ovog svjedoka, odbrana je insistirala na razlikama u iskazu svjedoka koji se tiču događaja u odnosu na koji je tužilaštvo odustalo od optužbe, zbog čega se Vijeće neće posebno upuštati u elaboraciju po tom osnovu.

550. Kada je u pitanju dokaz T-112 (novinski članci), Vijeće iste ne nalazi relevantnim za odluku u konkretnom, dok se, istovremeno, u tom pravcu oslanja i na ranije iznesenu argumentaciju.

551. Kada je u pitanju izjava svjedoka Pecar Seada (O-36), Vijeće prije svega napominje da se radi o izjavi sačinjenoj pred AID-om, te ne nalazi istu izjavom iz istrage u smislu odredbe člana 273. stav 2. ZKP BiH. Naime, Vijeće konstatuje da ista nije sačinjena po odredbama tada važećeg procesnog zakona (upute i upozorenja svjedoku, druge procesne garancije svjedoka, i dr). Eventualno, ocjenom sadržaja iste sa aspekta provjere kontinuiteta iskaza svjedoka Pecar Seada, a imajući u vidu činjenično stanje utvrđeno slijedom svih ostalih relevantnih dokaza, Vijeće zaključuje da ista u bitnom ne utječe na odluku Vijeća o izvođenju drugačijeg zaključka o ulozi i odgovornosti optuženog u vezi za kritičnim događajima.

552. Također, ostali protudokazi odbrane (O-37, O-38 i dr) nisu u bitnom utjecali na odluku Vijeća u ocjeni prihvaćenih iskaza svjedoka i dokaza tužilaštva kredibilnim, zbog čega se neće detaljno ni osvrnati na njihovu kritičku ocjenu.

553. Na koncu, iako tužilaštvo nije pravno kvalifikovalo opisane radnje optuženog prema oštećenim Pecar Omeru, Ejubu i Seadu i njihovim članovima porodice, već samo kao saizvršilačke radnje u ubistvu oštećenih Pecar Diše i Azre, Vijeće je, a temeljem odredbe iz člana 280. stav 2. opisano postupanje optuženog koje je prethodilo ubistvu Pecar Diše i Azre, pravno kvalifikovalo kao druga nečovječna djela. Naime, osim

potvrde za navedeno u označenoj zakonskoj odredbi, za Vijeće je očigledno da se podloga za takvu pravnu ocjenu crpi upravo iz opisane i dokazane činjenične podloge u konkretnom. Stoga, Vijeće je takvim činjeničnim utvrđenjima dalo adekvatnu pravnu ocjenu nalazeći da su se opisanim postupanjem optuženog prema oštećenim Pecar Omeru, Pecar Ejubu, i drugim oštećenim članovima porodice Pecar (prevashodno ranjenoj Pecar Muberi, Pecar Seni i Pecar Almi) koja se u koloni kretala ka liniji razdvajanja, našavši da je takvo postupanje doseglo prag djela slične težine zločina protiv čovječnosti, konačno zaključivši da je opisanim postupanjem, kao saizvršilac, ostvario obilježja djela progona drugim nečovječnim djelima.

554. Slijedom navedenog, Vijeće je, isključujući svaku razumnu sumnju, utvrdilo da je optuženi, kao saizvršilac, izvršio progon ubistvima oštećenih Pecar Diše i Pecar Azre, te progon drugim nečovječnim djelima prema oštećenim Pecar Omeru, Pecar Muberi i drugim članovima porodice Pecar (dakle, sveukupno njih 11 koliko ih je tada bilo uz ubijene Dišu i Azru).

Z. TAČKA 29 OSUĐUJUĆEG DIJELA **IZREKE PRESUDE**

555. **Tačkom 29 osuđujućeg dijela izreke presude (tačka 31 optužnice),** optuženi je oglašen krivim da je, kao saizvršilac, počinio progon ubistvom oštećenog **Čehajić Redžepa**, a kao izvršilac progon silovanjem oštećene „S-8“.

556. Na predmetnu okolnost su svjedočili oštećena „S-8“, vještaci dr Ljubović Senadin (nalaz T-138) i dr Žujo Hamza. Na predmetne okolnosti je uvedena i materijalna dokumentacija – dokazi T-138, T- 147 i T-150.

557. Svjedokinja „S-8“ je na predmetne okolnosti izjavila da je u vrijeme počinjanja ratnih sukoba u Sarajevu, živjela na adresi Rave Jankovića 25, sa doditeljima i sinom. Dana 15.6.1992. godine, nakon što su začuli škripu auta ispred zgrade, njen otac je izašao na prozor da vidi šta se dešava, nakon čega mu je rečeno da uđe u stan. Potom su svjedokinjina majka i sin otišli iz stana prema gornjim spratovima kod komšija, dok su svjedokinja i njen otac, nakon što se po izlasku za njima iz stana, nisu uspjeli sakriti, ponovo se vratili u stan. Potom, u stan ulaze dva vojnika. Jedan vojnik, koji je bio obučen u smb uniformu, na glavi je imao „šajkaču“, bio je niži i mlađi nekoliko godina od nje (svjedokinja je tada imala 31 godinu), bio je jako nabijen, tražio im je lične karte. Bio je naoružan mašinskom puškom. Predstavio joj se kao „Dragan“. Drugi uniformisani

vojnik je stajao na vratima, bio je izrazito visok, čičkave crne kose, bio je stariji od ovog prvog vojnika (imao je oko 30 godina). Predstavio se kao „Zoran“. Potom im je vojnik koji se predstavio kao „Dragan“ rekao da ona i otac krenu za njim. Prolazeći kroz haustor, primijetila je trećeg vojnika koji je očigledno bio skupa sa ova dva koja su joj došla u stan. Potom su ih rasporedili u dva vozila koja su se nalazila parkirana ispred zgrade. Svjedokinja je sjela u vozilo sa vojnikom „Draganom“ na suvozačevo mjesto, dok su druga dvojica vojnika sjeli njenog oca u drugo vozilo, pri čemu su oni sjedili naprijed, a oca su smjestili pozadi. Potom su ih doveli na lokalitet Vraca, u ul. Petrovačka 5, i uveli ih u garaže. Po ulasku u garažu, odveli su joj oca u donji dio garaže, dok je svjedokinja ostala pri ulazu u garažu. Ti vojnici su odmah počeli tući šakama njenog oca, udarali su ga i kundakom od puške. Nakon što je svjedokinja vrištala, okrenuo joj se ovaj niži vojnik i rekao joj da ušuti, inače će je „rasporiti“ nožem, navodeći da će joj dovesti sina i zaklati, od čega je svjedokinja „zanijemila“. Te prilike ju je i udario nekoliko puta u predjelu glave i vrata. Nakon toga, vojnik „Dragan“ je nešto rekao drugoj dvojici vojnika, nakon čega su nastavili tući oca. Tučnjava je trajala oko 15-20 minuta. Svjedokinjin otac je bio „sav zelen“ u licu. Potom su druga dvojica vojnika odvezla njenog oca vozilom. Prije odvođenja, otac joj je rekao da se ne plaši, da joj neće ništa, dok je svjedokinja ostala da vojnikom „Draganom“.

558. Potom joj je rekao da idu u „štab“, međutim, odveo ju je u stan na 2. spratu. Nakon što ju je uveo u stan, odmah joj je s vrata rekao da se skine, na šta mu je ona rekla da ima menstruaciju. Potom je on od nje tražio da ga u to uvjeri, pa kad je svjedokinja to i učinila, rekao je da to „nije ništa“. Potom ju je uveo u jednu sobu, tražeći od nje da ga ljubi po stražnjici i da mu govori kako nikad nije imala boljeg ljubavnika od njega. Potom joj je rekao da legne, nakon čega ju je silovao. Taj odnos je trajao oko 15 minuta. U jednom trenutku, nakon što je svjedokinja otvorila oči, vidjela je onu drugu dvojicu vojnika kako stoje ispred kreveta. Nakon toga vojnik koji ju je silovao joj je rekao da ode u drugu sobu što je i učinila, da bi u jednom trenutku u tu sobu za njom došao vojnik „Zoran“, koji joj je rekao da se ona pravi kao da je siluje, ali da on to neće učiniti. Potom na isti način, u sobu ulazi ovaj treći vojnik, za kojeg je saznala da se zove „Mijo“, međutim, ni on je nije silovao. Potom joj je vojnik „Dragan“ rekao da ode da se opere. Nakon što se obukla, svjedokinja i sva trojica vojnika su krenula „u štab“, nakon čega je dovedena u prostorije „Digitron Buje“. Uveli su je u jedan stan u kojem se nalazilo dosta vojnika, gdje je provela do sutradan ujutro. Nadalje je opisala da je tu noć vojnik Zoran od nje tražio da ga oralno zadovolji, što je i morala učiniti, da bi se u toku noći pojavio

vojnika „Dragan“ koji ju je prethodno silovao, za kojeg joj je vojnik Zoran rekao da dolazi Batko i da se mora sakriti. Tad je shvatila da je vojnik „Dragan“ ustvari „Batko“. Svjedokinja se krila u ormaru do ujutro. U jutarnjim satima ju je vojnik Zoran odvezao do njene zgrade. Navela je da je, nakon što je sa Grbavice otišla da živi u Buća potoku, na TV-u vidjela spot koji je snimljen na lokalitetu Vraca, na kojem je taj vojnik „Dragan“ držao tri prsta, imao je na glavi crnu kapu. Na spotu su se nalazila još dva vojnika. Svjedokinja je navela i da su posmrtni ostaci njenog oca ekshumirani 1999. godine, na lokalitetu Petrovačke krivine.

559. Vještak dr Senadin Ljubović je u svom nalazu naveo (T-138) da oštećena ispoljava vjerodostojnu simptomatologiju koja predstavlja kombinaciju hroničnog PTSP-a i trajnih promjena ličnosti, manifestovane stalnim vraćanjem na preživljene traumatske događaje.

560. Vještak dr Žujo Hamza je u svom izlaganju naveo da je tijelo oštećenog Čehajić Redžepa pronađeno na lokalitetu Petrovačka krivina. Što se tiče povreda, riječ je o strelnom razorenju kostiju lobanje, pri čemu je smrt nastala trenutačno, mehanizmom razorenja strukture tkiva mozga. Ove činjenice su potvrđene i materijalnim dokazima T-147 i T-150⁹².

561. Oslanjanjem na izveden dokaze, Vijeće je utvrdilo da je osoba „Dragan“ koja se svjedokinji „S-8“ kritične prilike predstavila zapravo optuženi, pri čemu je i svjedokinja decidno navela na koji način je i u kojem trenutku shvatila da je njen vinovnik „Dragan“ zapravo „Batko“. Osim toga, i svjedokinja „S-6“ (u vezi sa tačkom 23 osuđujućeg dijela izreke presude), čiji iskaz je Vijeće našlo uvjerljivim, je također navela da joj se optuženi predstavio kao „Dragan“. Nadalje, svjedokinja ga je veoma vjerno i dosljedno opisala, pri čemu je u opisu koristila prepoznatljive opisne karakteristike u vidu njegove starosti, fizičkog izgleda, uniforme. Također, ista ga je identifikovala i na TV spotu koji su mnogi drugi svjedoci spominjali u prilog pozitivne identifikacije optuženog. Da je pretrpljeno silovanje, te gubitak oca, na oštećenu ostavilo snažne traumatske utiske, Vijeće je utvrdilo kako iz samog iskaza oštećene, tako i slijedom iskaza vještaka dr Ljubovića.

⁹² Nalog Federalne komisije za nestale osobe o ukopu ekshumiranog Čehajić Redžepa broj 01-41-4150/07 od 3.9.2007.godine; i dr.

562. Nadalje, Vijeće je iz iskaza oštećene nedvojbeno utvrdilo da je optuženi ostvario sva obilježja saizvršilački radnji u ubistvu oštećenog Čehajić Redžepa. Naime, sve opisane i identifikovane radnje koje je isti kada je u pitanju oštećeni Čehajić poduzeo, za Vijeće čine cjelinu koja je činila tipične saizvršilačke radnje ubistva oštećenog. Naime, oslanjanjem na iskaz oštećene koji je po ocjeni Vijeća veoma uvjerljiv i upečatljiv, nesporno je utvrđeno da je optuženi kritične prilike poduzete radnje i izvršavao u jedinstvu i neraskidivoj vezi sveukupnih saizvršilačkih radnji njegovih saizvršilaca koje oštećena identifikuje kao „Zoran“ i „Mijo“. Naime, za Vijeće su radnje prethodnog dolaska u stan oštećenih, njihovo odvođenje, premlaćivanje oca, te odvođenje oca od strane druge dvojice vojnika, neraskidiva cjelina, i uzročno-posljedični slijed događaja koji se nikako ne može kontekstualno odvajati niti posmatrati izolovano, pri čemu je, po impresiji Vijeća, uloga optuženog u sveukupnom kontekstu događaja dosta snažnija i dominantnija. Također, obzirom da sam način realizacije ukupnih radnji usmjerenih na savladavanje oštećenog Čehajića, a zatim i konačna njegova likvidacija, po ocjeni Vijeća, ne bi se ni mogle dosljedno realizovati da nije bilo prethodno dobre sinhronizovane organizacije svih njenih učesnika, odnosno optuženog i druga dva vojnika. Također, kada je u pitanju ocjena opisanih saizvršilačkih radnji optuženog u ubistvu oštećenog, za Vijeće je veoma bitno i lokalitet ekshumacije tijela oštećenog nalazeći to specifičnim stratištem sveukupnih događaja predmetnog postupka, odnosno poznatom stratištu za koje je, i u vezi drugih sličnih predmetnih događaja, dokazano da je optuženi vodio oštećene radi likvidacije - Petrovačka krivina. Slijedom navedenog, Vijeće nalazi da je optuženi svim svojim poduzetim radnjama na odlučujući način doprinio ubistvu oštećenog Čehajić Redžepa, čime je postao saizvršiocem njegovog ubistva.

563. Da je oštećeni Čehajić kritične prilike i ubijen, proizilazi iz izvedenih dokaza, obzirom da sudu nisu prezentovani dokazi koji tvrde da je oštećeni, nakon odvođenja, pa do ekshumacije, uopće ponovo i viđen živ, što znači da je od momenta odvođenja, pa do definitivne likvidacije, bio u pritežanju optuženog i njegovih saizvršilaca.

564. Konačno, Vijeće napominje da je iz činjeničnog opisa ispustilo dio koji se odnosi na rafalno pucanje optuženog za vrijeme dok su se svi učesnici događaja nalazili u porodičnom stanu oštećenih, nalazeći da to svjedokinja nije posebno ni pojašnjavala na pretresu, dok, istovremeno, to i ne nalazi bitnim elementima ostvarenih i dokazanih inkriminirajućih radnji optuženog. Također, Vijeće je iz činjeničnog dijela izreke ispustilo lične generalije ubijenog Čehajića, nalazeći da bi se, da to nije učinjeno,

a obzirom da je izreka javno pročitana, moglo jasno zaključiti o identitetu oštećene „S-8“, što bi pretsavljalo kršenje izričite zabrane objavljivanja podataka o oštećenoj slijedom rješenja o određivanju zaštitnih mjera za ovu svjedokinju.

565. Shodno navedenom, Vijeće je, isključujući svaku razumnu sumnju, utvrdilo da je optuženi, kao saizvršilac, počinio progon ubistvom oštećenog Čehajić Redžepa, a kao izvršilac progon silovanjem oštećene „S-8“.

AA. TAČKA 30 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE

566. **Tačkom 30 osuđujućeg dijela izreke presude (tačka 32 optužnice), optuženi je oglašen krivim da je počinio progon ubistvom oštećenih Nuhanović Kemala, Knežević Želimira zv. Željko i Džonlić Muharema.**

567. Na predmetnu okolnost su svjedočili svjedoci Nuhanović Elma, Babić Hatidža, pročitani su iskazi umrlih svjedoka (dokazi T-115 i T-126), te je uvedena materijalna dokumentacija T-147, T-151, T-152, T-153 i O-19.

568. Svjedokinja Nuhanović Elma je u svom iskazu navela da je 15.6.1992. godine, u jutarnjim satima, neko pokucao na vrata haustora Đure Salaja 5, gdje je inače živjela sa mužem, djecom i svekrom. Stoga je njen muž - Nuhanović Kemal, izašao da vidi šta se događa, da bi za njim potom izašao i komšija Knežević Željko koji se te prilike sa svojom majkom nalazio kod svjedokinje u porodičnom stanu. Sa njenim suprugom je opisane prilike izašao i petogodišnji sin Armin, da bi se, nakon kraćeg vremena, vratio sav blijed u stan i rekao „vojnici su odveli tatu, Željku i čika Muharema.“ Muharem Džonlić je bio njen komšija, pa joj je te prilike njegova supruga Remza ispričala da je htjela suprugu Muharemu kroz prozor baciti džemper, na šta je vojnik kojeg je opisala kao „malenog i nabijenog“ prema njoj nanišanio pušku rekavši joj da mu ne treba džemper. Nakon toga, svjedokinja je izašla vani, međutim tada je auto kojim su odvezeni, već skretalo ka Vracama. Radilo se o autu zelene boje. Obzirom da su ona i komšinica Remza u to vrijeme bile veoma bliske, Remza joj je pričala da je u policiji prepoznala na fotografiji vojnika koji joj je odveo supruga i da je „sto posto“ sigurna da je to upravo on, rekavši joj da se radi o Batku.

569. Svjedokinja Babić Hatidža je u svom iskazu navela da su 15.6.1992. godine, iz njenog ulaza odvedeni komšije Nuhanović Kemal, Knežević Želimir i Džonlić Muharem. Taj prizor je posmatrala iz svog stana zajedno sa svojim suprugom, i to iza zavjese prozora spavaće sobe. Te prilike je vidjela da je njena komšinica Remza htjela svom suprugu baciti džemper sa prozora, na šta joj je Batko opsovao i rekao da mu džemper neće trebati. Navodi da se sjeća dobro da je te prilike imao „šajkaču“ na glavi i da je prema komšinici Džonlić okrenuo pušku govoreći joj da zatvori prozor. Svjedokinja je vidjela da u auto zelene boje ulaze prvo komšija Kemal, zatim Željko i potom Muharem.

570. Svjedoci Babić Muhamed i Džonlić Remzija, čiji su iskazi iz istrage⁹³ u smislu odredbe iz člana 273. stav 2. ZKP BiH, pročitani na glavnom pretresu, potkrijepili su kazivanje svjedokinja Nuhanović Elme i Babić Hatidže. Također, i svjedok Lulić Šaban je u svom iskazu naveo da je čuo da je Batko odveo Džonlić Muharema i Knežević Želimira.

571. Vještak dr Žujo Hamza je u svom izlaganju naveo da je tijelo Knežević Želimira pronađeno na lokalitetu Petrovačka krivina. Što se tiče samih povreda riječ je o strijelnim višestrukim prelomima desne i lijeve natkoljenice, strelnom razorenju desne i lijeve karlične kosti, strijelnim dvostrukim prelomima lijeve na nadlaktice. Smrt je uzrokovana nasilno, ubrzana mehanizmom spoljašnjeg krvarenja.

572. Nadalje, tijelo Džonlić Muharema je pronađeno na lokalitetu Petrovačka krivina. Što se tiče samih povreda, riječ je o strijelnim prelomima desne nadlaktične kosti, strijelni prelomima desne natkoljenične kosti, strijelni prelomi desne karlice. Uzrok smrti je nasilna, ubrzana smrt mehanizmom spoljašnjeg i unutrašnjeg krvarenja.

573. Tijelo Nuhanović Kemala je, također, pronađeno na lokalitetu Petrovačka krivina. Što se tiče samih povreda riječ je o razorenju desne i lijeve lopatice, strelnim prelomima desne i lijeve nadlaktične kosti. Smrt je nasilna, nastala ubrzano, mehanizmom spoljašnjeg i unutrašnjeg krvarenja.

⁹³ Zapisnik o saslušanju svjedoka Džonlić Remzije, kći Smaila, rođene 1933.godine, sačinjen od strane Kantonalnog suda u Sarajevu dana 7.5.2001.godine pod brojem Ki-110/01; Izvod iz matične knjige umrlih za Džonlić Remziju (T-126); Zapisnik o saslušanju svjedoka Babić Muhameda, sina Idriza, rođenog 1923.godine, sačinjen od strane Višeg suda u Sarajevu dana 22.3.1995.godine pod brojem Ki-25/95; Zapisnik o saslušanju svjedoka Babić Muhameda, sina Idriza, rođenog 1923.godine, sačinjen od strane Kantonalnog suda u Sarajevu dana 2.3.1999.godine pod brojem Ki-25/95; Izvod iz matične knjige umrlih za Muhameda Babića; (T-115);

574. Materijalni dokazi u prilog činjenice uzroka smrti je i dokaz T-147, dok su dokazi T-151 do T-153⁹⁴ izvedeni na okolnost izvršenih ekshumacija i identifikacija oštećenih.

575. Slijedom izvedenih dokaza, Vijeće je, utvrdilo da je vojnik „Batko“ kojeg svjedoci saglasno identifikuju kao vinovnika odvođenja, a potom ubistva oštećenih upravo optuženi. Naime, svjedoci su saglasno većini karakteristične identifikacije optuženog, naveli da je vojnik koji je odveo Nuhanović Kemala, Knežević Želimira i Džonlić Muharema, nizak i nabijen, da je kritičnog dana došao uniformisan i naoružan sa šajkačom, te da su o „Batku“ čuli i od drugih komšija, dok je svjedokinja Babić Hatidža navela da ga je inače imala priliku vidjeti kako se kreće Grabavicom ispred njihove zgrade. Također, svjedokinja Nuhanović Elma je potvrdila da joj je komšinica Džonlić Remzija, koja je to navela i u svom iskazu T-126, pričala da je „100%“ sigurna da je vojnik koji joj je kritične prilike odveo muža upravo Batko, te da je njegove lične podatke i saznala nakon odvođenja supruga kada je njegovu fotografiju vidjela u novinama. Nadalje, Vijeće je utvrdilo dominantu ulogu optuženog u navedenom, neovisno od činjenice što svjedoci spominju da se osim optuženog, kritične prilike pred vozilom nalazio još jedan vojnik. Naime, oslanjanjem na odlučne činjenice, Vijeće je utvrdilo da jedino optuženi uspostavlja neposrednu verbalnu i neverbalnu komunikaciju kako prema oštećenim, tako i prema očevicima događaja, nadalje, on trojicu oštećenih i stavlja u vozilo, optuženi je kritične prilike nanišanio pušku u pravcu svjedokinje Džonlić Remzije, dakle, on je dominantni nosilac događaja.

576. Konačno, kada je u pitanju utvrđena činjenica da se oštećeni nakon odvođenja nisu više ni vratili živi, dok ih, u međuvremenu, od odvođenja do ekshumacije, niko nije ni vidio žive, Vijeće je zaključilo da je upravo optuženi lice koje je imalo faktičku vlast nad životima oštećenih, obzirom da su oni, od momeneta odvođenja, te konačne egzekucije, neumnjivo bili u njegovom pritežanju. U prilog riješenosti optuženog da započeto djelo dovrši do kraja, je i njegovo obraćanje očevicu Džonlić Remziji, da njenom suprugu neće trebati džemper, koji obrazac ponašanja optuženog, prije odvođenja žrtava na egzekuciju su spominjali i svjedoci Poričanin Ismeta, Babić Hatidža, Hamzić Dževad, te svjedoci Muderizović Darinka, Muderizović Jusuf i Džonlić Remzija, čiji iskazi su pročitani na glavnom pretresu. Dodatno, Vijeće je lokaciju

⁹⁴ Zapisnici o utvrđivanju identiteta leševa, Izdatnice JKP „Gradska groblja“ za umrle, i dr.

pronalaska tjelesnih ostataka oštećenih (Petrovačka krivina-Miljevići) identifikovalo specifičnim obrascem sveukupnog događaja, a time i učešća i uloge optuženog u predmetnim događajima. Također, materijalni dokazi T-147, T-151, T-152 i T-153 su dokazi na okolnost nasilne smrti oštećenih.

577. Oslanjanjem na naprijed cijenjene dokaze, Vijeće ne nalazi dokaz O-19⁹⁵ relevantnim zbog čega se neće upuštati ni u ocjenu istog sa aspekta drugih kriterija (zakonitost i autentičnost).

578. Stoga, Vijeće je, isključujući svaku razumnu sumnju, utvrdilo da je optuženi opisanim radnjama počinio progon ubistvom oštećenih Nuhanović Kemala, Knežević Želimira zv. Željko i Džonlić Muharema.

BB. TAČKA 31 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE

579. **Tačkom 31 osuđujućeg dijela izreke presude (tačka 33 optužnice)**, optuženi je oglašen krivim da je počinio progon ubistvom oštećenih Poričanin Fadila, Halilović Sulejmana, Antolić Josipa i Antolić Željka.

580. Na predmetnu okolnost su svjedočili svjedoci Poričanin Ismeta, Antolić Ljubica, Pucelj Branko, „S-32“, „S-4“, vještak dr Hamza Žujo, te su pročitani iskazi svjedoka Muderizović Darinke (T-122) i Simić Jevte (T-127). Uvedeni su i materijalni dokazi T-147, T-154 do T-161 i T-165 (smrtoznice iz novina za oštećene).

581. Svjedokinja Poričanin Ismeta je u svom iskazu navela da je živjela na Grbavici sa suprugom Poričanin Fadilom. Dana 16.6.1992. godine, u jutarnjim satima, dok se svjedokinja sa suprugom nalazila prekoputa svog stana kod komšije, neko je zakucao na vrata. Svjedokinja je pred vratima svog stana vidjela vojnika i komšiju Halilović Sulejmana, i to je saopćila supргу. Potom je njen suprug izašao da pita koga traži, na šta ga je vojnik pitao kako se on zove, pa nakon što je rekao ime i prezime, vojnik mu je rekao da njega traži. Taj vojnik je bio Batko. Potom je njen suprug otišao na gornje

⁹⁵ Rješenje Opštinskog suda II Sarajevo pod oznakom RO-1167/98 pod oznakom 03376135, službena zabilješka AID BiH od 3.6.2000. godine pod oznakom 03376133 (**O-19**);

spratove po komšije Antolić. Za to vrijeme je njen komšija Halilović Sulejman bio kod svjedokinje u stanu. Potom su svi došli i Batko je rekao njenom mužu da se obuče i da ide s njim. Te prilike ju je Batko zaključao u stanu, a ona se kasnije otključala svojim duplim ključem. Svjedokinjinog supruga Fadila je stavio u auto "fićo", a ne zna šta je bilo sa ostalima. Potom je otišla kod Halilović Fikrete, da bi malo kasnije sa prozora vidjela Sulejmana i Antoliće. Pitala ih je gdje joj je muž, na šta su rekli da ne znaju. Potom, nakon otprilike 10 min, Batko se vratio i otključao njen stan. Opisujući situaciju nakon izvođenja supruga i komšija ispred ulaza, vidjela je da je Batko uperio pušku u nju, prema prozoru, na šta je njen muž rekao "pusti bolan, šta pucaš u žene" nakon čega je stavio njenog supruga u fiću i odvezao ga. Sa prozora je tada vidjela i Sulejmana i Antoliće ispred zgrade, ali nije vidjela neko drugo vozilo, niti zna ko je njih odvezao. Nakon 10-15 minuta, ponovo je vidjela Antolić Josipa i Željka i Halilović Sulejmana kako dolaze pješke. Te prilike se nalazila na wc prozoru od komšija Halilović, i pitala je Antolić Željka da pita te osobe koje su njih pustile da puste i njenog supruga. Razgovarala je i sa komšijom Sulejmanom, koji joj je tada rekao da su mu uzeli sve dokumente. Ubrzo nakon toga, ponovo se pojavljuje isti vojnik. Te prilike se svjedokinja krila u stanu kod Halilovića. Čula je da je te prilike vojnik opsovao i rekao komšijama koji su se prethodno vratili "ko vas je pustio?" da bi potom odveo Antolić Željka i Josipa i Halilović Sulejmana. Nakon toga je preko komšija pokušavala saznati gdje joj je suprug odveden, da bi 1999. godine konačno saznala da su svi odvedeni taj dan ubijeni i ekshumirani na lokalitetu Trebevića. Izjašnjavajući se na okolnost opisa vojnika koji je odveo njenog supruga, a potom i navedene komšije, svjedokinja je izjavila da je komšija Gagić Zoran rekao da je taj vojnik pucao u blizini zgrade, zbog čega se nije smjelo ni izlaziti iz zgrade. Navela je i da je taj vojnik bio mlad, imao je "šajkaču", bio je naoružan. Izjavila je i da ga je vidjela na Vracama gdje je držao tri prsta. Njena komšinica Antolić Ljubica je u kasarni u Lukavici tražila svog sina i supruga, te svjedokinjinog supruga, na šta su joj rekli da ih je odveo Batko, da nikad više neće saznati šta je s njima. Tog vojnika je vidjela na TV-u kad su ga uhapsili, i tad je saznala da mu je ime Veselin Vlahović.

582. Svjedokinja Antolić Ljubica je na predmetne okolnosti izjavila da je u vrijeme ratnih dešavanja živjela sa suprugom, djecom, svekrom i svekrvom u Lenjinovoj, na Grbavici. Dana 16.6.1992. godine, oko 10 sati, neko je pokucao na vrata. Svjedokinja je lično otvorila vrata, nakon čega je pred vratima vidjela vojnika pored kojeg je stajao komšija Porićanin Fadil koji je izgledao prepadnuto i blijedo. Vojnik ju je pitao gdje joj je

suprug, potom je rekao njenom mužu (Antolić Željku) i svekru (Antolić Josipu) da se sprema i da krenu sa njim na Pale na ispitivanje. Otišli su niz stepenice, da bi potom kroz prozor vidjela da komšija Sulejman Halilović, Poričanin Fadil i njen muž i svekar sjedaju u auta-stojadin i fiću. U fiću je sjeo Halilović Sulejman, a ova trojica u stojadina. Odvoze ih, ali ne zna gdje. Nakon 15 min su se na vratima pojavili svekar i muž. Rekli su joj da su ih odvezli do štaba i da je tamo bio Zoran Vitković, koji im je rekao da idu kući. Sa njima se vratio i Halilović Sulejman. Zatim se opet pojavio isti vojnik na vratima i pitao "ko vam je rekao da se vratite?" da bi se ponovo su spremili i otišli niz stepenice. Svjedokinja je opet sa prozora gledala kako su sva trojica sjela u fiću i odvezao ih je. Tada se pred haustorom nalazio komšija Gagić Zoran, pa ga je svjedokinja zovnula rekavši mu "odvedoše mi muža i svekra", da bi Zoran viknuo "Batko, stani!", nakon čega je taj vojnik kratko stao i nešto mu je rekao. Taj dan se opet vojnik Batko vozio okolo u fići i pucao, ali svjedokinja nije nigdje izlazila.

583. Sutradan je otišla u štab da potraži Vitković Zorana, da bi joj neki vojnik rekao da je Zoran poginuo na trgu. U cilju traganja za odvedenima, otišla je i na Kulu, a potom u Lukavicu gdje je prijavila taj slučaj. Tek je 1999. godine saznala o sudbini odvedenih, kada su njihovi ostaci ekshumirani na Petrovačkoj krivini.

584. Navela je da je Batka imala priliku vidjeti i na TV-u, na spotu na kojem je imao šajkaču na glavi, bio je uniformisan i naoružan, pa ga je tada i prepoznala kao osobu koja je došla na vrata opisane prilike. Tada je saznala i da se preziva Vlahović, a imena se ne sjeća. Supruga od Sulejmana Halilović, koja je u međuvremenu umrla, joj je rekla da je Batko došao kući po njenog supruga.

585. Svjedok Pucelj Branko je na predmetne okolnosti izjavio da se kritične prilike nalazio u svom stanu, i da je iz dnevne sobe, posmatrajući iza zastora, posmatrao situaciju preko puta svoje zgrade. Tada je vidio Batka kako lupa na vrata haustora u kojem je živio njegov komšija Antolić Željko, da bi potom vidio kako ispred zgrade stoji Antolić Željko i još dvojica komšija čijeg identiteta se ne sjeća, i razgovaraju s Batkom. Nakon toga, s Batkom su se zaputili prema zelenom kadetu koji je stajao parkiran i sva četverica su ušla u to vozilo, i krenuli u pravcu današnje poliklinike „Sanasa“, odnosno prema Vracama. Te prilike, Batko je bio u SMB uniformi, bio je naoružan. Nakon toga, svjedok više ništa nije saznao za sudbinu tih odvedenih komšija.

586. Svjedokinja „S-4“ je u svom iskazu navela da je s prozora vidjela da je Batko odveo komšije iz haustora do njenog. Te prilike je odveo Antolić Josipa i Željka, te

Fadilinog i Ismetinog supruga. Svu četvericu je stavio u auto, i odvezao ih. Te prilike je ispred tog susjednog haustora vidjela još vojske. Vidjela je i više vozila.

587. Također, i svjedoci „S-32“ i svjedokinja Muderizović Darinka, čiji iskaz iz istrage je u smislu odredbe iz člana 273. stav 2. ZKP BiH pročitani, su govorili o svojim saznanjima u vezi sa predmetnim događajem. Tako je svjedokinja „S-32“ navela da joj je Antolić Marica pričala da je Batko odveo njenog supruga Antolić Josipa i sina Željka, dok iz pročitanih iskaza svjedokinje Muderizović Darinke⁹⁶ proizilazi da je navedene odveo Batko, i to istog dana kad i njenog sina – Muderizović Harisa.

588. Također, iz iskaza svjedoka Simić Jevte, čiji je iskaz iz istrage⁹⁷, u smislu odredbe iz člana 273. stav 2. ZKP BiH pročitani, proizilazi da je svjedok, u mjesecu maju 1992. godine, vidio Batka kako vozi vozilo „Zastava“ (tzv. „fićo“), nakon čega je svjedoka i njegovog prijatelja presreo, psujući im balijsku majku. Nakon što ih je pretresao i izvršio uvid u njihove lične karte, pustio ih je, pri tome se obračavajući svjedoku da traži Josipa. Potom je otišao do stana Antolić Josipa i njegovog sina Željka, doveo ih je pred zgradu i stavio u „fiću“, nakon čega se opet vratio u zgradu, za koje je vrijeme vojnik čuvao Željka i Josipa. Izlazeći iz zgrade, vodio je dva muslimana, koja je potom, ubacio u isto auto u kojem su se nalazili Željko i Josip, i odvezao ih u nepoznatom pravcu. Kasnije je svjedok saznao da su tijela odvedenih pronađena na lokalitetu Trebevića.

589. Vještak dr Žujo je u svom nalazu naveo da su tijela sva četiri ubijena oštećena nađena na lokalitetu Petrovačka krivina, sa izdiferenciranim povredama: Porićanin Fadil - što se tiče samih povreda riječ je o strjelnom razorenju lijevog dijela donje vilice, strjelnom razorenju lobanje, strjelnim prelomima lijeve nadlaktične kosti. Smrt je uzrokovana nasilno, trenutačno, mehanizmom razorenja strukture tkiva mozga; Halilović Sulejman - što se tiče samih povreda, riječ je o strjelnom razorenju lobanje, strjelnom razorenju gornje vilice. Smrt je uzrokovana nasilno, trenutačno i smrt mehanizmom razorenja tkiva mozga; Antolić Josip - što se tiče samih povreda, riječ je o prostrelu kroz lobanju sa identificiranim ulaznim otvorom desno sljepoočno, a izlazi

⁹⁶ Zapisnik o saslušanju svjedoka Muderizović Darinke, kći Dušana, rođene 1939.godine, sačinjen od strane Kantonalnog suda u Sarajevu dana 16.2.1999.godine pod brojem Ki-25/95; Izvod iz matične knjige umrlih za Darinku Muderizović (T-122);

⁹⁷ Zapisnik o saslušanju svjedoka Simić Jevte, sina Mihajla, rođenog 14.3.1934. godine, sačinjen od strane Tužilaštva BiH dana 7.10.2010. godine pod brojem KT-RZ-61/05; Izvod iz matične knjige umrlih za Simić Jevtu (T-127);

otvorom iznad lijevoga uha, strjelno razorenje gornje vilice. Smrt je uzrokovana trenutačno, mehanizmom razorenja strukture tkiva mozga; Antolić Željko - što se tiče samih povreda, riječ je o strjelnom razorenju desne lopatice. Smrt je uzrokovana nasilno, jako ubrzano, mehanizmom spoljašnjeg i unutrašnjeg krvarenja.

590. Materijalni dokazi na okolnost ekshumacije i identifikacije pronađenih leševa oštećenih, odnosno na okolnost njihovih smrtnih posljedica su i dokazi T-147, te T-154 do T-161.

591. Slijedom izvedenih dokaza, prije svega iskaza svjedoka očevidaca Poričanin Ismete, Antolić Ljubice i Pucelj Branka, te ostalih potkrepljujućih iskaza svjedoka, Vijeće je utvrdilo da je vojnik „Batko“, kojeg svjedoci saglasno i nedvojbeno identifikuju, upravo optuženi. Svjedokinje su veoma upečatljivo opisale odvođenje supruga (svjedokinja Poričanin), te supruga, svekra i komšije Halilović (svjedokinja Antolić) kritičnog dana, pri čemu su u više navrata mogle jasno percipirati lik optuženog i njegov vanjski izgled. Također, svjedok Pucelj Branko je svjedočio o događaju koji je frontalno posmatrao iz dnevnog boravka svog stana, iza zavjese, kada je vidio da je kritične prilike optuženi došao pred zgradu u kojem je stanovao njegov komšija Antolić Željko, s kojim je inače igrao fudbala, i vidio je kako kritične prilike Batko lupao na vrata njihovog haustora, nakon čega Antolić Željko i još dvojica komšija izlaze iz tog haustora, te nakon što su kratko s Batkom razgovarali, s njim su krenuli u zeleno vozilo kadet, te potom odlaze u pravcu poliklinike „Sanasa“, odnosno Vraca. Imajući u vidu sadržaj iskaza svjedoka Pucelj Branka, a dovodeći isti u međusobnu vezu sa iskazima ostalih očevidaca, Vijeće zaključuje da svjedok govori o naknadnom i definitivnom odvođenju Antolić Željka, Antolić Josipa i Halilović Sulejmana.

592. Što se tiče sadržaja iskaza svjedokinje „S-4“, te isto tako i pročitano iskaza svjedoka Simić Jevte, Vijeće je poklonilo vjeru i ovim dokazima kao potkrepljujućim na predmetne okolnosti. Međutim, imajući u vidu nastavak događaja koji su decidno opisale svjedokinje Antolić i Poričanin, kao što saglasno proizilazi i iz ostalih izvedenih dokaza, Vijeće je utvrdilo da su ova dva svjedoka zapravo posmatrala prvo odvođenje sva četiri oštećena, koje je bilo definitivno odvođenje oštećenog Poričanin Fadila. Nakon otprilike 15 minuta, preostala tri oštećena su se vratila, da bi, potom, optuženi ponovo došao po njih i odveo ih, nakon čega ih više niko nije ni vidio žive.

593. Dakle, Vijeće je nesumnjivo utvrdilo da su svi oštećeni posljednji put viđeni živi kada su odvedeni do strane optuženog, pri čemu nema drugih dokaza da su oštećeni, u

međuvremenu (od odvođenja, pa do likvidacije), viđeni živi negdje drugo, odnosno, da su bili u pritežanju nekog drugog do upravo optuženog koji ih je odveo, a potom i ubio. Faktičku vlast nad njihovim životima od momenta odvođenja pa do konačne likvidacije, slijedom izvedenih dokaza, imao je samo optuženi. Nadalje, dodatni zaključak u prilog činjenici da odvedeni više nisu vraćeni niti viđeni živi, je i iskaz vještaka dr Žujo, odnosno materijalna dokumentacija T-147, T-154 do T-157 i dr, slijedom kojih dokaza nesumnjivo proizilazi da je smrt oštećenih Porićanin Fadila, Halilović Sulejmana, Antolić Josipa i Antolić Željka, nastupila nasilno, vatrenim oružjem. Nadalje, za Vijeće je odlučujuća odrednica događaja i sama lokacija na kojoj su posmrtni ostaci ubijenih i pronađeni identifikujući lokaciju Petrovačke krivine kao specifično stratište na koje je većina ubijenih žrtava optuženog i ekshumirana.

594. Stoga, Vijeće je, isključujući svaku razumnu sumnju, utvrdilo da je optuženi opisanim radnjama počinio progon ubistvom oštećenih Porićanin Fadila, Halilović Sulejmana, Antolić Josipa i Antolić Željka.

CC. TAČKA 32 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE

595. **Tačkom 32 osuđujućeg dijela izreke presude (tačka 34 optužnice), optuženi je oglašen krivim da je počinio progon ubistvom oštećenog Muderizović Harisa.**

596. Na predmetnu okolnost su svjedočili svjedoci Kovačević Ćemal, Kovačević Vedija, „S-45“, „S-32“, Alić Senad, dr Žujo Hamza, te je uvedena materijalna dokumentacija T-147 i T-162.

597. Svjedok Kovačević Ćemal je u svom iskazu naveo da je u vrijeme ratnih dešavanja, živio na Grbavici, u ul. Lenjinova 83. Jedne prilike, tokom ljeta 1992. godine, posmatrajući sa prozora od wc-a iz svog stana, vidio je da je Batko bijelim „fićom“ došao ispred zgrade koja se nalazila otprilike preko puta njegove zgrade. Tada su se Muderizović Haris i njegov drug, igrali ispred zgrade stonog tenisa. Haris je bio u šorcu. Batko je prišao Harisu i pitao ga kako se zove, pa nakon što mu je on dogovorio, stavio ga je u „fiću“ i odvezao. Odmah nakon toga je Harisov otac Jusuf zapomagao „odvedoš mi Harisa“. Nakon 15min, Batko se opet vratio na taj lokalitet, međutim,

Haris se više nikad nije živ vratio. Nakon toga su Harisovi roditelji poušavali da ga pronađu preko nekih poznanika iz policije, međutim, kasnije je ustanovljeno da je ubijen na području Petrovačkog potoka. Njegovo tijelo je pronađeno u Miljevićima u masovnoj grobnici. Naveo je i da je Batka inače viđao kada bi se okolo vozio autom. U tim prilikama bi svirale „gusle“. Kada bi se u parku čule „gusle“, svi bi se „razbježali“, i mala djeca bi govorila „eto Batka“. Svjedok je naveo i „da nije gusala bilo možda bi bilo i više žrtava“. Inače bi Batko vozio bijeli „golf“, a nekad i bijelog „fiću“. Batka je prvi put vidio na TV-u, na reklami na kojoj su bila „trojica sa Vraca“. Jedne prilike ga je vidio kod kontejnera, dok je prosipao smeće. Te prilike je svjedoka pitao u kojoj je vojsci i ima li balijskih garaža na tom mjestu. Na glavi je imao „šajkaču“ sa kokardom. Te prilike je Batko došao u „fiću“ sa još trojicom vojnika, i ispalio je jedan metak u zrak, pri čemu svjedok navodi da je to „bio običaj, da ne bi niko visio po prozorima“. Kasnije ga je svjedok još jednom vidio kada je sa komšijama kopao rupu za smeće, kada je Batko naišao u vozili i pitao ih „ima li Turaka?“.

598. Svjedokinja Kovačević Vedija je u svom iskazu navela da se događaj odvođenja Muderizović Harisa desio u maju ili junu 1992. godine. Ona je te prilike bila u stanu i čula je da se čulo auto i da se ugasila muzika sa guslama, tako da je prepostavila da je te prilike došao Batko. Prvo je navela da je događaj odvođenja Muderizović Harisa posmatrala sa prozora, međutim, da je vidljivost općenito bila mala obzirom na dva drveta lipe koji zaklanjaju pogled. Istovremeno je navela da je te prilike vidjela dolazak vozila, ali da nije vidjela odvođenje komšije Harisa, već da je poslije o tome saznala. Također, izjavila je i da je tada čula vrisak i da je neko rekao „odvedoše Harisa“.

599. Nakon što su svjedokinji predložene razlike u iskazu u odnosu na izjavu iz istrage⁹⁸, svjedokinja je navela da ona kritične prilike događaj nije posmatrala s prozora, već da je bila u svom stanu.

600. Svjedokinja „S-45“ je na predmetne okolnosti izjavila da je u vrijeme ratnih dešavanja u Sarajevu, živjela na Grbavici. U haustoru do njenog, živjela je porodica Muderizović. Kritičnog dana, u toku ljeta 1992. godine, Muderizović Haris je bio ispred zgrade i igrao je stoni tenis. Tada se ispred zgrade nalazio i svjedokinjin brat, pa pošto

⁹⁸ Zapisnik Kantonalnog suda u Sarajevu broj: KI 25/95 od 2.3.1999. godine o saslušanju svjedoka Kovačević Vedije (T-32)

se tada pričalo da se muškarci odvođe, ona je u više navrata izlazila ispred haustora kako bi vidjela gdje joj je brat. Tako je u jednom trenutku, kada se zadesila ispred haustora, vidjela Batka u žutom „fiću“. Vidjela je još nekog s njim, ne zna ko je tačno, ali je sigurna da je Batka dobro vidjela. Te prilike je ispred haustora vidjela komšiju Muderizović Harisa, bio je u svojoj trenerci. Čula je da ga je otac zovno po imenu „Harise dolazi u kuću“, ali nije vidjela njegovog oca Jusufa. Batka je i prije tog događaja vidjela ispred zgrade, bio je naoružan, u crnom kombinezonu, podigao je pušku u vis i derao se spominjući „Turčine“ i „ustaše“. Potom je s bratom ušla u haustor, i otišla u stan. Sutradan je od komšija saznala da je Haris odveden taj dan, te je čula da je njegovo tijelo pronađeno na lokalitetu Trebevića.

601. Nakon što su svjedokinji predložene razlike u iskazu u odnosu na izjavu iz istrage⁹⁹, u smislu da iz njenog iskaza iz istrage proizilazi da je ona vidjela Harisovo odvođenje, a ne da je o tome čula sutradan, svjedokinja je navela da je moguće da je to ranije izjavila jer je bila od svega uplašena, pojašnjavajući da je vidjela „fiću“, Batka i Harisa pred ulazom, zatim, da je Harisa otac zvao po imenu, nakon čega mu je Batko prišao, dok više ništa nije vidjela, a saznala je da je Haris odveden. Njegovo odvođenje nije lično vidjela. Također, u iskazu u istrazi je svjedokinja navela i da se predmetni događaj desio u avgustu, odnosno u septembru ili oktobru 1992. godine.

602. Iz iskaza svjedoka Muderizović Jusufa, čiji je iskaz iz istrage¹⁰⁰, u smislu odredbe člana 273. stav 2. ZKP BiH, pročitana na glavnom pretresu, proizilazi da je 16.6.1992. godine, ispred zgrade pred kojom se nalazio svjedok i njegov sin Haris, došao Batko vozilom „fiću“, i nakon što se svjedok pokušao udaljiti s tog mjesta, Batko je izašao iz vozila sa dva pištolja i prepriječivši mu put psujući mu „balijsku majku“, naredio mu je da uđe u „fiću“ i da ide s njim. U tom prenutku je svjedokov sin Haris zovnuo svjedoka, nakon čega je Batko naredio njegovom sinu da uđe u „fiću“. Primijetio je da je tada Haris bio u papučama. Te prilike je njegovog sina Batko okrznuo pištoljem, od čega mu je potekla krv, a obzirom da se svjedok protivio njegovom odvođenju, Batko je i svjedoka udario pištoljem iza vrata, od kojeg udarca se svjedok onesvijestio. Kada

⁹⁹ Zapisnik o saslušanju svjedoka „S-45“ sastavljen dana 10.07.1995. godine kod istražnog sudije Kantonalnog suda u Sarajevu; Zapisnik Tužilaštva BiH broj KT-RZ-61/05 od 21.10.2010. godine o saslušanju svjedoka „S-45“ (T-72)

¹⁰⁰ Zapisnik o saslušanju svjedoka Muderizović Jusufa, sina Muje, rođenog 1932. godine, sačinjen od strane Kantonalnog suda u Sarajevu dana 16.02.1999.godine pod brojem Ki-25/95; Izvod iz matične knjige umrlih za Jusufa Muderizovića (T-123);

je došao svijesti, primijetio je Harisove papuče, ali tada tu nije bilo ni Harisa ni Batka. Prisjeća se da je, za vrijeme raspravljanja s Batkom, rekao mu da Haris ponese makar džemper, na šta mu je Batko odgovorio da je taj dan njima sudnji dan, pogotovo Harisu kojeg je nazvao „delijom“, dodavši da mu nikad više ništa neće trebati. Iako je pokušavao saznati gdje mu je sin odveden, svjedok nije uspio ništa pouzdano čuti o tome.

603. Iz iskaza svjedoka Muderizović Darinke, čiji je iskaz iz istrage¹⁰¹, u smislu odredbe člana 273. stav 2. ZKP BiH, pročitana na glavnom pretresu, proizilazi da je 16.6.1992. godine, kada je bila kod komšinice, čula škripu kočnica. Nakon što je izašla ispred zgrade, vidjela je onesviještenog supruga, koji joj je, kad je došao svijesti, rekao da je Batko odveo Harisa. Svjedokinja je nakon pola sata opet vidjela Batka pred njihovom zgradom, na njen upit gdje joj je sin, on „se pravio lud“. Tada je odveo njene komšije Antolić Josipa i Željka, te komšiju Fadila (događaj vezano za tačku 31 osuđujućeg dijela izreke presude).

604. Svjedoci Aljić Senad i „S-32“ su svjedočili o svojim posrednima saznanjima u vezi sa predmetnim događajem. Tako svjedok Aljić Senad navodi da je od Vuković Vladimira čuo da je Batko ubio Muderizović Harisa, dok svjedokinja „S-32“ navodi da je od Harisove majke saznala da je Harisa odveo Batko.

605. Vještak dr Žujo je u svom nalazu naveo da je tijelo Muderizović Harisa pronađeno na lokalitetu Petrovačka krivina. Što se tiče samih povreda riječ je o strelnom razorenju lobanjske kosti sa identificiranom ulaznim otvorom iznad desnog uha, a izlaznim otvorom lijevo sljepoočno u predjelu na širokom planu, strelnom razorenju gornje i donje vilice. Smrt je uzrokovana nasilno, trenutačno, mehanizmom razorenja strukture tkiva mozga.

606. Dokazi na okolnost izvršene obdukcije, ekshumacije i identifikacije su i ranije spominjan dokaz T-147, te dokaz T-162¹⁰². Iz dokaza T-162, između ostalog, proizilazi

¹⁰¹ Zapisnik o saslušanju svjedoka Muderizović Darinke, kći Dušana, rođene 1939.godine, sačinjen od strane Kantonalnog suda u Sarajevu dana 16.2.1999.godine pod brojem Ki-25/95; Izvod iz matične knjige umrlih za Darinku Muderizović (T-122);

¹⁰² Zapisnik o utvrđivanju identiteta leša Muderizović Harisa, sačinjen od Sektora kriminalističke policije Sarajevo broj 01/2.3 od 10.9.1999.godine; Prijemni list JKP „Gradska groblja“ Visoko broj 501 od 31.8.1999.godine o prijemu posmrtnih ostataka Muderizović Harisa; i dr. (T-162)

da su odjevni predmeti za raspoznavanja oštećenog bili drap trenerka gornji i donji dio, te platnene tene.

607. Slijedom iskaza Kovačević Ćemala, Kovačević VEDIJE i „S-45“, materijalnih dokaza, te pročitanih iskaza (T-122 i T-123) kao potkrepljujućih, Vijeće je utvrdilo da se predmetni događaj neosporno desio 16.6.1992. godine, dok devijaciju u iskazu iz istrage svjedokinje „S-45“ Vijeće ne nalazi bitnom. Nadalje, Vijeće je, također, ustanovilo da je Batko, kojeg svjedoci saglasno dovode u vezu sa predmetnim događajem, upravo optuženi. Svi su opisali njegov obrazac fizičkog izgleda i ponašanja kritične prilike. Tako, naprimjer, svjedoci Kovačević Ćemal i VEDIJA navode da je jedinstven obrazac dolaska optuženog bio dolazak vozilom s „guslama“, pa su i djeca znala da se time najavljuje Batkov dolazak, što je svima bio signal da se udalje s te lokacije. Pri tome svjedok Kovačević Ćemal veoma upečatljivo navodi „da nije bilo gusli, bilo bi još žrtava“ time ističući da je ovakav jedinstven način dolaska optuženog najavljivao ono najgore što bi uslijedilo, a što se i pokazalo tačnim. O jedinstvenom obrascu dolaska optuženog „guslama“ govorio je i svjedok Sulić Denis (vezano za tačku 47 osuđujućeg dijela izreke presude). Nadalje, svjedok Kovačević Ćemal je u više navrata imao priliku jasno percipirati lik optuženog, s kojim je u nekoliko navrata i neposredno razgovarao, slijedom čega iz njegovog iskaza proizilazi da je to ista osoba koju je vidio ispred zgrade koja je odvela Muderizović Harisa u „fići“, nakon čega se oštećeni više nikad nije ni vratio živ. Njegov lik je prije predmetnog događaja jasno vidio i na TV spotu za kojeg kaže da se radi o „reklami trojice s Vraca“, a koji su i brojni drugi svjedoci navodili u prilog pozitivne identifikacije optuženog. Također, svjedokinja „S-45“ koja je očevdac dolaska optuženog u „fići“ pred zgradu pred kojom se nalazio oštećeni, je veoma plastično opisala haotičnu atmosferu koja je vladala prije odvođenja Muderizović Harisa, nakon čega je saznala da je kritične prilike Haris i odveden. Potkrepljujući dokazi na navedene okolnosti su pročitani iskazi svjedoka Muderizović Jusufa i Darinke.

608. Za Vijeće nisu odlučujuće razlike u iskazima očevidaca-svjedoka Kovačević Ćemala i „S-45“ po pitanju vanjskog fizičkog izgleda oštećenog kritičnog dana, međutim, u toj odrednici događaja ipak poklanja vjeru svjedokinji „S-45“ nalazeći da je ista, imajući u vidu mogućnost i blizinu percepcije posmatranog, obzirom da je ista frontalno posmatrala izgled oštećenog kritične prilike, i mogla plastičnije opaziti taj detalj, odnosno da je oštećeni kritične prilike bio u trenerci, a ne u šorcu, dok to saglasno proizilazi i iz dokaza T-162 vezano za okolnost identifikacije oštećenog. S

druge strane, svjedok Kovačević Ćemal je situaciju ispred zgrade posmatrao sa drugog sprata, pri čemu je, dakle, njegovo vidno polje objektivno i moglo biti usmjereno na tlocrt događaja, a ne i na detalje poput donjeg dijela odjeće oštećenog. Na koncu, nalazeći da sveobuhvatno kritičko posmatranje doživljenog ovisi i o polu očevica, Vijeće je zaključilo da žena u ulozi svjedoka prirodno i logično pamti takav detalj, za razliku od muškarca kao svjedoka koji takve detalje ne uočavaju, a što definitivno nalazi primjenu i u ovom slučaju.

609. Međutim, Vijeće je iskaz svjedokinje Kovačević Vedije, u određenim segmentima (izvan već naprijed prihvaćenih) ocijenio fragmentarnim i nedorečenim, zaključivši da je kod iste, imajući u vidu nekozistentnost i fragmentarnost u izražavanju, očigledno prisutna lična nesigurnost o predmetu kazivanja.

610. Kada je u pitanju utvrđena činjenica da se oštećeni nakon odvođenja nije više ni vratio živ, dok ga, u međuvremenu, od odvođenja do ekshumacije, niko nije ni vidio živog, Vijeće je zaključilo da je upravo optuženi lice koje je imalo faktičku vlast nad životom oštećenog, obzirom da je on, od momenta odvođenja, te konačne egzekucije, neumnjivo bili u njegovom pritežanju.

611. Da je oštećeni kritične prilike i ubijen od strane optuženog, Vijeće je ustanovilo temeljem svih izvedenih dokaza, prevashodno očevidaca predmetnog događaja i nalaza vještaka dr Žujo, te materijalnih dokaza T-147 i T-162, kao i nesporne činjenice same lokacije na kojoj su tjelesni ostaci oštećenog i pronađeni-Petrovačka krivina, Miljevići identifikujući tu odrednicu događaja specifičnim obrascem sveukupnog događaja, a time i učešća i uloge optuženog.

612. Slijedom navedenog, Vijeće je, isključujući svaku razumnu sumnju, utvrdilo da je optuženi počinio progon ubistvom oštećenog Muderizović Harisa.

DD. TAČKE 33 I 34 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE

613. **Tačkom 33 osuđujućeg dijela izreke presude (tačka 35 optužnice)**, optuženi je oglašen krivim da je, kao saizvršilac, počinio progon prisilnim nestankom oštećene **Subašić Elbise**. Također, **tačkom 34 osuđujućeg dijela izreke presude (tačka 36 optužnice)**, optuženi je oglašen krivim da je, kao saizvršilac, počinio progon drugim nečovječnim djelima i pljačkom oštećene „S-22“.

614. Na predmetne okolnosti su svjedočili svjedok „S-41“, Maida Tubin, „S-22“, i drugi svjedoci, dok su od materijalne dokumentacije uvedeni dokazi T-112 (novinski članci), te dokazi T-167 i T-175.

615. Svjedok „S-41“ je na predmetne okolnosti izjavio da je živio u istoj zgradi u kojoj je živjela oštećena Subašić Elbisa. Jednog dana u periodu 20-25.6.1992. godine, kada se vratio sa radne obaveze, vidio je neke žene kako čiste haustor. Nakon što je ušao u svoj stan, čuo je da ga neko zove, i kada je prišao vratima, vidio je dva vojnika. Jedan je bio u maskirnoj uniformi i „šajkači“, a drugi momak je bio u plavom odijelu i tada je vidio i Subašić Elbisu. Jedan vojnik ju je držao za ruku, i ona je samo pogledala u svjedoka, dok je drugi vojnik, koji je bio obučen u SMB uniformu, imao je na glavi „šajkaču“. Vojnik sa „šajkačom“ je rekao svjedoku „hoćeš li da te ubijem?“, na šta je svjedok odgovorio „ubij“ ako ti to pričinjava zadovoljstvo“. Potom se vratio u stan gdje je kroz prozor stana vidio bijeli „golf“, u koji su ova dva vojnika i komšinica Subašić sjeli i odvezli se, nakon čega nikada nije ustanovljeno šta je bilo sa njom. Svjedoku nisu bili poznati nijedan od ta dva vojnika, međutim, kasnije je od komšija saznao da je jedna od te dvojce bio Batko.

616. Svjedokinja Tubin Maida je na predmetne okolnost izjavila da je u toku ratnih dešavanja u Sarajevu, živjela sa porodicom na Grbavici, u ul. Bratstva i jedinstva 49. Dana 22. ili 23. juna 1992. godine, u poslijepodnevni satima, na vratima haustora, koja vrata je lično otvorila svjedokinja jer je i živjela na prvom spratu, ugledala je Batka i još jednog vojnika. Prepoznala je da je Batko jer ga je prethodno vidjela na spotu sa Vraca. Radi se o spotu na kojem je Vlahović u „šajkači“ na Vracama, a u pozadini je „Ćenta“ koji puši cigaretu. S njima je bio još jedna vojnik, ali njega nije poznavala. Stalno se na Grbavici vrtio taj spot, tako da joj je bilo uočljivo o kome se radi. Pri tome navodi, „jednostavno kao da njega vidim sa spota u haustoru. Mada je on na spotu drukčije obučen, a sada je bio drukčije, jednostavno 100% sam bila sigurna da je on.“

617. Osoba koja je tada došla sa Vlahovićem je bila puno viša od njega. Vlahović je izgledao „sitan, blijed, onako omanji“, imao je plavo kao radničko odijelo i kačket. Bio je naoružan, imao je pušku kalašnjikov i nož. Druga osoba je imala maslinasto-zelenu uniformu, „šajkaču“ i kokardu. Batko ju je prvo pitao gdje joj je suprug i sin, psovao joj je balijsku majku. Ovaj drugi nije ništa govorio, samo je čitao prezimena na sandučićima i kad je došao do prezimena Subašić, rekao je „aha“. Svjedokinja je otišla do svog stana, njen muž je bio u stanu, a Batko i ovaj drugi vojnik su otišli u stan „S-22“. Stan oštećene

“S-22” se nalazio preko puta svjedokinjinog stana, tako da je ona i vidjela njih dvojicu da uslaze u stan “S-22”. Tada su se u stanu oštećene “S-22” nalazile ona i njen suprug. Misli da su oko pola sata ostali kod njih u stanu, a svjedokinja je za to vrijeme otišla u stan komšije-svjedoka “S-41” da mu saopći ko je došao. Kada se nakon toga ponovo vraćala u svoj stan, vojnik, koji je te prilike bio u hodniku, i ovaj drugi što je došao s Batkom, su je pitali je li išla “Turke” obavijestiti. Oni su nadalje otišli prema gornjim spratovima gdje su se nalazila još dva muslimanska stana, a svjedokinja je otišla u svoj stan. Otišli su u stan Elbise Subašić, koja je tada živjela sama. Svjedokinja navodi da ne zna šta se dešavalo u stanu Subašić Elbise, dodavši da je ona živjela sama na tom spratu, jer je stan preko puta njenog bio prazan. Misli da se nisu dugo zadržali u njenom stanu, jer kada su otišli gore, svjedokinja je “dežurala na špijunki”, čekajući ko je dalje na redu. Nakon izvjesnog vremena, kroz špijunku je vidjela Batka i ovog drugog vojnika na stepenicama kako silaze niz stepenice sa strana, a komšilicu Elbisa se nalazila u sredini između njih dvojice.

618. Opisujući kako je Subašić Elbisa tada izgledala, svjedokinja je navela da je na sebi imala kratku suknju do koljena i kratki “sivkasto-zelenkasti” sako. Oko vrata je imala zlatnu ogrlicu koju je i inače nosila. Konačnu potvrdu njenog vanjskog fizičkog izgleda je imala kada je izašla na prozor netom nakon izvođenja oštećene iz haustora. I tada je vidjela da Subašić Elbisu vode njih dvojica. Pojašnjavajući situaciju ispred zgrade, navela je da je napolju bio parkiran bijeli “golf II”, oštećena je pokušala da sjedne pozadi, da bi je Batko stavio da sjedne naprijed. Na mjestu vozača je sjedio vozač, a Batko i ovaj drugi vojnik su sjeli pozadi. Odveli su je u pravcu Vraca. Nakon toga se više nikad nije vratila. Svjedokinja je dodala da je tada živjela na prvom spratu i da se sve to odvijalo kao “na dlanu”. Nakon toga je pred vrata svog stana izašla oštećena svjedokinja “S-22”, da bi potom svjedokinja i njen suprug ušli u stan svjedokinje “S-22”.

619. Opisujući šta joj je svjedokinja “S-22” po ulasku u njen stan pričala, navela je da je nju (“S-22”) maltretirao Batko, a njenog supruga drugi vojnik. Pričala joj je da joj je prijetio klanjem, da bi je u jednom momentu uhvatio za dojku i rekao da će joj dojku odrezati. Pričala joj je nadalje da ih je spasio novac i zlato, jer je on “opipao” novac (300-400DM), tako da je to i spasilo. Poskidao joj je i sav nakit i odnio ga, jedino joj nije htio uzeti sat i bisere. Govorila joj je i da ju je udario u glavu, te da je morala skidati donji veš kako bi se uvjerio da u njemu nema skriven novac.

620. Izjašnjavajući se na poseban upit kako je znala da je Veselin Vlahović-Batko, svjedokinja je navela da je ona znala da je on Batko, a da joj je snajperista Dragan, koji je po odvođenju Elbise živio u njihovom haustoru, rekao da je Batko Veselin Vlahović. Opisala je situaciju kada je Batko ponovo došao sutradan u njihov haustor, navodeći kako je Batko imao ključ od stana oštećene Subašić, ali ne i od haustora, te da 100% tvrdi da je Batko učestvovao u kritičnim događajima.

621. Svjedokinja "S-22" je, nakon što je navela detalje oko mjesta stanovanja, na predmetne okolnosti izjavila da se u junu ili julu 1992. godine, na vratima njenog porodičnog stana, pojavio Batko sa još jedinim vojnikom. Batka je ranije viđala na TV spotovima. Također, neko joj je rekao da je prije rata radio kao izbacivač, dok ga je svjedokinja imala priliku vidjeti i na lokalitetu Grabavice, u krugu pravoslavne crkve. Te prilike je Batko bio obučen u neki plavo radničko odijelo, a na glavi je imao "kapu koju stalno nosi". Imao je nož. Osoba koja joj je došla na vrata je upravo osoba koju je prethodno identifikovala kao Batko na spomenutim TV spotovima, pri čemu je navela da joj je to bilo "vrlo upečatljivo". Potom je Batko svjedokinju poveo u sobu, a ovaj drugi svjedokinjinog supruga u kuhinju. Batko joj je tražio novac, pa nakon što mu je odgovorila da nema novca, prijetio joj je da će joj odjeći uši i nos. Skinuo je s nje zlatni lančić, dok biser koji joj je bio na vratu nije htio uzeti. Morala mu je dati i prstenje s ruku. Tražio je od nje da skine donji veš kako vi provjerio krije li novac u vešu. Potom ju je uhvatio za prsa, govoreći da će joj odsjeći dojku jer to „Turkinjama“ ne treba. Potom joj je nožem rasjekao majicu, pa kad je osjetio nešto tvrdo, morala mu je dati skriveni novac (300-400 DM) koji se nalazio zapakovan u grudnjaku. Potom, prije nego je izašao iz stana, tražio je od njenog supruga prsten, pa nakon što mu je pokazao da nema na ruci nakit, Batko ga je udario u stomak i glavu.

622. Nakon što su Batko i ovaj drugi vojnik izašli iz njenog stana, otišli su na sprat u stan porodice Sabljaković, a potom u stan Subašić Elbise. Čula je da Elbisa zove komšiju-svjedoka „S-41“. Komšija-svjedok „S-41“ je htio da spriječi odvođenje oštećene Subašić, na šta je Batko prema njemu uperio pušku. Potom je vidjela kako Batko i taj vojnik uvode oštećenu Subašić Elbisu u bijeli „golf“ koji se nalazio ispred zgrade. Nakon toga, oštećena Subašić se više nikad nije vratila.

623. Svjedokinja Aida Subašić-Okovčić je u svom iskazu navela da je o predmetnim događajima saznala preko svojih komšija "S-22", Tubin Nebojše i drugih. Svjedokinja je, naime, prije tih događaja, na nagovor komšije srpske nacionalnosti, sa

sestroom napustila stan, da bi u njemu i dalje ostala njena majka Subašić Elbisa. U vezi sa predmetnim događajima, svi su joj saglasno spominjali Veselina Vlahovića zv. Batko, kojeg je ona vidjela na TV spotu koji se prikazivao od početka rata na kojem je Batko imao podignuta tri prsta.

624. Također, na predmetne događaje su saslušani i svjedoci Lulić Šaban, Lulić Ranka, Mujković Jasmina, Mađarević Jasna i svjedokinja "S-42", te je na osnovu odredbe člana 273. stav 2. ZKP BiH, pročitani iskazi svjedokinje Hadžimuratović Nafize (T-118), koji su svjedočili o svojim posrednim saznanjima u vezi za maltretiranjem i pljačkom oštećene "S-22", te prisilnim nestankom oštećene Subašić Elbise.

625. Također, na predmetne okolnosti, a temeljem odredbe člana 273. stav 2. ZKP BiH, pročitani su iskazi oštećenog Selmanagić Osmana (T-125). Ovaj svjedok je u svom iskazu naveo da je 23.6.1992. godine, u njegovu zgradu došao Vlahović Veselin zv. Batko sa još jednim vojnikom, te da su potom prvo došli u njegov stan. Počeli su maltretirati svjedoka i njegovu suprugu „S-22“. Odmah im je tražio zlato i novac. Potom je Batko doveo njegovu suprugu u drugu sobu, dok je svjedoka ostavio u drugoj prostoriji sa tim drugim vojnikom. Njegovoj supruzi je Batko prijetio i tražio joj je novac i zlato. Prijetio joj je da će je zaklati te da će joj otkinuti dojku. Tada je kod nje našao novac (oko 300 DM) i uzeo ga. Potom je došao u prostoriju u kojoj se nalazio svjedok prijetivši mu da će mu otkinuti prst. Potom su otišli u stan porodice Sabljaković, a zatim u stan Subašić Elbise koju su potom odvezli bijelim golfom nakon čega se za njenu sudbinu ništa ne zna.

626. Nadalje, materijalni dokazi na okolnost nestanka i proglašenja nestale Subašić Elbise umrlom, su dokazi T-167¹⁰³ i T-175¹⁰⁴.

627. Slijedom svih izvedenih dokaza, a prevashodno iskaza svjedoka očevidaca „S-41“, Maide Tubin, te neposredne žrtve „S-22“, Vijeće je utvrdilo da je vojnik Batko kojeg svjedoci saglasno spominju - optuženi. Naime, svjedoci „S-22“ i Maide Tubin, saglasno identifikuju optuženo u ulozi naoružanog vojnika, nižeg rasta, sa „šajkačom“ na glavi, te u prilog njegove pozitivne identifikacije spominju i TV spot na

¹⁰³ Obrazac Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i Međunarodnog prava Sarajevo broj 009840 od 27.3.2002., vezan za Subašić Elbisu; Rješenje Općinskog suda II Sarajevo broj RO-1236/97 od 13.1.1998.godine o proglašenju nestale Subašić Elbise umrlom i dr.

¹⁰⁴ Knjiga nestalih osoba na teritoriji Bosne i Hercegovine, sačinjena od strane MKCK 5.1.2009.godine

kojem je otpušeni prikazan u ulozi vojnika, a koji spot su i mnogi drugi svjedoci spominjali u prilog njegove pozitivne identifikacije. Također, svjedok „S-41“ koji se kritične prilike suprotstavio optuženom i njegovom saizvršiocu da odvedu njegovu komšinisu Subašić Elbisu, je decidno opisao njegov lik i fizičke karakteristike, pri čemu je potvrdu o tome da se radi upravo o optuženom dobio od svojih komšija. Nadalje, svjedoci Maide Tubin, „S-22“, „S-41“ saglasno govore o vanjskom fizičkom izgledu optuženog u smislu da su saglasno naveli da je ktitičnog dana bio u plavom radničkom odijelu sa kapom šajkačom na glavi, dok su pojavljivanje optuženog u ulozi vinovnika u tom istom odijelu, odnosno kombinezonu, spominjali i drugi svjedoci u vezi sa predmetnim događajima ovog postupka, i to svjedoci „S-5“, „S35“ i „S-36“. Dakle, optuženi se, u različitim navratima pojedinačnih događaja, uglavnom pojavljivao u ulozi vojnika, ali i u ulozi civila u radničkom kombinezonu, kakav je slučaj u vezi sa ovim predmetnim događajima. Stoga, obrazac njegovog pojavljivanja i u radničkom odijelu, Vijeće nalazi prepoznatljivim pojavnim obrascem optuženog, dok su, istovremeno, svjedoci izjavili da je tad dan (vezano za oba činjenična događaja) bio drugačije obučen nego kako je inače prikazivan na TV spotu koji su naprijed spominjali, kada je bio obučen u vojničkoj uniformi. Nadalje, kada je u pitanju postupanje optuženog u stanu oštećene „S-22“, Vijeće u cjelosti poklanja vjeru oštećenoj ocjenivši njen iskaz potpunim, objektivnim i kompletnim, pri čemu je za Vijeće nije bilo dvojbe da oštećena govori o doživljenom (stečenom), a ne naučenom događaju. Ostale izvedene dokaze (saslušani svjedoci), Vijeće je ocijenilo potkrepljujućim. Također, veoma bitnom odredicom događaja u vezi sa postupanjem prema oštećenoj „S-22“, Vijeće je našlo i temeljem saglasnih iskaza svih svjedoka, i to prevashodno (pored iskaza oštećene „S-22“), iskaza svjedoka Maide Tubin i svjedoka „S-41“, koji geografski i vremenski optuženog dovode u vezu sa predmetnim događajem, obzirom da su saglasno naveli da je taj dan i došao u njihov haustor (Bratstva i jedinstva 49), da je izvjesno vrijeme boravio, te da je ulazio u stanove komšija (među kojima i stan svjedokinje „S-22“).

628. Slijedom navedenog, Vijeće je, isključujući svaku razumnu sumnju, utvrdilo da je optuženi, kao saizvršilac, počinio druga nečovječna djela i pljačku prema oštećenoj „S-22“.

629. Nadalje, kada je u pitanju odvođenje oštećene Subašić Elbise, osim decidnog i objektivnog iskaza svjedoka „S-41“, koji je veoma odlučno stan u zaštitu svoje komšinice, Vijeće je naročito imalo u vidu objektivnu mogućnost svjedokinje „S-22“ i Maide Tubin da odvođenje oštećene gledaju frontalno, sa prvog sprata, pri čemu

svjedokinja Tubin čiji iskaz Vijeće cijeni veoma odlučnim, uvjerljivim i preciznim, plastično navodi da se odvođenje komšinice Subašić Elbise odvijalo pred njenim očima naglasivši da joj je taj događaj bio vidljiv kao "na dlanu".

630. Ovo i iz razloga što se iskazi ovih svjedoka poklapaju u svim bitnim elementima vezanim za predmetni događaj, dok određene razlike, koje su na koncu i očekivane, samo potkrijepljuju zaključak Vijeća da isti svjedoče o proživljenom, a ne naknadno naučenom događaju.

631. Konačno, iz materijalnih dokaza T-167 i T-175 nesporno proizilazi da nestala Subašić Elbisa, još uvijek nije pronađena, te da se vodi kao nestala osoba.

632. Kada je u pitanju utvrđena činjenica da se oštećena nakon odvođenja nije više ni vratila živa, usljed čega se, prevashodno imajući u vidu protek vremena, može osnovano pretpostaviti da je ubijena, Vijeće je zaključilo obzirom da, u međuvremenu, od njenog odvođenja pa sve do danas, oštećenu niko nije vidio živu, pa je Vijeće, imajući u vidu da je posljednji put i viđena živa sa optuženim, konačno zaključilo da upravo optuženi uskraćuje informacije o konačnoj sudbini oštećene, te da je njegova namjera odvođenjem oštećene, i bila da se oštećena ukloni od zaštite zakona duže vrijeme. Naime, optuženi je, zajedno sa još jednim vojnikom, došao u stan oštećene za koju je morao znati da je civil, protivpravno i proizvoljno ju je izveo, čime je u njenom nestanku uzeo aktivno učešće, zatim, on je s posebnom namjerom vodi i to i čini, a oštećena je u tom trenutku s optuženim i drugim vojnikom, posljednji put i viđena živa. Dakle, optuženi je, razumno mogućim znanjem, morao znati da je takvo postupanje protivpravno. Nadalje, i prije ovog događaja u junu, Vijeće je utvrdilo da je optuženi i ranije poduzimao protivpravne radnje zločina protiv čovječnosti, slijedom čega je morao imati informaciju o okolnostima vezanim za činjenicu da odvođenje oštećene nije dozvoljeno, čime je stekao svijest o određenom obrascu ponašanja i protivpravnog postupanja.

633. Stoga, ne samo da je Vijeće utvrdilo da je opisanim postupanjem optuženi poduzeo radnju prisilnog nestanka, već da je istu i preduzeo kako bi oštećenu uklonio od zaštite zakona duže vrijeme, čime je uskratio informaciju o njenoj konačnoj sudbini. Također, Vijeće nalazi da se takvo ponašanje optuženog i odvijalo na očigled i uz pristanak vojne formacije kojoj je i pripadao, obzirom da, očigledno, za isto protiv optuženog nije ni vođen nikakav na zakonu zasnovan postupak.

634. Slijedom navedenog, Vijeće je, isključujući svaku razumnu sumnju, utvrdilo da je optuženi, kao saizvršilac, počinio progon prisilnim nestankom oštećene Subašić Elbise.

EE. TAČKE 35, 45 I 46 OSUĐUJUĆEG
DIJELA IZREKE PRESUDE

635. **Tačkom 35 osuđujućeg dijela izreke presude (tačka 37 optužnice)**, optuženi je oglašen krivim da je, kao saizvršilac, počinio progon drugim nečovječnim djelima i pljačkom oštećenog **Kubat Šabana**. Nadalje, **tačkom 45 osuđujućeg dijela izreke presude (tačka 47 optužnice)**, optuženi je oglašen krivim da je, kao saizvršilac, počinio progon drugim nečovječnim djelima i pljačkom oštećenog **“S-43”**. Također, **tačkom 46 osuđujućeg dijela izreke presude (tačka 48 optužnice)**, optuženi je oglašen krivim da je, kao saizvršilac, počinio progon prisilnim nestankom oštećenog **Avdić Nihada**.

636. Na sve predmetne okolnosti su svjedočili svjedok (oštećeni) Kubat Šaban, te je u smislu odredbe člana 273. stav 2. ZKP BiH, pročitani iskazi svjedoka Pehar Jure iz istrage¹⁰⁵. Također, u vezi sa događajima iz tački 45 i 46 osuđujućeg dijela izreke presude, svjedočio je i svjedok (oštećeni) „S-43“.

637. Svjedok Kubat Šaban je u svom iskazu naveo da je u vrijeme ratnih dešavanja u Sarajevu, živio s porodicom u ul. Rave Jankovića 2b, Grbavica. „Dvadeset i nekog juna“ 1992. godine, svjedok je bio dežurni pred zgradom. Dežurao je sa komšijom Pehar Jurom. U jednom trenutku, pred zgradu je došao je bijeli golf i bijeli mercedes sa grupom od 5-7 ljudi. Jedan od tih osoba iz grupe je pitao je „gdje su Turci da ih koljemo“. Ušli su u zgradu. Nakon izvjesnog vremena, svjedok je čuo ženski krik, nakon čega je svjedok krenuo prema svom stanu koji se nalazio na prvom spratu. Potom je Batko, koji je u međuvremenu sa drugim vojnicima izlazio iz stana komšije Pehar Jure, rekao „koji si ti?“, nakon čega ga je uveo u njegov stan i tražio mu novac. Svjedok

¹⁰⁵ Zapisnik o saslušanju svjedoka Pehar Jure, sina Šimuna, rođenog 1932.godine, sačinjen od strane Kantonalnog suda u Sarajevu dana 8.5.2001.godine pod brojem Ki-25/95; Izvod iz matične knjige umrlih za Pehar Juru (T-121);

navodi da je te prilike imao 20-30.000,00 dinara, te da mu je to Batko te prilike i uzeo, pri čemu mu je vratio „sitnije“ novčanice. Kada mu je svjedok davao novac, Batko je primijetio da svjedok ima kod sebe neki tranzistor, pa ga je Batko udario „bokserom“ u predio lica, od jačine kojeg udarca svjedok nije pao, ali mu se zamantalo. Potekla mu je i krv. Potom ga je udatio kundakom puške u predio prsa od kojeg udarca i danas osjeća posljedice. Nakon toga mu je rekao da ide kući, što je svjedok učinio. Pojašnjavajući kako je znao da se radio licu „Batko“, svjedok je naveo da je potvrdu za to imao kasnije kada je vidio „legendarnu sliku Batka sa automatom“. Te prilike Batko je na glavi imao „karakterističnu kapu“ iz vojske tzv. „Kraljevine Jugoslavije“.

638. Izjašnjavajući se pojedinačno o situaciji kada je vidio da Batko izlazi iz stana komšije Pehar Jure, svjedok je naveo kako je tada vidio da su, osim Batka, iz stana izašli svjedok „S-43“ i Pehar Jure i to sa vidno znatno deformisanim licem. Naročito je na licu svjedoka (oštećenog) „S-43“ primijetio krv i podbuhlost. Nakon što je Batko završio „seansu“ sa svjedokom, svjedok je s prozora vidio da su kritične prilike odvedeni „S-43“ i Pehar Jure vozilom. Poznato mu je i da se „S-43“ morao javljati nekoliko dana u punktu u koji je tada i bio odvezen.

639. Svjedok je također naveo da je u stanu iznad njegovog živjela porodica Avdić (majka i sin po imenu Nihad ili Senad). Ne zna da li je taj dan Batko išao u taj stan iznad.

640. Međutim, svjedok je na tu okolnost na iskaz u istrazi¹⁰⁶ izjavio da nakon što ga je Batko otjerao u njegov stan, vidio je kako ovi vojnici uvode u bijeli golf komšiju Avdić Senada. Kasnije, taj isti dan se pričalo da je viđen u policijskoj stanici i da je bio pretučen. Nakon toga, Senad se više nikad nije vratio. Naveo je i da mu je Senadova majka pričala da je tog dana, kad su vojnici ušli u zgradu, Batko tukao Senada u njegovom stanu, te da je ustvari krik žene koji je čuo, bio krik Senadove majke. Pojašnjavajući zašto je izjavio bitno drugačije, svjedok je rekao da je u pitanju velika vremenska distanca, te da je u vezi s navedenim tačno ono što je izjavio u istrazi.

641. Osim navedenog, svjedok je u iskazu u istrazi precizno naveo datum predmetnog događaja izjavivši da se radi o 24. junu 1992. godine.

¹⁰⁶ Zapisnik Kantonalnog suda u Sarajevu broj: KI 25/95 od 4.3.1995.godine o saslušanju svjedoka Kubat Šabana (T-43);

642. Iz pročitano g iskaza (T-121) proizilazi da je svjedok Pehar Jure kritične prilike dežurao sa oštećenim ispred zgrade, kada su pred njihovu zgradu došla dva vojnika- jedan od njih je imao šubar u s kokardom, dok je na sebi imao civilno odijelo, te drugi niži koji je na sebi imao neku plavu uniformu, za kojeg je kasnije saznao da je Batko. Pitali su ih kako se zovu, pa kad su saznali da nisu Srbi, počeli su ih vrijeđati i psovati. Potom su im počeli ulaziti u stanove. Obzirom da su u tom trenutku čuli vrisku, svjedok i Kubat Šaban su ušli u zgradu. Prije nego su njih dvojica uspjeli ući u svoje stanove, dvojica vojnika koja su prethodno došla, počeli su ulaziti u njihove stanove. Nakon što su ta dvojica vojnika, među njima i Batko, izašla iz stana Kubat Šabana, Batko je odmah počeo tući svjedoka. Počeo ga je udarati pištoljem koji je držao u ruci, od čega je svjedok pao na kauč, da bi ga opet nastavio udarati sve dok drugi vojnik nije rekao „Dobro je“. U to vrijeme, svjedoka „S-43“ i Avdić Senada je druga grupa vojnika odvela prema Vracama. Otprilike nakon sad vremena, svjedok „S-43“ se vratio, dok se Avdić Senad nije vratio. Od svjedoka „S-43“ je saznao da je Avdić Senad toliko pretučen da će teško preživjeti batine koje je dobio. Po povratku, svjedoku „S-43“ je naređeno da se mora svakodnevno javljati u krizni štab, što je on i činio. Treći dan javljanja, „S-43“ je došao sa još većim ozljedama i rekao mu je da ga je istukao Batko. Navodeći nastupjele posljedice opisanog udaranja, svjedok je naveo da je bio sav krvav, te da sedam dana nije mogao otvarati ni usta. Kasnije je saznao da je njegov komšija Kubat Šaban te prilike dobro pretučen.

643. Svjedok „S-43“ je na predmetne okolnosti izjavio da su u mjesecu junu 1992. godine, na vrata njegovog stana u kojem je živio s ocem, došla dva pripadnika paravojnih jedinica. Opisujući kako je izgledao vojnik za kojege je kasnije saznao da je Batko, naveo je da je bio srednje visine, korpulentniji, bio je nabijen, jači, oko 175 cm visine. Na sebi je imao kombinaciju civilne i vojne odjeće. Druga osoba je bila 10-15 cm višoj od njega, isto je bio jak. Bili su naoružani. Tada je oštećeni bio sam u stanu. Po ulasku u stan, počeli su ga obojica tući, misli da ga je Batko počeo prvi tući. Potom su počeli preturati stvari, otvarali su vitrine i ormari, izbacivali stvari i pitali su svjedoka ima li municije. Potom su mu tražili novac i zlato. Svjedok im je dao novac (u dinarima) i zlato koje je imao, a koje je pripadalo svjedokovoj majci. Izjašnjavajući se na okolnost intenziteta dobijenih udaraca, naveo je da ga je Batko udarao prilično jako, pri čemu navodi „znao je to dobro raditi“. Udarali su ga u gornje dijelove tijela, a nekoliko jačih udaraca je dobio u predjelu glave. Kada je pao na pod, udarali su ga nogama. Danima je jedva vilicu otvarao, a usljed toga je bio hendikepiran sa ishranom jer od zadobijenih

povreda nije mogao jesti. U jednom trenutku, svjedokov otac je ušao u stan. I on je tada dobio batina od obojice vojnika. Udarali su ga uglavnom rukama, povremeno i nogama. Otac mu je kasnije rekao, kad su se jedan drugom žalili, da su ga tada udarili u predjelu trbuha i po glavi. Kasnije je svjedokov otac imao problema sa bubrežima.

644. Taj isti dan ili otprilike nakon dan-dva, ista dvojica vojnika dolaze po svjedoka. Izveli su ga iz stana i smjestili su ga u vozilo golf, na zadnje sjedište. Također, svjedokovog komšiju Avdić zv. Dado (pretpostavlja da mu je ime Senad, međutim navodi da mu se ne sjeća tačno imena, jer ga je uvijek znao po nadimku) su sveli sa gornjih spratova i skupa su ih odvezli u prostorije „Digitron“-a. Potom su ih odveli u predstavništvu „Digitron Buje“, i odveli su ih u suteran. Navodi da su ih ta dva vojnika koja su ga te prilike dovezla, „isporučila“ drugim osobama koji su potom njega i komšiju Avdića počeli šakama udarati. Svjedok se prisjeća da je te prilike dobio i udarce palicama po nogama.

645. Potom je komšija Avdić odveden u neku drugu sobu, a svjedok ja ostao u toj prostoriji. Nakon otprilike pola sata, svjedok je pušten, pri čemu mu je rečeno da ide kući, da pazi kuda se kreće. Tada mu je naređeno da se javlja dolaskom u te iste prostorije. Jednom ili dva puta je svjedok došao da se javi, da bi ga u jednoj od te dvije prilike Batko sačekao na stubištu, obratio mu se pogrđnim riječima i nogom ga je udario u predjelu arkade. Tada mu je rekao da više ne treba da se javlja. Opisujući u kojoj poziciji je svjedok tada stajao u odnosu na Batka, svjedok je naveo da je Batko bio na stepenicama, a on je krenuo uz stepenice. Po dolasku kući, Dadina majka ga je pitala gdje je on, na šta joj je svjedok rekao ako se nije vratio da je i dalje u „Digitron“-u. Dado se nije nikad više vratio iz tih prostorija, izgubio mu se trag.

646. Opisujući kako je saznao da se njegov vinovnik zove Batko, svjedok navodi da je to čuo u radnom vodu. Tada su mu neki naveli da ga znaju kao boksera, neki su ga pamteli iz noćnog kluba, a neki sa fotografije sa Vraca.

647. Izjašnjavajući se na okolnost razlike u izjavi iz istrage pred Kantonalnim sudom u Sarajevu¹⁰⁷ u kojoj nije naveo da je njegov otac u navedenom trenutku ušao u

¹⁰⁷ Zapisnik Tužilaštva BiH broj: KT-RZ-61/05 od 26.10.2010.godine o saslušanju svjedoka S-43, i zapisnik Kantonalnog suda u Sarajevu broj:KI -25/95 o saslušanju svjedoka „S-43“ (T-62)

stan, na šta je svjedok rekao da se ne može tačno sjetiti zašto to nije rekao, pretpostavljajući da ga to niko nije ni pitao.

648. Također, u unakrsnom ispitivanju, svjedok je rekao da je komšiju Avdića zv. Dado prvi put vidio u prostorijama „Digitron“-a.

649. Na okolnost tačaka 45 i 46 osuđujućeg dijela izreke presude, odbrana je uvela dokaz O-27¹⁰⁸. Imajući u vidu da se radi o izjavi koja, u smislu odredbe člana 273. stav 1. ZKP BiH, ne predstavlja „iskaz iz istrage“, Vijeće se u svojoj odluci nije u odlučujućoj mjeri oslanjalo na ovaj dokaz. Vijeće je navedeni dokaz imalo u vidu u mjeri u kojoj je isti korišten na glavnom pretresu prilikom davanja odgovora svjedoka, a u okviru provjere i potvrde kredibiliteta i kontinuiteta iskaza oštećenog, a nikako kao odlučujući dokaz za presuđenje.

650. Oslanjanjem na izvedne dokaze, Vijeće je utvrdilo da je vojnik, koji je kritične prilike identifikovan kao „Batko“ upravo optuženi. Naime, polazeći prije svega od iskaza svjedoka Kubat Šabana i „S-43“, koji su neposredne žrtve predmetnih događaja, Vijeće je utvrdilo da su oštećeni decidno i saglasno opisali svog vinovnika. Nadalje, svjedok Kubat Šaban je naknadno dobio potvrdu da je lice, koje ga je kritične prilike u dva navrata snažno udario i koji mu je tražio i uzeo novac, upravo Batko sa TV snimka na kojem je bio „s automatom“, a koji snimak su i mnogi drugi svjedoci navodili u okviru pozitivne identifikacije optuženog. Svjedok Kubat Šaban je i naveo da je optuženi kritične prilike bio naoružan, pri čemu je njegova karakteristična odlika postupanja, također, traženje novca od oštećenih, što je bila situacija i u njegovom slučaju. Karakteristika pozitivne identifikacije je i pojavljivanje optuženog sa specifičnom kapom koju su mnogi svjedoci identifikovali kao „šajkaču“ dok se ovaj svjedok plastičnije određuje po pitanju njenog opisa navodeći da se radi o „karakterističnoj kapu“ vojske tzv. „Kraljevine Jugoslavije“. Također, svjedok „S-43“ je naknadno u radnom vodu saznao identitet svog vinovnika. Tada su mu osobe s kojima je bio u radnom vodu rekle da Batka poznaju kao boksera, neki su ga pamteli iz noćnog kluba, a neki putem fotografije sa Vraca. Isto tako, isti je mogao decidno percipirati lik optuženog kada ga je isti, naknadno, udario nogom u predjelu arkade, od čega mu je porekla krv, kada mu je isti drsko rekao da se više ne mora javljati.

¹⁰⁸ Izjava svjedoka „S-43“ data CSB Sarajevo dana 3.7.1992. godine pod oznakom 03376359-0337661

651. Ono što je za Vijeće dodatno bitno po pitanju pozitivne identifikacije optuženog za oba ova svjedoka, jeste upravo način nanošenja povreda oštećenim, a o čemu su se oba oštećena naročito izjašnjavala, obzirom da su mnogi svjedoci saslušani tokom dokaznog postupka optuženog identifikovali kao sportistu-boksera, dok se svjedok „S-47“ u tom pravcu decidno odredio da je optuženi udarao „precizno“, a što je, po ocjeni Vijeća, situacija i u ovom slučaju.

652. U prilog dodatnoj ocjeni iskaza svjedoka Kubat Šabana objektivnim, Vijeće je našlo i u njegovim navodima da se optuženi, u situaciji kada je kratko vrijeme boravio u stanu oštećenog, prije nego je oštećeni, čuvši „krik“, uspio da uđe u stan, korektno odnosio prema zatečenoj supruzi i kćerki svjedoka, kao i u situaciji vezano za pljačku imovine oštećenog kada svjedok navodi da mu je optuženi uzeo oko 20-30.000,00 dinara, ali da mu je sitnije novčanice vratio, što je, po ocjeni Vijeća, dodatni pokazatelj da svjedok ne tereti optuženog više od objektivno doživljenog.

653. Slijedom navedenog, Vijeće je, isključujući svaku razumnu sumnju, utvrdilo da je optuženi, kao saizvršilac, počinio progon drugim nečovječnim djelima i pljačkom oštećenog Kubat Šabana.

654. Nadalje, izjašnjavajući se na okolnost drugih nečovjećnih djela prema oštećenom „S-43“, svjedok Kubat je u svom iskazu naveo da je Batko, prije nego je ušao u njegov stan, upravo i izašao iz stana prekoputa, te da su s njim išli i „S-43“ i Pehar Jure. Te prilike je primijetio da su im lica znatno deformisana. Naročito je na licu svjedoka „S-43“ primijetio krv i podbuhlost. Potom je kroz prozor svog stana vidio odvođenje „S-43“ i Pehar Jure. Također, svjedok je u svom iskazu u istrazi, koji je iskaz i potvrdio tačnim, naveo da je kroz prozor stana vidio odvođenje komšije Avdić Senada ili Nihada. Naveo je i da je čuo krik koji je prvobitno čuo, za koji je mislio da dolazi iz njegovog stana, zapravo bio krik majke od komšije Avdića koja mu je u kasnijem razgovoru rekla da je vrisnula kada je Batko u stanu udario njenog sina Nihada. I u pročitanoj iskazu svjedoka Pehar Jure saglasno je navedeno da se kritične prilike čuo krik.

655. Nadalje, slijedom svih izvedenih dokaza, Vijeće je utvrdilo da su „S-43“ i Avdić Nihad odvedeni isti dan, istovremeno i to od strane optuženog i drugog nepoznatog vojnika. Naime, polazeći od iskaza svjedoka „S-43“ iz istrage i slijedom direktnog ispitivanja, svjedok je, dakle, u tri navrata potvrdio svoje i Avdićevo istovremeno odvođenje od strane optuženog i drugog nepoznatog vojnika. Međutim, odlučnu

devijantnost u tom dijelu, tek pravi tokom unakrsnog ispitivanja, dok istovremeno navodi da ga je majka nestalog Avdić Nihada, po njegovo povratku iz „Digitron“-a pitala šta je s njenim sinom, zašto se i on nije vratio. Dakle, ovim se neminovnim ukazuje činjenica njihovog zajedničkog odvođenja od strane optuženog u prostorije „Digiton“-a, dok se devijacija svjedoka tokom unakrsnog ispitivanja u tom pravcu ukazuje nelogičnom, nedosljednom i neodrživom. Nadalje, Vijeće je utvrdilo da su oštećeni „S-43“ i Avdić Nihad, po dovođenju u „Digitron“ i tretirani na identičan način, po istom obrascu događaja, pri čemu svjedok „S-43“ u tom pravcu navodi da su ga Batko i ovaj drugi vojnik „samo isporučili“ vojnicima koji su ih tu nastavili udarati. Nakon izvjesnog vremena, ti nepoznati vojnici odvođe Avdića u drugu prostoriju, i od tada mu se gubi svaki trag. Konačno, nespornu činjenicu nestanka oštećenog Avdić Nihada potvrđuju i materijalni dokazi tužilaštva T-174 i T-175 iz kojih proizilazi da se od 23.6.1992. godine, oštećeni vodi kao nestala osoba, usljed čega je i proglašen za umrlog.

656. U vezi sa nestankom oštećenog Avdić Nihada, Vijeće je utvrdilo da je optuženi, zajedno sa još jednim vojnikom, odveo oštećenog za kojeg je morao znati da je civil, protivpravno i proizvoljno ga je odvezao u prostorije „Digitron Buje“, čime je u njegovom nestanku uzeo aktivno učešće, pa je tako na odlučujući način doprinio njegovom konačnom nestanku, neovisno od činjenice ko je u konačnici oštećenog i odveo iz prostorija „Digitron Buje“. Zatim, on oštećenog s posebnom namjerom vodi i to i čini, a oštećeni je u tom trenutku s optuženim i ovim drugim vojnikom, posljednji put i viđen živ. Dakle, optuženi je, razumno mogućim znanjem, morao znati da je takvo postupanje protivpravno. Nadalje, i prije ovog događaja u junu, Vijeće je utvrdilo da je optuženi i ranije poduzimao protivpravne radnje zločina protiv čovječnosti i prisilne nestanke, slijedom čega je morao imati informaciju o okolnostima vezanim za činjenicu da odvođenje oštećene nije dozvoljeno, čime je stekao svijest o određenom obrascu ponašanja i protivpravnog postupanja.

657. Stoga, ne samo da je Vijeće utvrdilo da je opisanim postupanjem optuženi poduzeo radnju prisilnog nestanka, već da je istu i preduzeo kako bi oštećenog uklonio od zaštite zakona duže vrijeme, čime je uskratio informacije o njegovoj konačnoj sudbini obzirom da oštećeni ni do danas nije pronađen. Također, Vijeće nalazi da se takvo ponašanje optuženog i odvijalo na očigled i uz pristanak vojne formacije kojoj je i pripadao, obzirom da, očigledno, za isto protiv optuženog nije ni vođen na zakonu zasnovan postupak u cilju njegovog procesuiranja i kažnjavanja.

658. Potkrepljujući iskaz na sve navedene okolnosti je pročitani iskaz T-121.

659. Slijedom navedenog, Vijeće je, isključujući svaku razumnu sumnju, utvrdilo da je optuženi, kao saizvršilac, počinio progon drugim nečovječnim djelima prema oštećenom „S-43“, te prisilnim nestankom oštećenog Avdić Nihada.

FF. TAČKA 36 OSUĐUJUĆEG DIJELA **IZREKE PRESUDE**

660. **Tačkom 36 osuđujućeg dijela izreke presude (tačka 38 optužnice),** optuženi je oglašen krivim da je, kao saizvršilac, počinio progon drugim nečovječnim djelima prema oštećenim **Bogdanić Franji i Bogdanić Ani.**

661. Na predmetne okolnosti su svjedočili svjedokinja-oštećena Bogdanić Ana i svjedok Pucelj Branko.

662. Svjedokinja Bogdanić Ana je u svom iskazu navela da je u vrijeme ratnih dešavanja u Sarajevu, živjela sa svojim suprugom (Bogdanić Franjom) u ul. Rave Jankovića 10, na Grbavici. Prvi neposredni susret sa Batkom je imala 27.6.1992. godine, kada je Batko došao sa još jednim vojnikom u stan oštećene. Naime, te prilike se svjedokinjin muž nalazio u podrumu, a Batko je došao sa još jednim vojnikom. Razvalili su ulazna vrata od haustora, i ušli. Batko je tada prepoznala jer je na glavi nosio „šajkaču“, a dok je drugi vojnik nosio „šubaru sa kokardom“. Inače navodi da je Batka ranije vidjela na TV-u, na snimku sa Vraca, „na tenku sa šajkačom na glavi“, držao je zastavu u ruci i pokazivao tri prsta. Na tom snimku su se nalazila još dva lica. Znala je njegov nadimak, ali ne i ime, a dodatno je navela da ga je viđala kada bi išao Grbavicom u bijelom golfu, dodavši da bi se u tim trenucima „pravio važan“, te da ga je jedne prilike vidjela kako, vozeći golfa Grbavicom, puca iz puške.

663. Kada je kritične prilike Batko došao u njen stan, bio je naoružan, dok se za drugo lice ne može tačno odrediti da li je i on bio naoružan. Batko je imao oružje, dok za ovog drugog ne zna. Pojašnjavajući situaciju kada su Batko i drugi vojnik „razvaljivali“ ulazna vrata haustora, svjedokinja navodi da ona to nije vidjela, već da je čula lupež, nakon čega je ponovo čula razvaljivanje stana preko puta njenog, od kojeg je svjedokinja imala ključeve. Svjedokinja je odmah izašla i ponudila im ključeve, da ne

razvaljuju, da bi je tada odmah Batko pitao kako se zove, na šta je svjedokinja i odgovorila. U tom trenutku se pojavio svjedokinjin muž iz podruma i nakon što je na Batkov upit rekao kako se zove, Batko mu je rekao „a Franjo? Franjo Tuđman“, nakon čega ga je odmah počeo udarati. Prvo ga je udarao u hodniku stana rukama i puškom, da bi ga potom gurnuo u kupatilo i nastavio ga udarati. Svjedokinja tada nije mogla vidjeti dešavanje u kupatilu, ali je čula suprugove jauke, pa se bojala i da ga ne ubije. Dodatno se bojala za njegovu sigurnost jer je bio srčani bolesnik, pa je u jednom trenutku rekla Batku „dosta, životinjo jedna“. Za to vrijeme, vojnik koji je došao s Batkom, je samo stajao u hodniku i u jednom trenutku mu je rekao „ajmo Batko, idemo.“ Potom je Batko uveo svjedokinju u drugu sobu, i stavio joj neki metal pod grlo, kao cijev od puške, pa nakon što ju je pitao „šta si ti?, svjedokinja mu je rekla da je Čehinja. Potom joj je govorio da će je ubiti, na šta mu je svjedokinja odgovila „ubij“ zato si i došao“. Nakon što im je ovaj drugi vojnik tražio ključeve od haustora, govoreći da idu, Batko je svjedokinju ostavio, i otišli su iz stana. Opisujući kako je njen suprug te prilike izgledao, navela je da je bio natečen, te da mu je stavljala obloge. Nedugo nakon opisanih događaja, njenom suprugu je dijagnosticirana *angina pectoris*, zbog čega je u četiri navrata boravio u bolnici.

664. Izjašnjavajući se na upit kako to da je zapamtila samo lik Batka, a ne i druge dvojice vojnika na sminka sa Vraca, svjedokinja je navela da joj je njegov lik bio „upečatljiv“, posebno zbog kape, dodavši da, kada joj je pod grlo stavio pušku, „oči bi mu iskopala“.

665. Svjedok Pucelj Branko je na predmetne okolnosti izjavio da je kritične prilike, iz svog stana (ul.Đure Salaja 6), čuo lupu, da bi mu kasnije komšinica Bogdanić Ana rekla da je kritične prilike Batko lupao na vratima njenog haustora, da je slomio staklo na ulaznim vratima haustora, nakon čega je i ušao u haustor, te da je Batko udarao njenog supruga, od čega mu je potekla krv na uši.

666. Svjedok Pucelj Branko je izjavio i da mu je Batko bio poznat i iz drugih događaja na koje je svjedočio (o čemu će se Vijeće osvrnati u pogledu odnosnih događaja), dok je u vezi sa svim tim događajima, a u prilog njegove pozitivne identifikacije, naveo da ga je vidio na TV snimku, za koji kaže da je „vjerovatno obišao čitav svijet“, koji je snimljen na Vracama, u blizini Osnovne škole „Radojka Lakić“ na kojoj je je Batko prikazan sa tri prsta i „šajkačom“ za koju kaže da je bila „nabijena od obrva prema ušima“.

667. Oslanjanjem na izvedene dokaze, Vijeće je utvrdilo da je vojnik Batko, kojeg svjedoci identifikuju kao vinovnika predmetnih događaja, upravo optuženi. Naime, polazeći prije svega od iskaza oštećene Bogdanić Ane, koja je neposredna žrtva i očevidac postupanja optuženog prema njenom suprugu, Vijeće je utvrdilo da je optuženi, zajedno sa još jednim vojnikom, došao kritičnog dana u stan oštećene, da bi potom, nakon što mu se svjedokinjin suprug predstavio, počeo udarati prvo u hodniku, a potom u wc-u. Za svo to vrijeme, drugi vojnik, stoji u hodniku, da bi ga u jednom trenutku oslovljavajući nadimkom „Batko“, požurivalo da krenu. Prisustvo tog vojnika, iako isti nije poduzeo neposredne radnje nečovječnih djela prema oštećenim, samo je dodatno naglasilo ionako neprijatnu atmosferu straha i beznađa. Potom je optuženi, isprovociran pomaganjem i vriskom oštećene, istu odveo u drugu prostoriju, pa stavivši joj pod grlo nož ili cijev od oružja, prijetio joj je da će je ubiti.

668. Svjedok Pucelj Branko je kritične prilike čuo lupanje na ulaznim vratima haustora u kojem je oštećena Bogdanić sa suprugom živjela, da bi potvrdu o cjelokupnom obrascu događaja, dobio upravo od oštećene.

669. Nadalje, oba svjedoka govore o poznatom snimku sa Vraca na kojem je optuženi držao zastavu i tri prsta, a koje prilike je na glavi imao „šajkaču“, za koji snimak svjedok Pucelj Branko objektivno navodi da je „vjerovatno obišao čitav svijet“. Također, u prilog pozitivne identifikacije optuženog kritične prilike, svjedokinja Bogdanić Ana veoma upečatljivo govori da joj je njegov lik bio „upečatljiv“, a kojeg kao takvog poima i karakteriše i svjedokinja „S-5“ kada je govorila o svom neposrednom događaju sa optuženim (tačka 11 osuđujućeg dijela izreke presude). Također, svjedokinja Bogdanić Ana, prisjećajući se događaja kada joj je optuženi stavivši pod grlo nož ili cijev od oružja, prijetio da će je ubiti, veoma iskreno je navela da bi mu u tom trenutku „oči iskopala“.

670. Stoga, slijedom iskaza navedenih svjedoka koje Vijeće cijeni objektivnim, kompletnim i nepristrasnim, Vijeće je, isključujući svaku razumnu sumnju, utvrdilo da je optuženi, kao saizvršilac, počinio progon drugim nečovječnim djelima prema oštećenim Bogdanić Franji i Ani.

GG. TAČKA 38 OSUĐUJUĆEG
DIJELA IZREKE PRESUDE

671. **Tačkom 38 osuđujućeg dijela izreke presude (tačka 40 optužnice),** optuženi je oglašen krivim da je, kao saizvršilac, počinio progon drugim nečovječnim djelima i pljačkom prema oštećenoj **Duraković Raziji**.

672. Na predmetne okolnosti su svjedočili svjedokinja-oštećena Duraković Razija, te svjedokinja „S-6“.

673. Svjedokinja Duraković Razija je u svom iskazu navela da je u vrijeme ratnih dešavanja u Sarajevu, živjela s majkom na Grbavici, u ul. Lenjinova 52. Na Vidovdan, 28.6.1992. godine, svjedokinja je imala lični susret sa Batkom, za kojeg su do tada kružile priče kao o „monstruoznom čovjeku“, a imala je priliku i vidjeti ga na snimku na TV Srna, na kojem je kako svjedokinja ističe prikazivan kao „heroj“, međutim, kako je ona čula da on maltretira civile, uglavnom žene i djevojke, dodaje „tako da mi se s tim herojstvom nije nikako uklapalo“. O Batku je saznala i iz priča sa komšijama.

674. Ujutro oko 11 sati, Batko je došao na njena vrata zajedno sa još jednim mlađim momkom u maskirnoj uniformi. Te prilike Batko je na sebi imao kombinezon, a na glavi kapu „šajkaču“. Bio je naoružan. Navodi da je 100% sigurna da je taj Batko bio osoba koju su sa snimaka koje je gledala predstavljali kao „heroja s Grabavice“. Odmah ju je pitao gdje su joj muž i sin. U tom trenutku je došla njena komšinica koja je bila Ruskinja pravoslavne vjeroispovjesti, kako bi provjerila ima li svjedokinja vode, i kada je vidjela Batka, rekla mu je da svjedokinju ne dira, nakon čega ju je Batko istjerao iz svjedokinjinog stana. Tražio je da mu svjedokinja da hranu, piće, i nakon što mu je svjedokinja sve to iskupila, dao je ovom mlađem vojniku da to nosi. Batko je potom svjedokinji rekao da se obuče i da krene sa njim da dā izjavu, primaknuvši joj pušku na uho. Molila ga je i svjedokinja i njena majka da je ne vodi, da bi on “onako ljudski” rekao njenoj majci, „vratit će se ona kad dā izjavu“.

675. Potom je ušao u vozilo “golf” da bi, potom, nakon što je stavio pušku preko koljena, otvorio svjedokinji vrata da ona uđe na suvozačevo mjesto. Međutim, svjedokinja mu je tada rekla da ona zna gdje se daju izjave, i da će ona tamo otići pješke. Tada je svjedokinja potrčala pema “tzv. razmjeni”, dok je Batko krenuo vozilom prema njoj, međutim, njemu je trebalo više vremena tim putem jer je morao izaći iz te ulice na glavnu cestu. Potom je ušla u zgradu preko puta njene, a on je nastavio da

kruži, jer nije mogao da primijeti gdje se svjedokinja sakrila. Nakon 15-ak min, pretrčala je ulicu, ušla u svoj stan i s majkom sišla u podrum. Pošla je da se vrati da zaključa stan, ali on je tada već bio kod njenog stana. Čula ga je tada da pita komšiju gdje je ona, na šta je komšija rekao da ne zna. Vratila se u podrum, i zaključala se s majkom, dok se u međuvremenu čuo lom u njihovom stanu. To je trajalo oko sat vremena. Kasnije kad se sve stišalo, pokucala im je na vrata komšinica Tamara koja im je rekla da je on otišao i da je "gore bio dar mar". Svjedokinja je nakon sat vremena otišla u stan, vidjela je kaos, sve je bilo razbacano. Tada je primijetila da joj iz stana nedostaje novac (700 DM) i nakit (u vrijednosti oko 5-6.000,00 DM). Tog dana, kad je svjedokinja krenula na 4. sprat kod komšinice Čajkovski, rekla je svojoj majci i ženama koje su s njom ostale, ako bi Batko opet došao, da mu kažu da je otišla kod Biljane Plavšić, obzirom da je do rata s njom i radila. One su mu pričale da je dolazio i nakon što su mu one rekle onako kako im je svjedokinja poručila, on je navodno rekao da je došao po ključeve koje je izgubio, nakon čega je otišao.

676. Svjedokinja "S-6" je na predmetne okolnosti izjavila da joj je Duraković Razija pričala o njenom ličnom iskustvu sa Batkom, za koji zna da se desio simbolično (na praznik Vidovdan) 28.6.1992. godine.

677. Slijedom iskaza svjedoka koji su se očitovali na navedene okolnosti, prevashodno polazeći od iskaza svjedokinje Duraković Razije, Vijeće je utvrdilo da je vojnik Batko, kojeg svjedokinja navodi kao svog vinovnika, upravo optuženi. Pri tome, svjedokinja je veoma upečatljivo i slikovito opisala predmetni događaj i čin bjekstva od osobe za koju je 100% sigurna da je optuženi, a ne neko drugi. Veoma je detaljno opisala kako je kritične prilike izvedena iz stana kritične prilike, te kako je iskoristila momenat nepažnje optuženog i pobjegla. Potom je veoma plastično opisala potragu koja je uslijedila za njom, da bi potom, nakon što je optuženog iz prizemlja ponovo vidjela pred vratima svog stana, čula da je isti ušao u njen stan nakon čega je uslijedio „dar-mar“ po njenom stanu. Kada se situacija smirila, svjedokinja je otišla u stan, kada je imala priliku vidjeti da joj je nestao skriveni novac i zlato. Po pitanju pozitivne identifikacije optuženog od strane svjedoknje, za Vijeće je voema bitno da je svjedokinja objektivno imala priliku u više navrata percipirati lik optuženog, pri čemu iz njenog iskaza proizilazi da je osoba koja je kritične prilike došla u njen stan i povelala je kako bi svjedokinja dala izjavu, zatim, kojoj je umakla i od koje se krila, ista osoba koju je prethodno imala priliku vidjeti na TV prilogu, na kojem je, kako svjedokinja navodi, optuženi bio predstavljen kao „heroj“. Nadalje, jednako kao i svjedoci „S-5“, „S-35“, „S-

36“, „S-45“, „S-41“, „S-22“ i Maida Tubin, svjedokinja Duraković navodi da se kritične prilike optuženi pojavio u odijelu-kombinezon, te da je imao na glavi „šajkaču“ što su, dakle, njegovi pojavni obrasci vanjskog fizičkog izgleda. Također, svjedokinja u jednom trenutku govori da se optuženi „ljudski“ obratio njenoj majci rekaši da će se ona vratiti čim dā izjavu, što po ocjeni Vijeća, dodatno ukazuje da svjedokinja i ne tereti optuženog više od objektivno doživljenog. Konačno, iskaz svjedokinje „S-6“ je potkrepljujući na navedene okolnosti. Naime, svjedokinja „S-6“ tačno zna ko je vinovnik Batko kojeg joj je svjedokinja Duraković spominjala, prevashodno obzirom na je ona, na petnaest dana prije predmetnih događaja, imala neposredni susret sa istim, o čemu je govorila u okviru tačke 23 osuđujućeg dijela izreke presude.

678. Slijedom navedenog, Vijeće je, isključujući svaku razumnu sumnju, utvrdilo da je optuženi, kao saizvršilac, počinio progon drugim nečovječnim djelima i pljačkom oštećene Duraković Razije.

HH. TAČKA 39 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE

679. **Tačkom 39 osuđujućeg dijela izreke presude (tačka 41 optužnice),** optuženi je oglašen krivim da je, kao saizvršilac, počinio progon drugim nečovječnim djelima i pljačkom prema oštećenim „S-23“ i „S-9“, te silovanjem oštećene „S-9“.

680. Na predmetne okolnosti su svjedočili svjedoci-oštećeni „S-9“ i „S-23“, te vještak dr Ljubović Senadin (nalaz T-131).

681. Svjedokinja „S-9“ je usvom iskazu navela da je u vrijeme ratnih dešavanja u Sarajevu, živjela s mužem na Grbavici u ul. Lenjinova 14a. U noći 28/29.6.1992. godine, na vratima su joj se pojavila dvojica vojnika. Jedan niži, koji je na sebi imao crnu kapu i rukavice crne (bez prstiju), uperio joj je ulice bateriju, dok je iza njega stajao drugi, visoki vojnik koji je nosio farmerke i počeo je vikati “lezite, lezite potrbuške”. Svjedokinja je legla do dnevnog boravka u predsoblju, a muž je legao do nje. Svjedokinja navodi da je odmah znala da je taj niži vojnik Batko, jer su ih prethodno svi njim i plašili. Također je navela da je ovaj drugi, visočiji vojnik, dok se nalazio iznad njenog supruga rekao “Batko, šta ću sa njim?”, na šta je Batko odgovorio “u drugu sobu, pa niz Miljacku!”. U tom trenutku, taj drugi vojnik odvodi njenog supruga u drugu sobu, a Batko je svjedokinji rekao da se okrene. Svjedokinja se okrenula na leđa, nakon čega joj je rekao da skine veš, grudnjak i spavaćicu. Iz grudnjaka joj je ispao novac u

iznosu od oko 3-400,00 DM koji je potom on uzeo sebi. Nakon toga joj je rekao da ide u sobu i stavio je u ćošak i rekao joj da stavi ruke na zid i da se sagne psujući joj "balijsku majku", te ju je potom silovao. Nakon toga je nekoliko puta izlazio iz te prostorije i ulazio u sobu u kojoj se nalazio njen suprug s drugim vojnikom, da bi im nakon trećeg ulaska rekao "sad možete zatvoriti kućna vrata". Opisujući kako se kritične prilike osjećala, svjedokinja je navela da je joj je Batko još jednom prišao, da je imala namjeru na skoči sa prozora iako su živjeli na 15. spratu. Po izlasku su rekli da idu na 11. sprat, što je svjedokinji bilo veoma upečatljivo jer je na 11. spratu živjela njena prijateljica, na šta je ona rekla mužu "krenuli su po muslimane". Nakon što su izašli, svjedokinja je sa suprugom otišla kod komšije Cvijanović Slobodana koji ju je umotao u jorgan, da bi sutradan, od drugih osoba srpske nacionalnosti koji su došli u njihov haustor, saznala da su joj noć prije dolazili Batko i Dejan Bošković.

682. Svjedokinja je navela da je Batka vidjela prije tih događaja na TV spotu sa "četnicima", koji je snimljen za vrijeme prvih barikada, na kojima Batko pokazuje tri prsta.

683. Nakon što su svjedokinji predložene izjave iz istrage, pri čemu u izjavi SIPA-i nije navela da je silovana, dok je to učinila po prvi put u izjavi u Tužilaštvu BiH, svjedokinja je navela da je ona dugo u sebi taj događaj potiskivala, i da je po prvi put o tome otvoreno svjedočila u tužilaštvu. Navela je i da je shvatila da je time što je prvobitno o silovanju prešutila, povrijedila samu sebe.

684. Izjašnjavajući se na okolnost nastupjelih posljedica, svjedokinja je navela da ima problema sa nesanicom, da od terapije koristi antidepresive, te da od pretrpjelog silovanja više nikad nije dobila menstruaciju.

685. Izjašnjavajući se na okolnost događaja 28/29.6.1992. godine, suprug oštećene, svjedok „S-23“ je u svom iskazu naveo da je njega i suprugu, u noći, iz sna probudio lupež po vanjskim vratima stana i glas „otvorite, pucaćemo!“. Nakon što je njegova supruga otvorila vrata, ugledali su dva vojnika-nižeg i višeg. Obojica su bili naoružani. Napominje da mu je manji vojnik bio poznat od ranije, jer je od prvih barikada bila na stranici „Oslobođenja“ Batkova slika, kao i na TV snimku, kao učesnik barikada na Vracama. Naveo je da su u početku obojica vojnika bila maskirana, ali da ga je prepoznao kad su ih „povalili“ na pod. Puške su im držali uperene na leđima. Tada je ovaj višiji vojnik pitao ovog nižeg-„Batko, šta ću s njim?“, na šta je on odgovorio „odvedi ga u drugu sobu i radi šta hoćeš, a poslije niz Miljacku“. Potom je ovaj drugi

vojnik odveo svjedoka u drugu sobu, dok je njegova supruga ostala s Batkom. U tom trenutku je toliko bio ozlojađen usljed bespomoćnosti same situacije, da nije naročito ni osluškivao šta mu se dešava sa suprugom u drugoj prostoriji. Nakon 35-40 min, Batko je ušao u tu prostoriju u kojoj se svjedok nalazio i obračavajući se drugom vojniku rekao je "izlazi, idemo dalje". Nakon toga je vidio suprugu koja je bila u potpunosti naga, bila je izbezumljena i uplakana. Izjašnjavajući se na okolnost nastupjelih posljedica po zdravlje njegove supruge, svjedok je izjavio da ona ni psihički ni fizički više nije ista osoba već 20 godina, te da ima problema sa nesanicom i da odlazi kod psihijataru. Naveo je i da su on i supruga davali izjave o predmetim događajima po izlasku s Grbavice, ali da on nije spominjao njeno silovanje, nastojeći da zaštiti suprugino dostojanstvo. Tek po saznanju da je Batko uhapšen u Španiji, svjedok je po prvi put u izjavi u Tužilaštvu BiH otvoreno govorio u silovanju supruge. Izjašnjavajući se na okolnost kada mu je supruga prvi put rekla da je silovana, naveo je da je to bilo otprilike nakon prvog menzesa.

686. Vještak dr Ljubović je na predmetne okolnosti izjavio da je oštećena preživjela brutalno silovanje, što je imalo za posljedicu tešku formu PTSP-a, kojem su se pridružili simptomi trajne promjene ličnosti sa manifestacijama na emocionalnom, kognitivnom, voljno-motivacionom i ponašajnom planu. Nakon silovanja, ubrzo je izgubila menstrualni ciklus, a njena seksualnost je gotovo u potpunosti zamrla.

687. Oslanjanjem na izvedene dokaze, Vijeće je, prije svega utvrdilo da je vojnik Batko kojeg svjedoci saglasno identifikuju kao svog vinovnika, upravo optuženi. Svjedoci su saglasno opisali stravičnu noć 28/29.6.92.g. kada je optuženi, zajedno sa još jednom muškom osobom, došao u njihov stan, koje prilike je oštećene maltretirao, oduzeo im novac i oštećenu „S-9“ silovao. Iz iskaza oba svjedoka-oštećena proizilazi da su oba vojnika (Batko i drugi, viši, vojnik) u početku, kada su ušli sa baterijom, bili maskirani, dok su ih u nastavku događaja sasvim jasno mogli identifikovati, i to prevashodno nižeg vojnika kao „Batko“ za kojeg su saglasno naveli da su, prije predmetnih događaja, vidjeli na snimku sa barikadama. Također, saglasno su naveli da ga je drugi, viši vojnik, prije nego je svjedoka „S-23“ odveo u drugu sobu, pitao „Batko, šta ću s njim“, na koje pitanje mu je on i odgovorio da ga vodi u drugu sobu, pa „niz Miljacku“.

688. Također, svjedoci su saglasno naveli zašto u svom prvobitnom iskazu¹⁰⁹ koji su dali SIPA-i nisu htjeli otvoreno govoriti o neprijatnom činu silovanja oštećene „S-9“, koje razloge Vijeće u potpunosti prihvata razumljivim i prirodnim. Također, o prirodi, vrsti i posljedicama traume na strani oštećene, govorio je vještak Ljubović, pri čemu za Vijeće nije bilo dvojbe da je pretrpljena trauma sinonim za pretrpljeno silovanje. Iako je u svom nalazu vještak spominjao i drugu vrstu traume na strani oštećene (usljed pogibije sina), Vijeće je, slijedom nalaza vještaka, moglo decidno razgraničiti o kojim traumatskim posljedicama je vještak govorio u slučaju silovanja, a koji se tiču posljedica pogibije sina oštećene. Na koncu, i sama oštećena je u svom iskazu govorila o pretrpjeloj traumi usljed opisanog traumatskog događaja, ne i o bilo kojim drugim traumatskim iskustvima.

689. Slijedom navedenog, Vijeće je, isključujući svaku razumnu sumnju, utvrdilo da je optuženi, kao saizvršilac, počinio progon drugim nečovječnim djelima, pljačkom oštećenih „S-9“ i „S-23“, te silovanjem oštećene „S-9“.

II. TAČKE 40, 42 I 43 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE

690. **Tačkom 40 osuđujućeg dijela izreke presude (tačka 42 optužnice)**, optuženi je oglašen krivim da je, kao saizvršilac, počinio progon drugim nečovječnim djelima, pljačkom i silovanjem oštećene „S-10“. Nadalje, **tačkom 42 osuđujućeg dijela izreke presude (tačka 44 optužnice)**, optuženi je oglašen krivim da je, kao saizvršilac, počinio progon prisilnim nestankom oštećenog **Alagić Zlatka**. Također, **tačkom 43 osuđujućeg dijela izreke presude (tačka 45 optužnice)**, optuženi je oglašen krivim da je, kao saizvršilac, počinio progon drugim nečovječnim djelima i pljačkom oštećenog **Torlak Rasima**.

691. Na predmetne okolnosti iz tačke 40 osuđujućeg dijela izreke presude, svjedočili su oštećena „S-10“, Mujezinović Enver, Pucelj Branko, te vještak dr Ljubović

¹⁰⁹ Zapisnik Državne agencije za istrage i zaštitu broj: 17-14-1-64/10 od 1.6.2010.godine o saslušanju svjedoka „S-9“ (**T-60**); Zapisnik Državne agencije za istrage i zaštitu broj:17-14/3-1-62/10 od 1.6.2010.godine o saslušanju svjedoka „S-23“ (**T-61**);

Senadin. Na te okolnosti je uveden materijalni dokaz-nalaz vještaka (T-134), te službena zabilješka T-142. S druge strane, na predmetne okolnosti iz tačke 42 osuđujućeg dijela izreke presude, svjedočili su Pucelj Branko, Torlak Rasim, „S-10“, te Mujezinović Enver, Bogdanić Ana i Delalić Đevdet. Također, na ove okolnosti su uvedeni materijalne dokazi T-168 i T-175. Konačno, na predmetne okolnosti iz tačke 43 osuđujućeg dijela izreke presude, svjedočili su oštećeni Torlak Rasim, Pucelj Branko, Lulić Ranka, Lulić Šaban i Bogdanić Ana, te je uveden materijalni dokaz T-112.

692. Svjedokinja „S-10“ je na predmetne okolnosti izjavila da je kritične prilike sa svekrom i kćerkom bila u stanu Mujezinović Envera. Tada je bila u sedmom mjesecu trudnoće. Otprilike 27. juna 1992. godine, oko 11 sati prijepodne, nakon što su došli od komšija, začulo se lupanje ulaznih vrata od haustora. Usljed toga je svjedokinja s ćerkom u rukama izašla ispred stana u kojem su se nalazili, kako bi provjerila šta se dešava, da bi odmah ugledala dva vojnika-Batka koji je u rukama držao nož i koji joj je rekao da uđe u stan, i drugog visočijeg vojnika. Potom je Batko svekru stavio nož pod grlo i pitao ga gdje mu je sin. Batko je na sebi imao SMB odijelo, crni pulover i crnu kapu. Rastom je bio niži od svjedokinje. Drugi vojnika je bio dosta visočiji i deblji, izgledao je dosta strašniji. Potom je Batko prišao svjedokinji i zavrnuvši joj desnu ruku, uveo ju je u kuhinju tako da je ona jedva uspjela spustiti iz lijeve ruke 1,5.god. kćerku. Potom je svjedokinjinu kćerku stavio nož pod grlo i tražio je novac i zlato. Svjedokinja mu je dala novac, dok zlato nije imala, na šta joj je on psovao „tursku majku“. Potom je sklonio nož i naredio joj da se okrene leđima, skine veš i da podigne suknju nad istom izvršio silovanje. Svjedokinja je za vrijeme čina silovanja, jednom rukom držala kćerku, bila je uplakana na šta ju je kćerka pitala šta joj je, a Batko je konstantno držao nož ispod vrata svjedokinjine kćerke. Potom je jedan drugi vojnika ušao u stan i rekao mu da je našao benzin, na šta mu je Batko rekao da sačeka dok „ne završi s njom“.

693. Nadalje je navela, da je Batko, nakon što je „završio“, otišao bez ijedne riječi. Potom je njen svekar ušao u kuhinju da vidi jesu li žive, govoreći da vojnici sada idu kod Alagića. Svekar joj je rekao da ona sa kćerkom oстане u kuhinji, te da će on pratiti vojnike, nakon čega je svjedokinja, pogledavši kroz prozor spavaće sobe, na jednoj čistini prema benzinskoj pumpi, vidjela Zlatka s dva kanistera. Ti kanisteri su se nalazili u stanu u kojem je ona tada i stanovala (stan Mujezinović Envera) i vidjela je kako Zlatko hoda između te iste dvojice vojnika koji su netom prije toga i bili kod nje u stanu. Zatim je čula vrisak Alagić Velide kako govori „odvedoše mi Zlatka“. Potom je njen svekar došao i uzeo joj iz naručja dijete, govoreći da bježe u podrum da će se vojnici

opet vratiti. Kad je sišla u podrum, svjedokinja je dobila napad panike i imala je žigove po dnu stomaka, i onda joj je komšinica Munira svezala stomak jer joj se stomak usljed traume spustio. Tada je među komšijama bio i Pucelj Branko, te je skupa s njim i ostalim komšijama, razgovarala o proteklim događajima. Pucelj Branko je tada odmah rekao da on poznaje Batka, te da je negdje radio kao izbacivač i bokser.

694. Nakon što su izašli iz podruma, svjedokinja, njena kćerka i svekar, odlaze kod komšija Zinete i Hamdije čijeg prezimena se ne sjeća. Mujezinović Enveru je lično saopćila da je kritične prilike silovana, kao i naknadno svojim kćerkama, dok to svekru nije naročito govorila, ali navodi da je kasnije saznala da je i on to znao.

695. Svjedočeći na predmetne okolnosti, svjedok Mujezinović Enver, u čijem stanu se kritične priike svjedokinja „S-10“ sa svojom porodicom i nalazila, je naveo da mu je „S-10“ ispričala da ju je Batko silovao, te ga je zamolila da to nikom ne govori. Te prilike je rekla svjedoku i da njen svekar zna za njeno silovanje. Također, svjedok je izjavio da je od supruge oštećenog Alagić Zlatka, saznao za njegovo odvođenje.

696. Svjedok Pucelj Branko je u svom iskazu naveo da je od članova porodice Mujezinović saznao o njihovom susretu s Batkom. Saopćili su mu da je kritične prilike u stan u kojem su se nalazili, došao Batko, da im je tražio zlato i novac, da mu je „S-10“ dala novac, te da je njenoj kćerki držao nož pod grlom. Rekao je svjedokinji „S-10“ da se zahvali Bogu što je trudna da bi je inače „odradio“.

697. Izjašnjavajući se na okolnost odvođenja Alagić Zlatka, svjedok Pucelj Branko je u svom iskazu naveo da je odvođenje komšije Alagić Zaltka, koji je inače živio u Đure Salaja na br. 8, posmatrao iz male sobe svog stana. Prvo je vidio Batka kako dolazi pred Zlatkovu zgradu sa bijelim „golfom“, i kako ulazi u Zlatkov haustor. Otprilike nakon 45-60 min od Batkovog ulaska u taj haustor, svjedok vidi Batka kako ispred zgrade ide sa Alagić Zlatkom koji je tada nosio dva kanistera goriva. Tada je Alagić Zlatko bio obučen u bijelu majicu kratkih rukava i na sebi je imao bijeli šorc, bio je svježije očišan, ne zna šta je tačno imao na nogama. Potom je vidio kada su Batko i Alagić Zlatko sa kanisterima ušli u golf s kojim je prethodno Batko i došao. Krenuli su u pravcu benzinske pumpe u blizini mosta Bratstvo i jedinstvo, nakon čega svjedok više nije ništa mogao vidjeti. Nakon toga, Alagić Zlatko se više nije vratio.

698. Vještak dr Ljubović, je u svom nalazu (T-134) naveo da je način, na koji je oštećena opisala psihotraumatski događaj silovanja, krajnje uvjerljiv, bez ikakve

kontradiktornosti ili nedorečenosti. Oštećena ispoljava mješavinu simptoma teške forme PTSP-a, trajne promjene ličnosti i hronične depresije.

699. Na predmetne okolnosti, tužilaštvo je uvelo materijalni dokaz T-142¹¹⁰. Radi se o službenoj zabilješki sektoru AID-a koja je sačinjena na okolnost izjave svedka od oštećene „S-10“.

700. Konačno, svjedoci Delalić Đevdet i Bogdanić Ana su svjedočili o svojim posrednim saznanjima na okolnosti iz tačke 42 osuđujućeg dijela izreke presude (prisilni nestanak Alagić Zlatka), pri čemu su saglasno naveli da su čuli da je oštećenog odveo Batko.

701. Iz materijalnih dokaza T-168¹¹¹ i T-175¹¹² proizilazi da se oštećeni Alagić Zlatko, vodi kao nestalo lice od 27.6.1992. godine.

702. Svjedok Torlak Rasim je u svom iskazu naveo da je u vrijeme ratnih dešavanja u Sarajevu, živio u ul. Đure Salaja 4, sa suprugom i djecom. U mjesecu junu 1992. godine, Batko i Miro Ždrale dolaze kući po svjedoka. Batka je poznavao od prije rata kao boksera u „Želji“. Nadalje je naveo da se odvođenje oštećenog Alagić Zlatka i svjedoka Torlak Rasima dogodilo isti dan (prvo je odveden Alagić Zlatko, nakon čega su došli po svjedoka). Naveo je da su ista lica, koja su prethodno odvela komšiju Alagića, da su došla i po njega da ga vode, te da se konkretno radi o Batku i Ždralo Miri. Naveo je da je vidio kad su njih dvojica došli po Alagić Zlatka, te da je Zlatko te prilike nosio u rukama kanistere. Potom su ga uveli u vozilo bijele boje i odvezli prema Vracama. Opisujući kako je Batko izgledao u situaciji kada se s drugim licem pojavio na vratima stana oštećenog Torlak Rasima, svjedok je naveo da su bili naoružani i uniformisani, a Batko je na glavi imao „šajkaču“. Te prilike su mu ispreturali stvari po stanu, i tražili su zlato. U jednom trenutku, jedan od njih dvojice mu je nasilno skinuo s ruke prsten zbog čega mu je i danas prst slomljen. Odnijeli su mu i srebrni ukras koji je dobio u službi. Potom su ga izveli iz stana, pri čemu ga je Batko, odgurnuvši ga ispred

¹¹⁰ Službena zabilješka AID-a BiH, Sektor Sarajevo, od 15.4.1999.godine (haška ovj.03376875)

¹¹¹ Izvod iz matične knjige umrlih za Alagić Zlatka, izdat od Matičnog ureda općine Novo Sarajevo broj 1094/98 od 17.9.1998.godine; Rješenje Općinskog suda II u Sarajevu broj RO-1804/97 od 11.9.1998.godine;

¹¹² Knjiga nestalih osoba na teritoriji Bosne i Hercegovine, sačinjena od strane MKCK 5.1.2009. godine;

sebe i obraćajući mu se sa „balijo“, udario kundakom puške u predio slabina na leđima. Potom su ga ubacili u vozilo bijele boje, međutim, ubrzo nakon što su krenuli, auto im se navodno pokvarilo i Batko i ovaj drugi vojnik su izašli iz vozila i sakrili se između zgrada, dok je svjedok kasnije, sam uspio izaći iz auta. Nakon toga se krio na tavanu i u podrumu.

703. Izjašnjavajući se na okolnost odvođenja komšije Torlak Rasima, svjedok Pucelj Branko je naveo da je Torlak Rasim živio u ul. Đure Salaja 4. Njegovo odvođenje je posmatrao iz svog stana. Naveo je da je kritične prilike Batko sa još jedinom dosta višojim vojnikom plave kose, ušao u zgradu u kojoj je stanovao Torlak Rasim. Nedugo nakon toga, iz zgrade izlazi Rasim Torlak, na sebi je imao kratkih rukava SMB košulju i pantalone i kućne papuče. Vidio je da je Rasim Torlak, zajedno sa Batkom i tim drugim vojnikom, sjeo u auto nakon čega su krenuli prema izlazu parkinga, dalje prema Vracama. Svjedok nije mogao vidjeti dalji slijed događaja. U jednom trenutku se, navodno, auto kojim su krenuli ugasio, dok je u isto vrijeme otvorena vatra iz pravca lokaliteta Ekonomske škole. Usljed toga, Batko i taj drugi vojnik su izišli iz golfa i pobjegli u bočnu ulicu, prema Šopingu, a Rasim Torlak je iskočio na suprotnu stranu i pobjegao u pravcu pijace. Ove detalje mu je i pričao lično Rasim Torlak. Nakon toga, svjedok je vidio kako je Batko opet ušao u haustor u kojem je Rasim Torlak živio, nakon čega svjedok vidi komšiju Pašić Zicriju kako ulazi u glog i pokušava da upali vozilo. Svjedok je vidio da je on tada uspio vozilo pokrenuti, nakon čega se taj komšija vratio u svoj haustor. Čuo je zapravo da je Batko te prilike došao u stan komšije Pašić Zicrije i da je tražio od njega da mu pokrene vozilo govoreći da će ga ostaviti u životu ako to uradi. Ispostavilo se da je, kako svjedok navodi, Batko održao to obećanje. Čuo je od Torlak Rasima i da je Batko po Pašić Zicriji poručio Torlak Rasimu da mu je uspio pobjeći, ali da će ga on uhvatiti. Poznato mu je da se nakon toga Torlak Rasim tri dana krio na tavanu.

704. Svjedoci Lulić Ranka i Lulić Šaban su se, također, izjašnjavali na okolnost odvođenja oštećenog Torlak Rasima. Naime, svjedokinja Lulić Ranka je u svom iskazu navela da je, nakon što se Torlak Rasim sakrio u njenoj zgradi, vidjela Batka, kojeg je prije toga vidjela na TV-u, ispred njene zgrade. Ona je živjela na 1. spratu, i vidjela ga je kako stoji ispred zgrade i gleda prema njenoj zgradi, navodeći da ju je tada bilo strah da ne uđe u zgradu. Također, njen suprug, svjedok Lulić Šaban je naveo da se oštećeni Torlak Rasim krio kod njih u zgradi. Svjedoci su saglasno naveli da im je oštećeni Torlak Rasim ispričao događaj koji je prethodio njegovom skrivanju.

705. Svjedokinja Bogdanić Ana je na predmetne okolnosti izjavila da se po Grbavici pričalo da je Batko odveo komšiju Rasima Torlak, ali da mu je on uspio pobjeći.

706. Na predmetne okolnosti, tužilaštvo je uvelo i dokaz T-112 (novinski članak).

707. Imajući u vidu količinu sadržajno navedenih dokaza, Vijeće će se, prije svega, osvrnuti na utvrđenja i zaključke koji se tiču pozitivne identifikacije vojnika kojeg oslovaljavaju sa „Batko“ od strane nesporednih žrtava (oštećenih) i svjedoka očevidaca koji su se očitovali na sve predmetne okolnosti. Pri tome, Vijeće će kritičkom ocjenom izvedenih dokaza, obuhvatiti i ranije sadržajno navedene dijelove iskaza, imajući u vidu da su svjedoci, poput svjedoka Pucelj Branka i Bogdanić Ane, svjedočili i ranije na druge okolnosti ovog slučaja.

708. Stoga, polazeći prije svega od iskaza svjedoka Pucelj Branka koji je očevidac odvođenja oštećenog Alagić Zlatka i Torlak Rasima, koji je, saglasno kao i veliki broj drugih svjedoka, naveo da je poznavao Batka sa snimka na Vracama na kojem je pokazivao tri prsta, a na glavi je imao „šajkaču“, Vijeće je utvrdilo da je Batko o kojem svjedok govori upravo optuženi. Nadalje, i svjedokinja Lulić Ranka, koja je sa prvog sprata vidjela Batka ispred svoje zgrade u vrijeme kad se njen komšija Torlak Rasim krio u njenoj zgradi, jasno navodi da ga je imala priliku vidjeti prije tog događaja na TV-u, te da su svi znali da je upravo on Batko. Nadalje, svjedokinja „S-10“ je očevidac odvođenja komšije Alagić Zlatka kritičnog dana. Ona je gledajući sa prozora vidjela oštećenog Alagića kako u pratnji optuženog, koji je prethodno bio u njenom stanu, i još jednog lica, s kojim joj je kritične prilike i dolazio, nosi kanistere. Prepoznala je da se radi o kanisterima iz stana Mujezinović Envera, u čijem stanu je ona tada i živjela.

709. Također, svjedok Torlak Rasim, je očevidac odvođenja Alagić Zlatka od strane Batka i još jednog lica. Naime, precizno je naveo da su optuženi i to drugo lice (Miro Ždrale) nedugo po odvođenju Alagić Zlatka, potom došli po njega u njegov stan. Naveo je i da se događaj odvođenja Alagić Zlatka desio isti dan dan i kada je i on od strane optuženog i drugog vojnika odveden, a što proizilazi i iz materijalnih dokaza T-168 i T-175 obzirom da se slijedom istih, kao datum nestanka oštećenog Alagić Zlatka, i navodi 27.6.1992. godine. Batka je identifikovao kao prijeratnog boksera u „Želji“. Također je naveo da je, jednako kao i svjedokinja „S-10“ i svjedok Pucelj Branko, kritične prilike u rukama nestalog Alagića vidio kanistere. Zaključno, svjedokinja „S-10“, svjedočeći u ulozi neposredne žrtve, u svom iskazu navodi da je Batko, kada je došao u njen stan, bio u ulozi naoružanog vojnika, sa crnom kapom na glavi, opisujući ga i kao osobu

nižeg rasta. Ovakav opis optuženog je saglasan i drugim izvedenim dokazima. Svoj boravak u stanu oštećene ne spori ni optuženi¹¹³, dok isti, međutim, spori čin silovanja nad oštećenom.

710. Slijedom navedenih iskaza, Vijeće je, isključujući svaku razumnu sumnju, zaključilo da je identifikovani vojnik „Batko“, upravo optuženi.

711. Specifičnost sva tri činjenična događaja je da je optuženi predmetne radnje poduzeo u ulozi saizvršioca pri čemu je Vijeće zaključilo da su sve njegove pojedinačno poduzete radnje na odlučujući način doprinijele ostvarivanju konačnih zabranjenih posljedica.

712. Nadalje, Vijeće će se u nastavku baviti pitanjem obrasca i obima samih radnji optuženog u kontekstu navedenih događaja. Stoga, kako hronologija predmetnih događaja, a time i izvedenih dokaza u konkretnom i nalaže, Vijeće će se prvo baviti pitanjem postupanja optuženog u stanu u kojem je oštećena „S-10“ u kritično vrijeme i živjela.

713. Stoga, slijedom iskaza oštećene-svjedokinje „S-10“, Vijeće je zaključilo da je kritične prilike optuženi došao u njen stan, da je prvo od iste tražio i prisvojio novac, da bi potom, nad istom izvršio silovanje. Svjedokinja je veoma plastično i upečatljivo opisala neprijatnu atmosferu straha i užasa kada je, nakon što je prethodno od strane optuženog maltretirana i izvrijeđena, istom morala dati sakriveni novac ispod tepiha, da bi potom od te iste osobe bila i silovana. Stravičnost i brutalnost ovakvog čina dodatno naglašava sama činjenica da se oštećena očigledno nalazila u visokom stadiju trudnoće, te da se u tom trenutku pored nje nalazilo njeno maloljetno dijete. Uprkos tome, optuženi je pokazao otvorenu odlučnost i riješenost da zamišljeno djelo sprovede do kraja. Za sve to vrijeme, ionako bespomoćnu i bezizlaznu situaciju, dodatno je naglašavao konstantnom prijetnjom nožem koji je držao pod vratom maloljetne kćerke oštećene „S-10“.

714. Iskaz svjedoka Mujezinović Envera potrepljujući je na cjelokupan obrazac događaja, obzirom da je svjedokinja na pretresu izjavila da mu je neprijatni čin silovanja i priznala, što je i svjedok Mujezinović pred sudom i potvrdio, dok je iskaz svjedoka

¹¹³ Iskaz svjedokinje „S-10“, nastavak glavnog pretresa 19.1.2012. godine, str. 39

Pucelj Branka potkrepljujući na okolnost drugih nečovječnih djela i pljačke oštećene „S-10“. Za Vijeće je razumljivo da svjedokinja nije otvoreno govorila o doživljenom silovanju, prihvatajući njene razloge uobičajenim, očekivanim i logičnim, dok je o samom obrascu i vrsti traume preživljenog, Vijeće prihvatilo nalaz vještaka dr Ljubovića.

715. Slijedom navedenog, Vijeće je, isključujući svaku razumnu sumnju, utvrdilo da je optuženi, kao saizvršilac, ostvario obilježja bića krivičnog djela progona, i to drugim nečovječnim djelima, pljačkom i silovanjem oštećene „S-10“.

716. Nadalje, Vijeće će se u nastavku osvrnuti na izvedene dokaze po pitanju obrazaca konkretnih radnji optuženog u vezi sa prisilnim nestankom Alagić Zlatka. S tim u vezi, oslanjanjem na iskaze svjedoka koji su se o tome i očitovali, a prije svega očevice-svjedokinja „S-10“, Pucelj Branka i Torlak Rasima, Vijeće je ustanovilo da je optuženi saizvršilac odvođenja oštećenog Alagića, pri čemu su svi saglasno naveli da njihov komšija Alagić, više nikad nije viđen živ.

717. Ostali saslušani svjedoci su potkrepljujući na navedene okolnosti. Svi su saglasno identifikovali optuženog u ulozi vinovnika prisilnog nestanka oštećenog Alagića, istovremeno navodeći da oštećeni, nakon što je odveden, više nije viđen živ. Također, čin nestanka oštećenog Alagića materijalni dokazi T-168 i T-175 čine neospornim.

718. Naime, optuženi je, zajedno sa još jednim vojnikom, došao u stan oštećenog za kojeg je morao znati da je civil, protivpravno i proizvoljno ga je izveo, čime je u njegovom nestanku uzeo aktivno učešće, zatim, oni oštećenog s posebnom namjerom vode i to i čine, a oštećeni je u tom trenutku s optuženim i ovim drugim vojnikom, posljednji put i viđen živ. Dakle, optuženi je, razumno mogućim znanjem, morao znati da je takvo postupanje protivpravno. Nadalje, i prije ovog događaja u junu, Vijeće je utvrdilo da je optuženi i ranije poduzimao protivpravne radnje zločina protiv čovječnosti i prisilne nestanke, slijedom čega je morao imati informaciju o okolnostima vezanim za činjenicu da odvođenje oštećenog nije dozvoljeno, čime je stekao svijest o određenom obrascu ponašanja i protivpravnog postupanja.

719. Stoga, ne samo da je Vijeće utvrdilo da je opisanim postupanjem optuženi poduzeo radnju prisilnog nestanka, već da je istu i preduzeo kako bi oštećenog uklonio od zaštite zakona duže vrijeme, čime je uskratio informacije o njegovoj konačnoj sudbini obzirom da oštećeni ni do danas nije pronađen. Također, Vijeće nalazi da se takvo

ponašanje optuženog i odvijalo na očigled i uz pristanak vojnih struktura kojim je pripadao, obzirom da, očigledno, za isto protiv optuženog nije ni vođen na zakonu zasnovan postupak u cilju njegovog procesuiranja i kažnjavanja.

720. Slijedom navedenog, Vijeće je, isključujući svaku razumnu sumnju, utvrdilo da je optuženi, kao saizvršilac, izvršio progon prisilnim nestankom oštećenog Alagić Zlatka.

721. Konačno, Vijeće će se u nastavku osvrnuti na pojedinačne radnje izvršenja optuženog u vezi sa drugim nečovječnim djelima i pljačkom oštećenog Torlak Rasima.

722. S tim u vezi, Vijeće je, prije svega, krenulo od iskaza oštećenog Torlak Rasima, te očevica njegovog odvođenja kritične prilike-svjedoka Pucelj Branka. Svjedok Torlak je veoma empatično opisao atmosferu u svom stanu kada mu se na vratima pojavio optuženi i još jedno lice, navodeći da su to iste osobe koje su prethodno odvele njegovog komšiju Alagić Zlatka. Nastojeći da se zaštiti od onog što je, imajući u vidu sveukupne okolnosti događaja bilo predvidljivo i očekivano, oštećeni se na mnogobrojne verbalne načine borio sa nastalom neprijatnom situacijom. Neovisno od samog uzroka zaustavljanja vozila kojim su optuženi i drugo lice oštećenog krenuli voziti do odredišta, te neovisno od volje njegovih vinovnika, slično kao i svjedokinja Duraković Razija (tačka 38 osuđujućeg dijela izreke presude), oštećeni je uspio iskoristiti nastalu situaciju u svoju korist, konačno se tako i spasivši. Nadalje, svjedok Pucelj Branko je decidno naveo situaciju kada je kroz prozor svog stana vidio optuženog i još jedno lice kako ulaze u zgradu u kojoj je živio oštećeni Torlak Rasim, nakon čega je, nedugo potom, vidio da ta ista lica koja su prvobitno i ušla u zgradu, iz zgrade izlaze vodeći Torlak Rasima, smještaju ga u vozilo i odvoze sa parkinga, u pravcu Vraca. Isto tako, svjedokinja Lulić Ranka je potvrdila da je, u vrijeme kada se oštećeni Torlak neposredno sakrio u haustoru u kojem je ona sa suprugom živjela, vidjela optuženog kako gleda u pravcu njene zgrade, bojeći se da ne uđe u zgradu.

723. Slijedom navedenog, Vijeće je, isključujući svaku razumnu sumnju, utvrdilo da je optuženi, kao saizvršilac, izvršio progon drugim nečovječnim djelima prema oštećenom.

724. Vijeće napominje da je, slijedom iskaza oštećenog Torlak Rasima, napravilo izmjenu činjeničnog opisa predmetnog događaja koji se tiče činjenice da je, na način kako je to u optužnici prvobitno stajalo, optuženi s ruke oštećenog nasilno skinuo

prsten. Međutim, imajući u vidu da se svjedok nije mogao konačno odrediti ko je od dvojice njegovnik vinovnika to zapravo i učinio, ostavljajući time zapravo jedinu razumnu mogućnost da je to učinio neko od te dvojice vojnika, Vijeće je taj dio činjeničnog supstrata događaj prilagodilo iskazu oštećenog na tu okolnosti, a što je na koncu i *in favorem* po optuženog.

725. Na kraju, Vijeće napominje da su u svojoj ocjeni u vezi sa navedenim događajima nije oslanjalo na dokaz T-112 (novinski članak), iz ranije isticanih razloga. Također, nalazeći službenu zabilješku (T-142) nezakonitim dokazom, Vijeće se nije oslanjalo ni na sadržaj ovog dokaza. Naime, dokaz T-142 se nikako ne može tretirati dokazom iz istrage u smislu odredbe člana 273. stav 1. ZKP BiH. Iskazi o kojima govori navedena odredba procesnog zakona se odnose na iskaze date u toku istrage koju provodi tužilac u skladu sa važećim procesnim zakonom, a ne o svakoj izjavi koju je svjedok dao različitim subjektima. Ovo iz razloga što je zakon o krivičnom postupku, kako trenutno važeći, tako i onaj koji je bio na snazi u vrijeme kada je sačinjena gore navedena izjava, precizno propisao način na koji se saslušava svjedok, upozorenja koja mu se tom prilikom daju, kao i elemente koje sačinjena pismena izjava treba da sadrži, a što u konkretnom nije slučaj.

JJ. TAČKA 41 OSUĐUJUĆEG DIJELA

IZREKE PRESUDE

726. **Tačkom 41 osuđujućeg dijela izreke presude (tačka 43 optužnice), optuženi je oglašen krivim da je počinio progon drugim nečovječnim djelima prema oštećenim **Aljić Rami i Aljić Senadu.****

727. Na predmetne okolnosti, saslušani su svjedoci-oštećeni Aljić Senad i Aljić Ramo.

728. Svjedok Aljić Senad je u svom iskazu naveo da je u vrijeme ratnih dešavanja u Sarajevu, živio s majkom, bratom i sestrom u ul. Lenjinova 56. Od prijatelja koji su bili pripadnici VRS, čuo je za osobu pod nadimkom Batko. Od Vuković Vladimira je čuo da je ubio Muderizović Harisa. Naveo je da je na TV-u vidio kako on izgleda, navodeći da je na TV spotu bio sa Zokom Vitkovićem, te da je na tom spotu pokazivao tri prsta, na glavi je imao "šajkaču". Krajem juna 1992. godine, popodne oko 17 -18 sati, Batko je došao u svjedokov stan. Svjedokova majka mu je kritične prilike otvorila vrata, i nakon što mu je rekla kako se zove, ušao je u stan. Svjedok navodi da su prije toga sestru

sakrili iza ugla da je on ne vidi. Nakon što je razgledao po stanu, rekao je svjedoku i njegovom bratu Rami da krenu s njim. Opisujući kako je tada Batko izgledao, svjedok je naveo da je imao "šajkaču" sa kokardom i plavu vojničku uniformu sa 4 zvjezdice, čakšire i oficirske čizme. Bio je naoružan. Batkovo auto golf "tip II", čini mu se plave boje, je bilo parkirano ispred haustora.

729. Dovezao ih je pred bijelu zgradu prekoputa "Digitron"-a. Tražio je ključeve od tih prostorija (garaža), ali ih nije mogao naći. Potom ih je uveo u prostoriju uz stepenice s desne strane kod prijemnog šaltera. Tada ga je Batko odmah udario u predio glave i oborio, dok u tom trenutku nije vidio da li je udario i brata. Dežurni sa portirnice mu je rekao da ih ne udara tu, već da ih uvede u prostoriju što je i učinio. Potom su u tu prostoriju ušli vojnici iz štaba koji su ih počeli udarati palicama i nogama, a onda je Batko pošao i udario ga nogom u glavu, a potom je uzeo nožić i ubo svjedoka 3-4 puta u noge govoreći da skloni ruke. Od toga je svjedok pao. Ti vojnici su udarali i svjedokovog brata. Nakon toga je došao neki njihov starješina i rekao je Batku „dosta mi je i tebe više, ostavi ih“ i nakon što su ostali vojnici otišli, starješina ga je natjerao da im donese zavoj. Nakon toga je otjerao Batka i rekao im da tu prenoće. Svjedok je kritične prilike udaran nogama, rukama, šipkama u glavu, pri čemu napominje da nije gledano gdje će ga udarati. Svjedok je bio sav krvav, imao je vidljive modrice i rasjekotinu po licu. Nakon što im je Batko donio zavoj, ostavili su svjedoka i njegovog brata same u toj prostoriji i sami su se previjali. Dok su tu boravili, vidio je po zidu tragove krvi. U toj prostoriji ostaju ujutru do 6,00 ili 7,00, nakon čega ih je Miro pustio. Potom su se vratili kući, nakon čega su se krili u stanu iznad. Zbog straha, on i brat nisu tražili medicinsku pomoć. Što se tiče posljedica predmetnog događaja, svjedok je rekao da ima psihičke posljedice. Nakon što je svjedoku prezentovana fotografija dokaz O-1, svjedok je rekao da je Batko vojnik s lijeve strane (svjedok je pokazao na optuženog). Svjedoku je tokom ispitivanja predložena izjava iz istrage, u kojoj je svjedok rekao da je kritične prilike dovezeni bijelim golfom u zgradu gdje su bile prostorije "Drvorijeke". Izjašnjavajući se na okolnost tih razlika, svjedok je rekao da ih je kritične prilike odveo u "Digitron" iznad "Drvorijeke", u zgradu koja je sada preko puta "Sanasa"-e.

730. Svjedok Aljić Ramo je na predmetne okolnosti izjavio da se za Batka u vrijeme ratnih dešavanja u Sarajevu pričalo da je "gazda" i da mu niko ništa ne može ni vojnici. Svjedok ga je viđao i prije rata. Ne sjećam se gdje ga je tačno viđao, ostavljajući mogućnost da ga je viđao u kafićima ili na boksu jer je volio gledati boks. Prije neposrednog susreta s njim, vidio ga je i u medijima, na TV spotu na kojem je

pokazivao tri prsta. Poznato mu je bilo i da je bio izbacivač u "Slozi". Opisujući situaciju kada se Batko pojavio na vratima porodičnog stana, naveo je da je te prilike svjedokova majka otvorila vrata. Opisujući kako je izgledao kritične prilike, naveo je da se ne sjeća je li imao maskirnu uniformu, ali je imao je "šajkaču" i automat. Sestra je bila sakrivena iza jednog dvosjeda. Bilo je dosta silovanja po Grbavici, pa su se bojali za njenu sigurnost. Potom je svjedoka i njegovog brata odvezao golfom, misli plave boje, u krizni štab. Izjašnjavajući se o lokaciji na kojoj se nalazio štab, svjedok je naveo da mu je kada su tu dovedeni, u glavi ostao natpis: „Digitron Buje“. Nakon što ih je doveo, tražio je ključ od garaže, međutim, kako nije našao ključeve od garaža, uveo ih je u komandni štab. Odmah se oko njega okupilo 6 ili 7 vojnika. Na dežurniom šalteru, dežurni im je tražio lične karte, međutim, nisu ih ni stigli dati, jer su ih oni počeli tući. Prvo ga je udario Batko šakom u stomak. Dežurni je na to rekao da ih tu ne tuku, već da ih uvedu u prostoriju, što je i učinjeno. Po ulasku u tu prostoriju, tučnjava je nastavila. Batko je sve vrijeme bio sa tim vojnicima. On je bio glavni i naređivao je tim vojnicima da ih udaraju. Prisjeća se da ga je Batko zarezivao čakijom po nogama, ali da nije nanio neke velike povrede jer je čakija bila mala. Svjedok je pri tome i podizao ruke kako bi izbjegao udarce po licu, dok su se za svo to vrijeme vojnici derali i psovali "zelene beretke" i "balije". Svjedoku je padalo teško što su mu udarali brata. Nakon što su legli na jakne koje su se nalazile u toj prostoriji, oni su ih počeli udarati čim stignu – "nogama, rukama, puškama malo noževima bodu, svačim". Ne sjeća se jesu li gubili svijest, ali se sjeća da su ih dva puta zalijevali vodom. Izjašnjavajući se na okolnost nastalih povreda, svjedok je rekao da su mu oči bile zatvorene, a leđa plava. Nakon toga je došao neki visoki čovjek i rekao je Batku "i tebe mi je dosta", da bi nakon pola sata došao Batko i ubacio im zavoje. Dalje se posebno prisjeća da im je tada Batko rekao „Balije, neću vas ubiti, vi ćete meni u radni vod“. Ujutru je ušao jedan njihov poznanik koji ih je i pustio da idu kući. Potom su otišli u svoj stan, međutim, nije imao od koga da traži medicinsku pomoć. Svjedok je naveo i da je u prethodnom iskazu iz istrage¹¹⁴ izavio da su kritične prilike odvedeni u "Drvorijeku", ali da je tada pogriješio, ispravljajući se da su ipak odvedeni u "Digitron Buje".

731. Prije svega, Vijeće konstatuje da su svjedoci saglasno i autentično opisali svog vinovnika, navodeći da su ga imali priliku vidjeti na TV snimku na kojem je

¹¹⁴ Zapisnik Tužilaštva BiH broj: KT-RZ-61/05 od 19.10.2010.godine o saslušanju svjedoka Aljić Rame i zapisnik Kantonalnog suda u Sarajevo broj:Ki-25/95 od 22.5.2001.godine o saslušanju svjedoka Aljić Rame (T-52);

pokazivao tri prsta, dok je na glavi nosio „šajkaču“, te saglasno navodeći da je ta osoba sa navedenog TV snimka i došla kritičnog dana po njih dvojicu. S tim u vezi, Vijeće je utvrdilo da je vinovnik Batko kojeg svjedoci spominju, upravo optuženi. Vijeće je navedene iskaze ocijenilo objektivnim, preciznim i kompletnim svjedočenjima. Istovremeno, Vijeće je tokom svjedočenja ovih svjedoka steklo utisak da isti ne žele dodatno otežavati procesni položaj optuženog po pitanju njegove odgovornosti što se naročito dalo primijetiti kada su po pitanju nastupjelih povreda veoma skromno i površno naveli da usljed navedenog postupanja optuženog, nisu imali naročite posljedice. Međutim, upravo suprotno, po ocjeni Vijeća, takvo poimanje događaja govori o bitnoj činjenici da su oštećeni, nalazeći se u bespomoćnoj i bezizlaznoj situaciji, kao zreli ljudi, svakako trpili teške povrede ličnog psihičkog integriteta.

732. Pri ovome, sud se rukovodio i činjenicom da poniženje navedenih žrtava u smislu povrede njihovog dostojanstva nije temeljilo na subjektivnoj percepciji djela od strane žrtava, već se rukovodilo objektivnim kriterijima koji se ogledaju u činjenici da je djelo usmjereno prema nezaštićenim licima, istovremeno prema osobama kod kojih je intenzitet straha dodatno naglašen konstantnom atmosferom neizvjesnosti i beznađa u kojoj su se nalazili, što je optuženom morali biti poznato, odnosno da je djelo koje je u ovakvim okolnostima poduzeo, bilo obuhvaćeno njegovom sviješću o mogućim posljedicama svojih postupaka na degradaciju psihofizičkog integriteta žrtava.

733. Naime, kada je u pitanju obim povreda za koje je utvrđeno da je optuženi oštećenim nanio, svjedoci su saglasno naveli da ih je, po dovođenju u „Digitron“, odmah počeo udarati, usljed čega je dežurni službenik i rekao da ih ne udara na tom mjestu. Nadalje, svjedoci se veoma dosljedno prisjećaju neprijatnog zarezivanja optuženog čakijom po njihovim nogama koje je učinio po 3-4 puta prema svakom oštećenom ponaosob, pri čemu su decidno naveli da je optuženi pri tome branio da se štite rukama.

734. Saglasni su i u kazivanju da se optuženom, po uvođenju u drugu prostoriju, u udaranju pridružuju druga neidentifikovana lica koja, uz optuženog, na odlučujući način doprinose konačnoj posljedici. Dakle, iako optuženi prethodno sam odlazi po oštećene, dovodi ih sa namjerom da prema njima i postupa nehumano i to i čini, udara i zarezuje oštećene pri tome braneći im da se štite, tom činu mu pomažu druga lica koja uz optuženog udaraju oštećene. Slijedom navedenog, Vijeće je, isključujući svaku razumnu sumnju, utvrdilo da je optuženi, kao saizvršilac, počinio progon drugim

nečovječnim djelima prema oštećenim Alijić Senadu i Rami. Saizvršilačke radnje optuženog decidno proizilaze iz činjeničnog opisa događaja, čime nije povrijeđen objektivni identitet optužnice.

KK. TAČKA 44 OSUĐUJUĆEG
DIJELA IZREKE PRESUDE

735. **Tačkom 44 osuđujućeg dijela izreke presude (tačka 46 optužnice),** optuženi je oglašen krivim da je, kao saizvršilac, počinio progon drugim nečovječnim djelima i pljačkom oštećenih **Čengić Kenana, Čengić Ismeta i Čengić Nadžide.**

736. Na predmetne okolnosti je svjedočio oštećeni Čengić Kenan.

737. Svjedok-oštećeni je na predmetne okolnosti izjavio da je u vrijeme ratnih dešavanja živio s roditeljima i sestrom u Petrovačkoj 1a, na Vracama. Batka je vidio u nekoliko navrata, a jednom i na TV-u, na TV spotu. Za njega mu je komšija, koji je inače bio u VRS, a s kojim je te prilike i gledao taj TV spot, rekao "ovo je Batko, njeg' se treba čuvati". Izjašnjavajući se kako je na spotu izgledao, svjedok je rekao da je bio nabijen, te da se inače i oblačio kao na tom spotu. Također, vidio ga je jednom sa prozora, a dva puta mu je i dolazio u kuću. Prvi put kad mu je Batko došao u stan, došao je sa još dvojicom vojnika, zadržali su se 5-10 minuta i tada nisu ništa odnijeli. Nakon 10-15 dana, otprilike u maju ili junu 1992. godine, u poslijepodnevnim satima, dolazi do njegovog drugog dolaska. Te prilike je došao sa još jednim mlađim vojnikom. Obojica su bili naoružani. Batko je imao pištolj, a taj drugi vojnik kalašnjikov. Batko je tada tražio pare, a mlađi vojnik je govorio "samo mu dajte, neće vam ništa". U jednom trenutku je rekao sad ću vas ubiti i taj mlađi vojnik je stao kod svjedokove majke, a Batko je odveo oca u sobu. Svjedok u tom trenutku čuje Batka kako ocu traži novac, a svjedokov otac govori „nemoj me ubiti“.

738. Kad je nakon otprilike 10 min Batko pozvao svjedoka u njegovu sobu, u prolazu kroz hodnik, vidio je svog oca u spavaćoj sobi kako leži na trbuhu na podu, ruke i noge su mu bile svezane. Nakon što su otišli, ostao je konopac kojim je otac bio vezan, pa je prepoznao da se radi o konopcu sa balkona. Kad je svjedok ušao u svoju sobu, Batko mu je rekao da sjedne na stolicu, nakon čega je svjedokovoj majci tražio veliki nož kojim će ga zaklati. Svjedok je sjeo na stolicu, i tada čuje otvaranje kuhinjske ladice. U tom trenutku svjedok je čuo majčin plač, dok je drugi vojnik čuvao svjedokovu

majku. Batko je prijetio nožem da će ga zaklati na šta ga je svjedok molio da to ne radi. Istovremeno ga je bockao nožem po vratu, leđima i stomaku. Batko tako oko 15 min držao svjedoka istovremeno mu povlačeći nož po vratu. Tražio je da mu kaže gdje je zlato i novac. Tražio je i svjedokovu ličnu kartu, i nakon što mu je pokazao, Batko ju je uzeo. Potom je svjedokova majka našla ceker sa porodičnim zlatom i novcem, i kada je to vidio rekao je „dobro je“. U tom cekeru se nalazila velika količina zlata i novaca ukupne vrijednosti preko 100.000,00 DM. Nakon što je uzeo ceker, ubrzo je i otišao. Rekao im je da su od sada bezbjedni, te da nikome ne govore da su dolazili.

739. Oslanjanjem na iskaz svjedoka-oštećenog Čengić Kenana, Vijeće je, prije svega utvrdilo da je vojnik Batko, kojeg svjedok navodi u ulozi svog vinovnika, upravo optuženi. Naime, svjedok je imao u više navrata priliku da jasno percipira njegov lik, putem TV-a i neposredno. Decidno je opisao neprijatnu atmosferu koja je po dolasku optuženog i drugog vojnika vladala u njegovom porodičnom stanu, jasno precizirajući i određujući ulogu optuženog u tom događaju. Stoga, Vijeće nalazi iskaz ovog svjedoka uvjerljivim, dosljednim, kompletnim i nepristrasnim, a time i dostanim za osudu optuženog. Naročita objektivnost u iskazu oštećenog dolazi do izražaja kada on izričito naglašava da ga optuženi kritične prilike nije udarao, što po ocjeni Vijeća, posljedično ukazuje da svjedok ne tereti optuženog više od objektivno doživljenog.

740. Konačno, Vijeće je, u pogledu ukupnog iznosa opljačkanog novca i zlata od oštećenih, izreku prilagodilo iskazu oštećenog.

741. Slijedom navedenog, Vijeće je, isključujući svaku razumnu sumnju, utvrdilo da je optuženi, kao saizvršilac, počinio progon drugim nečovječnim djelima prema oštećenim Čengić Kenanu, Čengić Ismetu i Čengić Nadžidi.

LL. TAČKA 47 OSUĐUJUĆEG DIJELA **IZREKE PRESUDE**

742. **Tačkom 47 osuđujućeg dijela izreke presude (tačka 49 optužnice), optuženi je oglašen krivim da je počinio progon drugim nečovječnim djelima i pljačkom oštećenih Sulić Denisa, Sulić Ljubomira i Sulić Jelene.**

743. Na predmetne okolnosti je svjedočio oštećeni Sulić Denis i svjedok Petar Naprta.

744. Oštećeni Sulić Denis je na predmetne okolnosti izjavio da je početkom rata živio na Grbavici, ul. Bana Šubata 18/VI na sa roditeljima. U toj zgradi su inače bile prostorije "Digitron Buje" u kojima je formiran neki štab srpske vojske. U periodu maja mjeseca pa nadalje, primjetilo se da tu dovode civile, čuli su se i krici u dvije garaže do njegove zgrade. Za Batka je čuo, a imao je priliku i lično ga upoznati. Jednom je gledao na TV-u spotu koji je snimljen na početku rata na Vracama. Na spotu je prikazana zastava i pokazivali su tri prsta, na šta je njegov otac rekao „jadan onaj kome ovi dođu“. Jedno vrijeme, dok se svjedok krio u stanu komšije Tome Knezović na 3. spratu, došao je Vlahović, a drugi je bio Stanko, izbacivač iz "Teatar kluba". Znao je tada ko je vojnik Veselin Vlahović - Batko. Inače, osim na TV-u, imao ga je priliku viđati "non-stop". Imao je karakterističan dokazak, dolazio bi sa bijelim golfom sa dobrim razglasom, dolazio bi otvorenih prozora i puštao je "gusle" i znali bi da je to on. Tada bi išao do štaba koji je u blizini. Komšije Srbi su, također, upozoravali na njega. Tada su ih istjerali iz tog stana na 3. spratu, govoreći im da idu u svoj stan. U junu 1992. godine, ujutro oko 9 sati, neko je pokucao. Vrata je otvorila svjedokova majka i čuo je da je tada rekla „uđi Batko“. Batko je tada ušao u stan. Za to vrijeme, svjedok je bio u svojoj sobi, ležao je na podu. Ubrzo, otvorila su se vrata i Batko je ušao u njegovu sobu. Navodi da je bio kompletno naoružan u maskirnoj uniformi, te navodi da je "šajkača" bila "obavezan ritual kod njeg", imao je veliki nož, pištolj i misli hekler. Navodi da nož nije bio obični, bio je „nožina“. Prije nego je ušao u njegovu sobu, svjedokovu majku je ostavio u trpezariji, a oca u dnevnoj sobi. Opisujući atmosferu kada je Batko ulazi u njegovu sobu, nakon što je vidio da je u ležećem položaju, pitao ga je li ti bolestan, na šta je svjedok rekao da ga bole sinusi. Potom ga je udario nogom, u predio lijevog dijela rebara, bočni mišići. Svjedok misli da su mu tada bile na nogama čizme. Potom mu je stavio pištolj u usta i tražio mu je novac. Svjedok mu je tada dao zlatnu narukvicu, prsten i naušnicu. Svjedok je tada na sebi imao i srebrni lančić, i kad ga je pitao da li treba i to da mu dā, on mu je na to odgovorio „srebro ne uzimam“! Svjedok je naveo da od tada mrzi nakit i da ga više i ne nosi. Još jednom ga je udario nogom u isti dio tijela nakon čega je izašao. Intenzitet udaraca je bio bolan. Svjedoku je zaprijetio da ne izlazi iz sobe, nakon čega odlazi u drugi dio stana. Svjedok je čuo da se u drugim prostorijama nešto dešava, ali ne čujem tačno šta, da bi mu majka kasnije rekla da je skinuo svo zlato s nje, da ju je udario kundakom u dojku i tražio novac. Obzirom da nije odmah mogla da skine prsten, on joj je rekao "nema problema", nakon čega je izvadio nož rekavši da će joj odrezati prst. Međutim, njoj je na kraju od straha prsten spao.

745. Također, saznao je da je svjedokovom ocu rekao „dobro si ti smio ostati ovde ustašo“ nakon čega ga je udario kundakom u glavu i poveo ga s njim da pođe u garažu da mu osposobi auto. Nakon što su njih dvojica izašla iz stana, svjedok i majka su izašli na prozor. Obzirom da je svjedokov otac prethodno bio onеспособio auto za voženje, otvorio je haubu kako bi ga osposobio. Potom su svjedok i njegova majka sa prozora vidjeli da je Batko iz svog golfa uzeo sablju kojom je potom svjedokovom ocu mahao iznad glave, govoreći mu „napravi to auto inače ću ti otkinuti glavu“. Obzirom da auto nije moglo odmah upaliti, Batko je oca otjerao kući i rekao mu da ništa ne priča, i da budu u kući da ih više niko neće dirati. Potom su došle neke druge osobe, koje su auto odšlepale tako da je auto odvučen tog dana.

746. Svjedok je naveo da je s roditeljima odmah pričao o onome što se dešavalo za vrijeme dok je on bio sam u sobi, a svjedok je također vidio na očevoj glavi tragove udarca od kundaka. Naveo je da je njegov otac imao vidljivu krastu na glavi. Majka je imala trag od udarca u predjelu dojke, a i danas ima neki ožiljak, mada svjedok napominje da ne zna tačno je li taj ožiljak od tog udarca jer je kasnije imala operaciju na tom dijelu. Majka mu je pričala da je te prilike poskidala sa sebe svo zlato i dala ga Batku. Obzirom da su nedavno prodali auto, imali su 10,000,00 DM, koje je Batko tada uzeo.

747. Na predmetne okolnosti je svjedočio i svjedok Naprta Petar, za kojeg je svjedok Sulić rekao da je bio njihov prvi komšija (živio je u stanu prekoputa). Izjašnjavajući se na okolnost identifikacije lica po nadimku “Batko”, svjedok je naveo da ga je imao priliku vidjeti na TV snimku, koji je svjedok gledao s komšijama koje prilike su konstatovali ko je na snimku Batko. Svjedok je naveo i da ga je vidio kroz prozor svog stana. Naime, dolazio bi pred zgradu i galamio govoreći “izađite balije, pobiću vas sve!”. Naveo je i da su komšije u strahu dolazile kod njega i pokazivale na njega ispred zgrade, a vidio ga je i kad je došao u stan u kojem se svjedok krio sa komšijom Ljubomirom Sulić nakon što im je na zgradu pala granata. Naveo je i da mu je Ljubomir pričao da je Batko njegovom sinu stavljao pištolj u usta i da ga je maltretirao.

748. Svjedok “S-25” je također u svom iskazu naveo da je prisustvovao situaciji u kojoj je Batko porodici (muž, žena i sin) koja je živjela na 6. spratu “Digitron Buje” zgrade, došao da uzme auto. Vlasnik vozila je to auto prethodno blokirao, tako da nije moglo ni upaliti, pa je svjedok došao kako bi s još nekim vojnicima odgurao to vozilo, što je i učinio.

749. Oslanjanjem na navedene iskaze svjedoka, Vijeće je, prije svega utvrdilo da je vojnik Batko kojeg svjedoci navode upravo optuženi. Naime, isti su saglasno opisali na koji način su ga identifikovali, navodeći pri tome poznati TV spot koji su u prilog njegove pozitivne identifikacije spominjali i brojni drugi svjedoci. Nadalje, obojica su imala priliku u više navrata jasno percipirati njegov lik i to neposredno, te kroz prozor stana. Također, svjedok Sulić Denis je naveo da bi optuženi uglavnom dolazio bijelim golfom iz koje su se čule gusle, a o kojem pojavnim obrascu dolaska optuženog su govorili i svjedoci Kovačević Ćemal i Vedija. Oba svjedoka su naročito imala priliku percipirati lik optuženog sa prozora svog stana kada bi optuženi dolazio na tu lokaciju, a što je saglasno i ostalim izvednim dokazima. Svjedoci su, naime, i stanovali u zgradi u kojoj se nalazio štab u koji je optuženi redovno dolazio, za koji svjedok Naprta kaže da je bio sjedište jedinice "Bijeli anđeli" ili "Bijeli orlovi". Naveli su i da su imali priliku čuti i jauke koji su dolazili sa donjih spratova, kao i iz garaža prekoputa.

750. Nadalje, svjedok Sulić Denis je veoma plastično i uvjerljivo opisao neprijatnu situaciju dolaska optuženog u njegov stan, pri čemu je on neposredna žrtva, dok je svjedok čuo da se dalje nešto dešava u psorotijama u kojim su bili njegovi roditelji, da bi mu neporedno po događajima roditelji decidno i pričali šta se zapravo i desilo, a isto tako, on je na njihovim tijelima vidio jasne tragove nasilja. Isti je i očevdac odvoženja porodičnog vozila od strane optuženog i drugih lica koji su mu u tome pomogla, kao i situacije koja je vladala nesporedno ispred zgrade kada se njegov otac nalazio sam sa optuženim. Također, svjedok Sulić je decidno pojasnio kako se kritične prilike osjećao, kao i kakve je posljedice na njeg postupanje optuženog ostavilo.

751. Također, svjedok "S-25", koji je inače u dosta situacija, zajedno sa optuženim, otvoreno ulazio u stanove i kuće osoba Bošnjačke i Hrvatske nacionalnosti, je opisao objektivni učin događaja kada je Batko došao da otuđi vozilo tročlane porodice koja je živjela na 6. spratu "Digitron Buje" zgrade. Obzirom da vozilo nije moglo upaliti jer je bilo blokirano, svjedok je s drugim vojnicima morao odgurati to vozilo. Shodno ispričanom obracu i pojedinostima događaja, Vijeće je ustanovilo da se radi upravo o opisanoj situaciji porodice Sulić, o kojoj je svjedok-oštećeni Sulić Denis decidno i govorio.

752. Potkrepljujući iskaz na predmetne okolnosti je iskaz svjedoka Naprta Petra.

753. Slijedom navedenog, Vijeće je, isključujući svaku razumnu sumnju, utvrdilo da je optuženi, počinio progon drugim nečovječnim djelima i pljačkom oštećenih Sulić Denisa, Sulić Ljubomira i Sulić Jelene.

MM. TAČKA 48 OSUĐUJUĆEG
DIJELA IZREKE PRESUDE

754. **Tačkom 48 osuđujućeg dijela izreke presude (tačka 51 optužnice),** optuženi je oglašen krivim da je počinio progon drugim nečovječnim djelima i pljačkom oštećenog **Hamzić Dževada**.

755. Svjedok je u svom iskazu naveo da je u vrijeme ratnih dešavanja u Sarajevu, živio s bratom u ul. Grbavička 58 (Lenjinova 58). Sredinom mjeseca juna 1992. godine, prije podne oko 10 sati, na vrata njegovog stana je pokucao jedan vojnik. Pogledavši kroz špijunku, vidio je je vojnika obučenog u mantil JNA, na glavi je imao kapu bez oznaka. Vojnik je sam otvorio vrata jer nisu ni bila zaključana. Kada je vojnik ugledao svjedoka, svjedok je imao osjećaj da se iznenadio kada je vidio da je on u stanu. Pitao ga je je li on Bećir, na šta mu je svjedok rekao da je to njegov otac. Odmah ga je gurnuo i proveo do kuhinje. Postavljao mu je pitanja zašto je tu, zašto radi za drugu stranu. Potom je sjeo za trepezarijski sto, a svjedok je sjeo preko puta njega. Vojnik je od naoružanja imao automatsku pušku i drveni kundak sa duplim okvirom. Sjeća se da je puška imala dupli okvir jer je vibrirala dok ju je držao. U toj situaciji je vojnik držao palac na opruzi koja služi za to da se puška što otkoči i zakoči puška, dok je kažiprst držao na okidaču, tako da se naizmjenično igrao rukom tim dijelovima puške. U jednom momentu je pritisnuo kažiprstom po okidaču, i čuo se „klik“. To je učinio 4-5 puta. Za to vrijeme, cijev je uvijek bila okrenuta u pravcu svjedoka. Tada mu je rekao da ga jedino novac može spasiti i spominjao je iznos od 2.000,00 DM.

756. Svjedok je tada ustao kako bi mu pokazao gdje drži novac, da bi taj vojnik vidjevši da on na sebi nosi zlatni lančić, povukao lančić oštricom noža i rekao mu da mu dā lančić, što je svjedok i učinio. Potom je preturao po ladicama regala i pošto je našao sat zlatne boje koji je bio ruske proizvodnje, rekao je svjedoku „idi u pičku materinu šta ovo podmećeš!“ nakon čega je bacio sat prema svjedoku. Potom ga je udario pesnicom u dio između brade i vrata, od siline kojeg udarca ja svjedok odgurnut dijagonalno od kuhinje do dnevnog boravka, i potom je sjeo na trosjed. Svjedok navodi da ne zna je li to bilo od udarca ili od straha, jer kasnije nije imao naročite bolove. Potom mu je stavio pušku između nogu, i prislonivši je rekao „neću te ubiti, ali ćeš me zapamtiti za sav život“. Potom, dok je svjedok stajao u hodniku, vojnik je, držeći nož u ruci, udario svjedoka 2 ili 3 puta bez nekog naročitog povoda u leđa. Navodi da bi tada uvijek udarao drškom, a ne oštricom, tako da nije imao nikakvih tragova. Na kraju je rekao da

treba da pođe s njim, da ga povede nekim prijateljima da se i oni malo zabave. To je i učinio. Svjedok je obukao čarape i pošto je pošao da obuče patike, primijetio je da je obukao različite čarape pa mu je rekao da bi trebao da ode da obuče iste, na šta mu je on rekao „tamo gdje te ja vodim neće ti biti potrebne ni patike kamoli čarape“. Potom su izašli iz stana u haustor, krenuli su niz stepenice, nakon čega se vojnik okrenuo prema svjedoku rekavši mu da će sutra doći. Međutim, nakon toga, više se nikad nije vratio.

757. Izjašnjavajući se na okolnost da li mu se taj vojnik ikako opisane prilike predstavio, svjedok je naveo da je ne sjeća se da li je to rekao u kuhinji ili u hodniku, ali je rekao da je on Batko, da ubija muslimane i da najviše voli da siluje balijke. Također, kada je svjedok otišao na slobodnu teritoriju, sjeća se da je taj vojnik Batko često prikazivan u štampi i na TV-u. Najviše ga se sjeća sa jednog snimka na kojem je vojnik Batko na glavi imao kapu i pokazivao je tri prsta. Ne sjeća se da li je na toj slici bio sam ili s nekim, ali se sjeća lika, kape i tri prsta. Po odlasku s Grbavice, saznao je i puno ime tog vojnika Veselin Vlahović – Batko. Najsigurnija potvrda da je to on, je prikazivanje njegovog lika u vezi sa hapšenjem u Španiji na vijestima. Osim crta lica za koje svjedok kaže da su danas starije, svjedok navodi da se Batko ni u čemu naročito nije ni promijenio od opisanog dana.

758. Slijedom iskaza oštećenog, Vijeće je, prije svega utvrdilo da je vojnik Batko, kojeg svjedok navodi u ulozi svog vinovnika, upravo optuženi. Naime, svjedok je, saglasno ostalim iskazima svjedoka kojima je Vijeće poklonilo vjeru, identično opisao optuženog u ulozi naoružanog vojnika sa velikim brojem obrazaca u njegovom ponašanju koje je vijeće identifikovalo tipičnim. Naime, optuženi se kritične prilike pojavio na vratima oštećenog u ulozi naoružanog vojnika, noseći na glavi "šajkaču". Osim puške, imao je i nož, dok je sveukupni scenarij događaja bio okvir za tražanje otkupnine za život oštećenog. Nadalje, kada ga je poveo iz stana, nakon što je svjedok rekao da treba promijeniti čarape, optuženi mu je rekao da mu na mjestu na koje ga on vodi, neće ni trebati tene, a kamoli čarape. Takav obrazac događaja su navodili i svjedoci Poričanin Ismeta i Babić Hatidža, te svjedoci čiji su iskazi pročitani (Muderizović Darinka, Džonlić Remzija i Muderizović Jusuf).

759. Nadalje, svjedok je u više navrata koji su nakon opisanog događaja uslijedili, imao priliku jasno percipirati lik optuženog, kako putem poznatog TV spota koji su i mnogi drugi svjedoci u prilog njegove pozitivne identifikacije navodili, tako i putem informacije o hapšenju optuženog u Španiji. Vijeće nalazi da je ovakva identifikacija

objektivna i realna, te da ista nalazi potkrjepu i u ostalim izvedenim dokazima na istu okolnost. Također, svjedok je veoma plastično i upečatljivo opisao nečovječno postupanje i pljačku oštećenog u njegovom stanu, što je po ocjeni Vijeća neminovno rezultiralo njegovom povredom psihofizičkog integriteta. Naime, svjedok se u istom stanu u isto vrijeme nalazio lice u lice sa svojim vinovnikom i bio je svjestan neminovne činjenice da je njegova sudbina u rukama tog naoružanog vojnika, dok je istovremeno, optuženom s druge strane moralo biti poznato da je oštećeni civil i da je svakako spram njega nezaštićen.

760. Slijedom navedenog, Vijeće je, isključujući svaku razumnu sumnju, utvrdilo da je optuženi počinio progon drugim nečovječnim djelima i pljačkom oštećenog Hamzić Dževada.

NN. TAČKA 49 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE

761. **Tačkom 49 osuđujućeg dijela izreke presude (tačka 52 optužnice),** optuženi je oglašen krivim da je, kao saizvršilac, počinio progon ubistima oštećenih Krešić Melite i Krešić Miljenka, prisilnim nestankom oštećenog Smajić Kemala, te odvođenjem u ropstvo, drugim nečovječnim djelima i prisilnim nestankom oštećene Krešić Melite.

762. Na predmetne okolnosti su svjedočili svjedok Kovačić Nikola, „S-25“, vještak dr Hamza Žujo, te svjedok Avdo Huseinović. Od materijalnih dokaza su uvedeni T-147, T-170, T-175, T-112 i T-113. Na okolnost kredibiliteta svjedok „S-25“, odbrana je uvela dokaz O-21¹¹⁵

763. Svjedok Kovačić Nikola je u svom iskazu naveo da je u vrijeme ratnih dešavanja u Sarajevu, živio sa suprugom u Splitskoj 67, na Grbavici. Porodica Krešić (Miljenko, supruga Melita i kćerka Manuela) je živjela u istoj zgradi na 2. spratu. U mjesecu junu ili julu 1992. godine, u haustoru je vidio tri uniformisana vojnika kako tjeraju komšiju Miljenka u njegov stan. Svjedok je to posmatrao sprat iznad (sa 3. sprata). Tada je negdje bio krenuo, ali kad je to primijetio, povukao se nazad. Obzirom

¹¹⁵ Presuda Kantonalnog suda Sarajevo pod oznakom K-54/00 od 14.7.2000. godine

na položaj posmatranja, nije vidio likove vojnika. Svjedok te prilike kod vojnika nije primjetio oružije, ali je primjetio drvenu palicu kod jednog. Potom vojnici uvode Miljenka u njegov stan. Ubrzo nakon toga, kod svjedoka je došla komšinica Arsenović Lela koja je tražila Krešić Manuelu (Miljenkovu kćerku) pa nakon što joj je svjedok rekao da nije kod nega u stanu, ona je rekla "onda su i nju odveli". Dalje mu je rekla da je došao Batko i još dvojica vojnika i da su odveli Miljenka, Melitu i komšiju Smajić Kemu (komšija sa 1. sprata). Svjedoku je poznato da su ostaci Miljenka i Melite Krešić naknadno identifikovani, dok se za njihovu kćerku Manuelu kao ni za Smajić Kemala još ništa ne zna. Naveo je da je lik Batka vidio preko TV Srna na kojem snimku je prikazan sa crnom kapom poput "šajkače".

764. Svjedok "S-25" je na predmetne okolnosti naveo da je nakon što je prisilno doveden u "Digitron Buje", upoznao Batka. Svjedok pojašnjava da je on musliman, i da je u to vrijeme bio mladb. dječak, musliman, i iako je Batko jednom nasrnuo na njega, na nagovor Zorana Vitković ostavljen je u životu, jer su govorili da će im on trebati. Jednom ga je Batko golfom odvezao u jedan stan, prethodno mu rekavši da ide s njim da mu upozna suprugu. Taj stan u koji su potom došli se nalazio na Vracama, iznad "tranzita", lijevo gledano od Grbavice u novim zgradama. Po ulasku u stan, upoznao se sa tom djevojkom predstavila mu se kao Manuela. Kasnije je saznao da se preziva Krešić. Primijetio je da je ona bila zaključana u tom stanu, a na radijatoru je vidio svezane lance. Nije s njom puno ni pričao jer se bojao. Tu noć je svjedok prenoćio u tom stanu, a Manuela i Batko su prespavali u drugoj sobi. To je bio jedini put da ju je i vidio. Nakon toga, nakon otprilike deset dana, bio je prisutan u komandi kada je Batko govorio da ju je ubio na Zlatištu iz puške M-48. Naveo je i da je s Batkom i drugim vojnicima išao u više navrata u pretrese Bošnjačkih i Hrvatskih stanova, koristili su ga kao živi štit prije ulaska u stanove.

765. U iskazu u istrazi¹¹⁶ svjedok je naveo da je da mu je Batko pokazao i da je isti lično i vidio lanac i lisice koje su bile privezane za radijator, te da mu je Batko tada rekao da Manuelu mora vezati tim lancem kada on napušta stan.

766. Vještak dr Žujo je u svom nalazu naveo da su tijela Krešić Melite i Miljenka pronađena na Petrovačkoj krivini. Kod Krešić Miljenka su konstatovane prostrelne povrede, prostrel u predjelu lobanje sa izdiferenciranim ulaznim otvorom u potiljak a

¹¹⁶ Zapisnik Tužilaštva BiH broj: KT-RZ-61/05 od 15.12.2010. godine o saslušanju svjedoka „S-25“ (T-96);

izlaznim otvorom u čeonom predjelu. Smrt je uzrokovana nasilno, trenutačno, mehanizmom razorenja strukture tkiva mozga. Povrede kod Krešić Melite su prostrelne, prostrel kroz lobanju sa izdiferenciranim ulaznim otvorom u desnom sljepoočnom predjelu, a izlazno u lijevom čeonom predjelu sa zadržanim deformisanim zrnem u lobanjskoj duplji. Smrt je uzrokovana nasilno, trenutačno, mehanizmom razorenja strukture mozga.

767. Također, dokazi T-147 i T-170¹¹⁷ su dokazi na okolnost identifikacije, reekshumacije, obdukcije i dr. za oštećene Krešić Melitu i Miljenka.

768. Iz dokaza T-175 proizilazi da se Krešić Manuela i Smajić Kemal od 16.6.1992. godine vode kao nestali.

769. Na predmetne okolnosti tužilaštvo je uvelo i materijalne dokaze T-112 (novinski članci) i T-113 (dokumentarni film „Krvav ples po šeheru“). Međutim, Vijeće ne nalazi da ovi dokazi imaju potrebnu dokaznu vrijednost, zbog čega se u odlučujućoj mjeri na iste neće ni osvrnati. Također, Vijeće je i ranije iznijelo svoj stav po pitanju novinskog članka u ulozi dokaza, dok nalazi da su okolnosti iz navedenog dokumentarnog filma preispitane putem izjava svjedoka koji su na predmetne okolnosti i svjedočili, te putem ostalih relevantnih dokaza. S tim uvezi, Vijeće se neće naročito ni osvrnati na sadržaj iskaza svjedoka Avde Huseinović koji je autor istog filma, a koji se očitovao na okolnosti izrade filma.

770. Oslanjanjem na izvedene dokaze, Vijeće je, prije svega utvrdilo da je vojnik Batko kojeg svjedoci saglasno spominju u vezi sa predmetnim događajima, upravo optuženi. Naime, kritičnog dana, svjedok Kovačić Nikola je vidio tri nepoznata vojnika u svom haustoru, kako te prilike vode njegovog komšiju Krešić Miljenka, dok je netom iza tog događaja, saznao da su kritične prilike odvedene njegove komšije Krešić Miljenko, Melita i Manuela, te Smajić Kemal, dok mu je komšinica, koja je ušla kod njega u stan, rekla da ih je odveo Batko. Također, on se i kasnije uvjerio da se odvedene komšije po odvođenju nisu više vratile žive. Kasnije je saznao da su posmrtni ostaci Krešić Miljenka

¹¹⁷ Zapisnik o utvrđivanju identiteta leša Krešić Melite, sačinjen od Sektora kriminalističke policije Sarajevo broj 02/2-2-636-2/07 od 2.11.2007.godine; Izvještaj o DNA analizi, sačinjen od strane ICMP u vezi identifikacije Krešić Melite, sačinjen dana 3.7.2007.godine pod brojem 8612/06R; Zapisnik o utvrđivanju identiteta leša Krešić Miljenka, sačinjen od Sektora kriminalističke policije Sarajevo broj 02/2-2-636-1/07 od 2.11.2007.godine, i dr. **(T-170)**

i Melite pronađeni, dok se Krešić Manuela i komšija Smajić Kemal i dalje vode kao nestale osobe. U prilog ovakvom zaključku su i materijalni dokazi T-147, T-170, te nalaz vještaka Žujo Hamze, iz kojih proizilazi da je kod oštećenih Krešić Miljenka i Melite smrt nastupila nasilno, vatrenim oružjem, te da su njihovi ostaci pronađeni na Petrovačkoj krivini. Također, kada je u pitanju ocjena opisanih saizvršilačkih radnji optuženog u ubistvu oštećenih, za Vijeće je veoma bitno i lokalitet ekshumacije tijela oštećenih nalazeći to specifičnim stratištem sveukupnih događaja predmetnog postupka, odnosno poznatom stratištu za koje je, i u vezi drugih sličnih predmetnih događaja, dokazano da je pronađena većina ubijenih žrtava optuženog - Petrovačka krivina. Ovaj obrazac djelovanja optuženog je i ranije istican u više navrata. Isto tako, slijedom dokaza T-175, Krešić Manuela i Smajić Kemal se vode kao nestale osobe od datuma 16.6.1992. godine, kao datuma kada su posljednji put viđeni živi.

771. Nadalje, svjedok "S-25" je decidno opisao kako je u više navrata sa optuženim i drugim vojnicima, odlazio na razne lokacije, te da je, između ostalog, u stanu koji je optuženi koristio, koji se nalazio na Vracama, upoznao oštećenu Manuelu, za koju je kasnije saznao da se preziva Krešić. Naime, prije nego je ušao u stan u kojem se oštećena nalazila, optuženi mu je rekao da idu da ga upozna s njegovom suprugom. Međutim, ubrzo je iz očiglednog ustanovio da je ta djevojka držana zaključana u tom stanu, pri čemu je na radijatoru u stanu vidio lance, te je naveo da je, nakon što je sutradan napustio taj stan, više nije ni vidio živu. Također, otprilike desetak dana po tom susretu s oštećenom, lično je prisustvovao situaciji u komandi kada je Batko javno govorio da ju je na Zlatištu ubio.

772. U svom iskazu u istrazi, svjedok je naveo i da mu je Batko pokazao i da je isti lično vidio i lanac i lisice koje su bile privezane za radijator, kao i da mu je Batko tada rekao da Manuelu mora vezati tim lancem kada on napušta stan. Ovaj iskaz svjedoka Vijeće prihvata, također, kredibilnim. Naime, svjedok nije ni pitan na okolnost razlike u odnosu na iskaz u istrazi, već u odnosu na izjave koje je dao pred FMUP 2010. godine koje su uzete ne okolnost "ratnih dešavanja na prostoru Grbavice, Vraca i dr. dijelova Sarajeva okupiranih od strane VRS", koje uopće se ne mogu smatrati izjavama iz istrage u smislu odredbe člana 273. stav 1. ZKP BiH. S tim u vezi, navedeni dio sadržaja predmetne izjave iz istrage, Vijeće i ne identifikuje odstupanjem svjedoka u kazivanju u odnosu na iskaz iz istrage, već sastavnim dijelom njegovog iskaza koje Vijeće prihvata uvjerljivim i pouzdanim.

773. Stoga, imajući u vidu da je izjava iz istrage, uzeta na osnovu pravila procesnog zakona, te da se radi o autentičnoj izjavi svjedoka iz istrage u ovom predmetu, Vijeće je istu našlo odlučnom, a time i kredibilnom. Također, Vijeće je imalo u vidu da je svjedok "S-25" bio u prilici da u više navrata, u vrijeme predmetnih događaja, boravi i komunicira sa optuženim, isti ga je i opisao u ulozi vojnika, navodeći da je uglavnom nosio hekler i sablju. Dakle, ne samo da je isti bio u prilici u više sukcesivnih i vremenski i geografski povezanih navrata, percipirati njegov lik, već je isti bio neposredni sudionik događaja u kojima je optuženi neporedno učestvovao u ulozi vinovnika. Stoga, isti je, po ocjeni Vijeća, i mogao svjedočiti i o predmetnim događajima u okviru svog nesporednog prisustva i opažanja. Stoga, njegova sposobnost i mogućnost da tačno percipira, zapamti i prepriča događaje je logična i prirodna, a time je i njegovo svjedočenje uvjerljivo i objektivno.

774. Slijedom navedenog, Vijeće je utvrdilo da je jedan od tri vojnika koje je u svom haustoru svjedok Kovačić Nikola vidio i to u situaciji kada su članovi porodice Krešić i Smajić Kemal odvedeni, bio optuženi. Slijedom iskaza svjedoka Kovačić Nikole, "S-25" i relevantnih materijalnih dokaza, Vijeće je utvrdilo da se oštećeni po njihovom odvođenju, kad su posljednji put i viđeni živi, više nikad nisu vratili živi, dok nisu ni izvedeni dokazi da su, odvedeni (izuzev oštećene Manuele Krešić) u međuvremenu i viđeni živi. Dakle, isti su bili u pritežanju optuženog i drugih nepoznatih lica.

775. Također, svjedok "S-25" je posljednji put vidio oštećenu Manuelu Krešić živu u stanu na Vracama koji stan je optuženi koristio. Istovremeno, slijedom iskaza svjedoka "S-25", Vijeće je utvrdilo i da je oštećena Krešić Manuela, prije nego je konačno prisilno nestala, imajući u vidu da je držana zatvorena, a u situaciji kada bi optuženi odsustvovao, i svezana, držana u ropskom odnosu od strane optuženog. Dakle, optuženi je držanje oštećene zaključanom u stanu, imao kontrolu nad njenim kretanjem, njenim vezivanjem je poduzeo mjere za spječavanje njenog bjekstva, što je, u svakom slučaju, lišilo oštećenu njene samostalnosti i slobode kretanja. Stoga, po ocjeni Vijeća, navedeno ukazuje da je optuženi nad oštećenom upražnjavao moći koje idu uz pravo vlasništva. Imajući u vidu prirodu tog djela, Vijeće je ustanovilo da je isto i izvršeno u okolnostima koje uključuju narušavanja psihofizičkog integriteta oštećene, zbog čega se neća naročito osvrutati na ostvarenje radnji drugih nečovječnih djela u okviru navedenog. Konačno, oštećena je posljednji put i viđena živa u stanu koji je optuženi koristio (u koji stan je dokazano da je vodio i "S-6" i "S-8"), nakon čega joj se gubi svaki trag, i ista se i danas vodi kao nestala osoba.

776. Stoga, imajući u vidu da je posljednji put i viđena živa sa optuženim, Vijeće je konačno zaključilo da upravo optuženi uskraćuje informacije o konačnoj sudbini oštećene, te da je njegova namjera odvođenjem oštećene, i bila da se oštećena ukloni od zaštite zakona duže vrijeme. Naime, optuženi je, zajedno sa još dva vojnika, došao u stan oštećene za koju je morao znati da je civil, protivpravno i proizvoljno ju je izveo, čime je u njenom nestanku uzeo aktivno učešće, zatim, oni nju s posebnom namjerom vode i to i čine, zatim, optuženi je drži zatvorenu u stanu koji je on koristio, pri čemu je oštećena posljednji put i viđena živa stanu s optuženim. Dakle, optuženi je, razumno mogućim znanjem, morao znati da je takvo postupanje protivpravno. Nadalje, i prije ovog događaja u junu, Vijeće je utvrdilo da je optuženi i ranije poduzimao protivpravne radnje zločina protiv čovječnosti, slijedom čega je morao imati informaciju o okolnostima vezanim za činjenicu da odvođenje oštećene nije dozvoljeno, čime je stekao svijest o određenom obrascu ponašanja i protivpravnog postupanja.

777. Stoga, uz prethodno navedeno, ne samo da je Vijeće utvrdilo da je opisanim postupanjem optuženi poduzeo i radnju prisilnog nestanka, već da je istu i preduzeo kako bi oštećenu uklonio od zaštite zakona duže vrijeme, čime je uskratio informaciju o njenoj konačnoj sudbini obzirom da se oštećena i danas vodi kao nestala osoba. Također, Vijeće nalazi da se takvo ponašanje optuženog i odvijalo na očigled i uz pristanak tada aktuelnih vojnih struktura vlasti kojim je i pripadao, obzirom da, očigledno, za isto protiv optuženog nije ni vođen na zakonu zasnovan postupak.

778. Slijedom navedenog, Vijeće je, isključujući svaku razumnu sumnju, utvrdilo da je optuženi, kao saizvršilac, počinio progon ubistvima oštećenih Krešić Melite i Krešić Miljenka, prisilnim nestankom oštećenog Smajić Kemala, te odvođenjem u ropstvo, drugim nečovječnim djelima i prisilnim nestankom oštećene Krešić Melite.

OO. TAČKA 50 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE

779. **Tačkom 50 osuđujućeg dijela izreke presude (tačka 53 optužnice),** optuženi je oglašen krivim da je, kao saizvršilac, počinio progon mučenjem oštećenih Gušić Dževada, Gojak Bilala, Gojak Mulaza, Gojak Safeta, Gojak Mule, Gredić Izeta i Gredić Atifa, te prisilnim nestankom oštećenih Gojak Bilala, Gojak Mulaza, Gojak Safeta, Gojak Mule, Gredić Izeta i Gredić Atifa.

780. Na predmetne okolnosti je svjedočio oštećeni Gušić Dževad. Od materijalnih dokaza su uvedeni T-175, T-183 i T-112.

781. Svjedok Gušić Dževad je u svom iskazu naveo da je u vrijeme ratnih dešavanja u Sarajevu, živio sa majkom i bratom na Vracima, ul. Smederevska 17. Oko 15. juna ili 15. jula 1992. godine, oko 9 ujutro, dok se svjedok nalazio kod komšije Gojak Bilala, kroz nekoliko minuta, došla je grupa od 5-6 naoružanih vojnika koja ih je prvo pretresla. Osim svjedoka i Gojak Bilala, tada su se u tom stanu nalazili i Gojak Mulaz, Safet, Mula, te Gredić Atif i Izet, te njihove supruge i djeca. Nakon što su muškarce počeli udarati, povezali su ih policijskim lisicama i izveli prema "spomen parku" gdje su se nalazila njihova vozila. Potom su ih dovezli u zgradu "Digitron"-a. Tu su zatekli još civila. Stavili su uz zid i počeli su ih tući. Svjedok je te prilike dobio jak udarac u predjelu bubrega. Potom su morali čučnuti i staviti glavu između koljena. Nakon otprilike sat vremena, svjedoka su odveli u drugu prostoriju gdje ga je oko sedam vojnika tuklo nogama obuvenim u čizme, palicama i rukama. Svjedok je tada bio u ležećem položaju i nastojao je zaštititi lice da ga ne udaraju u lice. Nakon deset minuta takvog udaranja, opet su ga vratili u prvobitnu prostoriju. Sve su redom s njim dovedene tako izvodili. Čulo se da ih u toj drugoj prostoriji po izvođenju također tuku. Sve su ih redom tako izvodili i vraćali u prvobitnu prostoriju.

782. Nakon 2-3 sata boravka u tim prostorijama, čuo je da spominju Batka. Do tada ga nije lično vidio. Međutim, prije nego je doveden u "Digitron", svjedok je imao priliku vidjeti Batka na TV snimku sa Vraca, na kojem je bio s još dva vojnika, držali su zastavu i podignuta tri prsta. Kada je svjedok uočio Batka i kada je čuo da ga u više navrata oslovljavaju, u jednom momentu je svjedok pogledao u Batka i navodi da „to lice ne mogu nikad zaboraviti“. Tuko ih je sviju. U tim situacijama bi uvijek imao pištolj u ruci. Udarao je svjedoka po glavi kundakom i govorio mu je „tebe ću ubiti, ti si mlad, da se ne možeš svetiti“ nakon čega mu je pucao u nogu iz pištolja sa otprilike 1m udaljenosti. Te prilike je ranio svjedoka u lijevu nogu, nakon čega ga je pitao „jesam li te pogodio“ na što mu je svjedok odgovorio potvrdno. Tako je svim komšijama koji su s njim dovedeni pucao u nogu. Nekoga je ranio u između prstiju, nekoga u predjelu zgloba. Te prilike, svjedoka je ranio u predio zgloba lijeve noge. Svima im je za to vrijeme psovao. Udarao ih je u rukom, te kundakom od pištolja u predjelu glave. Opisujući koliko je to vremenski trajalo, svjedok je naveo da je on tako ulazio u prostoriju povremeno, pa onda ode 20-ak minuta pa opet dođe, i sve tako.

783. Opisujući fizički izgled Batka u tim situacijama, svjedok je naveo da je bio nizak, nabijen u ramenima, "imao je ružno lice, zastrašujuće, čak nije izgleda ni ljudski u momentima dok bi nas tukao". U tim prostorijama je svjedok ostao do predveče. Potom je došao čovjek kojeg je poslala njegova komšinica i koji ga je i izveo iz tih prostorija. Međutim, na izlazu iz zgrade, Batko je od njega tražio zlato i novac, pa nakon što mu je svjedok rekao da nema, udario ga je šakom u lijevi dio lica, nakon čega je svjedok s tom osobom koja je došla po njega, otišao u ambulantu, a potom kući. Od opisanih događaja, više nije vidio s njim dovedene članove porodica Gojak i Gredić. Naveo je da se za njihovu sudbinu ne zna ni danas. Izjašnjavajući se na okolnost pjašnjenja kako to da je svjedok među svim vinovnicima koji su ga taj dan tukli, zapamtio ime "Batko", svjedok je naveo "kad vas neko tuče čitav dan, kad vas rani i kad ste sa njim, znači kad vas on podigne i udara vas i kad gledate lice u lice, znači to i drugi su to radili ali znači čovjek me je ranio, tako da mi je ost'o upečatljiv". Naveo je i da je 100% siguran da ga je udarao Batko kojeg je prepoznao sa TV snimka sa barikada, kao i da je 100% siguran da ga je Batko kritične prilike ranio u nogu, a ne neko drugi.

784. Slijedom dokaza T-175 i T-183, Gojak Safet, Gojak Mulo, Gojak Bilal, Gojak Mulaz, Gredić Izet i Gredić Atif su proglašeni nestalim sa datumom 13.6.1992. godine. Iz ranije isticanih razloga, Vijeće se neće osvrutati na dokaz T-112 (novinski članci).

785. Slijedom iskaza oštećenog, Vijeće je, prije svega utvrdilo da je vojnik Batko, kojeg svjedok navodi u ulozi svog i vinovnika ostalih oštećenih, upravo optuženi. Naime, svjedok je, saglasno ostalim iskazima svjedoka kojima je Vijeće poklonilo vjeru, identično opisao optuženog u ulozi naoružanog vojnika, navodeći da je bio nižeg rasta, nabijen, te da je njegov lik imao priliku vidjeti na TV snimku snimljen na lokalitetu Vraca na kojem se optuženi nalazio sa još dvije osobe, na kojem su pokazivali tri prsta i držali zastavu. Radi se o snimku koji je Vijeće više puta i ranije navodilo u prilog pozitivne identifikacije optuženog od strane svjedoka. Pri tome, svjedok je veoma plastično naveo da lice optuženog ne može nikad zaboraviti. Vijeće je ovakav utisak steklo i slijedom nastavka kazivanja oštećenog, koji je naveo da je 100% siguran da ga je udarao Batko kojeg je prepoznao sa TV snimka sa barikada, kao i da je 100% siguran da ga je Batko kritične prilike ranio u nogu, a ne neko drugi. Također, svjedok je imao priliku jasno percipirati lik optuženog i prilikom izlaska iz prostorija „Digitron“-a kada ga je optuženi udario šakom u predio lica. Dakle, svjedok je nesumnjivo u više različitih navrata imao priliku jasno percipirati lik optuženog, dok je u svakom od pojedinačnih slučajeva jednako siguran da je sve to prema njemu činio upravo optuženi, a ne neko drugi.

Također, svjedok je jasno razgraničio od kojeg momenta optuženog uvodi u inkriminirajući krug saizvršilaca, pri čemu decidno pravi razliku po pitanju postupanja ostalih nepoznatih vojnika s jedne, i optuženog s druge strane.

786. Nadalje, svjedok je decidno opisao i postupanje optuženog spram ostalih oštećenih pri čemu je Vijeće naročito cijenilo njegovu mogućnost da jasno percipira ponašanje optuženog kritične prilike, obzirom da se oštećeni Gušić Dževad, kritične prilike nalazio zajedno u jednom malom prostoru sa ostalim komšijama s kojima je i doveden, za koje kaže da ih je do izlaska iz „Digitron“-a, posljednji put i vidio žive, dok i materijalni dokazi T-175 i T-183 nesporno potvrđuju tu činjenicu.

787. Stoga, Vijeće nalazi da su opisana postupanja optuženog spram žrtava, imajući u vidu njihov intenzitet, sukcesivnost i mnogobrojnost, rezultirala snažnim bolom i patnjom, te da je isto i ostvareno u cilju diskriminacije žrtava po osnovu nacionalne pripadnosti.

788. Kada je u pitanju činjenica da oštećeni Gojak Safet, Gojak Mulo, Gojak Bilal, Gojak Mulaz, Gredić Izet i Gredić Atif nakon opisanog boravka u „Digitron“-u, više nisu ni viđeni živi, Vijeće je utvrdilo da je optuženi, poduzetim radnjama, saizvršilac u prisilnom nestanku oštećenih. Naime, i prije ovog događaja u junu, Vijeće je utvrdilo da je optuženi i ranije poduzimao protivpravne radnje zločina protiv čovječnosti i prisilne nestanke. Dakle, optuženi je, razumno mogućim znanjem, morao znati da je takvo postupanje protivpravno i u ovom slučaju.

789. Stoga, ne samo da je Vijeće utvrdilo da je opisanim postupanjem na odlučujući način doprinio prisilnom nestanku oštećenih, već da je istu i preduzeo kako bi ih uklonio od zaštite zakona duže vrijeme, čime je uskratio informacije o njihovoj konačnoj sudbini obzirom da oštećeni ni do danas nisu pronađeni. Također, Vijeće nalazi da se takvo ponašanje optuženog i odvijalo na očigled i uz pristanak tada aktuelnih vojnih struktura vlasti kojim je pripadao, obzirom da, očigledno, za isto protiv optuženog nije ni vođen na zakonu zasnovan postupak u cilju njegovog procesuiranja i kažnjavanja.

790. Slijedom navedenog, Vijeće je, isključujući svaku razumnu sumnju, utvrdilo da je optuženi, kao saizvršilac, počinio progon mučenjem oštećenih Gušić Dževada, Gojak Bilala, Gojak Mulaza, Gojak Safeta, Gojak Mule, Gredić Izeta i Gredić Atifa, te prisilnim

nestankom oštećenih Gojak Bilala, Gojak Mulaza, Gojak Safeta, Gojak Mule, Gredić Izeta i Gredić Atifa.

PP. TAČKA 51 OSUĐUJUĆEG
DIJELA IZREKE PRESUDE

791. **Tačkom 51 osuđujućeg dijela izreke presude (tačka 54 optužnice), optuženi je oglašen krivim da je počinio progon drugim nečovječnim djelima i pljačkom oštećene Nikolić Ljerke.**

792. Na predmetnu okolnost je svjedočila svjedokinja „S-44“ i Duraković Razija, te je pročitán iskaz iz istrage svjedokinje Kukić Ljiljane (T-114).

793. Svjedokinja „S-44“ je u svom iskazu navela da je u vrijeme raznih dešavanja u Sarajevu, živjela s nanom na Grbavici. Dok je boravila na Grbavici, čula je u više navrata priče o Batku. Zbog tih priča o njemu koje su se brzo širile, sve nacionalnosti su se sklanjale od njega. Kritične prilike, u ljeto 1992. godine, svjedokinja se igrala ispred zgrade sa ostalom djecom. Tada je imala 12 godina. Batko je došao sa crnim fićom i zastavom na kojoj je nacrtana mrtvačka glava. Te prilike je bio u uniformi, dok naoružanje nije primijetila. Navela je da joj je Batko upravo po izgledu “odskakao” od ostalih komšija koji su, također, bili pripadnici VRS, te da joj je zbog toga i bio “upečatljiv”. Kada je izašao iz vozila, Batko je na glavi imao “šajkaču” i ušao je u prvi ulaz u kojem je i svjedokinja tada stanovala. Na prozorima te zgrade bili su polomljeni vanjski prozori od haustora, tako da je sa mjesta s kojeg je posmatrala prizor uspjela vidjeti unutrašnjost haustora od prvog do zadnjeg stana. Potom je Batko sreo jednu gospođu Nikolić Ljerku u koje se svjedokinja sjeća kao prijateljice njene nane. Tada je oštećena imala oko 60 godina, bila je jevrejka. Batko ju je tjerao uz stepenice, udarao je šakama, nogama, nasrnuo je na nju udaravši je po svim dijelovima tijela. Za svo to vrijeme žena je jaukala. Zbio ju je u jedan ćošak i svjedokinja je vidjela da je gura i čupa. Nije mogla vidjeti šta time tačno i radi. Međutim, kasnije je saznala da joj je tada zapravo skidao nakit koji je te prilike imala na sebi, dok se to moglo primijetiti i kasnije po ozljedama koje je svjedokinja na oštećenoj lično vidjela. Svjedokinja se “zaledila” od tog prizora. Potom ju je ugurao u stan nakon čega više nije mogla ništa vidjeti. Otprilike ubrzo nakon tog događaja je i umrla.

794. Svjedokinja napominje da nije vidjela trenutak kada je Batko izašao iz zgrade jer čim je ušao u stan, djeca, među kojima se nalazila i svjedokinja, su se razbjegli

277

kućama. Nakon toga Batka više nije vidjela. Oštećena joj je ostala u sjećanju kada je svjedokinja tražila svoju nanu u njenom stanu. Oštećena je tada nepomično ležala i jaukala, napominjući da je jako loše izgledala. Njeno lice, vrat i ruke su bile modri. Nakon 2-3 dana od svjedokinjinog odlaska u stan oštećene, oštećena je umrla. Nakon tih događaja, Batka je vidjela preko TV-a i putem interneta. Te prilike je saznala njegove pune identifikacijske podatke: Veselin Vlahović – Batko. Napominje da je 100% sigurna da je to osoba koja je kritične prilike postupala prema oštećenoj na opisani način. Opsijući dodatno kako je znala da je kritične prilike došao Batko, a ne neko drugi, svjedokinja je navela “svi su znali, .. ne znam kako da Vam kažem, isto ko da Obama sad prođe ovuda, a da ga ne prepoznamo ovdje mi u sudnici, eto”. Na poseban upit u vezi sa razlikom u odnosu na iskaz iz istrage¹¹⁸, svjedokinja je navela da on nije mogla kritične prilike vidjeti da je Batko sa oštećene skidao nakit, vidjela je samo da ju je gurao i čupao. Kasnije je saznala da je tada s nje skidao nakit, ali to tada nije vidjela.

795. Svjedokinja Duraković Razija je na predmetne okolnosti je izjavila da joj je jedna gospođa (Ljerka ili Zdenka) koja je živjela u neboderu preko puta njenog, jedne prilike kada su se srele, savjetovala da je najbolje da ne govore otvoreno o svojim susretima s Batkom. Prisjeća se da je ubrzo nakon tog susreta ta gospođa umrla.

796. U svom iskazu, svjedokinja Kukić Ljiljana, čiji iskaz je u smislu odredbe člana 273. stav 2. ZKP BiH pročitao na glavnom preptresu, je navela da je u junu ili junu 1992. godine, u njenom stanu (Lenjinova 71) boravila komšinica Nikolić Ljerka. Jedne prilike, kada je svjedokinja otišla kod druge komšinice u susjednu zgradu, Ljerka je ostala sama u njenom stanu. Kasnije je saznala da je u stan dolazio Batko, te da ju je potom odveo u njen stan gdje ju je maltretirao i uzeo joj nakit nakon čega ju je zaključao i otišao. Komšije su pričale i da ju je Batko tada silovao. Komšinica Ljerka je umrla 7. decembra 1992. godine. Tog datuma se svjedokinja dobro prisjeća jer se to desilo na dan njenog rođendana.

¹¹⁸ Zapisnik o saslušanju svjedoka „S-44“ sastavljen dana 17.2.1999. godine kod istražnog sudije Kantonalnog suda u Sarajevu; Zapisnik o saslušanju svjedoka „S-44“ sastavljen dana 4.5.2001. godine kod istražnog sudije Kantonalnog suda u Sarajevu; Zapisnik Tužilaštva BiH broj KT-RZ-61/05 od 5.10.2010. godine o saslušanju svjedoka „S-44“ (T-66);

797. Oslanjanjem na izvedene dokaze, prevashodno na iskaz svjedokinje "S-44" koja je očevidac, Vijeće je prije svega utvrdilo da je opisani vojnik Batko upravo optuženi. Svjedokinja je decidno opisala na koji način je identifikovala optuženog, navodeći da joj je zbog toga bio u upečatljiv, te konačno veoma plastično navodeći da je Batko bio neko koga su u kritično vrijeme "svi su znali, .. ne znam kako da Vam kažem, isto ko da Obama sad prođe ovuda, a da ga ne prepoznamo ovdje mi u sudnici". Ovakva identifikacija optuženog je saglasna ostalim relevantnim iskazima svjedoka kojima je Vijeće poklonilo vjeru koji su, također, navodili da je optuženi bio neko ko je bio upečatljiv, prepoznatljiv i karakterističan povezujući to uglavnom sa njegovim specifičnim obrasom dolaska u ulozi uniformisanog vojnika, sa „šajkačom“ na glavi, te da je bilo općepoznato da ga se svi bojali, neovisno od nacionalnosti.

798. Nadalje, Vijeće je cijeno mogućnost svjedokinje da objektivno percipira događaj. Naime, svjedokinja je decidno pojasnila iz kojeg položaja je posmatrala kritični događaj kao okolnost da su vanjski prozori haustora u kojem se događaj i desio, bili razbijeni. Također, svjedokinja je decidno navela šta je tačno vidjela, jasno naglasivši da je vidjela da je optuženi oštećenu čupao i gurao, dok je kasnije čula da je tada skidao nakit sa oštećene, a posljedice čega je svjedokinja jasno i vidjela. Međutim, Vijeće nije prihvatilo iz njenog iskaza da je oštećena od zadobijenih povreda ubrzo i preminula. Međutim, Vijeće istovremeno ne nalazi potrebnim dalje se razračunavati sa tom nedosljednošću obzirom da smrtni ishod oštećene nije ni obuhvaćen činjeničnim navodima optužnice. Potkrepljujući iskazi na navedene okolnosti su iskazi svjedokinje Duraković Razije i pročitani iskaz svjedokinje Kukić Ljiljane.

799. Stoga, Vijeće je utvrdilo da je optuženi opisanim radnjama poduzeo druga nečovječna djela prema oštećenoj Nikolić Ljerki, za koju je morao znati da je civil, pri čemu je bilo očigledno da je jedan vojnik u nesumnjivo dominantnijem fizičkom položaju spram nezaštićene starice, a što je imalo za posljedicu narušavanje njenog psihofizičkog integriteta. Vijeće je zaključilo i da je kritične prilike optuženi od oštećene otuđio zlatni nakit neutvrđene vrijednosti, obzirom da su se na njenom tijelu jasno dale izdiferencirati povrede nastale čupanjem istog koje je svjedokinja "S-44" vidjela, pri čemu to proizilazi iz svih relevanti dokaza.

800. Slijedom navedenog, Vijeće je, isključujući svaku razumnu sumnju, utvrdilo da je optuženi počinio progon drugim nečovječnim djelima i pljačkom oštećene Nikolić Ljerke.

QQ. TAČKA 52 OSUĐUJUĆEG
DIJELA IZREKE PRESUDE

801. **Tačkom 52 osuđujućeg dijela izreke presude (tačka 55 optužnice), optuženi je oglašen krivim da je, kao saizvršilac, počinio progon ubistvom oštećenih Gološ Džemala, Gološ Azre, Koristović Šerifa i Koristović Nadžije.**

802. Na predmetne okolnosti su svjedočili svjedok Frančić Josip, Gološ Dženan, "S-34", "S-29", vještak dr Žujo Hamza, te je pročitana iskaz svjedoka Dizdarević Šabana (T-117). Također, uveden je materijalni dokaz T-171.

803. Svjedok Josip Frančić je na predmetne okolnosti izjavio da je u vrijeme ratnih dešavanja u Sarajevu živio na Grbavici, u ul. Bane Šurbata 18. U toj zgradi su se nalazile prostorije "Digitron Buje" firme, koja je u maju mjesecu 1992. godine opljačkana i u njenim prostorijama je formiran štab. Na početku, kada je štab formiran, svjedok je pozvan od strane štaba na mobilizaciju, međutim, nakon što se predstavio, rekli su da "ne odgovara" i vratio se kući. Na 6. spratu svjedokov zgrade, živjele su porodice Gološ (Džemo i Azra) i Koristović (Šerif i Nadža). Svjedok navodi da je 3.7.1992. godine u stanu porodice Gološ, zajedno sa svojom suprugom i porodicom Koristović, gledao dnevnik. Nakon što je svjedok otišao u svoj stan (koji se nalazio neposredno ispod stana Gološ), navečer oko 22,30 sati, su se čuli glasovi i hodaње po stanu porodice Gološ. To je trajalo oko pola sata. Nakon toga je čuo zvukove silaska niz stepenice haustora nakon čega je nastala tišina. Obzirom da je sljedeće jutro bio dogovor da kod bračnog para Koristović svjedok sa suprugom ide na kafu, kada je svjedok krenuo u stan porodice Koristović, vidio je na vratima stana porodice Gološ ćirilični natpis na bijelom papiru "zauzeto" i pored tog natpisa je stajalo neko prezime. Stan porodice Koristović je tačno prekoputa stana porodice Gološ na 6. spratu. Potom se vratio i saopštio supruzi zatečeno, nakon čega se vratio do stana porodice Koristović, međutim, vidjevši da nema nijedne od tih porodica, svjedok se obratio komšiji Strnić Siniši da se raspita o njima. Nakon toga, Siniša mu je rekao da je tražio informacije, ali da se za te porodice ništa ne zna.

804. Potom, u subotu 4. jula između 12,00 i 13,00 sati, na parking ispred svjedokove zgrade, dolazi bijeli golf "tip II" koji se parkira uz stepenice. Svjedok je to posmatrao sa kuhinjskog prozora svog stana. Potom iz bijelog golfa izlaze tri osobe. Kada su te osobe ušle u haustor, kroz vizir je prepoznao da je jedan od te tri osobe

Batko, dok ostale osobe nije poznavao. Navodi da je jedna od tih nepoznatih osoba bila krupna osoba, u uniformi JNA, dok je Batko bio nizak, krupan, sa "šajkačom" na glavi. Prepoznao ga je tada jer ga prepoznao sa slike koja je "obišla cijeli svijet", sa prvih kontejnera. Ne sjeća se jesu li imali naoružanje kod sebe. Popeli su se na 6. sprat i potom se čulo kako ulaze u stan porodice Gološ i kako vuku namještaj. Svjedok je tada bio u velikom strahu da će doći i po njega. U jednom trenutku, stali su na podest pored svjedokovih vrata. Vidio je da su u rukama nosili zavežljaj od bijelog čaršafa, koji ga je podsjetio na umotani leš. U jednom trenutku se krupni vojnik okrenuo pkrema svjedokovim vratima rekavši "šta ćemo sa ovima" na šta je Batko odgovorio "ima vremena". Potom je svjedok vidio kako te stvari stavljaju u golf s kojim su i došli. To nošenje stvari je trajalo oko sat vremena. Nakon njihovog odlaska, svjedok je odlučio sa suprugom napustiti stan zbog bezbjednosti, tako da su u nedjelju ujutro (5. jula 1992. godine) i napustili stan. Nakon toga, iz medija je saznao Batkovo puno ime i prezime. Navodi da je 100% siguran da je ta osoba koju je vidio u medijima ista osoba koju je opisane prilike vidio kroz vizir. Iz novina je saznao o konačnoj sudbini bračnog para Gološ i Koristović. Također, nakon rata su o tome razgovarali sa kćerkom porodice Gološ.

805. Svjedok Gološ Dženan je o sudbini svojih roditelja i bračnog para Koristović saznao preko komšija. Naveo je da su njihova tijela ekshumirana prekoputa njihove zgrade, u današnjoj ulici Derviša Numića.

806. Također, svjedokinja "S-29" je u svom iskazu navela da je čula da je Batko odveo porodice Gološ i Koristović, te da ih je ubio.

807. Svjedok "S-34" koji je u vrijeme događaja iz optužnice, otvoreno susretao osobu po nadimku "Batko", i s kojom je u više navrata i razgovarao, je u svom iskazu naveo da je čuo iz priča da je, između ostalog, Batko dovođen u vezu sa pronađenim leševima koji su nađeni u izgorenoj kući u blizini zgrade "Digitron"-a.

808. Slijedom, iskaza¹¹⁹ svjedoka Dizdarević Šabana koji je slijedom odredbe iz člana 273. stav 2. ZKP BiH pročitana na glavnom pretresu (T-117), proizilazi da je mu je njegov prijatelj-oštećeni Gološ Džemail, rekao da imaju vezu da izađe sa Grbavice, pa

¹¹⁹ Zapisnik o saslušanju svjedoka Dizdarević Šabana, sina Bejte, rođenog 1935.godine, sačinjen od strane Višeg suda u Sarajevu dana 23.3.1995.godine pod brojem Ki-25/95; Izvod iz matične knjige umrlih za Dizdarević Šabana; (T-117);

je njegovo nejavljivanje, koje je potom uslijedilo, protumačio da se sa suprugom uspio spasiti. Međutim, kasnije je preko druge osobe saznao da su Gološ Azra i Džemail ubijeni, te da ih je ubio Veselin Vlahović – Batko.

809. Dokaz T-171¹²⁰ je izveden na okolnost uviđaja na adresi Derviša Numića 16, Grbavica, ekshumacije i identifikacije oštećenih Gološ Džemala i Azre, te Koristović Šerifa i Nadžije. Za identifikovano lice Koristović Šerif, konstatovano je da nedostaje lobanja.

810. U svom nalazu, vještak dr Žujo Hamza je na predmetne okolnosti naveo da su tijela oštećenih pronađena u ul. Derviša Numića 16 (Bane Šurbata 16). Kod identifikovanog Gološ Džemala povrede na tijelu su iskazane i s diferencijalnim rupastim nedostatkom kosti trupa lijeve lopatice, pravac ulaza s leđa sa promjerom oko 10 mm i odlomom lopatičnog grebena u obliku uzdužno postavljenog elipsastog nedostatka kosti potiljačne lobanje u dužini oko 30 mm i širine oko 9 mm. Smrt je nasilna, nastala usljed povrede tkiva mozga.

811. Kod identifikovane Gološ Azre-što se tiče samih povreda riječ je o rupastom nedostatku kosti desne polovine potiljačne kosti izdiferencijalan pravac ulaza u pravcu izlaza praćena u više višelinijjskih preloma kostiju lobanje, pa kada se one rekonstruišu nađe se olučasto žljebast nedostatak koji odgovara promjeru oko 10 mm. Smrt je trenutna, nasilna, nastala mehanizmom razorenja tkiva mozga.

812. Kod identifikovane Koristović Nadžije riječ je o rupastom nedostataku lijeve polovine ljuske čeone kosti, izdiferencijalnog pravca, ulaz sprijeda ka lobanjskoj duplji a bez izlaza, otvor u lobanjskoj nađe se sa mrkolj masi naljepljenoj u predjelu potiljka i deformisano zrno sa košuljicom koji pripada kalibru 9 mm. Smrt je uzrokovana nasilno, trenutno, usljed razorenja tkiva mozga.

813. Kod identifikovanog Koristović Šerifa povrede nisu iskazane.

814. Oslanjanjem na izvedene dokaze, prevashodno na iskaz svjedoka Frančić Josipa, Vijeće je utvrdilo da su oštećeni posljednji put viđeni živi 3.7.1992. godine, u situaciji kada su sa svjedokom i njegovom suprugom bili u stanu porodice Gološ.

¹²⁰ Fotodokumentaciju Sektora kriminalističke policije Sarajevo broj KOR87/97 od 13.2.1997.godine; Obavijest MUP-a Kantona Sarajevo o pronalasku grobnice broj 01/2-3.230-18/97 od 25.2.1997.godine; Zapisnik o uviđaju Kantonalnog suda u Sarajevu broj Kri-16/97 i Kri-46/97 od 25.7.1997.godine, i dr. (T-171);

Svjedok je potom, po dolasku u svoj stan, u večernjim satima oko 22,30 sati, čuo glasove i hod po stanu iznad (stan porodice Gološ), da bi nakon oko pola sata čuo silazni hod niz stepenice haustora. Sutradan je na vratima tog istog stana vidio ćirilični natpis „zauzeto“, da bi nakon što se uvjerio da od događaja prethodnu noć, kada je sjedio zajedno sa svojim komšijama u stanu porodice Gološ, uvidio da nema traga od tih istih komšija, svjedok vidio kako se tog istog dana oko podne, ispred njegove zgrade i to tik uz zgradu, parkira bijeli golf iz kojeg izlaze tri osobe. Te osobe potom ulaze u taj isti stan-odnosno stan porodice Gološ koji se nalazio neposredno iznad njegovog stana. Svjedok nije bio u prilici da vidi neposredni ulazak tih lica u stan porodice Gološ, međutim, oni su se vozilom parkirali ispred haustora, iz istog su izašli, kroz špijunku je prepoznao jednu od te tri osobe osobe, a zatim, u stanu porodice Gološ, nakon što ta lica prolaze pored svjedokovih vrata, opet se čuje buka. Osoba koju je kroz vizir prepoznao kao Batko, je osoba koju je prije tih događaja, tačnije na početku rata, vidio na TV-u, na snimku na prvim barikadama.

815. Potom, nakon otprilike sat vremena buke u stanu porodice Gološ, buka prestaje, i onda svjedok ponovo vidi te iste tri osobe kako silaze niz stepenice, kratko se zaustavljaju ispred njegovih vrata, i svjedok ih opet vidi kroz vizir. Tada je uslijedila konverzacija u smislu kada će doći kod svjedoka u stan, u kojem trenutku je nepoznati vojnik pokazivao na njegov stan, dok je Batko kratko odgovorio da ima vremena, nakon čega se sva trojica vojnika vozilom golf udaljavaju. Sljedeća informacija koju svjedok ima o svojim komšijama Gološ i Koristović, a što je utvrđeno i slijedom dokaza T-171, jeste da su njihova tijela pronađena u zapaljenoj kući, u blizini svjedokove zgrade.

816. Dakle, u međuvremenu, nakon što svjedok Frančić Josip posljednji put vidi Gološ Džemila, Gološ Azru, Koristović Šerifa i Koristović Nadžiju žive, niko ih više nije ni vidio žive, niti o tome postoje dokazi, dok u stan porodice Gološ, gdje su sve četiri nestale osobe posljednji put i viđene žive, dolazi optuženi sa još dva vojnika. Dolazak optuženog i ostala dva vojnika sutradan, se odvija po istom obrascu i od noć prije, kada se također čula buka, hodaње po stanu, a potom silaženje niz stepenice. Optuženi i ostala dva vojnika slobodno i bez ikakvih prepreka, ulaze u stan na kojem je prethodno napisao „zauzeto“, pa je po ocjeni Vijeće, razumno zaključiti da su upravo oni taj natpis i stavili. Naime, ono su precizno i bez ikakvog zaustavljanja, došli upravo pred tu zgradu i ušli upravo u taj stan, a potom iz istog i odlaze. Nema nikakvih drugih dokaza da je neko drugi, osim optuženog i dva vojnika, i dolazio u taj stan, dok su u međuvremenu, oštećeni već bili nestali. Pri navedenom, svakako je od odlučujućeg značaja i činjenica

da se stan porodice Gološ i nalazio u zgradi u kojoj se i nalazio "štab" u koji je optuženi redovno dolazio. Dakle, imajući u vidu cjelokupne okolnosne odrednice, činjenicu da su oštećeni posljednji put viđeni živi u stanu u koji potom nesmetano i bez ikakvih prepreka dolazi i ulazi optuženi sa još dva vojnika, oni dolaze s jasnom nakanom i znaju gdje i kada treba da dođu, i to i čine, dok u međuvremenu, niko drugi nije viđen kako dolazi u stan porodice Gološ, a oštećeni su već tada nestali, po ocjeni Vijeća, čini optuženog saizvršiocem u njihovom ubistvu. Slijedom materijalnih dokaza, ustanovljeno je da je smrt oštećenih nasilna, dok se na tijelu oštećenog Koristović Šerifa nisu mogle izdiferencirati posebne povrede, obzirom da nedostaje lobanja ubijenog. Međutim, ta sama činjenica, nesumnjivo ukazuje da je i njegova smrt, također, nasilna.

817. Ostali izvedeni dokazi su potkrepljujući na navedene okolnosti.

818. Slijedom navedenog, Vijeće je, isključujući svaku razumnu sumnju, utvrdilo da je optuženi, kao saizvršilac, počinio progon ubistvom oštećenih Gološ Džemaila, Gološ Azre, Koristović Šerifa i Koristović Nadžije.

RR. TAČKA 53 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE

819. **Tačkom 53 osuđujućeg dijela izreke presude (tačka 56 optužnice),** optuženi je oglašen krivim da je, kao saizvršilac, počinio progon drugim nečovječnim djelima i pljačkom oštećenog **Alihodžić Nijaza**.

820. Na predmetne okolnosti su svjedočili svjedok-oštećeni Alihodžić Nijaz, Miličević Safet i Kanlić Asim.

821. Svjedok-oštećeni Alihodžić Nijaz je na predmetne okolnosti izjavio da je u vrijeme ratnih dešavanja u Sarajevu živio sa suprugom i djecom na Grbavici u ul. Rave Jankovića. Od komšija je saznao da je u predstavništvo njegove firme na Kovačičima provalio Batko. Nakon toga, došao je u svjedokov stan. Obzirom da su se tada u svjedokovom stanu nalazile komšije, Batko ih je rastjerao, a potom svjedoka zajedno s tim drugim vojnikom, odvezao crvenim golfom u "Digitron Buje". Batko je tada bio sa još jedinim visočijim vojnikom koji je stajao ispred ulaza, a Batko je ušao u stan. Naročito se prisjeća da je Batko od naoružanja imao pištolj jer mu je prijetio njim, stavljajući mu ga u usta. Nakon što su ga uveli u predstavništvo "Digitron"-a, Batko ga je odmah udario štanglom po nogama. Mislio je da će mu otkinuti obje noge. Potom ga je odveo u

jednu prostoriju i udario odozada, usljed čega je svjedok pao. Navodi da je Batko bio bokser pa je stoga i znao kako će ga udariti "fino i stručno". U toj prostoriji se nalazio još jedan mladić, i svjedok je vidio kako ga Batko udario nogom u glavu. Vidio je kada mu je je tada izbio oko. Svjedoku nije poznat identitet tog mladića.

822. Potom je Batko počeo udarati svjedoka nogama i šakama. Skakao je po njemu dok je bio u ležećem položaju. Napominje da ga drugi vojnik nije ni jednom udario. U "Digitron"-u je svjedok proveo oko dva sata, a za sve to vrijeme ga je Batko stalno udarao. Izbio mu je zube te prilike. Ječao je od bolova. Potom je rekao da ga vodi prema Trebeviću, da ga zakolje. Tada je sa Batkom i svjedokom opet išao onaj isti vojnik koji je dolazio u negov stan i koji je s njima i došao u "Digitron". Istim vozilom dolaze na lokalitet Trebevića. Potom mu je Batko rekao da ga neće zaklati ako mu da 10.000,00 DM. Oo dolasku na to mjesto, svjedok je osjetio neki smrad, na šta mu je Batko rekao da je tu zaklao dosta "balija". Svjedok je reako da će mu dati novac, nakon ččega su krenuli ka podrumskim prostorijma svjekove zgrade u koja je svjedok krio taj novac. Potom je Batko dao svjedoku nož da kopa zemlju ispod koje se nalazio novac i nakit. Tada su mu uzeli sav novac iz kutije u iznosu od 40.000,00 DM. Te prilike uzeli su mu i skupocjeno drago kamenje i prstenje koje je svjedok kupovao prije rata. Nakon što su otišli, svjedok ih više nije viđao, a on je otišao u stan i nakon dva dana je otišao na slobodnu teritoriju. Po dolasku u stan, zatekao je svoju suprugu i Safeta Miličević. Izjašnjavajući se na okolnost nastupjelih posljedica, svjedok je rekao da je dobio dijabetes. Nakon opisanog događaja, svjedok je Batka vidio na TV-u, u vezi sa njegovim hapšenjem u Španiji. Kasnije je saznao da je Batko radio u "Slogi", dok su mu i mlađe komšije, koju su se zatele u krugu zgrade kada su svjedoka odvodili, rekli njejoj supruzi da ga je odveo Batko.

823. Svjedok Miličević Safet je u svim iskazu naveo da je u vrijeme kritičnog događaja stanovao na Grbavici u ul. Rave Jankovića 69/II. Svjedok se prisjeća da je kritične prilike, zajedno da komšijom Alihodžić Nijazom i drugim, sjedio ispred zgrade kada se pojavio vojnik koji je poimenično tražio Alihodžić Nijaza. Opisujući tog vojnika, svjedok je rekao da je bio mlađi vojnik srednjeg rasta, na glavi je imao kapu, a na ramenu je nosio pušku. Potom vojnik odlazi s Alihodžić Nijazom do njegovog stana, nakon čega svi opet odlaze. Svjedok je vidio da odlaze pješke, navodeći da ne zna da li se eventualno iza zgrade nalazilo vozilo. Potom, u večernjim stima, vraća se komšija Alihodžić. Tada se svjedok s grupom njegovih komšija i suprugom od Alihodžić Nihada, i nalazio u stanu oštećenog. Po dolasku u stan, Alihodžić je bio sav modar, jaukao je.

Kasnije im je pričao da su ga vodili prema Trebeviću iznad neke rupe iz koje se osjetio smrad. Rekao mu je i da ga je vodio u podrum i da mu je tada dao novac i zlato. Svjedok ne zna da li je upravo Batko kritične prilike odveo i vratio njegovog komšiju Alihodžića, ali zna da mu je Alihodžić kada je prvi put spomenuo događaj, rekao da je to i učinio Batko.

824. Svjedok Kanlić Asim je u svom iskazu naveo da mu je Alihodžić Nijaz pričao o predmetnom događaju, pri čemu je naveo da mu je to učinio Batko.

825. Oslanjanjem na navedene iskaze svjedoka, Vijeće je utvrdilo da je opisani vojnik Batko upravo optuženi. Prije svega, polazeći od iskaza oštećenog, svjedok je decidno opisao dolazak optuženog s još jednim licem po njega, njegovo odvođenje u zgradu "Digitron"-a, postupanje optuženog u toj situaciji, te odvoženje na Trebević i potom dolazak po novac i nakit. Naime, iako svjedok nije poznavao optuženog od ranije, bilo mu je poznato da je on bokser, pri čemu, jednako kao i svjedoci "S-47", "S-43" i Kubat Šaban, navodi da ga je kritične prilike u "Digitron"-u udarao "fino i stručno". Također, svjedok je od komšija koji su posmatrali prizor njegovog odvođenja, a što je potvrdio i svjedok Miličević Safet, dobio potvrdu da je to optuženi. Također, svjedok ni u jednom trenutku nije ostavio rezervu ili bilo kakvu sumnju da je po njega došlo neko drugo lice, nego optuženi i još jedan višoj vojnik, a identifikovao ga je i sudnici. Svjedok Miličević, iako je prisustvovao odvođenju oštećenog od strane optuženog, nije se mogao odrediti da se radi poimenično o optuženom, pri tome navodeći da se radilo o mlađoj osobi srednjeg rasta sa kapom na glavi, što i odgovara fizičkom opisu optuženog od strane većine svjedoka.

826. Specifičnost identifikacije događaja od strane oštećenog, je i činjenica da je optuženi, prije nego je tražio "otkup" od oštećenog, prethodno ga odveo na Trebević govoreći mu da će ga zaklati, na kojoj lokaciji je svjedok osjetio intenzivan smrad, dok je i svjedoka "S-47" zadesio sličan obrazac događaja (tačka 3 osuđujućeg dijela izreke presude).

827. Vijeće napominje da se svjedok Alihodžić konsultovanjem određenog dokumenta nadležnog državnog organa prilikom svjedočenja "podsjetio" da se opisani događaj desio 5.5.1992. godine. Međutim, Vijeće nalazi da ovakav vid identifikacije predmetnog događaja nije saglasan odredbama procesnog zakona. Shodno tome,

Vijeće je prihvatilo vremensko određenje događaja navedeno u njegovom iskazu u istrazi¹²¹, nalazeći da se radi o spontanom dijelu iskaza svjedoka koji Vijeće prihvata autentičnim, obzirom da je i prirodno i logično da se svjedok na takav način prisjeća opisanog događaja koji je svakako izvan uobičajenih ljudskih iskustava. Vezano za ostale devijacije u iskazu svjedok u odnosu na iskaz u istrazi, Vijeće ih ne nalazi bitnim za odluku Vijeća u konkretnom, konačno zaključivši da je svjedok vjerodostojno opisao doživljeno kao i ulogu optuženog u istom.

828. Slijedom navedenog, Vijeće je, isključujući svaku razumnu sumnju, utvrdilo da je optuženi, kao saizvršilac, počinio progon drugim nečovječnim djelima i pljačkom oštećenog Alihodžić Nijaza.

SS. TAČKA 54 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE

829. **Tačkom 54 osuđujućeg dijela izreke presude (tačka 57 optužnice),** optuženi je oglašen krivim da je, kao saizvršilac, počinio progon drugim nečovječnim djelima i pljačkom oštećenog **Suljović Safeta i Suljović Mirsada.**

830. Na predmetne okolnosti su svjedočili oštećeni Suljović Safet i Suljović Mirsad.

831. Svjedok Suljović Safet je u svom iskazu naveo da je u vrijeme ratnih dešavanja u Sarajevu, živio sa suprugom i djecom u ul. Trnovska na Kovačićima. Dana 10.7.1992. godine, Batko i još jedan vojnik su došli u njegov haustor. Te prilike svjedok se nalazio u haustoru, nakon čega mu je Batko rekao da i idu u njegov stan. Batko je tada imao hekler, a ovaj drugi vojnik automatsku pušku. Potom je Batko rekao da svjedok i njegov sin otvore vrata od balkona, nakon čega su izašli na balkon. Pitao ga je "šta je?", pa nakon što mu je svjedok odgovorio da je musliman, Batko mu je opsovao majku i rekao "uh Turčin". Nakon toga mu je Batko opalio šamar, usljed čega je svjedok od udarca sjeo na sećiju koja se tu nalazila. Vidio mu je u džepu od košulje ličnu kartu i novac (500 DM) i odmah ga je uzeo. Pitao ga je ima li još. Potom je pucao heklerom sa prigušivačem u pravcu svjedoka i njegovog sina, pri čemu se metak zaustavio u dijelu sećije oko 20cm od svjedokovog sina. Za to vrijeme, svjedok i njegov sin su sjedili na toj

¹²¹ Zapisnik Tužilaštva BiH broj: KT-RZ-61/05 od 28.10.2010.godine o saslušanju svjedoka Nijaza Alihodžića (T-100);

sećiji. Potom je Batko zgazio i pobacao sva odlikovanja svjedokovog sina iz vojske. Zatim im je rekao da će doći sutra i ako ih zatekne, da će ih sviju pobiti. Svjedok nije prije poznao Batka, već je od vojnika, koji ih je otpratio do Vrbanje mosta na dan kad su izašli na slobodnu teritoriju, saznao je da je Batko dolazio kod njih dva dana ranije i da su obzirom na to "dobro prošli". Izjavio je i da je nakon opisanog događaja viđao Batkov lik na TV. Izjašnjavajući se o opisu drugog vojnika, svjedok je naveo da je bio crn i da je na sebi imao crno, radničko odijelo. Također je naveo i da mu je otac od Muherizović Harisa (Jusuf) pričao da je Batko odveo njegovog sina, nakon čega mu se gubi svaki trag.

832. Svjedok je u svom iskazu u istrazi¹²² dodatno izjavio i da je ranije čuo za Batka, te da mu je pozato da je radio kao izbacivač u nekom kafiću u Sarajevu, a viđao ga je i na spotu na TV-u. Zna i da je Batko bio i na barikadi kod pumpe na Vrbanja mostu, navodeći da ga je tom prilikom i vidio na TV-u.

833. Svjedok Suljić Mirsad je na predmetne okolnosti izjavio da su u njegov porodični stan 10.7.1992. godine (ul. Trnovska 9) došla dva vojnika. Jedan je bio nižeg rasta, a drugi je bio krupan. Vojnik manjeg rasta je nosio maskirnu uniformu, a od naoružanja je imao hekler, a krupniji koji je bio u SMB uniformi imao je automatsku pušku sa preklopnim kundakom. Po ulasku je počela galama i manji vojnik je izveo svjedokovog oca na balkon, dok je svjedok sjedio na kauču. Drugi vojnik je bio kod ulaznih vrata. Taj niži vojnik je psovao majku i svjedok je čuo "Boga mi više nemam!" potom je manji vojnik svjedoku "u prolazu" udario šamar, nakon čega govori i svjedoku da ide na balkon. Potom je ispalio je rafal u sećiju na udaljenosti oko 50cm od svjedoka. Tada je toliko bio prepadnut, da nije ni razmišljao da li ga je tom prilikom i pogodio hicima. Taj isti vojnik je od svjedokove majke tražio zlato. Tada mu je svjedokova majka pokazivala vojnička odličja koja je svjedok dobio u vojsci, koja je on bacio, nakon čega su oba vojnika napustila stan. Kad su otišli vojnici iz njihovog stana, svjedokov otac je rekao ukućanima da mu je taj niži vojnik uzeo oko 400,00-500,00 DM koje su se nalazile kod svjedokovog oca, u džepu od košulje.

¹²² Zapisnik Tužilaštva BiH broj KT-RZ-61/05 od 20.2.2011. godine o saslušanju svjedoka Safeta Suljovića; Zapisnik o saslušanju svjedoka Safeta Suljovića sastavljen dana 16.3.1999. godine kod istražnog sudije Kantonalnog suda u Sarajevu (T-85);

834. Vojnik koji im je pomogao da svjedok sa porodicom ode na slobodnu teritoriju je rekao "dobro ste prošli, imali ste sreće, ono je bio Batko". Kasnije su imali priliku preko medija vidjeti lik tog nižeg vojnika koji im je kritične prilike dolazio u stan, tako da je svjedok tada definitivno saznao da se radi o Veselinu Vlahović zv. Batko. U tom trenutku je 100% bio siguran da je to on.

835. Oslanjanjem na navedene iskaze, Vijeće je, prije svega utvrdilo da je vojnik Batko optuženi. Prije svega, slijedom saglasnih iskaza svjedoka, Vijeće je zaključilo da identifikacija optuženog odgovara identifikaciji većine saslušanih svjedoka, u smislu da je optuženi u njihov stan došao u ulozi vojnika, da je bio naoružan, da je bio nižeg (srednjeg) rasta u odnosu na drugog vojnika, dok svjedok Suljović Safet dodatno ističe da je prije rata radio u jednom sarajevskom kafiću, te da je isti identifikovan na poznatom TV spotu. Činjenica da svjedok Suljović Safet na pretresu nije ponovio navedeni dio iskaza iz istrage, Vijeće ne pripisuje njegovoj neobjektivnosti ili nekompletnosti kazivanja, već nepostojanju direktne komunikacije na relaciji svjedok-ispitivač, dok je svjedok navedeno decidno izjavio u svom iskazu iz istrage, koji je iskaz svjedok dao u skladu sa pravilima procesnog zakona. Pri navedenom, Vijeće je imalo u vidu da su oba svjedoka objektivno imali priliku intenzivno percipirati lik optuženog u situaciji koju su doživjeli u svom stanu, koja je svakako izvan uobičajenih ljudskih iskustava. Potvrdu da se upravo radi o optuženom je i pozitivna identifikacije optuženog od strane vojnika koji im je nekoliko dana po opisanom događaju, pomogao da odu na slobodnu teritoriju. Neovisno od činjenice kako je to tom vojniku i moglo biti poznato, Vijeće nalazi da je to i bilo objektivno moguće, obzirom da je isti, slijedom iskaza oštećenih, bio pripadnik VRS, da se, za razliku od oštećenih, slobodno kretao, pri čemu je imao i širi pristup informacijama. Također, i mnogi drugi svjedoci su na sličan način pojašnjavali da se o takvim događajima otvoreno i pričalo, kao i da je optuženi često otvoreno govorio o sličnim događajima. Na koncu, logičnim se nameće zaključak zašto taj vojnik VRS-a onda nije identifikovao nekog drugog vojnika u ulozi njihovog vinovnika, nego upravo optuženog.

836. Vijeće ne nalazi odlučnom devijacijom činjenicu da oštećeni optuženog karakterišu u različitim uniformama (maskirno odnosno radničko odijelo), obzirom da su isti saglasno opisali njegovo ponašanje i postupanje prema njima kritične prilike, dok istovremeno, iz svih saslušanih iskaza, nesumnjivo proizilazi da se optuženi pojavljivao u obje navedene odore.

837. Kada je u pitanju vremenska odrednica događaja, Vijeće je uzelo kao utvrđen datum 10.7.1992. godine (a ne 9.9.1992. godine), obzirom da je takav vremenski kontekst saglasan izvedenim dokazima, zbog čega je napravilo intervenciju i u izreci. Konačno, Vijeće nije prihvatilo u iskazu oštećenog Suljović Mirsada da je optuženi kritične prilike prema njemu ispalio rafal, već jedna projektil, kako to navodi oštećeni Suljović Safet, nalazeći da je, objektivno, imajući u vidu dozu straha koja je u ovom slučaju neminovno prenasiglasila doživljeno, svjedok Suljović Safet bio u poziciji da bolje percipira taj događaj. Sam svjedok Suljović Mirsad je otvoreno govorio o dozi straha koju je pri tome osjećao, ne obračavajući uopće pažnju na to da li je on tada i bio pogođen. Ovo sam ododatno učvršćuje zaključak Vijeća o navedenom.

838. Stoga, Vijeće je, isključujući svaku razumnu sumnju, utvrdilo da je optuženi, kao saizvršilac, počinio progon drugim nečovječnim djelima i pljačkom oštećenih Suljović Safeta i Mirsada.

TT. TAČKA 55 OSUĐUJUĆEG DIJELA **IZREKE PRESUDE**

839. **Tačkom 55 osuđujućeg dijela izreke presude (tačka 58 optužnice),** optuženi je oglašen krivim da je, kao saizvršilac, počinio progon ubistvom oštećenih Balvanović Emira, Balvanović Amira i Balvanović Otilije, pljačkom oštećenih Balvanović Otilije, "S-1" i "S-2", te progon silovanjem i odvođenjem u ropstvo oštećene "S-1".

840. Na predmetne okolnosti su svjedočili oštećena "S-1", "S-25", vještak dr Ljubović Senadin (nalaz T-130), pročitani su iskazi oštećene "S-2" iz istrage, i dr. također, uvedeni su i materijalni dokazi T-147, T-165, T-166 i dr.

841. Svjedokinja "S-1" je u svom iskazu navela da je na početku ratnih dešavanja u Sarajevu, živjela sa suprugom Amirom, djeverom Emirom, jetrvom "S-2" i svekrvom Otilijom, na Grbavici. Na samom početku rata nije bilo naročitih neugodnosti iako im je u kuću dolazila JNA i tražila im lične karte. Dana 13.7.1992. godine, predvečer, u njihovu porodičnu kuću dolaze dva vojnika. Inače, ta dva ista vojnika su zajedno dolazili i nekoliko dana prije. Jedan je bio u maskirnoj uniformi sa šajkačom, a drugi je imao dio maskirne uniforme. Nije ih poznavala. Međutim, za jednog od njih su kružile priče da "hara Grbavicom" i govorili su da se zove Batko. To je bio vojnik koji je jbio u komplet maskirnoj odjeći. Rekli su njenom mužu i djeveru da se sprema, da trebaju ići na saslušanje. S njima je došao i jedan dječak koji je ostao sa svjedokinjom i ostatkom

290

prodice u kući. Dječak je imao 15-16 godina, bio je u civilu. Nakon pola sata ova dvojica vojnika se vraćaju bez muža i djevera, i govore i njima da se sprema (svjedokinji "S-1", oštećenoj "S-2" i sverkvi Otiliji). Svjedokinja je ponijela i psa sa sobom. Sjeli su u auto bijeli golf koji je bio parkiran ispred njihove kuće. Njih tri su sjele pozadi, a njih trojica (dva vojnika i dječak) naprijed. Te prilike je primjetila naoružanje samo kod ovog za kojeg je kasnije saznala da se zove Batko. Potom dolaze u jedan stan u naselju Vraca na 2. spratu. Njih tri su sprovedene u jednu prostoriju, morale su dati svo zlato sa sebe (svjedokinja i svjedokinja "S-2" su imale po 2 zlatna prstena, i to su im i dale, dok je njena svekrva Otilija imala više nakita, ali njoj nisu uzeli sav nakit). Potom su im vezali ruke. To vezivanje je naredio Batko. Bila je preplašena. Svekrva ju je tješila da ne bude pesimista, imala je krunicu u ruci, međutim, jedan od te dvojice vojnika joj je uzeo krunicu i bacio je, a potom je izveo njenu svekrvu iz prostorije. Sa svjedokinjom je ostala "S-2", a poslije je ušao Batko, uhvatio svjedokinja za poprsje i rekao "ova je moja".

842. Opisujući trenutak kada tačno saznaje da je vojnik, koji je komplet obučen u maskimu uniformu Batko, svjedokinja pojašnjava da se to desilo kada je jedna od njih pitao Batka "Bato čime ćemo - puškom ili pištoljem?", na šta je on odgovorio "pištoljem, manje se čuje". Misli da je potom i svekrva Otilija napustila s njima stan. Potom se dječak opet pojavio kod njih dvije u prostoriji. Svjedokinja ga je molila da im pomogne, na šta je rekao da ne smije, da će i njega ubiti. Kad su se nakon pola sata do sat vojnici vratili, dječaka su pustili. Potom je Batko odveo svjedokinja u jednu prostoriju, a ovaj drugi je odveo "S-2" u drugu. Od tog trenutka više nije imala kontakta sa "S-2". Sutradan je pitala Batka gdje je ona, na šta joj je on odgovorio da je napustila stan sa ovom drugom osobom. Nije ga smjela pitati i za sudbinu muža i djevera. U sobi u koju ju je Batko odveo, vidjela je na jednoj natkasni zlatne pločice koje su bile skrivene u njedrima kod njene svekrve, tako da je pretpostavila da više nije živa. Naredio joj je da se skine, što je i učinila. Potom ju je silovao. Tada je došlo do potpune seksualne penetracije. Pitao ju je je li bolji od njenog muža. Nije poduzimao nikakve radnje nasilja nad njom. Nakon što je završio sa silovanjem, rekao joj je da spava i da ne pravi nikakve "gluposti" što je i ispoštovala. Kad je svanulo, spremio se, pokazao joj je gdje se nalaze nož i puška, navodeći "da su okolo sve njegovi" i da ne izlazi na prozor.

843. Također, zahtijevao je i oralni seks, što je morala učiniti. Ujutru se spremio i otišao. Svjedokinja je ostala zaključana u stanu. Kada je otišla u dječiju sobu, kroz prozor je vidjela da je ispod beton i krov svoje kuće. Poslije se vratila u spavaću sobu i

vidjela je da je ispod travnata površina, te je odlučila da skoči kroz prozor, ali je morala čekati pravi trenutak. Batko se kasnije vratio, donio joj je da jede. Otišao je, nakon čega se opet vratio naveče, i opet ju je silovao. Tad je bio samo (vaginalni) polni odnos. Ujutru kad je otišao, kroz prozor je vidjela jednog vojnika kojeg je zamolila da joj pomogne, jer je zaključana. Potom je svjedokinja kroz prozor izbacila jorgane i deke da ublaži pad. Bacila je kroz prozor i svog psa. Skočila je. Međutim, obzirom da je pala na bok, nije mogla da se pomjeri. Potom je neka žena zovnula sanitet, s okupli su se i vojnici, i odvukli su je u neku bolnicu na Vraca. Potom je u kasindolu slikala povredu, kada joj je rečeno da joj je povrijeđena kičma, nakon čega ju je jedan komšija odvezao na Pale. Nakon toga je uz pomoć suprugovog prijatelja prebačena u Beograd. Tada joj je bio slomljen lumbalni dio kičme i bila je nepokretna.

844. Dok je bila u bolnici, posjetila ju je "S-2". Kratko su razgovarale. Rekla joj je da je odvedena isto negdje na Grbavici, nije ništa detaljisala, samo je rekla da joj nije nimalo bilo lako. Nakon toga je "S-2" otišla u Srbiju.

845. Nadalje navodi da su ostaci njenog supruga, svekrve i djevera ekshumirani 1999. godine na Trebevičkoj krivini. Nakon ekshumacije, vidjela je Batkovu sliku sa "šajkačom". Tek tada je saznala njegovo pravo ime i prezime te osobe, te navodi da je 100% bila sigurna da je na toj slici Batko.

846. Izjašnjavajući se na okolnost nastupjelih posljednica, svjedokinja je navela da se liječi već 20 godina, da koristi antidepresive, ima stalne bolove, te probleme sa urinarnim traktom.

847. Vještak dr Ljubović je u svom nalazu¹²³ (T-130) naveo da oštećena ima hronične i teške subjektivne duševne patnje uz otežano funkcionisanje u svim ključnim sferama života, te konačno zaključuje da je opća životna sposobnost oštećene "S-1" drastično oštećena i da je trajnog karaktera.

848. Svjedok "S-25" je u svom iskazu naveo da je jedne prilike, zajedno sa Batkom i Baričanin Sašom išao u jedan stan koji se nalazio iznad "tranzita". Došli su u stan u kojem su se nalazile dvije mlađe žene, jedna starija i dva muškarca. Oni su odmah

¹²³ Sudsko-psihijatrijski izvještaj dr Ljubović Senadina o provedenom neuropsihijatrijskom vještačenju nad oštećenom „S-1“ od 6.12.2010.godine (T-130);

krpama vezali te žene. Potom su ove dvije mlađe žene ostavili u sobi, a počeli su maltretirati ovu stariju ženu, tražili su joj torbicu. Svjedok se prisjeća da joj je tašne ispao lančić "Isus na križu" Batko je to uzeo i bacio kroz prozor i udario je tu ženu u predio stomaka i rebra. Potom joj je neko od njih dvojice svezao ruke i u usta joj stavio krpu, da bi potom iz špajza izveli dva muškarca koji su, također, bili svezani. U ustima su imali krpu i povez preko usta, a ruke su im bile svezane na leđima. Jedan od te dvojice je počeo neštio "mumljati" nakon čega ga je Batko udario u pleksus. Potom njih dvojica izvode tu dvojicu muškaraca i tu stariju zavezanu ženu, a Batko te prilike svjedoku govori da on ostane s tim dvjema mlađim ženama u stanu. Potom, nakon maskimalno pola sata, vraćaju se Batko i Saša Baričanin sami i govore svjedoku da on može da ide, nakon čega svjedok odlazi u komandu, a oni ostaju u stanu. Kasnije je saznao da se odvedenoj ženi i muškarcima gubi svaki trag, a da su dvije mlađe žene na kraju preživjele. Čuo je i da je jedna od njih skočila kroz prozor, usljed čega je imala povrede te da je prebačena negdje na liječenje, a da je druga bila zatočena kod Saše, nakon čega ju je on pustio, pa je uspjela spasiti se. Naveo je i da bi uobičajeno Batko nosio hekler i nož "sablju".

849. Iz pročitano g iskaza iz istrage¹²⁴ oštećene "S-2" proizilazi da su kritičnog dana (13.7.1992. godine), u večernjim satima, došla trojica muškaraca-dvojica su bili naoružani u zelenim uniformama, dok je treći izgledao jako mlado, nije bio uniformisan. Potom su pva dvojica unifmriranih vojnika odveli njenog supruga Emira i djevera Amira, dok su ona, svjedokinja "S-1" i svekrva Otilija, ostale sa tim trećim mladićem za kojeg su rekli da je musliman i predstavili su ga imenom i prezimenom kao "S-25". Ubrzo se vratio jedan od njih dvojice i rekao im je da moraju u stanicu policije voditi i njih tri, međutim, odvozi ih u stan u Petrovačkoj ulici, na 2. spratu. Čim su došle u taj stan, zavezali su im ruke ne leđima. Jedan od njih dvojice, za kojeg je kasnije saznala da se zove Batko, išao je od jedne do druge noseći nož i tražeći im zlato "devize". Te prilike su mu dale prstenje s ruku, dok je njenoj svekrvi Otiliji nožem strgnuo zlatni lančić s vrata. Potom joj je uzeo novčanik, pa nakon što je iz istog ispala krunica, bacivši krunicu na pod rekao joj je "šta je ovo ustaško, je li, daću ti ja tvog Boga!". Potom se Batko vratio i rekao je svjedoku "S-25" da njenoj svekrvi veže usta, nakon čega ju je Batko izveo iz te prostorije, dok su ona i "S-1" ostale sa svjedokom "S-25". Potom je čula

¹²⁴ Zapisnik o saslušanju svjedoka „S-2“, Federalna uprava policije Sarajevo, broj 13/5-4-1 od 1.1.2011. godine (T-201);

prigušen krik i kroz mutno staklo na vratima je vidjela da neko odlazi. Nakon izvjesnog vremena, u prostoriju u kojoj su boravile, vraćaju se Batko i taj drugi vojnik koji joj se kasnije predstavio kao Saša sa Koševskog Brda. Potom je Batko svjedokinju "S-1" odveo u jednu prostoriju stana, a Saša svjedokinju u drugu prostoriju. Potom u tu prostoriju u kojoj se nalazila svjedokinja, dolazi Batko i govori joj da se skine, što je i učinila, pa nakon što joj je rukom prešao preko grudi, rekao im je da mogu ići i izašao je iz sobe. Nakon toga, Saša ju je odvezao u svoj stan. U stanu ju je te prilike 2-3 puta silovao, da bi to isto učinio i ponovo navečer po povrtaku. U vrijeme kad bi otišao iz stana, bila je zaključana. Napominje da se tokom silovanja ponašao kao da je to sasvim normalna stvar. Kasnije je uvidom u njegovu ličnu kartu vidjela da se preziva Baričanin i vidjela je njegov datum rođenja. Kasnije je uz pomoć prijatelja uspjela otići sa Grbavice.

850. Svjedok Vaclav Zoran je u svom sikažu naveo da je mu je Glišić Mirko rekao da su braća Balvanović odvedena tu noć i da ih je odveo Batko. Saznao je da je tada s Batkom bilo još ljudi. Rekao mu je da su prvo odveli dva sina i majku, pa kasnije dvije snahe, ili je bilo obrnuto, nije siguran. Jednu noć su svjedoku došle dvije ženske osobe koje je poznavao sa pijace i rekle su mu da je "S-2" živa. Svjedok im je rekao da je noć i da ne smije izlaziti, ali da odu na policiju, tako da je "S-2" i spasio čovjek koji je radio u policiji.

851. Poznato mu je da je Amirova supruga odvedena u naselje iznad "Tranzita", zatim, da je skočila sa trećeg sprata, ali da je, iako povrijeđena, ostala živa, te da je kasnije otišla u Beograd. Naveo je i da mu je jedne prilike došao Veljko Veselinović s kojom su se svjedok i oštećeni Balvanović Amir družili. Nakon što mu je svjedok ispričao šta se desilo, on se uhvatio se za glavu i otišao je. Inače je imao dosta kontakata u policiji. Nakon nekoliko dana je došao i pitao svjedoka da li zna kako su Balvanović Amir i Emir bili obučeni, pa nakon što mu je svjedok rekao, počeo je da povraća. Potom ga je odvezao na mjesto gdje su Balvanović Amir i Emir i njihova majka bili bačeni u jednu rupu na Trebeviću. Rekao je da je tu bilo više tijela, te da je vidio i tijela Balvanović Amira i Emira.

852. Svjedokinja Mujković Jasmina je od izvjesnog Zorana saznala da su ubijeni Amir i Emir Balvanović. Rekao joj je da je u tu porodicu došao Batko, odveo je dvije snahe, dok je braću i njihovu majku ubio. Nedugo iza toga je saznala da je Amirova supruga uspjela skočiti sa zgrade u koju je dovedene, dok je Emirovu suprugu spasio neki srpski vojnik koji ju je poznavao.

853. Svjedokinja Breški-Kovačević Kristina je u svom iskazu navela da je u kasno ljeto ili jesen, u vojnu bolnicu, gdje je i ona tada radila, primljena gospođa Balvanović. Imala je povredu kičme. Obzirom da je primljena na spratu na kojem je svjedokinja radila, upoznala ju je. Svjedokinja je zanimalo kako je povrijedila kičmu i zašto je skočila kroz prozor, tako da joj je ona u kratkim crtama ispraćala o tom događaju. Rekla je da su joj porodicu odveli, da su nju odveli u jednu zgradu gdje su je držali zaključanu, da je tu čuvao jedan muškarac, i kad ga je neko pozvao "Batko", ona je iskoristila momenat i skočila je kroz prozor. U bolnici se tada zadržala manje od 24 sata, i misli da je potom prevezena za Beograd.

854. Također, svjedoci "S-32", Babić Hatidža i drugi, govorili su kako su čuli za slučaj žene koja je skočila kroz prozor, od čega je zadobila povrede.

855. Vještak dr Žujo Hamza je u svom nalazu naveo da su tijela Balvanović Otilije, Amira i Emira, pronađeni na lokalitetu Petrovačka krivina. Što se tiče samih povreda kod identifikovanog Balvanović Amira, riječ je strijelnom razorenju kostiju lobanje, strijelnim prelomima desne lijeve nadlaktice, strijelnim prelomima lijeve karlične kosti, strijelnim prelomima glavice lijeve natkoljениčne kosti, strijelnim prelomima lijeve lopatice, strijelnim prelomima donje vilice. Smrt je uzrokovana nasilno, trenutačno, mehanizmom razorenja strukture mozga.

856. Povrede kod identifikovane Balvanović Otilije su prostrelne, prostrel u predjelu lobanjskih kostiju sa izdiferenciranim ulaznim otvorom u lijevoj polovini potiljka promjera oko 8 mm, izlazni otvor je u predjelu desne jagodice. Smrt je uzrokovana nasilno, trenutačna smrt, mehanizmom razorenja strukture tkiva mozga.

857. Povrede kod identifikovanog Balvanović Emira su strijelni prelomi donje vilice, strijelni prelomi desne lisne kosti potkoljenice. Smrt je uzrokovana nasilno, ubrzana mehanizmom spoljašnjeg krvarenja.

858. Navedeno je konstatovano i u nalazu koji je i ranije višestruko spominjan T-147. Potkrjepa navedenom je i dokaz T-166¹²⁵. Također, uveden je i dokaz T-165 (smrtoznice iz novina).

¹²⁵ Obrazac Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i Međunarodnog prava Sarajevo broj 009794 od 28.3.2002., vezan za umrlu Balvanović Otiliju; Obrazac Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i

859. Konačno, na predmetne okolnosti je uveden dokaz T-113 (dokumentarni film „Krvav ples po šeheru“). Međutim, kako je to i ranije navedeno, i iz razloga iz kojih je i navedeno, Vijeće se neće u odlučujućoj mjeri oslanjati na ovaj dokaz.

860. Slijedom izvedenih dokaza, Vijeće je, prije svega, utvrdilo da je vojnik Batko optuženi. Polazeći prevashodno od iskaza oštećene „S-1“, te svjedoka „S-25“ koji je opisane prilike došao u kuću oštećenih, potom, koji je čuvao oštećene „S-1“ i „S-2“ u stanu na Vracama kritične prilike, svjedok je i decidno opisao da je uz još jedno lice, optuženi izvršio zabranjene radnje u konkretnom slučaju. Svjedokinja „S-1“, čije svjedočenje Vijeće nalazi detaljnim i kompletnim, je decidno opisala cjelokupan kontekst događaja, te postupanje optuženog kritične prilike kao i na koji način je saznala identitet svog vinovnika. Na koncu, svjedokinja je u više navrata imala priliku decidno percipirati lik optuženog, prevashodno u situaciji kada je s njim boravila u stanu u kojem ju je držao silovanu i višestruko silovao. U prilog nepristrasnosti iskaza oštećene je i činjenica da je svjedokinja izričito napomenula da je optuženi, prilikom držanja u ropstvu i prilikom silovanja, nije udarao. Navedeno samo dodatno učvršćuje utisak Vijeća da oštećena i ne tereti optuženog više od objektivno doživljenog. Obim i količina traume preživjelog, očigledna je iz iskaza oštećene, dok to proizilazi i iz nalaza vještaka dr Ljubović. Vijeće zaključuje da na to nesumnjivo ukazuje i sama priroda događaja, imajući u vidu da je opisanim postupanjem optuženog i drugog lica razorena cjelokupna porodica.

861. U pogledu svih bitnih odrednica događaja iskazi svjedoka „S-1“ i „S-25“ su saglasni i međusobno nadopunjujući, i isti ne ostavljaju sumnju da se sve opisano na navedeni način i odigralo. Kada je u pitanju ubistvo oštećenih Balvanović Emira, Amira i Otlje, svjedoci su veoma plastično i upečatljivo opisali cjelokupnu haotičnu situaciju koja je prethodila odvođenju ubijenih, kao i ponovno vraćanje optuženog i drugog vojnika bez oštećenih. Također, svjedokinja „S-1“ je navela da je ovaj drugi vojnik, prije nego su krenuli da odvedu ubijene pitao optuženog “Bato, čime ćemo - puškom ili pištoljem?”, na šta je on odgovorio “pištoljem, manje se čuje”. Stoga, iz izvedenih dokaza proizilazi da su ubijeni, prije nego su konačno i odvedeni od strane optuženog i

Međunarodnog prava Sarajevo broj 009986 od 28.3.2002., vezan za umrlog Balvanović Amira; Obrazac Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i Međunarodnog prava Sarajevo broj 009987, vezan za umrlog Balvanović Emira (T-166);

drugog vojnika, posljednji puti i viđeni živi s njima, što znači da su isti bili u pritežanju optuženog i tog drugog lica, koji se nakon otprilike pola sata po odvođenju oštećenih, varačaju bez njih. Da je smrt ubijenih bila nasilna, proizilazi i iz dokaza T-147, nalaza vještaka dr Žujo, te dokaza T-166, pri čemu je konstatovano da je smrt ubijenih nastupila vatrenim oružjem. Specifičan obrazac događaja je i lokalitet na kojem su ubijeni pronađeni-Petrovačka krivina, koji je Vijeće identifikovalo kao specifično stratište na kojem su pronađeni tjelesni ostaci ubijenih žrtava optuženog, a što je dosta puta i ranije spominjano.

862. Ostali izvedeni dokazi su potkrepljujući na predmetne okolnosti.

863. Vijeće napominje da je odbrana u vezi sa iskazom oštećene "S-1" odustala od unakrsnog ispitivanja, navodeći da optuženi događaj i djelo ne spori.

864. Slijedom navedenog, Vijeće je, isključujući svaku razumnu sumnju, utvrdilo da je optuženi, kao saizvršilac, počinio progon ubistvom oštećenih Balvanović Emira, Balvanović Amira i Balvanović Otilije, pljačkom oštećenih Balvanović Otilije, "S-1" i "S-2", te progon silovanjem i odvođenjem u ropstvo oštećene "S-1".

UU. TAČKA 56 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE

865. **Tačkom 56 osuđujućeg dijela izreke presude (tačka 59 optužnice),** optuženi je oglašen krivim da je počinio progon drugim nečovječnim djelima i pljačkom oštećenih Delalić Đevdeta, Delalić Jasmine i njihovog tada mladb. djeteta.

866. Na predmetne okolnosti su svjedočili oštećeni Delalić Đevdet i Delalić Jasmina, te svjedoci Arapčić Senadin, Pašić Malik i Pašić Esma.

867. Svjedok-oštećeni Delalić Đevdet je na predmetne okolnosti izjavio da je sa svojom porodicom živio na Grbavici, u ul. Radnička 70b. Sredinom jula, Batko je bijelim golfom došao po svjedoka i njegovu porodicu ispred zgrade. Naime, svjedok pojašnjava da je tada očekivao da dođe neko ko ih je trebao izmjestiti s Grbavice, i zato je, čuvši sirenu kritične prilike, izašao sa porodicom ispred zgrade. Svjedok je sjeo na suvozačevo mjesto, a njegov sin i supruga su sjeli na zadnje sjedište. Svjedok je vidio na tom sjedištu veliki nož-"mačeta". Batko je bio naoružan-u ruci je držao pištolj, i tako

je i vozio auto, a na sjedištu, između nogu je imao pušku. Potom ih je Batko odvezao u pravcu pijace. Zaustavio je vozilo i rekao je svjedoku da izađe s njim. Uveo ga je u neki napušten poslovni prostor. Tada mu je opsovao "balijsku majku" i počeo ga je udarati pištoljem, rukama i nogama po svim dijelovima tijela tražeći novac. Kada bi svjedok od udaraca pao, nastavio ga je udarati nogama. Te prilike svjedok mu je dao sav novac koji je imao u džepovima. Potom ga je ubacio i zatvorio u wc, nakon čega je otišao po njegovu suprugu i sina. Svjedok nije vidio taj trenutak, međutim, svo dešavanje je čuo iz wc-a. Tako je čuo da je njegovoj supruzi tražio novac i zlato, međutim, nije čuo ni vidio da ju je udario. Kasnije mu je supruga pričala da ju je udario dok je on bio u wc-u. Potom je njeg ponovo izveo iz wc-a, a suprugu i sina je uveo u wc, i počeo ga je opet udarati. Potom je krenuo pištoljem prema njegovoj supruzi i sinu. To je bio najteži trenutak za svjedoka. Prijetio je supruzi i sinu prisanljajući im pištolj supruzi na glavu i usta, a sinu u stomak. Svjedok je tada na šanku vidio pušku s kojom je Batko došao, međutim, kako se nije razumio u oružje, to isti nije ni pokušao da ih zaštiti puškom. Opisano u ovim prostorijama je trajalo oko pola sata. Nakon toga je imao krvne podlive po ramenima, leđima i bubrezima. Potom ih je Batko opet smjestio u auto i odvezao do mjesta u blizini hotela Bristol na kojem su izašli iz auta i otišli na slobodnu teritoriju. Svjedok navodi da su Batku kritične prilike dali novac u vrijednosti od 6.000,00 DM, te nakit neutvrđene vrijednosti. Naveo je i da je Batka poznavao sa TV spota koji se često prikazivao na TV-u, dok navodi da se do tada već uveliko znalo ko je Batko.

868. Svjedokinja oštećena Delalić Jasmina je u svom iskazu navela da je 15.7.1992. godine, po nju i njenu porodicu došao Batko. Svjedokinja, njen suprug i 7,5 godišnji sin sjeli su s njim u vozilo. Na zadnjem sjedištu, gdje je ona sa sinom sjedila, nalazili su se noževi. Inače je Batka ranije vidjela na TV spotu na kojem je pokazivao tri prsta, tako da su znali da je to Batko. Potom ih je dovezao pred neku ruševni objekat i otišao je sa njenim mužem prema tom objektu. Nakon otprilike pola sata, došao je po svjedokinju i njenog sina. Potom ih uvodi u taj objekat i odmah joj s vrata psuje "balijsku majku" tražeći da mu dā nakit. Potom joj je prerovio i torbu. Jednom joj je udario šamar, nakon čega je prijetio da će joj sina zaklati napominjući je da potraži još nakita ili drugih dragocjenosti. Svjedokinja je u jednom trenutku vidjela supruga kako proviruje iz jedne prostorije, i govori joj da mu da sve što ima. Potom ih je naizmjenično uvodio i izvodio iz te prostorije u kojoj se njen muž nalazio, tražeći od njih da mu daju još novca ili drugih vrijednosti. U jednom trenutku je njenom suprugu skidao cipele kako bi pretražio da li u njima krije nešto vrijedno. Na suprugovom licu je vidjela crvenilo, dok je kasnije imao

otekline i crvenilo po cijelom tijelu. Potom ih je Batko odvezao u blizini hotela Bristol, kada su preko mosta otišli na slobodnu teritoriju.

869. Svjedok Arapčić Senadin je na predmetne okolnosti izjavio da je s prozora posmatrao kada je došlo pred njegovu zgradu vozilo, dok je vozilo stajalo, vidio je lik vozača koji je bio krupnija, zdepasta osoba nižeg rasta, na rukama je imao rukavice, a u ruci je držao pištolj. Svjedok navodi da ga je interesovao prizor jer su taj dan trebali s Grbavice da idu i njegovi roditelji. Potom je naveo da je pomogao porodici Delalić da kritične prilike stvari snese iz stana, te da im je pomogao i da ih stave u gepek vozila. Naveo je i da on nije znao da je osoba koja je svjedom za volanom optuženi, međutim, da je preradom događaja i informacija s kojim je raspolagao, a koje je saznao od oca i kasnije od Delalić Đevdeta, zaključio da je to optuženi.

870. Svjedok Pašić Malik je na predmetne okolnost izjavio da je u julu mjesecu 1992. godine, vidio ispred zgrade bijeli golf. U njega su ušli članovi porodice Delalić. Koliko je mogao vidjeti, misli da je za volanom upravljao Batko. Kasnije je od Đevdeta i Jasmine saznao šta im se desilo u razrušenom objektu.

871. Svjedokinja Pašić Esma je kritične prilike vidjela vozilo i vidjela je da su u njega ušli članovi porodice Delalić. Nije vidjela lik vozača. Navela je da je njen suprug išao da im pomogne da snesu stvari, i tada je vidio da je vozač zapravo Batko na šta je prokomentarisao "nek' im je Bog na pomoći".

872. Svjedoci Pašić Malik i Esma navode da su imali priliku Batka vidjeti na TV spotu koji se periodično prikazivao na TV-u.

873. Polazeći od iskaza prevashodno oštećenih svjedoka - Delalić Đevdeta i Jasmine, Vijeće je utvrdilo da je identifikovani vojnik Batko – optuženi. Naime, svjedoci su saglasno opisali izgled optuženog, istovremeno navodeći da su ga prethodno imali priliku vidjeti na TV spotu na kojem je prikazivan kako pokazuje tri prsta, dok istovremeno navode da se do tada uveliko znalo ko je Batko, što Vijeće nalazi prirodnim i logičnim. Nadalje, svjedoci-oštećeni su, svako iz svog ugla percepcije, opisali predmetni događaj i postupanje optuženog kritične prilike, slijedom čega Vijeće njihove iskaze nalazi uvjerljivim, saglasnim i nadopunjujućim. Međutim, kada su u pitanju iskazi svjedoka Arapčić Senadina, Pašić Malika i Esme, Vijeće je prihvatilo autentičnim njihovo kazivanje koje se odnosi na dio događaja da su isti, objektivno i bili u prilici da događaj dolaska vozila golf posmatraju sa svog prozora, kao i da je posmatranje

navedenog bilo i u njihovom interesu budući da su, nakon određenog perioda, i oni otišli na slobodu teritoriju. Također, istima je objektivno i moglo biti poznato da njihove komšije-porodica Delalić, s kojom su se i privatno družili, već imaju dogovoreno izmještanje na slobodu teritoriju, pa sasvim prirodno i očekivano situaciju ispred zgrade i posmatraju. Kad je u pitanju ostatak iskaza, u smislu da su komšije događaj ne samo posmatrale sa prozora, već da su isti i bili sudionikom dešavanja pred zgradom, u smislu da su pomogli porodici Delalić da snesu stvari, Vijeće ne prihvata uvjerljivim. Naime, ovakvo kazivanje svjedoka ne nalazi potvrdu u iskazima glavnih sudionika događaja (oštećenih Delalić Đevdeta i Jasmine), koji su izričito naveli da su njih dvoje i njihov mladb.sin kritične prilike bili ispred zgrade, nakon čega ulaze u vozilo golf s kojim je optuženi došao po njih. Vijeće nalazi da isti nemaju razloga da drugačije svjedoče o navedenom, prevashodno iz razloga što se sam događaj evidentno lično njih i ticao, dok suprotstavljena i nesaglasna kazivanja ostalih svjedoka Vijeće nalazi pristrasnim i fragmentarnim, evidentno usmjerenim na dodatno otežanje procesnog položaja optuženog. Također, nerealno je i neobjektivno očekivati da neko ko posmatra dešavanja ispred zgrade sa 4. sprata (svjedok Arapčić) može decidno vidjeti lik vozača u vozilo, pri čemu je, slijedom svih iskaza, evidentno da optuženi iz vozila nije ni izlazio. Na koncu, oštećeni navode da su te prilike snijeli i u golf stavili jednu torbu i ruksak, tako da, objektivno, nije ni bilo potrebe da im neko od komšija i pomaže.

874. Slijedom navedenog, Vijeće je, isključujući svaku razumnu sumnju, utvrdilo da je optuženi, počinio progon drugim nečovječnim djelima i pljačkom oštećenih Delalić Đevdeta, Delalić Jasmine i njihovog tada mladb. djeteta.

VV. TAČKA 57 OSUĐUJUĆEG DIJELA IZREKE PRESUDE

875. **Tačkom 57 osuđujućeg dijela izreke presude (tačka 60 optužnice),** optuženi je oglašen krivim da je počinio progon silovanjem oštećene “S-11”.

876. Na predmetne okolnosti je svjedočila oštećena “S-11”, vještak dr Ljubović (nalaz T-136), “S-37” i “S-29”. Na predmetne okolnosti, odbrana je izvela dokaze saslušanjem svjedoka “S-14” i “S-15”.

877. Oštećena "S-11" je na predmetne okolnosti navela da je u vrijeme ratnih dešavanja u sarajevu živjela u ul. Bana Šurbata 24. Prvi susret sa Batkom je imala u periodu maj-juni 1992. godine kada je on došao u njen stan. Bio je naoružan i u uniformi, imao je pištolj i sablju. Pitao ju je kako se zove i ona mu je rekla svoj nadimak. Obzirom da se proćulo da je Batko došao kod nje u stan, jedan komšija zv. Čoče je također došao kod nje, rekavši svjedokinji da izađe iz stana, da će on ostati s Batkom. Potom je otprilike oko mjeseca dana boravila izvan svog stana, da bi joj zet rekao da je došla naredba da se sve muslimanke jave u "Digitron", što je i učinila, da bi je tamo rasporedili da čisti. Oštećena navodi da su ona i svjedokinja "S-37" najčešće i čistile. Taj dan kada je počela raditi u radnom vodu, sreća se opet sa Batkom. Tada su nju i svjedokinju "S-37" "rasporedili" da čiste Batku. Navodi da joj je Momo Glišić rekao da mora čistiti stan u "Digitron"-u na 3. spratu. Kad je došla u taj stan, Batko je bio u stanu sa "S-37". Potom je rekao "S-37" da ide kući, a da ona ostane s njim. Rekao joj je da se skine i da ne priča puno. Tada joj se obratio oslovljavajući je nadimkom kojim mu se prilikom prvog susreta predstavila. Skinula se i legla u dječiju sobu, na krevet. I on se skinuo. Legao je na nju, i tada ju je silovao, pri čemu navodi da je došlo do potpunog seksualnog kontakta. Pitao ju je da li joj se sviđa. Nije je zlostavljao prilikom odnosa. Kad je završio, rekao joj je da se spremi i da je "završila za danas". Danima je plakala. Otvoreno je govorila drugima o tome šta joj se desilo, međutim, rećeno joj je da trpi. Nakon toga je još tri-ćetiri puta dolazio u njen stan i svaki put bi je silovao. Uvijek je bio naoružan, ali nikad nije primjenjivao silu prema njoj. Zadnji put kad je dolazio, silovao ju je, nakon čega joj je rekao da će je u subotu voditi na Trebević. Pitala je šta će gore, da bi on rekao da je vodi da je malo izvede. Nakon toga više nije dolazio, tako da ga je tek vidjela na TV-u kad je uhapšen. Osim ovih silovanja od strane Batka, preživjela je i druga silovanja od strane vojnika iz "Digitron"-a. Navela je i da je Batko u početku vozio bijeli, pa potom crveni golf.

878. Vještak dr Ljubović je u svom nalazu istakao da je oštećena višestruko silovana od strane više osoba. Sve je to za posljedicu imalo teški slom i promjene lićnosti oštećene koja ne uspijeva funkcionisati na način da bi njen život mogao imati neki minimalan kvalitet, smisao i zadovoljstvo. Njena ukupna životna funkcionalnost je oštećena.

879. Svjedokinja "S-37" je na predmetne okolnosti izjavila da je jedne prilike bila u stanu oštećene "S-11" kada je u njen stan došao Batko, nakon čega je svjedokinja napustila stan. Toga se dobro sjećá, navodeći da je u toj situaciji pekla uštipke u stanu

“S-11”. Također, navela je i da joj je “S-11” lično pričala da ju je Batko silovao. “S-37” je potvrdila i da je čistila stanove u zgradi “Digitron”-a sa svjedokinjom “S-11” i “S-29”.

880. Svjedokinja “S-29” je svom iskazu navela da bi vidjela kada Batko odlazi u stan oštećene “S-11”, navodeći da bi ona u to vrijeme stajala pred haustorom, a Batko je ušao u njen haustor, tako da se tada “znalo” da Batko dolazi u stan oštećene “S-11”. Znala je da ju je zlostavljao. Navela je da joj je to “S-11” lično pričala, dok joj je o detaljima govorila nakon rata. “S-11” joj je rekla i da ju je Batko htio voditi na Trebević, dok je tada bilo poznato da Batko vodi na Trebević i ubija.

881. Slijedom iskaza svjedoka, Vijeće je prije svega utvrdilo da je vojnik Batko, kojeg svjedokinje navode u ulozi vinovnika predmetnih događaja upravo optuženi. Naime, prije svega, polazeći od iskaza oštećene, čiji iskaz Vijeće nalazi uvjerljivim, dosljednim, nepristrasnim i kompletnim, oštećena je u više navrata imala priliku percipirati lik optuženog. Čak i prije nego je poduzeo silovanje nad istom, došao je u njen stan, međutim, tada se na intervenciju njenog komšije, uspjela spasiti od onog što je bilo izvjesno i predvidljivo. Pri tome, svjedokinja ga je prilikom prvog susreta s njim, identifikovala u ulozi naoružanog vojnika, nosio je veliki nož (sablju), i bio je naoružan pištoljem, što odgovara pozitivnoj identifikaciji i od strane drugih svjedoka. Pri tome je navela i da joj je komšinica iz zgrade, koja ga je poznavala od prije rata, rekla da je on Batko. Potvrdila je i da je prvo vozio bijeli, a potom crveni golf, što potvrđuje činjenicu da je oštećena imala priliku percipirati lik i ponašanje optuženog u kontinuitetu, dok je to bilo i objektivno moguće obzirom da je evidentno ista bila i u radnom vodu zajedno sa “S-37” i “S-29”, dok su i mnogi drugi svjedoci govorili da su se imali priliku susretati s njim upravo u tim situacijama. Nadalje, svjedokinje “S-37” i “S-29” su očevici periodičnog dolaska optuženog u stan oštećene, pri čemu svjedokinja “S-11” veoma plastično navodi da se u tim situacijama jednostavno znalo da Batko odlazi upravo kod “S-11” što samo potvrđuje iskaz oštećene o periodičnim i nasumičnim dolascima optuženog u stan oštećene. Isto tako, svjedokinja “S-37” se veoma plastično prisjeća situacije kada je optuženi došao u stan oštećene “S-11” u kojoj situaciji je ona morala napustiti stan. Nakon što je posljednji put boravio u njenom stanu, oštećena “S-11” ga je, potom, vidjela na TV-u u situaciji kada je konstatovano da je optuženi uhapšen. Ovakav vid identifikacije proizilazi i iz brojnih drugih iskaza svjedoka. Isto tako, oštećene je veoma jasno naglasila da je optuženi opisanih prilika nije udarao ili na sličan način dodatno fizički zlostavljao, pri čemu je ista veoma jasno razgraničila

obrazac radnji poduzetih od strane optuženog, u odnosu na druge silovatelje, obzirom da je ista, nesumnjivo, višestruko silovana od različitih silovatelja.

882. Da je optuženi oštećenu u više navrata silovao, prvo u njegovom, a zatim dolaskom u njen stan, potvrđuje uvjerljivo i decidno svjedočenje oštećene, dok se, u ovakvim situacijama, imajući u vidu prirodu djela, ni u kom slučaju ne može očekivati od žrtve da je njena reakcija na doživljeno bila voljna. Naime, s jedne strane, oštećena je živjela sama, i to je optuženom već prilikom prvog dolaska kod nje u stan, obzirom da ju je detaljno "kao policajac" ispitivao moralo biti poznato. Pri tome, očigledno je bilo i da je ona nezaštićena i da je civil, naspram optuženog koji je bio naoružani vojnik, koje okolnosti su optuženom u svakom slučaju morale biti poznate.

883. O vrsti i količini traume doživljenog, govorila je sama oštećena pred sudom, dok isto nesumnjivo proizilazi iz nalaza vještaka dr Ljubović.

884. Slijedom navedenog, Vijeće je, isključujući svaku razumnu sumnju, utvrdilo da je optuženi, počinio progon silovanjem oštećene "S-11".

885. S druge strane, Vijeće nije prihvatilo tezu odbrane koju je pokušala graditi putem iskaza svjedoka "S-14" i "S-15" u smislu da je seksualni odnos između oštećene i optuženog bio dobrovoljan. Naime, u dosadašnjoj sudskoj praksi i stručnoj literaturi, kod ovakvih slučajeva zlostavljanja, prisutan je tzv. *štokholmski sindrom*, koji podrazumijeva situaciju kada se žrtva u okviru svog odbambenog mehanizma preživljavanja, veže za svog vinovnika. Sugestije ljubaznosti, poput drugačijeg tretiranja žrtve, donošenja hrane i sl. što je i ovdje bio slučaj (obzirom da iz iskaza oštećene, kao i svjedokinje "S-15" proizilazi da joj je optuženi donosio lubenice), su situacije kada se žrtva u ekstremnim situacijama straha, izolacije, ugroženosti, identifikuje sa svojim zlostavljačem. Iz svih izvedenih dokaza, nesumnjivo proizilazi da je u kritičnom periodu Grbavica i bila u izolaciji ostatka užeg geografskog konteksta. Naime, s jedne strane, građani, među njima i oštećena, su živjeli zajedno sa neprijateljskom vojskom, odnosno okruženi njom, pri čemu su morali držati otključane stanove i haustore za nenajavljene i spontane upade i kontrole raznih vojnih formacija, dok s druge strane rijeke Miljacke, preko Mosta bratstva i jedinstva, odvijao se, iole normalniji život. Stoga je savim prirodno i logično očekivati da se žena, sama, nezaštićena, u takvim prilikama, na sve moguće načine bori za goli, instiktivni opstanak i preživljavanje, pri čemu ista nesvjesno i stihijski gubi vlastiti identitet kako bi se povinovala svom silovatelju. Otuda i konstatacija svjedoka "S-14" koji je iz priča znao da je optuženi dolazio u stan oštećene "S-11", pa je na jedan

patvoren način govori da je isto tako čuo da je oštećena govorila "bolje je milom nego silom", što ni u kom slučaju ne uključuje element pristanka žrtve na ponašanje i postupanje optuženog. Naime, imajući u vidu sveukupni haotični i nesvakidašnji kontekst dešavanja, to nikako ne podrazumijeva da je žrtva na ostvareni seksualni kontakt dobrovoljno pristala.

886. Istovremeno, Vijeće primjećuje izuzetno negativnu naklonjenost naročito svjedokinje "S-15" spram oštećene, pri čemu svjedokinja "S-15" decidno, vrlo izričito, isključivo i prenaplašeno navodi da joj je oštećena, s kojom je inače bila komšinica, i s kojom je bila u radnom vodu, samo rekla da je optuženi dolazio na njena vrata, ne i da ju je silovao, dok s druge strane, njen suprug suprotstavljeno govori da mu je preko njegove supruge i još jedine komšinice iz haustora, poznato da je oštećena "S-11" kritičnih prilika i silovana.

WW. TAČKA 58 OSUĐUJUĆEG **DIJELA IZREKE PRESUDE**

887. **Tačkom 58 osuđujućeg dijela izreke presude (tačka 61 optužnice),** optuženi je oglašen krivim da je, kao saizvršilac, počinio progon silovanjem oštećene "S-12".

888. Na predmetne okolnosti je svjedočila oštećena "S-12" i vještak dr Ljubović Senadin (nalaz T-132).

889. Svjedokinja-oštećena "S-12" je na predmetne okolnosti izjavila da je na početku ratnih dešavanja u Sarajevu živjela na Grbavici, sa sestrićem, njegovom ženom i djetetom, da bi oni potom prešli na slobodnu teritoriju. Početkom 1992. godine, u 10. ili 11. mjesecu, u njen stan je došao Batko sa još dvojicom vojnika. Bili su neuredni, imali su šubaru na glavi i bili su naoružani. Navodi da do tada nije znala ko je Batko, ali da su ga njene komšije poznavale. Također, druga dvojica vojnika su ga za vrijeme boravka u njenom stanu kritične prilike otvoreno zvali "Batko". Drugi vojnik je bio Pandurević, a treći Brane. Prvo su rezagledali po njenom stanu, da bi je potom Brane udario 2-3 puta nožem u lijevu nogu, htio je da je zakolje, a ona se odupirala. Potom ju je Brane bacio na pod, svukao joj odjeću, a Batko mu je u tome pomogao. Za vrijeme dok ju je Brane udarao, Batko je obilazio stan i gledao "šta ima". Potom ju je Brane silovao. Došlo je do potpunog seksualnog kontakta. Nakon što je Brane "završio", silovao ju je Batko. Sve vrijeme je oštećena na podu. Isto tako, došlo je do potpunog

seksualnog kontakta. Pri tome ju je Batko udarao šakama, od toga su joj uši prokrvarile, onesvijestila se. Imao je u rukama sablju. Potom ju je udario šakom u ruku, usljed čega joj je slomio ruku. Svjeća se da je potom vrisnula i njena komšinica Vera i njen muž Drago su došli u stan, pri čemu je Vera rekla da će zvati policiju, nakon čega su otišli iz stana. Komšinica Vera joj je kasnije previjala ranu na nozi, a ruka joj je bila otečena. Iz ušiju joj je tekla krv. Nakon toga je Vera otišla po jednog policajca i on je došao, nakon čega je svjedokinju izmjestio na sigurno.

890. Izjašnjavajući se na okolnost trenutne terapije, navela je da odlazi neuropsihijatru, da redovno snima glavu, nogu i ruku, navodeći da je sve to boli.

891. Izjašnjavajući se na okolnost razlike u izjavi iz istrage¹²⁶ u pogledu vremenskog konteksta događaja, svjedokinja je navela da je pogriješila kada je u izjavi navela da se događaj desio u julu 1994. godine, navodeći da je taj datum poistovjećivala sa godinom rođenja sestrićeve kćerke, za koju je prvobitno mislila da se rodila 1993. ili 1994. godine. Međutim, kasnije je shvatila da se rodila 1992. godine, kada se opisani događaj i desio, konačno navodeći da je kritične prilike na sebi imala pantalone i košulju, da se još uvijek nije ložilo, te da je bilo ljetno doba, otprilike juni ili juli.

892. Vještak dr Ljubović je u svom nalazu naveo da usljed brutalnog silovanja oštećena ispoljava simptome hroničnog PTSP-a i trajne promjene ličnosti. Naveo je da je pri tome došlo i do potpunog razaranja njene seksualnosti, pri čemu ista prema seksualnom činu osjeća duboku odvratnost i gađenje. Promjene njene ličnosti su trajnog karaktera i teško su oštetili njenu ukupnu životnu funkcionalnost u svim bitnim sferama.

893. Oslanjanjem na izvedene dokaze, Vijeće je, prije svega, utvrdilo da je vojnik Batko upravo optuženi. Naime, oštećena je uvijek dosljedno (među ostala dva vojnika) nedvojbeno identifikovala optuženog u ulozi njenog vinovnika, pri čemu je navela da je optuženi kritične prilike nosio nož, da su svi vojnici nosili "šubare", kao i da su se kritične prilike između sebe otvoreno oslovljavali imenima. Nadalje, oštećena je potom decidno opisala brutalni čin višestrukog silovanja, u situaciji kada se nalazila u stanu sama, nezaštićena, dok su se s druge strane nalazila tri naoružana vojnika, od kojih su je dvojica naizmjenično silovala. Isto tako, oštećena je decidno i sigurno pojasnila otkud

¹²⁶ Zapisnik Tužilaštva BiH broj KT-RZ-61/05 od 26.04.2010.godine o saslušanju svjedoka „S -12“ (T-106);

razlika u njenom iskazu iz istrage, decidno navodeći da se opisani čin brutalnog silovanja desio tokom ljeta 1992. godine. Shodno tome, Vijeće je načinilo izmjenu u činjeničnom opisu događaja, vodeći računa da ne povrijedi objektivni identitet optužnice. Na koncu, radi se o bližem određenju događaja koji nesumnjivo prozila iz iskaza oštećene, dok Vijeće, istovremeno, napominje da se radi o odrednici koja ne čini bitni element djela u osnovi.

894. Optuženom je, stoga, morala biti poznato da je takvo postupanje zabranjeno, te da oštećena kao zaštićena kategorija (civil) uživa apsolutnu pravnu zaštitu. Uprkos tome, optuženi je poduzeo zabranjenu radnju, čime je postao saizvršilac u silovanju oštećene. S tim u vezi, Vijeće je optuženog oglasilo krivim sa navedeno djelo u svojstvu saizvršioca, nalazeći da iz činjeničnog opisa djela i proizilazi da je navedeno djelo optuženi i poduzeo sa još dva vojnika, koji su na odlučujući način doprinijeli ostvarenju zabranjene posljedice, čime je objektivni identitet optužnice, u pogledu djela koje je kao takvo i određeno, očuvan. Pri navedenom, Vijeće se rukovalo i činjenicama da su u konkretnom saizvršiocu (među njima i optuženi) dijelili istu namjeru, imali su istu svijest o zaštitnom objektu, pri čemu su nesumnjivo djelo poduzeli u istom vremenskom i geografskom kontekstu.

895. O vrsti i količini traume doživljenog, kao i ostalim psihosomatskim posljedicama doživljenog, govorila je sama oštećena pred sudom, dok isto nesumnjivo proizilazi iz nalaza vještaka dr Ljubović.

896. Slijedom navedenog, Vijeće je, isključujući svaku razumnu sumnju, utvrdilo da je optuženi, kao saizvršilac, počinio progon silovanjem oštećene "S-12".

XX. TAČKA 59 OSUĐUJUĆEG **DIJELA IZREKE PRESUDE**

897. **Tačkom 59 osuđujućeg dijela izreke presude (tačka 62 optužnice), optuženi je oglašen krivim da je, kao saizvršilac, počinio progon ubistvom oštećenog Jahić Tahira.**

898. Na predmetne okolnosti je svjedočio svjedok "S-28" i vještak dr Žujo Hamza, te je uveden materijalni dokaz T-172. odbarana je na predmetne okolnosti uvela ranije pominjani dokaz O-24 i O-35.

899. Svjedok "S-28" je na predmetne okolnosti izjavio da je poznavao oštećenog Jahić Tahira. Naveo je da je imao zanatsku radnju na Kovačićima. Kritičnog dana u mjesecu julu, svjedok je nosio neki paket u okviru zaduženja u radnom vodu. Ispred njega je išao četni starješina Šolaja Dušan. U jednom trenutku, svjedok i trojica vojnika, među kojima je jedan bio Batko, i s kojima je išao oštećeni, su se mimoišli. Osim Batka, bio je još jedan vojnik koji je bio u SMB uniformi i jedan mlađi vojnik. To se desilo na ulazu, kod garaža. Vojnici su na glavama imali kokarde. Bili su naoružani. Opisujući kako je tada oštećeni fizički izgledao, svjedok je naveo da je nosio košulju kratkih rukava, naočale sa povezom koji drži naočale, plavu trenerku sa bijelim prugama sa strane. Ubrzo nakon toga, po proteku 3-4 minute, čuo je pucanj. Čuvši pucanj, Šolaja Dušan je rekao svjedoku da ode do mjesta iz kog se čuo pucanj, kako bi provjerio je li na tom mjestu osoba po prezimenu Marjanović. Svjedok je ušao u taj prostor i vidio je beživotno tijelo Jahić Tahira. Potom je vidio siluete ove trojice vojnika koj je prethodno vidio, kako odlaze, dok se u jednom trenutku vratio navedeni najmlađi vojnik, rekavši svjedoku "šta je, ho'š da i ti?". Opisujući prizor, naveo je da su Jahiću naočale pale, a krv je curila iz sljepoočnice. I danas mu ta scena dođe u san. Potom je svjedok otišao po zadatku u ambulantu, noseći paket koji je prethodno i spomenuo. Nakon izvjesnog vremena, kroz prozor stana je vidio da je došao bijeli "kedi" i nepoznati vojnici su beživotno tijelo ubacili u to vozilo, i odveženo je.

900. Svjedoku su tokom unakrsnog ispitivanja predložene razlike u odnosu na istrage iz istrage¹²⁷ koje je odbrana našla bitnim. Tako je svjedok u istrazi izjavio da se opisani događaj desio u avgustu 1992. godine, kao i da je "tek kasnije saznao pravo ime i prezime ubijene osobe". Svjedok je navedeno pojasnio na način da je naveo da ne može tačno potvrditi datum, pripisujući to objektivnoj okolnosti svojih godina, dok je u pogledu druge predložene razlike pojasnio da je na navedeni način izjavio obzirom da mu je je kritične prilike Šolaja Dušan rekao da provjeri da se ne radi o Marjanović

¹²⁷ Zapisnik Tužilaštva BiH broj KT-RZ-61/05 od 13.10.2011. godine o saslušanju svjedoka „S -28“; Zapisnik o saslušanju svjedoka „S-28“ sastavljen dana 3.3.1999. godine kod istražnog sudije Kantonalnog suda u Sarajevu (T-89);

Zdravku, navodeći da je on odmah i znao da se ne radi o Marjanoviću već o oštećenom Jahiću, a što se i naknadnim provjerama utvrdilo tačnim.

901. Slijedom nalaza vještaka dr Žujo Hamze, proizilazi da je tijelo oštećenog pronađeno na lokalitetu (masovna grobnica) mjesto Vranješ, Ilidža. Povrede su strijelne, strijelni prelomi dvanestog grudnoga pršljenja, strijelni prelom prvog slabinskog pršljenja, strijelni prelom lakatne i palačne kosti lijeve podlaktice. Ove opisane povrede su nastale djelovanjem zrna ispaljenog iz ručnog vatrenog oružja, dok je smrt najvjerovatnije uzrokovana jako brzim mehanizmom spoljašnjeg i unutrašnjeg krvarenja. Navedeno je konstatovano i dokazom T-172¹²⁸.

902. Nadalje, u izdatnici za umrlog, sprovodnica i dr. dokumentima u okviru dokaza T-172 na okolnost organizacije ukopa ubijenog, kao datum smrti oštećenog naveden je datum 13.9.1992. godine. Pronađena odjeća ubijenog – donji dio trenerke sa bijelom bočnom prugom i nizom zvjezdica, čarape, bijele adidaske. Identifikaciju ubijenog je izvršio njegov zet Burazerović Ibrahim.

903. Odbrana je konstatovala da svjedok u izjavi O-24 nije spomenuo optuženog, dok iz izjave O-35 koju je lice Rokolj Ramiz dalo CSB-u, također, se optuženi ne spominje. Ovo lice, naime, navodi da je od izvjesnog Miće saznao da su 13.9.1992. godine četverica četnika odveli Jahić Tahira iz njegovog stana do "Šoping"-a u kojoj garaži je ubijen sa pet metaka.

904. Oslanjanjem na izvedene dokaze, prije svega na iskaz svjedoka "S-28", Vijeće je utvrdilo da je identifikovani vinovnik oštećenog – "Batko", upravo optuženi. Naime, i u vezi sa svojim ranijim dijelovima svjedočenja, svjedok je decidno pojasnio da koji način mu je idetnitet optuženog poznat, istog je jasno i mogao identifikovati imajući u vidu da ga je u grupi sa još dvojicom vojnika, neposrednio prije pucnja u "Šoping"-u, jasno i vidio koje prilike su se mimoišli. Iz iskaza svjedoka, dakle, nesumnjivo proizilazi da je oštećeni posljednji put i viđen živ u društvu sa optuženim i još dvojicom vojnika, nedugo potom se čuo pucanj, nakon čega je svjedok provjerom na licu mjesta, ustanovio da se radi o Jahić Tahiru, kojeg je poznavao i od ranije, a kojeg je nekoliko minuta prije vidio

¹²⁸ Zapisnik o uviđaju Kantonalnog suda u Sarajevu broj Kri-187/97 od 3.5.1999.godine; Ekspertizno-forenzički nalaz i mišljenje Instituta za sudsku medicinu Sarajevo broj Kri-187/97 od 24.3.2000.godine; Zapisnik o utvrđivanju identiteta leša Jahić Tahira, Sektora kriminalističke policije Sarajevo, broj 01/2.5 od 18.5.1999.godine, i dr. **(T-172)**

živog. Pri tome, nisu izvedeni dokazi na okolnost da je oštećeni, u međuvremenu (od trenutka kad je posljednji put viđen živ do trenutka kada je pronađen mrtav) bio u pritežanju nekog drugog, do optuženog i još dvojice nepoznatih vojnika. Naime, Vijeće je slijedom iskaza svjedok "S-28" nesumnjivo utvrdilo da su opisani događaji (prolazak oštećenog sa optuženim i još dvojicom vojnika, zatim pucanj i pronalazak beživotnog tijela ubijenog) tako usko vremenski povezani kauzalno povezani da isključuju svaki drugi zaključak da je do ubistva oštećenog došlo upravo na način kako je to svjedok "S-28" pred sudom i naveo.

905. Kada je u pitanju činjenica da je svjedok "S-28" izjavio da je kritične prilike, prišavši beživotnom tijelu ubijenog, vidio kako teče krv iz njegove sljepoočnice, što međutim, nije saglasno nalazu vještaka na istu okolnost i relevantnom dijelu dokaza T-172, Vijeće će u tom slučaju pokloniti vjeru nalazu vještaka i sadržaju dokaza T-172, nalazeći da je na percepciju svjedoka "S-28" neminovno i nesumnjivo utjecalo i psihološko stanje straha i zatečenosti, zbog čega isti nije ni mogao tu odrednicu događaja objektivno ni percipirati. Na koncu, to uopće nije bitan element događaja općenito kao ni same smrtno posljedice, koja je nesumnjivo kao takva utvrđena i dokazana.

906. Da je iskaz svjedok "S-28" autentičan, nesumnjivo ukazuje i činjenica da je posljednji put oštećenog vidio u donjem dijelu plave trenerke sa opisanim bijelim prugama sa strane, a što je konstatovano i dokazom T-172 u kojem stoji da je uz posmrtno ostatke ubijenog, nađen upravo takav odjevni predmet.

907. Konačno, kada je u pitanju vremenska odrednica događaja, Vijeće je ustanovilo da se opisani događaj desio u julu 1992. godine kako je svjedok izjavio na glavnom pretresu, nalazeći da je takvo određenje saglasno ostalim izvedenim dokazima na okolnost prisustva optuženog na području Grbavice u ratnim okolnostima, slijedom čega je i načinilo izmjenu u činjeničnom opisu događaja iz optužnice.

908. Međutim, Vijeće se i ranije referiralo na činjenicu da navedene izjave O-24 i O-35 ne predstavljaju izjave iz istrage u smislu člana 273. stav 1. ZKP BiH. Stoga, kako je to i ranije isticano, Vijeće je navedene dokaze imalo u vidu u mjeri u kojoj su isti korišteni na glavnom pretresu prilikom davanja odgovora svjedoka, a u okviru provjere i potvrde kredibiliteta i kontinuiteta iskaza svjedoka, a nikako kao odlučujući dokaz za presuđenje. Međutim, Vijeće ne nalazi da iste uopće, a pogotovo ne u odlučujućoj mjeri, utječu na odluku Vijeća u pogledu drugačijeg zaključka.

909. Slijedom navedenog, Vijeće je, isključujući svaku razumnu sumnju, utvrdilo da je optuženi, kao saizvršilac, počinio progon ubistvom oštećenog Jahić Tahira.

YY. TAČKA 60 OSUĐUJUĆEG **DIJELA IZREKE PRESUDE**

910. **Tačkom 60 osuđujućeg dijela izreke presude (tačka 64 optužnice),** optuženi je oglašen krivim da je počinio progon drugim nečovječnim djelima i pljačkom oštećene **Imamović Muhbire**.

911. Na predmetne okolnosti je svjedočio Husković Dževad, te je pročitao iskaz iz istrage oštećene Imamović Muhbire.

912. Svjedok Husković Dževad je u svom iskazu naveo da je njegova komšinica Imamović Mubera živjela u istoj ulici kao i njegov otac Lenjinovoj 46, na 1. spratu. Ona je jedne prilike plačući ispričala svjedoku, da joj je Batko upao u stan. Ispričala mu je da je tada Batko tražio novac, da je demolirao stan, a da je njenog sina htio ubiti. Rekla mu je da ima 2-3 hiljade i to mu je i dala. Svjedok navodi da je on imao priliku uz pomoć srpskih vojnika izaći jednom mjesečno izvan stana, tako da je jedne takve prilike otišao kod oštećene u stan. Tada je vidio da je stan demoliran, stvari su bile ispreturane, razbacane, šolja je bila razbijena, jednostavno se vidilo da je, bio košmar u stanu. Tad mu je oštećena i rekla da je to uradio Batko.

913. Slijedom iskaza¹²⁹ oštećene koji je u smislu odredbe člana 273. stav 2. ZKP BiH, pročitao na glavnom pretresu (T-120) proizilazi da je Batko ušao u stan oštećene koja je živjela na adresi Lenjinova 46. Navodi da odmah nije znala kako se to lice zove, međutim, naknadno je putem TV i putem slika saznala da je to upravo ono lice koje je dolazilo u njen stan, tj. da je to Batko. U ruci je imao nož, a imao je u ruci i "boks". Počeo je maltretirati nju i njenog sina Adnana, tražeći im zlato i novac i prijetivši im da će ih pobiti. Sa ruke joj je skinuo zlatnu burmu. Potom ju je udario u glavu pesnicom, tako da mu je morala dati sav nakit koji je imala, a koji je držala u jednoj kutiji. Prisjeća

¹²⁹ Zapisnik o saslušanju svjedoka Imamović Muhbire, kći Rušida, rođene 1926.godine, sačinjen od strane Kantonalnog suda u Sarajevu dana 21.5.2001.godine pod brojem Ki-25/95; Izvod iz matične knjige umrlih za Imamović Muhbiru (T-120);

se da je od nakita imala debelu zlatnu narukvicu, deblji i tanji lanac, tri prstena i još nekog nakita. Sve je on to uzeo. Uzeo je i novac "devize" u iznosu oko 300-400 DM. Potom je napustio stan.

914. Slijedom izvedenih dokaza, Vijeće je, prije svega utvrdilo da je vinovnik Batko u konkretnom upravo optuženi. Naime, svjedok Husković Dževad je decidno naveo da mu je komšinica ispričala da je kritične prilike u njenom stanu bio Batko, dok slijedom iskaza oštećene proizilazi da, iako nije odmah znala da je u njen stan kritične prilike došao Batko, ista je putem medija saznala da je upravo to ono lice koje je u njen stan i dolazilo kritične prilike. Oštećena je svjedoku decidno ispričala događaj njenog neprijatnog susreta sa optuženim, ponašanje i postupanja optuženog kritične prilike, kao i činjenicu da mu je tada morala dati zlato i novac koji je imala, nakon čega je otpušeni napustio njen stan. Također, svjedok Husković je nakon tog dolaska optuženog u stan oštećene, otišao njoj u posjetu, jer se tada već bilo pročulo da joj je dolazio "Batko", kada je imao priliku ugledati u kakvom stanju je oštećena i njen stan, koje prilike mu je i rekla da joj je to učinio optuženi.

915. Slijedom navedenog, Vijeće je, isključujući svaku razumnu sumnju, utvrdilo da je optuženi, počinio progon drugim nečovječnim djelima i pljačkom oštećene Imamović Muhbire.

916. Kad je u pitanju vremenski kontekst događaja, Vijeće je nesumnjivo našlo da je opisane radnje optuženi i učinio u okviru vremenskog perioda za koji, slijedom svih izvedenih dokaza, i proizilazi da je isti boravio na području općine Novo Sarajevo. Shodno tome, Vijeće je načinilo korekciju u činjeničnom opisu predmetnog događaja.

V. OSLOBAĐAJUĆI DIO PRESUDE

917. U odnosu na tačke 1-6 oslobađajućeg dijela izreke, Vijeće je optuženog oslobodilo od optužbi, nalazeći da nije dokazano da je optuženi počinio predmetna djela.

918. Naime, u odnosu na tačku 1 oslobađajućeg dijela izreke presude (tačka 2 optužnice), optuženi je oslobođen od optužbi za progon drugim nečovječnim djelima prema oštećenom **Menzilović Šefiku**. Oštećeni Menzilović je svjedočio na predmetnu okolnost, pri čemu je naveo da je osoba koja se kritične prilike predstavila kao Batko, i koja je navela da će zatvorenike u fiskulturnoj sali na Palama, ako mu ne razmijene

brata Ramba, pobiti, da je upravo to osoba koja ga je, na način pobliže opisan u izreci, odnosno odgovarajućem dijelu optužnice, udarila kritične prilike drškom od sjekire ili motike. Naveo je i da je kritične prilike bio okrenut leđima, ali da je vidio da mu je optuženi nanio opisane povrede na leđima. Međutim, slijedom dokaza odbrane O-22 (izjava svjedoka Smajiš Mirsada), proizilazi da je kritične prilike oštećenog „kamom“ udario pripadnik agresorske vojske kojeg su oni zvali „Crni“, i da je to on lično vidio. Vijeće napominje da imajući u vidu da dokaz O-22 pretstavlja iskaz svjedoka pred AID-om, isti nije ni tretiralo iskazom iz istrage u smislu člana 273. stav 1. ZKP BiH, već je isti koristilo u cilju provjere kontinuiteta i kredibiliteta iskaza oštećenog. Međusobnim sučeljavanjem iskaza oštećenog i sadržaja dokaza O-22, Vijeće je ustanovilo da oštećeni očigledno, a suprotno njegovom navodu na glavnim pretresu, nije ni mogao percipirati lik svog vinovnika, slijedom načela je slijedom pravila *in dubio pro reo*, oslobodilo optuženog od predmetnih optužbi.

919. Tačkom 2 oslobađajućeg dijela izreke presude (tačka 14 optužnice), optuženi je oslovođen od optužbi za progon prisilnim nestankom oštećenog **Kundurović Mire**. Na predmetne okolnosti, pročitani su iskazi svjedoka Husarić Avde (dokaz- T-119) koji je preminuo, saslušani su svjedokinja „S-46“, Aganović Sead i drugi svjedoci, te je uložena izjava supruge oštećenog data CSB Sarajevo (dokaz O-23). Slijedom svih izvedenih dokaza na okolnost prisilnog nestanka oštećenog, proizilazi da isti imaju posredna saznanja o događaju, saglasno govoreći, *da se pričalo* da je doktora Kundurovića odveo Batko, međutim, niko o tome nije imao nikakva neposredna saznanja. Stoga, a obzirom na standard - isključujući svaku razmnu sumnju, Vijeće nije moglo ustanoviti i zaključiti da je optuženi kritične prilike prisilno iz stana izveo nestalog, nakon čega mu se gubi svaki trag zbog čega je istog, slijedom pravila *in dubio pro reo*, oslobodilo od optužbi za to djelo.

920. Nadalje, u odnosu na tačku 3 oslobađajućeg dijela izreke presude (tačka 50 optužnice), optuženi je oslobođen od optužbi za progon silovanjem oštećene „S-33“. Dokaznu podlogu u konkretnom je prevashodno činio pročitani iskazi oštećene, u odnosu na koji se, slijedom odredbe iz člana 273. stav 1. ZKP BiH, izuzetno odstupilo od neposrednog izvođenja dokaza. Obzirom na to, nalazeći da se optužba za navedeno djelo u odlučujućoj mjeri zasnivala na pročitanim iskazima oštećene, Vijeće je optuženog, a slijedom odredbe člana 273. stav 2. ZKP BiH, oslobodilo od optužbi za navedeno djelo.

921. Tačkom 4 oslobađajućeg dijela presude (tačka 63 optužnice), optuženi je oslobođen od optužbi za progon ubistvima oštećenih **Gorušanin Seada i Gorušanin Bisere**. Ključni dokaz na predmetnu okolnost je iskaz svjedoka „S-27“, koji je u vrijeme ovih događaja radio u Komisiji za razmjenu koja je djelovala na području današnjeg Istočnog Sarajeva. Svjedok je naime kritične prilike, dok se vozio na relaciji na kojoj su oštećeni i ubijeni, začuo pucanj koji je dolazio iz jednog vozila i vidio bljesak, zbog čega se na taj lokalitet i zaputio. Nakon toga je pratio vozilo iz kojeg su se začuli pucnji, i uspio je upratiti da je vozilo išlo prema lokalitetu Grbavice, nakon čega je, interesovanjem, saznao da to vozilo obično vozi optuženi. Navodi i da je kritične prilike vidio da je jedna osoba za volanom u vozilu, ali da nije mogao vidjeti lik osobe koja je tada upravljala vozilom. Slijedom navedenog, obzirom da nije bilo drugih dokaza koji bi dalje rasvijetlili predmetni događaj, dok istovremeno ni iskaz svjedoka „S-27“ nema takvu dokaznu snagu da bi Vijeće, isključujući svaku razumnu sumnju, moglo izvesti zaključak da je ubistvo bračnog para Gorušanin učinio upravo optuženi, a ne neko drugi, Vijeće je, slijedom pravila *in dubio pro reo*, optuženog oslobodilo od optužbi za ovo djelo.

922. Tačkama 5 i 6 oslobađajućeg dijela izreke presude (tačke 65 i 66 optužnice), optuženi je oslobođen od optužbi da je, kao saizvršilac, učinio progon drugim nečovječnim djela prema oštećenim **Pašić Maliku i Esmi**, te silovanjem oštećene „S-26“ i ubistvom oštećenog **Jažić Nihada**. Slijedom izvedenih dokaza, predmetni događaji su se desili 13.9. odnosno 29.9.1992. godine.

923. Međutim, slijedom izvedenih dokaza odbrane, i to prevashodno saslušanih svjedoka Katanić Zorana, Nedeljkov Đorđa, Đukanović Dragoljuba, te materijalnog dokaza O-33 kao potkrepljujućeg i drugih dokaza, prevashodno iskaza svjedoka optužbe, proizilazi da optuženi nakon jula 1992. godine, nije bio na području grada Sarajeva, odnosno da je bio izvan BiH. Isto tako, svjedok „S-25“, u odnosu na kojeg je dokazano da je neposredno prisustvovao određenim događajima za koje je Vijeće optuženog oglasilo krivim, u svom iskazu je naveo da optuženog, kojeg je inače često viđao i izvan konkretnih događaja u relevantnom periodu, više nije viđao nakon jula 1992. godine, dok fragmentarno i nesigurno navodi da ga je *možda* još jednom vidio u avgustu 1992. godine.

924. Prije svega, Vijeće napominje da, slijedom svih izvedenih dokaza, nije bilo moguće ustanoviti tačan datum dolaska optuženog iz Crne Gore u Sarajevo, te tačan

datum odlaska. Slijedom izvedenih dokaza, Vijeće je naime, ustanovilo da je optuženi zasigurno bio prisutan u Sarajevu, na području općine Novo Sarajevo, od početka maja pa do konca jula 1992. godine, dok je iskaze svjedoka koji su navodili da se optuženi na području Sarajeva nalazio i krajem 1992. godine odnosno početkom 1993. godine, Vijeće ocijenilo fragmentarnim, nedovoljno konzistentnim i uvjerljivim. Naime, odgovori svjedoka na tu okolnost su bili fragmentarni i sugestivni.

925. Naime, svjedoci Nedeljkov Đorđe i Đukanović Dragoljub, su nesporno bili branioci optuženog u postupcima izvan BiH. Tako svjedok Nedeljkov Đorđe pruža alibi optuženom za period od februara do 10.11.1993. godine (na ovu okolnost je uveden i dokaz O-2¹³⁰), te za period 3-4 mjeseca prije februara 1993. godine navodeći da ga je tada upoznao u društvu njegovih klijenata. Svjedok Đukanović Dragoljub je naveo da je optuženi bio njegov klijent, te da je u periodu septembar-oktobar 1994. godine pa do konca 1995. godine, bio u pritvoru. Svjedok Katanić Zoran, je u svom iskazu naveo da je optuženi počevši od druge polovine avgusta 1992. godine, pa do pred Novu godinu 1992/1993. godinu, redovno, svakodnevno, dolazio na posao u uslužni objekat kod svjedoka, kada je radio na poslovima obezbjeđenja. Na tim poslovima je radio sve do par dana prije Nove godine (92/93. godine) kada jednostavno nije došao na posao.

926. Istovremeno, slijedom dokaza O-25¹³¹ i O-26¹³² na okolnosti progona drugim nečovječnim djelima prema oštećenim Pašić Maliku i Esmi, utvrđene su i druge nedosljednosti, u smislu da su oštećeni u svojim izjavama, kao vinovnika navedenih događaja uopće ne identifikuju optuženog, dok su isti objektivno bili u mogućnosti to nedvojbeno učiniti. Naime, u svojim prvobitnim izjavama (O-25 i O-26), svjedoci uopće ne spominju optuženog kao vinovnika njihovog događaja od 13.9.1992. godine, dok ga istovremeno dovode u općenitu vezu sa događajima na Vracama i Grbavici identifikujući ga kao osobu koja je vršila na tim područjima zločine. Vijeće ovakvu identifikaciju događaja uopće ne nalaze prirodnom ni logičnom.

927. Također, navedeni svjedoci su svjedočili na okolnost odvođenja porodice Delalić od strane optuženog za događaj koji se desio u mjesecu julu 1992. godine. Isti su objektivno, slijedom njihovih iskaza, prevashodno obzirom na svjedočenje oštećenog

¹³⁰ Rješenje Vrhovnog Suda Srbije od 8.11.1993. godine broj KŽ II 923/93

¹³¹ Izjava Pašić Esme data CSB Sarajevo dana 2.10.1992. godine pod oznakom RR351610 (O-25)

¹³² Izjava Pašić Malika data CSB Sarajevo dana 2.10.1992. godine pod oznakom RR351610 (O-26)

Pašić Malika, bili u mogućnosti percipirati lik optuženog. Međutim, a kako je to ranije navedeno, slijedom njihovih iskaza, Vijeće nije našlo potvrdu identifikacije optuženog kao vinovnika događaja u vezi sa porodicom Delalić. S druge strane, kada je riječ o identifikaciji događaj i optuženog za događaj 13.9.1992. godine, svjedoci samo navode da je kritične prilike na njihova vrata došao „Batko“, a da su inače imali priliku vidjeti njihov lik na TV spotu i na lokalitetu ispred zgrade, te da im je Trifković Brane ranije pokazao ko je „Batko“. Međutim, svjedoci uopće ne opisuju fizički izgled optuženog u ulozi svog vinovnika, isti navode da ga, obzirom na protek vremena, ne bi mogli sada prepoznati, dok su brojni drugi svjedoci bez ikakvih poteškoća spontano i samioncijativno identifikovali optuženog u sudnici, navodeći da se isti uopće nije ni promijenio likom, već da samo, sasvim prirodno, djeluje starije. Dakle, svjedoci Pašić Malik i Esma samo konstatuju da je to on, bez ikakvih karakterističnih opisa njegovog fizičkog izgleda, dok istovremeno, a kako je naprijed istkanuto, ne postoji kontinuitet identifikacije optuženog u svojstvu njihovog vinovnika u odnosu na prvobitne izjave (O-25 i O-26). Stoga, Vijeće nalazi da ovakva identifikacija događaja od 13.9.1992. godine, samo dodatno potvrđuje da su njihovi iskazi nepouzdati.

928. Uz sve naprijed navedeno, kada je riječ o događaju od 29.9.1992. godine, oštećena „S-26“ optuženog identifikuje na način da je pred njenim očima, njenog supruga zaklao vojnik u smb uniformi, koji je bio normalne kilaže, imao je nož kojim je supruga i zaklao, te da ga je prilikom prve identifikacije, još u CSB-u, identikovala preko prezentiranih fotografija, navodeći da to tada niko nije naročito bilježio, niti vodio ikakav zapisnik koji bi ona eventualno i potpisala. Međutim, navodi da je 1000% sigurna da je osoba koju je putem fotografije prepoznala ista osoba koja je zaklala njenog muža, odnosno da je to optuženi. S druge strane, brojni drugi svjedoci optuženog identifikuju kao zdepastu odnosno nabijenu osobu nižeg rasta, pri čemu svjedoci navode da su ga često viđali na TV spotu snimljen na lokalitetu Vraca (TV Srna). Nadalje, iz saglasnih iskaza brojnih svjedoka optužbe kojim je vijeće poklonilo vjeru, proizilazi da je optuženi bio osoba koja istupa dominantno i autoritarno, dok evidentno, u ovom događaju, tako postupa tzv. „Miki“. Isto tako, brojni svjedoci navode da se optuženi otvoreno predstavljao, kao i da su se vojnici između sebe u pojedinačnim događajima otvoreno oslovljavali. Ovdje to, međutim, nije slučaj. Također, iz svih ostalih saglasnih iskaza, koji se odnose na slične događaje, proizilazi da je optuženi, uz ostale radnje, beskrupulozno silovao oštećene kada je to bio u prilici, ne ustručavajući se ni pred čim, dok to u ovom događaju ne čini. Stoga, u ocjeni iskaza oštećene „S-26“ nekredibilnim

za predmetni događaj, Vijeće je opisani obrazac ponašanja optuženog kritične prilike ocijenilo nekarakterističnim svim ostalim događajima za koje ga je isključujući svaku razumnu sumnju našlo krivim.

929. Stoga, polazeći od navedenog, i pravila *in dubio pro reo*, tj. da neku činjenicu sud može na temelju ocjene dokaza smatrati utvrđenom kada se na glavnom pretresu uvjerio u njeno postojanje i kad u tom pogledu nema više dvojbi, te da pri tome sve činjenice koje su na štetu optuženog moraju se sa sigurnošću utvrditi, tj. dokazati, a ako se to ne postigne uzima se kao da one i ne postoje, dok se sve činjenice koje su u korist optužene osobe, uzimaju kao da postoje i onda i kad su utvrđene sa vjerovatnošću (znači, ne sa sigurnošću), to samim tim Vijeće nije našlo dokazanim da je optuženi Vlahović, isključujući svaku razumnu sumnju, počinio krivično pravne radnje opisane u tačkama 1-6 oslobađajućeg dijela presude, iz kojeg razloga je, a slijedom odredbe iz člana 284. tačke c), valjalo istog osloboditi od optužbi u odnosu na navedene činjenične događaje.

VI. ODBIJAJUĆI DIO PRESUDE

930. U okviru izmijenjene i objedinjenje optužnice broj: T20 0 KTRZ 0000852 05 od 17.10.2012. godine, tužilac je obavijestio Sud da odustaje od tačaka 6. i 15. optužnice broj: T20 0 KTRZ 0001205 11 od 17.02.2011. godine, koja je potvrđena dana 24.02.2011. godine, te od tačaka 7. i 8 . optužnice optužnice Tužilaštva BiH broj: T20 0 KTRZ 0001205 11 od 25.05.2011. godine, koja je potvrđena 31.05.2011. godine.

931. U skladu sa odredbom člana 283. tačka b) ZKP BiH, Sud je u odnosu na navedene tačke donio presudu kojom se optužbe odbijaju.

VII. ODLUKA O KAZNI

1. Svrha kažnjavanja

932. Svrha kažnjavanja propisana je u opštem dijelu KZ BiH. Tako odredba člana 2. KZ BiH propisuje opšte načelo da vrsta i raspon krivično pravne sankcije moraju biti „neophodni“ i „srazmjerni“ prirodi i jačini opasnosti za zaštićena dobra. Kada se radi o krivičnom djelu Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. KZ BiH, onda se podrazumijeva

da su priroda i jačina opasnosti izuzetno veliki, odnosno radi se o jednom od najtežih krivičnih djela propisanih Zakonom, za koje se može izreći kazna dugotrajnog zatvora.

933. Prema članu 39. KZ BiH, kazna mora izraziti i društvenu osudu djela koje je optuženi počinio. Navedeno je potvrđeno i brojnim međunarodnim dokumentima, a svi međunarodni pravni sistemi zabranjuju vršenje Zločina protiv čovječnosti i to u međunarodnom pravu predstavlja svojevrsan *ius Cogens*, od kojeg nema odstupanja.

934. Prilikom odmjeravanja vrste i visine kazne optuženom, Vijeće je shodno članu 48. KZ BiH, cijenilo sve okolnosti koje su od uticaja da kazna bude veća ili manja.

935. Ove okolnosti se mogu iskoristiti kao otežavajuće ili olakšavajuće prilikom izricanja kazne. Svrha ovih razloga je da pomognu Vijeću u određivanju kazne koja nije samo neophodna i srazmjerna ciljevima i okolnostima koji su već uzeti u obzir u vezi sa samim djelom i uticajem na zajednicu, nego i da prilagodi kaznu potrebama prevencije i preodgoja konkretnog počinioca krivičnog djela.

2. Pravila za odmjeravanje kazne

936. Kazna za brojne i teške inkriminacije, za koje je nesporno utvrđena krivica optuženog, podrazumijevala bi izricanje najteže kazne koju može izreći domaći i međunarodni pravosudni sistem.

937. Imajući u vidu da je smrtna kazna ukinuta u Bosni i Hercegovini, Vijeće primjećuje da niti jedna kazna ne može u konkretnom slučaju adekvatno odraziti težinu oduzimanja života velikom broju ljudi, brojna mučenja, silovanja, nečovječna postupanja, i druge inkriminacije koje je počinio optuženi, a koje i danas imaju teške i dalekosežne posljedice po preživjele i njihove srodnike.

938. Pored navedene činjenice, Vijeće se u konkretnom slučaju kretalo u okviru opšteg minimuma i maksimuma predviđenog odredbom člana 172. KZ BiH, koji kao najtežu kaznu predviđa dugotrajni zatvor u trajanju od 45 godina.

939. Prilikom odmjeravanja visine kazne optuženom, Vijeće je shodno članu 48. KZ BiH cijenilo sve okolnosti koje su od uticaja da kazna bude veća ili manja u okviru zakonskog maksimuma i minimuma.

3. Individualizacija kazne

940. Slijedom izvedenih dokaza, prilikom izvršenja inkriminacija, optuženog je karakterisao specifičan i autentičan obrazac ponašanja koji se ogledao u naročito prepoznatljivoj, dominantnoj i nesvakidašnjoj kriminalnoj količini koja je manifestovana stravičnom beskrupuloznošću i brutalnošću. Optuženi je ratne okolnosti i sveukupno atmosferu straha, beznađa, neizvjesnosti žrtava, iskoristio kako bi otvoreno manifestovao svoju nadmoć, čime je njegovo postupanje time apsurdnije. Djela koja je isti počinio su stravična, svirepa, mnogobrojna i višestruka.

941. Optuženi je djela često činio i instiktivno i nasumično, kako jedan svjedok kaže da ih je „udarao bi ih redom, iz dosade“ maltretirajući i ubijajući sve koji bi se u tom trenutku našli na određenoj lokaciji, kako bi definitivno osigurao da ne bude preživjelih svjedoka, a sve na jasno izraženoj nacionaloj i vjerskoj osnovi pogrdno im se obračavajući „turcima“, „balijama“, „ustašama“, psujući im „balijsku ili tursku majku“.

942. Optuženi je otvoreno ulazio u domove porodica, na očigled i u prisustvu njenih članova, činio beskrupulozna, svirepa i višestruka silovanja, ubistva, maltretiranja, mučenja, nečovječna postupanja, pljačkanja, a sve praćeno naročito hladnim i drskim obrazcem ponašanja, što je imalo za posljedicu da ga svjedoci, posredne ili neposredne žrtve, okarakterišu kao „monstruma s Grbavice“, kao „zloglasnog Batka“ odnosno kao nekog ko je „strašniji od drugih“, što je, u susretu s njim, prilikom pojedinačnih okolnosnih slučajeva, dodatno naglasilo njihovu ionako prisutnu i preovladavajuću dozu straha i bezađa u kojem su se nalazili, što je svakako izvan uobičajenih ljudskih iskustava. Tako jedna svjedokinja (Korać Eldina) veoma plastično opisuje atmosferu straha na Grbavici - „Grbavicom je vladao muk“, „silu i moć imao je samo Vlahović Veselin – Batko“, a svjedok Kanlić Asim navodi da je Batko bio „gospodar života i smrti na Grbavici“.

943. Optuženi je svojim postupanjem, za veoma kratko vrijeme, ostavio trajni biljeg ne samo na žrtve, već i cjelokupno stanovništvo sarajevskih naselja – Grabavica, Vraca i Kovačići, što je, u konačnici, imalo za posljedicu ne samo prezir i javnu osudu lokalne, već i šire međunarodne društvene zajednice.

944. Prema nalazu i mišljenju vještaka Zorice Lazarević, optuženi je u vrijeme počinjenja djela bio smanjeno uračunljiv ali ne bitno, slijedom čega Vijeće ne nalazi opravdanim na osnovu navedene okolnosti izreći kaznu u kraćem trajanju, pa

istovremeno nalazi da je kazna dugotrajnog zatvora u trajanju od 45 godina, adekvatan odraz sveukupnih otežavajućih okolnosti na strani optuženog, te nalazi da će ista u cjelosti ostvariti svrhu specijalne prevencije.

945. Također, Vijeće nalazi da je izrečena kazna adekvatan odraz osude krivičnog djela od strane šire društvene zajednice, te da će kao takva poslati jasnu poruku svim budućim potencijalnim izvršiocima da i u slučaju ratnih okolnosti, neće proći nekažnjeno i da nisu izvan zakona i pravde obzirom da je poštivanje zakona i općeprihvaćenih pravila i uzusa ponašanja obaveza svakog pojedinca, ne samo u mirnodopskim uslovima, već i za vrijeme neprijateljstava, konačno zaključivši da će izrečena kazna ostvariti i svrhu generalne prevencije.

946. Konačno, Vijeće je na strani optuženog kao otežavajuću okolnost cijenilo i njegovu raniju osuđivanost, dok olakšavajuće okolnosti na strani optuženog, Vijeće nije našlo.

VIII. ODLUKA O TROŠKOVIMA POSTUPKA

947. Sud je primjenom odredbi člana 188. stav 4. ZKPBiH optuženog oslobodio naknade troškova postupka, obzirom da je lošijeg materijalnog stanja, što jasno proizilazi iz činjenice da su čak troškovi odbrane ovog optuženog plaćani iz budžetskih sredstava Suda.

948. Osim toga, optuženi se sve vrijeme nalazio u pritvoru, pa tako nije bio u mogućnosti radom ostvarivati novčana primanja, a imajući u vidu da mu je izrečena kazna zatvora u dužem vremenskom trajanju, obavezivanjem na naknadu troškova postupka zasigurno bi bila dovedena u pitanje egzistencija njegove porodice.

949. Kod ovakvog stanja stvari Sud je odlučio da troškovi krivičnog postupka padaju na teret budžetskih sredstava.

IX. ODLUKA O IMOVINSKO PRAVNIM ZAHTJEVIMA

950. Primjenom odredbi člana 198. stav 2 ZKP-a BiH, Sud radi ostvarivanja imovinskopravnog zahtjeva oštećene upućuje na parnicu, obzirom da podaci prikupljeni u toku ovog postupka nisu Vijeću pružili pouzdan osnov za potpuno ili djelimično dosuđenje, pa bi utvrđivanje visine imovinsko pravnog zahtjeva predstavljalo nepotrebno odugovlačenje predmetnog postupka.

ZAPISNIČAR:

Pravni savjetnik

PREDSJEDNIK VIJEĆA

S U D I J A

Sanida Vahida- Ramić

Zoran Božić

POUKA O PRAVNOM LIJEKU: Protiv ove presude stranke i branioci mogu izjaviti žalbu vijeću Apelacionog odjeljenja Suda u roku od 15 (petnaest) dana od dana prijema pismenog otpravka presude.

X. ANEKS I

A. PROCESNE ODLUKE

1. Prihvatanje utvrđenih činjenica

951. Rješenjem Suda od 01.07.2011. godine djelimično je usvojen prijedlog Tužilaštva BiH, broj: T20 0 KTRZ 0000852 05 od 11.05.2011. godine za prihvatanje utvrđenih činjenica te su činjenice utvrđene u pravosnažnim presudama MKSJ broj: IT-98-29-T od 05.12.2003. godine u predmetu *Tužilac protiv Stanislava Galića*, broj: IT-98-29-T od 12.12.2007. godine u predmetu *Tužilac protiv Dragomira Miloševića* i broj: IT-00-39-T od 27.09.2006. godine u predmetu *Tužilac protiv Momčila Krajišnika*, prihvatanje kao dokazane u obimu kako slijedi:

952. „U septembru 1991. godine Glavni odbor SDS-a predložio je osnivanje srpskih autonomnih oblasti, nakon čega je prva takva oblast bila oblast Romanija-Birač na području Sarajeva“. (presuda protiv Galića);

953. „Do kraja 1991. godine Jugoslovenska narodna armija povukla se iz Slovenije i Hrvatske i uputila se prema strateškim položajima u BiH“. (presuda protiv Galića);

954. „Sarajevo je sačinjavalo deset opština: Stari Grad, Centar, Novo Sarajevo, Novi Grad, Vogošća, Ilidža, Pale, Iljaš, Hadžići i Trnovo“. (presuda protiv Galića);

955. „Prema popisu stanovništva iz 1991. godine, opština Pale bila je jedina u kojoj su Bosanski Srbi predstavljali apsolutnu većinu (oko 69%). Srbi su relativnu većinu činili u Ilidži i Iljašu. U Novom Sarajevu bilo ih je otprilike jednako koliko i Muslimana“. (presuda protiv Galića);

956. „Oružani sukob u Sarajevu je izbio nakon što je Evropska zajednica 6.aprila 1992. godine priznala BiH kao suverenu državu“. (presuda protiv Galića);

957. „JNA je postavila barikade na ključnim putevima i tako proširila kontrolu nad pristupima gradu“. (presuda protiv Galić);

958. „Do kraja aprila konture blokade Sarajeva većim dijelom su bile određene“. (presuda protiv Galića);

959. „Dana 02.05.1992. godine izvršen je veliki napad na centar Sarajeva. Poslije toga grad je bio izložen strahovitom granatiranju. Nakon par dana zapaljena je Baščaršija, centar starog Sarajeva, Nacionalna i univerzitetska biblioteka, železnička stanica, pošta i ključni objekti grada su bili teško granatirani i uništeni“. (presuda protiv Galića);

960. „Dana 12. maja 1992. godine Skupština Republike Srpske je naredila osnivanje Vojске Republike Srpske i imenovala generala Ratka Mladića za načelnika Generalštaba, a koji je dana 22.05.1992. godine naredio osnivanje Sarajevsko-romanijskog korpusa“. (presuda protiv Galića);
961. „Od maja mjeseca do septembra 1992. godine obje strane su nastavile granatiranje vojnih i civilnih objekata unutar grada Sarajeva s tim što su borbe bile intenzivne i surove“. (presuda protiv Galića);
962. „Civilni su namjerno gađani dok su se bavili civilnim djelatnostima ili su se nalazili na civilnim lokacijama. Civilni sa sarajevskih područja kojima je kontrolisala Armija BiH odgađali su čak i osnovne poslove nužne za preživljavanje za vrijeme kad je vidljivost bila smanjena, jer su u drugim prilikama na njih otvarali vatru“. (presuda protiv Galića);
963. „Civilni u Novom Sarajevu gađali su sa područja Grbavice, kojim je kontrolisao SRK“. (presuda protiv Galića);
964. „Krajnja svrha kampanje snajperskog djelovanja i granatiranja je bila usmjerena protiv civila u Sarajevu“. (presuda protiv Galića);
965. „Posebno su najranjeniji dijelovi Sarajeva bili mete neselektivnog ili nasumičnog granatiranja“. (presuda protiv Galića);
966. „Veći dio Grbavice je kontrolisao SRK, ali to naselje je sa tri strane okruživala ABiH“. (presuda protiv Dragomira Miloševića);
967. „Tokom sukoba na području Sarajeva pod kontrolom ABiH postojale su dvije glavne civilne bolnice, bolnica Koševo na sjeveroistoku Sarajeva i Državna bolnica na području Marindvora. Državna bolnica je granatirana i gađana iz snajpera u periodu od 1992. do 1994. godine. Postoje dokazi o tome da ju je VRS, nakon što je JNA odlučila da evakuiše bolnicu 9. maja 1992., namjerno gađala u namjeri da uništi njene ključne dijelove“. (presuda protiv Dragomira Miloševića);
968. „Prema popisu stanovništva Bosne i Hercegovine iz 1991. godine, u nacionalnom sastavu stanovništva opštine Hadžići bilo je 15.392 (64%) Muslimana, 6.362 (26%) Srba, 746 (3%) Hrvata, 841 Jugoslovena i 859 osoba druge ili nepoznate nacionalnosti“. (presuda protiv Krajišnika)

969. „Od sredine aprila 1992.godine, vođe SDS-a i stariješine iz kasarne JNA u Hadžićima otvoreno su surađivali u dovodjenju rezervnih jedinica JNA iz Srbije i Crne Gore. Te jedinice su u drugoj polovini aprila 1992.godine zauzeli strateške važne zgrade i položaje u gradu Hadžićima.“(presuda protiv Krajišnika);

970. „Prema popisu stanovništva Bosne i Hercegovine iz 1991. godine, u nacionalnom sastavu stanovništva opštine Ilidža bilo je 29.337 (43%) Muslimana, 25.029 (37%) Srba, 6.934 (10%) Hrvata, 5.181 Jugoslovena i 1.456 osoba druge ili nepoznate nacionalnosti.“(presuda protiv Krajišnika)

971. „U aprilu i maju 1992.godine, u tu opštinu su došle razne paravojne formacije, uključujući grupu Braneta Gavrilovića, Bokanovu grupu, „četnike“ iz Zvornika i arkanovce.“(presuda protiv Krajišnika);

972. „Prema popisu stanovništva Bosne i Hercegovine iz 1991. godine, u nacionalnom sastavu stanovništva opštine Iljaš bilo je 11.325 (45%) Srba, 10.585 (42%) Muslimana, 1.736 (7%) Hrvata, 1.167 Jugoslovena i 371 osoba druge ili nepoznate nacionalnosti.“(presuda protivKrajišnika);

973. „Prema popisu stanovništva Bosne i Hercegovine iz 1991. godine, u nacionalnom sastavu stanovništva opštine Novi Grad bilo je 69.430(51%) Muslimana, 37.591 (28%) Srba, 8.889 (7%) Hrvata, 15.580 Jugoslovena i 5.126 osoba druge ili nepoznate nacionalnosti.“(presuda protiv Krajišnika);

974. „Prema popisu stanovništva Bosne i Hercegovine iz 1991. godine, u nacionalnom sastavu stanovništva opštine Novi Grad bilo je 33.902 (36%) Muslimana, 32.899 (35%) Srba, 8.798 (9%) Hrvata, 15.099 Jugoslovena i 4.391 osoba druge ili nepoznate nacionalnosti.“(presuda protiv Krajišnika);

975. „Od izbijanja sukoba do oktobra 1992., u KP domu Butmir ili Kula u Novom Sarajevu smješteno je 10.000 civila muslimanske nacionalnosti svih godina starosti, na period od nekoliko dana do nekoliko mjeseci.“(presuda protiv Krajišnika);

976. „Drugi zatočenički centar u Novom Sarajevu u kojem su bili zatočeni nesrbi bio je u nadležnosti vjjske i smješten je u Lukavici , u Novom Sarajevu.“(presuda protiv Krajišnika);

977. „Prema popisu stanovništva Bosne i Hercegovine iz 1991. godine, u nacionalnom sastavu stanovništva opštine Pale bilo je 11.284 (69%) Srba, 4.364 (27%) Muslimana, 129 (1%) Hrvata, 396 Jugoslovena i 182 osobe druge ili nepoznate nacionalnosti.“(presuda protiv Krajišnika);

978. „Prema popisu stanovništva Bosne i Hercegovine iz 1991. godine, u nacionalnom sastavu stanovništva opštine Trnovo bilo je 4.790 (69%) Muslimana, 2.059 (29%) Srba, 16 Hrvata, 72 Jugoslovena i 54 osobe druge ili nepoznate nacionalnosti.“(presuda protiv Krajišnika);

979. „Prema popisu stanovništva Bosne i Hercegovine iz 1991. godine, u nacionalnom sastavu stanovništva opštine Vogošća bilo je 12.499 (51%) Muslimana, 8.813 (36%) Srba, 1.071 (4%) Hrvata, 1.730 Jugoslovena i 534 osobe druge ili nepoznate nacionalnosti.“(presuda protiv Krajišnika);

980. Tužilaštvo BiH je 11.05.2011. godine podnijelo Sudu BiH prijedlog, da se u skladu sa članom 4. Zakona o ustupanju, prihvate kao dokazane činjenice utvrđene pravosnažnim presudama MKSJ u predmetima broj:IT-98-29-T od 5.12.2003. godine *Tužilac protiv Stanislava Galića*, broj:IT-98-29-T od 12.12.2007. godine u predmetu *Tužilac protiv Dragomira Miloševića* i broj:IT-00-39-T od 27.09.2006. godine u predmetu *Tužilac protiv Momčila Krajišnika*.

981. U prijedlogu se navodilo da je Zakon o ustupanju predmeta zamišljen kao *lex specialis* Zakona o krivičnom postupku kako bi se osiguralo da dokazi iz postupka koji se vode pred MKSJ mogu biti korišteni na sudovima u BiH. Predložene činjenice je Tužilaštvo smatralo relevantnim, te da ne inkriminiraju optuženog direktno ni indirektno za krivično djelo navedeno u optužnici, i da nisu predmet razumnog spora. Predložene činjenice su prema mišljenju Tužilaštva u cjelosti ispunjavale tražene kriterije, te ih je kao takve trebalo u cijelosti prihvatiti, posebno radi ispunjavanja osnovne svrhe člana 4. Zakona o ustupanju predmeta, a to je efikasnost i ekonomičnost sudskog postupka.

982. U svom odgovoru na prijedlog Tužilaštva branilac optuženog Veselina Vlahovića, advokat Radivoje Lazarević istakao je da se prihvatanjem činjenica utvrđenih u predmetima MKSJ narušava načelo presumpcije nevinosti koje je garantovano odredbom člana 3. ZKP BiH, zajedno sa principom *In dubio pro reo*, te odredba člana 6. stava 2. Evropske konvencije o osnovnim ljudskim pravima i slobodama (EKLJP).

983. Branilac je dalje istakao da činjenice, koje se nalaze u presudama MKSJ, predstavljaju stav određenog sudskog vijeća o dokazima koji su im prezentirani u određenom predmetu. U prilog navedene tvrdnje branilac je navodio sudsku praksu Evropskog suda za ljudska prava, kao i praksu Ustavnog suda BiH. Nadalje, branilac je smatrao da bi prihvatanje utvrđenih činjenica značilo da su iste dokazane van razumne sumnje, a optuženi bi bio spriječen da pobija te činjenice u konkretnom predmetu. Branilac je najzad istakao da rješenja Suda kojima se odlučuje o prijedlogu Tužilaštva za prihvatanje utvrđenih činjenica nisu procesna rješenja u smislu člana 318. ZKP BiH, s obzirom na učinak koji imaju na sam tok suđenja.

984. U odnosu na konkretne predložene utvrđene činjenice iz predmeta *Tužilac protiv Stanislava Galića* odbrana je smatrala da su činjenice pod rednim brojem 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41 i 42 irelevantne za predmet, dok su činjenice pod rednim brojem 5, 6, 7, 8 i 15 prihvatljive za odbranu.

985. U odnosu na predložene utvrđene činjenice iz predmeta *Tužilac protiv Dragomira Miloševića*, odbrana je smatrala da je činjenica pod r.br. 1 nesporna, dok su činjenice pod r.br. 2, 3, 4, 5, 6, 7 i 8 ocijenjene irelevantnim za ovaj predmet.

986. Najzad, u odnosu na predložene utvrđene činjenice iz predmeta *Tužilac protiv Momčila Krajišnika*, odbrana je smatrala da su činjenice pod r.br. 1, 16, 24, 34, 42, 49, 56 i 61 nesporne, dok su činjenice 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71 i 72 prostorno i geografski irelevantne. Konkretizacije radi odbrana je ukazala da činjenice pod r.br. 10, 11, 12, 13, 14, 15, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 45, 46, 47, 48, 50, 51, 52, 53, 54 i 55, 57, 58 i 59 predstavljaju pravnu kvalifikaciju.

987. Nakon što je razmotrio podneseni prijedlog Tužilaštva i pismeno izjašnjenje odbrane, Sud je odluku o prihvatanju pobrojanih činjenica kao utvrđenih, donio iz slijedećih razloga:

988. Član 4. Zakona o ustupanju i pravilo 94. Pravilnika o dokazima i postupku predviđaju da nakon saslušanja stranaka, Sud može, na vlastitu inicijativu ili na prijedlog jedne od stranaka, odlučiti da prihvati kao dokazane činjenice koje su utvrđene pravosnažnom odlukom u bilo kojem drugom postupku pred MKSJ-om, ili da

prihvati pismeni dokazni materijal iz postupaka pred MKSJ-om, ako se odnosi na pitanja od značaja u tekućem postupku.

989. Analizirajući citirani član Zakona o ustupanju, Vijeće je u pismeno izrađenom rješenju konstatovalo da je prva formalna pretpostavka iz pomenute odredbe, a koja se odnosi na saslušanje stranaka i branioca, ispoštovana, jer je Sud dao priliku optuženom i njegovom braniocu da Sudu dostave svoja pismena izjašnjenja u pogledu prijedloga Tužilaštva.

990. Vijeće je pobražložilo i da je prvenstvena svrha formalnog primanja na znanje da se osigura efikasnost postupka, jer samim formalnim primanjem na znanje utvrđenih činjenica, Sud postiže pravosudnu ekonomiju u smislu da sažima konkretni postupak na ono što je od suštinskog značaja za izvođenje dokaza strana u postupku, čime se eliminiše neophodnost ponovnog dokazivanja činjenica koje su već ranije utvrđene u prethodnim postupcima. Navedeni ciljevi međutim ne mogu ići na uštrb pretpostavke nevinosti, prava na pravično suđenje i principa neposrednog izvođenja dokaza.

991. Naglašeno je i da je prva i osnovna briga Suda obezbijediti optuženom pravično suđenje bez odlaganja u skladu sa članom 13. ZKP-a BiH i članom 6. stav 1. Evropske konvencije. Dakle, sve dok ovaj princip nije narušen, dužnost je Suda ja izbjegava nepotrebno korištenje vremena i resursa.

992. Imajući u vidu da Zakon o ustupanju predmeta niti ZKP BiH ne sadrže kriterije koji moraju biti ispunjeni da bi se određena činjenica prihvatila kao prethodno utvrđena od strane MKSJ, vođen svojom obavezom poštivanja prava na pravično suđenje koje garantuje Evropska konvencija i ZKP BiH, Sud je prilikom odlučivanja primjenjivao kriterije koje je MKSJ utvrdio u predmetu *Tužilac protiv Momčila Krajišnika* (predmet br. IT-00-39-T). Da bi utvrđeni kriteriji bili ispunjeni, činjenica mora biti: 1) dovoljno određena, konkretna i ona koja se može identifikovati; 2) ograničena na činjenični nalaz i ne smije predstavljati karakterizaciju pravne prirode; 3-4) pobijana u postupku, te da je dijelom presude koja nije osporavana žalbom, odnosno koja je utvrđena pravosnažnom odlukom u žalbenom postupku; ili pobijana u postupku i čini dio presude koja se trenutno osporava po žalbi, ali sama nije predmetom žalbe; 5) ne potvrđuje krivičnu odgovornost optuženog; 6) nije predmetom racionalnog spora između strana u konkretnom postupku; 7) nije zasnovana na sporazumu o priznanju

krivnje iz ranijih predmeta; 8) ne smije utjecati na pravo optuženog na pravično suđenje.

993. U smislu prakse MKSJ i Suda BiH, Vijeće predstavlja slijedeće kriterije kojima se rukovalo prilikom odlučivanja da li će prihvatiti kao utvrđene neke od predloženih činjenica.

994. 1. Činjenica mora biti dovoljno određena, konkretna i ona koja se može identifikovati

995. Da bi činjenica bila dovoljno određena, konkretna i ona koja se može identifikovati, ista mora biti preuzeta iz konkretnih pasusa presuda raspravnog ili žalbenog vijeća.¹³³ Štaviše, ako je izvađena iz konteksta, činjenica mora biti razumljiva i imati isti ili barem sličan oblik onom koji je presuđen presudom raspravnog ili žalbenog vijeća iz kojeg je ista preuzeta.

996. 2. Činjenica mora biti ograničena na činjenični nalaz i ne smije predstavljati karakterizaciju pravne prirode.

997. Karakterizacije pravne prirode obično se ocjenjuju u svakom pojedinačnom predmetu i tumači se restriktivno.¹³⁴ Dok haška sudska praksa ima tendenciju izuzimanja svake činjenice koja u sebi ima sadržane pravne formulacije i prije svega upućuje na pravne zaključke¹³⁵, Sud BiH je zauzeo stav da se i činjenice koje sadrže posredne elemente bića krivičnog djela mogu prihvatiti kao utvrđene¹³⁶.

¹³³ *Tužilac protiv Prlića*, IT-04-74-T, od 7.9.2006. godine

¹³⁴ MKSJ Odluka o utvrđenim činjenicama u predmetu protiv *Momčila Krajišnika*, predmet br. IT-00-39-T, od 24. 3. 2005. godine

¹³⁵ MKSJ Odluka o utvrđenim činjenicama u predmetu protiv *Željka Mejakića et al.*, predmet br. IT-02-65-PT, od 1.4.2004. godine, str. 6, izuzimajući činjenice o postojanju „politike počinjenja nečovječnih djela protiv civilnog stanovništva“, te „djela počinjenih na osnovu širokog i rasprostranjenog te sistematskog okvira “

¹³⁶ Vidi odluke o utvrđenim činjenicama u predmetima protiv *Radovana Stankovića*, predmet br. X-KR-05/70, od 13.7.2006. godine; *Gćjka Jankovića*, predmet br. X-KR-05/161, od 04.08.2006. godine; *Momčila Mandića*, predmet br. X-KR-05/58, od 5.2.2007. godine; *Kreše Lučića*, predmet br. X-KR-06/298, od 27.3.2007. godine

Također vidi rješenja Suda BiH u presudama raspravnog vijeća u predmetu *Nedžo Samardžić*, predmet br. X-KR-05/49, od 07.04.2006. godine; prvostepena presuda u predmetu *Dragoje Paunović*, predmet br. X-KR-05/16, od 26.05.2006. godine; prvostepena presuda u predmetu *Boban Šimšić*, predmet br. X-KR-05/04, od 11.7.2006. godine, pasus 49; prvostepena presuda u predmetu *Marko Samardžija*, predmet br. X-KR-05/07, od 3.11.2006. godine; prvostepena presuda u predmetu *Radislav Ljubinac*, predmet br. X-KR-05/154, od 08.03.2007. godine.

998. Međutim, ovo Vijeće je zadržalo konzervativni pristup i isključilo je sve one predložene činjenice koje sadrže bilo kakve pravne zaključke ili pravne kvalifikacije u smislu načina izvršenja krivičnog djela, jer se time konkretna radnja počinjenja stavlja u širi kontekst ratnih dešavanja.

999. 3-4. Činjenica ne smije biti predmetom žalbe ili preispitivanja koje je u toku

1000. Samo se činjenice iz pravosnažnih odluka mogu formalno primiti na znanje¹³⁷, odnosno, Sud ne može primiti na znanje presuđene činjenice ako se iste osporavaju u žalbi. S druge strane, ako su činjenice presuđene tokom postupka a nisu predmetom žalbe, iste ostaju nepromjenjene, te se mogu formalno primiti na znanje čak iako nije još donešena pravosnažna odluka. Činjenica da se presuda osporava žalbom sama po sebi ne predstavlja dovoljan osnov da bi se odbacile sve činjenice presuđene tom odlukom.

1001. 5. Činjenica se ne može odnositi na postupke, ponašanje ili duševno stanje optuženog

1002. Sud može formalno primiti na znanje činjenice u vezi odgovornosti optuženog u slučaju da se te činjenice ne odnose na postupke, ponašanje ili duševno stanje optuženog.¹³⁸ Navedeno se odnosi na činjenice vezano za ponašanje drugih lica (pored optuženog) koja su učestvovala u zajedničkom zločinačkom poduhvatu navedenom u optužnici, ili na činjenice vezano za postupke i ponašanje lica podređenih optuženom.

1003. 6. Činjenica nije predmetom (racionalnog) spora između strana u konkretnom postupku

1004. Samo se činjenice koje nisu predmetom (racionalnog) spora između strana u konkretnom postupku mogu formalno primiti na znanje .

¹³⁷ *Tužilac protiv Ljubičića*, IT-00-41-PT, rješenje od 23.1.2003. godine

¹³⁸ *Tužilac protiv Prlića*, IT-04-74-T, od 7.9.2006. godine

1005. 7. Činjenica ne može biti zasnovana na sporazumu o priznanju krivnje iz ranijih predmeta

1006. Činjenica može biti prihvaćena kao utvrđena, ako je ista presuđena i nije zasnovana na sporazumu strana u ranijim postupcima, kao što su to činjenice koje potkrepljuju sporazum o priznanju krivnje.¹³⁹ Činjenice koje su uistinu presuđene su one koje su preuzete iz predmeta gdje je žalbeno vijeće odlučivalo o meritumu, ili gdje nije uložena žalba.¹⁴⁰

1007. 8. Činjenica ne može uticati na pravo optuženog na pravično suđenje.

1008. Bezrazložno uopštene, nejasne, tendenciozne i sugestivne činjenice narušavaju princip pravosudne ekonomije.¹⁴¹ U konačnoj analizi činjenica, vijeće zadržava diskreciono pravo da odbaci čak i one činjenice koje ispunjavaju sve navedene preduslove ukoliko te činjenice u svojoj ukupnosti narušavaju pravo optuženog na pravično suđenje.

1009. Cilj zakonodavca prilikom davanja diskrecionog prava sudu da prihvati „kao dokazane“ presuđene činjenice obuhvata ekonomičnost postupka, kao i zagovaranje prava optuženog na suđenje u razumnom roku, ali i uvažavanje svjedoka kako bi se smanjio broj sudova pred kojima oni moraju da ponove svoja svjedočenja koja često predstavljaju traumu za njih. Takva svrha je u skladu sa pravom optuženog da mu se sudi bez odlaganja kako to propisuje i član 13. ZKP BiH i član 6. stav 1. Evropske konvencije o ljudskim pravima i temeljnim slobodama.

1010. Ova svrha međutim, mora slijediti princip presumpcije nevinosti. U protivnom ne bi se mogla izbjeći situacija da se dokazni postupak *de facto* okonča na štetu optuženog i prije nego se neposredno provedu svi dokazi u predmetu. Ovaj Sud mora osigurati prava optuženog u ovom predmetu prema propisima BiH i Evropskoj konvenciji, pa je Vijeće prilikom odlučivanja imalo u vidu granice postavljene garancijama iz člana 6. Evropske konvencije, te člana 13. i 15. ZKP-a prilikom korištenja svog diskrecionog prava iz člana 4. Zakona o ustupanju u ovom predmetu.

¹³⁹ *Tužilac protiv Slobodana Miloševića*, IT-02-54-T, od 5.6.2002. godine, str.3

¹⁴⁰ *Ibid*, 5.

¹⁴¹ MKSJ Odluka o presuđenim činjenicama u predmetu *Vujadin Popović i drugi*, predmet br. IT-05-88-T, od 26.9.2006. godine, pasus 16.

1011. Kada su u pitanju prigovori odbrane da se prihvatanjem utvrđenih činjenica kao dokazanih krši presumpcija nevinosti, pravo na odbranu kao i pravo na pravično suđenje zagarantovano članom 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima, Vijeće napominje da prihvatanje kao dokazanih činjenica utvrđenih u postupcima pred MKSJ nije u suprotnosti sa članom 6. Evropske konvencije uz uslov da njihovo korištenje ne smije da dovede u pitanje pravičnost postupka kao cjeline.

1012. Obzirom da u konkretnom slučaju prihvaćene činjenice ni na koji način ne inkriminiraju optuženog Veselina Vlahovića, te da nisu bile neoborive, teret dokazivanja je tokom cijelog postupka ostao na tužiocu. Prihvaćene činjenice su u konačnici podlijegale slobodnoj ocjeni dokaza od strane ovog Vijeća, odnosno sagledavane su u kontekstu svih provedenih dokaza u postupku, pri čemu Sud nije bio vezan formalnim dokaznim pravilima niti su utvrđene činjenice imale veću dokaznu snagu od drugih dokaza u ovom predmetu.

1013. Osim toga, brojni kriteriji kojima se Sud rukovodi prilikom donošenja odluke trebao je osigurati da prihvatanje utvrđenih činjenica ne ide na štetu optuženog, pa je tako korisno napomenuti da je Sud odbio prihvatanje svih činjenica koje na bilo koji način inkriminiraju optuženog, odnosno koje bi na bilo koji način ukazivale na njegovu krivicu. Odbijene su i sve činjenice koje predstavljaju pravna shvatanja i zaključke vijeća MKSJ, dok su neke činjenice ocijenjene teritorijalno i vremenski irelevantnim za konkretan predmet protiv optuženog Veselina Vlahovića.

1014. Iz tih razloga odbijen je kao neosnovan prijedlog Tužilaštva za prihvatanje utvrđenih činjenica u dijelu u kojem se predlaže prihvatanje činjenica pod brojem 2, 4, 5, 9, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 30. 31 32, 33, 35, 37, 38, 39, 40, 41 i 42 iz predmeta *Tužilac protiv Stanislava Galića*, činjenice pod r.br. 2, 3, 4, 5, 7 i 8 iz predmeta *Tužilac protiv Dragomira Miloševića*, kao i činjenice pod r.br. od 3 do 15, 17, od 19 do 23, od 25 do 33, od 35 do 41, 43, 44, 47, 48, od 50 do 55, od 57 do 60, od 62 do 72.

1015. Shodno svemu navedenom, Sud je u skladu sa članom 4. Zakona o ustupanju predmeta donio odluku o prihvatanju utvrđenih činjenica, što je u konkretnom slučaju imalo težinu procesne odluke vijeća o prihvatljivosti ili neprihvatljivosti bilo kojeg drugog dokaza predloženog tokom postupka, pa shodno tome, na predmetno rješenje nije bilo dopušteno ulaganje posebne žalbe, jer je ovakva vrsta odluke spadala u domen rukovođenja glavnim pretresom.

(a) Prijedlog advokata Radivoja Lazarevića za prihvatanje utvrđenih činjenica

1016. Sud je dana 12.09.2012. godine donio rješenje kojim je djelimično usvojio prijedlog branioca optuženog Veselina Vlahovića, advokata Radivoja Lazarevića od 19.07.2012. godine, kojim se traži prihvatanje utvrđenih činjenica utvrđenih u pravosnažnim presudama MKSJ broj: IT-98-29-T od 05.12.2003. godine u predmetu *Tužilac protiv Stanislava Galića*, i broj: IT-00-39-T od 27.09.2006. godine u predmetu *Tužilac protiv Momčila Krajišnika*, prihvataju kao dokazane u obimu kako slijedi:

1017. „Skupština BiH organizovala je referendum o nezavisnosti od SFRJ, kcji je održan 29. februara i 1. marta 1992. godine i kcji su bosanski Srbi bcjkotovali“ (par.196.) – presuda Galić

1018. „Predsjedništvo BiH je, uz punu podršku Hrvata i Muslimana BiH 3. marta 1992. godine proglasilo BiH nezavisnom državom.“ (par.196.) – presuda Galić

1019. „Glavni grad BiH Sarajevo nikao je na brdovitom području i proteže se u smjeru istok- zapad duž rjeke Miljacke.“ (par. 197.) – presuda Galić

1020. „ Do 1992. godine Sarajevo je izraslo u najvažniji politički, kulturni, industrijski i trgovački centar BiH.“ (par. 197.) – presuda Galić

1021. „Početkom marta 1992. godine u Sarajevu su podignute barikade i kontrolni punktovi, kcje su postavili članovi SDS-a i SDA.“ (par. 199.) – presuda Galić

1022. „U Sarajevu je došlo do snažne pucnjave, pri čemu su se strane međusobno optuživale za počinjanje neprijateljstva.“ (par. 199.) – presuda Galić

1023. „Dana 22. maja 1992. godine BiH je prihvaćena kao zemlja članica Ujedinjenih nacija.“ (par. 201.) – presuda Galić

1024. „Grbavica je nasele u opštini Novo Sarajevo...“ (par. 227) – presuda Galić

1025. „Sarajevsko jevrejsko groblje smješteno je na zapadnim padinama planine Trebević.“ (par. 241.) – presuda Galić

1026. „Bosna i Hercegovina, više nego jedna druga republika bivše Jugoslavije, vijekovima je bila višenacionalna, a najbratnije nacionalne grupe bili su Srbi, Muslimani i Hrvati.“ (par. 12.) – presuda Krajišnik

1027. „Dana 28. jula 1992. godine... Mladić je izdao naređenje o razoružanju paravojnih formacija. (par. 216.) – presuda Krajišnik

1028. „U naređenju se navodi da pripadnici paravojnih grupa pjačkaju na svim područjima odgovornosti VRS-a“. (par. 216.) – presuda Krajišnik

1029. „Svim paravojnim formacijama sa „poštenim“ namjerama, naređeno je da se stave pod komandu VRS-a.“ (par. 216.) – presuda Krajišnik

1030. „Pored toga, usprkos naređenju generala Mladića od 28. jula, neki pripadnici paravojnih formacija ostali su aktivni, djelujući relativno nezavisno od VRS-a.“ (par. 221) - presuda Krajišnik

1031. Branilac optuženog Veselina Vlahovića, advokat Radivoje Lazarević, podnio je Sudu 19.07.2012. godine, prijedlog za prihvatanje utvrđenih činjenica iz pravosnažnih presuda MKSJ broj: IT-98-29-T od 05.12.2003. godine u predmetu Tužilac protiv Stanislava Galića, i broj: IT-00-39-T od 27.09.2006. godine u predmetu Tužilac protiv Momčila Krajišnika.

1032. Navedeno traženje branilac je također zasnivao na odredbama člana 4. Zakona o ustupanju predmeta, nalazeći da su predmetne činjenice podobne za prihvatanje, odnosno da ispunjavaju do sada prihvaćene kriterije, te da su relevantne za predmetni postupak.

1033. U svom izjašnjenju od 30.08.2012. godine, Tužilaštvo se djelimično protivilo podnesenom prijedlogu, smatrajući da neke od predloženih činjenica ispunjavaju kriterije (kao npr. činjenice navedene pod r.br.1, 2, 17, 18, 19 i 20 presuda Galiću) te činjenice pod r.br. 1 i 3 iz prijedloga odbrane, koje potiču iz presude Krajišniku, pa su samim tim prihvatljive, dok je ostale predložene činjenice Tužilaštvo smatralo irelevantnim ili neprihvatljivim iz drugih razloga.

1034. Služeći se ranije pobrojanim kriterijima, Vijeće je prihvatilo navedene činjenice, dok je u preostalom dijelu prijedlog branioca odbijen kao neosnovan, jer je branilac u prijedlogu navodio neke činjenice, koje su već prihvaćene od strane ovog

Vijeća, pa bi navedeno predstavljalo nepotrebno kumuliranje činjenica. Također, prema ocjeni Vijeća, neke od predloženih činjenica su predstavljale pravne zaključke pretresnih vijeća MKSJ, ili su ocijenjene irelevantnim za predmetni postupak, dakle nisu ispunjavale neke od gore pobrojanih kriterija, pa su samim tim bile neprihvatljive.

2. Zaštita svjedoka i isključenje javnosti

1035. Prilikom dodjeljivanja mjera zaštite svjedocima u ovom predmetu, Sud se rukovodio relevantnim odredbama člana 3. stav 1. i 2. te člana 12. i 13. Zakona o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka.

1036. Odluka o isključenju javnost za dio glavnog pretresa, u svakom konkretnom slučaju je donošena po saslušanju stranaka i branilaca, i ukoliko su razlozi bili opravdani, odnosno ukoliko su bili ispunjeni uslovi iz odredbe člana 235. ZKP BiH, ili ukoliko je to bilo neophodno zbog zaštite lične sigurnosti zaštićenog svjedoka, odnosno osiguranja zaštite njegovog identiteta.

1037. Na ročištu za glavni pretres od 23.5.2011. godine, zatražene su mjere zaštite za svjedoke koji su pristupili. Nakon isključenja javnosti svjedoci su saslušani na okolnost ovog prijedloga i predsjednik vijeća je objavio da se svjedoku koji je prvi davao iskaz dodjeljuje pseudonim „S-35“, a svjedoku koji je svjedočio na dan 26.05.2011. godine pseudonim „S-36“.

1038. Dana 4.7.2011. godine, saslušan je ranije zaštićeni svjedok, za kojeg je tužilac na pretresu zatražio dodatnu mjeru zabrane objavljivanja slike u medijima. Odbrana se izjasnila da odluku o ovom pitanju ostavlja Sudu, nakon čega je Vijeće objavilo da će sadržaj iskaza svjedoka „S-13“ biti dostupan javnosti, ali neće biti dozvoljeno emitovanje video zapisa i objavljivanje fotografije zaštićenog svjedoka „S-13“ u bilo kojoj vrsti štampanih ili elektronskih medija.

1039. Javnost je isključena na glavnom pretresu od 8.9.2011. godine, za vrijeme svjedočenja svjedokinje „S-3“ žrtve silovanja, a zbog zaštite njenog privatnog i intimnog života. Osim toga, navedena svjedokinja je trebala tokom svjedočenja spominjati i ime svjedoka koji još uvijek nema zaštitu pa je zaključeno da bi otkrivanje njegovog identiteta ugrozilo njegovo pozivanje i svjedočenje u ovom predmetu. Iste mjere zaštite su održane na snazi i na ročištu za glavni pretres održanom dana 24.10.2012. godine, kada je svjedok „S-3“ saslušavan u svojstvu svjedoka odbrane.

1040. Dana 3.10.2011. godine, tužilac je na glavnom pretresu informisao Vijeće da je od Odjela podršku svjedocima dobio informaciju kako svjedokinja čije je saslušanje planirano za navedeni dan traži mjere zaštite. Ona je mjere zaštite tražila zbog kćerke sa kojom živi. Predloženo je da se istoj dodjeli pseudonim i da se njeni lični podaci ne objavljuju u elektronskim i printanim medijima. Odbrana je istakla kako smatra da se ovaj institut amortizuje i kako se mjere prelako se određuju, iako se u suštini ne protive da se mjera zaštite dodijeli svakom svjedoku koji to zatraži. Predsjednik vijeća je uvažavajući subjektivni odnos svjedoka prema zatraženim mjerama i svjedočenju u ovom predmetu odlučio svjedokinji dodijeliti pseudonim „S-37“ i odlučeno je da njen lik neće ići za javnost, dok se sadržaj samog svjedočenja može objaviti.

1041. Na glavnom pretresu od 10.10.2011. godine, svjedoku su na glavnom pretresu dodjeljene mjere zaštite- pseudonim „S-38“ i zabrana emitovanja slike u elektronskim ili printanim medijima, jer je ovaj svjedok još prije pojavljivanja pred Vijećem, postupajućem tužiocu izrazio bojazan da će zbog svjedočenja pod punim identitetom i objelodanjivanjem njegovog lika javnosti biti ugrožena njegova ili sigurnost njegove porodice, obzirom da često puno putuje po Republici Srpskoj.

1042. Na ročištu za glavni pretres od 13.10.2011. godine, svjedočila je zaštićena svjedokinja „S-17“, koja je ujedno oštećena krivičnim djelom za koje se tereti optuženi, a nakon nje je svjedočio njen suprug, pa je bilo nužno i njemu odrediti mjere zaštite kako svojim svjedočenjem ne bi otkrio identitet svjedokinje „S-17“. Svjedocima su dodjeljene mjere zaštite na način da je zabranjeno emitovanje fotografije ili video zapisa njihovog lika u bilo kakvim printanim ili elektronskim medijima, dok je sadržaj svjedočenja ostao dostupan javnosti.

1043. Svjedok pod rednim brojem „47“ iz optužnice je na glavnom pretresu od 20.10.2011. godine, postavio zahtjev za određivanje mjera zaštite. Pojasnio je da ima trajne posljedice, koje se ogledaju u narušenom fizičkom i psihičkom zdravlju. Naime, svjedok je 100%-tni invalid, imao je u dva navrata operacije bubrega, isti je ..., jako brzo se dovodi u stanje razdraženosti, što je i utvrdilo Odjeljenje za podršku svjedocima, a u dva navrata je već pokušao samoubitstvo. Tužilaštvo je smatralo da svjedok neće moći svjedočiti u istoj prostoriji kao i optuženi, jer bi to kod njega moglo izazvati posljedice, a i sam svjedok je tražio svjedočenje iz druge prostorije, uz mjeru zaštite identiteta, uz zabranu objavljivanja njegovih podataka. Odbrana je u svom

izjašnjenju odluku o navedenom pitanju prepustila Sudu, pa je Vijeće donijelo rješenje da će navedeni svjedok svjedočiti pod pseudonimom „S-40“, iz druge prostorije, uz zaštitu ličnih podataka i zabranu objavljivanja podataka u medijima, s tim da sadržaj njegovog svjedočenja može ići u javnost.

1044. Svjedok koji je pristupio na ročište za glavni pretres od dana 31.10.2011. godine, je svjedočio je iz druge prostorije. Naveo je da je u događaju o kojem svjedoči došlo do smrtnog stradanja njegove mlađetne kćerke. Stoga, navedeni događaj za njega i danas predstavlja traumaoizaciju i smatra da samo prisustvo optuženog bi dovelo do psihičkog šoka i nemogućnosti da pravilno iznese svjedočenje. Odbrana se u principu nije protivila naglašavajući da ne želi da se stvara slika da je optuženi učinio ono što mu se stavlja na teret. Predsjednik vijeća je objavio rješenje da će svjedok biti saslušan iz druge prostorije.

1045. Na početku glavnog pretresa od 10.11.2011. godine, Sud je zaprimio zahtjev da svjedok „S-7“ svjedoči iz druge prostorije i da svjedočenje bude isključeno za javnost. Tužilac je podržao prijedlog svjedoka, dodajući da je u konkretnom slučaju opravdano dodijeliti dodatne mjere zaštite svjedoku, jer se radi o osobi koja je u poodmakloj životnoj dobi, koja je krhkog psihičkog zdravlja, te i tužilac smatra da svjedočenje u prisustvu optuženog na nju jako stresno djelovalo, u smislu da ne bi mogla pravilno iznijeti svoje svjedočenje, a obzirom da je doživjela silovanje, smatra da za vrijeme njenog svjedočenja treba i isključiti javnost. Također, navedena svjedokinja cijeli život živi na Grbavici, pa bi u slučaju da svjedočenje bude otvoreno za javnost bilo lako otkriti njen identitet, naročito ako se ima u vidu da nikada nije mijenjala adresu. Odbrana je izjavila da je imajući u vidu sadržinu tačke optužnice, njihov stav da ljudski aspekt ove situacije treba biti u prvom planu, pa nisu izrazili protivljenje navedenom prijedlogu. Vijeće je nakon toga javno objavilo da će tokom svjedočenja zaštićene svjedokinje javnost biti isključena, dok je od dodatnih mjera koje su dodjeljene svjedokinji „S-7“ odlučeno da će svjedočiti iz druge prostorije, kako ne bi boravila u istoj prostoriji sa optuženim.

1046. Na početku pretresa od 24.11.2011. godine, Tužilac je izjavio da je u kontaktu sa Odjelom za podršku svjedocima, saznao da svjedokinja Porićanin Ismeta, čije saslušanje je bilo planirano za navedeni dan, također traži zaštitne mjere svjedočenja iz druge prostorije, obzirom da je starija osoba, narušenog zdravlja i da psihički ne bi mogla podnijeti dati iskaz u prostoriji u kojoj je prisutan i optuženi. Sud je

također neposredno prije početka ročišta od strane Odjela za podršku svjedocima obaviješten i da se radi o svjedokinji koja je srčani bolesnik, uslijed čega ima česte zdravstvene smetnje. Odbrana se nije protivila navedenom prijedlogu, pa je Vijeće donijelo odluku da će svjedokinja Poričanin Ismeta svjedočiti iz druge prostorije i da će sa svjedokinjom u prostoriji biti prisutna i službenica iz Odjela za podršku svjedocima. Dana 08.12.2011. godine, iz druge prostorije je svjedočila i svjedokinja „S-42“.

1047. Na glavnom pretresu od 5.12.2011. godine, odlučeno da će treći pozvani svjedok svjedočiti pod pseudonimom „S-41“ i njegov lik neće ići u javnost, ali će im sadržaj svjedočenja biti dostupan. Svjedok je izjavio da je jedna TV kuća pustila isječke sa suđenja, a on je inače lošeg zdravstvenog stanja, pa ne želi na taj način biti eksponiran.

1048. Na ročištu za glavni pretres od 15.12.2011. godine, tužilac istakao da se zaštićeni svjedok „S-8“ nalazi u teškoj situaciji i traži da svjedoči iz druge prostorije uz mjeru isključenja javnosti, jer se radi o svjedokinji koja je pretrpjela silovanje i o tim okolnostima nikada nije pričala članovima porodice. To iskustvo je za nju prema riječima tužioca bilo veoma traumatično i ponižavajuće, te je iz svih navedenih razloga zatraženo i isključenje javnosti za vrijeme dok ista bude svjedočila, a radi zaštite njenog intimnog i ličnog života. Odbrana je prepustila odluku sudu, nakon čega je Vijeće javno objavilo da se navedeni prijedlog usvaja i javnost je isključena sa dijela glavnog pretresa na kojem je svjedočila svjedokinja „S-8“.

1049. Dana 19.1.2012. godine, na ročištu za glavni pretres, zaštićena svjedokinja „S-10“ dobila je dodatne mjere zaštite na način da je svjedočila iz druge prostorije uz isključenje javnosti. Odbrana se nije protivila jer je ocijenjeno da bi svjedočenje bez isključenja javnosti ugrzilo njen privatni život i njene porodice obzirom da je žrtva silovanja koje je bilo naročito ponižavajuće.

1050. Sa ročišta od 25.1.2012. godine, za vrijeme svjedočenja zaštićenih svjedoka isključena je javnost, jer je svjedokinja „S-9“ koja je pristupila tog dana žrtva silovanja, pa je ocijenjeno da je isključenje javnosti u interesu zaštite njenog osobnog i intimnog života, dok je u odnosu na svjedoka „S-23“ javnost isključena kako bi se zaštitio identitet zaštićene svjedokinje „S-9“.

1051. Javnost je isključena i sa ročišta od 30.1.2012. godine za vrijeme dok je svjedok „S-43“ objašnjavao razloge za određivanje mjera zaštite, nakon čega je po

saslušanju odbrane odlučeno da će mu se dodijeliti pseudonim i zabrana objavljivanja lika u javnosti.

1052. Isto je ponovljeno i na ročištu od 2.2.2012. godine, kada je javnost isključena za vrijeme dok je svjedokinja iznijela razloge iz kojih traži određivanje mjera zaštite. Nakon što je saslušao svjedokinju na okolnosti na kojima zasniva svoje traženje, Sud je na prijedlog Tužilaštva javno objavio da se u daljem toku postupka ova svjedokinja ima oslovljavati pseudonimom „S-44“, te se zabranjuje objavljivanje njene slike putem elektronskih ili printanih medija, dok će sadržaj svjedočenja biti dostupan javnosti.

1053. Dana 10.2.2012. godine branilac Golić je poslao dopis u kojem ukazuje na prečesto i neosnovano određivanje mjera zaštite svjedocima što je u posljednje vrijeme postalo veoma učestalo, pa je ovim dopisom odbrana optuženog nastojala iskazati principijelno protivljenje određivanju mjera zaštite svjedocima u ovom predmetu.

1054. Na glavnom pretresu od 29.2.2012. godine, predsjednik vijeća je obavijestio stranke i branioce da je prije početka suđenja od Odjela za zaštitu svjedoka dobijena informacija kako svjedokinja čije je saslušanje bilo planirano za navedeni dan traži određivanje mjera zaštite identiteta i svjedočenje iz druge prostorije. Tužilac je nakon toga izjavio da ima informacije kako navedena svjedokinja u kontaktima prije svjedočenja odbija saradnju, odnosno svjedočenje u ovom predmetu, jer smatra da bi ponovo reproduciranje događaja koje je preživjela ugrozilo njeno zdravlje. Navela je da čak i samo podsjećanje na ono što je preživjela za vrijeme boravka na Grbavici dovodi do velike uznemirenosti, te insistira da joj se odrede predložene mjere zaštite, naročito da se udovolji njenom zahtjevu da svjedoči iz druge prostorije, jer ne može podnijeti da bude sa optuženim u istoj prostoriji, odnosno osjeća da bi zbog susreta sa njim osjećala strah i ne bi mogla nepristrasno i objektivno iznijeti svoj iskaz. Tužilac je na kraju istakao da je na dan svjedočenja i godišnjica smrti majke svjedokinje, što za nju predstavlja dodatni stres. Branilac Lazarević Radivoje je ponovio stav odbrane iz dopisa upućenog Sudu 10.2.2012. godine, dodajući da je svjedokinja optuženog vidjela sa 10m udaljenosti, a godišnjica smrti njene majke je bila dan ranije. Predsjednik vijeća je potom objavio da se u konkretnom slučaju radi o subjektivnom osjećaju svjedoka, te da je ista svoje traženje detaljno i jasno objasnila, pa nalazeći određivanje mjera zaštite identiteta svjedokinje opravdanim u konkretnom slučaju odlučeno je da će se istoj dodijeliti pseudonim „S-45“, pri čemu je zabranjeno da se slika ili lik ovog svjedoka

objavljuje u bilo kojem vidu elektronskih i printanih medija, dok je sadržaj svjedočenja ostao dostupan javnosti. Pseudonim i svjedočenje iz druge prostorije, dodjeljen je i na glavnom pretresu 14.3.2012. godine, kada je svjedočila zaštićena svjedokinja „S-46“.

1055. Javnost je isključena na glavnom pretresu od 22.3.2012. godine, za vrijeme svjedočenja zaštićene svjedokinje „S-6“, te dana 5.4.2012. godine, dok je zaštićena svjedokinja „S-1“ davala iskaz. Navedeno je po saslušanju stranaka učinjeno zbog zaštite ličnog i intimnog života svjedokinja.

1056. Dodatne mjere zaštite dodjeljene su i na glavnom pretresu dana 28.3.2012. godine, kada je zaštićena svjedokinja „S-16“ dobila dodatne mjere zaštite u smislu da je zabranjeno objavljivanje njenog lika u elektronskim ili printanim medijima, te dana 4.4.2012. godine, kada je zaštićeni svjedok „S-28“ dobio kao dodatnu mjeru zaštite zabranu objavljivanja lika u medijima. Dodatne mjere zabrane objavljivanja fotografije u bilo kojoj vrsti printanih ili elektronskih medija, dodjeljene su i zaštićenom svjedoku „S-21“, koji je pristupio na ročište za glavni pretres od 11.4.2012. godine, te zaštićenom svjedoku „S-27“ na ročištu od 12.4.2012. godine¹⁴². U svim navedenim slučajevima, odlučeno je da će sadržaj svjedočenja ovih svjedoka biti dostupan javnosti.

1057. Na ročištu za glavni pretres od 9.5.2012. godine, svjedok koji je pristupio zatražio je određivanje mjera zaštite, i to zaštitu identiteta, te da svjedoči iz druge prostorije uz iskrivljenje slike i glasa. Nakratko je isključena javnost, kako bi se svjedok izjasnio o razlozima kojima opravdava navedeno traženje, nakon čega je Vijeće razmotrilo opravdanost određivanja mjera zaštite, pa je odlučeno da će ovaj svjedok u daljem toku pretresa svjedočiti pod pseudonimom „S-47“, te njegov lik neće biti objavljen u bilo kojem vidu elektronskih ili printanih medija, s tim da će sadržaj svjedočenja biti dostupan javnosti.

1058. Oštećena „S-24“ je na pretresu od 10.5.2012. godine, zatražila određivanje mjera zaštite koje se ogledaju u zabrani objavljivanja lika u medijima, dok je zaštićena svjedokinja „S-12“ zatražila svjedočenje iz druge prostorije i zabranu

¹⁴² Iste mjere zaštite ostale su na snazi i za vrijeme svjedočenja zaštićenog svjedoka S-27 kao svjedoka odbrane na glavnom pretresu od 03.10.2012. godine.

objavljivanja lika u medijima. U oba slučaja radilo se o žrtvama silovanja od strane optuženog i lica zv. Brane.

1059. Najzad, na ročištu za glavni pretres od 23.5.2012.godine, odlučeno da u javnosti neće biti objelodanjen lik zaštićenog svjedoka „S-30“, s tim da će sadržaj njenog svjedočenja biti dostupan javnosti. Na istom pretresu zaštićeni svjedok „S-34“ zatražio je dodatne mjere zaštite, na način da svjedoči iz druge prostorije uz izmjenu slike za javnost. Odbrana je u izjašnjenju istakla kako smatra da su mjere koje svjedok već uživa sasvim dostatna zaštita njegovog identiteta, ali Vijeće je odlučilo da će svjedok svjedočiti iz druge prostorije, bez iskrivljene slike, s tim da njegova slika ne smije biti objavljena u printanim ili elektronskim medijima.

1060. U svim slučajevima kada su zaštićeni svjedoci ponovo pozivani, zbog unakrsnog ispitivanja ili u svojstvu svjedoka odbrane, već dodjeljene mjere zabrane održavane su na snazi u istom obimu.

3. Čitanje izjava iz istrage

1061. Na ročištima za glavni pretres od 31.5.2012.godine, Vijeće je odlučilo da će biti pročitani iskazi svjedokinje Kukrić Ljiljane, Babić Muhameda, Rimac Budimira, Dizdarević Šabana, Hadžimuratović Nafize, Husarić Avde, Imamović Muhbire i Pehar Jure. Svi svjedoci osim Kukrić Ljiljane su preminuli, a ona je prema nalazu vještaka Gavrankapetanovića nesposobna za davanje iskaza.

1062. Na ročištu od 13.6.2012.godine, pročitani su zapisnici o saslušanju svjedoka Muderizović Darinke, Muderizović Jusufa, Selimović Lutvije, Selmanagić Osmana, Džonlić Remzije, Simić Jevte.

1063. U svim navedenim slučajevima, Vijeće je našlo ispunjenim uslove iz člana 273. stav 2. ZKP BiH, koji propisuje *„zapisnici o iskazima datim u istrage mogu se po odluci sudije, odnosno vjeća pročitati i koristiti kao dokaz na glavnom pretresu samo u slučaju ako su ispitane osobe umrle, duševno obojele ili se ne mogu pronaći, ili je njihov dolazak pred Sud nemoguć ili je znatno otežan iz važnih uzroka.“*

1064. Vijeće je prilikom konačne ocjene dokaza vodilo računa o dokaznoj snazi ovih dokaza, u smislu da niti jedna tačka izreke presude nije zasnovana isključivo ili u pretežnoj mjeri na pročitanim iskazima svjedoka.

4. Odluka o prihvatljivosti drugih dokaza

1065. Na ročištu od 30.5.2012.godine, odbrana je sporila saslušanje svjedoka Kamenica Edine dipl.novinar, jer je prisustvovala suđenjima u ovom predmetu i čula je oko 50% iskaza drugih svjedoka. Predsjednik vijeća odlučio da će se svjedokinja saslušati na okolnosti onoga što je njoj poznato kao svjedoku, a ne o dešavanjima i saznanjima u odnosu na druge svjedoke, pri čemu će Vijeće imati u vidu činjenicu da je prisustvovala svjedočenjima drugih svjedoka.

1066. Dana 23.5.2012.godine, Tužilac je obavijestio Sud da svjedoci „S-18“, „S-20“ i pod rednim broj „43“ Imamović Šemsudin odbijaju da svjedoče i pored svih nastojanja i upozorenja, pa Tužilaštvo odustaje od njihovog saslušanja. Odustali su i od saslušanja svjedoka pod rednim brojevima „44“, „72“ , „75“, jer su to svjedoci koji nisu dobrog zdravstvenog stanja, a njihovi iskazi nisu toliko bitni da bi na njima insistirali. Odustali su i od svjedoka Milović Sonje iz druge optužnice. Za svjedoka Kukić Lilijanu je vještak ustanovio da ne može prisustvovati suđenjima, pa je predloženo čitanje njenog iskaza na glavnom pretresu, nakon što vještak bude saslušan na navedenu okolnost.

1067. Dana 12.9.2012. godine je održana statusna konferencija prije prelaska na izvođenje dokaza odbrane optuženog Veselina Vlahovića. Na navedenom ročištu branilac optuženog je pojasnio da postoje objektivni razlozi zbog kojih je odbrana spriječena u ostavljenom roku dostaviti spisak svjedoka i materijalnih dokaza koje namjerava izvesti, nakon čega je po saslušanju tužioca, predsjedavajući vijeća objavio da se odbrani ne može dati dodatno vrijeme za prikupljanje dokaza, obzirom da je odmah po potvrđivanju optužnice, odbrana imala u posjedu sve dokaze Tužilaštva, te se u periodu od više od godinu dana od početka glavnog pretresa u ovom predmetu, mogla pripremiti za izvođenje dokaza odbrane.

1068. Činjenica da je odbrana u prikupljanju dokaza bila spriječena usljed godišnjih odmora, ovom Vijeću nije bila mjerodavna niti odlučna, jer smatra da je tokom cijelog postupka u potpunosti ispoštovano pravo na odbranu optuženom, kojem je u svrhu pripreme materijala dodjeljen i dodatni branilac, te nalazi da su branioci imali sasvim dovoljno vremena sukcesivno pripremati dokazni postupak odbrane, još za vrijeme dok je trajao dokazni postupak Tužilaštva.

1069. Vijeće primjećuje i da branioci optuženog, svoje pravo iz člana 47. ZKP BiH, koje se odnosi na pravo uvida u cijeli spis Tužilaštva nisu ni koristili odmah nakon podizanja optužnice, već se Tužilaštvu u tom pravcu obraćaju tek u septembru 2012. godine, dakle tek po okončanju dokaznog postuka Tužilaštva. U isto vrijeme odbrana se obraća i drugim organima u svrhu prikupljanja dokaza, pa su tako dopisi MUP-u Kantona Sarajevo, te Kantonalnom Tužilaštvu Sarajevo upućeni tek 3.9.2012. godine.

1070. Vijeće cijeni da tužilac nije bio dužan odbrani dostaviti izjave svjedoka koje su davali tokom 1992. i 1993. godine raznim policijskim organima, već samo dokaze na kojima je zasnovana optužnica, dok su pravo uvida u tužilački spis (u kojem se nalaze navedene izjave svjedoka) branioci imali od samog početka, ali isto pravo evidentno nisu iskoristili. Ne mogu se prihvatiti ni navodi branioca kako je naknadno saznao da postoje ove izjave, jer je od početka saslušanja svjedoka optužbe, veliki broj njih potvrdio da su izjave davali još 1993.g. i 1995. godine u stanicama policije (tadašnji CSB Sarajevo) odmah po prelasku sa Grbavice na dio grada pod kontrolom Armije BiH. U prilog navedenom ide i činjenica da branilac Radivoje Lazarević, još prilikom ispitivanja svjedoka Pecar Omera, na glavnom pretresu od 31.10.2011. godine, dakle godinu dana prije roka koji je Sud dao za dostavljanje dokaznih prijedloga odbrane, imao takva saznanja od ovog svjedoka koji kaže *„ja sam odmah po prelasku izjavu davao MUP-u u Titovcj ulici, tamo su me vodili“* nakon čega se branilac sam poziva i na izjavu koju je brat svjedoka dao još 1993. godine Višem sudu u Sarajevu.

1071. Branilac je isti šablon ispitivanja primjenjivao i sa drugim svjedocima, pa su potpuno netačni navodi da nisu imali saznanja o ovim činjenicama. Drugim riječima, branilac je i tada imao mogućnost obratiti se podneskom odgovarajućim nadležnim organima, što on čini tek godinu dana kasnije, dakle u septembru 2012. godine.

1072. Vijeće napominje i da je još 5.4.2012. godine, braniocima optuženog sugerisano da prijedloge dokaza odbrane dostave do početka septembra, ali obzirom da po uputama Suda nije postupljeno u ostavljenom roku, odlučeno je da će se od 26.09.2012. godine nastaviti sa izvođenjem dokaza odbrane koji su trenutno na raspolaganju, s tim da je odbrana zadržala pravo i dalje Sudu podnositi nove dokazne prijedloge, odnosno izvoditi samo one dokaze do kojih iz objektivnih razloga nije mogla ranije doći. Sud je istog dana zaprimio podnesak odbrane optuženog Veselina Vlahovića u kojem je predloženo saslušanje 15 svjedoka. U odnosu na svakog svjedoka precizirane su i okolnosti na koje bi trebali svjedočiti.

1073. Na ročištu od 3.10.2012. godine ponovo je javno objavljeno da se odbrani neće prolongirati rok za dostavljanje dokaznih prijedloga, obzirom da su sve izjave svjedoka na koje upućuju u svojim podnescima bile sastavni dio tužilačkog spisa, u koji odbrana sve do septembra 2012. godine nije izvršila uvid.

1074. Na ročištu od 24.10.2012. godine, predsjednik vijeća je obavijestio stranke i braniocima, da prema informacijama Odjela za podršku svjedocima, neke svjedokinje iz objektivnih zdravstvenih razloga ne mogu pristupiti na sud, među kojima su Velida Alagić i Aida Beširević- Rovčanin. Obje svjedokinje su izuzetno traumatizovane događajima koje su preživjele te su veoma teškog zdravstvenog stanja, uslijed čega su onemogućene pristupiti na Sud u svojstvu svjedoka. O navedenom je u sudski spis dostavljena i odgovarajuća medicinska dokumentacija, a branilac optuženog je nakon toga izjavio da će u odnosu na svjedokinju Alagić predložiti izvođenje nekih materijalnih dokaza.

1075. Razlozi nemogućnosti dolaska predložene svjedokinje Aide Beširević- Rovčanin, ponovljeni su na pretresu od 1.11.2012. godine, nakon čega je branilac zatražio dostavljanje njene medicinske dokumentacije, kako bi se u konačnici odredio u odnosu na potrebu pozivanja ovog svjedoka. U odnosu na ostale svjedoke koji nisu pristupili, predsjednik Vijeća je javno objavio da se u odnosu na svjedokinju „S-4“ vratio poziv kao neuredan, obzirom da nije stalno na prijavljenoj adresi, odnosno boravi na relaciji Sarajevo- Njemačka, pa je odlučeno da će se poziv ponovo uputiti, kao i svjedokinji Aidi Bećirević, u odnosu na koju je dva puta pokušana dostava poziva, ali je oba puta bila neuredna. Braniocima je rečeno da pribave novu adresu za predloženu svjedokinju Zele Zehru, jer je ista prema napomeni dostavljača odselila sa adrese na koju je poslan poziv, dok će predložene svjedoke Rajka Obradovića i Katanić Gorana, telefonski kontaktirati Odjela za podršku svjedoka, obzirom da su državljani R Srbije, te Sudu pristupaju isključivo doborovoljno, drugim riječima, Sud u slučaju neodazivanja nema mehanizme prinudnog dovođenja ovakvih svjedoka.

1076. Ipak uvažavajući pojedine probleme sa kojima se suočavala odbrana optuženog u prikupljanju dokaza i pripremanju odbrane, predsjednik vijeća je na pretresu od 1.11.2012. godine objavio da će u svim slučajevima kada branioci ne budu mogli obezbijediti svjedoke, dodatni napor u tom pravcu uložiti Sud, kako bi se osiguralo njihovo uspješno pozivanje.

1077. U tom pravcu, predsjedavajući vijeća je na ročištu održanom 7.11.2012. godine, odgovorio na navode branioca Radivoja Lazarevića od 5.11.2012. godine, te na navode iz dopisa branilaca od 7.11.2012.godine, u kojima su predloženi dodatni svjedoci odbrane.

1078. Tako je na navedenom ročištu predsjednik Vijeća objavio da je predloženi svjedok iz R Srbije, Katanić Goran telefonski kontaktiran od strane Odjela za podršku svjedoka, te će pristupiti na Sud na glavni pretres zakazan za 14.11.2012.godine. Odlučeno je da će za isti dan biti pozvan i svjedok Šipčić Petrašin, kojeg je branilac predložio umjesto svjedoka Rajka Obradovića, obzirom da se isti nalazi u Austriji i ne može pristupiti na Sud.

1079. Vezano za neodazivanje svjedoka Alagić Velide i Aide Beširević-Rovčanin, koji su Sudu dostavili medicinsku dokumentaciju o svom teškom zdravstvenom stanju, Sud je 6.11.2012. godine, odredio medicinsko vještačenje po vještaku neuropsihijatru, dr. Omeru Ćemaloviću, kako bi se ispitala stvarna sposobnost njihovog pristupanja na Sud. Nalaz vještaka je dostavljen Sudu, a isti je vještak i usmeno obrazložio na glavnom pretresu od 21.11.2012. godine.

1080. U pogledu materijala koji se nalazi kod RTV „Vijesti“ Podgorica, predsjednik vijeća je podsjetio da se Sud još 12.9.2012.g. dopisom obratio ovoj RTV kući sa traženjem da se dostavi materijal koji je tražila odbrana. Međutim, Sud nema mehanizme izuzimanja navedenog materijala putem naredbe, niti može poduzeti bilo kakve represivne mjere protiv navedene RTV kuće zbog nedostavljanja traženog materijala. Osim toga, predsjednik vijeća je konstatovao da se radi o materijalu koji predstavlja kompilaciju snimaka i izjava svjedoka o optuženom Veselinu Vlahoviću, sagledanu uz ugla novinara/autora, što Vijeće smatra irelevantnim i suvišnim, jer su stranke i branioci imali priliku neposredno i unakrsno ispitati svjedoke optužbe, na sve okolnosti činjeničnog opisa optužnice, a koje su smatrali relevantnim.

1081. Na istom ročištu, branioci su dostavili podnesak u kojem predlažu nove svjedoke, odbrane, pa je nakon vijećanja i glasanja Vijeće objavilo odluku da se sa spiska koji su prezentirali branioci, samo prihvata pozivanje svjedoka Dardagan Amele, Smajš Mirsada, Perišić Zdravka i Stojnić Zdravka, koji su prema navodima branilaca očevici događaja za koje se tereti optuženi Veselin Vlahović, dok je odbijeno pozivanje svjedoka koji su trebali svjedočiti na opšte okolnosti, te svjedoka koji su već saslušani kao svjedoci optužbe, jer je odbrana već imala priliku iste unakrsno ispitati na okolnosti

koje smatraju relevantnim. Odbijen je i izvođenje dokaza koji je Vijeće ocijenilo kumulativnim, kao što je pozivanje svjedokinje Pecar Senije, majke ubijene Pecar Azre, jer je na navedenu okolnost već saslušano nekoliko svjedoka i optužbe i odbrane.

1082. Na istom glavnom pretresu od 7.11.2012. godine, predsjednik vijeća je objavio da i nakon više pokušaja, nije moguće stupiti u kontakt sa svjedokinjom „S-4“ i Aidom Bećirević, te iako iste jesu bile dužne obavijestiti Sud o promjeni adrese, činjenica je da trenutno ne postoji mogućnost uredne dostave, jer svjedokinja „S-4“ boravi na relaciji BiH-Njemačka, a za drugu svjedokinju ne postoji čak ni mogućnost telefonskog kontaktiranja.

1083. Na pretresu od 14.11.2012. godine, predsjednik vijeća je ponovo objavio da su u spis uložene službene zabilješke SIPA-e o nemogućnosti stupanja u kontakt sa svjedokinjom „S-4“, te se ponovo vratio poziv za svjedokinju Bećirević Aidu. Shodno tome, Vijeće je objavilo da bez uredne dostave, nisu ispunjeni ni uslovi za izdavanje naredbe za prinudno dovođenje ovih svjedoka, te je od branilaca zatraženo konačno izjašnjenje o navedenom pitanju. Konačno, nakon više bezuspješnih pokušaja pozivanja ovih svjedoka, Odjel za podršku svjedocima je stupio u kontakt sa svjedokinjom „S-4“ koja je pristupila na pretres održan dana 28.11.2012. godine, dok do okončanja postupka svjedokinji Bećirević Aidi nije ostvarena uspješna dostava poziva.

1084. Branioци su i dalje ostali kod prijedloga za pozivanje ovih svjedokinja, pa je navedeno učinjeno i u narednom periodu. Na istom ročištu odbrana je obaviještena o nemogućnosti dolaska svjedoka Dardagan Amele, Smajš Mirsada, Perišić Zdravka i Stojnić Zdravka. Za svjedokinju Dardagan se poziv vratio jer je branilac dostavio netačnu adresu. Naknadno je pismenim podneskom obavijestio Sud da se predložena svjedokinja sada preziva Džonlagić, te je dostavio njenu tačnu adresu i predložio pozivanje za 28.11.2012. godine.

1085. Ostala tri svjedoka (Smajš, Perišić i Stojnić) su kao razlog nedolaska navodili svoje teško zdravstveno stanje, pa je predsjednik vijeća naložio Odjelu za podršku da od tih svjedoka pribave relevantnu medicinsku dokumentaciju, kako bi se u konačnici odbrana odredila da li ostaje kod prijedloga za pozivanje ovih svjedoka ili predlaže čitanje njihovih izjava iz istrage.

1086. Nakon dostavljanja obimne medicinske dokumentacije, branilac Lazarević je podneskom od 19.11.2012. godine, obavijestio Sud da odustaje od pozivanja Smajš Mirsada u svojstvu svjedoka, predlažući da se na glavnom pretresu u skladu sa odredbom člana 273. stav 2. ZKP BiH, pročita njegova izjava iz istrage, međutim, nakon što se na ročištu od 21.11.2012. godine, tužilac usprotivio čitanju izjave koju je svjedok dao CJB Sarajevo 18.12.1993. godine, insistirajući da se pročita izjava iz istrage svjedoka Smajš Mirsada koju je dao u Tužilaštvu BiH, branilac je predložio vještačenje medicinske dokumentacije ovog svjedoka, kako bi se ispitala stvarna mogućnost pristupanja na Sud.

1087. Na glavnom pretresu od 21.11.2012. godine, saslušan je vještak Omer Ćemalović na okolnost zdravstvenog stanja svjedokinja Alagić Velide i Aide Beširević-Rovčanin, odnosno mogućnosti njihovog dolaska na Sud. Tom prilikom vještak Ćemalović je konstatovao da je kod Aide Beširević-Rovčanin konstatovan ..., te bi svjedočenje u ovom predmetu za istu predstavljalo dodatnu traumatizaciju. Vještak je ostao pri svom nalazu i mišljenju i pored činjenice da je nalaz ljekara specijaliste za ovu svjedokinju nepotpisan. Za svjedokinju Alagić Velidu, vještak je predložio dostavljanje novije medicinske dokumentacije ili obavljanje neposrednog pregleda na adresi prebivališta svjedoka.

1088. U pogledu preostalih svjedoka, Sud je istog dana donio naredbu da će se obaviti vještačenje medicinske dokumentacije predloženih svjedoka Smajš Mirsada i Zdravka Stojnića, dok će svjedoke Alagić Velidu i Zdravka Perišića, biti potrebno posjetiti na adresi prebivališta, kako bi se ispitalo njihovo stvarno zdravstveno stanje, obzirom da ne raspolažu medicinskom dokumentacijom novijeg datuma.

1089. Sud je nalaz i mišljenje za pomenute svjedoke zaprimio dana 27.11.2012. godine, dok je na glavnom pretresu održanom dana 28.11.2012. godine, saslušan vještak dr. Ćemalović, na okolnost zdravstvenog stanja predloženih svjedoka odbrane.

1090. Slijedom predmetnog nalaza vještaka, u odnosu na svjedoka Smajš Mirsada je ustanovljeno da zbog pretrpljenih zdravstvenih posljedica, svjedok nije sposoban da učestvuje u rad usuda na adekvatan način, a njegov pristup sudu bi sasvim moguće doveo do značajnog pogoršanja njegovog psihofizičkog zdravlja. U odnosu na svjedoka Stojnić Zdravka, ustanovljene su određene zdravstvene tegobe, međutim, vještak nalazi da sa neuropsihijatrijskog aspekta, nema prepreka da se svjedo pojavi pred sudom u svojstvu svjedoka. Nadalje, obzirom na trenutno

zdravstveno stanje predložene Alagić Velide u svojstvu svjedoka, vještak je naveo da ista nije sposobna da na adekvatan način učestvuje u sudskom postupku, a da to ne dovede do ozbiljnijih posljedica po njeno psihofizičko zdravlje. Konačno, u odnosu na predloženog Perišić Zdravka u svojstvu svjedoka, vještak je ustanovio da je isti sa neuropsihijatrijskog aspekta sposoban da an adekvatan način učestvuje u radu suda, međutim da nije sposoban da samostalno prisupi sudu zbog čega bi mu bilo neophodno obezbijediti adekvatnu ispomoć. Slijedom sadržaja nalazi i mišljenja vještaka, odbrana je odustala od saslušanja navedene četiri osobe predložene u svojstvu svjedoka.

1091. Nakon izjašnjenja stranaka i branilaca, predsjednik vijeća je objavio da je dokazni postupak odbrane okončan.

5. Pravo na odbranu

1092. Na ročištu od 24.10.2012. godine, optuženom i njegovim braniocima, data je mogućnost izjašnjenja na dostavljenu izmjenjenu i objedinjenu optužnicu Tužilaštva BiH, kojom prilikom je izjašnjenje dao samo branilac optuženog, advokat Radivoje Lazarević, koji se izjasnio da je izmjenjenu optužnicu zaprimio, te da povodom iste nema prigovora, konstatujući da je tužilac izvršio objedinjavanje dvije potvrđene optužnice koje su egzistirale u predmetnom postupku, dok je od četiri tačke odustao, te shodno tome nije bilo potrebno dodatno vrijeme za pripremanje odbrane, koje u ovim slučajevima kao jednu od mogućnosti predviđa odredba člana 275. ZKP BiH.

1093. U skladu sa citiranom odredbom, te pazeći po službenoj dužnosti na procesne garancije koje u postupku uživa optuženi, Sud je još jednom pozvao optuženog Veselina Vlahovića, da dostavi svoje pismeno izjašnjenje povodom izmjenjene optužnice, što je učinjeno upućivanjem dopisa od 1.11.2012. godine, obzirom da na ročište za glavni pretres održano isti dan, neopravdano nije pristupio.

1094. Kako je već navedeno, Sud je u više navrata pozivao odbranu optuženog da blagovremeno dostavi prijedloge dokaza, smatrajući da je odbrana u prethodnom periodu imala sasvim dovoljno vremena pripremiti se za izvođenje dokaza.

1095. Sa nezadovoljstvom optuženog u tom pravcu, Sud je u na ročištu od 1.11.2012. godine upoznao njegov branilac Radivoje Lazarević, dakle, na istom ročištu

na koje se optuženi nije pojavio, pa je Sud istog dana uputio pismeni dopis, zahtijevajući od optuženog da se u skladu sa odredbom člana 49. stav 4. ZKP BiH izjasni, da li postoje razlozi ili okolnosti koji bi opravdavali razrješenje branilaca koji su ranije postavljeni po službenoj dužnosti. Prema navodima iz službene zabilješke djelatnika sudske policije PJ Suda BiH od 2.11.2012. godine, optuženi je odbio primiti navedeni dopis.

1096. Isti dopis Sud je ponovo uputio optuženom 7.11.2012. godine, dakle isti dan kada je održano još jedno ročište za glavni pretres na koje optuženi ponovo neopravdano nije pristupio, kojom prilikom je branilac optuženog Veselina Valhovića, advokat Radivoje Lazarević, usmeno informisao Sud da je obavio razgovor sa optuženim u prostorijama PJ Suda BiH, i da je isti saglasan da ga postavljeni branioci i dalje zastupaju u predmetnom postupku.

6. Odsustvo optuženog sa glavnog pretresa

1097. Nakon što se optuženi Veselin Vlahović neopravdano nije odazvao na uredan poziv za glavni pretres zakazan 1.11.2012. godine, predsjednik vijeća je javno objavio rješenje kojim je odlučeno da će se glavni pretres protiv optuženog Veselina Vlahovića, u svim slučajevima kada odbije pristupiti zakazanim ročištima na koje bude blagovremeno i uredno pozvan ili kada glavni pretres napusti bez objektivnog razloga, održati, odnosno nastaviti, bez njegovog prisustva.

1098. U toku glavnog pretresa, optuženi u svakom trenutku ima pravo pristupa Sudu, a ročištima koja se održavaju bez prisustva optuženog prisustvovat će njegovi branioci, advokati Radivoje Lazarević i Rade Golić.

1099. Odlučeno je i da će Sud će obavještavati optuženog o toku postupka bez odlaganja na način što će mu se snimak kompletnog ročišta dostavljati istog dana kada je ročište održano ili najkasnije narednog dana, a zapisnik u pisanoj formi odmah po njegovoj izradi, kako bi bio uredno obavještavan o toku postupka koji se vodi protiv njega, te je poučen da ukoliko u bilo kojem trenutku promijeni svoju odluku, obezbijedit će mu se pristup Sudu saglasno članu 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima.

1100. Najzad, odlučeno je i da će Sud tokom cijelog postupka preispitivati ovu odluku i cijeniti njenu daljnju primjenu.

1101. Do donošenja predmetnog rješenja došlo je nakon što optuženi u više navrata nije pristupio na ročišta za glavni pretres na koje je bio uredno pozvan, te nakon što je posredstvom branilaca upozoren na posljedice nedolaska.

1102. Tako na ročište za glavni pretres zakazano za 16.1.2012. godine, nije pristupio uredno pozvani optuženi, niti je svoj nedolazak opravdao, a Sudu je dostavljena službena zabilješka, čiji sadržaj je javno pročitao predsjednik vijeća. U istoj se navodi da optuženi Veselin Vlahović, ne navodeći konkretne razloge, odbija pristupiti na Sud. U prilogu se nalazio i specijalistički nalaz neropsihijatra od 9.1.2012. godine, koji je također javno pročitao.

1103. Nakon izjašnjenja stranaka i branilaca, Sud je konstatovao da neuropsihijatar u dostavljenom nalazu ni na koji način ne ukazuje da je zdravstveno stanje optuženog narušeno na način koji ga onemogućava u praćenju toka postupka. U prilog navedenog idu i navodi iz ranije provedenih vještačenja, u kojima je konstatovano da je isti potpuno psihofizički sposoban za učestvovanje u postupku. Navedeno je potvrdila i vještakinja Zorica Lazarević, koja je svoj nalaz i mišljenje u pogledu zdravstvene sposobnosti optuženog usmeno obrazlagala na ročištu od 21.11.2012. godine, kada je jasno izjavila da je u okviru medicinske dokumentacije kojom raspolaže pritvorska jedinica pronašla zabilješke zavodskih ljekara koji su vršili mjerenje vitalnih parametara optuženog, kojom prilikom je ustanovljeno da je isti bio potpuno psihofizički sposoban prisustvovati ročištima za glavni pretres.

1104. Pretresno vijeće je prilikom prvog nedolaska optuženog na glavni pretres, zakazano ročište odgodilo, te je odbrani sugerisano da stupi u kontakt sa optuženim i upozna ga sa njegovim procesnim pravima i obavezama, odnosno da istog upozori da će u slučaju daljeg odbijanja dolaska, Sud donijeti rješenje o nastavljanju postupka bez prisustva optuženog Veselina Vlahovića. Nakon navedenog upozorenja, optuženi Vlahović je pristupio na slijedeće ročište za glavni pretres zakazano za dan 19.01.2012. godine i nakon toga se uredno odazivao na pozive Suda, sve do ročišta zakazanog za dan 1.11.2012. godine, kada se ponovo neopravdano odbija pojaviti pred Sudom, o čemu je u sudski spis dostavljena službena zabilješka sudske policije Suda BiH.

1105. Kao razlog nedolaska optuženi je naveo pogoršano psihičko stanje, zahtijevajući posjetu neuropsihijatra, a iz istih razloga nije pristupio i na glavni pretres zakazan za 7.11.2012. godine.

1106. Da su razlozi koje je optuženi u oba navrata navodio djelatnicima PJ Suda BiH, a koji su evidentirani u službenim zabilješkama bili potpuno subjektivni, i neutemeljeni stvarnim potrebama, dovoljno pokazuje i činjenica da je ovo Vijeće uvažilo prijedlog branioca optuženog, za određivanje psihijatrijskog vještačenja, pa je dana 30.11.2012. godine izdalo naredbu dr. Zorici Lazarević, koja je i sama ljekar specijalista neuropsihijatrije, i koja je trebala na traženje optuženog, istog lično posjetiti u prostorijama pritvorske jedinice Suda BiH, gdje je trebala obaviti pregled i intervju sa optuženim. Sud je vještakinji ukazao i na brojne dopise zavodskog ljekara, kojima se ukazuje na ponašanje optuženog (odbijanje hrane i prijetnje da će sebi učiniti nešto nažao).

1107. Međutim, na ročištu održanom 1.11.2012. godine, branilac optuženog je informisao Sud da je optuženi odbio primiti posjetu vještakinje i branioca, nakon čega je predsjednik Vijeća na pretresu održanom 7.11.2012. godine, konstatovao da prema službenoj zabilješci zavodskog ljekara optuženi i dalje odbija posjete ljekara neuropsihijatra. Dakle, navedena službena zabilješka potpuno negira navode branioca kojima se ukazuje da optuženom u prostorijama PJ Suda BiH nije pružena adekvatna medicinska pomoć, odnosno da mu nije dozvoljena posjeta ljekara neuropsihijatra i da je to bio jedini razlog njegovog nedolaska na pretres.

1108. U tu svrhu, predsjednik Vijeća je isti dan objavio da optuženi i dalje ima mogućnost prihvatiti posjetu od strane vještakinje koju je sam predložio, jer u naredbi Suda od 30.10.2012. godine, nije preciziran dan pregleda. Dakle, optuženi je putem branilaca i dostavljanjem zapisnika sa ovog ročišta poučen da i dalje može promijeniti svoju odluku u tom pravcu. Nakon pauze, Vijeće je objavilo da je vještakinja dr. Zorica Lazarević usmeno obavijestila Sud da će posjetiti optuženog u prostorijama pritvorske jedinice 8.11.2012. godine.

1109. Nakon obavljenog pregleda optuženog i analize raspoložive medicinske dokumentacije, vještakinja je na ročištu za glavni pretres od 21.11.2012. godine, usmeno obrazložila svoj nalaz i mišljenje dostavljen Sudu 19.11.2012. godine, u kojem se konstatuje da (1) kod optuženog Vlahović Veselina nije utvrđeno postojanje duševne bolesti, duševne zaostalosti, kao ni privremeni duševni poremećaj, (2) da je optuženi osoba čije su intelektualne sposobnosti na nivodu donjeg prosjeka sa ..., (3) da u vrijeme inkriminisanih radnji kod optuženog ..., što znači da u vrijeme počinjenja djela

njegove sposobnosti da shvati značaj svoga djela i upravlja svojim postupcima jesu bile smanjenje, ali ne bitno.

1110. U konačnici, vještakinja je utvrdila da je mentalno funkcionisanje optuženog tokom predmetnog postupka bilo zadovoljavajuće, te je njeno mišljenje da je isti sve vrijeme sposoban pristupiti na pretres i aktivno učestvovati u postupku koji se vodi protiv njega.

1111. U svakom slučaju, činjenica je da se pred pretresnim vijećem još 1.11.2012. godine, opravdano postavilo pitanje opravdanosti nastavka postupka bez prisustva optuženog, a radilo se o situaciji kada je njegov nedolazak na Sud očigledno bio motivisan razlozima lične, subjektivne prirode, jer nije bilo objektivnih pokazatelja da je optuženi objektivno spriječen da prisustvuje suđenju.

1112. Odredbe Zakona o krivičnom postupku ne regulišu takve situacije, kao što ne postoje odredbe koje spriječavaju Sud da u ovoj situaciji nastavi postupak čak i bez prisustva optuženog. Međutim, ova procesna situacija nalaže razmatranje osnovnih prava i sloboda optuženog sa aspekta ostalih domaćih i međunarodnih pravnih standarda i sudske prakse.

1113. Tako član 247. ZKP BiH propisuje da se „*Optuženom ne može suditi u odsustvu*“. Međutim, analizom ove odredbe, može se zaključiti da se izraz „*u odsustvu*“ odnosi na slučajeve potpune odsutnosti optuženog iz postupka, bilo zbog toga što je nemoguće obezbijediti njegovo prisustvo u postupku, ili je on iz nekih razloga nedostupan organima gonjenja npr. nalazi se u bijegu ili se krije, ne zna se gdje je, ili mu nije poznato da se postupak vodi, ili postoje druge poteškoće da se obavijesti o postupku ili obezbijedi njegovo prisustvo.

1114. U konkretnom slučaju, evidentno postoje terminološke razlike između suđenja u odsustvu i suđenja bez prisustva optuženog, jer suđenje u odsustvu podrazumjeva situaciju gdje je prisustvo optuženog onemogućeno iz razloga kojima on ne može upravljati ili su izvan njegove kontrole, dok suđenje bez prisustva optuženog podrazumjeva da je optuženi u mogućnosti da prisustvuje, ali on to ne želi.

1115. U vezi sa navedenim valja podsjetiti da je Evropski sud za ljudska prava više puta jasno naglasio da se prisustvo optuženog na svom suđenju smatra suštinski važnim¹⁴³, ali isto tako Evropski sud za ljudska prava nikada nije ustanovio kršenje Konvencije u predmetima gdje je optuženi adekvatno obaviješten o predstojećem suđenju, svojevrijedno izabrao da ne pristupi, a suđenje se nastavilo.

1116. Prisustvo optuženog tokom suđenja u suštini njegovo pravo, a ne obaveza, tako da je i prema praksi Suda u Strasbourg-a postupak bio pravičan u svim onim situacijama kada je optuženi na cjelovit način bio obaviješten o toku postupka koji se nastavio bez njegovog prisustva. U konkretnom slučaju, odlučeno je da će optuženi odmah po okončanju ročišta ili najkasnije naredni dan, dobijati audio zapise sa održanih suđenja, dok će transkripte dobijati odmah po njihovoj izradi.

1117. Dakle, u slučajevima kada optuženi ima sve potrebne garancije da ostvaruje svoje pravo da prisustvuje i interveniše tokom suđenja, neopravdano je smatrati suđenje u njegovom odsustvu kršenjem prava optuženog. Stoga, praktični interesi pravičnosti idu u prilog odluci o započinjanju ili nastavku krivičnog postupka bez prisustva optuženog. Takva odluka je u skladu sa zahtjevima „vladavine prava“, te sa osnovnim idejama Vijeća Europe i Evropske konvencije o ljudskim pravima, a to su pravičnost, demokratija, poštivanje ljudskih prava i javnog interesa.

1118. Navedeno potkrepljuje tvrdnju da niti jedan krivično-pravni sistem, ne smije biti otvoren za mogućnost da optuženi samovoljno opstruira svoje suđenje, jer poštujući načelo jednakosti u postupanju, Sud je dužan osigurati pravičnost ne samo odbrani, već i Tužilaštvu.

1119. Iz tog razloga, Sud je bio mišljenja da ukoliko optuženi koji je punoljetan i prema dosadašnjim nalazima ljekara psihofizički sposoban da učestvuje u sudskom postupku, svojevrijedno odluči da istom ne prisustvuje, u načelu ne postoji nikakav objektivan razlog, da ova njegova odluka obustavi krivični postupak dok eventualno ne odluči da se pojavi.

¹⁴³ Vidjeti npr. *Poitrimol protiv Francuske*, Presuda od 23.11.1993. god. par. 35; *Pelladoah protiv Nizozemske*, Presuda od 22.9.1994.god. par. 40; *Lala protiv Nizozemske*, Presuda od 22.9.1994. god. par. 33;

1120. S obzirom na sve navedeno, Sud je zaključio da optuženi Veselin Vlahović ima pravo da prisustvuje suđenju. Međutim, iako uredno obaviješten i svjestan posljedica neodazivanja, odnosno nepristupanja na Sud, on se tog prava svjesno odriče, navodeći kao razlog općenito zdravstvene smetnje/tegobe zbog kojih ne može pratiti suđenje, bez da su iste potvrđene ljekarskim nalazima ili nalazom vještaka odgovarajuće struke, čije prisustvo je sam tražio i u konačnici bezrazložno odbio.

1121. Dakle, optuženi Veselin Vlahović, je i pored upozorenja Suda, nastavio sa odbijanjem dolaska na Sud, navodeći kao razlog pogoršanje psihičkog stanja. pa je očigledno njegova slobodna volja bila jedini razlog nedolaska na suđenja. Dakle, slobodna volja i izbor optuženog da ne pristupi suđenju, iako u tome nije objektivno spriječen, predstavljala je jedinu prepreku, čije uklanjanje je bilo isključivo pod njegovom kontrolom.

1122. Nalazeći neopravdanim razloge nedolaska optuženog, Vijeće je donijelo odluku da se suđenje nastavlja bez njegovog prisustva, jer je ocijenilo da bi odlaganje postupka dok optuženi ne promijeni svoju odluku, bilo bi potpuno suprotno interesima pravičnosti, efikasnosti i ekonomičnosti, naročito što i druga strana u postupku uživa garancije na pravično suđenje i suđenje u razumnom roku u smislu člana 6. stav 1. EKLJP. Sud je vodio računa i o interesima žrtava, te svjedoka, koji su se uredno odazivali svim pozivima Suda i pristupali svakom zakazanom pretresu, iako se često radilo o teško traumatizovanim svjedocima ili licima koji dolaze iz drugih država.

1123. Dakle, Sud je pored prava koje uživa optuženi, imao u vidu opšti javni interes te posebni interes žrtava i svjedoka da se suđenje održi u razumnom vremenskom roku.

1124. Sud je prije donošenja navedenog rješenja, detaljno razmotrio i druge okolnosti predmeta uključujući: (1) ponašanje optuženog prilikom odlučivanja da odsustvuje sa suđenja, a naročito da li je njegovo ponašanje bilo namjerno, dobrovoljno, čime se jasno odrekao prava da prisustvuje suđenju; (2) eventualna dužina ovakvog odlaganja; (3) da li je optuženi, iako odsutan, želio biti pravno zastupan na suđenju, ili se svojim ponašanjem odrekao prava na zastupanje; (4) da li su pravni zastupnici odsutnog optuženog mogli dobijati uputstva u toku suđenja od optuženog i koliko su bili u mogućnosti da iznesu njegovu odbranu, imajući u vidu prirodu dokaza protiv njega.

1125. Sud konstatuje da su branioci Radivoje Lazarević i Rade Golić bili prisutni na svim ročištima na koje optuženi nije pristupio, pa obzirom da tokom postupka optuženi nije koristio mogućnost da prigovori na kvalitet svoje odbrane, Sud presumira da je u svakom pojedinačnom slučaju dao saglasnost da navedeni advokati vrše njegovo zastupanje u ovom postupku, čime su prema mišljenju Vijeća u potpunosti ispoštovane procesne garancije koje uživa optuženi.

1126. Shodno svemu navedenom, Vijeće je odlučilo nastaviti postupak bez prisustva optuženog, odnosno održati ročište za glavni pretres u svim slučajevima kada neopravdano odbije pristupiti na Sud ili kada svojevolumno napusti ročište za glavni pretres na koje je uredno pozvan/ pristupio, u kojim slučajevima se neće smatrati da je došlo do suđenja u odsustvu u smislu člana 247. ZKP BiH.

7. Probijanje roka od 30 dana za održavanje glavnog pretresa

Pretresno vijeće je tokom cijelog postupka postupalo u neizmjenjenom sastavu, međutim, odredba člana 251.stav 2. ZKP BiH predviđa da „glavni pretres koji je odgođen mora ponovo početi ako se izmijenio sastav vijeća ili ako je odgađanje trajalo duže od 30 dana, ali uz saglasnost stranaka i branioca vijeće može odlučiti da se u ovakvom slučaju svjedoci i vještaci ne saslušavaju ponovo i da se ne vrši novi uviđaj, nego da se koriste iskazi svjedoka i vještaka dati na ranijem glavnom pretresu.

Na statusnoj konferenciji koja je održana 22.4.2011. godine, osim dogovora o načinu izvođenja dokaza Tužilaštva, odnosno kontinuiteta pozivanja i saslušanja svjedoka predloženih u optužnici, predsjedavajući vijeća je od stranaka i branilaca tražio izjašnjenje u pogledu probijanja roka od 30 (trideset) dana za održavanje glavnog pretresa, nakon čega su stranke dale svoju saglasnost, da se u slučaju probijanja roka saslušani svjedoci i vještaci ne saslušavaju ponovo i da se ne vrši novi uviđaj, nego da se koriste iskazi svjedoka i vještaka dati na ranijem glavnom pretresu. Drugim riječima, stranke i branioci su se saglasili da u tim slučajevima glavni pretres ne mora iznova početi.

Tokom suđenja u ovom predmetu, u dva navrata je došlo do probijanja roka od 30 dana i to dana 7.7.2011. godine, kada je održano ročište za glavni pretres na koje su pristupili optuženi i njegovi branioci, te 5.7.2012. godine, kada je odlučeno da će se glavni pretres odložiti za 22.8.2012. godine.

Dakle, glavni pretres u ovom predmetu održavao se u skladu sa citiranom odredbom Zakona o krivičnom postupku, jer su oba prekoračenja roka za održavanje kontinuiteta glavnog pretresa učinjena uz saglasnost stranaka i branilaca.

XI. ANEKS II

A. SASLUŠANI SVJEDOCI (I VJEŠTACI) TUŽILAŠTVA

	<u>Ime i prezime svjedoka</u>	<u>Datum svjedočenja</u>	<u>Napomene</u>
1	S-35	23.05.2011.	Na ročištu određen pseudonim S-35
2	S-36	26.05.2011.	Na ročištu određen pseudonim S-36
3	Šehić Muhamed	06.06.2011.	
4	Menzilović Šefik	29.06.2011.	
5	S-13	04.07.2011.	Dodatna mjera zaštite na ročištu - zabrana objavljivanja fotografije

			zapisa.
6	Zajković Hasiba	07.07.211.	
7	Fazila Šeta	18.08.2011.	
8	Pecar Ejub	22.08.2011.	
9	S-14	05.09.2011.	
10	S-3	08.09.2011.	Isključenje javnosti. Zabrana objavljivanja fotografije.
11.	Čoho Esada	19.09.2011	
12.	Nura Čoho	26.09.2011	
13	S-37	03.10.2011.	Na ročištu određen pseudonim S-37
14	S-38	10.10.2011.	Na ročištu određen pseudonim S-38
15.	S-17	13.10.2011.	
16	S-39	13.10.2011.	Na ročištu određen pseudonim S-39
17	S-15	17.10.2011.	
18	Mirjana Musić	17.10.2011.	
19	S-40	20.10.2011.	Na ročištu određen pseudonim S-40
20	Hubjer Edin	20.10.2011.	
21	Krehić Jasmin	24.10.2011.	
22	Rimac Željka	24.10.2011.	
23	Pecar Sead	27.10.2011.	
24	Selimović Samir	27.10.2011.	
25	Pecar Omer	31.10.2011.	
26	S-19	03.11.2011.	Zabranjena objava fotografije u medijima.
27	Sead Aganović	03.11.2011.	
28	S-7	10.11.2011.	Isključena javnost. Zabrana objave fotografije u medijima.
29.	Alhidada Jakupović	14.11.2011.	
30	Škipina Arsenije	14.11.2011.	
31.	Ćemal Kovačević	21.11.2011.	
32.	Vedija Kovačević	21.11.2011.	
33.	Poričanin Ismeta	24.11.2011.	
34.	Rovčanin Avdul	24.11.2011	
35	Hajro Omar	28.11.2011.	

36	Tubin Maida	28.11.2011.	
37	Subašić-Oković Aida	28.11.2011.	
38	S-41	05.12.2011.	
39	Kanlić Asim	05.12.2011.	
40	Mađarević Jasna	05.12.2011.	
41	Antolić Ljubica	07.12.2011.	
42	Nuhanović Elma	07.12.2011.	
43	Kubat Šaban	08.12.2011.	
44	S-42	08.12.2011.	Zabranjeno objavljivanje fotografije u medijima.
45	S-5	12.12.2011.	Zabrana izdavanje fotografije u medijima.
46	S-8	15.12.2011.	Isključena javnost. Zabrana objavljivanja fotografije u medijima.
47	Bogdanić Ana	21.12.2011.	
48	Duraković Razija	21.12.2011.	
49	S-4	22.12.2011.	Zabrana objavljivanja fotografije u medijima.
50	Aljić Senad	26.12.2011.	
51	Aljić Ramo	26.12.2011.	
52	S-22	28.12.2011.	Zabrana objavljivanja fotografije u medijima.
53	Torlak Rasim	28.12.2011.	
54	Lulić Šaban	29.12.2011.	
55	Lulić Ranka	29.12.2011.	
56	S-10	19.01.2012.	Isključenje javnosti. Link soba.
57	Čengić Kenan	23.01.2012.	
58	Naprta Petar	23.01.2012.	
59	S-9	25.01.2012.	Isključena javnost
60	S-23	25.01.2012.	Isključena javnost
61	S-43	30.01.2012.	
62	Hamzić Dževad	30.01.2012.	
63	Husković Dževad	01.02.2012.	
64	Suljović Mirsad	01.02.2012.	

65	S-44	02.02.2012.	Na ročištu određen pseudonim.
66	Josip Frančić	02.02.2012	
67	Enver Mujezinović	15.02.2012.	
68	Denis Sulić	15.02.2012.	
69	Kovačić Nikola	16.02.2012.	
70	Gološ Dženan	16.02.2012.	
71	S -45	29.02.2012.	Na ročištu određen pseudonim. Svjedočio iz druge prostorije.
72	Babić Hatidža	29.02.2012.	
73	Hasan Gobeljić	07.03.2012.	
74	Jasmina Mujković	07.03.2012.	
75	Zoran Vaclav	07.03.2012.	
76	Delalić Đevdet	08.03.2012.	
77	Delalić Jasmina	08.03.2012.	
78	S -46	14.03.2012.	Na ročištu određen pseudonim. Svjedočio iz druge prostorije.
79	Breški-Kovačević Kristina	14.03.2012.	
80	Arapčić Senadin	14.03.2012.	
81	S – 31	21.03.2012.	Zabrana objavljivanja fotografije
82	S – 32	21.03.2012.	Zabrana objavljivanja fotografije
83	S – 26	21.03.2012.	Zabrana objavljivanja fotografije
84	Safet Suljović	22.03.2012.	
85	S – 6	22.03.2012. /direktno/ 22.08.2012. /unakrsno/	Isključenje javnosti
86	S – 16	28.03.2012.	
87	Pašić Malik	29.03.2012.	
88	Pašić Esma	29.03.2012.	
89	S – 28	04.04.2012.	Zabrana objavljivanja fotografije
90	Pucelj Branko	04.04.2012.	
91.	S – 29	05.04.2012.	Zabrana objavljivanja fotografije
92.	S – 1	05.04.2012.	Svjedočenje iz link sobe. Isključenje

			javnosti.
93.	S - 21	11.04.2012	Zabrana objavljivanja fotografije
94.	Samir Berleci	11.04.2012.	
95.	S – 27	12.04.2012.	Zabrana objavljivanja fotografije
96.	S – 25	12.04.2012.	Zabrana objavljivanja fotografije
97	Muhamed Kalota	18.04.2012.	
98	Korač Eldina	18.04.2012.	
99	Zeke Ibrahim	18.04.2012.	
100	Nijaz Alihodžić	19.04.2012.	
101	Dževad Gušić	19.04.2012.	
102	S – 47	09.05.2012.	Na ročištu određen pseudonim. Svjedočenje iz link sobe. Zabrana objavljivanja fotografije.
103	A – 1	09.05.2012.	
104	Junuzović Mahmut	09.05.2012.	
105	S – 24	10.05.2012.	Zabrana objavljivanja fotografije.
106	S – 12	10.05.2012.	Svjedočenje iz link sobe. Zabrana objavljivanja fotografije.
107	Safet Miličević	16.05.2012.	
108	S - 11	16.05.2012.	Zatvoreno za javnost.
109	S - 30	23.05.2012.	Zabrana objavljivanja fotografije.
110	S – 34	23.05.2012.	Svjedočenje iz link sobe. Zabrana objavljivanja fotografije
111	Edina Kamenica	30.05.2012.	
112	Avdo Huseinović	30.05.2012.	
113	Dr Senadin Ljubović	14.06.2012.	Vještak
114.	Dr Hamza Žujo	20.06.2012.	Vještak

B. MATERIJALNI DOKAZI TUŽILAŠTVA

T-1 Zapisnik Državne agencije za istrage i zaštitu broj 17-14/3-1-78/10 od 28.6.2010.godine o saslušanju svjedoka „S-35“ i Zapisnik Tužilaštva BiH broj KT-RZ-61/05 od 4.11.2010.godine o saslušanju svjedoka „S-35“

T-2 Zapisnik Tužilaštva BiH broj KT-RZ-61/05 od 4.11.2010.godine o saslušanju svjedoka „S-36“ i Zapisnik Državne agencije za istrage i zaštitu broj 17-14/3-1-77/10 od 24.6.2010.godine o saslušanju svjedoka „S-36“

T-3 Zapisnik Državne agencije za istrage i zaštitu broj 17-04/2-4-04-2-312/10 od 2.6.2010.godine o saslušanju svjedoka Šehić Muhameda

T-4 Zapisnik Državne agencije za istrage i zaštitu broj 17-04/2-4-04-2-597/10 od 03.11.2010. godine o saslušanju svjedoka Menzilović Šefika

T-5 Zapisnik Državne agencije za istragu i zaštitu broj 17-14/3-1-79/10 od 28.06.2010. godine o saslušanju svjedoka „S-13“ i Zapisnik Tužilaštva BiH broj KT-RZ-61/05 od 14.10.2010. godine o saslušanju svjedoka „S-13“

T-6 Zapisnik Tužilaštva BiH broj KT-RZ-61/05 od 21.10.2010. godine o saslušanju svjedoka Hasibe Zajković i zapisnik Kantonalnog Suda u Sarajevu sastavljen dana 30.03.1999. godine o saslušanju svjedoka Hasibe Zajković

T-7 Zapisnik Tužilaštva BiH broj KT-RZ-61/05 od 9.11.2010.godine o saslušanju svjedoka Fazile Šeta

T-8 Zapisnik Tužilaštva BiH broj KT-RZ-61/05 od 3.11.2010 godine o saslušanju svjedoka Ejuba Pecara, i Zapisnik o saslušanju svjedoka Ki 79/93 sastavljen dana 14.07.1993 kod istražnog sudije Višeg suda u Sarajevu

T-9 Zapisnik Tužilaštva BiH broj KT-RZ-61/05 od 2.11.2010.godine o saslušanju svjedoka „S-14“

T-10 Zapisnik Tužilaštva BiH broj KT-RZ-61/05 od 21.4.2010.godine o saslušanju svjedoka „S-3“

T-11 Zapisnik Državne Agencije za istragu i zaštitu broj 17-04/2-4-04-2-553/10 od 12.10.2010.godine o saslušanju svjedoka Čoho Esada

T-12 Zapisnik Tužilaštva BiH broj KT-RZ-61/05 od 1.11.2010.godine o saslušanju svjedoka Nure Čoho

T-13 Zapisnik Državne agencije za istrage i zaštitu broj 17-04/2-4-04-2-381 od 30.6.2010. godine o saslušanju svjedoka „S-37“

T-14 Zapisnik Tužilaštva BiH broj:KT-RZ-61/05 od 28.9.2010.godine o saslušanju svjedoka S-38, i zapisnik Državne agencije za istragu i zaštitu broj 17-14/3-1-17/10 od 07.06.2010.godine o saslušanju svjedoka „S-38“

T-15 Zapisnik Tužilaštva BiH broj:KT-RZ-61/05 od 9.11.2010.godine o saslušanju svjedoka „S-17“

T-16 Zapisnik Tužilaštva BiH broj:KT-RZ-61/05 od 12.10.2010.godine o saslušanju svjedoka „S-39“, i zapisnik Kantonalnog suda u Sarajevu od 20.04.1999.godine o saslušanju svjedoka „S-39“

T-17 Zapisnik Tužilaštva BiH broj:KT-RZ-61/05 od 2.11.2010.godine o saslušanju svjedoka „S-15“

T-18 Zapisnik Tužilaštva BiH broj:KT-RZ-61/05 od 18.5.2010.godine o saslušanju svjedoka Mirjane Musić

T-19 Zapisnik Državne agencije za istrage i zaštitu broj 17-04/2-4-04-2-414/10 20.7.2010.godine o saslušanju svjedoka „S-40“

T-20 Zapisnik Tužilaštva BiH broj KT-RZ-61/05 od 4.11.2010.godine o saslušanju svjedoka Hubjer Edina

T-21 Zapisnik Državne agencije za istragu i zaštitu broj 17-04/2-4-04-2-8/11 od 30.12.2010.godine o saslušanju svjedoka Jasmina Krehića

T-22 Zapisnik Državne agencije za istragu i zaštitu broj 17-04/2-4-04-2-578/10 od 21.10.2010.godine o saslušanju svjedoka Željke Rimac

T-23 Zapisnik Državne agencije za i istragu i zaštitu broj 17-04/2-4-04-2-690/10 od 23.12.2010.godine o saslušanju svjedoka Selimović Samira

T-24 Zapisnik Državne agencije za istragu i zaštitu broj 17-04/2-4-04-2-407/10 od 15.07.2010.godine o saslušanju svjedoka Pecar Seada

T-25 Zapisnik Tužilaštva BiH broj: KT-RZ-61/05 od 28.12.2010.godine o saslušanju svjedoka Omera Pecara

T-26 Zapisnik Tužilaštva BiH broj: KT-RZ-61/05 od 18.5.2010 godine o saslušanju svjedoka „S-19“

T-27 Zapisnik Kantonalnog suda u Sarajevu broj: 25/95 od 15.02.1999.godine o saslušanju svjedoka Aganović Seada

T- 28 Zapisnik Tužilaštva BiH broj: KT- RZ-61/05 od 21.04.2010.godine o saslušanju svjedoka „S-7“

T-29 Zapisnik Državne agencije za i istragu i zaštitu broj 17-04/2-4-04-2-573/10 od 19.10.2010. godine o saslušanju svjedoka Jakupović Alhidade

T-30 Zapisnik Državne agencije za i istragu i zaštitu broj 17-04/2-4-04-2-675/10 od 9.12.2010. godine o saslušanju svjedoka Škipina Arsenija

T-31 Zapisnik Tužilaštva BiH broj: KT-RZ- 61/05 od 11.11.2010.godine o saslušanju svjedoka Ćemala Kovačevića

T-32 Zapisnik Kantonalnog suda u Sarajevu broj: KI 25/95 od 02.03.1999 godine o saslušanju svjedoka Kovačević Vedije

T-33 Zapisnik Državne agencije za istragu i zaštitu broj 17-14/3-1-67/10 od 04.06.2010 godine o saslušanju svjedoka Ismete Porićanin i Zapisnik Tužilaštva Bosne i Hercegovine broj :KT- RZ -61/05 od 7.10.2010.godina.

T- 34 Zapisnik Tužilaštva BiH broj: KT-RZ-61-05 od 22.10.2010 godine o saslušanju svjedoka Avdula Rovčanin

T-35 Zapisnik Državne agencije za i istragu i zaštitu broj 17-04/2-4-04-2-569/10 od 15.10.2010. godine o saslušanju svjedoka Hajro Omara

T- 36 Zapisnik Tužilaštva BiH broj: KT-RZ-61-05 od 13.10.2010 godine o saslušanju svjedoka Maide Tubin

T- 37 Zapisnik Tužilaštva BiH broj: KT-RZ-61-05 od 26.10.2010 godine o saslušanju svjedoka Aide Subašić-Oković i zapisnik o saslušanju svjedoka Aide Subašić od 24.2.1998. godine kod istražnog sudije Kantonalnog suda u Sarajevu u predmetu broj KI-25/95

T-38 Zapisnik Državne agencije za istragu i zaštitu broj: 17-14/3-1- 54/10 od 05.05.2010.godine o saslušanju svjedoka Kanlić Asima

T-39 Zapisnik Državne agencije za istargu i zaštitu broj: 17-14-/3-1-60/10 od 28.05.2010.godine o saslušanju svjedoka Jasne Mađarović

T- 40 Zapisnik Tužilaštva BiH broj: KT-RZ-61/05 od 20.10.2010.godine o saslušanju svjedoka „S-41“

T-41 Zapisnik Državne agencije za istragu i zaštitu broj: 17-14/3-1-66/10 od 4.6.2010.godine o saslušanju svjedoka Atolić Ljubice i zapisnik Tužilaštva BiH broj KT-RZ-61/05 od 28.9.2010. godine o saslušanju svjedoka Atolić Ljubice

T- 42 Zapisnik Tužilaštva BiH broj :KT-RZ-61/05 od 09.11.2010.godine o saslušanju svjedoka Elme Nuhanović

T-43 Zapisnik Kantonalnog suda u Sarajevu broj: KI 25/95 od 4.3.1995.godine o saslušanju svjedoka Kubat Šabana

T-44 Zapisnik Kantonalnog suda Sarajevo broj: KI 25/95 od 10.3.1999.godine o saslušanju svjedoka „S-42“ i Zapisnik Tužilaštva BiH broj:KT-RZ-61/05 od 30.9.2010.godine o saslušanju svjedoka „S-42“

T-45 Zapisnik Tužilaštva BiH broj: KT-RZ-61/05 od 28.4.2010.godine o saslušanju svjedoka „S-5“

T-46 Zapisnik Tužilaštva BiH broj: KT-RZ-61/05 od 27.4.2010.godine o saslušanju svjedoka „S-8“

T-47 Zapisnik Tužilaštva BiH broj: KT-RZ -61/05 od 30.9.2010.godine o saslušanju svjedoka Ane Bogdanić i Zapisnik Kantonalnog suda u Sarajevu broj: Ki-110/01 od 04.05.2001.godine o saslušanju svjedoka Bogdanić Ane

T-48 Zapisnik Kantonalnog suda u Sarajevu broj: Ki-25/95 od 21.5.2001.godine o saslušanju svjedoka Duraković Razije

T-49 Zapisnik Višeg suda u Sarajevu broj: Ki-25/95 od 12.7.1995.godine o saslušanju svjedoka „S-4“ i Zapisnik Tužilaštva BiH broj:KT-RZ-61/05 od 9.04.2010.godine o saslušanju svjedoka „S-4“

T- 50 Medicinska dokumentacija svjedoka „S-4“

T-51 Zapisnik Tužilaštva BiH broj: KT-RZ-61/05 od 28.9.2011.godine o saslušanju svjedoka Senada Aljića i Zapisnik Kantonalnog suda Sarajevo broj: Ki-25/95 od 11.5.1999.godine o saslušanju svjedoka Aljić Senada

T-52 Zapisnik Tužilaštva BiH broj: KT-RZ-61/05 od 19.10.2010.godine o saslušanju svjedoka Aljić Rame i Zapisnik Kantonalnog suda u Sarajevo broj:Ki-25/95 od 22.5.2001.godine o saslušanju svjedoka Aljić Rame

T-53 Zapisnik Tužilaštva BiH broj: KT-RZ-61/05 od 24.11.2010.godine o saslušanju svjedoka S-22 i Zapisnik Kantonalnog suda u Sarajevu broj:KI 25/95 od 03.09.1995.godine o saslušanju svjedoka S-22.

T-54 Zapisnik Tužilaštva BiH broj KT-RZ-61/05 od 21.10.2010.godine o saslušanju svjedoka Rasim Torlaka i Zapisnik Kantonalnog suda u Sarajevu: KI 25/95 o saslušanju svjedoka Torlak Rasima

T-55 Zapisnik Kantonalnog suda u Sarajevu broj:KI 25/95 od 20.3.1995.godine o saslušanju svjedoka Lulić Ranke

T-56 Zapisnik Kantonalnog suda u Sarajevu broj:KI 25/95 od 20.3.1995.godine o saslušanju svjedoka Lulić Šabana

T-57 Zapisnik Tužilaštva BiH broj KT-RZ-61/05 od 27.4.2010. godine o saslušanju svjedoka „S-10“

T-58 Zapisnik Državne agencije za istragu i zaštitu broj:17-04/2-4-04-2-547/10 od 8.10.2010.godine o saslušanju svjedoka Čengić Kenana

T-59 Zapisnik Tužilaštva BiH broj:KT-RZ-61/05 od 19.10.2010.godine o saslušanju svjedoka Petra Naprta i Zapisnik Kantonalnog suda u Sarajevu broj:KI 25/95 od 24.02.1999.godine o saslušanju svjedoka Petra Naprta

T-60 Zapisnik Tužilaštva BiH broj: KT-RZ-61/05 od 4.11.2010.godine o saslušanju svjedoka „S-9“ i Zapisnik Državne agencije za istrage i zaštitu broj: 17-14-1-64/10 od 01.06.2010.godine o saslušanju svjedoka „S-9“

T-61 Zapisnik Tužilaštva BiH broj:KT-RZ-61/05 od 4.11.2010.godine o saslušanju svjedoka „S-23“ i Zapisnik Državne agencije za istrage i zaštitu broj:17-14/3-1-62/10 od 01.06.2010.godine o saslušanju svjedoka S-23.

T-62 Zapisnik Tužilaštva BiH broj: KT-RZ-61/05 od 26.10.2010.godine o saslušanju svjedoka „S-43“ i Zapisnik Kantonalnog suda u Sarajevu broj:KI -25/95 o saslušanju svjedoka „S-43“

T-63 Zapisnik Državne agencije za istragu i zaštitu broj:17-04/2-4-04-570/10 od 15.10.2010.godine o saslušanju svjedoka Hamzić Dževada

T- 64 Zapisnik Višeg suda u Sarajevu broj KI-25/95 od 17.7.1995. godine o saslušanju svjedoka Dževada Huskovića

T-65 Zapisnik Državne agencije za istragu i zaštitu broj:16-04/2-4-04-2-54/11 od 15.2.2011.godine o saslušanju svjedoka Suljović Mirsada

T - 66 Tri zapisnika svjedoka „S-44“

- Zapisnik o saslušanju svjedoka „S-44“ sastavljen dana 17.2.1999. godine kod istražnog sudije Kantonalnog suda u Sarajevu

- Zapisnik o saslušanju svjedoka „S-44“ sastavljan dana 4.5.2001. godine kod istražnog sudije Kantonalnog suda u Sarajevu

- Zapisnik Tužilaštva BiH broj KT-RZ-61/05 od 05.10.2010. godine o saslušanju svjedoka „S-44“

T-67 Zapisnik Državne agencije za istragu i zaštitu broj:17-04/2-4-04-556/10 od 14.10.2010.godine o saslušanju svjedoka Josipa Frančića

T-68 Zapisnik Tužilaštva BiH broj KT-RZ-61/05 od 1.12.2010. godine o saslušanju svjedoka Envera Mujezinovića

T-69 Dva zapisnika svjedoka Sulić Denisa

- Zapisnik o saslušanju svjedoka Sulić Denisa sastavljen dana 19.4.1999. godine kod istražnog sudije Kantonalnog suda u Sarajevu

- Zapisnik Tužilaštva BiH broj KT-RZ-61/05 od 28.10.2010. godine o saslušanju svjedoka Sulić Denisa

T-70 Zapisnik Državne agencije za istragu i zaštitu broj:17-04/2-4-04-2-574/10 od 20.10.2010.godine o saslušanju svjedoka Kovačić Nikole

T-71 Zapisnik Tužilaštva BiH broj KT-RZ-61/05 od 01.12.2010. godine o saslušanju svjedoka Dženana Gološa

T-72 Dva zapisnika svjedoka „S-45“

-Zapisnik o saslušanju svjedoka „S-45“ sastavljen dana 10.7.1995. godine kod istražnog sudije Kantonalnog suda u Sarajevu

- Zapisnik Tužilaštva BiH broj KT-RZ-61/05 od 21.10.2010. godine o saslušanju svjedoka „S-45“

T-73 Dva zapisnika svjedoka Babić Hatidže

-Zapisnik o saslušanju svjedoka Babić Hatidže sastavljen dana 3.4.1995. godine kod istražnog sudije Kantonalnog suda u Sarajevu

- Zapisnik Tužilaštva BiH broj KT-RZ-61/05 od 30.9.2010. godine o saslušanju svjedoka Babić Hatidže

T-74 Zapisnik Državne agencije za istrage i zaštitu broj 17-14/3-1-72/10 od 17.6.2010. godine o saslušanju svjedoka Gobeljić Hasana

T-75 Dva zapisnika svjedoka Jasmine Mujković

- Zapisnik Državne agencije za istrage i zaštitu broj 17-14/3-1-61/10 od 28.5.2010. godine o saslušanju svjedoka Jasmine Mujković

- Zapisnik Tužilaštva BiH broj KT-RZ-61/05 od 30.9.2010. godine o saslušanju svjedoka Jasmine Mujković

T-76 Zapisnik o saslušanju svjedoka Zorana Vaclava sastavljen dana 15.3.1999. godine kod istražnog sudije Kantonalnog suda u Sarajevu

T-77 Dva zapisnika svjedoka Delalić Đevdeta

-Zapisnik o saslušanju svjedoka Delalić Đevdeta sastavljen dana 31.3.1999. godine kod istražnog sudije Kantonalnog suda u Sarajevu

- Zapisnik Tužilaštva BiH broj KT-RZ-61/05 od 5.10.2010. godine o saslušanju svjedoka Delalić Đevdeta

T-78 Dva zapisnika svjedoka Delalić Jasmine

-Zapisnik o saslušanju svjedoka Delalić Jasmine sastavljen dana 31.3.1999. godine kod istražnog sudije Kantonalnog suda u Sarajevu

- Zapisnik Tužilaštva BiH broj KT-RZ-61/05 od 5.10.2010. godine o saslušanju svjedoka Delalić Jasmine

T-79 Zapisnik Tužilaštva BiH broj KT-RZ-61/05 od 28.10.2010. godine o saslušanju svjedoka „S -46“

T-80 Dva zapisnika svjedoka Kristine Breški-Kovačević

- Zapisnik Državne agencije za istrage i zaštitu broj 17-14/2-4-04-2-555/10 od 14.10.2010. godine o saslušanju svjedoka Kristine Breški-Kovačević

- Zapisnik Tužilaštva BiH broj KT-RZ-61/05 od 18.11.2010. godine o saslušanju svjedoka Kristine Breški-Kovačević

T-81 Tri zapisnika svjedoka Senadina Arapčića

- Zapisnik Državne agencije za istrage i zaštitu broj 17-14/2-4-04-2-292/10 od 26.5.2010. godine o saslušanju svjedoka Senadina Arapčića

- Zapisnik Tužilaštva BiH broj KT-RZ-61/05 od 28.09.2010. godine o saslušanju svjedoka Senadina Arapčića

- Zapisnik o saslušanju svjedoka Senadina Arapčića sastavljen dana 09.05.2001. godine kod istražnog sudije Kantonalnog suda u Sarajevu

T-82 dva zapisnika svjedoka „S-31“

- Zapisnik Tužilaštva BiH broj KT-RZ-61/05 od 19.01.2011. godine o saslušanju svjedoka „S-31“

- Zapisnik o saslušanju svjedoka „S-31“ sastavljen dana 20.03.1999. godine kod istražnog sudije Kantonalnog suda u Sarajevu

T-83 Zapisnik o saslušanju svjedoka „S-32“ sastavljen dana 21.03.1995. godine kod istražnog sudije Kantonalnog suda u Sarajevu

T-84 Zapisnik Tužilaštva BiH broj KT-RZ-61/05 od 14.04.2010. godine o saslušanju svjedoka „S -26“

T-85 dva zapisnika svjedoka Safeta Suljovića

- Zapisnik Tužilaštva BiH broj KT-RZ-61/05 od 20.2.2011. godine o saslušanju svjedoka Safeta Suljovića.

- Zapisnik o saslušanju svjedoka Safeta Suljovića sastavljen dana 16.03.1999. godine kod istražnog sudije Kantonalnog suda u Sarajevu

T-86 Zapisnici Tužilaštva BiH broj KT-RZ- 61/05 o saslušanju svjedoka „S-16“ dati 20.10.2010. i 29.10.2010. godine

T- 87 Zapisnik o saslušanju svjedoka Pašić Malika u Kantonalnom sudu broj Ki-25/95 od 17.3.1999.godine

T- 88 Zapisnik o saslušanju svjedoka Pašić Esme u Kantonalnom sudu broj Ki-25/ 95 od 8.3.1999.godine,

T-89 dva zapisnika svjedoka „S-28“

- Zapisnik Tužilaštva BiH broj KT-RZ-61/05 od 13.10.2011. godine o saslušanju svjedoka „S-28“

- Zapisnik o saslušanju svjedoka „S-28“ sastavljen dana 3.3.1999. godine kod istražnog sudije Kantonalnog suda u Sarajevu

T-90 dva zapisnika svjedoka Pucelj Branka

- Zapisnik Tužilaštva BiH broj KT-RZ-61/05 od 3.11.2011. godine o saslušanju svjedoka Pucelj Branka

- Zapisnik o saslušanju svjedoka Pucelj Branka sastavljen dana 2.3.1999. godine kod istražnog sudije Kantonalnog suda u Sarajevu

T-91 Zapisnik Tužilaštva BiH broj KT-RZ-61/05 od 12.5.2010.godine o saslušanju svjedoka „S-29“

T-92 dva zapisnika svjedoka „S-1“

Zapisnik Tužilaštva BiH broj:KT-RZ-61/05 od 28.04.2010.godine o saslušanju svjedoka „S-1“ i zapisnik Katonalnog suda Sarajevo od 27.09.1999. godine o saslušanju svjedoka „S-1“

T-93 Zapisnik Tužilaštva BiH broj: KT-RZ-61/05 od 10.11.2012.godine o saslušanju svjedoka „S-21“

T-94 Zapisnik Tužilaštva BiH broj: KT-RZ-61/05 od 11.11.2010.godine o saslušanju svjedoka Samira Barleci

T-95 Zapisnik Tužilaštva BiH broj: KT-RZ-61/05 od 21.10.2010.godine o saslušanju svjedoka „S-27“

T- 96 tri zapisnika o saslušanju svjedoka „S-25“

- Zapisnik Tužilaštva BiH broj: KT-RZ-61/05 od 15.12.2010.godine o saslušanju svjedoka „S-25“

- Zapisnik Federalne uprave policije o saslušanju svjedoka „S-25“ od 25.3.2010. godine

- Dopuna zapisnika Federalne uprave policije o saslušanju svjedoka „S-25“ od 31.03.2010. godine

T-97 Zapisnik Tužilaštva BiH broj: KT-RZ-61/05 od 01.12.2010.godine o saslušanju svjedoka Muhamed Kalota

T-98 Zapisnik Tužilaštva BiH broj: KT-RZ-61/05 od 10.11.2010.godine o saslušanju svjedoka Ibrahima Zele

T-99 Zapisnik Tužilaštva BiH broj: KT-RZ-61/05 od 27.10.2010.godine o saslušanju svjedoka Eldine Korač

T-100 Zapisnik Tužilaštva BiH broj: KT-RZ-61/05 od 28.10.2010.godine o saslušanju svjedoka Nijaza Alihodžića

T-101 Zapisnik Državne agencije za istrage i zaštitu broj 17-04/2-4-04-2-557/10 od 14.10.2010.godine o saslušanju svjedoka Gušić Dževada

T-102 dva zapisnika svjedoka „S-47“

Zapisnik Tužilaštva BiH broj KT-RZ-61/05 od 11.11.2010.godine o saslušanju svjedoka „S-47“ i Zapisnik Kantonalnog suda Sarajevo od 20.6.1995. godine o saslušanju svjedoka „S-47“

T-103 Zapisnik Tužilaštva BiH broj KT-RZ-61/05 od 10.11.2010.godine o saslušanju svjedoka „A -1“

T-104 Zapisnik Tužilaštva BiH broj KT-RZ-61/05 od 03.11.2010.godine o saslušanju svjedoka Junuzović Mahmuta

T-105 Zapisnik Tužilaštva BiH broj KT-RZ-61/05 od 26.10.2010.godine o saslušanju svjedoka „S-24“

T-106 Zapisnik Tužilaštva BiH broj KT-RZ-61/05 od 26.4.2010.godine o saslušanju svjedoka „S-12“

T-107 Zapisnik Državne agencije za istrage i zaštitu broj 17-04/2-4-04-2-689/10 od 23.12.2010.godine o saslušanju svjedoka Miličević Safeta

T-108 dva zapisnika svjedoka „S-11“

Zapisnik Tužilaštva BiH broj KT-RZ-61/05 od 26.04.2010.godine o saslušanju svjedoka „S-11“ i Zapisnik Kantonalnog suda Sarajevo od 27.6.1995. godine o saslušanju svjedoka „S-11“

T-109 Zapisnik Tužilaštva BiH broj KT-RZ-61/05 od 30.11.2010.godine o saslušanju svjedoka „S-30“

T-110 Zapisnik Tužilaštva BiH broj KT-RZ-61/05 od 1.2.2011.godine o saslušanju svjedoka „S-34“

T-111 Zapisnik Tužilaštva BiH broj KT-RZ-61/05 od 2.12.2010.godine o saslušanju svjedoka Edine Kamenica

T-112 29 Članaka iz Oslobođenja (11 članaka iz serije objavljenih u periodu od 30.11. do 9.12.1993.godine obavljenja pod nazivom „Svjedočanstva tihih nestanaka sa Grbavice“; 14 članaka iz serije objavljenih u periodu od 25.07. do 07.08.1997.godine obavljenja pod nazivom „Batko – krvolok koji se boji pauka“; 3 pojedinačna članka) 3 članka iz magazina „Pogledi“

T-113 Zapisnik Tužilaštva BiH broj KT-RZ-61/05 od 2.12.2010.godine o saslušanju svjedoka Avde Huseinović uz DVD (film „Krvavi ples po šeheru“, dio koji je prikazivan prilikom saslušanja svjedoka.

T-114 Nalaz i mišljenje dr Prim. Ibrahima Gavrankapetanovića; Zapisnik Tužilaštva BiH broj KT-RZ-61/05 od 20.1.2011.godine o saslušanju svjedoka Kukić Ljiljane

T-115 Izvod iz matične knjige umrlih za Muhameda Babića; Zapisnik o saslušanju svjedoka Babić Muhameda, sina Idriza, rođenog 1923.godine, sačinjen od strane Višeg suda u Sarajevu dana 22.3.1995.godine pod brojem Ki-25/95; Zapisnik o saslušanju svjedoka Babić Muhameda, sina Idriza, rođenog 1923.godine, sačinjen od strane Kantonalnog suda u Sarajevu dana 2.3.1999.godine pod brojem Ki-25/95;

T-116 Izvod iz matične knjige umrlih za Rimac Budimira; Zapisnik o saslušanju svjedoka Rimac Budimira, sina Dane, rođenog 1931.godine, sačinjen od strane Kantonalnog suda u Sarajevu dana 16.3.1999.godine pod brojem Ki-25/95;

T-117 Izvod iz matične knjige umrlih za Dizdarević Šabana; Zapisnik o saslušanju svjedoka Dizdarević Šabana, sina Bejte, rođenog 1935.godine, sačinjen od strane Višeg suda u Sarajevu dana 23.3.1995.godine pod brojem Ki-25/95;

T-118 Izvod iz matične knjige umrlih za Hadžimuratović Nafize; Zapisnik o saslušanju svjedoka Hadžimuratović Nafize, kći Avde, rođene 1929.godine, sačinjen od strane Kantonalnog suda u Sarajevu dana 3.3.1999.godine pod brojem Ki-25/95;

T-119 Izvod iz matične knjige umrlih za Husarić Avdu; Zapisnik o saslušanju svjedoka Husarić Avde, sina Agana, rođenog 1928.godine, sačinjen od strane Kantonalnog suda u Sarajevu dana 30.3.1999.godine pod brojem Ki-25/95;

T-120 Izvod iz matične knjige umrlih za Imamović Muhbiru; Zapisnik o saslušanju svjedoka Imamović Muhbire, kći Rušida, rođene 1926.godine, sačinjen od strane Kantonalnog suda u Sarajevu dana 21.5.2001.godine pod brojem Ki-25/95;

T-121 Izvod iz matične knjige umrlih za Pehar Juru; Zapisnik o saslušanju svjedoka Pehar Jure, sina Šimuna, rođenog 1932.godine, sačinjen od strane Kantonalnog suda u Sarajevu dana 8.5.2001.godine pod brojem Ki-25/95

T-122 Izvod iz matične knjige umrlih za Darinku Muderizović ; Zapisnik o saslušanju svjedoka Muderizović Darinke, kći Dušana, rođene 1939.godine, sačinjen od strane Kantonalnog suda u Sarajevu dana 16.2.1999.godine pod brojem Ki-25/95;

T-123 Izvod iz matične knjige umrlih za Jusufa Muderizovića; Zapisnik o saslušanju svjedoka Muderizović Jusufa, sina Muje, rođenog 1932.godine, sačinjen od strane Kantonalnog suda u Sarajevu dana 16.2.1999.godine pod brojem Ki-25/95;

T-124 Izvod iz matične knjige umrlih za Selimović Lutvije; Zapisnik o saslušanju svjedoka Selimović Lutvije, sina Šahina, rođenog 1935.godine, sačinjen od strane Kantonalnog suda u Sarajevu dana 5.4.1999.godine pod brojem Ki-25/95;

T-125 Izvod iz matične knjige umrlih za Selmanović Osmana; Zapisnik o saslušanju svjedoka Selmanagić Osmana, sina Alije, rođenog 1925.godine, sačinjen od strane Kantonalnog suda u Sarajevu dana 25.2.1999.godine pod brojem Ki-25/95

T-126 Izvod iz matične knjige umrlih za Džonlić Remziju; Zapisnik o saslušanju svjedoka Džonlić Remzije, kći Smaila, rođene 1933.godine, sačinjen od strane Kantonalnog suda u Sarajevu dana 7.5.2001.godine pod brojem Ki-110/01;

T-127 Izvod iz matične knjige umrlih za Simić Jevtu: Zapisnik o saslušanju svjedoka Simić Jevte, sina Mihajla, rođenog 14.3.1934. godine, sačinjen od strane Tužilaštva BiH dana 07.10.2010. godine pod brojem KT-RZ-61/05

T-128 Sudsko-psihijatrijski izvještaj dr.Ljubović Senadina o provedenom neuropsihijatrijskom vještačenju nad oštećenom „S-6“ od 8.11.2010.godine;

T-129 Sudsko-psihijatrijski izvještaj dr.Ljubović Senadina o provedenom neuropsihijatrijskom vještačenju nad M.E. (majka svjedoka „S-6“) od 24.1.2011.godine;

T-130 Sudsko-psihijatrijski izvještaj dr Ljubović Senadina o provedenom neuropsihijatrijskom vještačenju nad oštećenom „S-1“ od 6.12.2010.godine;

T-131 Sudsko-psihijatrijski izvještaj dr Ljubović Senadina o provedenom neuropsihijatrijskom vještačenju nad oštećenom „S-9“ od 20.12.2010.godine;

T-132 Sudsko-psihijatrijski izvještaj dr Ljubović Senadina o provedenom neuropsihijatrijskom vještačenju nad oštećenom „S-12“ od 15.11.2010.godine;

T-133 Sudsko-psihijatrijski izvještaj dr Ljubović Senadina o provedenom neuropsihijatrijskom vještačenju nad oštećenom „S-7“ od 18.10.2010.godine;

T-134 Sudsko-psihijatrijski izvještaj dr Ljubović Senadina o provedenom neuropsihijatrijskom vještačenju nad oštećenom „S-10“ od 18.10.2010.godine;

T-135 Sudsko-psihijatrijski izvještaj dr Ljubović Senadina o provedenom neuropsihijatrijskom vještačenju nad oštećenom „S-3“ od 25.10.2010.godine;

T-136 Sudsko-psihijatrijski izvještaj dr Ljubović Senadina o provedenom neuropsihijatrijskom vještačenju nad oštećenom „S-11“ od 25.10.2010.godine;

T-137 Sudsko-psihijatrijski izvještaj dr Ljubović Senadina o provedenom neuropsihijatrijskom vještačenju nad oštećenom „S-4“ od 5.11.2010.godine;

T-138 Sudsko-psihijatrijski izvještaj dr Ljubović Senadina o provedenom neuropsihijatrijskom vještačenju nad oštećenom „S-8“ od 1.11.2010.godine;

T-139 Sudsko-psihijatrijski izvještaj dr Ljubović Senadina o provedenom neuropsihijatrijskom vještačenju nad oštećenom „S-33“ od 20.12.2010.godine; Zapisnik o saslušanju svjedoka „S-33“, sačinjen od strane Kantonalnog suda u Sarajevu dana 15.2.1999.godine pod brojem Ki-25/95; Zapisnik o saslušanju svjedoka „S-33“, sačinjen od strane Tužilaštva BiH dana 17.8.2006.godine pod brojem KT-RZ-61/05;

T-140 - Saobraćajna dozvola izdata od strane SJB Novo Sarajevo dana 7.5.1991.godine pod brojem 71169 za putničko vozilo marke „Golf“ registarskih oznaka SA-353-590;

T-141

- Nalaz specijaliste Vojne bolnice Sarajevo broj 6295 od 11.09.1992. godine, za „S-47“;
- Nalaz specijaliste Vojne bolnice Sarajevo broj 6297 od 11.09.1992. godine, za S-47;
- Nalaz i mišljenje Klinike za neurohirurgiju Sarajevo broj 666 od 21.10.1992. godine, za „S-47“
- Nalaz specijaliste Državne bolnice Sarajevo broj 6597 od 24.06.1993. godine, za „S-47“
- Nalaz specijaliste Klinike za maksilofacijalnu hirurgiju Sarajevo broj 1665 od 01.09.1993. godine, za „S-47“
- Nalaz specijaliste Psihijatrijske klinike „Dr. Nedo Zec“ broj 400/94 od 13.10.1994. godine, za „S-47“

T-142 Službena zabilješka AID-a BiH, Sektor Sarajevo, od 15.4.1999.godine;

T-143

- Naredba Kantonalnog tužilaštva Sarajevo broj KTA-35/08-RZ od 31.3.2008.godine;
- Zapisnik o vršenju identifikacije Kantonalnog tužilaštva Sarajevo broj KTA-35/08-RZ od 4.4.2008.godine;
- Službena zabilješka Sektora kriminalističke policije Sarajevo broj 02/2-2-167/08 od 4.4.2008.godine;
- Zapisnik o utvrđivanju identiteta leša oštećenog Salčin Zlatka, Sektora kriminalističke policije Sarajevo, broj 02/2-2-167-1/08 od 4.4.2008.godine
- DNA izvještaj sačinjen od strane ICMP pod brojem 10896/08 od 10.3.2008.godine u vezi identifikacije oštećenog Salčin Zlatka;
- Prijemni list JKP „Gradska groblja“ Visoko broj 573/01 od 26.6.2000.godine u vezi umrlog Salčin Zlatka;

- Izdatnica za umrlog Salčin Zlatka, JKP „Gradska groblja“ Visoko broj 62/08 od 9.4.2008.godine;

T-144 - Službena zabilješka o prepoznavanju lica sa fotografije sačinjenu od Agencije za istraživanje i dokumentaciju BiH dana 6.9.2001.godine, a po kazivanju oštećenog Krvavac Šefkije; Službena zabilješka o prepoznavanju lica sa fotografije sačinjenu od Agencije za istraživanje i dokumentaciju BiH od 6.9.2001.godine, a po kazivanju svjedoka „S-19“;

T-145 - Službena zabilješka o pokazu lica mjesta Agencije za istraživanje i dokumentaciju BiH broj 5436/01 od 3.9.2001.godine; Fotodokumentacija Agencije za istraživanje i dokumentaciju Sarajevo broj 5436/01 od 4.9.2001.godine;

T-146

- Rješenje Višeg suda u Sarajevu broj Kri-81/96 od 29.5.1996.godine o određivanju ekshumacije tijela Pecar Azre i dr.;
- Zapisnik o ekshumaciji Višeg suda u Sarajevu broj Kri-81 od 14.6.1996.godine;
- Zapisnik o saslušanju vještaka za sudsku medicinu Višeg suda u Sarajevu broj Kri-81/96 od 22.10.1996.godine;
- Obrazac Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i Međunarodnog prava Sarajevo broj 010017 od 10.5.2002.godine, vezan za umrlu Pecar Azru;
- Obrazac Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i Međunarodnog prava Sarajevo broj 010014, vezan za umrlu Pecar Dišu;

T-147

- Rješenje Kantonalnog suda u Sarajevu o vršenju ekshumacije broj Kri-84/99 od 13.8.1999.godine;
- Zapisnik o uviđaju Kantonalnog suda u Sarajevu broj Kri-84/99 od 30.8.1999.godine;
- Službena zabilješka Sektora kriminalističke policije Sarajevo broj 01/2.3-102/99 od 17.9.1999.godine;
- Izvještaj o kriminalističko-tehničkoj pretrazi lica mjesta Odjeljenja za kriminalističku tehniku broj 1960/99 od 30.8.1999.godine;

- Ekspertizno-forenzički nalaz i mišljenje o ekshumaciji, pregledu sa obdukcijom i identifikacijom leša Instituta za sudsku medicinu od 8.3.2000.godine;
- Vještačenje tragova vatrenog oružja Sektora kriminalističke policije broj 01/2.8-04-09-5887 od 4.10.1999.godine;
- Crtež lica mjesta Sektora kriminalističke policije broj 1960/99 od 30.8.1999.godine;
- Fotodokumentacija ekshumacije u mjestu Gornji Miljevići, sačinjenu od Sektora kriminalističke policije Sarajevo broj 1960/99 od 5.10.1999.godine;

T-148

- Zapisnik o utvrđivanju identiteta leša Ćerimagić Husnije, sačinjen od Sektora kriminalističke policije Sarajevo broj 01/2.3 od 8.9.1999.godine;
- Prijemni list JKP „Gradska groblja“ Visoko broj 480 od 1.9.1999.godine o prijemu posmrtnih ostataka Ćerimagić Husnije;
- Izdatnica za umrlog Ćerimagić Husniju, sačinjenu od JKP „Gradska groblja“ Visoko pod brojem 253/99 od 13.9.1999.godine;
- Dozvola za sahranu umrlog Ćerimagić Husnije, sačinjenu od JKP „Gradska groblja“ Visoko pod brojem 288/99 od 8.9.1999.godine;
- Sprovodnica za prenošenje umrlog lica Ćerimagić Husnije, sačinjenu od strane JKP „Gradska groblja“ Visoko pod brojem 226/99 od 13.9.1999.godine;
- Potvrda o smrti za umrlog Ćerimagić Husniju, sačinjenu od JKP „Gradska groblja“ Visoko pod brojem 332/99 dana 8.9.1999.godine;

T-149

- Zapisnik o utvrđivanju identiteta leša Čengić Gorana, sačinjen od Sektora kriminalističke policije Sarajevo broj 01/2.3 od 10.9.1999.godine;
- Prijemni list JKP „Gradska groblja“ Visoko broj 502 od 1.9.1999.godine o prijemu posmrtnih ostataka Čengić Gorana;
- Izdatnica za umrlog Čengić Gorana, sačinjenu od JKP „Gradska groblja“ Visoko pod brojem 235/99 od 12.9.1999.godine;
- Dozvola za sahranu umrlog Čengić Gorana, sačinjenu od JKP „Gradska groblja“ Visoko pod brojem 311/99 od 10.9.1999.godine;
- Sprovodnica za prenošenje umrlog lica Čengić Gorana, sačinjenu od strane JKP „Gradska groblja“ Visoko pod brojem 208/99 od 12.9.1999.godine;

- Potvrda o smrti za umrlog Čengiđ Gorana, sačinjenu od JKP „Gradska groblja“ Visoko pod brojem 356/99 dana 10.9.1999.godine;

T-150

- Službena zabilješka Sektora kriminalističke policije Sarajevo broj 02/2-2-482/07 od 31.8.2007.godine;
- Službena zabilješka Sektora kriminalističke policije Sarajevo broj 02/2-2-483/07 od 31.8.2007.godine;
- Zapisnik Sektora Kriminalističke policije Sarajevo o utvrđivanju identiteta leša broj 02/2-2-482-1/07 od 31.8.2007.godine;
- Izvještaj o DNA analizi, sačinjen od strane ICMP dana 15.8.2007.godine pod brojem 9673/07, u vezi identifikacije Čehajić Redžepa;
- Prijemni list JKP „Gradska groblja“ Visoko broj 409/2007 od 31.8.2007.godine o prijemu posmrtnih ostataka Čehajić Redžepa;
- Prijemni list JKP „Gradska groblja“ Visoko broj 134/00 od 31.8.1999.godine o prijemu posmrtnih ostataka umrlo NN6;
- Izdatnica za umrlog Čehajić Redžepa, sačinjenu od JKP „Gradska groblja“ Visoko pod brojem 184/07 od 4.9.2007.godine;
- Dozvola za sahranu umrlog Čehajić Redžepa, sačinjenu od JKP „Gradska groblja“ Visoko od 31.8.2007.godine;
- Nalog Federalne komisije za nestale osobe o ukopu ekshumiranog Čehajić Redžepa broj 01-41-4150/07 od 3.9.2007.godine
- Izvod iz matične knjige umrlih općine Novo Sarajevo za umrlog Čehajić Redžepa broj 640/97 od 30.1.1997.godine;

T-151

- Zapisnik o utvrđivanju identiteta leša Nuhanović Kemala, sačinjen od Sektora kriminalističke policije Sarajevo broj 01/2.3 od 8.9.1999.godine;
- Prijemni list JKP „Gradska groblja“ Visoko broj 481 od 1.9.1999.godine o prijemu posmrtnih ostataka Nuhanović Kemala;
- Izdatnica za umrlog Nuhanović Kemala, sačinjenu od JKP „Gradska groblja“ Visoko pod brojem 229/99 od 11.9.1999.godine;
- Dozvola za sahranu umrlog Nuhanović Kemala, sačinjenu od JKP „Gradska groblja“ Visoko pod brojem 289/99 od 8.9.1999.godine;

- Sprovodnica za prenošenje umrlog lica Nuhanović Kemala, sačinjenu od strane JKP „Gradska groblja“ Visoko pod brojem 481/99 od 11.9.1999.godine;
- Potvrda o smrti za umrlog Nuhanović Kemala, sačinjenu od JKP „Gradska groblja“ Visoko pod brojem 333/99 dana 8.9.1999.godine;
- Zapisnik o prijemu stvari sa leša umrlog Nuhanović Kemala, sačinjen od JKP „Gradska groblja“ Visoko dana 8.9.1999.godine;

T-152

- Zapisnik o utvrđivanju identiteta leša Knežević Želimira, sačinjen od Sektora kriminalističke policije Sarajevo broj 01/2.3 od 8.9.1999.godine;
- Prijemni list JKP „Gradska groblja“ Visoko broj 479 od 1.9.1999.godine o prijemu posmrtnih ostataka Knežević Želimira;
- Izdatnica za umrlog Knežević Želimira, sačinjenu od JKP „Gradska groblja“ Visoko pod brojem 233/99 od 12.9.1999.godine;
- Dozvola za sahranu umrlog Knežević Želimira, sačinjenu od JKP „Gradska groblja“ Visoko pod brojem 287/99 od 8.9.1999.godine;
- Sprovodnica za prenošenje umrlog lica Knežević Želimira, sačinjenu od strane JKP „Gradska groblja“ Visoko pod brojem 209/99 od 12.9.1999.godine;
- Potvrda o smrti za umrlog Knežević Želimira, sačinjenu od JKP „Gradska groblja“ Visoko pod brojem 331/99 dana 8.9.1999.godine;

T-153

- Zapisnik o utvrđivanju identiteta leša Džonlić Muharema, sačinjen od Sektora kriminalističke policije Sarajevo broj 01/2.3 od 9.9.1999.godine;
- Prijemni list JKP „Gradska groblja“ Visoko broj 491 od 1.9.1999.godine o prijemu posmrtnih ostataka Džonlić Muharema;
- Izdatnica za umrlog Džonlić Muharema, sačinjenu od JKP „Gradska groblja“ Visoko pod brojem 240/99 od 12.9.1999.godine;
- Dozvola za sahranu umrlog Džonlić Muharema, sačinjenu od JKP „Gradska groblja“ Visoko pod brojem 299/99 od 9.9.1999.godine;
- Sprovodnica za prenošenje umrlog lica Džonlić Muharema, sačinjenu od strane JKP „Gradska groblja“ Visoko pod brojem 213/99 od 12.9.1999.godine;

- Potvrda o smrti za umrlog Džonlić Muharema, sačinjenu od JKP „Gradska groblja“ Visoko pod brojem 344/99 dana 9.9.1999.godine;

T-154 Zapisnik o utvrđivanju identiteta leša Porićanin Fadila, sačinjen od Sektora kriminalističke policije Sarajevo broj 01/2.3 od 9.9.1999.godine; Potvrda o smrti za umrlog Porićanin Fadila, sačinjenu od JKP „Gradska groblja“ Visoko pod brojem 345/99 dana 9.9.1999.godine;

T-155 Zapisnik o utvrđivanju identiteta leša Halilović Sulejmana, sačinjen od Sektora kriminalističke policije Sarajevo broj 01/2.3 od 9.9.1999.godine; Potvrda o smrti za umrlog Halilović Sulejmana, sačinjenu od JKP „Gradska groblja“ Visoko pod brojem 343/99 dana 9.9.1999.godine;

T-156 Zapisnik o utvrđivanju identiteta leša Antolić Josipa, sačinjen od Sektora kriminalističke policije Sarajevo broj 01/2.3 od 9.9.1999.godine; Potvrda o smrti za umrlog Antolić Josipa, sačinjenu od JKP „Gradska groblja“ Visoko pod brojem 342/99 dana 9.9.1999.godine;

T-157 Zapisnik o utvrđivanju identiteta leša Antolić Željka, sačinjen od Sektora kriminalističke policije Sarajevo broj 01/2.3 od 9.9.1999.godine; Potvrda o smrti za umrlog Antolić Željka, sačinjenu od JKP „Gradska groblja“ Visoko pod brojem 341/99 dana 9.9.1999.godine;

T-158

- Obrazac Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i Međunarodnog prava Sarajevo broj 009771 od 6.3.2002.godine, vezan za umrlog Porićanin Fadila;
- Obrazac Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i Međunarodnog prava Sarajevo broj 009777 od 15.3.2002., vezan za umrlog Halilović Sulejmana;
- Obrazac Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i Međunarodnog prava Sarajevo broj 009795 od 6.3.2002., vezan za umrlog Antolić Josipa;
- Obrazac Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i Međunarodnog prava Sarajevo broj 009796 od 6.3.2002., vezan za umrlog Antolić Željka;

T-159

- Službena zabilješka Sektora AID-a Sarajevo od 13.7.2000.godine, sačinjenu u vezi intervjua sa Poričanin Ismetom;
- Rješenje Službe za rad, socijalna pitanja, zdravstvo, izbjeglice i raseljena lica općine Novo Sarajevo broj 09-41-409/99 od 17.5.1999.godine;
- Izvod iz matične knjige umrlih za Poričanin Fadila, sačinjen od Matičnog ureda općine Novo Sarajevo pod brojem 7323/99 od 27.4.1999.godine;
- Rješenje Općinskog suda II u Sarajevu broj RO-1636/98 od 13.4.1999.godine;

T-160 Izvod iz matične knjige umrlih za umrlog Halilović Sulejmana, izdat od Matičnog ureda općine Novo Sarajevo broj 8495/99 od 26.5.1999.godine; Rješenje Općinskog suda II u Sarajevu broj RO-1569/98 od 22.2.1999.godine;

T-161 Izvod iz matične knjige umrlih za umrlog Antolić Željka, izdat od Matičnog ureda općine Novo Sarajevo broj 8445/99 od 26.5.1999.godine; Rješenje Općinskog suda II u Sarajevu broj RO-1637/98 od 7.5.1999.godine;

T-162

- Zapisnik o utvrđivanju identiteta leša Muderizović Harisa, sačinjen od Sektora kriminalističke policije Sarajevo broj 01/2.3 od 10.9.1999.godine;
- Prijemni list JKP „Gradska groblja“ Visoko broj 501 od 31.8.1999.godine o prijemu posmrtnih ostataka Muderizović Harisa;
- Izdatnica za umrlog Muderizović Harisa, sačinjenu od JKP „Gradska groblja“ Visoko pod brojem 250/99 od 13.9.1999.godine;
- Dozvola za sahranu umrlog Muderizović Harisa, sačinjenu od JKP „Gradska groblja“ Visoko pod brojem 310/99 od 10.9.1999.godine;
- Sprovodnica za prenošenje umrlog lica Muderizović Harisa, sačinjenu od strane JKP „Gradska groblja“ Visoko pod brojem 223/99 od 13.9.1999.godine;
- Potvrda o smrti za umrlog Muderizović Harisa, sačinjenu od JKP „Gradska groblja“ Visoko pod brojem 355/99 dana 10.9.1999.godine;

T-163

- Zapisnik o utvrđivanju identiteta leša Rovčanin Faruka, sačinjen od Sektora kriminalističke policije Sarajevo broj 01/2.3 od 9.9.1999.godine;

- Potvrda o smrti za umrlog Rovčanin Faruka, sačinjenu od JKP „Gradska groblja“ Visoko pod brojem 346/99 dana 9.9.1999.godine;

T-164

- Zapisnik o utvrđivanju identiteta leša Balvanović Otilije, sačinjen od Sektora kriminalističke policije Sarajevo broj 01/2.3 od 13.9.1999.godine;
- Potvrda o smrti za umrlu Balvanović Otiliju, sačinjenu od JKP „Gradska groblja“ Visoko pod brojem 366/99 dana 13.9.1999.godine;
- Zapisnik o utvrđivanju identiteta leša Balvanović Amira, sačinjen od Sektora kriminalističke policije Sarajevo broj 01/2.3 od 13.9.1999.godine;
- Potvrda o smrti za umrlog Balvanović Amira, sačinjenu od JKP „Gradska groblja“ Visoko pod brojem 367/99 dana 13.9.1999.godine;
- Zapisnik o utvrđivanju identiteta leša Balvanović Emira, sačinjen od Sektora kriminalističke policije Sarajevo broj 01/2.3 od 8.9.1999.godine;
- Potvrda o smrti za umrlog Balvanović Emira, sačinjenu od JKP „Gradska groblja“ Visoko pod brojem 329/99 dana 8.9.1999.godine;

T-165

- Smrtovnica umrlog Čengić Gorana, objavljenu u dnevnom listu;
- Smrtovnica umrlog Rovčanin Faruka, objavljenu u dnevnom listu;
- Smrtovnice umrlih Balvanović Otilije, Balvanović Amira, Balvanović Emira, Antolić Josipa i Antolić Željka, objavljene u dnevnom listu „Oslobođenje“ dana 16.9.1999.godine;

T-166

- Obrazac Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i Međunarodnog prava Sarajevo broj 009794 od 28.3.2002., vezan za umrlu Balvanović Otiliju;
- Obrazac Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i Međunarodnog prava Sarajevo broj 009986 od 28.3.2002., vezan za umrlog Balvanović Amira;
- Obrazac Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i Međunarodnog prava Sarajevo broj 009987, vezan za umrlog Balvanović Emira;

T-167

- Obrazac Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i Međunarodnog prava Sarajevo broj 009840 od 27.3.2002., vezan za Subašić Elbisu;
- Statistički listić o slučaju smrti izdat od Zavoda za statistiku BiH 4.2.1998.godine za nestalu Subašić Elbisu
- Rješenje Općinskog suda II Sarajevo broj RO-1236/97 od 13.1.1998.godine o proglašenju nestale Subašić Elbise umrlom;

T-168 Izvod iz matične knjige umrlih za umrlog Alagić Zlatka, izdat od Matičnog ureda općine Novo Sarajevo broj 1094/98 od 17.9.1998.godine; Rješenje Općinskog suda II u Sarajevu broj RO-1804/97 od 11.9.1998.godine;

T-169 - Izvod iz matične knjige umrlih za umrlu Nikolić Ljerku, izdat od Matičnog ureda općine Novo Sarajevo pod brojem 717 dana 13.1.2011.godine;

T-170

- Naredba o izvršenju reekshumacije Kantonalnog tužilaštva Sarajevo broj KTA-39/07-RZ od 2.4.2007.godine;
- Zapisnik o vršenju reekshumacije Kantonalnog tužilaštva Sarajevo broj KTA-39/07-RZ od 3.4.2007.godine;
- Službena zabilješka Sektora kriminalističke policije Sarajevo broj 02/2-2-135/07 od 10.4.2007.godine;
- Zapisnik o vršenju identifikacije Kantonalnog tužilaštva Sarajevo broj KTA-39/07-RZ od 2.11.2007.godine;
- Službena zabilješka Sektora kriminalističke policije Sarajevo broj 02/2-2-636/07 od 2.11.2007.godine;
- Zapisnik o utvrđivanju identiteta leša Krešić Melite, sačinjen od Sektora kriminalističke policije Sarajevo broj 02/2-2-636-2/07 od 2.11.2007.godine;
- Izvještaj o DNA analizi, sačinjen od strane ICMP u vezi identifikacije Krešić Melite, sačinjen dana 3.7.2007.godine pod brojem 8612/06R;
- Zapisnik o utvrđivanju identiteta leša Krešić Miljenka, sačinjen od Sektora kriminalističke policije Sarajevo broj 02/2-2-636-1/07 od 2.11.2007.godine;
- Izvještaj o DNA analizi, sačinjen od strane ICMP u vezi identifikacije Krešić Miljenka, sačinjen dana 23.8.2007.godine pod brojem 9671/07;

- Prijemni list JKP „Gradska groblja“ Visoko broj 529/07 od 7.11.2007.godine za umrlog Krešić Miljenka;
- Prijemni list JKP „Gradska groblja“ Visoko broj 133/00 od 31.8.1999.godine za umrlog NN lica (broj 5);
- Dozvola za sahranu umrlog Krešić Miljenka, izdatu od JKP „Gradska groblja“ Visoko pod brojem 346/07 dana 2.11.2007.godine;
- Izdatnica za umrlog Krešić Miljenka, izdatu od JKP „Gradska groblja“ Visoko pod brojem 261/07 od 9.11.2007.godine;
- Potvrda o smrti izdatu od JKP „Gradska groblja“ Visoko pod brojem 295/07 od 2.11.2007.godine za umrlog Krešić Miljenka;
- Prijemni list JKP „Gradska groblja“ Visoko broj 528/07 od 7.11.2007.godine za umrlu Krešić Melitu;
- Prijemni list JKP „Gradska groblja“ Visoko broj 142/00 od 1.9.1999.godine za umrlu NN osobu;
- Dozvola za sahranu umrle Krešić Melite, izdatu od JKP „Gradska Groblja“ Visoko pod brojem 345/07 od 2.11.2007.godine
- Nalog Federalne komisije za nestale osobe o ukopu Krešić Melite, broj 01-41-5069/07 od 5.11.2007.godine;
 - Sprovodnica izdatu od JKP „Gradska groblja“ Visoko za prenošenje posmrtnih ostataka Krešić Melite i Miljenka, izdatu od JKP „Gradska groblja“ Visoko broj 146/07 dana 9.11.2007.godine;
 - Potvrda o smrti Krešić Melite, izdatu od JKP „Gradska groblja“ Visoko pod brojem 296/07 od 2.11.2007.godine;

T-171

- Fotodokumentaciju Sektora kriminalističke policije Sarajevo broj KOR87/97 od 13.2.1997.godine;
- Obavijest MUP-a Kantona Sarajevo o pronalasku grobnice broj 01/2-3.230-18/97 od 25.2.1997.godine;
- Zapisnik o uviđaju Kantonalnog suda u Sarajevu broj Kri-16/97 i Kri-46/97 od 25.7.1997.godine;
- Rješenje Kantonalnog suda u Sarajevu broj Kri-16/97 od 10.7.1997.godine;

- Službena zabilješka SJB Novo Sarajevo broj 19/12-4-U-26/97 od 25.1.1997.godine;
- Fotodokumentacija Sektora kriminalističke policije Sarajevo broj 1248/97 od 23.8.1997.godine;
- Izvod iz matične knjige umrlih za umrlog Gološ Džemila, izdat od Matičnog ureda općine Novo Sarajevo pod brojem 10585 od 22.6.2010.godine;
- Izvod iz matične knjige umrlih za umrlu Gološ Azru, izdat od Matičnog ureda općine Novo Sarajevo pod brojem 10585 od 22.6.2010.godine;
- Izvod iz matične knjige umrlih za umrlog Koristović Šerifa, izdat od Matičnog ureda općine Novo Sarajevo pod brojem 10585 od 22.6.2010.godine;
- Izvod iz matične knjige umrlih za umrlu Koristović Nadžiju, izdat od Matičnog ureda općine Novo Sarajevo pod brojem 10585 od 22.6.2010.godine;
- Potvrda o smrti Gološ Džemila, sačinjenu od JKP „Gradska groblja“ Visoko pod brojem 393/99 dana 22.9.1999.godine;
- Potvrda o smrti Gološ Azre, sačinjenu od JKP „Gradska groblja“ Visoko pod brojem 392/99 dana 22.9.1999.godine;
- Potvrda o smrti Koristović Šerifa, sačinjenu od JKP „Gradska groblja“ Visoko pod brojem 384/99 dana 22.9.1999.godine;
- Potvrda o smrti Koristović Nadžije, sačinjenu od JKP „Gradska groblja“ Visoko pod brojem 383/99 dana 22.9.1999.godine;
- Službena zabilješka Sektora kriminalističke policije Sarajevo broj 01/2.3-145/99 od 22.11.1999.godine;
- Zapisnik o utvrdjivanju identiteta leša Gološ Džemila sačinjen o strane Sektora kriminalističke policije MUP-a Sarajevo pod brojem 01/2.3 od 22.09.1999. godine;
- Zapisnik o utvrdjivanju identiteta leša Gološ Azre sačinjen o strane Sektora kriminalističke policije MUP-a Sarajevo pod brojem 01/2.3 od 22.09.1999. godine;
- Zapisnik o utvrdjivanju identiteta leša Koristović Šerifa sačinjen o strane Sektora kriminalističke policije MUP-a Sarajevo pod brojem 01/2.3 od 22.09.1999. godine;
- Zapisnik o utvrdjivanju identiteta leša Koristović Nadžije sačinjen o strane Sektora kriminalističke policije MUP-a Sarajevo pod brojem 01/2.3 od 22.09.1999. godine;
- Zapisnik o saslušanju vještaka za sudsku medicinu broj Kri-16/97 od 23.10.1997.godine;
- Rješenje Općinskog suda II u Sarajevu broj RO-1024/98 od 12.1.1999.godine;

- Smrtovnice za umrle Gološ Džemila i Azru, objavljene u dnevnom listu „Oslobođenje“ dana 2.10.1999.godine;
- Smrtovnice za umrle Koristović Šerifa i Nadžiju, objavljene u dnevnom listu „Oslobođenje“ dana 23.9.1999.godine;
- Novinski tekst pod nazivom „Grbavica: ekshumirano tijelo Šerifa Koristovića“, objavljen u dnevnom listu „Večernje novine“ dana 23.9.1999.godine;

T-172

- Rješenje Kantonalnog suda u Sarajevu broj Kri-187/97 od 27.4.1999.godine;
- Zapisnik o uviđaju Kantonalnog suda u Sarajevu broj Kri-187/97 od 3.5.1999.godine;
- Ekspertizno-forenzički nalaz i mišljenje Instituta za sudsku medicinu Sarajevo broj Kri-187/97 od 24.3.2000.godine;
- Zapisnik o utvrđivanju identiteta leša Jahić Tahira, Sektora kriminalističke policije Sarajevo, broj 01/2.5 od 18.5.1999.godine;
- Službena zabilješka Sektora kriminalističke policije Sarajevo broj 01/2.5-04-01-2397/99 od 23.6.1999.godine;
- Prijemni list JKP „Gradska groblja“ Visoko broj 261 od 4.5.1999.godine o prijemu umrlog Jahić Tahira;
- Potvrda o smrti Jahić Tahira izdatu od JKP „Gradska groblja“ Visoko pod brojem 193/99 od 18.5.1999.godine;
- Izdatnica za umrlog Jahić Tahira, izdatu od JKP „Gradska groblja“ Visoko pod brojem 70/99 dana 25.5.1999.godine;
- Dozvola za sahranu umrlog Jahić Tahira, izdatu od JKP „Gradska groblja“ Visoko pod brojem 165/99 od 18.5.1999.godine;
- Sprovodnica za prenošenje umrlog Jahić Tahira, izdatu od JKP „Gradska groblja“ Visoko pod brojem 55/99 od 25.5.1999.godine;

T-173

- Zapisnik o utvrđivanju identiteta leša Jažić Nihada, Sektora kriminalističke policije Sarajevo broj 01/2.3 od 10.9.1999.godine;
- Potvrda o smrti Jažić Nihada, izdatu od JKP „Gradska groblja“ Visoko pod brojem 360/99 od 10.9.1999.godine;

- Izvještaj o kriminalističko-tehničkoj pretrazi lica mjesta Odjeljenja za kriminalističku tehniku broj 1144/99 od 18.5.1999.godine;
- Službena zabilješka Sektora kriminalističke policije MUP-a Sarajevo broj 01/2.3-146/99 od 23.11.1999. godine;
- Fotodokumentacija Sektora kriminalističke policije Sarajevo broj KU-1144/99 od 29.6.1999.godine;
- Crtež lica mjesta Sektora kriminalističke policije Sarajevo broj KU-1144/99 od 18.5.1999.godine;

T-174 - Rješenje Općinskog suda II Sarajevo broj RO-596/01 od 31.5.2002.godine o proglašenju nestalog Avdić Nihada umrlim;

T-175 - Knjiga nestalih osoba na teritoriji Bosne i Hercegovine, sačinjenu od strane MKCK 5.1.2009.godine;

T-176

- Rješenje Općinskog suda II u Sarajevu o proglašenju Barleci Mehmeda umrlim, broj R. 2264/96 od 23.09.1997. godine;
- Obrazac Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i Međunarodnog prava Sarajevo broj 009839 od 5.3.2002.godine, sačinjen u vezi nestalog Barleci Mehmeda;
- Rješenje Službe socijalne zaštite opštine Novo Sarajevo, broj 05/3-550-165/97 od 13.05.1997. godine;
- Izvod iz MKU, izdat od MU općine Novo Sarajevo pod brojem 18626 od 24.09.2003. godine;
- Izvod iz MKV, izdat opštine Centar pod brojem 5722 od 06.05.1996. godine;
- Potvrda Službe traženja, Crvenog križa-krsta BiH od 18.09.1996. godine u vezi nestanka Barleci Mehmeda;

T-177 Otpusna lista Instituta za plućne bolesti i tuberkulozu Beograd, broj 06295/92, u vezi prijema i otpusta sa liječenja Burdžović Jusufa;

T-178

- Službena zabilješka Sektora kriminalističke policije Sarajevo broj 01/2.3-301/00 od 14.7.2000.godine;

- Izvještaj o kriminalističko-tehničkoj pretrazi lica mjesta Sektora kriminalističke policije Sarajevo broj 1627/00 od 27.6.2000.godine;
- Fotodokumentacija Sektora kriminalističke policije Sarajevo broj 1627/00 od 12.7.2000.godine;
- Ekspertizno-forenzički nalaz i mišljenje Instituta za sudsku medicinu Sarajevo broj Kri-199/00;
- Zapisnik o utvrđivanju identiteta leša Bodulović Zvonimira Sektora kriminalističke policije Sarajevo broj 01/2.3 od 4.7.2000.godine;
- Prijemni list JKP „Gradska groblja“ Visoko broj 281 od 27.6.2000.godine za umrlog Bodulović Zvonimira;
- Sprovodnica za prenošenje umrlog lica Bodulović Zvonimira, JKP „Gradska groblja“ Visoko broj 117/00 od 6.7.2000.godine;
- Dozvola za sahranu umrlog Bodulović Zvonimira, JKP „Gradska groblja“ Visoko broj 175/00 od 4.7.2000.godine;
- Potvrda o smrti umrlog Bodulović Zvonimira, JKP „Gradska groblja“ Visoko broj 179/2000 od 4.7.2000.godine;
- Iskaz o stradalom licu „Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava“ Sarajevo, broj 129157 od 14.09.1998. godine, u vezi stradanja Bodulović Zvonimira;

T-179

- Naredba Kantonalnog tužilaštva Sarajevo broj KTA-121/07-RZ od 22.10.2007.godine;
- Zapisnik o ekshumaciji Kantonalnog tužilaštva Sarajevo broj KTA-121/07-RZ od 31.10.2007.godine;
- Službena zabilješka Sektora kriminalističke policije Sarajevo broj 02/2-2-621/07 od 31.10.2007.godine;
- Izvještaj o kriminalističko-tehničkoj pretrazi lica mjesta Sektora kriminalističke policije Sarajevo broj 2934/07 od 1.11.2007.godine;
- -Službena zabilješka Sektora kriminalističke policije Sarajevo broj 02/2-2-646/07 od 9.11.2007.godine;
- Obdukcioni zapisnik Instituta za sudsku medicinu Sarajevo od 9.11.2007.godine;
- Naredba Kantonalnog tužilaštva Sarajevo broj KTA-45/08-RZ od 12.5.2008.godine;

- Zapisnik o vršenju identifikacije Kantonalnog tužilaštva Sarajevo broj KTA-45/08-RZ od 23.5.2008.godine;
- Službena zabilješka Sektora kriminalističke policije Sarajevo broj 02/2-2-257/08 od 23.5.2008.godine;
- Zapisnik o utvrđivanju identiteta leša oštećene Husanović Sabahe, Sektor kriminalističke policije Sarajevo broj 02/2-2-257-1/08 od 23.5.2008.godine;
- Fotodokumentacija Sektora kriminalističke policije Sarajevo broj O.R.2018/07 od 15.10.2007.godine;
- Fotodokumentacija Sektora kriminalističke policije Sarajevo broj 2934/07 od 12.11.2007.godine;
- Iskaz o stradalom licu „Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava“ Sarajevo, broj 101865 od 23.05.1995. godine, u vezi stradanja Husanović Sabahe;

T-180

- Zapisnik o utvrđivanju identiteta leša Husanović Hajrudina, sačinjen od Sektora kriminalističke policije Sarajevo broj 01/2.3 od 8.9.1999.godine;
- Prijemni list JKP „Gradska groblja“ Visoko broj 478 od 31.8.1999.godine o prijemu posmrtnih ostataka Husanović Hajrudina;
- Dozvola za sahranu umrlog Husanović Hajrudina, sačinjenu od JKP „Gradska groblja“ Visoko pod brojem 286/99 od 8.9.1999.godine;
- Izdatnica za umrlog Husanović Hajrudina, sačinjenu od JKP „Gradska groblja“ Visoko pod brojem 252/99 od 22.9.1999.godine;
- Sprovodnica za prenošenje umrlog lica Husanović Hajrudina, sačinjenu od strane JKP „Gradska groblja“ Visoko pod brojem 225/99 od 22.9.1999.godine;
- Potvrda o smrti za umrlog Husanović Hajrudina, sačinjenu od JKP „Gradska groblja“ Visoko pod brojem 330/99 dana 8.9.1999.godine;
- Iskaz o stradalom licu „Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava“ Sarajevo, broj 101864 od 23.05.1995. godine, u vezi stradanja Husanović Hajrudina;

T-181

- Upitnik „Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava“ Sarajevo, broj 030054 od 05.04.1994. godine, u vezi nestanka Zele Mustafe

- Dopuna izvještaja broj 49/98 od 10.4.1998.godine, sačinjenu od strane CIPOS007 DJL Sarajevo
- Potvrda Federalne komisije za nestale osobe broj 01-41-110-E/08 od 24.4.2008.godine
- Rješenje Općinskog suda II u Sarajevu broj Ro-1223/07 od 5.3.1998.godine;
- Izvod iz matične knjige umrlih za umrlog Zele Mustafu, izdat od Matičnog ureda općine Novo Sarajevo pod brojem 2097/98 od 24.3.1998.godine;

T-182

- Naredba o reekshumaciji Kantonalnog tužilaštva Sarajevo broj KTA-20/07-RZ od 19.2.2007.godine;
- Naredba o reekshumaciji Kantonalnog suda u Sarajevu broj 009-0-KPP-07-000 034 od 21.2.2007.godine;
- Naredba Kantonalnog tužilaštva Sarajevo broj KTA-20/07-RZ od 27.2.2007.godine;
- Zapisnik o vršenju reekshumacije Kantonalnog tužilaštva Sarajevo broj KTA-20/07-RZ od 6.3.2007.godine;
- Zapisnik o vršenju identifikacije Kantonalnog tužilaštva Sarajevo broj KTA-20/07-RZ od 20.8.2007.godine;
- Zapisnik o utvrđivanju identiteta leša Korač Ise, sačinjen od Sektora kriminalističke policije Sarajevo broj 02/2-2-456-1/07 od 20.8.2007.godine;
- Izvještaj o DNA analizi pronađenih posmrtnih ostataka Korač Ise sačinjen od strane ICMP dana 4.6.2007.godine pod brojem 9503/07;
- Službena zabilješka Sektora kriminalističke policije Sarajevo broj 02/2-2-456/07 od 20.8.2007.godine;
- Službena zabilješka Sektora kriminalističke policije Sarajevo broj 02/2-2-457/07 od 20.8.2007.godine;
- Fotodokumentacija Sektora kriminalističke policije Sarajevo broj O.R.524/07 od 15.3.2007.godine;
- Potvrda Instituta za nestale osobe BiH, broj 01-40-CEN-99/10 od 02.07.2010. godine, u vezi stradanja Korač Ise;

T-183

- Rješenje Općinskog suda II u Sarajevu o proglašenju Gojak Safeta umrlim, broj Ro. 718/98 od 24.03.1999. godine;
- Rješenje Općinskog suda II u Sarajevu o proglašenju Gojak Mule umrlim, broj Ro. 344/01 od 21.1.2002. godine;
- Rješenje Općinskog suda II u Sarajevu o proglašenju Gredić Atifa umrlim, broj Ro. 653/05 od 27.1.2006. godine;
- Rješenje Općinskog suda II u Sarajevu o proglašenju Gredić Izeta umrlim, broj 65 0 V 076610 09 V od 5.1.2010. godine;
- Upitnik „Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava“ Sarajevo, broj 096274 od 15.06.1994. godine, u vezi nestanka Gojak Bilala i Mulaza;
- Iskaz o stradalom licu „Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava“ Sarajevo, broj 102148 od 22.5.1995. godine, u vezi nestanka Gredić Atifa;
- Iskaz o stradalom licu „Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava“ Sarajevo, broj 102147 od 22.5.1995. godine, u vezi nestanka Gredić Izeta;

T-184

- Fotodokumentacija MUP-a Republike Srpske broj KU-12/92 od 28.9.1992.godine;
- Službeni izvještaj CJB Istočno Sarajevo broj 13-02/2-22/06 od 22.2.2006.godine;
- Zapisnik o prikupljanju obavještenja CJB Istočno Sarajevo broj 13-02/2-03/06 od 1.2.2006.godine;
- Službena zabilješka CJB Istočno Sarajevo broj 13-02/2-ESZ-2/06 od 11.1.2006.godine;
- Službena zabilješka CJB Istočno Sarajevo broj 13-02/2-ESZ-8/06 od 23.1.2006.godine;
- Službena zabilješka CJB Istočno Sarajevo broj 13-02/2-ESZ-12/06 od 30.1.2006.godine;
- Akt Policijske stanice Istočno Sarajevo broj 13-3/02-796/05 od 1.12.2005.godine;
- Izvod iz knjige uviđaja CJB Istočno Sarajevo od 25.8.1992.godine;

- Prijemni list JKP „Gradska groblja“ Visoko broj 349 od 24.5.1999.godine o prijemu umrle Gorušanin Bisere;
- Dozvola za sahranu umrle Gorušanin Bisere, izdatu od JKP „Gradska groblja“ Visoko pod brojem 208/99 dana 18.6.1999.godine;
- Sprovodnica za prenošenje umrlog lica Gorušanin Bisere, izdatu od JKP „Gradska groblja“ Visoko pod brojem 140/99 od 23.6.1999.godine;
- Izdatnica za umrlu Gorušanin Biseru, sačinjenu od JKP „Gradska groblja“ Visoko pod brojem 156/99 od 23.6.1999.godine;
- Potvrda o smrti Gorušanin Bisere, izdatu od JKP „Gradska groblja“ Visoko pod brojem 221/99;
- Izvještaj o DNA analizi ICMP broj 13195/10 od 10.1.2011. godine;
- Zapisnik o utvrđivanju identiteta leša oštećenog Gorušanin Seada, sačinjen od strane Sektora kriminalističke službe MUP-a Kantona Sarajevo, broj 02/2-2-1-26-1/11 od 24.2.2011. godine;
- Zapisnik o izvršenoj identifikaciji Sektora kriminalističke službe MUP-a Kantona Sarajevo, broj 02/2-2-1-26-1/11 od 25.2.2011. godine;
- Upitnik „Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava“ Sarajevo, broj 042556 od 2.6.1994. godine, u vezi stradanja Gorušanin Seada;
- Iskaz o stradalom licu „Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava“ Sarajevo, broj 129124 od 14.9.1998. godine, u vezi stradanja Gorušanin Seada;
- Iskaz o stradalom licu „Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava“ Sarajevo, broj 129171 od 14.9.1998. godine, u vezi stradanja Gorušanin Bisere;

T-185 Izvještaji Komisije za ratne zločine (ukupno 17 izvještaja)

- Izvještaj Komisije za ratne zločine o zlostavljanju „S-47“;
- Izvještaj Komisije za ratne zločine o pljački oštećenog „S-14“;
- Izvještaj Komisije za ratne zločine o pljački oštećenog Kundurović Mire;
- Izvještaj Komisije za ratne zločine o protivzakonitom zatvaranju Čoho Esada;
- Izvještaj Komisije za ratne zločine o mučenju Selimović Lutvije;
- Izvještaj Komisije za ratne zločine o silovanju oštećene „S-6“ i njene majke;
- Izvještaj Komisije za ratne zločine o pljačkanju stanovništva Grbavice;

- Izvještaj Komisije za ratne zločine o genocidu nad Muslimanima Grbavice;
- Izvještaj Komisije za ratne zločine o ubistvima lica muslimanske nacionalnosti na Grbavici;
- Izvještaj Komisije za ratne zločine o silovanju civilnih osoba na Grbavici
- Izvještaj Komisije za ratne zločine o pljačkama i ubijanju civila na Grbavici;
- Izvještaj Komisije za ratne zločine o zlostavljanju i pljački Muslimana na Grbavici;
- Izvještaj Komisije za ratne zločine o hapšenju civila na Grbavici;
- Izvještaj Komisije za ratne zločine o hapšenju i zlostavljanju dvadeset Muslimana u „Digitron“-u na Grbavici;
- Izvještaj Komisije za ratne zločine o fizičkom maltretiranju prilikom saslušanju na Vracama;
- Izvještaj Komisije za ratne zločine o ubistvu klanjem petnaestogodišnje djevojčice u parku na Grbavici;
- Izvještaj Komisije za ratne zločine o Vlahović Veselinu - Batku ;

T-186 CSB Sarajevo pov.br.02/92 od 17.8.1992.godine sa službenom zabilješkom broj 5/92 od 16.8.1992.godine;

T-187 Presjek sačinjen od strane bivše Agencije za istraživanje i dokumentaciju BiH u Sarajevu

T-188 Video snimak dijela emisije „60 minuta“, objavljene na Federalnoj televiziji u trajanju od 5 minuta.

T-189 Novinski članak pod nazivom „Sarajevo pamti Gorana Čengića“, objavljen od strane autorice Delić Aide u dnevnom listu „Dnevni avaz“ dana 14.9.1999.godine; Novinski članak pod nazivom „Ubio sto Muslimana“, objavljen od strane autora D. Kozar u dnevnom listu „Oslobodjenje“ dana 2.11.1992.godine; Novinski članak pod nazivom „Šok udara dušmanskog“, objavljen od strane autora H. Ibišević u jednom dnevnom listu;

T-190 Izvod sa internet portala www.sarajevo-x.com pod nazivom „Gdje se krije još jedan zločinac“, objavljen na portalu dana 23.8.2010.godine; Izvod sa internet portala www.sarajevo-x.com pod nazivom „Uhapšen Veselin Vlahović – Batko“, objavljen dana

18.8.2010.godine; Izvod sa internet portala www.bim.ba u kojem je objavljen tekst od Balkanske istraživačke mreže pod nazivom „Drugo ime za strah“; Izvod sa internet portala www.hayat.ba u kojem je objavljen tekst pod nazivom „Uhapšen Veselin Vlahović – Batko“; Izvod sa internet portala www.e-novine.com u kojem je objavljen tekst „Portret srpskog monstruma: Veselin Vlahović Batko, noža sa četiri ocila“, objavljen dana 1.11.2010.godine,

T-191 Odluka o registraciji Vlahović Veselina kao takmičara u Bokserski klub „Željezničar“ od 17.12.1987. godine;

T-192 Izvod iz kaznene evidencije za Vlahović Veselina, sačinjen od strane Uprave policije, Područne jedinice Nikšić, RCG, broj 230 od 2.2.2011. godine.

T-193 Presjek (Ilijaš) od 01390384- Ubistva civila bošnjačke i hrvatske nacionalnosti na području opštine Ilijaš

T-194 Informaciju Obavještajno-sigurnosne agencije Sarajevo broj 04/7-233/11 od 11.1.2011.godine sa pregledom izvršenih zločina na području naselja Grbavica – Novo Sarajevo;

T-195 Spisak zabilježenih događaja, sačinjen od strane Državne komisije za prikupljanje činjenica o ratnim zločinima od dana 3.9.1994.godine

T-196 Spisak stradalih osoba na području općine Novo Sarajevo

T-197 Pregled identifikovanih poginulih i ranjenih civila usljed granatiranja u periodu od 10.9.1992. do 10.8.1994. godine

T-198 Izvod iz knjige „Bosanski dosije genocida“ sa popisom stradalih na području općine Novo Sarajevo;

T-199 Spisak umrlih-poginulih lica koji su dopremljeni u mrtvačnicu UMC u vremenu od 1992. do 1994. godine, Instituta za sudsku medicinu Sarajevo;

T-200 Zapisnik o saslušanju svjedoka „S-6“ dat Tužilaštvu Bosne i Hercegovine, broj KT-RZ-61/05 od 20.4.2010. godine i zapisnik o saslušanju svjedoka „S-6“ sastavljen dana 9.3.1992. godine kod istražnog sudije Kantonalnog suda u Sarajevu

T-201 Zapisnik o saslušanju svjedoka „S-2“ dat Federalnoj upravi policije Sarajevo, broj 13/5-4-1 od 1.1.2011. godine

C. LISTA SASLUŠANIH SVJEDOKA

ODBRANE

	<u>Ime i prezime svjedoka</u>	<u>Datum svjedočenja</u>	<u>Napomene</u>
1.	Nedeljkov Đorđe	26.09.2012	
2.	Baričanin Saša	26.09.2012.	
3.	Svjedok S-27	03.10.2012.	
4.	Svjedok S-19	17.10.2012.	
5.	Vinovrški Gordana	17.10.2012.	
6.	Đukanović Dragoljub	24.10.2012.	
7.	S-3	24.10.2012.	-svjedokinja već svjedočila kao svjedok Tužilaštva
8.	Mirjana Musić	24.10.2012.	-svjedokinja već svjedočila kao svjedok Tužilaštva
9.	S-15	01.11.2012.	-svjedokinja već svjedočila kao svjedok Tužilaštva
10.	S-14	01.11.2012.	-svjedok već svjedočio kao svjedok Tužilaštva
11.	Mumbera Pecar	01.11.2012.	
12.	Fehma Pecar	01.11.2012.	
13.	Kemija Kurtović	07.11.2012.	
14.	Zehra Zele	14.11.2012.	
15.	Zoran Katanić	14.11.2012.	
16.	Vještak Čemalović Omer	21.11.2012.	

17.	Vještak Zorica	Lazarević	21.11.2012.	
18.	Vještak Omer	Ćemalović	28.11.2012.	
19.	S-4		28.11.2012.	-svjedokinja već svjedočila kao svjedok Tužilaštva

D. MATERIJALNI DOKAZI ODBRANE

O-1 Izvod iz knjige Senada Hadžifejzovića „Rat uživo“, strana 58. (Dnevnik TV Sarajevo od 14.4.1992. godine)

O-2 Rješenje Vrhovnog Suda Srbije od 8.11. 1993. godine broj KŽ II 923/93

O-3 Ovjerene kopije: Nalaz lekara za Baričanin Sašu od 16.4.1993. godine, Otpusnica za Baričanin Sašu broj 7395, Uvjerenje za Baričanin Sašu br. 03-1202 od 15.1.1996 g.

O-4- Sudskopsihijatrijski nalaz i mišljenje prim. dr Ćemalović Omera od 14.11.2012. godine

O-5- Nalaz i mišljenje vještaka prim. dr Lazarević Zorice o duševnom zdravlju, uračunljivosti i procesnoj sposobnosti Vlahović Veselina od 14.11.2012. godine

O-6- Tri sudsko psihijatrijska nalaza i mišljenje o zdravstvenom stanju predloženih svjedoka odbrane (Smajš Mirsada, Stojnić Zdravka, Alagić Velide i Perišić Zdravka) prim. dr Ćemalović Omera od 27.11.2012. godine

O-7- Akt Ministarstva uprave i lokalne samouprave Republike Srpske od 30.11.2010. godine pd brojem 10.1-20-83/10

O-8- Službena zabilješka Državne agencije za istrage i zaštitu pod brojem 14-07/2-4-04-2-14/11 BF od 4.1.2011. godine

- O-9-** Dopis Kantonalnog suda u Sarajevu pod oznakom Ki-338/98 od 19.10.1999. godine
- O-10-** Zahtjev za sprovođenje istrage pod oznakom KT-148/95 od 25.11.1998. godine
- O-11-** Rješenje o sprovođenju istrage pod oznakom Ki-79/93 od 4.6.1993. godine
- O-12** Zapisnik o glavnom pretresu predmeta Kantonalnog suda u sarajevu pod oznakom K-13/04 od 5.5.2004. godine
- O-13-** Izjava zaštićenog svjedoka „S-12“ ovjerena u opštini Novo Sarajevo od 29.3.2007. godine
- O-14-** Službena zabilješka AID BiH od 7.5.1999. godine
- O-15-** Nalaz i mišljenje psihologa Medicinskog fakulteta u Novom sadu, Institut za neurologiju, psihijatriju i mentalno zdravlje iz predmeta Okružnog suda u Novom Sadu K-95/93 od 14.10.1993. godine, a koji je koristila vještakinja Zorica Lazarević
- O-16-** Zapisnik Opštinskog suda II Sarajevo u predmetu R-2264/96 od 3.6.1997. godine
- O-17-** Uvjerenje Saveza logoraša BiH broj 6743/2007 od 20.6.2007. godine i zahtjev za priznanje statusa logoraša od 06.06.2007. godine na ime zaštićenog svjedoka S-4
- O-18-** Zahtjev za priznanje statusa logoraša od 25.6.2007. godine na ime zaštićenog svjedoka „S-3“
- O-19-** Rješenje Opštinskog suda II Sarajevo pod oznakom RO-1167/98 pod oznakom 03376135 I , službena zabilješka AID BiH od 3.6.2000. godine pod oznakom 03376133
- O-20-** Novinski članak iz lista „Dnevni avaz“ od 9.9.1999. godine pod naslovom „Uz pomoć privatnog detektiva Mehmed Husanović pronašao tijela ubijenog brata i snahe“ pod oznakom 03376144
- O-21** Presuda Kantonalnog suda sarajevo pod oznakom K-54/00 od 14.7.2000. godine

- O-22-** Izjava Smajš Mirsada, CSB Sarajevo od 18.12.1993. godine, oznaka RR351667
- O-23-** Izjava Kundurović Emire, CSB Sarajevo od 3.9 1992. godine, oznaka 00310361
- O-24-** Izjava zaštićenog svjedoka „S-28“, CSB Sarajevo od 8.10.1992. godine, oznaka 00256334
- O-25-** Izjava Pašić Esme, CSB Sarajevo dana 2.10.1992. godine, oznaka RR351610
- O-26-** Izjava Pašić Malika, CSB Sarajevo od 2.10.1992. godine, oznaka RR351610
- O-27-** Izjava svjedoka „S-43“, CSB Sarajevo od 3.7.1992. godine, oznaka 03376359
- O-28** Izjava Divčić Mladena, CSB Sarajevo od 28.6.1992. godine, oznaka 00256340
- O-29-** Izjava svjedoka Lulić Šabana data CSB Sarajevo dana 4.2.1993. godine, oznaka 00301237
- O-30-** Izjava svjedoka Šibonjić (Zajković) Hasibe, CSB Sarajevo od 28.9.1992. godine, oznaka 0031132
- O-31-** Izjava Sokolović Rešada, CSB Sarajevo od 20.7.1992. godine, oznaka 00320568
- O-32-** Izjava Erkočević Šemsudina, CSB Sarajevo od 9.2.1993. godine, oznaka 00206752
- O-33-** Izjava Alibašić Fatime, CSB Sarajevo od 7.10.1992. godine, oznaka RR351124
- O-34-** Izjava svjedoka „S-4“, CSB Sarajevo od 23.6.1994. godine pod oznakom RR351192
- O-35-** Izjava svjedoka Rokolj Ramiza, CSB Sarajevo od 24.10.1992. godine, oznaka RR351639
- O-36-** Izjava Pecar Seada od 7.6.1996. godine, oznaka 03375923
- O-37-** Službena zabilješka CSB Sarajevo od 14.4.1996. godine, oznaka 03375925

O-38- Službena zabilješka AID BIH od 5.7.2000. godine, oznaka 03375927

O-39- Zapisnik Službe socijalne zaštite opštine Novo Sarajevo od 21.12.1995. godine, oznaka 03375931

O-40- Zapisnik Službe socijalne zaštite opštine Novo Sarajevo od 21.12.1995. godine, oznaka 03375932

O-41- Upitnik CSB Sarajevo, oznaka 03375933

O-42- Upitnik CSB Sarajevo, oznaka 03375935

O-43- Izjava Kovačević Ahmeda, CSB Sarajevo od 16.11.1992. godine, oznaka 03375859

XII. ANEKS III (SKRAĆENICE)

- LK – lična karta
- DM - Njemačke marke
- SK – Švedske krune

- \$ - Američki dolar
- JNA – Jugoslovenska Narodna Armija
- SMB – sivo maslinasta boja (vrsta uniforme JNA)
- EPP – Ekonomsko-propagandni program
- MUP – Ministarstvo unutrašnjih poslova
- FMUP – Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova
- TO – Teritorijalna odbrana
- CK – Crveni krst
- SANASA – privatna poliklinika na Grbavici
- SDA – Stranka Demokratske Akcije
- HDZ – Hrvatska Demokratska Zajednica
- A RBiH – Armija Republike Bosne i Hercegovine
- VRS – Vojska Republike Srpske
- NVO – nevladina organizacija
- MKU - matična knjiga umrlog
- AID – Agencija za istrage i dokumentaciju
- CSB – Centar službi bezbjednosti
- CJB/SJB – Centar (Služba) javne bezbjednosti
- PTSP – posttraumatski stresni poremećaj
- KCUS - Klinički centar Univerziteta u Sarajevu
- PAM – protivartiljerijski mitraljez
- PAT – protivartiljerijski tenk

- M - metar
- cm – centimetar
- mm - milimetar
- min - minuta